

SZOCIÁLIS ESETEK GYŰJTEMÉNYE A SZOCIÁLIS JOGHOZ KAPCSOLÓDÓAN

SZERKESZTETTE: BÁNYAI EMŐKE

Az elektronikus kiadvány a TÁMOP-4.1.2-08/2/A/KMR-2009-0043 –
„A szociálpolitikus és a szociális munkás képzés megújítása az ELTE és a BCE együttműködésében”
(SZOCMEG) projekt keretében készült.

Az eseteket összegyűjtötték: NÉMETH LÁSZLÓ, VASS PÉTER,
valamint az ELTE TáTK szociális munka szakos hallgatói
2010. október

*Az esetek jelentős része a szociális szakma levelezőlistáján
(www.bszf.hu szakmai fórum rovatában)
folyó diskurzusokból került feldolgozásra.*

Szerkesztés © Bányai Emőke
Hungarian edition © ELTE TáTK 2012

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Regionális Fejlesztési Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Budapest, 2012

1. ESETLEÍRÁS

B. Lotti 17 éves, szakközépiskolába jár. Szülei elváltak, édesapjával gyakorlatilag nem tart kapcsolatot, bár a férfi az utána járó tartásdíjat – a kezdeti viták után – hosszabb ideje rendszeresen fizeti. B. Lotti önkormányzati bérlakásban élő édesanyjával lakik. A nyári szünetben járni kezdett a most szintén 17 éves K. Györggyel. Mivel nem „vigyáztak eléggé”, nyár végére kiderült, hogy teherbe esett. A hír „sokkolta” a gimnáziumba járó fiút, aki mindenáron rá akarta beszélni az abortuszra, amire azonban Lotti nem volt hajlandó. A gyermek vállalásával kapcsolatos veszekedések a kapcsolat elhidegüléséhez vezettek, Lotti úgy döntött, hogy nem kér Gyuri apaságából. A terhesség tényét hosszan titkolta édesanyja előtt, aki csak a várandósság közepe felé jött rá, hogy lánya gyermeket vár. Időközben azonban kiderült az is, hogy édesanyja egyre gyakoribbá váló rosszulléteinek oka előrehaladott stádiumban lévő rákos megbetegedése. Lotti kétségbeesésében ekkor keresi fel a családsegítő szolgálatot, mert fél attól, hogy édesanyja meghal, és nem tudja, hogy akkor mi lesz születendő gyermekével és vele. (Fél attól, hogy nem lesz miből megélnie, terhessége miatt abbahagyta közgazdasági tanulmányait, nem tudja, hogy a gyermek mellett és megfelelő végzettség nélkül tud-e majd dolgozni, hogy eltartsa magát és a kicsit.) Kétségbeesésében az abortuszkérelem benyújtására is gondolt, de nem tudja, nem késett-e el ezzel.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A művi terhességmegszakítás lehetősége.
2. Az apaság kérdésének rendezése.
3. Hogyan alakul a törvényes képviselő?
4. Lakhatás biztosítása az édesanya halála esetén.
5. Tartásdíj fizetése (Lotti részére és Lotti gyermeke részére).
6. A Lotti által igényelhető szociális ellátások.
7. A munkaerőpiacon való elhelyezkedés támogatása.

2. ESETLEÍRÁS

K. úr egy nagyon tiszta, rendes, 35 négyzetméteres saját tulajdonú lakásban lakik egyedül. Van két lány gyermeke, akik az anyánál lettek elhelyezve. Szobafestő-mázoló, de soha, vagy nagyon keveset dolgozott a szakmájában, mivel pszichiátriai betegség miatt 100 százalékos rokkant. Anyagi támogatást kért egy segítő szolgálattól, onnan egy alapítványhoz irányították. Ott kapott először egy nagyobb összeget a gyógykezelésére, utána többször kért ugyanonnan pénzt. Amikor az alapítványi pénzt kapta, kérdés volt, hogy milyen folyósámlára utaltassa. Nem volt hajlandó folyósámlaszámot megadni, ebből vita kerekedett, végül az édesapja folyósámlájára ment a pénz. Rokkantnyugdíja 33 ezer forint. Tavasszal kiderült, hogy tavalyi évben elmaradt 77 ezer forinttal a gyermektartásdíj fizetésével, ezt ráterhelték a lakásra. Egészen addig fizette, de a volt felesége nem tette lehetővé, hogy a gyerekeit láthassa. Megromlott a kapcsolata volt feleségével, ezért bosszúból nem fizette a tartásdíjat. Ezt terhelték rá a lakására, de végül az édesanyja kifizette neki. Előfordult, hogy abban kért segítséget, hogy a fogait megcsináltathassa, a fogorvos írt egy becslést, hogy ehhez mennyi pénzre lenne szüksége. Tehát gyakran kér segítséget, legutóbb a megélhetéshez kért pénzt. Kollégák jelezték, hogy sokszor furcsa hangokat ad, amikor várakozni kell. Magas, megtermett férfi, akin nem látszanak az évek. Amikor várakozni kell, orrból és torokból ad ki nagyon erős hangot. Mostanában, valamelyik találkozásunkkor, miközben beszéltem hozzá, intelligensen nézett rám, eközben ugyanezt a hangot adta ki. Úgy tettem, mintha mi sem történt volna, ugyanúgy folytattam a beszélgetést, de viselkedése nagyon zavaró volt. Mindig odaállt az ajtóm elé, és ugyanezeket a hangokat adta ki, illetve káromkodott (mindenkit elküldött az anyjába, csúnyább szavakkal). Hiába szóltak rá az asszisztensek, hogy foglaljon helyet, majd jövek. Nem tette meg, állt tovább.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A pszichiátriai betegség jellemzőjének tisztázása, igényel-e gondnokságot?
2. A pszichés állapot szerepe a láthatás, kapcsolattartás vonatkozásában.
3. Tartásdíj fizetése – képviselő, hogy a lakásra terhelés ne ismétlődjön meg.
4. Hogyan készíthető fel a pszichés jellemzők alapján történő hátrányos megkülönböztetés megelőzésére?

3. ESETLEÍRÁS

Éva álláskeresőként jött be a családsegítő szolgálathoz. Elmondta, hogy 8 éve nem dolgozik egyáltalán. Fényképész volt, évekig dolgozott a szakmában, de ahogy ez a szakma megváltozott, elavult a tudása. Sok olyan technika nem létezik már, amit tanult, nem tud elhelyezkedni a régi tudásával. Több mint 10 éve cukorbeteg, vércukorszintje ingadozik, gyakran leesik. Én úgy látom, hogy ez a valódi oka annak, hogy nem dolgozik. Az édesanyjának 120 ezer forintos nyugdíja van, ebből nagyon sokáig vígan megélték ketten. Az anyuka finanszírozta Éva „nem dolgozását”, otthonlétét, és 8 év alatt nagyon hozzá lehet szokni ehhez az életvitelhez. Aki ennyi ideje nem dolgozik, annak már olyan masszív tünetei vannak, amivel nagyon nehéz visszatérni a munka világába. Ezzel egy időben Éva járt a Munkaügyi Központban a rehabilitációs tanácsadónál. Mindketten úgy láttuk, hogy valószínűleg némi önkéntes munkával lehetne kezdeni Éva visszatérését a munkaerőpiacra. Az önkéntes munka kialakíthatná benne megint a munkavállaláshoz szükséges életritmust, amiből az utóbbi években teljesen kikerült.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan indítható el Éva regisztrációja a munkaügyi ellátásban?
2. Milyen ellátásra és szolgáltatásokra jogosult?
3. Milyen jogai és kötelezettségei vannak az önkéntes munkához kapcsolódóan?
4. Hogyan befolyásolja a cukorbetegsége azt, hogy milyen munkaköröket tölthet be?

4. ESETLEÍRÁS

A kliens adósságkezelési szolgáltatásban vett részt, korábban egy olyan kollégához járt, akinek a munkaköre megváltozott, akkor kezdtem foglalkozni vele. Telefonon felhívtam kétszer. Kérdése az volt, hogy mikor és milyen összegű támogatást kapott. Utánanéztem, és ezt próbáltam információként neki átadni, de mint kiderült, ez nem érdekli. Valamilyen peres ügye van a Főtávval, de a részletekről sajnos nem kaptam tőle tájékoztatást; a telefonos beszélgetési stílusa nagyon hektikus. Távol kellett tartanom a telefonkagylót a fülemtől, mivel folyamatosan ordibált. A hölgy 60 éves, nyugdíja van, a lányával él együtt, kettejük jövedelme meghaladja azokat a minimumokat, amelyek bármilyen támogatási formára jogosulttá tenné őket. Az idősebb hölgy, az anya, akivel beszéltem, pszichiátriai beteg, pánikbetegséggel kezelik, ami a munkájában akadályozza, vagyis szerinte akadályozza. Ezt ő mondta, és nekem dokumentálnom kellett, mert ezzel a további együttműködésünk egyik alappillérét húzta ki. Bejönni hozzánk nem hajlandó, mert pánikbeteg, az utcán rájön a rosszullét, és különben is, nem jön. Arra nem tudtam választ kapni, hogy a lánya miért nem jön be, valamiért ő sem. Egy másik beszélgetés alkalmával felajánlottam, hogy felkeressük az otthonában. Már egyszer a kolléganőm, E. készített környezettanulmányt, hogy segítsen az adósságkezelésben. Felajánlottam együttműködésünket az adósságkezelésben, illetve ő folyamatosan egy másik kollégára hivatkozott, aki szerinte semmilyen információt nem adott arról, hogy 1998-ban ki foglalkozott az ügyével. Ez a kolléga nagyon szolgálatkészen szintén kijött volna velem a családlátogatásra. A mi részünkről teljes együttműködésről biztosítottuk a hölgyet. A meglepő az volt, hogy mereven elzárkózott attól, hogy kimenjünk hozzá, erre nincsen szükség. Itt valójában le is zárult a dolog. Még nem zártam le az aktát, hátha telefonál, de segíteni nem tudtunk. Ő nem adott konkrét információkat arról, hogy milyen peres ügye van, egy dolgot akart tudni, hogy 98-ban ki volt az a kolléga, aki nem adott információt neki. Úgy tudom, hogy a törvény azt mondja, hogy 5 évig kell minden anyagot megőrizni, ez már bőven lejárt. Ezt megpróbáltam a levegővételi szünetekben elmondani neki, de nem sikerült.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan kezelendő a betegsége vonatkozó különlegesen érzékeny adat a segítség folyamatában?
2. Kollégákra vonatkozó adat kiadható-e az ügyfél kérésére, ha igen, milyen adat?
3. Meddig van irattározási kötelezettsége egy intézménynek?

5. ESETLEÍRÁS

Az önkormányzat egy idős asszony ügyében környezettanulmány készítésére kérte fel a családsegítőt. Nem egyedül voltam, hanem a főállatorvos és az önkormányzat ügyintézőjével, aki a szabálysértési osztályról jött, ahol bejelentették a lakók a nénivel kapcsolatos panaszukat. A lakóház közös képviselője levelet írt a jegyzőnek, amit a lakók is aláírtak. A néni a földszinti lakásban lakik, a lakóknak a lifthez, illetve a hátsó kijáráshoz a néni ajtaja előtt kell elmenniük. Az volt a panasz a néni ellen, hogy bűz árad a lakásából. Az a gondjuk továbbá, hogy nagyon agresszív és fenyegetőzik, ha a lakók szólnak azért, mert bűdös van. A néni egyébként nem enged be senkit a lakásba, a különböző mérőórák leolvasóit sem. Éppen kint sétálgatott a napon, amikor hárman odamentünk. Az állatorvos a leírás alapján megkérte a nénit, hogy engedjen be, akinek akkor ez annyira meglepetésszerű volt, hogy be is engedett mindannyiunkat a lakásba. A közös képviselő nem jött be velünk. A lakásban csípős piszzag volt, de nem volt nagy rendetlenség. A néni az egyik szobát lakta, a másik szobában újságpapírok voltak leterítve, ott laktak a macskák. A néninek 3 fekete macskája volt, mindegyiknek a nyakába piros szalag volt kötve. Volt egy kutyája is, azt a fürdőszobába zárta. Az állatorvos kérte az állatok oltási könyvét. Csak benéztünk a helyiségekbe, nem mentünk be a néni lakószobájába, mert éppen csak elviselhető volt a bűz a folyosón, nyitott ajtónál. Az állatorvos volt bent legtovább, az önkormányzati ügyintéző és én csak benéztünk, a közös képviselő be sem jött. Az állatorvos az állatok kapcsán kezdett beszélgetni vele, kérdezte, hogy van-e oltási könyvük, mikor voltak oltva az állatok. Érdekes módon be voltak oltva. A kifogás az volt, hogy csak 2 macskát lehet tartani, és itt 3 volt, eggyel több a megengedettnél. Elmondta, hogy tulajdonképpen ő tudatos megfontolásból újságpapírra vizeletti a macskákat, mert ez így valamiért egészségesebb, ő úgy tudja. Takarítani meg spórolás miatt nagyon kevés vízzel takarít. Azt mondta, hogy vannak gyerekei, két testvére is, külföldön élnek. A férje januárban halt meg, mielőtt ez a bejelentés történt. Arról panaszkodott a néni, hogy a házban bántják, nem szeretik. Ami rendszeres, élő kapcsolata, hogy jár a Jehova Tanúihoz, ahol nagyon jól érzi magát. Elmondása szerint ott nagyon szeretik. Tulajdonképpen amikor a lakók panaszt tesznek, és szólnak, hogy bűdös van és takarítson ki, akkor ő nagyon durván visszautasítja ezeket a megjegyzéseket. El is átkozza őket, hogy eljön a világvége, és akkor a Jehova Tanúi maradnak csak életben. A közösségi pszichiátriai gondozóval próbálkoztam – ez már idén nyáron volt. Azt gondoltam, hogy hátha ő kompetensebb, kimegy hozzá, és jobban tud a néniel kapcsolatot teremteni. A néni elutasította a kapcsolattartást.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A pszichiátriai betegség jellemzőjének tisztázása, igényel-e gondnokságot?
2. Milyen eljárások lehetségesek a közegészségügyi előírásokat be nem tartó lakóval szemben?
3. Honnan ismerheti a lakó az állattartásra vonatkozó előírásokat?
4. Milyen jogi lépések tehetők a segítséget el nem fogadó, de másokat zavaró lakóval szemben?
5. Milyen jogosítványai vannak a közös képviselőnek arra, hogy a ház szabályait be tudja tartatni az ott lakókkal?

6. ESETLEÍRÁS

Az Európai Bizottság a nők és férfiak közötti egyenlőségről szóló 2009. évi jelentése alátámasztja, hogy a nemek közötti egyenlőség terén elért némi előrehaladás ellenére számos területen még mindig jelentős szakadékok vannak. Noha a nők foglalkoztatottsági aránya az utóbbi években stabilan nőtt (jelenleg 58,3% a férfiak 72,5%-ával szemben), a nők még mindig gyakrabban dolgoznak részmunkaidőben, mint a férfiak (a nők 31,2%-a, a férfiak 7,7%-a), és nagyobb arányban tevékenykednek olyan ágazatokban, amelyekben a bérek alacsonyabbak (az egészségügyben, az oktatásban és a közigazgatásban a nők több mint 40 százaléka dolgozik – kétszer annyian, mint férfiak). Az egyetemen frissen végzettek 59 százaléka azonban nő. A Bizottságnak készített új szakértői jelentés ugyanakkor megerősíti, hogy a nők a gazdasági és az európai politikai döntéshozatal terén is jelentősen alulreprezentáltak. Az EU mind a 27 tagállamának központi bankja élén férfi áll. A nők vezető pozíciókban tapasztalható alulreprezentáltsága a nagyvállalatoknál még jelentősebb, hiszen a vezető vállalatok (az egyes országokban a blue-chip indexen jegyzett vállalatok) igazgatóságának mintegy 90 százaléka férfi. Ez az arány az elmúlt években alig javult. A nemzeti parlamentekben a női képviselők aránya (egész parlament/alsóház) kb. másfélszeresére nőtt (1997-ben 16%, 2008-ban 24% volt). Az Európai Parlamentben az arány túllépi ezt az értéket (31% nő). A nemzeti kormányok miniszterei között a férfi-női arány átlagosan három az egyhez (75% férfi, 25% nő).

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eszközök állnak rendelkezésre Magyarországon, hogy az uniós elveknek megfelelően elérhető legyen a nők foglalkoztatási hátrányának felszámolása?
2. Milyen jogi eszközök állnak az érdekérvényesítő szervezetek rendelkezésére, hogy tenni tudjanak a nők foglalkoztatási hátrányának felszámolása érdekében?
3. Milyen jogi eszközök állnak az állampolgárok rendelkezésére, hogy tenni tudjanak a nők foglalkoztatási hátrányának felszámolása érdekében?

7. ESETLEÍRÁS

Egy településszéli viskóban egymást követően születtek a gyerekek, a legidősebbnek már 6 éves korától csak a földön jutott alvóhely, s ahogy a mindenkori legkisebb kötötte le az anyát, úgy lett Anitából „kisfelnevelt”: ő látta el a kisebbeket, vigyázott rájuk, s el kellett tűrnie testvéreitől az agresszió legváltozatosabb formáit, amivel szemben anyjától soha nem kapott védelmet. Az iskolában ápolatlansága, kötekedése miatt kiközösítették a társai, a tanítók nehezen kezelhető, de intelligens gyerekeknek tartották. A gyerekjóléti szolgálat vállalta, hogy délutánonként külön foglalkozik a kislánnyal, s ahogy szelídült a viselkedése, úgy bontakoztak ki egyre jobban a képességei. Nyilvánvaló volt, hogy az anyja részéről pusztán eszközként használt gyerek ebben a környezetben csak ott folytathatja, ahol a szülei tartanak: magatartásukkal kivívott közmegvetés tárgyaként. Az anya az újabb terhességet választotta. Határozott programként fogalmazódott meg, hogy a cigány gyerekek számára létesített tehetséggondozó képzésben való elhelyezés lehet a perspektíva. Anita lelkesen és kíváncsian készül, a szociális munkások és a tanárok támogatásával, csak egyetlen akadály látszik: az anya, aki magánál akarja tartani. S ebben a szándékban legkevésbé a gyerek iránti ragaszkodás ismerhető fel. Jelenleg ötödik gyermekét várja.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A szülői alkalmasság, felügyeleti jog kritériumai, elvonásának lehetőségei.
2. A családon belüli gyermekmunka szabályozása, szankciói.
3. A gyerek önrendelkezési joga, a gyermeki jogok képviselőjének támogatási rendszere.

8. ESETLEÍRÁS

A védőnő jelzi a gyerekjóléti szolgálatnak egy általa gondozott család veszélyeztetettségét. Az anyának éhezése miatt elapadt a teje, s ezzel veszélybe került az újszülött táplálása. Kiderült, hogy az anyának nincsen személyi igazolványa, így a gyerek nincs anyakönyvezve, semmilyen ellátást nem kapnak. Az apa élettársaként él együtt az anyával. Az apának két alkalmi kapcsolatból született gyermeke él a másik szülőjével. Az anya soha nem dolgozott, az apa alkalmi munkával szerzett jövedelméből élnek. Ismerősnél laknak albérletben, jövedelmükhöz képest különösen költségesen. Az apa elvesztette jövedelmét, és kiújultak korábbi pszichés problémái. A jövedelem elvesztésével a lakhatás is veszélybe került. Az anya énérvényesítése gyenge. A családnak nincsenek természetes támaszai.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A veszélyeztetettség megállapításának lépései, eljárása.
2. Az anya személyi azonosítására szolgáló okiratok beszerzésének jogi eljárása, a gyerek anyakönyvezésének lépései.
3. Az apai elismerő nyilatkozat eljárása.

9. ESETLEÍRÁS

A gyerekjóléti szolgálatot 30 év körüli fiatalasszony keresi fel. Két kisfiát egyedül neveli. Régen elvált, tartásdíjat nem kap. Nagyobbik fia két hónap múlva tölti be a 10. évét, értelmi fogyatékos. Eddig a gyógypedagógiai iskola speciális (foglalkoztató) tagozatára járhatott, ami azonban a következő évtől – anyagi okok miatt – megszűnik, így az iskola a gyereket a továbbiakban nem vállalja. Településükön más hasonló intézmény nincs. Az anya eddig gyesen volt a kisfiával, de ez a lehetőség a 10. életév betöltésekor megszűnik. Dolgozni nem tud, mivel kisfiát senkire sem bízhatja. Két hónap múlva a család jövedelem nélkül marad.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A tartásdíj megállapítása, a megelőlegezés szabályai. Milyen szociális ellátásokra lesz jogosult az anya a gyese lejártaát követően?
2. A települési önkormányzat kötelezettségei a fogyatékossggal élők oktatásának biztosításában.

10. ESETLEÍRÁS

Egy házaspár kereste fel a gyermekjóléti szolgálatot. Örökbe szeretnék fogadni egy ismerős család most elárvult kisfiát. Saját gyerekük eddig nem született, s mivel már elmúltak 30 évesek, nem reménykednek. Sanyika szülei lakástűzben veszítették életüket két hónappal ezelőtt. A három és fél éves kisgyerek óvodában volt, így menekült meg. Átmenetileg az apai nagyszülők vették magukhoz, akik a szülőkkel egy udvarban laktak, és a családdal szoros kapcsolatban voltak. Az örökbe fogadó házaspárnak feltűnt, hogy a nagyszülőknek komoly gondjai vannak a gyerek ellátásával. A nagyapának nemrég súlyos infarktusa volt, a nagymama visszergyulladás miatt leszázalékolt, s időnként nagyon nehezen mozog. Az utóbbi hetekben nem is vitték Sanyikát óvodába, mert nem volt, aki elkísérje. A házaspár régóta ismeri Sanyikát, a meghalt szülőkkel komaságban voltak. A gyereket gyakran viszik kirándulni, vagy csak magukhoz játszani, és segítenek a nagyszülőknek a kisgyerek ellátásában. A nagyszülők szemlátomást szívesen fogadják a házaspár segítségét és szeretetét a kisfiú iránt, és nincs kifogásuk az örökbefogadás ellen sem, hiszen a két család egymás közelében lakik, s naponta látnák unokájukat. Egy-két hete jelentkeztek azonban az anyai nagyszülők, akik egy távoli városban laknak, és szerették volna magukkal vinni Sanyikát. A kisfiú több mint egy éve nem látta és nem is ismeri őket. Nem ment el velük. A nagyszülők felháborodottan fenyegették a családot, hogy pert indítanak, és magukhoz veszik a kisfiút. Az örökbefogadásról hallani sem akarnak. Mindketten dolgoznak. Gyerekeik felnőttek.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A családba fogadás szabályai.
2. Az örökbefogadás feltételei és jogi szabályai.
3. A gyámügyi eljárás szabályai, amikor a nagyszülő és az örökbefogadó között kell döntenie, a gyermek érdekeit figyelembe véve.

11. ESETLEÍRÁS

A szülők körutazáson vettek részt, addig az egyedül, egy tanyán élő 68 éves nagymamánál helyzeték el 7 éves kislányukat és 4 éves kisfiúkat. A szülők autóbalesetet szenvedtek, és meghaltak. A gyerekek szívesen vannak a nagymamánál, lassan kezdenek belenyugodni szüleik halálába. A nagymamának csak özvegyi nyugdíja van, és néhány kisállata. A gyerekek szeretnék legalább régi ruháikat, játékaikat megkapni.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A gyerekek jogi helyzetének tisztázása.
2. Az öröklés kérdései.
3. A vagyon kezeléséhez tartozó gyámsági kérdések.

12. ESETLEÍRÁS

A gyermekjóléti szolgálatot sirva kereste fel a 11 éves H. Juli, és kérte, hogy segítsenek rajta. Kicsit megnyugodva elmesélte, hogy szülei elváltak, apja távol lakik, részeges, nem dolgozik. Juli ennek ellenére nagyon ragaszkodik hozzá. Anyja elveszítette állását, csavarog, élettársait váltogatja. Soha nem főzött, mosott kislányára, aki – a maga módján – rendben tartotta a ruháit. Juli hatodik osztályos, jók az osztályzatai. Elkezdett sportolni egy évvel ezelőtt, ma első osztályú versenyző. Zenét is tanul, de saját hangszere nincs. Napok óta csak az iskolában eszik. Tanárai semmit sem tudnak helyzetéről, soha nem látogatták meg otthon, nem veszik észre, hogy az anya nem megy be az iskolába. Julinak sok egyese van a hiányzó eszközök miatt, de mivel jó tanuló, így ez nem kelt különösebb feltűnést. Közelükben él Juli nővére, aki fiatalon férjhez ment, mivel nevelőapja nem szívlelhette. Juli szívesen van náluk, nővére – bár szereti – néhány napnál tovább nem tartja magánál, hazaküldi. Juliék lakásában két éve nincs villany, fűtés, évek óta nem takarítottak. Juli úgy érzi, nem bírja tovább ezt az életet. Anyját napok óta nem látta. Szeretne naponta fürdeni, tiszta, vetett ágyban aludni, tiszta ruhát felvenni. Még az „állami gondozást” is vállalná, bár nagyon fél az intézeti gyerekektől.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan érvényesíthető a gyermek alkotmányos joga a megfelelő körülmények közötti nevelésére?
2. Milyen feladatai lennének az iskolának a jelzőrendszer tagjaként?
3. Miért nem érzékeli Juli helyzetét a szociális ellátórendszer, és miért nem ad segítséget?
4. Milyen felelőssége van az ellátórendszer tagjainak?

13. ESETLEÍRÁS

Az iskolai szociális munkás több gyerektől is arról értesül, hogy az egyik osztályban származása miatt csúfolnak egy gyereket. A hangadók nem engedik a többieknek sem, hogy ezzel a gyerekekkel játsszanak, kapcsolatot tartsanak. Ha megteszik, őket is csúfolják, kizárják a közös játékból.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan biztosítható minden gyerek méltósága, emberi jogainak érvényesülése az iskolában?
2. Mi a felelőssége a pedagógusoknak az iskolában történt megalázások kezelésében?

14. ESETLEÍRÁS

Az édesanya gyerekei átmeneti otthonban való elhelyezését kérte. A férj – aki nem volt vér szerinti apja felesége gyerekeinek – halála után az anya nem tudta fizetni az albérletet. Az anya – hét osztály végzettséggel – korábban segédmunkásként dolgozott, de a gyes lejárta után nem talált munkát, így megélhetése, lakhatása és a gyermekek elhelyezése sem biztosított. Szívességi lakáshasználóként egy időre befogadta saját édesanyja, majd a nővére, gyerekeivel együtt, de ennek az állapotnak a fenntartása egyikük számára sem volt kívánatos és fenntartható. A nővér három gyermekével főállású anya, rendezett anyagi helyzetben és körülmények között él. A 7 éves fiúcska iskolás, dolgai rendezettek. Mindenki szeretné elkerülni, hogy kiemeljék családjukból a gyerekeket.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi feltételei vannak a családból kiemelésnek?
2. Milyen ellátások, szociális juttatások járnak az anyának?
3. Milyen jogokkal jár a szívességi lakáshasználat?

15. ESETLEÍRÁS

A 14 éves fiúval problémák vannak az általános iskolában. A nemrég elhunyt nagymama volt a gyerek egyedüli gyámja, így jelenleg képviselője nincs. Hat hónapos volt, amikor az édesapja saját szüleine bízta, nehogy állami gondozásba kerüljön italozó édesanyja mellől. A gyerekről attól kezdve nagyszülei – gyakorlatilag nagyanyja – gondoskodott. Az apa az utóbbi időben szintén a szüleinél él, mert más lakhatása és munkája nincs. Háromszor elvált, a gyerek nevelésére alkalmatlan, soha nem foglalkozott vele, nem is törekszik rá. A nagyapa idős, bár a gyerekhez nagyon erősen kötődik, de gondoskodni nem tud róla. Velük él még a gyerek egy nagybátyja, aki – a többi férfihoz hasonlóan – italozó, rendezetlen életvitelű, börtönviselt, a családi környezet által hordozott veszélyek miatt kamasz korában védelembe volt véve. Egy távolabbi városban élő nagybácsi bármit hajlandó megtenni a gyerekért, csak ne kerüljön intézeti gondozásba, mert ő ott nőtt fel.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szempontokat kell figyelembe venni a gyám kijelölésekor?
2. Hogyan értelmezhető ebben az esetben a gyermek mindenek felett való érdeke?
3. Milyen jogi következményei lehetnek az elhanyagolásnak az apa esetében?

16. ESETLEÍRÁS

A Háttér Társaság a Melegekért, a Labrisz Leszbikus Egyesület, a Lambada Budapest Meleg Baráti Társaság, a Mások magazin, a Patriarchátust Ellenzők Társasága és a pride.hu közös Szolidaritási Nyilatkozatot adott ki az idei, XI. Leszbikus, Meleg, Biszexuális és Transznemű felvonuláson történt atrocitásokkal és a nem megfelelő rendőri intézkedésekkel kapcsolatban. Szeretnénk megmutatni, hogy a magyar társadalom nemet mond az ilyen és ehhez hasonló, a Magyarországon élő különböző kisebbségi csoportokat érő erőszakra, ugyanakkor viszont szeretne békés, demokratikus országban élni.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan lehet hozzájárulni egy toleránsabb társadalmi működéshez a jog eszközeivel?
2. Milyen felelőssége van a rendőrségnek egy rendezvény biztosítására vonatkozóan?
3. A civil jogérvényesítés eszközei atrocitásokkal, nem megfelelő rendőri intézkedések esetén.

17. ESETLEÍRÁS

Az édesanya halálát követően 4 felnőtt gyerek, családjukkal együtt, önkormányzati bérlakásban lakik. A 2,5 szobás lakásban így együtt él 3 fiú- és egy lánytestvér. A lánytestvérnek férje és 5 gyermeke van. A fiútestvéreknek feleségük és két-két gyerekük van. Az édesanya halálát követően – a rendezetlen jogi viszonyok miatt – minden ott lakó jóhiszemű, jogcím nélküli lakóként van jelen a lakásban. A testvérek között nagy feszültséget jelent, hogy mindenki szeretné a lakás bérleti jogát megkapni. Ebben a helyzetben az egyik fiútestvér megütötte a lánytestvér egyik gyermekét, amit feljelentés követett, és a testvér ellen gyermekbántalmazás címén eljárás folyik. A lánytestvér időközben befogadott egy otthonról szökő lányt, aki a nagyobb fiú gyermekének osztálytársa. Az eljárás alatt álló fiútestvér a gyámhivatalnál bejelentést tett a lánytestvérrel szemben, hogy veszélyezteteti gyermekeit, és kérte a befogadott lány eltávolítását. A gyámhivatal a gyermekjóléti szolgálatot kérte fel a helyzet megoldásában való segítségre.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályai vannak a bérlőkijelölésnek több örökös esetén?
2. Milyen szabályozás vonatkozik a bérleményben lakókra?
3. Milyen jogi eszközök állnak rendelkezésre, amennyiben gyerekbántalmazás történik?
4. Mi a veszélyeztetés jogi meghatározása?

18. ESETLEÍRÁS

A fiatal házaspárnak, akik az anya szüleinél laktak, gyermeke született. A nagyszülők mindent megtettek azért, hogy a fiatalok között megrontsák a kapcsolatot. Sikerült elérniük, hogy a fiatal pár elidegenedett egymástól, később elváltak. A nagyszülők lányukat teljes egészében gyermek helyzetben tartják és irányítják, unokájukat kisajátították, saját elgondolásuk szerint nevelik, rendezik az életét. A volt férj számára nem teszik lehetővé – a bíróság által szabályozott – láthatást a gyerekekkel. Az apa felháborodásában többször ütközött a nagyapával a láthatás biztosítása érdekében, nemrégén egyszer tettelegességig fajult a szóváltásuk. A fiatalok lényegében szeretik egymást, de nagyon feszült a viszonyuk a nagyszülők által kikényszerített helyzetben. Az apa fordult a családsegítő szolgálathoz, segítséget kérve a helyzet rendezésében.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eszközökkel tudja támogatni a jog egy felnőtt korú gyerek önállóvá válását, saját életére vonatkozó döntéseinek meghozatalát?
2. Milyen eszközöket tud biztosítani a jog az apának gyermekének láthatása érdekében?
3. Milyen alternatív vitarendezési eljárások ajánlhatók fel a konfliktus megoldására?

19. ESETLEÍRÁS

Egy 40 éves asszony fordult a családsegítő szolgálathoz. Férjével és három gyermekével él együtt, a két nagyobb gyerek egyetemista, a legkisebb középiskolás. Házasságuk kezdetén az asszony hozta a házasságba a lakást, és jó módú családja révén az anyagi biztonságot. Az anya 10 éve megbetegedett, szklerózis multiplexben szenved. Az elmúlt 5 évben már ágyhoz kötött betegként éli életét. A mindennapi ellátása megoldott, mert házvezetőnő és szakápoló segíti az életvitelben, amelyet az asszony családja biztosít pénzügyileg. A családgondozó hosszú folyamatban jutott el oda, hogy bizalmi segítő kapcsolatban az asszony elmondta neki, hogy férje bántalmazza fizikailag és szexuálisan. Az asszony mélyen vallásos, elválna, de ezt tiltja a vallása. Intézményes ellátásba nem szeretne menni, mert akkor a fiaival nem lenne napi kapcsolata. Nagyobbik fia egy konfliktus során bántalmazta az apját, az asszony úgy érzi, hogy neki kell összetartania a családot.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mi a bizonyítási eljárás módja fizikai és szexuális bántalmazás esetén?
2. Hogyan érvényesíthető a távoltartás szabálya közvetlen együtt élő családtag esetében?
3. Milyen alternatív eljárások alkalmazhatók a feleség és a férj, illetve az apa és gyermeke közötti konfliktusok kezelésében?

20. ESETLEÍRÁS

Védendő fogyasztó: „Amikor a villanyomat kikapcsolták, nem szóltam a családsegítőbe, mert minek, hiszen ők sem tudják a hátralékot rendezni. Az óvodai adminisztrátornak panaszkodtam, akinek a lánya épp véletlen ebben a témában volt járatos, de ennyit mondott, hogy a Google-ban keressek rá a védendő fogyasztó szóra, itt jelzem, hogy az áramszolgáltató nem értesített semmilyen reklámlevélben, viszont kezembe került egy januári NOE újság, és ebben volt benne a kormányrendelet. Így mentem el az ÉMÁSZ-ELMŰ ügyfélszolgálatához. Mutatom a hölgynek az újságot és a határozatot a rendszeres gyermekvédelmi támogatásról. Néz rám, mint béka a kocsonyából, majd felemeli a telefont, és hívja a központot, mi ilyenkor a teendő. Tehát ebből lesűrhető, hogy ő mint előadó sem tud a dologról. Fénymásol, és kitöltünk egy nyomtatványt, amit elfaxol a központba. Közben megnézzük, mi is az elmaradás oka. A 2007. évi márciusi, júniusi egyeztetéskor az előirányzott átalányfizetés összegét két részre bontották, ami azt mutatta, hogy hátralékom van. Rossz helyre könyvelték el. A végszámlánál viszont nincs olyan, hogy ennyi az előirányzott, ennyi a fogyasztás, és mennyi a még be nem fizetett összeg. Rossz ez a rendszer. Így én abban voltam, hogy a végszámlán minden ki nem fizetett hátralék benne van, hiszen nem kevés, 90 ezer forintot kellett szeptemberben befizetnem mint túlfogyasztást. Eszembe sem jutott, hogy vannak még ki nem fizetett hónapok. A hölgy azonnal kitöltött egy visszakapcsolási munkalapot, így még aznap délben volt újra áramom. Ilyesmi szintén előfordul a gázszolgáltatónál, amikor a rossz könyvelés miatt keresik a fogyasztón a be nem fizetett számlatartozást. De ott sincs pardon, hiszen jön a megbízott alvállalkozó, és lebontja a gázórát. 41 ezer forint a visszakötési díj. De a gázszolgáltató csak 2009. június 1-jétől fogja bevezetni a védendő fogyasztó kategóriát. Tehát amíg kérvényezem a rendszeres gyermekvédelmi támogatást, addig minden évben fénymásolatot kell küldeni a szolgáltató felé. A szegénységi bizonyítvány számtalan helyre szükséges.”

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mi a célja a védendő fogyasztó kategória bevezetésének a szociális védelemben?
2. Hogyan történik a gyakorlatban a védendő fogyasztóvá minősítés?
3. Milyen hátrányt szenvednek el a kistélepülések lakói – ahol nem kötelező az adósságkezelés – a városlakókkal szemben, és ennek milyen jogi kezelési lehetőségei vannak?

21. ESETLEÍRÁS

Fenyegetettségérzet alakul ki az emberben, hogy a falban lévő áramfogyasztás-mérő szerkezet véglegesen leszerelésre kerül, ámde visszaszerezni nem egyszerű az új szabályok miatt. Szerettem volna az elektromos vízmelegítőt egy külön éjszakai fogyasztásmérőre kötni. Annyit mondtak a telefonba, hogy keressek egy minősített vállalkozót, aki ezt felszereli. Hívogattam az interneten letölthető listáról a szerelőket. Egyet sikerült elérnem, és eljött. Szemlélődött. Az utcai frontnál áll egy pótoszlop, oda kellene kivinni a már meglévő fogyasztásmérőt külön-külön dobozba, majd visszavezetni a lakásba stb.... de árat nem mert mondani, csak javasolta az olcsóbb megoldásnak tekinthető gázos átfolyós vízmelegítőt. Na erre most meg jön majd a 30 százalékos gázáremelés. A miniszter, remélem, azóta is csuklik, hiszen annyit emlegetem a nevét, a 3000 köbméteres határ és a medencefűtés miatt, és eszébe sem jutott, hogy a nagycsaládosok nem a luxusmedencét fűtik, hanem az otthon lévő picire kell a nap 24 órájában a meleget biztosítani. Megmondom: őszintén rettegtem a szénnel-fával fűtött időszakoktól. Alig vártam, hogy biztonságos, konvektoros fűtésem legyen, ahol nem pattanhat ki szikra a reggeli begyújtáskor, nem megy tele a szoba füsttel, és éjjel 2-kor nem kell felkelni, hogy szenet rakjak az amúgy szép, német öntöttvas kályhába. De hol vannak az alternatív energiaellátások? Napkollektort szeretnék és szélforgót és termálfűtést és...

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan lehetne elérhetővé tenni az alternatív energiaforrások használatát a szegények számára a mindennapi közüzemi számláik csökkentése érdekében?
2. Hogyan szabályozható jogilag és a szociálpolitika eszközeivel, hogy a luxusfogyasztás és a nagycsaládos létből fakadó többletenergia-felhasználás ne kerüljön egy (büntető) kategóriába?

22. ESETLEÍRÁS

A bangkoki kongresszuson két előkonferencián tárgyaltunk arról, hogy milyen rendszereken érheti el az ENSZ Megállapodás a fogyatékossgal élő személyek jogairól (UN Convention on the Rights of Disabled Persons) a rászorulókat. A közegészségügyi (public health) szemlélet és az elsődleges ellátás (primary health care, PHC) újra reflektorfénybe került. Évekig ennek a rendszernek egy elágazása volt a közösségi rehabilitáció (community based rehabilitation, CBR). A felhasználók mozgalma, valamint számos kormányzati és NGO törekvés együtt érlelték a CBR jelenlegi gyakorlatát. Rövidesen a WHO, az ILO és az UNESCO támogatásával, számos szakértő közreműködése nyomán a szakmai irányelvek is megjelennek (CBR Guideliness, WHO).

Több fejlődő országban az elsődleges egészségügyi ellátás (PHC) foglalkozik a különféle érzékszervi, fizikális, intellektuális és pszichoszociális sérülésekkel élő személyek problémáival. A CBR és a paralel fejlődő közösségi pszichiátria az ENSZ-megállapodás által teremtett jogi környezetben egy megújult, holisztikus gondoskodás lehetőségét kínálja. A közösségi pszichiátria néhány országban a CBR rendszereibe integráltan működik, de nyitott az implementáció más modelljei felé is.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi garanciák alakíthatók ki arra vonatkozóan, hogy a nemzetközi megegyezések megjelenjenek a magyar jogrendszerben, ezzel korszerű ellátást és védelmet nyújtva a különféle érzékszervi, fizikális, intellektuális és pszichoszociális sérülésekkel élő személyek számára?
2. Mik a mai közösségi pszichiátriai ellátás jogszabályi előírásai?

23. ESETLEÍRÁS

Mária 13 éves gyermekével kérte felvételét a családok átmeneti otthonába. A 40 év körüli, szép arcú, ápolt megjelenésű nő botra támaszkodva és a fizikai fájdalmat kifejező látványos mimikával adja elő történetét: mire gyereket megszülte, egyedül maradt, különböző segédmunkákból tartotta el kettőjüket. Családjára nem számíthat, élettársi kapcsolatából is azt emeli ki, hogy mindig mindenkinek segítséget nyújtott, de mások kihasználták, jó szándékát félremagyarázták, ezért maradt egyedül. Súlyos gerincbetegsége miatt hosszú ideig volt táppénzen, ebből nem tudta az albérletet fizetni, ezért kényszerül intézményi támogatást igénybe venni. Az átmeneti lakhatási lehetőséget nyújtó intézménnyel kötendő szerződés a munkából származó jövedelem meghatározott hányadának felhalmozását írja elő, mint az önálló élet újrakezdésének feltételét. E cél érdekében Mária rövid határidőt kap a munkába állásra, amire azonnal képtelennek mondja magát. A szociális munkás tájékozódott – a kliens tudtával – orvosánál, aki indulattal közölte: hisztériáról, és nem drámai betegségről van szó. Ezután egy beszélgetés alkalmat adott arra, hogy világossá váljék: a családi intézményben mindegyik családtag érdekében dolgozunk, így nem támogatjuk, hogy fiát betegápolóként „használja”. Ettől a pillanattól Mária saját aktivitásának eredményeként pár napon belül talált olyan munkahelyet, amely az előzőkhöz képest státuszemelkedést is jelentett számára. Derűsen, örömmel ment dolgozni, a fájdalom teátrális bemutatásának nyoma sem maradt. Egy ideig – a játszma később újra kezdődött. A begyakorolt élettechnikát ugyanis csak időlegesen tudta felfüggeszteni a direkt szakmai kontroll.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A gyerek apjának felkutatása, illetve a gyerektartás állam általi megelőlegezésének elindítása.
2. A Családok Átmenet Otthonában (CSÁO-ban) kötendő szerződés jogi vonatkozásai és a vállalt kötelezettségek teljesítésének elmaradására vonatkozó szankciók.
3. Az egészségügyi adatok orvos által történő átadásának jogi garanciái, feltételei.

24. ESETLEÍRÁS

Az Európai Bizottság uniós szintű kampányt hirdetett a nemek közötti bérszakadék megszüntetésének elősegítésére. Az EU gazdasági ágazataiban a nők átlagosan 17,4 százalékkal kevesebbet keresnek, mint a férfiak. „Egyenlő értékű munkáért egyenlő díjazást” – ez a szlogenje a kampánynak, amelyet március 8-án, a nemzetközi nőnap alkalmából indítanak azzal a céllal, hogy felhívja a figyelmet a bérszakadékra, a mögöttes álló okokra és a megoldásokra.

A bérszakadék több okra vezethető vissza, és többféle megoldást is igényel. Minden szinten fel kell lépni, és kötelezettséget kell vállalnia minden érintettnek – a munkáltatóktól és szakszervezetektől egészen a nemzeti hatóságokig és valamennyi polgárig. Az egyenlő munkáért járó egyenlő díjazás az Európai Unió egyik alapelve. Az 1957. évi Római Szerződésbe foglalt elv már egy 1975-ös irányelv tárgya volt, amely betiltott mindennemű díjazásbeli megkülönböztetést az egyenlő munkát vagy egyenlő értékű munkát végző nők és férfiak között. Ennek eredményeként a közvetlen megkülönböztetés „egyszerű és szembeötlő” eseteinek száma – amikor is az egy és ugyanazon munkát végző, ugyanolyan tapasztalattal és ismeretekkel rendelkező és ugyanolyan teljesítményt nyújtó nő és férfi különböző díjazásban részesül – az egyenlő díjazásról szóló európai és nemzeti jogszabályok hatékonyságának köszönhetően jócskán lecsökkent. Akkor vajon miért van az EU-ban még mindig 17,4 százalékos bérszakadék a nők és a férfiak adózás előtti (bruttó) átlagos órabére között a gazdaság egészében? A munkaerőpiacon tartós megkülönböztetést és egyenlőtlenséget von maga után, ami a gyakorlatban elsősorban a nőkre van hatással. A nők által végzett munkát például még ma is gyakran kevésbé értékesnek ítélik, mint a férfiakét, és a nők gyakran olyan ágazatokban dolgoznak, amelyekben a bérek átlagosan alacsonyabbak, mint a zömében férfi munkaerőt igénylő ágazatokban. A szupermarketek női pénztárosai például általában kevesebbet keresnek, mint a férfi rakodómunkások. A bérszakadék ezenkívül csökkenti a nőknek életük során szerzett keresetét és nyugdíját, ami későbbi életszakaszban elszegényedésükhöz vezet. 65 éves vagy annál idősebb életkorban a nők 21 százalékát érinti a szegénység veszélye, míg ez az arány a férfiaknál 16 százalék.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eszközök állnak rendelkezésre Magyarországon, hogy az uniós elveknek megfelelően elérhető legyen a férfiak és nők közötti bérszakadék felszámolása?
2. Milyen jogi eszközök állnak az érdekérvényesítő szervezetek rendelkezésére, hogy tenni tudjanak a férfiak és nők közötti bérszakadék felszámolása érdekében?
3. Milyen jogi eszközök állnak az állampolgár rendelkezésére, hogy tenni tudjon a férfiak és nők közötti bérszakadék felszámolása érdekében?

25. ESETLEÍRÁS

Az Európai Bizottságnak készített új szakértői jelentés megerősíti, hogy a nők a gazdasági és az európai politikai döntéshozatal terén is jelentősen alulreprezentáltak. Az EU mind a 27 tagállama központi bankjának élén férfi áll. A nők vezető pozíciókban tapasztalható alulreprezentáltsága a nagyvállalatoknál még jelentősebb, hiszen a vezető vállalatok (az egyes országokban a blue-chip indexen jegyzett vállalatok) igazgatóságának mintegy 90 százaléka férfi. Ez az arány az elmúlt években alig javult. A nemzeti parlamentekben a női képviselők aránya (teljes parlament/alsóház) kb. másfélszeresére nőtt, 1997-ben 16 százalékról 2008-ban 24 százalékra. Az Európai Parlamentben az arány túllépi ezt az értéket (31% nő). A nemzeti kormányok miniszterei között a férfi-női arány átlagosan három az egyhez (75% férfi, 25% nő).

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eszközök állnak rendelkezésre Magyarországon, hogy az uniós elveknek megfelelően elérhető legyen a nők a gazdasági és az európai politikai döntéshozatali arányának növelése?
2. Milyen jogi eszközök állnak rendelkezésre az érdekérvényesítő szervezetek számára, hogy tenni tudjanak a nők a gazdasági és az európai politikai döntéshozatali arányának növelése érdekében?
3. Milyen jogi eszközök állnak rendelkezésre az állampolgár számára, hogy tenni tudjon a nők a gazdasági és az európai politikai döntéshozatali arányának növelése érdekében?

26. ESETLEÍRÁS

Egy adalék az Egyenlő Bánásmód Hatóság „fantasztikus” munkájához. Írtam már arról a véleményem szerint felháborító diszkriminációról, amikor egy egyházi működtető által fenntartott gyermekvédelmi intézményben (például egy nevelőszülői hálózatban) lévő gyerekekre az állam ma már 70 százalékkal több állami normatívát fizet ki, mint egy civil szervezet által fenntartott intézmény ugyanolyan helyzetben lévő gyereke után. Nos, megírtam ezt az EBH-nak, aki szerint ez nem tartozik rájuk, és továbbutalta a kérdést a szakminisztériumnak. A szakminisztérium válasza végül sok hónap után megérkezett – miután leírtam, hogy viszem az ügyet tovább Brüsszelbe. Egyetértenek a felvetéssel, és gondolkoznak a megoldáson. Szomorú dolog, hogy külföldről kell segítséget kérnünk a magyarországi diszkrimináció ellen, miközben van Egyenlő Bánásmód Hatóságunk.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eljárások adottak, lehetségesek az államigazgatás által elkövetett intézményes megkülönböztetésre vonatkozóan?
2. Milyen jogi garanciák alapján érhető el a finanszírozás szektorsemlegessége?

27. ESETLEÍRÁS

Egy ápolást és gondozást nyújtó (önkormányzati fenntartású) intézmény vezetője már több mint 5 éve van megbízásban, mivel az akkori pályázat értelmében határozatlan időre bízták meg. A kérdésem arra vonatkozik, hogy ez a közalkalmazotti megbízás nem ütközik-e jogszabályba, illetve az egykori szerződés nem sért-e jogszabályt, amivel akár semmissé lehetne nyilvánítani azt a korábbi pályázatot és megbízatást? Így az intézményvezető – kollégáihoz hasonlóan – ötévente kénytelen volna pályázni az intézményvezetői posztra.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen szabályok érvényesek a vezető beosztású közalkalmazottakra?
2. Milyen indoka van a határozott és határozatlan idejű vezetői beosztásra vonatkozó szerződési gyakorlatnak?

28. ESETLEÍRÁS

Egyik peremkerületi önkormányzat pályázatot írt ki gyermekjóléti központja vezetői állásának betöltésére, mivel az előző vezető mandátuma lejárt. A törvény szerint ötévenként új pályázatot kell kiírni, ami véleményem szerint nagyon helyes, úgy gondolom, ne legyenek bebetonozva egy-egy vezetői állásba az arra alkalmatlan emberek. Törvény kötelezi az önkormányzatokat arra is, hogy a vezetői mandátum lejárta előtt arról a vezetőről, aki az elmúlt érában – tehát a pályázat kiírását megelőző öt évben – vezette az intézményt (esetünkben a gyermekjóléti központot), „Minősítő lapot” kell kiállítania, amit a pályázat elbírálásakor figyelembe kell vennie. A vezető kolléganő egyetemet végzett, szakvizsgázott szociális munkás, gyermekvédelmi szakértő, gyermekjogi képviselői képzettsége van, nevelőszülői tréner, 20 éves gyermekvédelmi, valamint 13 éves vezetői gyakorlattal. Munkája mellett publikál szakfolyóiratokban, tanít, előadásokat tart és folyamatosan képezi magát. Nagyon fontosak számára a kliensek és a kollégák. Azonban van egy óriási hibája: soha nem politizál. Kicsit gyanús volt, hogy a pályázat kiírásánál az önkormányzat nem tette túl magasra a mércét, például nem kívánta meg a szakvizsgát. (Ez azért furcsa, mert a törvény szerint nem tölthet be valaki vezetői állást szakvizsga nélkül.) Ebből azt érezhették a munkatársak, hogy valamelyik pártnak van jelöltje – még hozzá szakvizsga nélkül –, akit be szeretne csusszantatni az állásra. Ennek ellenére, mivel a pályázók meghallgatásakor a felkért külső szakértő magasan a régi vezetőt találta a legalkalmasabbnak a feladat ellátására, példaértékűnek mondta a pályázatát, minden kolléga biztos volt abban, hogy a képviselők nem fogják tudni a sok tény mellett keresztülvinni szándékukat, meg fogják választani újra a régi vezetőt. A képviselő-testület jelöltje, illetve a többséget képviselő párt jelöltje egy pedagógus volt, aki egy iskola gyermekvédelmi felelőse és a kerület iskoláiban a pedagógiai szakkollégium vezetője. Mindenki tudja róla, hogy nagyon bennfentes abban a pártban, ami a kerületi önkormányzat vezető pártja, ők vannak többségben. Négyórás parázs vita után ez a pedagógus nyert két szavazattal. Nem szeretném kommentálni. Ennyi a történet Budapest egyik külső kerülete gyermekjóléti központjának a vezetőválasztásáról 2008 novemberében.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi garanciái vannak annak, hogy szakmai szempontok szerint történjenek a vezetői kinevezések?
2. Milyen jogorvoslati lehetőségei vannak a leváltott vezetőnek, ha azt feltételezi, hogy nem szakmai szempontok alapján történt vezetői kinevezésének megszüntetése?

29. ESETLEÍRÁS

A szociális munkásnak meg kell-e kérdeznie valamikor az ügyfelétől, hogy milyen közösségek tagja? Ha igen, mikor és miért kell megkérdeznie? Ki van-e mondva valahol, hogy a szociális munkásnak meg kell tudnia kliense „közösségi előéletét”, vagy sem? Szerintem a szociális munkás szempontjából az lehet a kérdés lényege, hogy az adott probléma kezelése során milyen támogató hálózatot mozgósíthat kliense segítése érdekében. Ha nem kérdezi meg, akkor annak az lehet az üzenete, hogy a szociális munkás számára nem fontos ez az információ, mert: a) nincs előírva, hogy effélét megkérdezzen; b) minek kérdezzen felesleges dolgokat, ha úgyse végez közösségi munkát; c) nem kérdezhet meg akármit, mert a közösségek között van bizalmas adat is, például a vallási közösségek, az etnikai közösségek stb. Szóval erre a látszólag roppant egyszerű kérdésre messze nem olyan egyszerű a válasz. Vagy mégis?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan egyeztethetők össze a segítő munka módszertana és az adatvédelmi törvény szabályai?
2. Milyen dilemmákat hordoz jogi szempontból, ha a szakmai szttenderdeket jogszabály rögzíti?

30. ESETLEÍRÁS

A közhangulat szegényellenes, cigányellenes, és a politika ezt akarja kiszolgálni. Ne is legyenek illúzióink: a bűnös szegény képe ma már pártsemleges, és hiányoznak, illetve nagyon kevesen vannak a szegényekért a (helyi) nyilvánosság előtt harcoló orvosok, pedagógusok stb., de a szociális szakemberek is. A harc pedig jelentheti azt is, hogy legalább ezek a szakemberek megtartják a minden emberrel szemben tiszteletet kifejező humánus magatartásukat, és nem állnak be a demagógok táborába.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Lehetséges-e jogi szankciókkal alakítani a társadalom közhangulatát, szabályozni a szegénységelleneséget?
2. Lehet-e jogi normaként előírni a méltányos bánásmódot a szociális szakemberek segítő tevékenysége közben, és a betartatását kikényszeríteni?
3. Hogyan kezelhető jogi eszközökkel az etikai kódex előírásainak sérülése?

31. ESETLEÍRÁS

Kevés a férőhely az óvodában, így a vezető óvónő azt fogja nézni, kinek a szülei dolgoznak. Így volt ez 5 éve, amikor a lányom betöltötte a 3. évét, és már járt az óvodásoknak az ingyen étkezés (a szociális rászorultság elvén), mégsem vették fel az óvodába, mert nem mentem dolgozni. Gyeten voltam, vagyok. De nézzük az óvodáztatási támogatást, ami diszkriminatív a szülők iskolázottsága szempontjából. Mert a szakmunkás munkanélküli sem fog kis cipőt és más egyéb felszerelést venni, az óvodába a tanuláshoz szükséges felszerelést vagy a szülők szerzik be, vagy az óvónő a beadott pénzből egyszerre veszi meg (gyurma, színes ceruza stb.). Ez nálunk évi 3000 forint, csoportpénz néven futott. Kell benti cipő, váltóruha. Papírzsepi, WC-papír, fogkrém, fogkefe. Azt hiszem, ez az alapfelszerelés. Bár csináltunk a kinőtt ruhákból turkálót, akinek nem futotta új cipőre, nadrágocskára, bátran válogathatott. Nem minden esetben jó a szülő kezébe pénzt adni, ezt döntse el ki-ki, hiszen nem mindig arra költődik, amire szánjuk. Ám van rá ellenkező példa is. Olcsó áru szempontjából jártam már úgy hogy az 1000 forintos kis cipő egy hónap után szétesett. Távolabbról megközelíteni egy közintézményt, tanyavilágból bejárni a községi óvodába, nagy kihívás minden szülőnek. Nekem 30 perc az iskola/óvoda gyalog, –6 fokban, a kicsi bizony átfázik, de egy kis időre kérem, jöjjön gyalog, talán akkor kicsit átmozgatja magát. Mégis, amikor ovis volt, szóltam az oviban, hogy ha az időjárás –10 fok körül jár, nem indulunk útnak.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan érvényesítheti a szülő a gyermeknek azt a jogát, hogy hátrányos helyzetűként 3 évesen óvodába járhasson, ha az óvodai férőhelyek száma miatt az óvoda nem veszi fel a 3 éves gyereket?
2. Ha rossz időjárás, hiányos ruházat miatt nem tud a gyerek óvodába menni, hogyan lenne biztosítható, hogy az étkezéshez hozzájusson? Milyen jogi szabályozásra, szociálpolitikai eszközre lenne szükség?

32. ESETLEÍRÁS

A kormányzóvivői nyilatkozat azt részletezi, hogy mindenki, aki 180 ezer forint feletti havi jövedelemmel rendelkezik, veszít valamennyit a jövedelméből a szuperbruttósítással. Az eltérés a következő: Az én felfogásom szerint alulfizetett az ágazat, a jövedelemcsökkentés pedig nem megoldás a strukturális problémákra. Egy átlagos szakmunkás bérével díjazták a pedagógusokat, diplomás szociális munkásokat, szociálpolitikusokat. Nem számoltam ki a pontos kategóriahatárokat, de valahol a 40 év körüli, egyetemi diplomás vagy szakvizsgázott rétegtől felfelé érinti a megvonás a kollégákat. A nominális jövedelemcsökkenés mellé még jön az egész közalkalmazotti réteget sújtó bérbefagyasztás. Ez az infláció mértékével (jelenleg kb. 11,5%) csökkenti a bér vásárlóerejét. Szóval én semmi okát nem látom a megalégedettségnek. Az infláció a következő az alacsonyabb kategóriákban is csökkenti a jövedelmeket. Elfogadom, hogy a peches ember módjára az „Örüljünk, hogy élünk!” is egy stratégia. Akkor viszont számolnunk kell azzal, hogy aki tud, az pályaelhagyó lesz. Lehet ideig-óráig önkéntesekkel pótolni a szakembereket, de Éger István, az Orvosi Kamara elnöke mondta a „köz munkásokat a kórházakba” ötletéről, hogy agyrém, és orvosi szempontból totálisan elhibázott megoldás. Gondolom, a laikus önkéntesek által vezetett működtetett szociális intézmény szintén az. Pedig most éppen afelé tartunk.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eszközei vannak az ágazati béralku lefolytatásának?
2. A jóléti kiadások csökkentése az állam felelősségvállalásának csökkenését is jelenti. Milyen jogi eszközök vannak a szociális minimumok megvédésére?

33. ESETLEÍRÁS

V. településen két cigánytelep van, és még néhány cigányok lakta utca által formált kis telepzárványok. Van egy nagy telep, kb. 800 lakossal (romungró cigányok lakják), és távol tőle egy egészen más kultúrát sugárzó kisebb telep (oláh cigányok lakják). Azt tudtuk meg, hogy a házak többségének teljesen rendezetlenek a tulajdonviszonyai, és hogy a különböző szolgáltatók jelzálogot jegyeznek be a házakra a tartozások ellentételeként, többen akár több millió forintot is. Ezeknek a házaknak az értéke kb. 500 ezer forint. Azt is megtudtuk, hogy az áramproblémára a helyiek a kártyás villanyórát tartják jó megoldásnak, amit viszont csak rendezett tulajdon- és mérőóra-viszony esetén lehet igényelni. Az nyilvánvaló volt, hogy a helyi lakosok szeretnének fizetni az áramért, csak legyen áramuk, és hogy az asszonyok ebben kezdeményezők, határozottak. Mondták is, hogy sokkal takarékosabbak lennének az árammal, ha előre fizethetnének érte, nem menne napközben a tévé, lekapcsolnák fényes nappal a lámpákat, csak akkor használnák, ha tényleg szükséges (nem úgy, mint a lopott áramot, amit képzelhetjük, korlátozás nélkül szívnak le, miért is ne tennék...). És azt is mondták, hogy ez így legalább megtanítaná az embereket arra, hogy takarékoskodjanak, előre tervezzék a kis pénzüket az áramra. Ez zene volt füleimnek! Bárki is a szelleme atyja...

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eszközei vannak a jognak arra, hogy a telepi körülmények között lakók számára a tulajdonviszonyokat áttekinthetővé tegye, a közszolgáltatók jelzálogbejegyzésével szemben védje a telepen lakókat?
2. Hogyan érhető el, hogy a közszolgáltatók a telepen élők igényeinek megfelelően kártyás villanyórákat szereljenek fel? A jog hogyan tudja támogatni ebben a telepen élőket?

34. ESETLEÍRÁS

Hétfőn délelőtt egy budapesti multinacionális cégnél rosszul lett, és nem sokkal később meghalt egy 53 éves munkásasszony, O. M.-né. A segítségére siető munkatársainak annyit még el tudott mondani, hogy négy napja nem evett. Hiába érkezett gyorsan az orvosi segítség, már nem tudták újraéleszteni. Később kiderült, hogy önkormányzati lakásából rezsitartozásai miatt lakoltatták ki, egy ideig hajléktalanszállón élt, az utóbbi időben már albérletben lakott. Hetvenezer forint körüli fizetéséből kellett törlesztenie a fennmaradt rezsitartozását, minden hónapban automatikusan levontak tőle 40 százalékot, a maradékból kellett volna megélnie, de az albérlet kifizetése után a betevő falatra már nem sok jutott. Nyolc éve dolgozott a cégnél. Munkatársai kedvelték, felváltva mostak is rá, mert az albérletében erre nem volt módja. Valaki még egy mobiltelefont is kölcsönzött neki. Ennyi figyelmesség után az asszony szégyenérzete talán nem engedte meg, hogy amikor már egy fillérje sem maradt, kenyérre valót kérjen. Azon a hosszú hétvégén, amikor Szent Istvánt és az új kenyeret ünnepelte az ország, O. M.-né a halálba éhezte magát.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen védelmet tudott volna adni a jog O. M.-nének, hogy a rezsitartozása miatt ne lakoltassák ki a lakásából?
2. Milyen jogi szabályozásra lenne szükség a szociális ellátásban, hogy O. M.-né megtartsa a szociális védőháló?

35. ESETLEÍRÁS

C. városban az önkormányzat eladja az eddig tulajdonában lévő lakásait, ezek között 15 olyan van, amelyben a lakó jelentős tartozásokat halmozott fel, így jogcím nélküli lakóvá vált, s meg sem veheti a lakását. Ezeket idegeneknek adták el, a piaci ár kb. 20 százalékáért. Így az önkormányzatnak nem kell a kilakoltatással bajlódnia, a lakók pedig a lehető legkiszolgáltatottabb helyzetbe kerülnek. A legfelháborítóbb a jegyzővel készült interjú volt. Elmondta, milyen jól járnak ezek az emberek, mert van olyan közöttük, akinek az új tulajdonos egy évre bérel lakást. A kilakoltatott adósok jellemzően a környékbeli hobbitelkeken vásárolnak vagy bérelnék ingatlant, ahol legfeljebb szerszámtárolót lehet építeni. Állítólag hasonló folyamat játszódott le Kecskeméten. A miskolci Lyukóvölgy jó példa arra, mi következik ezután. Valaki azt is kiszámolhatná az önkormányzatnak, a jövőben mibe fog kerülni, hogy az utcára tett emberekről gondoskodik.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eszközei lehetnének a jognak arra vonatkozóan, hogy komplexen szemléljen egy ilyen helyzetet, és költséghatékony megoldásokat találjon a szociálpolitikával együttesen?
2. Milyen jogi eszköztárral lenne elérhető az állampolgár védelme a piaci logikával szemben?
3. Mi lesz a gyerekekkel, akik iskolába és 5 éves kortól óvodába kötelesek járni, és az önkormányzatnak ellátási kötelezettsége van?
4. Mi lesz a gyerekekkel, akiknek joguk van a családjukkal élni, és akiket anyagi okokból – például lakásuk elvesztése miatt – nem lehet kiemelni családjukból, következésképpen az önkormányzatnak megint csak kötelezettségei vannak. Mit csinált eddig a családsegítő központ és a gyermekjóléti szolgálat?

36. ESETLEÍRÁS

A mediáció előfeltétele, hogy a felek önként vegyenek részt benne, hisz annak folyamán olyan megoldásra próbálnak jutni, amelyet mindkét fél egyenlőképpen magáénak érez. Önkéntes a mediáció abban az értelemben is, hogy ön bármikor úgy dönthet, hogy abbahagyhatja. Azt is jelenti az önkéntesség, hogy egyedül ön dönthet afelől, hogy milyen kérdésekben milyen megoldásokat tart elfogadhatónak, vagy milyen engedményeket hajlandó tenni. A közvetítőnek a felek közti párbeszéd segítése a feladata, így ellentétes a mediáció céljával, ha valamilyen döntés vagy kompromisszum érdekében nyomást gyakorol valamelyik félre. Az őszinte beszélgetésnek az is feltétele, hogy a felek egyenlő mértékben tudják érdekeiket kifejezni, egyenrangúak legyenek. Például egyiküknek se kelljen a másiktól félnie, vagy ne függjön anyagilag vagy érzelmileg a másiktól. Az is gátja lehet a felek egyenrangúságának, ha az egyik fél jócskán több külső támogatást kap álláspontja kialakításához, például befolyásos ügyvédek látják el tanácsokkal. Semlegesnek kell lennie a mediációt végző közvetítőnek: ha az egyik fél oldalára állna, nem tudná támogatni a másik fél önérvényesítését is.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen esetekben érdemes mediációt választani, mi az előnye?
2. Lehet-e jogilag kötelezni mediációra az érintetteket?
3. Lehet-e a mediációt alkalmazni családon belüli erőszak esetén?

37. ESETLEÍRÁS

Tizenegy évesen született egy lány N. városban, a megyei kórházban. Az egyébként 5. osztályba járó Mónika azt mondja, szeretne mihamarabb újra az iskolában, ötödikes osztálytársai között lenni. A babát majd felneveli a fiatalon nagymamává vált édesanyja. A baba apja egyelőre ismeretlen, ha elkapják, börtönt kaphat megrontásért. Az eset több kérdést is felvet, például azt: elégséges-e az iskolai nemi felvilágosítás? És nem érkezik-e túl későn? Mónikának akkor mondják meg, hogy nem a gólya hozza a babát, amikor kislánya óvodába megy... Hogyan is történt az eset? Bő fél évvel ezelőtt kisírt szemekkel állt édesanyja elé a kislány, s elmondta, szerelmes lett egy 16 éves fiúba, akitől úgy érzi, gyermeket vár. Mónika terhessége nyolcadik hetében járt ekkor. A B. családot először letaglózta a hír, de aztán döntöttek: a születendő kisbabát megtartják, és becsülettel felnevelik.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi státusza van a megszületett kisbabának?
2. Az apa helyzete a jogi megítélés szempontjából.

38. ESETLEÍRÁS

Felsorolhatatlan mennyiségben állnak rendelkezésünkre a (sajnos csak külföldi) tanulmányok, vizsgálatok, felmérések arról, hogy a prostitúcióban élő nők és lányok előélete miféle abúzusokkal, bántalmazásokkal, nélkülözésekkel volt tele. Hihetetlen arányszámokat hoznak ki a kutatók: 75, 80, 95 százalék mondja a megkérdezett prostituáltak közül, hogy bántalmazták, elhanyagolták gyerekkorában, hogy rendszeresen vagy tömegesen megerőszakolták, mielőtt a prostitúcióba került. 95 százalék körüli azok aránya a kutatások során megkérdezettek között, akik azonnal otthagynák a prostitúciót, ha tehetnék. Tudjuk – ugyancsak számtalan külföldi kutatás eredményeit olvasva –, hogy bántalmazás, abúzus, elhanyagolás még annál is több mindenkit ér, mint ahányan prostituáltak lesznek. A korai szexuális erőszak, az elnyomás, a bántalmazás, az erőszak szemlélése, az elhanyagolás, az utcagyerek lét alapja lehet a prostituálttá válásnak, de oknak nem elég. A sok százezer gyermek és nő, akik évente újként kerülnek bele a nyugat-európai szexpiacba, a leánykereskedelem áldozatai, ők mind-mind naponta sok klienst szolgálnak ki utcákon, bárokban, lakásokon, legális és titkos bordélyokban a legalitás és a tiltás országaiban.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályozás vonatkozik a szexuális szolgáltatást nyújtóra?
2. Milyen jogi szabályozás vonatkozik a szexuális szolgáltatást igénybe vevőre?
3. Milyen jogi szabályozás vonatkozik a szexuális szolgáltatást nyújtót futtatóra?

39. ESETLEÍRÁS

A klasszikus pszichiátria egyre több és egyre differenciáltabb diagnózist gyárt, egyre pontosabban lefedi szinte az összes lehetséges emberi magatartást. Ilyen törekvéseit azonban nem feltétlen koronázza siker. Munkájában szerepet játszanak az újabb és újabb gyógyszerek. A skizofréniát többnyire gyógyíthatatlan betegségnek tekintik, ezzel elismerve azt, hogy a pontos diagnózisnak megfelelő gyógyszer nem vezet gyógyuláshoz. Szedése mellett alacsonyabb szintű szorongást él át a beteg, hozzáférhetőbbé válik. A klasszikus pszichiátria ennél nem lép tovább. Továbbadja a hozzáférhető beteget a rosszul működő családjának, a rosszul működő társadalmi közegének.

Ha újra csődöt mond, újra gyógyszereli, hospitalizálja. Arra fektet hangsúlyt, hogy legyen a betegnek betegségbelátása. Mi a betegségbelátás? Elismerem, hogy skizofrén vagyok, elismerem, hogy időnként a skizofrénia beszél belőlem. Amit a skizofrénia mondhat velem, az nem érvényes. Abból, amit érzek, gondolok, mondok és csinálok, a környezetem fogja kiválogatni, hogy mi a skizofréniás, s mi nem. Ha olykor megpróbálok harcolni az elképzeléseimért – felemelik a gyógyszeradagomat. Életem végéig skizofréniás leszek. Sem a családom, sem a munkaerőpiac nem számít rám. Az önértékelés javítása és a betegségbelátás ellentétben állnak. A diagnózis stigmatizál, a diagnózis kiemeli a beteget abból a kontextusból, amelyben betegsége kialakult. A diagnózis mindig egy csoport tünetei alapján kap értelmet, nem az egyénről szól. Ilyen módon előítélet.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Pszichiátriai beteg kötelezhető-e gyógykezelésre?
2. Ha igen, akkor milyen jogi garanciák mellett?

40. ESETLEÍRÁS

Legnagyobb örömünkre 2006-tól a pszichiátriai problémában érintett embereknek és szenvedélybetegeknek már nem kell néhány, reformok iránt elkötelezett szervezet kis léptékű kezdeményezéseivel beérniük. A nekik nyújtott szolgáltatások országszerte, egyre több helyen elérhetőek lettek. Több mint 100 helyen indultak el közösségi ellátási formák a szociális ellátórendszeren belül. A pszichiátriai ellátórendszer közösségi alapú reformja a koncepciók szintjéről a megvalósítás szintjére lépett, konkrét, kézzelfogható pszichoszociális jellegű szolgáltatások formájában. Érzékelik ezt az ellátórendszer medikális oldalán is, s a fogadtatás igen ellentmondásos. A közelmúltban vezető pszichiáterek részéről komoly bírálatok érték a szociális ellátórendszer képviselőit, tulajdonképpen alapjaiban kérdőjelezve meg a szociális szakmák kompetenciáját, hozzáértését és ezen keresztül legitimitását a mentális problémában érintett emberek ellátása terén.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályai vannak az úgynevezett közösségi ellátásoknak?
2. Hogyan szabályozza a különböző diszciplínák együttműködését a közösségi ellátásokra kialakított jogi normarendszer?

41. ESETLEÍRÁS

Én magam is mostanában szembesültem azzal, hogy miközben a „szociális munkát” korábbi amerikai tapasztalataimból kiindulva ítélt meg, és olyan értékekkel hoztam össze, mint: empowerment, recovery, network, rehabilitációs szemlélet, humanisztikus és személyközpontú megközelítés, aközben a hazai gyakorlatban sokszor olyan képzettségű és attitűddel rendelkező szakemberekkel találkozom, akik jól megmondják a kliensnek, mi lesz neki jó, ezt jól el is intézik neki, ha akarja, ha nem. Azon dolgoznak, hogy ne akarjon szabadulni a gondnokság, szociális otthon stb. teremtette béklyók közül. Miközben az egészségügy ismert paternalizmusából menekülve épp a szociális munka területén kerestünk támaszt a közösségi ellátások bevezetésekor, ma azt látom, hogy ezen a területen sem kerülnek jobb helyzetbe a pszichiátriai betegek. Tisztelet persze a kivételnek, ismerek néhány olyan szakembert, például az FSZH néhány munkatársát, a Kék Pont néhány munkatársát, a Józsefváros szociális ellátásának pár kiemelkedő szereplőjét stb., akikre rábíznom a szakma megújítását is, de addig is, ma azt látom, hogy pszichológusok jobban értik a közösségi ellátás etikáját, értékeit és filozófiáját, tudnak tréninget vezetni, és más olyan dolgokat, amelyeket az USA-ban valóban a szociális szakemberek végeznek.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan támogatható a jogszabályokkal olyan szakmai sztenderdek kialakítása, amelyek a betegek autonómiáját támogatják, és megakadályozzák a segítők paternalisztikus munkavégzését?
2. Milyen jogszabályi keretei vannak annak, hogy a betegek érdekvédelmi szervezetei hatást tudjanak gyakorolni a segítő szakmákra, hogy az önálló életvitelt támogató segítő munkát végezzék?

42. ESETLEÍRÁS

Tisztelt Címzettek!

A közelmúltban dr. Herczog László miniszter úr részére szakmai javaslatként megküldésre került a 3SZ (Szociális Szakmai Szövetség) által elkészített koncepció és törvénytervezet, amelynek tárgya a szociális munkás és szociális szakdolgozói kamara létrehozása. A tervezettel kapcsolatos döntések meghozatalához indokoltnak tartjuk, hogy széles körben lehetőség nyíljon az anyag megismerésére és véleményezésére. Ezúton meghívom a fenti tárgyban 2010. február 2-án 10 órakor kezdődő, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium (Budapest, Hold u. 1.) 103. termében megrendezésre kerülő egyeztetésre. Kérem, szíveskedjen az egyeztetésen személyesen megjelenni, illetve a tárgyban érintett munkatársa megjelenését biztosítani. Az egyeztetés hatékonysága érdekében kérjük, szervezetenként legfeljebb egy főt delegáljon. Kérem, amennyiben a levelemhez mellékelte a tervezettel és annak szakmai koncepciójával kapcsolatban konkrét észrevétele, javaslata van, azt szíveskedjen az egyeztetést megelőzően írásban közölni. A fentieknek megfelelően a részvevő személy nevét, illetve az előzetes írásbeli észrevételeiket a kovarik.erzsebet@szmm.gov.hu e-mail címen 2010. január 27-ig megküldeni szíveskedjenek. Megjelenésére feltétlenül számítunk!

Csatolt mellékletek: 2 db

Budapest, 2010. január 19.

Üdvözlettel:

Dr. Kovarik Erzsébet

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen társadalmi egyeztetési előírásai vannak a jogszabály előkészítésnek?
2. Milyen jogi előnyökkel és hátrányokkal járnak egy szakma (kötelező és nem kötelező) kamarai tagságának előírásai?

43. ESETLEÍRÁS

Jelenleg én nem látom semmilyen jelét és megnyilatkozását annak, hogy a szociális segítő szakmáknak volna bármilyen közösen vallott hivatáseszmenye. Sőt. Még a korábban létezett eszmények is szertefoszlani látszanak. Tisztázatlan a szakma viszonya ügyfélhez és hatalomhoz, még pontosabban szólva, a kimondott szavak teljesen ellentmondanak a folytatott gyakorlatoknak: míg szavakban az ügyfél és a társadalmi problémák iránti alázat és elkötelezettség jelenik meg, addig a napi gyakorlatokban a politikai és közigazgatási bürokráciákba való betagozódás zajlik. A napi ténykedések túlnyomó többsége, nemritkán teljes köre a törvényi kötelmeknek és bürokratikus utasításoknak való formális, adminisztratív teendőkben merül ki anélkül, hogy a hivatás szempontjai, a hivatás szakmai és erkölcsi normái e ténykedésekre bármennyire is kihatnának. A szakma önálló értékrendjét, hivatástudatát eddig sehol nem volt képes megjelteni: soha semmilyen szakmai ténykedés mellett, semmilyen konfliktusban nem volt képes egységesen kiállni; soha semmilyen hivatásbeli értéket nem volt képes elismerni (a mások által adományozott Kiscsillag, Nagykereszt és egyéb érdemérmek utáni öblögetést nem tekinthetjük ilyennek...), és soha semmilyen esetben nem volt képes megvetését kifejezni azokkal szemben, akik a hivatás normáit sértették volna. A szakma, a hivatás nem jutott el odáig, hogy bármilyen esemény, dráma, krízis bekövetkeztében az érintett szakemberek és intézmények explicit felelősségét megfogalmazta volna, és ennek másik oldalán, abban sincsenek hivatásbeli normák, hogy meddig kell kiterjednie a mások életébe való beavatkozásoknak, mik azok a határok, ahonnan már nem vethető fel a szakma felelőssége. A szakmai felelősség mintegy mindenre kiterjed – egy kicsit. Azaz: sehogy, vagy olykor talán mégis, de azt nem a szakma, hanem a bürokrácia diktálja. Kiforratlan, tisztázatlan hivatástudatok, normák, rendek nélkül életveszélyes, ha mindezeket a tisztázatlan, zavaros – taktikai megfontolásoktól vezérelve bármikor, bármiben felülírható – elveket bárki is a jog erejével, közjogi hatalmat gyakorolva érvényesíthetné, ha a tisztázatlan eszmények nevében inkvizíciós hatalommal lenne bárki felruházva embereknek bármilyen szabadságát, lehetőségét korlátozni – például bármilyen szakma gyakorlását lehetővé tenni vagy attól eltiltani.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Egy szakmai kamara létrehozása és jogi szabályozása mennyire tudja a hivatásbeli értékeket elismertetni, a felelősségeket, hivatásbeli normákat kikényszeríteni?
2. Milyen jogi garanciák építhetők be a kamarai működésbe, hogy védjék a demokratikusan felállított értékrend szerinti működésmódot?

4.4. ESETLEÍRÁS

A szociális szakma napi gyakorlata etikai konfliktusokkal terhelt. Az esetek többségében egyszerűen nem lehetséges valamennyi érintettel szemben valamennyi vonatkozó etikai szabályt egyszerre és egyforma súllyal érvényesíteni. A 3SZ eddigi működésének kétségkívül csúcspunktuma az Etikai Kódex megalkotása – ám ezzel egyidejűleg legnagyobb kudarca az, hogy az Etikai Kódexet nem sikerült a napi gyakorlatokat befolyásoló erejű dokumentummá tenni. A szakmai etika kiforrásának ugyanis csak az lehet az útja, ha az erkölcsi konfliktusokban – a szükségszerűen, a mindennapos gyakorlatokban előkerülő erkölcsi konfliktusokban – valamiféle hivatásrendhez kötődő, közösen vallott erkölcsi normák eligazodást adnának arra nézvést, hogy mi az egyes etikai normák egymáshoz való súlya, milyen normák milyen értelemben helyezendők másokra vonatkozó, más normák elé. Egy efféle, a hivatás normarendjének kiforrását előmozdító folyamatnak kiváló eszköze lehetne az az Etikai Kódex, amely nem jogszabály, tartalmának megsértése nem jogi szankciókkal jár, hanem az erkölcsi konfliktusok feloldásának valamiféle tisztázásával, szélsőséges esetben a szakmai közösség erkölcsi elutasításával, megvetésével illetheti az erkölcsöket súlyosan megsértőket. Ha bárki még emlékszik a görög drámáról tanultakra, akkor arra is emlékeznie kell, hogy bizonyos erkölcsi normák megsértése és a következmények viselése olykor tudatosan is vállalható, sőt, akár az egyetlen erkölcsileg védhető, tisztességes és helyes magatartás is lehet. Épp ez indokolja azt, hogy az ilyen normasértéseknek nem a jogi-anyagi, hanem erkölcsi szankciók a természetes, normális következményei. Nos, a 3SZ eddigi gyakorlata az Etikai Kódex kiforrásában, letisztulásában értékelhetetlen: nem váltak ismertté sem etikákat és gyakorlatokat megerősítő, sem azokat elítélő, megvető megnyilatkozások.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen viszonya van egymáshoz a jogszabályi előírásoknak és a szakmai etikai normáknak?
2. Jogilag hogyan definiálható az a határ, ahol már nem elég az etikai kódex szerinti erkölcsi szankció, hanem jogi lépés szükséges?

45. ESETLEÍRÁS

Az érvényesíthetetlen és betarthatatlan jogszabályokat nem kellene túlzottan nagy erővel forszírozni. Ha úgy tetszik, a szakmai normák komolytalansága már az eddigiekben is nagyrészt következik abból a voluntarista, pusztán a hatalmi befolyást és pozíciókat definiáló joggyakorlatból, amely csupa-csupa betarthatatlan jogszabály révén próbálja meg keretbe foglalni a szakma gyakorlásának feltételeit. A szociális jogszabályok még ma is a hajdani KB határozatok nyelvén fogalmazódnak meg: általános alanyban fogalmazott imperatívuszokban valamiféle álmokat és vágyakat írnak körül arról, hogy milyen szép és jó is lenne, ha élne és virágozna, amiből adódóan: Éljen és virágozzék! Márpedig, egy tisztességes jogállamban a jog nem álmok és vágyak megfogalmazására való, hanem betartható és betartandó normák intézményesítésére, a napi gyakorlatoknak szokásossá, megbízhatóan és kiszámíthatóan működtethetővé tételére.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen változásokat igényelhetne a jogszabályok készítőitől a szociális jogok betarthatóságának követelménye?
2. Mennyire megvalósítható, hogy a jogszabályok közérthetőek legyenek? Minek kellene változnia, hogy közérthető jogszabályok szülessenek?

46. ESETLEÍRÁS

A negyedik gyermekem 3. osztályos. Nehezen készíti el a házi feladatát. Gyeten vagyok, de heti kétszer délután én is iskolába járok. Ezeken a napokon kevés időm jut, hogy vele tanuljak, így sokszor a házi feladatát önállóan kell befejeznie nővérei segítségével. Tavaly rengeteg fekete pont és 1-es jött össze, mert nem volt minden leckéje kész. Tanárnője javaslatára beadtam a napközibe. Egy napot járt, tegnap azzal fogadott a napközis tanárnője, hogy a kicsi nem járhat napközibe, mert én gyeten vagyok, így főállású anyának számítok. Kérem ennek utánanézni. Hol talállok erre jogszabályt? Egyébként kapjuk a rendszeres gyermekvédelmi támogatást, így étkezésért nem kell fizetni. Akkor milyen ellátást kell fizetni, ha a napközit igénybe veszik? Annak az anyukának a két alsó tagozatos gyereke is napközis, aki gyesen van a harmadik babájával. Ő fizet az iskolának, hogy napközisek a gyerekei.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A családtámogatási rendszerben mi indokolja, hogy ha a gyermek napközbeni elhelyezése meghaladja az öt órát, akkor a szülő elveszti a gyetjogosultságát?
2. Mi indokolja a gyet és a gyed megkülönböztetését a gyermekek napközbeni ellátásának igénybevételekor?

47. ESETLEÍRÁS

Ha a szülő gyeten van, az előírások szerint 4 óránál hosszabb munkát nem vállalhat, kivéve, ha otthon be-dolgozóként dolgozik, és a gyerekek maximum 5 órát tölthetnek az intézményben. Ez rajta van a gyet igény-lőlapon is. (A pontos jogszabály az Államkincstár által kiadott igénylőlapon szerepel.) Ez önmagában véve is ostobaság, mert ha a nagyobb gyerekeknek 6-7 órája van, akkor talán hozzam el a kisebbet az utolsó 1-2 óráról?! Régen nem így volt, a változtatás oka szerintem az, hogy minél kevesebben vegyék igénybe. Úgy tudom, valóban sokan visszamondták a gyetet a változtatás után. Mert így (az utazásokat beleszámítva) az anyának még egy 4 órás állás vállalására sincs esélye, így választásra kényszerül, hogy vagy a gyet, vagy az állása. Egyébként szerintem, mivel ez az ellátás 3+ gyerektől vehető igénybe, és pont ezeknek a családoknak a szegénységi kockázta nagyon magas, eredeti formájában jól célzott jövedelemkiegészítés volt a gyerekes családok szegénységének enyhítésére, és nem volt munka-ellenőztönző hatása. Ebben a formájában az ellátás a feketemunkára, illetve a munkavállalástól való tartózkodásra ösztönzi az anyákat – pont ellentétesen a hivatalos irányelvekkel: minél többen dolgozzanak, és bejelentve dolgozzanak.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen társadalompolitikai, szociálpolitikai egyeztetéseknek kellene megelőzniük a jogszabályok előké-sztését, hogy az elfogadott jogszabályok hozzájáruljanak a szegénység enyhítéséhez?
2. Mennyire feltétele a jogszabályok előkészítésnek a társadalmi hatások előzetes vizsgálata?

48. ESETLEÍRÁS

Immár 7. éve küszködünk a bajunkkal. És ahelyett, hogy előbbre lépnénk, egyre rosszabb, megalázóbb és reménytelenebb a helyzetünk, a megítélésünk. Mikor feliratkoztam a listára, jeleztem, hogy kimondottan ez volt a motiváció, amiért feliratkoztam. A súlyosan fogyatékos hozzátartozóikat otthon ellátó családtagokért, családokért lobbizunk. Eredetileg az értelmi sérült gyerekeiket otthon ellátók jogvédelme érdekében jöttünk létre. Gyorsan be kellett lássuk, hogy nem korlátozhatjuk lobbinkat sem a gyerekekre, sem az értelmi sérültekre – sőt, sem a családban ellátókra. Ahogy egyre többet foglalkoztunk a kérdéssel, úgy kellett rájöttünk, hogy az ápolási díjat kerek egészként, komplexen kell kezeljük. Egyelőre most úgy tűnik, hogy teljesen a saját magunk kiharcolta hálónak akarnak tekerni minket. Ahelyett, hogy előrelépnénk, most azzal kell birkózzunk, hogy a jelen méltatlan helyzetből kimenekülhessünk. Azzal kezdtük, hogy akik otthon látják el saját hozzátartozóikat, azok MUNKÁJUKKAL az államtól átvállalt feladatot látnak el. Az az alapfeltevés, hogy a családot ellátási kötelezettség terheli (ellátni, azaz pénzt adni ruhára, lakhatásra, étkeztetésre stb.). Ez akár ki is kényszeríthető. De ellátási (munkavégzési) kötelezettségünk az nincs. Ellátási kötelezettsége az államnak van. Ahogy a család az eltartásra kell pénzt adjon, úgy az állam az ellátásra kell adja. Szektorsemleges, ANNAK, AKI A FELADATOT ELVÉGZI. És diszkriminációmentesen. Annak a magyar állampolgárnak, aki naponta legalább 8 órát (hetente 40 órát) dolgozik, senki sem adhat a minimálbérnél kevesebbet. Se magánszemély, se vállalkozás, sem az állam.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Van-e munkavégzési kötelezettségük a súlyosan fogyatékos hozzátartozóikat otthon ellátó családtagoknak?
2. Ha nincs munkavégzési kötelezettségük a családtagoknak, akkor a végzett munkájukért jár-e a minimálbérnek megfelelő összeg?

49. ESETLEÍRÁS

Az Értelmi Sérültek és Családjaik Jogvédő Egyesülete (ÉCSJE) alábbi szándékokkal adta közre – az Önök-höz is eljutott – tiltakozását: Az NFÜ által kiírt TÁMOP 5.4.3. számú pályázatot több szempontból problémásnak találtuk, ezért szeretnénk elérni, hogy: 1) vagy alakítsák át a kiírást úgy, hogy az társadalmilag hasznos célt szolgáljon és közben senki érdekeit ne sértse, vagy 2) ha ez nem lehetséges, akkor – még mielőtt további magyar és uniós közpénzeket költenének rá – vonják vissza.

A projekttel kapcsolatban több problémánk van: 1) Diszkriminatív jellegűnek tartjuk a projekt nem egy feltételét. Jelenleg folyamatban van annak kiderítése, hogy ezt helyesen gondoljuk-e. Ennek megválaszolása érdekében kérdéseinket eljuttatjuk az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz. 2) Úgy gondoljuk, hogy a projekt címében megfogalmazott cél – házi segítségnyújtó szolgáltatások fejlesztése az ápolási díjban részesülő személyek rész munkaidős foglalkoztatása által – nem megvalósítható. Jelenleg folyamatban van annak tisztázása, hogy ezt jól gondoljuk-e. Folyamatban van a projekt kivitelezhetőségével kapcsolatos további kérdéseink megfogalmazása, NFÜ-höz juttatása. 3) Úgy gondoljuk, hogy a projekt lehetőséget ad közpénzek nagyvonalú elköltésére. Jelenleg folyamatban van annak tisztázása is, hogy ezt jól látjuk-e. Folyamatban van a projekt pénzügyi feltételeit pontosító kérdéseink megfogalmazása, NFÜ-höz juttatása. 4) Úgy gondoljuk, hogy mind a projektben szereplő, mind a projekttel párhuzamosan kiírt igényfelmérés szükségessége erősen vitatható. Jelenleg folyamatban van ezekről a felmérésekről pontosabb adatok begyűjtése (NFÜ-től, illetve a Mediacentrum közvélemény-kutatótól). Amennyiben feltevésünk beigazolódik, úgy a konkrét adatok birtokában szándékunkban áll feljelentést tenni az ügyészségen közpénzek nem körültekintő, felelőtlen elköltése miatt. 5) Úgy gondoljuk, azon túl, hogy a projekt által megfogalmazott cél kivitelezhetetlen, a projektben részletezett célok nem egyeznek meg a projekt címében megfogalmazott céllal. Azt gondoljuk, hogy a kiíró nem a célnak megjelölt célokra kívánja a pályázatra biztosított keretet elkölteni. Mivel a projektkiírás állítása szerint a megvalósításra uniós források is elköltődhetnek, a meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló keretösszeg 368 millió 145 ezer forint volt. Jelen kiírás forrását az Európai Szociális Alap és a Magyar Köztársaság költségvetése társfinanszírozásban biztosítja. Ezért kívánunk az Európai Szociális Alaphoz is fordulni, jelezni nekik a nem cél szerinti felhasználást. A fent vázoltak a szándékaink.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi lehetőségei vannak egy érdekvédelmi szervezetnek, hogy az érdekvédelmébe tartozó körben meghirdetett pályázatok szakmai tartalmát, elveit befolyásolni tudja?
2. Tehet-e feljelentést az ügyészségen pályázattal kapcsolatban egy érdekvédő szervezet közpénzek nem körültekintő, felelőtlen elköltése miatt?

A törvényi felhatalmazás alapján a kormány megalkotta és a 2007/132. számú Magyar Közlönyben közzétette a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások 2008. évi irányított területi kiegyenlítési rendszeréről szóló 260/2007. (X. 4.) Korm. rendeletet (a továbbiakban kormányrendelet). 1. A kormányrendelet 1. § (1) bekezdése szerint a „rendelet hatálya az új szolgáltatásoknak, illetve férőhelyeknek az irányított területi kiegyenlítési rendszerbe történő befogadására (a továbbiakban: befogadás) – mint nem állami fenntartók 2008. évi normatív állami hozzájárulásra való jogosultságának megállapításához szükséges egyik feltételre – terjed ki”. A (2) bekezdés a) pontja kimondja, hogy a rendelet alkalmazása során nem állami fenntartónak minősül: a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 4. §-a (1) bekezdésének mc)–me) alpontja, illetve a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 5. §-ának sc)–se) alpontja szerinti személy vagy szervezet. A Szt. 4. §-a (1) bekezdésének mc)–me) alpontjai szerint fenntartó a szociális vállalkozói engedéllyel rendelkező természetes személy, a magyarországi székhelyű jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, és az a jogi személyiséggel rendelkező gazdálkodó szervezet, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, amelynek székhelye, központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének fő helye az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más tagállamban van, ha az e törvényben és más jogszabályokban meghatározott feltételek szerint szociális szolgáltatót, illetve szociális intézményt létesít és működtet. A Szt. 4. §-a (1) bekezdésének mc)–me) pontjaiban foglalt személyek és szervezetek együtt a nem állami fenntartók. Az Szt. a továbbiakban kimondja, hogy ha a jogszabály másképp nem rendelkezik, az egyházi fenntartóra a nem állami fenntartóra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni. A Kvtv. szabályozása szerint tehát a személyes gondoskodást nyújtó szociális, illetve gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmény, szolgáltató nem állami fenntartója 2008. évben új, belépő szolgáltatások, illetve férőhelybővítés esetén normatív hozzájárulásra akkor jogosult, ha az általa fenntartott, és az igénylés alapjául szolgáló ellátotti létszámot, férőhelyszámot, szolgáltatót, központot a szociális ágazat irányításáért felelős miniszter az irányított területi kiegyenlítési rendszerbe – külön jogszabály szerint, a biztosított szolgáltatás szakmai, minőségi jellemzői és működésének szakmai-gazdasági hatékonysága alapján, a szolgáltatások területi lefedettségét figyelembe véve – befogadja. A Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló 2006. évi CXXVII. törvény csak a nem állami fenntartók tekintetében alkalmazza az irányított területi kiegyenlítési rendszert. A részletes szabályokat megállapító kormányrendelet hatálya sem terjed ki az egyházi fenntartók által működtetett intézményekre.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A szabályozás alapján megállapítható-e a diszkrimináció az új férőhelyek, illetve az új szolgáltatások tekintetében nyújtott normatív állami támogatás szempontjából az egyházi és az egyéb nem állami fenntartók között?
2. Hova és milyen formában lehet fordulni a diszkrimináció megállapításáért?

51. ESETLEÍRÁS

Egy konferencián hangzott el egy gyámhivatali vezető szájából: „Családon belüli erőszak esetén azért nem tesznek hivatalból feljelentést a rendőrségen, mert félnek az elkövető bosszújától.” Ugyanakkor a nem bántalmazó félen kéri számon, hogy miért nem jelenti fel a bántalmazót (általában az apát). Miért nem megy el? Miért hagyja, hogy megtörténjen? Stb. Pedig a gyermek védelme érdekében ezt kötelesek lennének megtenni. De ki vállalja ennek következményét? Magyarországon nincs tanúvédelem. Százszor meg kell gondolni a lépéseket... Ugyanakkor mindennek következményét a gyermekek viselik, akikből felnőve sérült szülők lehetnek, és saját gyerekeikkel játsszák újra, ami velük történt... Ha pedig vezető beosztásba kerülnek, nagy eséllyel uralják a tőlük függőket. Így játszva újra saját történetüket.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi következményei vannak annak, ha valaki hivatali szerepkörében nem tesz meg valamilyen lépést, ami pedig kötelessége lenne?
2. Milyen védelmet tud adni a jog azoknak a szakembereknek, akik szakmai tevékenységük során kerülnek olyan helyzetbe, hogy fenyegetéstől kell tartaniuk?

52. ESETLEÍRÁS

Miután van lehetőség az állam és önkormányzat mellett [szolgáltatást nyújtani] (költségvetési törvény szerinti normatíva, szerződéses lehetőség a közfeladat átvállalására), a teljesen piaci szolgáltatások mellett léteznek az állammal, önkormányzattal partnerként szerződő, közpénzt felhasználó szolgáltatók is. Ezek közül a civil szervezetek és a nonprofit vállalkozók az önkormányzatokkal megegyező mértékű (100%) normatívát igényelhetnek (az egyház még ennél is többet), de a nem nonprofit formában működő egyéni és társas vállalkozók csak kevesebb, mint a harmadát, a nonprofit szociális szövetkezetek pedig egyáltalán nem kaphatnak normatívát(!). Amint Ákos táblázata is mutatja, a közpénz átadásának feltételrendszerét az állam egyoldalúan szabja meg a mindenkor éves költségvetésében. Ehhez joga van, az Alkotmánybíróság ezt a kérdést már megvizsgálta. Összefogni, koncepciót kialakítani, a partnerség alapjait módosítani viszont nekünk, civileknek van jogunk.

Egy valóban súlyos szakmapolitikai dilemma dolgában a szakmai álláspontok kialakítását tartanám felvállalandó feladatnak. A kérdés igen leegyszerűsítve úgy szól, hogy a jelenlegi helyzet sérti a szektorsemlegesség elvét, másképp, más elvek szerint, szigorúbban és hátrányosan (diszkriminatívan) kezeli a civil szervezetek által nyújtott szociális szolgáltatásokat, különösen az újonnan indítandó civil kapacitások finanszírozását. Ezt a megkülönböztetést két irányban lehet feloldani – feltéve, hogy léteznek költségvetési korlátok, fentről tovább nem nyitott a kassza. Vagy továbbra is korlátlan a „beengedés”, és akkor a növekvő ellátott létszámok mellett szükségszerűen csökken az egy ellátottra jutó fajlagos költség, és ezzel együtt a minőség és a színvonal. Vagy valamiféle olyan szisztéma felé történik elmozdulás, amelyben az állam szektorsemlegesen, a fenntartó bejegyzési formájától függetlenül, csak ott, annál a szolgáltatónál és annak az embernek vásárol meg szociális szolgáltatást, ahol és akinek erre valóban, elismerten szüksége van (értsd: az önkormányzati és egyházi intézmények is bekerülnek a befogadási rendszer hatálya alá, csak akkor kapnak pénzt, ha ott és azoknak az embereknek valóban szükségük van az ellátásra).

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályozás támogathatná, hogy a civil szektor közfeladat átvállalásban nagyobb szerepet kaphasson, illetve az ehhez szükséges finanszírozást az állam biztosítsa?
2. Milyen jogi szabályozással lehet garantálni az állami finanszírozás szektorsemlegességét?

53. ESETLEÍRÁS

A civil szolgáltatók számának ugrásszerű megemelkedése tudatos minisztériumi tett volt 2003 táján, azzal a szándékkal, hogy ott is megjelenjenek szociális ellátások, ahol az önkormányzat nem tudja, nem akarja létrehozni azokat. Az önkormányzatok védelmében illik elmondani, hogy veszteséges tevékenységet – emberek étkeztetését, gondozását – nem kívántak megvalósítani. Ezt tükrözi a fehér foltok rendszere, ahol a települések 40–45 százalékán nincs alapellátás. Üdvözlendő cél, hogy legyenek itt is ellátások, de ehhez többletpénz kell, erre most 8 milliárdot szán a minisztérium. Ez soknak tűnik, de nagyon kevés, ha a célként meghatározott ellátotti szám növekedést nézzük. A területi kiegyenlítés elvével mindenki egyetért, csak végre szeretném megtudni valakitől, hogy mi a standard. Jöjjenek kedvenc gumicsontjaim: Budapest belső kerületeiben a 60 éven felüli korosztály 13–15 százaléka részesül étkeztetésben, Pest megye aprófalvaiban (már ahol van ilyen szolgáltatás) 1,5 százalék. Mi a kívánatos arány? Ugyanez elmondható a bentlakásos intézményekről. Hány időotthoni férőhelyet kell fenntartani egy megyében létszámarányosan? Két db/tízezer fő, vagy mennyit? Tipikusan az agglomeráció problémája, hogy a budapestiek ellátására gomba módra épültek időotthonok, ezeket Budapesthez vagy Pest megyéhez számoljuk? Ne feledjük: nem kevés munkahelyet is jelentenek. Szóval mik a kívánatos ellátási mutatók?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogszabályok kellenének ahhoz, hogy minden településen hasonló esélyük legyen az ott élőknek a szükségletüknek megfelelő szolgáltatások eléréséhez?
2. A működési engedélyen túl milyen szabályozásra lenne szükség ahhoz, hogy az igényeknek megfelelő, de költségvetésileg finanszírozható szolgáltatások rendszere legyen kialakítható?

54. ESETLEÍRÁS

X. Alapítvány középiskolája kallódó fiataloknak – a József Attila-lakótelepen, az EQUAL-program záró konferenciáján – a Philips egyik HR szakembere ismertette az a tranzitfoglalkoztatási programot, amivel segítenek a leszakadt, fiataloknak mégiscsak szakmát szerezni, hogy valahogyan megéljenek. Hogy persze mitől leszakadtak, arról a társadalmi felelősséget érző (CSR) Philipsnél talán nem nagyon szoktak elgondolkodni, vagy ha igen, hát próbálkoznak (fából vaskarikát). Aztán Horn György (aki nem tudja, lássa: AKG) kifejtette, hogy ma a személyközpontú, fejlesztésre elkötelezett alternatív iskolák szolgáltatásaira kizárólag a társadalom két szélső szegmensén van igazi megrendelés: az elitben és a nagyon hátrányos helyzetű csoportoknál. A nagy közép(ső – ízlésetek szerint) réteg a leszakadást és szegregálódást fokozó, szélsőségesen teljesítményelvű, elszemélytelenítő intézményrendszert preferálja, és ennek kedveznek az elmélyülő globalizációs folyamatok is. Alternatíva? Lenne: zöldek, kisközösségek, valami más; de szakadt, szervezetlen, nem öntudatos ez az irány. Most csak szomorkodásra futja.

Illetve: legalább az alternatív szocializációs és képzési metodikának néhány eredményét tudná átadni az alternatív iskola a nagy és erős igényekre épülő (köz)oktatási rendszernek. Egyszóval rendszer, rendszeren belül, rendszeren kívül, radikális, reform, és... néhány kategória, amit érdemes lenne – közhelyességük ellenére is – bevonni az elemzésekbe.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan támogatják a jogszabályok az iskolák társadalmi integrációs szerepének teljesülését?
2. Milyen jogszabályi változásokra lenne szükség ahhoz, hogy az iskolák a diákok egyéni fejlesztési igényének megfelelő szolgáltatásokat tudjanak nyújtani, és az ehhez szükséges szaktudások, finanszírozás rendelkezésre álljon?

Barátaim, foglalkoztatási civil szervezeteknél (ne legyen félreértés: mindegyik így megszűnő innovatív vagy csak alternatív szolgáltatás célrendszerében ott a kulcsszó: szociális integráció, meg személyre szabott, empatikus, vagy éppen holisztikus – akármilyen, csak nem a rideg teljesítményelv), hívnak, hívom őket – és hosszú ideje egy téma mindig előkerül a beszélgetésekben: beleroppant a szervezetük ilyen-olyan szociális-foglalkoztatási szolgáltató EU-s (HEFOP, EQUAL) programokba. Hosszú hónapokig késik minden elszámolás után az állami kifizetés; először a szervezet vesz fel kölcsönöket, aztán a menedzsment, eladósodtak. Mára valóban nem bírják tovább, évtizedes eredményeket felmutató szervezetek bocsátják el sorban remek szakembereiket, országos hálózattá nőtt értékes projekthálókat omlanak végleg össze. Testvérszervezetünkhöz a héten bekopogott az első bírósági végrehajtó (csak az általuk támogatott, fejlesztett szakadt lakótelepi fiatalok ne vegyék észre!)... Tízmilliós kintlévőségük van a kincstárnál. Ez a példa csak egy, mert itt van mellettem testközelben. Magyarázat persze van erre is, nem is kevés, fórumokon, egyeztetéseken... és vannak persze megértő bólogatások. Aztán a nyilvánosság előtt a civileket áztató nyilatkozatok, vagy éppen győzelmi jelentések jönnek a hatalom oldaláról: lekötött ennyi meg annyi forrást... Ki ne hallotta volna!?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan érhető el, hogy a pályázatokhoz kötődő szerződések esetében az állami apparátus valóban betartsa a határidőket, és biztosítsa a kifizetéseket?
2. Milyen jogi felelősségek állapíthatók meg, amikor az állami apparátus hiányos működése miatt megytönkre egy pályázó civil szervezet?

56. ESETLEÍRÁS

Civil fenntartóként 2007. január 1-jén egy kis településen támogató szolgálatot indítottunk. A településen semmilyen szociális ellátás nem folyik az idősek, illetve a fogyatékossgal élők körében (nincs házi segítségnyújtás, nincs idősek klubja, szociális étkeztetés). Tehát a helyi vezetés, illetve a lakosság nagy örömmel fogadta a szolgálat indulását. Mivel új belépőnek számítottunk, így csak az éves normatíva felére voltunk jogosultak, a másokra pályáztunk. A 2007. évi törvénymódosításokat figyelembe véve kezdtük meg a munkánkat. A fenntartónk már 2006-tól is működtetett támogató szolgálatot egy másik településen, amelyet 2007 márciusában ellenőrzött a MÁK, szerencsére mindent rendben találtak! Ezen ellenőrzés alatt megkérdeztem a Kincstár módszertani szakértőjét (ellenőrünket), hogy konkrétan ki számít súlyosan fogyatékosnak, illetve milyen igazolásokat lehet elfogadni a kliensektől. Bemutattam neki OOSZI szakvéleményt, MÁK-határozatot, „7 pontos igazolást”. Az ellenőröm a dokumentumok mindegyikét elfogadhatónak találta, tudván azt, hogy ezeket a dokumentumokat az újonnan induló támogató szolgálatnál mutattam be. Állásfoglalást nem kértem, mivel egy szakértőtől kaptam megnyugtató, biztos választ. Idén jött az újabb ellenőrzés, amelyik nem fogadja el a „7 pontos” igazolásokat, így mind óraszámmal, mind létszámmal rövidebbek lettünk a tavalyi évre, ami szankciót von maga után.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen felelőssége van a Kincstár módszertani szakértőjének az általa adott tanácsok vonatkozásában?
2. Ha a tanácsadás szempontjait követő civil fenntartó szankciót kap, jogilag milyen formában hárítható az át a tanácsadóra?

57. ESETLEÍRÁS

A probléma hasonló a közösségi ellátásoknál és a támogató szolgálatoknál is. Ráadásul ahány MÁK és módszertan, kb. annyi ellenőrzési feltétel. Számos esetben (például szükséges dokumentáció) olyan dokumentumokat, nyilvántartásokat kérnek számon, amit egyáltalán nem írnak elő a jogszabályok, ugyanis egy-egy törvényben meghatározott dokumentáció nincsen. Talán éppen ezért a különböző ellenőrző szervek önálló életre kelnek, és a saját logikájuk szerint kérnek dokumentációkat (a szakmai tartalom ellenőrzésére – például a kórházba való visszakerülés rátájának csökkenése – még nem láttam példát).

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályozás lenne szükséges ahhoz, hogy a Kincstár különböző szervezetei azonos módszertan alapján ellenőrizzenek, ezzel kiszámíthatóvá téve azt, hogy milyen elvárásoknak kell megfelelniük a különböző helyszínen működő szolgáltatóknak?
2. Hogyan lehet jogszabályi formában megfogalmazni azt a követelményt, hogy a különböző hatósági eljárások időben, módszertan szerint, méltányos eljárás keretében egyeztetettek legyenek, elkerülendő, hogy a szolgáltatók ne zaklatásnak tekintsék?

58. ESETLEÍRÁS

„Meg kell-e szüntetni a közalkalmazotti munkaviszonyt, ha nem normatív támogatásként kapjuk a finanszírozást?” Sajnálatos tévhit, amelyet több fenntartótól hallottunk. Nem, nem kell a munkatársak munkaviszonyát megváltoztatni. Ha a szolgáltatás folyamatosan működik, a munkaviszony is folyamatos kell, hogy legyen, függetlenül attól, hogy a fenntartó milyen módon jut hozzá az állami forrásokhoz. Aki önkormányzati fenntartású szolgálatnál dolgozik, annak természetesen marad a közalkalmazotti munkaviszonya; aki nem állami, egyházi fenntartású szolgálat dolgozója, munkaviszonyát a munka törvénykönyvében foglaltak alapján kell meghatározni. A téves információ valószínűleg abból eredhet, hogy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 94/L. § (4) bekezdése alapján azoknak a munkavállalóknak a munkaidejét, pihenőidejét, előmeneteli és illetményrendszerét, akik olyan egyházi vagy nem állami fenntartású szolgálatonál, intézménynél dolgoznak, amely után a fenntartó normatív állami hozzájárulásban részesül – ideértve a 127. § (4) bekezdés szerinti szolgáltatót, intézményt is –, a Kjt. 55–80. §-a szerint kell megállapítani. E rendelkezésektől akkor lehet eltérni, ha azzal a munkavállaló kizárólag előnyt szerez. Ez a szabály a nem állami, egyházi intézményekre vonatkozik, tehát az önkormányzati intézményeknél továbbra is marad a közalkalmazotti munkaviszony.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan értelmezhető jogbiztonság szempontjából egy szolgáltatás normatív vagy pályázati úton történő finanszírozása?
2. Milyen jogi garanciák mellett mondhatja fel az állam a szolgáltatókkal a normatív finanszírozási szerződést?

59. ESETLEÍRÁS

„Fel kell-e mondani az ellátottakkal a megállapodást, és újat kell-e kötni januártól, ha a fenntartóval is új finanszírozási szerződést kötnek?” Szintén nagy tájékoztatlanságra utal a kérdés. Nem lehet felbontani a megállapodást az ellátottakkal csupán azért, mert a fenntartó másként jut hozzá az állami támogatáshoz. A gondozást, ha arra szükség van, folyamatosan kell biztosítani, csupán a finanszírozás más jellege nem jelenthet hátrányt az ellátást igénylőkre nézve egyoldalú megállapodásfelbontással. Ha a szolgáltatások integrációban működnek 2009. január 1-jétől, és ha emiatt változott a szolgáltató neve, akkor a megállapodást elegendő módosítani, de csak erre vonatkozóan, a többi rész változatlanul marad. Az Szt. alapján a megállapodást állami fenntartó esetén az intézményvezető köti meg, míg nem állami fenntartású intézményeknél az intézményfenntartó vagy az általa megbízott személy. Csupán azért, mert a fenntartó 2009. januártól nem normatívaként kapja az állami támogatást, az ellátottakkal kötött megállapodást nem kell megszüntetni. Viszont annak tartalmát a feleknek írásban módosítaniuk kell, amennyiben a fenti változások a megállapodás tartalmát érintik. Természetesen lehetnek olyan esetek, amikor indokolt az új megállapodás megkötése, például fenntartóváltás esetén. Összegezve: a fenntartó finanszírozási formájának változása önmagában nem indokolja új megállapodás megkötését.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan értelmezhető jogbiztonság szempontjából egy szolgáltatás normatív vagy pályázati úton történő finanszírozása?
2. Milyen jogi garanciák mellett mondhatja fel az állam a szolgáltatókkal a normatív finanszírozási szerződést, és milyen kötelezettségei vannak az államnak az ellátottak vonatkozásában?

60. ESETLEÍRÁS

„Hogy kell számolni a támogató szolgáltatásnál a jövőben az 5 km utazást? Ha egy időben, egy útvonalon egyszerre 5 főt szállít a gépkocsi, mindenkinek fel kell számolni a teljes utat?” Ebben a kérdésben keveredik a finanszírozási szerződés elszámolásához kapcsolódó feladategység, és az ellátást igénybe vevők részére kiszámolt térítési díj alapja. A R. 1. §.-a alapján: c) feladategység: ca) támogató szolgáltatás esetén a halmozott fogyatékosága vagy autizmusa miatt szociálisan rászorult személyek segítségével töltött 40 perc, más szociálisan rászorult személyek segítségével töltött 1 óra, illetve a szociálisan rászorult személyek szállítása közben megtett 5 kilométer. A feladategység elszámolása a finanszírozási szerződésben megjelölt feladatmutatóhoz kapcsolódik: szállítás esetén „a személyek szállítása közben megtett 5 kilométer” – ez azt jelenti, hogy amikor az autóban ülnek ellátottak (legyen az akár 5 fő), annyi feladategység számolható el a finanszírozáshoz, ahányszor 5 kilométer utat tett meg a gépkocsi szállítással. Például ha 5 főt folyamatosan vett fel lakásról, és megtett összesen 20 kilométert, akkor 4 feladategység számolható el az FSZH felé (de ha csak egy ellátott utazik, akkor is). Az 5 ellátást igénybe vevő számára személyenként viszont nem lehet 20 kilométer útra számlázni a térítési díjat (az akkor 100 km lenne, ami nem igaz!), csak részarányosan (tehát egy fő 4 kilométer szállítást fizethet, ha teljes utat tett meg).

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen érdekegyeztetési eljárások kötelezőek az államigazgatásban?
2. Milyen érdekegyeztetési eljárásban kellene kialakítani a szolgáltatások finanszírozását, hogy az egyes szolgáltatásokat nyújtó, szolgáltatást igénybe vevő, szolgáltatást finanszírozó érdekei egyeztetésre tudjanak kerülni?

61. ESETLEÍRÁS

Állhat-e ugyanazon személy ellátotti jogviszonyban több – azonos ellátási területre vonatkozó működési engedéllyel rendelkező, azonos és/vagy különböző fenntartójú – nappali intézménnyel (pszichiátriai-pszichiátria, szenvedélybeteg-szenvedélybeteg, fogyatékos-fogyatékos stb., illetve keverten pszichiátriai-szenvedélybeteg, pszichiátriai-fogyatékos stb., természetesen amennyiben az érintettnél a jogosultsági feltételek adóttak).

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Ha igen, az állami normatíva elszámolásánál hogyan lehet ezt figyelembe venni? Ha egy nap két intézményben vesz igénybe szolgáltatást, mindkét intézmény kérheti a normatívát, csak az egyik, egyik sem stb.?
2. Mi a helyzet akkor, ha az intézményeket különböző napokon látogatja; hétfőn az X. intézményt; kedden az Y. intézményt stb.? A hétfői napra az X. intézmény igényelheti a normatív hozzájárulást; kedden az Y. intézmény?
3. Milyen jogszabályi helyekre lehet hivatkozni?

62. ESETLEÍRÁS

Romák elleni támadások Magyarországon 2008–2009-ben (index.hu):

- 2008. január 22. Szigetváron bántalmazott két roma nőt öt barcsi férfi.
- 2008. március 1. Tiszaroffon felgyújtották a kunmadarasi cigány kisebbségi önkormányzat képviselőjének házát.
- 2008. március 15. Tapolcán két fiú egy szórakozóhely közelében összevert egy roma férfit. A 32 éves áldozat életveszélyes állapotban került kórházba.
- 2008. június 3. Pátkán Molotov-koktélt dobtak három, romák által lakott házra. Senki sem sérült meg, de az egyik szobában, ahol gyerekek aludtak, tűz keletkezett.
- 2008. július 21. Galgagyörkön kevéssel éjfél után rálöttek három, romák lakta családi házra.
- 2008. augusztus 8. Piricsén Molotov-koktélokot dobtak két, romák által lakott házra, és lábon lőttek egy középkorú nőt, amikor kilépett az utcára.
- 2008. augusztus 19. Székesfehérváron kövekkel dobálták meg egy romák lakta lakóház ablakait, és életveszélyesen megsebesítettek egy 12 éves roma kislányt.
- 2008. szeptember 5. Nyíradony-Tamásipusztán lövéseket adtak le arra a házra, amelyben romák aludtak.
- 2008. november 3. Nagycsécson ismeretlen tettesek Molotov-koktélt dobtak és rálöttek két családi házra; ketten életüket veszítették.
- 2008. november 18. Pécsen éjjel kézigránátot dobtak be egy roma család házának ablakán. A szülők meghaltak, három kisgyerekük közül kettőt a mentők sokkos állapotban szállították kórházba.
- 2008. december 15. Alsózsolca romatelepen egy 19 éves fiatalember fát vágott az udvaron, amikor kétszer rálöttek. A férfi életveszélyesen megsérült.
- 2009. február 22. Tatárszentgyörgyön éjjel, feltehetően Molotov-koktéltól, tűz ütött ki egy roma család házában. A tűzből menekülő apát és ötéves kisfiát lelőtték, hatéves kislánya súlyos sérüléseket szenvedett.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Miért nem tudják megállapítani a jogalkalmazók a rasszista indítékot az elkövetett cselekmények esetében?
2. Milyen változásra lenne szükség, hogy a jogalkalmazók képesek legyenek a rasszista indítékú cselekményeket azonosítani és ennek megfelelő büntetést kiszabni?

63. ESETLEÍRÁS

A Méltóságot Mindenkinnek Mozgalom tagjai a magyarországi romák társadalmi helyzetét és kulturális törekvéseit, valamint a magyarországi cigány és nem cigány népesség viszonyát vizsgáló és leíró társadalomkutatók ismereteire támaszkodva aggodalommal szemlélik, ahogy az utóbbi napokban ismét előkerült az úgynevezett vajdarendszer, ráadásul többen a társadalmi feszültségek kezelésének gyógyírját látják benne. A magyar közigazgatási rendszer nem egy képviselője, így legutóbb Sajóbábony polgármestere magukat megyei, illetve országos cigány vajdának kikiáltó embereket hívott segítségül az általa vezetett település etnikai színezetű, vagy ekként feltüntetett konfliktusainak kezelésére, valójában azzal a szándékkal, hogy a „kriminális” cigányok között teremtsenek rendet. Hogyan jutottunk el idáig? Időnként felbukkannak olyan tehets és saját szűkebb közösségükben tekintéllyel rendelkező emberek, akik megyei vagy éppen országos cigány vajdának adják ki magukat (bár soha senki nem választotta meg, és nem is ismerte el őket vezetőként). Illegitim vezetői mivoltukat kiváló PR-tevékenységük során fogadtatják el, no nem a romákkal, hanem az újságírók egy részével, akik – mert sztereotip és egzotikus „cigányképükbe” jól beleillik – ettől kezdve valóságnak tekintik azt. A média vési aztán bele a társadalom tudatába, hogy vajdák márpedig vannak. Ha pedig vannak, akkor ezt el kell higgyék önkormányzati képviselők, polgármesterek, országos politikusok is, akik a vajdák legitimálásában maguk is részt vesznek. Világos, hogy ez a hamis, manipulatív uralmi rendszer a kirekesztő politikai törekvéseket legitimálja és a belső kiszolgáltatottságot csak erősíti. Akiket kirekesztettek, azokat rábízják a „vajdákra”, s azok embereire, verőlegényeire, s ezzel intézményesítik a magyarországi romák társadalomalattiságát. Cigánynak cigány lesz kizsákmányolója, elnyomója, s a társadalmi különbségek csak még jobban megkövülnek. A vajdarendszer egyenes út a „rezervátum” létrehozására, a szegregáció igazolására.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Van-e szerepe a jogi szabályozásnak abban, hogy választott tisztségviselők (polgármesterek) ne „terjeszthessenek, támogathassanak” társadalmi előítéleteket?
2. Van-e, lehet-e jogi értelemben felelőssége annak, aki előítéletet terjeszt?

64. ESETLEÍRÁS

Egy gyermek 6. testvérnek született egy feltehetően sokféle hátránnyal és kirekesztettséggel küzdő, tanyán élő családba. Az anya nem tudta ellátni, a gyermek nevelőszülőkhöz került. Kétéves(!) korában az anya „visszakérte” a gyermeket, ez kb. 2005 tavaszán történt. Ami viszont ezután, az ezt követő fél évben történt, az iszonyat. A gyermek 2 és fél(!) éves korában (2005 őszén) meghalt a brutális verésektől, kínzásoktól. (A szülők brutalitásában – ahogy a cikkből kivettem – szerepet játszhatott, hogy a gyermek teljesen természetes módon többször nevelőszülői környezetét említhette (szerintem erre utal a „személyes adatait nem tudta hibátlanul” kitétel a cikkben), többek között ez is kontrollálhatatlan dühöt váltott ki a szülőkből, borzalom. Bocsánat, hogy leírom, az általam olvasott hírben is leírták, a kakis pelenkát többször a gyermek szájába nyomták, mert nem tetszett a szülőknek, hogy a gyermek még nem szobatiszta. Minden módon zaklatták, botokkal, papuccsal, vizes törölközővel verték. (Bele sem merek gondolni, az öt nagyobb testvér hogyan viselkedhetett a legkisebbel szemben. Erről csak annyit, hogy szerintem az erőszaktól való félelem könnyen rávihet bárkit – pláne egy gyereket –, hogy másokkal szembeni erőszakos cselekedetekhez aszisztáljon és/vagy erőszakkal lépjen fel.) Mire kórházba került a gyermek (utolsó órái voltak ezek), teste tele volt sérülésekkel, csuklója el volt törve, bakteriális fertőzést kapott, legyengült szervezete nem bírta tovább, szepsziszben (vérmérgezésben) halt meg.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan deríthető fel a családon belüli erőszak, a gyermekbántalmazás, és milyen jogszabályi előírások vonatkoznak az ilyen esetekre?
2. Ha egy gyermek már a gyermekvédelem látószögébe került, akkor miért nincs olyan nyomon követési, monitorozási gyakorlat itthon, ami megvédte volna őt a bántalmazó családtól?

65. ESETLEÍRÁS

Éhen halt egy 13 hónapos gyermek Szabolcsban. Hetek alatt kilókat fogyott az amúgy is alulfejlett kisfiú. A családot a faluban mindenki ismerte, tudták, hogyan élnek. Mégsem történt semmi. „Minden kis bordáját külön meg lehetett számolni. A hasa egy nagy, tátongó üreg volt. Az egyéves kisfiú az e korban átlagos 10 kiló helyett alig volt több 3 kilónál. A mostanra elkészült rendőrségi jelentés szerint éhen halt.” Az idézet egy 13 hónapos piricsei kisfiú halálának körülményeit leíró első hivatalos jelentések egyikéből származik. A település lakói azt mondják, ismerik jól a családot és a körülményeket, amelyek között élnek: nyolcan laktak egy szobában, a hat gyerek és a két szülő. Egy gyerek már maga kérte, hogy vegyék állami gondozásba. Meg is történt. A gyerekeknek odahaza csak cukros víz jutott. A szülők rendre elitták a segélyeket és a családi pótlékot. Ha ezt tudták a faluban, miért tűrték? A területileg illetékes csecsemőgyógyászati szakfelügyelőt megdöbbentette a gyerek halálának híre. Utánajárt a történeteknek. Megtudta, hogy az eleve koraszülött, kis súlyú baba a kötelező, egyéves vizsgálaton a normális tíz kiló helyett mindössze 5 kilót nyomott. Ezzel együtt, ha lassan is, de fejlődött. Újhelyi János szerint még ennek a babának az életében is valami megdöbbentő fordulatnak kellett bekövetkeznie, hogy egy-két hét alatt két kilót fogyjon. Márpedig ez történt. Egy fertőzés például, hiszen ebben a korban ilyen nagy mértékű fogyás csak akkor történhet, ha a gyerek semmit sem eszik.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Anyagi okok miatt gyerek nem emelhető ki a családjából. Mi lehetett volna a gyerek számára védelmet nyújtó eljárás, és kinek kellett volna lefolytatni az eljárást?
2. Milyen szempontokat kell figyelembe venni a többi gyerek helyzeténél, hogy megelőzhető legyen hasonló veszélyeztetés kialakulása?

66. ESETLEÍRÁS

Tiltakozom az Evangéliumi Kiadó Gyermeket nevelni Isten félelmében című könyv magyarországi forgalmazása ellen, és szeretném, ha minél többen csatlakoznátok! A könyv itt olvasható: <http://www.pardi.ro/evkiado/mdp/index.html>, és arról szól, hogyan verjük helyesen gyermekeinket. Kérlek, csatlakozz, ha egyet-értesz, és ha van ötleted, oszd meg, hogyan lehetne kivonni a könyvet a forgalomból!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A gyermekbántalmazást a törvény bünteti! Milyen jogi eszközökkel lehet fellépni egy gyermekbántalmazást népszerűsítő kiadvány, könyv visszavonása érdekében?
2. Hol van a határa az egyes társadalmi csoportok kulturális szokásainak elismerésében és az adott ország törvényeinek betartásában? Hogyan tudja ezt szabályozni a jog?

67. ESETLEÍRÁS

Júniusban diplomáztam szociális munka alap nappali szakon az ELTE-n. Gondoltam, jó előre bebiztosítom az életemet, és már május elején elkezdtem állást keresni, hogy lehetőleg már a diploma megszerzése után munkába tudjak állni. Ez nem jött össze, pedig elég sok helyre jelentkeztem, de hiába. Folyamatosan figyelem a kozigallas.gov.hu-t, a kozszolga.hu-t, a nonprofit.hu-t, a 3sz.hu-t és többek között azért is regisztráltam ide is – erre a levlistára, mert egy nagyon kedves tanárom ajánlotta (akit szintén még a képzési idő alatt kérdeztem, hogy tud-e esetleg valami munkalehetőséget), hogy itt is meghirdetnek néha pályázatokat. Az elmúlt kicsit több, mint két hónap alatt kb. harminc helyre pályáztam; a helyek úgy feléről semmi visszajelzés nem érkezett, a többiről pedig visszaírtak, hogy köszönik, de nem. Mindösszesen két helyre hívtak be interjúra – a többi esetben esélyem sem volt bemutatkozni; elmondani, mennyire lelkesen szeretnék a szakmában dolgozni, segíteni, tenni, tenni, tenni, hasznosnak lenni stb. A pályázatok nagy részében pedig alapkövetelmény a szakmai gyakorlat megléte (legtöbbször min. 3 év). Ezt egy pályakezdő a pár hónapos kis gyakorlatával – ami legtöbbször mit sem ér –, hogy tudja teljesíteni?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályai vannak a pályakezdőket segítő gyakornoki rendszernek?
2. Milyen felelősséggel végezhet szociális munkát a gyakornok?

68. ESETLEÍRÁS

Örülök, hogy ennyi dimenzióból sikerült megvilágítani a szociális szférában való munkakeresés nehézségeit és problémáinak gyökerét. Egy apróság fölött azonban mintha elsiklottunk volna: hogyan szerezzen 3 év releváns szakmai gyakorlatot a pályázó, ha nem kap munkát a szakmában?

Bár a 3 év releváns szakmai tapasztalatot valóban úgy lehet megszerezni, ha az ember állást kap, azonban személyes tapasztalatom alapján biztatnám arra, hogy az álláskeresés időszakában (és ha ideje engedi, utána is) az Önt érdeklő szakmai területen vállaljon önkéntes munkát. Én a főiskola előtt, közben és utána is számos alkalommal éltem ezzel a lehetőséggel, és biztosan állíthatom, hogy az így megszerzett szakmai tapasztalatom nem egyszer jelentett segítséget a későbbiekben, amikor megpályáztam egy állást. Nem is beszélve arról, hogy az ott megismert kollégák felbecsülhetetlen kapcsolati tőkét biztosítanak számomra mind a mai napig!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályozása van az önkéntes munkának?
2. Figyelembe veheti-e a munkáltató szakmai gyakorlatként az önkéntes munkát?

69. ESETLEÍRÁS

Én egy siket nő vagyok, már lassan 48 éves. Nos, én 8 hónapos koromban lettem ilyen, középfülgyulladásra, magas lázam volt. A felnőtt háziorvos, anyámék családi jötevője, barátja Streptomycint, Neomicynt, Kanamicynt adott. Ettől a gyógyszer-kombinatorikától süketté váltottam. Nos, én hallók közé jártam iskolába, ott Brassóban, születésem helyén, magyar anyanyelven. Nos, a gyerekekkel játszottunk, körben álltak, én is közöttük voltam. A gyerekek tapsikolva énekelték, hogy ... elvesztettem zsebkendőmet, elver anyám érte. ... megtalálták a legények, csókot adok érte. Nos, én nem énekeltem, hanem lestem a többieket, persze volt hallókészülékem, amit a szüleim vettek nekem. Nemigen értettem, mit énekelnek, szájról olvasva próbáltam követni. Tapsikoltam én is. Az egyik gyerek járt körben előttünk, és a zsebkendőt hirtelen eleresztette akkor, amikor énekelték, hogy csókot adok érte... az, aki előtt leesett, az vette fel, és ment a körben, a többiek énekeltek. Egyszerre csak egyik lány osztálytársam megállt, és hozzám jött, kilökött a körből, mondta nekem, hogy menjek el, mert a másik, aki barátnője volt, keservesen sírt a körben, miattam! Mert egy sükettel nem áll le játszani... Kérlek, kedves lista[tagok], ezen gondolkodjatok! Ma is én egy kirekesztett vagyok, és várom, hogy fogadjanak be a hallók, és ne lökjenek félre. Sok más, sőt minden sorstársam, a többi sérültek közt, a hallássérültek is, emiatt szenvedünk.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogszabályi feltételek mellett lehet folytatni az iskolai konfliktuskezelésben az integrált oktatást?
2. Milyen eljárások alkalmazhatók, hogy a fent leírt esetben a gyerek közösség befogadása elérhető legyen?

70. ESETLEÍRÁS

Kedves Barátom,

Biztos emlékszel még, hogy a 2007-es LMBT¹-felvonulást minden korábbinál erősebb szélsőjobbboldali támadás érte, és hogy a rendőrség nem megfelelően lépett fel a felvonulás védelme érdekében. (Erről többet itt olvashatsz: <http://www.egyenlojogokat.hu/2007>) Most ezzel kapcsolatban három dologra kérek. 1. Gyere el a 2008-as méltóságnapi felvonulásra, és követelj egyenlő jogokat az LMBT embereknek. Gyülekező 2008. július 5-én szombaton 15.00 órakor a Deák téren. Többet arról, hogy miért érdemes eljőnnöd, itt olvashatsz: http://www.egyenlojogokat.hu/miert_erdemes_eljonni. Az időpontot most írd be a naptáradba! 2. Követeld a 2008-as LMBT-fesztivál tisztességes rendőri biztosítását. Az online petícióhoz itt tudsz csatlakozni: <http://www.gopetition.com/online/19811.html>. Ha kíváncsi vagy arra, miért van szükség erre a követelésre, itt olvashatsz a 2007-es felvonulással kapcsolatos rendőri mulasztásokról: <http://www.egyenlojogokat.hu/2007/tamadasok>. 3. Küldd tovább ezt a levelet, hogy minél többen követeljék az LMBT emberek egyenlő jogait. Találkozunk az idei felvonuláson..

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen különbséget tesz a magyar jogrendszer a heteroszexuális és homoszexuális párok törvényes kapcsolatának szabályozásában?
2. Milyen szabályok érvényesek a Meleg Büszkeség Nap (Pride) biztosítására, amiket a rendőrségnek be kell tartania?

¹ Az LMBT betűszó jelentése: leszbikusok, Melegek, Biszexuálisok és Transzneműek, összefoglaló néven szexuális kisebbségek – a szerk.

71. ESETLEÍRÁS

Szeretnék hozzászólni az LMBT-felvonulás témához. Hangsúlyozom, hogy a személyes véleményemet írom le, így nem várom, hogy bárki is szimpatizáljon velem. Azt viszont elvárom, hogy kinyilváníthassam a véleményemet. Emellett persze törekszem arra, hogy senkinek a törvény adta jogait ne sértse a megnyilvánulásom. Tehát: Meggyőződése, hogy egészen addig mindenkinek szíve joga úgy „riszálni”, „ujjszopogatni” (az egyik korábbi hozzászólásból ragadtam ki szavakat) és „nyalogatni”, ahogyan csak akar – ameddig ezzel nem sérti mások jogát. És ez a legfontosabb: nem a másik ízléséről, hanem a másik jogairól van szó. Személy szerint az én ízlésemet sérti például Szent István király, Kossuth Lajos, Széchenyi István, Horthy Miklós (ő nem csak az ízlésemet), Puskás Öcsi, Antall József és még sokan mások. Ezeket a személyeket kifejezetten ki nem állhatom, arcképük látványa irritál.

Na és? Kit érdekel ez? Ugyanakkor az egy esszenciális kérdés, hogy olyan társadalomban élünk-e, ahol joga van az embernek olyan marginális hülyeségeket irkálnia, mint amit én tettem a fenti bekezdésben.

A másik, és ez egy picit talán történetibb keretbe helyezi az LMBT-felvonulást. A magam részéről bizony megértem a riszáló-ujjszopogató-nyalogató társulatot. Tagjaik és az általuk képviselt szexuális orientáció/vélemény/ízlés az elmúlt évszázadban már olyan sokszor lett pellengérré állítva, sőt lett nagyon komoly megtorlás célpontja, hogy bizony a magam részéről meg tudom érteni, sőt magamhoz ragadva az értelmezés hatalmát egy sokkal súlyosabb kontextusba helyezném megnyilvánulásukat. Hogy szerencsés-e a mások által provokatívnak, kihívónak, gusztustalannak minősített mozgás-viselkedés, nem tisztzem eldönteni. Azt viszont megértem, hogy sokak által provokatívnak értelmezett magatartással hívják fel a figyelmet az általuk képviselt ügyre. Nekem meg kötelességem állást foglalni: én olyan városban akarok élni, ahol bárki riszálhat, ujjszophat, vonagolhat kedvére. Én meg szabadon utálhatom a tahó Puskás Öcsit. Igyekeztem úgy fogalmazni, hogy senki JOGAIT ne sértsem, más ízlésére viszont nem kívántam tekintettel lenni, s arra biztatok bárkit, hogy kedvére forduljon el undorral véleményemtől.

Kedves Lista, bocsánat a hosszú és érzelmekkel teli megnyilvánulásért!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan védik a jogszabályok azt, hogy mindenki az ízlésének/kultúrájának megfelelően tudjon élni?
2. Jogszabályilag hol van a határ a különböző viselkedések közösség és nyilvánosság előtti megjelenésében?

72. ESETLEÍRÁS

Alulírott, X. Y. magánszemélyként részt vettem a 2008. július 5. napján megtartott Meleg Méltóság Menete elnevezésű felvonuláson. A rendezvény résztvevőjeként feljelentést teszek ismeretlen tettesek ellen a Btk. 228/A. § szerinti, az egyesülési és a gyülekezési szabadság megsértésének büntette, valamint a Btk. 269. § b.) pontja szerint minősülő közösség elleni izgatás büntette miatt az alábbiak alapján: A Meleg Méltóság Menetének Erzsébet térről történő indulása után már az Andrassy út elején megkezdődött a felvonulók ellen irányuló gyűlölködő, mocskolódó bekiabálásokon kívül a résztvevők megdobálása. A kordonon kívülről, mindkét oldalról hajigáltak minket, a felénk dobott tárgyak, amelyeket észleltünk, elsősorban tojások, folyadékkal töltött üdítő palackok, paradicsomok voltak, az úttesten láttunk széttört üvegeket, behajított kődarabokat is. Amikor a menet az Andrassy úton a Székely Mihály utca sarkára ért, a mellékutcából olyan intenzitású dobálás kezdődött meg, mely lehetetlenné tette a sértetlen áthaladást, itt ruházatom beszenyyeződött. A dobálással párhuzamosan mindvégig mocskolódó, gyalázkodó ordibálások között vonultunk, voltak, akik kívülről rázták a kordont. A Liszt Ferenc térhez érve érzékelhető volt, hogy itt még intenzívebb a mocskolódás és a különféle tárgyak dobálása, itt már rendőri közbelépésre, könnygáz használatára is szükség volt.

2008. július 5-én a Liszt Ferenc téren, az Oktogonon és a Hősök terén nem spontán, hanem előzetes mozgósítás alapján, uszító felhívások hatására erőszakos cselekményekre került sor, melyek célja a lakosság eltérő szexuális orientációjú csoportjaihoz tartozók gyülekezési jogának és testi integritásának megsértése volt. A felvonuláson részt vevők ellen irányuló, testi épségüket fenyegető erőszakos cselekedet közvetlenül fenyegetett, mely csak a rendőri fellépés miatt volt elkerülhető. Kérem az eljárás magánvádas büncselekményben való megindítását, az eset körülményeinek kivizsgálását és az elkövetők felelőssége vonását. Kérem adataim zártan történő kezelését.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eljárás keretében kérheti sérelmének jóvátételét az a személy, akit bántódás ért engedéllyel megtartott, rendőrség által biztosított rendezvényen, amit?
2. Mi a jellemzője a magánvádas eljárásnak, mikor alkalmazható?

Tisztelt Brit Nagykövetség!

Mi, magyarországi antikapitalisták kötelességünknek érezzük, hogy az Önök tudomására hozzuk az alábbi információkat.

Az idei Sziget Fesztivál nulladik, antirasszista napján olyan előadók is a leendő fellépők között szerepelnek, akik „antirasszizmus” teljesen hiteltelen, így nincs semmi keresnivalójuk a fellépők között. Bízunk abban, hogy az Önök követségének közvetítésével eljutnak ezen információk a kezdeményező mozgalmakhoz is (Rock Against Racism, illetve a Love Music Hate Racism), melyek megteszik a megfelelő lépéseket, hogy ne engedjék bemocskolni mozgalmuk jó hírnevét. Mi, magyarországi antikapitalisták, ellentétben a Sziget Fesztivál rendezőinek profithajszoló törekvéseivel, csak és kizárólag az antikapitalista, azaz a következetes antifasiszta érdekeket és meggyőződést képviseljük, ezért nem hallgathatunk e készülő szemérmetlen színjáték ismeretében, mint ahogy hangosan tiltakozni fogunk a náci Rudolf Hess emlékére augusztus 15-én hazánkban megrendezendő botrányos, nemzetközi neonáci találkozó ellen is. Az alábbi információk nem „hétpecsétes titkok”, megtalálhatók az interneten, popzenei körökben minden bizonnyal közismertek, ennek ellenére nem hallottunk olyan előadóról, aki szót emelt volna a koncert morális tisztasága érdekében. Az ún. „antirasszista” popzenész társadalom anyagias megalkuvása is jelzi, hogy szégyenszemre Magyarországon milyen mélyen gyökerezik a társadalomban az előítéletesség, a kirekesztés, amelyhez széles körű társadalmi elfogadottság is társul.

A Sziget Fesztivál nulladik, antirasszista napján fellépő zenekarok érdekeltségeinek és zenekartagjainak szélsőjobbboldali zenekarokkal való kapcsolata:

Bikini Stúdió: a fellépő Bikini (a zenekarról elnevezett) zenekar stúdiója, ahol többek között olyan nemzeti-homofób, valamint hungarista és nyíltan kirekesztő szélsőjobbos együttesek stúdiófelvételei készülhettek, mint az Egészséges Fejbőr, a Titkolt Ellenállás, a Romantikus Erőszak, a Stratégia.

Németh Alajos „Lojzi” (Bikini): hangmérnökként részt vesz több Egészséges Fejbőr és Titkolt Ellenállás album elkészítésénél, de ez utóbbi zenekar néhány albumán (Forró a levegő, Feltámadás) billentyűsként is segédkezik. Soha nem határolódott el nyilvánosan ezektől a zenekaroktól.

Nagy Feró (Beatrice): 1998–2002 a Pannon Rádió műsorvezetője, a köztudottan rasszista Jobbik rendezvényeinek rendszeres fellépője. Bár elmondása szerint már aktívan nem politizál, napjainkban is a nemzeti radikalizmus szimpatizánsa, együttesének rajongói tábora főként szélsőjobbboldali és hungarista fiatalokból verbuválódik.

Laczik Ferenc (Beatrice): A Beatrice basszusgitárosa, korábban Akcióegység, jelenleg a Beatrice mellett a Fehér Virágok zenekar előadója. A tények önmagukért beszélnek.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályozási lehetőség van arra, hogy a magyar állam által (pénzzel) támogatott kulturális rendezvényen csak olyanok léphessenek fel, akik nem kirekesztők, nem gyűlöletbeszédet képviselők?
2. Milyen jogi eszközökkel szankcionálható a közösségi, nyilvános rendezvényen elhangzó gyűlöletbeszéd, kirekesztésre felszólítás?

74. ESETLEÍRÁS

Meggyalázták a makói főrabbi emléktábláját

Leverték és összetörték Makó egykori főrabija, Kecskeméti Ármin emléktábláját ismeretlenek hétfőre virradóra – közölte a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság szóvivője az MTI-vel. Reggel érkezett a bejelentés a rendőrségre, hogy Makón, a főrabbiról elnevezett utcában az emléktáblát leverték a lakóház faláról, összetörték, helyére pedig festékszóróval feliratot fújtak – mondta Szentí Szabolcs. Az összetört táblát a helyszíntől néhány száz méterre találták meg a rendőrök, s már át is adták az önkormányzatnak – közölte a hadnagy. A rendőrség az ügyben rongálás miatt indított eljárást ismeretlen tettes ellen, a helyszíni szemle és a nyomok rögzítése még tart. Az emléktáblát a makói zsinagógától száz méterre, a Kecskeméti Ármin nevét viselő utcában, egy panelépület falán az önkormányzat állította. A tábla alá ismeretlenek a „Milyen 6 millió? Hazug disznók!!!” mondatokat írták festékszóróval ismeretlenek – látta a helyszínen az MTI tudósítója. Baron Zsuzsanna a helyi zsidó hitközség képviselőjeként az MTI-nek a helyszínen elmondta: megdöbbent és félelmet keltőnek tartja a történeteket. A hősi halált halt rabbi – aki Ferge Zsuzsa szociológus nagyapja – emlékét tisztelet övezte a Maros-parti városban.

Kecskeméti Ármin 1874-ben született Kecskeméten. A budapesti egyetemen tanult, ahol 1896-ban bölcsészeti doktorátust szerzett, irodalomtörténész, történész lett. 1898-tól lett makói főrabbi, és több mint negyven évig látta el a neológ hitközségi feladatokat, miközben 1929-től a szegedi egyetem magántanára is lett. Deportálását követően 1944-ben Strasshofban vesztette életét.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Minek kellene változni a jogi előírásokban, hogy ilyen esetben a rendőrség ne rongálás miatt indítson eljárást ismeretlen tettes ellen?
2. Milyen bizonyítási eljárásban állapítható meg a közösség tagja(i) elleni izgatás, kegyeletsértés, rágalmazás, becsületsértés?

75. ESETLEÍRÁS

Egy kistérségi gondozási központ gondozónőjének több ellátotti óraszama van, mint amennyi a napi elszámolható munkaideje. A vezető forráshiányra való hivatkozással elutasítja több gondozó felvételét, ellenben biztatja kollégáit újabb és újabb ellátottak felkutatására a normatívának megfelelés érdekében. Ez egy teljesen érthető álláspont, de a dolgozók túlterheltsége is méltányos felvetés. Azt, hogy tegyek bejelentést az ÁFSZ felé, elhárítottam. Maximum azt érné el egy ilyen vizsgálat, hogy megállapítanak a normatíva jogosulatlan igénybevételét. Viszont rendezni kéne a helyzetet – az elégtelen személyzet persze általános probléma, de 2005-ös adatokat ismerek csak, akkor 15–20 százalék volt a hiányzó létszám, van valakinek frissebb információja? Egy példa: A gondozó által ellátottak száma 9 fő, a gondozó napi munkaideje 8 óra. Van ugye adminisztratív munkája, nem árt, ha valahogy oda is közlekedik az ellátott otthonához. Ez többnyire kerékpárral történik, ami ugye – még ha kicsi is a falu, akkor is – idő. A legtöbb gondozottnak napi egy óra gondozási szükséglete van. Nos, akkor ugye látható, hogy itt valami nem kerek. Vagy normatívára hajtunk, és akkor nagyon jól teljesítünk, vagy ugye ellátjuk az időseket, és akkor megelégedett klienseink vannak. Sajnos az a tapasztalatom főleg, hogy gombamód szaporodnak a különféle fenntartó által működtetett szolgáltatók, hogy a legutolsó szempont a gondozott érdeke.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályok szerint hívhatja le a normatívát a gondozási központ?
2. Hol kötődik össze az ellátottak száma alapján lehívott normatíva és a szolgáltatások nyújtására vonatkozó szakmai és személyi előírás?

76. ESETLEÍRÁS

2010. január 1-jétől a kormány jelenlegi tervei szerint egy családban legfeljebb egy családtag kaphat aktív korúak ellátást. Abban az esetben, ha van köztük rendszeres szociális segélyre jogosult (idős, egészségkárosodott ember stb.), továbbra is megkapják a 2006-ban bevezetett ún. „családi segélyt”, amely egy, a családtagok számától függő felső határig és legfőlőbb a minimálbér összegével egészíti ki a jövedelmüket. Ha nincs segélyre jogosult a családban, akkor a családtagok közül egy valaki kaphat 28 500 forint rendelkezésre állási támogatást (rátót), de ehhez nem jár a családi kiegészítés. A jelenlegi gyakorlattól eltérően, egy családban csak egy fő kaphat rátót, és csak ő számíthat közfoglalkoztatásra, akkor is, ha a család minden tagja munkanélküli.

Vegyünk egy példát! Egy olyan háromgyerekes családban, ahol mindkét szülő munkanélküli, és közmunka híján rendelkezésre állási támogatást kapnak, a család jelenlegi havi jövedelme a családi pótlékkal együtt 105 ezer forint, az egy főre jutó jövedelem így is jóval a nyugdíjminimum alatti összeg, 21 ezer forint. A tervezett intézkedés után a családi kassza igen jelentősen megcsappan majd: két munkanélküli szülő esetén a három gyerek után járó családi pótlékkal együtt 76 ezer forintból kell megélnie az öttagú családnak. Ennek a családnak a KSH által számított létminimum alapján havi 237 ezer forintba lenne szükséges ahhoz, hogy elfogadható, de korántsem magas szintű életszínvonalat tudjon biztosítani magának. A tervezett megvonás a Szociális és Munkaügyi Minisztérium adatai szerint 35 ezer munkanélkülit, illetve családot érint.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eszköze van a családoknak, hogy tiltakozzanak a szegényeket sújtó törvényi változás ellen?
2. Van-e jogorvoslati lehetősége a családoknak, ha ehhez a törvényhez kapcsolódóan az elvesztett rát helyett nem kapnak közmunkát?

77. ESETLEÍRÁS

Monokon a törvény szerint pénzben járó szociális segélyeket, így a rendelkezésre állási támogatásként (rát) járó 28 500 forintot ezentúl olyan kártyán adják a jogosultaknak, amelyről csak meghatározott boltokban meghatározott termékeket lehet venni. Ez nem bankkártya, nem a pénz használatát könnyíti, hanem a jog szerint járó támogatás felhasználását korlátozza. Ami botrányos. A kártya is költséges. Költségekkel jár az előállítás, a pénzügyi művelet elvégzése, ára van a kártyalimitek betartatásának, az elveszett kártyák letiltásának, a kártyára eladott termékek készpénzre való „visszaváltásának”. Ezeket a költségeket az önkormányzat fizeti ki – és másvalaki árként (költség + haszon) megkapja. Pontosabban szólva, hogy mennyi ez a felár, és ki fizeti, erről eddig nemigen esett szó, de hogy valahol keletkezik risztelni való haszon, azt már tudjuk: a kártya gyengíti a versenyt, torzíja a piacot. Készpénzért ott lehet vásárolni, ahol a legalacsonyabb áron a legjobb árut, szolgáltatást biztosítják – kártyával pedig csak ott, azt és annyiért, ahol, ami és amennyiért az elfogadóhelyen kapható. A kártyának korrupciós hatása van: szabályos, átlátható versenyeztetés nélkül szinte bizonyos, hogy a kártya az erős befolyású termelők és szállítók termékeire, és a haverok boltjaiban teremt állami pénzen garantált keresletet. Kialakulnak a másodlagos piacok: senki semmilyen formában nem tudja megakadályozni, hogy a természetben kapott támogatást vagy a kártyáról vásárolt terméket a következő sarkon féláron készpénzzé tegyék. Az első számú támogatott így nem a jogosult lesz, hanem az, aki a terméket féláron megveszi. A támogatás kiszámíthatatlanul szétszórog, miközben a célcsoport támogatása gyengül.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Amikor politikai szándék irányítja egy szociálpolitikai eszköz („szociális kártya”) bevezetését, akkor a szociális szakmának, illetve az állampolgároknak milyen jogi eszközei vannak arra, hogy befolyást gyakoroljanak az elkészülő helyi vagy országos rendeletre?
2. Milyen jogi eszközzel lenne elérhető, hogy a döntéshozatalban résztvevők az adott kérdésben szakmai kompetenciával rendelkezzenek, vagy igénybe vegyenek szakértőket a döntéshozatal előtt?

78. ESETLEÍRÁS

Végső elkeseredésemben fordulok Önhöz. Tizenhat évet dolgoztam a „cukorban”, mikor háromgyermekes családapaként elvesztettem állásomat. Ez hat éve volt, akkor született épp Bogikánk. Azóta elvégeztem egy biztonsági őri tanfolyamot, van papírom arról is, hogy gyümölcsfakertészként dolgozhatok, és a láncfűrész is már engedéllyel vehetem a kezembe. De egyik papír sem segített abban, hogy állást találjak a környéken. Az asszony meg akkor kezdett volna dolgozni, mikor Bogika hároméves volt, de ő sem talált semmit. Így a családin meg a segélyen kívül más jövedelmünk sajnos nincs. A ház, amiben lakunk, nagyon rossz állapotban van. Az ereszcsontra több helyen kilyukadt már, s ősz elején leomlott a kémény is. Nincs pénzünk arra, hogy megjavítsuk, fűteni pedig így nem lehet. Kértünk támogatást a hivataltól, de nem kaptunk választ sem. Most elhatároztuk, hogy télire átköltözünk sógorékhoz, akik egy szép, új házban laknak, innen hatvan kilométerre. Egy kis szobában húzódtunk meg négyen a télre. Aztán tavasszal majd csak lesz valami. Szívesen fogadtak minket, de mi a saját házukban szeretnénk élni. Van azonban egy gond, amire Polgármester Úr talán tudja a megoldást. Sógoroméknál falujában feleségem bement a boltba vásárolni. Teli kosárral állt már a pénztárnál, és fizetni akart. Mikor azonban sorra került, a pénztáros csodálkozva nézett az átadott kártyára. – Ez meg mi a franc? – kérdezte. – Hát kártya! – válaszolta az asszony. – Szociális. – Ilyet még nem láttam! Ezzel itt nem lehet! – mondta a pénztáros, és már nézett is a következő vásárlóra, aki gúnyosan mosolygott. Feleségem megszégyenülten távozott a boltból — otthagya a kenyeret, tejet és a gyerekek kakaós csigáját. Másnap arra kényszerültünk, hogy pénzt kérjünk kölcsön, mert nem akartunk szégyenben maradni a rokonok előtt. De nem tudjuk, hogyan fogjuk majd visszaadni. Kétségbe vagyunk esve. Vagy visszaköltözünk a fűthetetlen házba, vagy éhen halunk. Kérjük Polgármester Urat, segítsen minket, hogy reménytelen helyzetünk megoldódjon valahogy.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A „szociális kártya” korlátozza az érintetteket a szabad lakhely megválasztásában. Milyen jogi lehetőségeik vannak, hogy az alkotmányban biztosított jogukat érvényesíteni tudják a helyi rendeletben szabályozott „szociális kártya” ellenében?
2. Ha életvitelszerűen egy másik településen él a család, akkor hol jár neki a szociális segély, a bejelentett lakhelyén vagy a tényleges lakhelyén?

79. ESETLEÍRÁS

Hódmezővásárhely nyilvánosságra hozza a szociális támogatásokkal, segélyekkel visszaélők névsorát; a cél az, hogy kiszűrjék a rendszerből azokat, akik igényelnek juttatást, de azt később nem veszik igénybe, és ezzel kiszorítják a ténylegesen rászorulókat – közölte a város polgármestere szerdán az MTI-vel. Lázár János a lépést azzal indokolta: a nyilvánosság erejével szeretnének fellépni azokkal szemben, akik visszaélnék a város és az ország adófizetői közösségének támogatásával. Hangsúlyozta, hogy a szociális segély nem keresetkiegészítés, nem opcionálisan választható pénzforrás, hanem a ténylegesen rászorulóknak számára – sok esetben egyetlen – lehetőség helyzetük javítására. A település önkormányzata évente fél-milliárd forintot fordít a rászorulóknak támogatására, valamint több millió forint értékben biztosít természetbeni juttatásokat – tette hozzá. A város honlapján, a www.hodmezovasarhely.hu címen mindazok neve megtalálható, akik magukat rászorulónak vallva a várostól segélyt, támogatást igényeltek, de azt mégsem vették át, vagy a megítélt támogatást, a felajánlott munkát később visszautasították, ezzel több ténylegesen rászoruló polgárt kiszorítottak a támogatási rendszerből. A listából látható például, hogy mintegy 140 igénylő, akinek a kérelmére a város ingyenes étkeztetést ítélt meg, nem ment el az ételért, vagy még az ebédjegyet sem vette át. Rájuk az adott hónapban fejenként 12 200 forintot fordított a város. Mellettük tíz igénylő tartós élelmiszerekből álló csomagot kért a várostól, de a négyezer forintos támogatást később nem vette át.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen szabályok vannak meghatározva az önkormányzatok számára a szociális támogatások adatkezelése vonatkozásában?
2. Az érintett állampolgárok hova fordulhatnak jogaik érvényesítéséért, és milyen formában?

80. ESETLEÍRÁS

Az alábbi filmet (Ne lopj!) egy rendőrségi szakmai műhelyen – amelynek célcsoportja védőnők, ifjúságvédelmi felelősök – vetítették le, mintegy az előadás fénypontjaként. A képzés végén az is elhangzott, hogy bárki számára elérhető a film (www.bunmegelozes.hu), és bátran vigyük be az iskolákba. Én iskolai szociális munkásként ezt természetesen nem fogom megtenni, ha megnézik ezt az alkotást, remélem megértik. Előljáróban talán csak annyit, hogy az előítéletek felerősítésére tökéletesen alkalmas...

<http://www.bunmegelozes.hu/index.html?pid=1290&PHPSESSID=b75129ef3db8a4efde8cd47f4c0c8e90>

T. honlapot fenntartók!

Az előítéleteket súlyosan fokozó, roma fiatalokat ehhez eszközként használó oktatófilm jelent meg az Önök honlapján. Kérem, gondoskodjanak arról, hogy a széles nyilvánosság számára ez ne legyen tovább elérhető. A filmet láthatóan lelkes fiatalok, segítő szándékkal készítették. Ezért szívesen felajánlunk egy beszélgetés levezetését kollégáink bevonásával annak megvitatására, miért nem tartjuk szerencsésnek ezt a filmet.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Van-e jogszabályi definíciója az előítélet meghatározásának?
2. Van-e eszköze a jognak arra, hogy előítéletet terjesztő alkotások forgalmazását befolyásolja?

81. ESETLEÍRÁS

A SOTE-n orvosegyetemi felvételi előkészítőt vezetek szeptembertől, ehhez keresek 15–20 érettségizett roma fiataalt az egész ország területéről, akik orvosok szeretnének lenni, és VISSZA AKARNAK MENNI ORVOSNAK A SAJÁT LAKÓHELYÜKRE!

Miért kell visszamennie egy cigány orvosnak a lakóhelyére? Miért nem lehet cigány orvos a Kútvölgyi-ben? És miért nem lehet egy cigány orvos agysebész bármelyik klinikán? Miért akarja Ön beskatulyázni a cigány orvosjelölteket abba, hogy ők csak cigánytelepi körorvosok lehessenek? Miközben, ha jól sejtem, Ön nem cigánytelepi körorvos? Talán azért, mert nem ezt tekinti szakmája csúcsának? És, akkor ők?

Érdemes talán elgondolkodni olykor a jó szándékú előítéletek előítéletességén is (merthogy a jó szándékot nem akarnám kétségbe vonni...).

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Van-e jogi eszköz arra, hogy az egészségügyi ellátás keretében kikényszeríthető legyen, hogy a páciens szociokulturális szokásainak megfelelően történjen az orvosi ellátása?
2. Hogyan tehet panaszt a páciens, és milyen jogi eszközei vannak, ha az egészségügyi ellátás keretében méltatlan bánásmódot él meg?

82. ESETLEÍRÁS

Újpest polgármestere egy erőszakos, tanárát megütő fiút kitiltott a kerület összes iskolájából. Döntését támogatják a helyi politikusok, és vélhetően a közvélemény is. A polgármester azt mondja, nem érdeklik a törvények, őt a helyi iskolák nyugalma érdekli csak. Azért ezt meg kellene beszélni. Rendben van, hogy a tanárra támadás tűrhetetlen magatartás. Az is elképzelhető, hogy kitiltják a srácot a suliból, na de az összes helyi iskolából? Örök időkre? Hiába tanköteles még? Egy kerületi önkormányzat vezetőjének pallosjoga? A polgármester mégiscsak felesküdt mindenféle alkotmányra, effélére, és aligha kezelheti ilyen nagyvonalúan a hatályos törvényeket. Ami fontosabb: az iskolai erőszak slágertémává vált az elmúlt hetekben. Nem tudjuk, hogy tényleg növekedett-e az ilyen esetek száma, vagy csak rárepült a sajtó, és a politikai pártok egy része igyekszik kihasználni a médiaérdeklődést. Érezhetően kibontakozott egy offenzíva a tanulói személyiséget tiszteletben tartó, integráló stb. oktatás eszménye ellen: lám, ide vezet a vasfegyelem megszüntetése. Mit gondoltok?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Megteheti-e a polgármester, hogy kitiltja a helyi iskolákból az erőszakos, tanárát megütő diákot, aki még tanköteles korban van?
2. Ki és hogyan védi ebben a helyzetben a diák jogait?

83. ESETLEÍRÁS

A közoktatásért felelős helyettes államtitkár szombaton reggel azt nyilatkozta a Kossuth rádióban, hogy a szegregáció az elkülönített csoportoknak, így a romáknak is előnyös, mert kevesebb kudarc éri őket, mintha magasabb státuszú társaikkal együtt oktatnák őket. Ez a nyilatkozat azt jelenti, hogy a kormány nyíltan kiállt a szegregációs oktatáspolitiká mellett. Nagyon fontos lenne, hogy a szociális szakma tekintélyes egyesületei, szervezetei, műhelyei – a Szociális Szakmai Szövetség, a Magyar Szegényellenes Hálózat, a GYEP, a szociális munkát és szociálpolitikát oktató tanszékek stb. – állást foglaljanak a kérdésben, és leszögezzék, hogy álságos arról beszélni, hogy az elmúlt évek esélykiegyenlítő, deszegregációs oktatáspolitikája nem hozta meg a kívánt eredményt, mivel az intézkedések zömét a fenntartók nem ültették át megfelelő módon a gyakorlatba. Ahol mégis, ott igenis vannak eredmények – lásd Hódmezővásárhely, Mohács intézményhálózatának deszegregációs átalakítása, illetve Nyíregyháza, Kecskemét, Szeged bezárt egy-egy szegregált intézményt, Miskolc – egy jogerős bírói ítélet által kényszerítve – felmenő rendszerben tette ugyanezt. A szegregáció ma a roma, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók jó minőségű oktatásának, sikeres iskolai teljesítményének, illetve sikeres továbbtanulásának legfőbb akadálya. Fogalmilag kizárt, hogy szegregált körülmények között sikeres, esélykiegyenlítő oktatást lehessen folytatni. Hosszabb távon a szegregáció az egész társadalom számára veszélyes következményekkel jár.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogszabályi előírások támogatják az iskolai integrált oktatást?
2. Milyen eljárás indítható az iskolával szemben iskolai szegregáció esetén?

84. ESETLEÍRÁS

Önhöz szeretnék szólni! Az ön intézménye tudtommal a Dózsa György úti hajléktalanszálló. Azt szeretném megkérdezni Pelle úrtól, hogy időközönként szokta-e ellenőrizni az ottani dolgozók munkáját? A dolgozókon értem például a szoc. munkásokat, az ápolókat és nővéreket, a takarítókat stb. Ezt azért kérdem, mert én is laktam a szállón kb. egy évvel ezelőtt (hála isten, már van otthonom), most viszont egy nagyon kedves ismerősöm lakik ott, és vendégségbe járok hozzá, és érdekes dolgokat tapasztalok, tapasztaltam! Amikor ott laktam, már akkor bogarak voltak a szobákban és a folyosókon, ez mai napig úgy van sajnós! Ezt saját szemmel láttam. A földszinten, ahol ön is jár (mivel ott az irodája), a zöld rácsos ajtó tiszta por, és az ablakpárkányok is, csak a kezét kell az embernek végighúzni rajta! Ráadásul a fehér ablakpárkány és az ajtók már majdnem feketék! A kávéautomata mögött ki tudja, mikor volt felmosva! Ahogy megyünk fel az emeletre, az ablakok sem nagyon voltak tisztítva, ez látszik rajta! Kérdem én, hogy ha egy hajléktalant önök befogadnak, akkor ha nem akar az utcán lakni, el kell viselnie, hogy bogarak közt és koszban lakik? Mert amikor én ott laktam, már akkor ilyen volt a szállójuk, és azóta sem változott! Viszont ha szólni mert vagy mer a lakó, akkor az a válasz, hogy nem muszáj itt lakni. Nem tudom, mit szólnának egy váratlan ellenőrzéshez az ÁNTSZ-től! A másik az, hogy a portán miért vannak az állítólagos szoc. munkások, hogyha bárki bemehet? Például én is csak annyit mondtam egy ismerősömnek, hogy ha be akar jutni, menjen nyugodtan befelé, és ha szólnak neki, mondja azt, hogy az első emeletre jött ...-hoz. Érdekes, sikerült is neki bejutni, akihez jött! Ráadásul nem az elsőre, és ha akart, ott is aludhatott, hisz a portán azt mondták neki, hogy a kórház nem az ő körük! Tehát nem is érdekli őket a portán, hogy aki a kórházba ment látogatni, az kijött-e! Amikor bejárok látogatni, nemegyszer látom, hogy részeg embereket is beengednek a portán! Régebben azért annyit megtettek, hogy leültették a földszinten a részeg embert, és ha egy kicsit kijózanodott, akkor mehetett csak fel. Meséli az ismerősöm is, hogy nagyon sokszor beviszik az alkoholt, és utána üvöltöznek a folyosón esténként. Érdekes módon az önök szállóján olyan emberek is lakhatnak, akik autóval járnak, és nem is egy ilyen van önöknél. Ráadásul van köztük vállalkozó is! Ezt azért is tudom, mert van köztük ismerősöm is. Akik az utcán alszanak, és valóban rá vannak utalva, hogy bekerüljenek önökhöz, azok viszont várólistára kerülnek! Az ilyen várólistás emberek, mire bekerülnek, sokan tönkremennek addigra! Az én szerény véleményem, nem azt kéne felvenni első közt, akinek autója van, mert az nincs úgy ráutalva, mint az, akinek semmije nincs. Ha valakinek autója van, akkor adja el, és vegyen vidéken házat belőle, és amit rákölt havonta az autóra, abból éljen meg! A hajléktalanság azt jelenti szerintem, hogy semmije nincs, sem autója, sem háza vidéken stb. Esetleg az a havi kis nyugdíja, vagy amit naponta összeszed, az van egy hajléktalannak! Szerintem őket kéne előrevenni a szállón és nem azokat, akinek nagyobb értéke van!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Ki nevezhető hajléktalannak, és milyen ellátás jár neki?
2. Milyen jogi fórum adott arra, hogy egy hajléktalanszállón lakó panaszt tudjon tenni?

Egy megdöbbenő és félelmetes, a hajléktalanokkal szembeni megnyilvánulásokról szóló történetet szeretnék megosztani Önökkel. Kecskeméten történt, ma 15.25-kor, a vasútállomás várótermében. Hideg volt, igen sokan húzódtunk be a meleg váróba. Érkezésem után nem sokkal belépett egy citromsárga mellényt viselő „vasútőr”, az egyik idős férfihez ment, és távozásra szólította fel. X. bácsi (nevét később tudtam meg) kérte, hadd maradhasson, hadd melegedhessen egy kicsit. A vasútőr azonban egyre durvább, agresszívebb és kérlelhetetlenebb lett. A melegedésért könyörgő hajléktalant a földre lökte, akinek keze vérezni kezdett. Felugrottam, kérdőre vontam a vasútőrt. Ő – igaza teljes tudatában – agresszív lendülettel felém indult, kiabált, és egyértelmű jelét adta, akár ütni is hajlandó, ha nem adom fel. Lassan, de határozottan közelített felém. Mindenki maga elé meredt és hallgatott. Négy diáklány emelt szót végül X. bácsi és mellettem. A vasútőr meghátrált, kiment a teremből. Ez volt az első eset, amikor azt gondoltam, annak ellenére, hogy fiatal nőként szóltam egy számomra elfogadhatatlan (és törvénybe ütköző) cselekedet ellen, csak hajszálon múlt, hogy bántalmazzanak, megüssenek. Rossz érzésem volt, hiszen tudtam, az idős ember megsérült. Körülnéztem a környéken. Az állomás előtt X. bácsi állt, felrepedt homlokkal. Ömlött belőle a vér. Miután elhagyta a termet, a vasútőr utánament, és fejbe verte egy pohárral. Mentőt akartam hívni, de X. bácsi ellenkezett. „Tudja, én hajléktalan vagyok” – mondta, mintha ez magyarázat lenne bármire. Álltam tétlenül. Mások, elsősorban védtelenek fizikai bántalmazását nem tudom szó nélkül hagyni, nem tudom nem világgá kürtölni. Rendőrt nem akartam hívni. Más ügyben a magyar rendőrség már elmagyarázta nekem ennek értelmetlenségét.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogkörei vannak egy vasútőrnek?
2. Hol és hogyan lehet panaszt tenni a vasútőr eljárásával kapcsolatban?

86. ESETLEÍRÁS

Tisztelt Lista!

Vajon miként lehetséges, hogy egy betiltott szervezet (Magyar Gárda) a Hajléktalanokért Közalapítvány egyik telephelyén adományt oszt, fényképezkedik stb.? A többi linkben is egyértelműnek tűnik, hogy különböző városok szolgáltatói (melegedők, hajléktalanszállók) fogadták a változatos nevű zászlóaljak, szakaszok – vagyis katonai szerveződések – gárdistáit. És persze felbukkan a Jobbik is, hiszen itt a kampányidőszak. Hol a szakma? Ha a szociális szakma értékorientációját sem zavarja ez a dolog, akkor mi várható másoktól?

<http://magyargarda.hu/node/5568>; <http://magyargarda.hu/node/5465>; <http://magyargarda.hu/node/5535>

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen felelőssége van egy közintézmény vezetőjének abban, hogy az intézmény területén ne tudjanak politikai célokat szolgáló demonstratív rendezvényt tartani?
2. Milyen intézkedési kötelezettsége van a rendőrségnek egy betiltott szervezet rendezvényével kapcsolatban?

87. ESETLEÍRÁS

A Város Mindenkié csoport kampányt indított annak érdekében, hogy minél több hajléktalan ember tudjon részt venni a közelgő országgyűlési választásokon. Ennek keretében készítettük el azt az információs plakátot, amit már korábban megkaptatok, és több hajléktalanszállón tájékoztatót is tartunk a választásokon való részvétel jelentőségéről és az ügyintézés menetéről. Sok hajléktalan ember nemcsak azért nem vesz részt a választásokon, mert úgy érzi, nem tartozik a (politikai) közösséghez, de azért is, mert ma Magyarországon a választójog erősen kötődik a lakcímhez, ami nagyon megnehezíti az ügyintézacet. A leginkább azok a hajléktalan emberek vannak kirekesztve a választójog gyakorlásából, akiknek olyan szabálytalanul kiállított lakcímkártyája van, amin nem szerepel semmilyen lakcím, vagy csak annyi van megjelölve, hogy „lakcím nélküli” (település, kerület nélkül), vagy budapesti lakosok esetében annyi szerepel a kártyán, hogy Budapest „lakcím nélküli” (kerület megjelölése nélkül). Akinek ilyen lakcímkártyája van, nem számít választópolgárnak. A Város Mindenkié az ombudsmani hivatalhoz fordult, hogy még a választások előtt vizsgálja ki ezeket a szabálytalanságokat. A vizsgálathoz minél több olyan lakcímkártyára van szükségük, amely szabálytalanul lett kiállítva. Ebben kérjük a segítségeteket. Kérjük, ha ügyfeleitek vagy ismerőseitek között van olyan, akinek üres vagy szabálytalanul kiállított lakcím nélküli lakcímkártyája van, jelezzétek felénk, vagy juttassátok el hozzánk fénymásolva vagy szkennelve, hogy mi át tudjuk adni az ombudsmani hivatalnak. A kártyákon szereplő neveket a legnagyobb elővigyázatossággal, bizalmasan fogjuk kezelni, az ombudsmani hivatal az egyes ügyeknek a kártyák sorszáma alapján fog utánanézni. Segítségéteket előre is köszönjük!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan vehetnek részt a hajléktalanok a választásokon? Milyen eljárasi szabály érvényes egy hajléktalan választó esetében?
2. Kinek és milyen felelőssége van abban, ha egy hajléktalan embernek szabálytalanul van kiállítva a lakcímkártyája?

Több tízezer ember veszítheti el lakcímét, és ezzel jogosultságait egy nemrég kiadott főhivatalnoki intézkedés következtében. Évek óta teljes a káosz a lakcímbejelentések és a lakcímnyilvántartás frontján, s ez az országgyűlési választások után hatással lesz az önkormányzati választásokra is, nem is beszélve a jövő évi népszámlálás előkészítéséről és a hétköznapi ügyintézés ezekreinek döccenőiről. A köznyelvben csak „népesség-nyilvántartónak” nevezett főhivatal (KEKKH) elnökhelyettese március közepén levélben fordult az ország minden jegyzőjéhez, hogy a lakcímbejelentések és -kijelentések körül eluralkodott anarchia néhány területén esetleg rendet teremtsen. Egy fontos, a társadalombiztosítási ellátásokra való jogosultságot szabályozó tavalyi törvénymódosítás következtében egyszerre csak előbukkant az a probléma, hogy sok ezer polgár nem rendelkezik (állandó) bejelentett lakóhellyel, hanem csak tartózkodási hellyel. Márpedig akinek nincs bejelentett (állandó) lakóhelye, az az új társadalombiztosítási szabályok alapján, a Pénzügyminisztérium és az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium állásfoglalása szerint is nem tekinthető belföldi személynek! Az ilyen helyzet mind az állampolgári kötelezettségek, mind a jogosultságok terén szabályosan „társadalomkívülivé” teszi az embert.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A KEKKH elnökhelyettesének feladatkörébe tartozik-e annak a problémának a kezelése, hogy aki nem rendelkezik állandó bejelentett lakóhellyel, azok társadalombiztosítási ellátásának biztosítása is megoldott legyen?
2. Milyen jogérvényesítési eszköz áll rendelkezésükre az érintett állampolgároknak?

A Város Mindenkié csoport megdöbbenve értesült arról a törvényjavaslatról, amely az építésügyi törvény módosításával lehetővé tenné, hogy az önkormányzatok kitiltsák a hajléktalan embereket a közterületekről. A törvényjavaslat részletes indoklása szerint: „szükséges a közterületek rendeltetésével, használatával kapcsolatos részletesebb szabályokat megadni annak érdekében, hogy a közterületek nem rendeltetésszerű használatának esetkére (például hajléktalanok életvitelszerű ott lakása) az önkormányzatoknak lehetőségük legyen szigorúbb közterületi szabályok és szankciók megállapítására helyi rendeletükben, például a hajléktalanok kitiltására a közterületekről”. A Belügyminisztérium javaslata nemcsak azért elfogadhatatlan, mert építésügyi, köztisztasági és rendészeti ügyként kezel egy szociális problémát, hanem azért is, mert így az önkormányzatok felhatalmazást kapnának arra, hogy a megfelelő szociális és lakhatási intézkedések hiányában a fedél nélkül élő embereket büntessék azért, mert közterületen kénytelenek aludni és élni. A XXI. század Európájában megengedhetetlen, hogy a társadalom egyenlőtlenségeinek kárvallottjait hibáztassák és büntessék helyzetükért. Elvárjuk, hogy a 4. §-t töröljék a törvényjavaslatból, biztosítva, hogy a Magyar Köztársaságban egyetlen állampolgár alkotmányos jogai se sérüljenek azért, mert az utcán kénytelen élni, és tegyenek lépéseket azért, hogy a hajléktalan emberek üldözése helyett a kormány és az önkormányzatok is a hajléktalanság felszámolásához szükséges szociálpolitikai intézkedések megvalósításán dolgozzanak.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi garanciák léptethetők be, hogy a politikai szándék ebben a formában ne tudja elérni azt, hogy az önkormányzatok kitilthassák a hajléktalanokat a közterületekről?
2. Milyen jogi eljárás biztosíthatja az érintett hajléktalanok érdekeinek védelmét, a közterületi lakhatás megmaradását?

90. ESETLEÍRÁS

Mint felelősen gondolkodó és cselekvő magyar állampolgár kijelentem, hogy a 2010. szept. 2-án a Belügyminisztérium honlapján megjelent, „Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, és a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosításáról” című törvényjavaslat 4. §-a számomra elfogadhatatlan.

A XXI. század Európájában megengedhetetlen, hogy a társadalom egyenlőtlenségeinek kárvallottjait hibáztassák és büntessék helyzetükért. Elvárom Belügyminiszter úrtól, hogy a 4. §-t törölje a törvényjavaslatból, biztosítsa, hogy a Magyar Köztársaságban egyetlen állampolgár alkotmányos jogai se sérüljenek azért, mert az utcán kénytelen élni, és tegyen lépéseket azért, hogy a hajléktalan emberek üldözése helyett a kormány és az önkormányzatok is a hajléktalanság felszámolásához szükséges szociálpolitikai intézkedések megvalósításán dolgozzanak.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan kell kezelnie az állampolgárok által benyújtott petíciót a belügyminiszternek, és milyen jogi lépéseket kell tennie a petíció tárgyában?
2. Az állampolgárok által benyújtott petíció hogyan helyezhető el a jogi szabályozás szempontjából az érdekérvényesítő eljárások vonatkozásában? Milyen befolyása van a törvényjavaslatok véleményezésének az elfogadott törvényre?

91. ESETLEÍRÁS

Más az érdekmúlás, és más a botránymúlás. Az egykori Wesley-ügy kapcsán érdekmúlásról beszélhetünk, botránymúlásról azonban nem. Azt hiszem, ez az értelme a dokumentum közlésének és az ügy napirenden tartásának. Botrány történt, méghozzá az akkori hallgatókkal, akik egykor beiratkoztak egy képzésre, és egyszer csak azt kellett észrevenniük, hogy a képzés, amelyre beiratkoztak, amelynek első, második, esetleg harmadik tanévét elvégezték, minden átmenet nélkül megszűnik, csak a cégtábla marad. A Cégtábla viszont marad, ők pedig túsók, a főiskola, a főigazgató túsai. Az ÖSSZES oktató egyik napról a másikra eltűnik, ennek következtében tantárgyak, tantárgyblokkok szűnnek meg, mert az új képzést ahhoz igazítják, hogy milyen előadókat sikerül sebtében megnyerniük. Mindez azért történik, mert a főigazgató, miután két szakmai műhely felépítette és akkreditáltatta a képzést, úgy gondolja, hogy most már megszabadul a műhelyektől, a tanároktól, mindenkitől, akinek ebben része volt, mert most már ő maga akar beszélni a felépített, berendezett házba. És ezért nem drága ár több száz diák meggyalázása. Ez a botrány, és ezért a főigazgatót és a szakvezetőt felelősség terheli. Egy normális és etikai elvekkel bíró szakmai közéletben nekik meggyőződése sem szerint nincs, és nem lehet helyük. Legalábbis amíg el nem ismerik a felelősségüket. Addig pedig nincs botránymúlás. Én legalábbis így látom ezt a helyzetet.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen felelőssége van a felsőoktatási intézménynek abban, hogy a beiratkozott diákok azt a képzési programot kapják, amire eredetileg jelentkeztek?
2. Milyen jogérvényesítési eszközök állnak a diákok rendelkezésére, hogy érvényesíteni tudják azt, hogy a beiratkozott képzési programot kapják az adott felsőoktatási intézménytől?

92. ESETLEÍRÁS

A Csupaszívek Társasága Közhasznú Egyesület 2008. március óta fokozatosan egyre nehezebb, most már kritikus pénzügyi helyzetbe került. Sikerrel pályáztunk 2006-ban a HEFOP pályázatokon. Ez a projekt 2008. március 31-ével hivatalosan véget ért, a Csupaszívek Társasága a projektet sikerrel végrehajtotta, a szakmai és pénzügyi beszámolót benyújtotta.

Mivel a projekt részletekben, de utófinanszírozott, így számítottunk rá, hogy néhány hónappal késve kapjuk meg, különösen az utolsó 4,5 milliónyi összeget. Nem számítottunk azonban arra, hogy egy álló éven keresztül nem kapjuk meg. 2009 áprilisában, egy évvel a projekt lezárása után azonban még ennél is rosszabb történt. A HEFOP-pályázatokat kezelő ESZA Kht. munkatársai sok-sok ellenőrzés során formai – és általunk azóta is vitatott – hibát találtak konzorciumi partnerünk elszámolásában, és a projekt konzorciumi partnerét egy már 2007-ben hivatalosan elismert és kifizetett képzés összegének, 2,8 millió forintnak a levonásával, illetve visszafizetésével terhelték meg. Mivel a főpályázó a Csupaszívek Társasága, így a törvény szerint minden felelősség végső fokon a főpályázót terheli. Március 30-án – azaz egy egész év késéssel – megkaptuk a HEFOP-pályázat végső utófinanszírozott összegét: 4,5 millió helyett 1,7 millió forintot. Azaz tőlünk mint főpályázótól levonták a partnerünk „adósságát”. Ezt a hiányt már nem képes elviselni az egyesület. Ugyanakkor a HEFOP finanszírozás egyéves késése, a 4,5 millió forint hiánya miatt a 2008 januárjában nyert Tréninglakás projektünket nem tudtuk teljes egészében végrehajtani. Az önálló életvitelre felkészítő „tréninglakás” programunk beszámolóját nem fogadták el, és nemcsak a tréninglakás projekt támogatása teljes összegének, azaz 4,5 millió forintnak a visszafizetésére kötelezték, hanem annak kamatos kamatának, azaz további több mint 1 millió forintnak a kifizetésére is, valamint további 7 százaléknyi kamattal növelik ezt az összeget mindaddig, amíg vissza nem tudjuk fizetni. Kétségbeejtő helyzetbe kerültünk, mert már az eredeti összeget, a 4,5 milliós visszafizetendőt is csak kölcsönrel tudtuk volna megoldani. Gyakorlatilag minden értelmi sérült embert szolgáló tevékenységünket be kell szüntetni, és a 74 négyzetméteres lakásunkat, minden tevékenység színterét, el kell adnunk. Az egyesület ebbe „belehal”.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen felelőssége van az ESZA Kht.-nak abban, hogy a kifizetések csúszása miatt megy tönkre több civil szervezet, többek között az esetben szereplő Csupaszívek Társasága?
2. Milyen jogi segítséget vehet igénybe a Csupaszívek Társasága, hogy megállapítható legyen az ESZA Kht. felelőssége, és kártérítést kapjon?

93. ESETLEÍRÁS

Felháborodással értesült hét civil szervezet arról, hogy a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) – ahogy a szervezetek közleményükben fogalmaznak – az egyik pályázati felhívást indoklás nélkül és határozatlan időre felfüggesztette, éppen a beadási határidő napján. A Községi kezdeményezések, programok támogatása lényege az lenne, hogy a kisebb összegű támogatások szétszórásával az NFÜ külső szervezetet bízna meg. Hét civil szervezet nyílt levélben fordult a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség elnökéhez, a nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszterhez, valamint a szociális és munkaügyi miniszterhez, amelyben aggodalmukat fejezik ki amiatt, hogy az NFÜ az egyik pályázati felhívást indoklás nélkül és határozatlan időre felfüggesztette, éppen a beadási határidő napján. A civilek szerint így újabb uniós források lehívása és felhasználása kerülhet veszélybe. A közösségek és a civil társadalom fejlesztéséért dolgozó szervezetek – így az Ökotárs Alapítvány, az Autonómia Alapítvány, a Kárpátok Alapítvány Magyarország, a Demokratikus Jogok Fejlesztéséért Alapítvány (Demnet), a Nonprofit Humán Szolgáltatók Országos Szövetsége Civil Foglalkoztatási Műhely, a Közösségfejlesztők Egyesülete, valamint a Szövetség a Községi Részvétel Fejlesztéséért – Vági Mártonhoz, az NFÜ elnökéhez, Varga István nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszterhez, valamint Herczog László szociális és munkaügyi miniszterhez fordultak, miután megdöbbenéssel és felháborodással értesültek az NFÜ honlapján szeptember 15-i dátummal megjelent közleményről. A rövid közlemény értelmében a Társadalmi megújulás operatív program Községi kezdeményezések, programok támogatása (Támop–5.5.1.) című pályázati felhívását indoklás nélkül és határozatlan időre felfüggesztették, éppen a beadási határidő napján.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Van-e valamilyen lehetőség arra, hogy az önkényesen működő Nemzeti Fejlesztési Ügynökséget jogi úton számon lehessen kérni a pályázati kiírás beadási napon történő visszavonásáért?
2. Hogyan perelhetik a szervezetek az NFÜ-t, hogy azt a sok munkaórát, energiát, amit a szervezetek a pályázat elkészítésére fordítottak, megtérítse az NFÜ?

94. ESETLEÍRÁS

Miért tiltakozunk? Az állam, az utóbbi időben fokozódó szabálytalansági eljárásai nyomán, az állami feladatoktól vonja el a pénzt, önmagától, tőlünk. Lehetetlen helyzetbe hozzák azokat, akik tenni akarnak, vagy tenni akartak a társadalmi megújulásért. Tűrhetetlen, hogy nincs érdemi jogorvoslati lehetőségünk, hogy az állam visszaél erőfölényével. Tiltakozunk az egész hazai támogatási rendszer kezelési struktúrája ellen, amely mostani formájában egy mélyen feudális – alárendelt, megalázó – viszonyt teremt a program megvalósítói és a támogatást közvetítők között! Ez a rendszer a teljes bizalmatlanságra, a jelentős erőfölény korlátlan érvényesítésére, a segítség helyett az értelmetlen, túlzó kontrollra, a drákói szigor érvényesítő szűklátókörűsége, az egyoldalúságra épül, azaz a civilek biztosítékainak, méltóságának teljes hiánya jellemzi. Hol itt a partnerség, az ország jobbítását célzó közös együttműködés? Nyilván vannak hibáink nekünk is, de méltatlannak tartjuk, hogy büntelenségünket folyamatosan nekünk kell bizonyíthatnunk. Méltatlan, hogy az ellenőrzések rendszere nem tisztázott, csak a pályázó számára vannak időkorlátok. Az ellenőrzési eljárások során a lebonyolító szervezet elképesztő szakmai, adminisztratív, ügyviteli és egyéb hibákat követ el – minden következmény nélkül. A pályázókat ugyanakkor gyakran apró (vagy vélt) hibákért szigorúan bünteti – olyan jogorvoslati lehetőségek nélkül, melyek során partnerként kölcsönösen tisztázhatók, korrigálhatók lennének a tévedések, a hibák. Elfogadhatatlan, hogy a pályázati kiírásokat a projektek lebonyolítása során módosítják. Ugyanakkor a pályázat keletkezésekor még nem létező törvényeket kérnek számon menet közben. Alkalmi és bizonytalan alkukkal teli a rendszer. A civil pályázók belekényszerülnek ezekbe azért, hogy küldetésüket, programjukat legalább részben megvalósíthassák. Nekünk bizonyítanunk kell hozzáértésünket, de nem ismerjük a kontrollmechanizmusban résztvevők hozzáértését. Ez így egy vesztes-vesztes játszma. Tárgyalást, megegyezést, együttműködést! Céljaink elérése érdekében, kapcsolódva az Állampolgári Részvétel Hetéhez (2009. 09. 21–27.), demonstrációt szervezünk, az ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. központi irodaháza elé (Budapest, XIII. Váci út 45/c). Szeptember 21-én, hétfőn 11.30-tól szeretettel várjuk a sajtó munkatársait. Mit kívánunk elérni? Követeljük, hogy az illetékes állami kormányzati szervek (minisztériumok, NFÜ, ESZA Kht.) tárgyaljanak képviselőinkkel az európai és hazai támogatások lebonyolítási és jogorvoslati rendszerének felülvizsgálatáról, korrigálásáról! Vannak javaslataink, tárgyaljunk azokról! Követeljük, hogy a tárgyalások idejére azonnal függesszék fel a civil szervezetek irányában indított szabálytalansági és végrehajtási eljárásokat!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mi védi meg a támogatott szervezeteket, hogy a támogatást közvetítő szervezet elleni tüntetés után nem érik őket még nagyobb retorziók? Milyen jogi garanciák vannak?
2. Van-e valamilyen magyar vagy európai uniós jogérvényesítési lehetőség, amennyiben az állam és az EU által hirdetett elvek sérülnek a napi végrehajtásban?

95. ESETLEÍRÁS

A szeptember 21-ére a hazai pályázati rendszer anomáliái és a nyertes szervezeteket romba döntő feltételek és joggyakorlat ellen tiltakozásul szervezett demonstráció sikeresen lezajlott. Az eseményt jelentős médiaérdeklődés kísérte, s egy sikeres lépést máris megtettünk: a kormányzati fél ígéretet tett a tárgyalások megkezdésére. Délután a parlamentben az azonnali kérdések és válaszok órájában feltett képviselői kérdésre reagálva dr. Herczog László szociális és munkaügyi miniszter is jelezte a kormány tárgyalási készségét. A felek közötti első találkozó szeptember 23-án zajlott le. A „másik oldalt” dr. Gulyás Kálmán szakállamtitkár és két munkatársa, Paszternák Tímea (SzMM, végrehajtási elnökhelyettes) és munkatársa (NFÜ), Lebovits Gábor ügyvezető igazgató és két munkatársa (ESZA) képviselte. A civil szervezetek nevében Giczey Péter, Mészáros Zsuzsa, Peták Péter vett részt a tárgyaláson. Továbbá jelen volt dr. Nagy Ádám, az NCA Tanács elnöke is. A civilek követelésére, hogy függesszék föl a 2006–2007-es HEFOP-pályázatok lezárása kapcsán az érintett civil szervezetek szerint jogellenesen indított végrehajtási eljárásokat, Gulyás Kálmán szakállamtitkár kilátásba helyezte, hogy a bírósági szakaszba jutott eljárások esetében a minisztérium megvizsgálja a mediációval történő megegyezés lehetőségét. A jövőre nézve Nagy Ádám javaslatot tett a pályázati ombudsman intézményének kialakítására. A kormányzati felet képviselő szakemberek ígéretet tettek a tárgyalások folytatására, a felek legközelebb szeptember 30-án ülnek tárgyalóasztalhoz.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi garanciák lehetségesek, hogy a kormányzati ígéretek felelősen számon kérhetők legyenek az államigazgatás szereplőin?
2. Mi szükséges ahhoz, hogy kialakítható legyen a pályázati ombudsman szerepköre, és vajon mennyire megfelelő jogintézmény a fenti esetben leírt problémák kezelésére az ombudsman?

Tehát hol volt, hol nem volt egy nevelőszülő, aki kiskorában egy régi hagyományos nevelőszülői családban, méghozzá nagycsaládban nevelkedett, mint az egyik vér szerinti gyerek. Azután felnőtt, és ő is nevelőszülővé vált. Az első hozzá kerülő gyereket, amikor az örökbe fogadható lett, azonnal örökbe is fogadta, azután várakozott újabb gyerekekre. Ugyanebben az időben tőle kb. 70 kilométer távolságban egy csecsemőotthonban élt egy 2 és fél éves kisgyerek és a 2 hónapos testvére. Az okos felnőttek úgy döntöttek, hogy ezeknek gyerekeknek jobb lesz, ha nem csecsemőotthonban nevelkednek, hanem egy nevelőszülői családban, ha már a sajnálatos körülmények nem teszik lehetővé azt, hogy a saját vér szerinti családjukba nevelkedhessenek. Így hát egymásra talált ez a nevelőszülő és ezek a gyerekek. 2006. november 30-án megtörtént az elhelyezési tárgyalás, ahol a szakemberekből álló team megtette a javaslatát arra, hogy ez a két kicsi odakerülhessen a nevelőszülő családjába. Ezek után megkezdődött az ismerkedés, és a nevelőszülő többnyire másnaponként járt föl, és etette, fürdette, tisztába tette a gyerekeket, hogy mire hazaviszi majd őket karácsonyra – hiszen az mindenki számára egyértelmű volt, hogy a gyerekek hazakerülnek a nevelőszülői családba karácsonyra – addig sok időt tölthessenek együtt, megismerhessék egymást, és a szakemberek is biztosak lehessenek benne, hogy jó helyre kerülnek a kicsik. Egy másik úton, a bürokrácia útvesztőiben ez idő alatt elkezdtek keringeni a gyerekek papírjai. Hiszen ahhoz, hogy a gyerekek végleg kikerülhessenek családba, meg kellett hogy szülessen az illetékes gyámhivatal határozata. Igen ám, de ki az illetékes gyámhivatal? A szakszolgálat rossz helyre küldte a papírokat, így azok eltévedtek útközben. Kinek is lettek volna fontosak ezek a gyerekek, a törvényben lefektetett jogaik, hogy mindenekfelett a gyermek érdeke, meg hogy a gyerekeknek elsősorban családban kell nevelkedni? A nevelőszülő kétségbeesetten telefonálgatott, hiszen vészesen közeledett a karácsony! És mivel ez a dolog rajta kívül igazán senkinek se volt fontos, hiszen nem mindegy, hogy az a gyerek napokkal (sokszor hónapokkal, évekkel!) később kerül-e be a családba? Nos, végül mindenféle személyes kapcsolatok latba vetése után megkerültek a papírok is, és az illetékes gyámhivatal meghozta és átfaxolta a határozatot. És péntek 12 órakor becsukta a „bótot”. A probléma csak az volt, hogy elfelejtette, hogy mindkét gyerekre kellett volna határozatot írnia, így hát az egyik kimaradt. A nevelőszülővel közölték a csecsemőotthonban, hogy a 2 és fél évest viheti, a 2 hónapos marad az ünnepekre a csecsemőotthonban, mert a gyámhivatal csak januárban nyit ki, így csak akkor jöhet az új határozat. NO KOMMENT! Hát boldog ünnepeket! Nekünk, a szociális szakmákban dolgozóknak, no meg külön a gyerekvédelemben dolgozóknak, és boldog ünnepeket a gyerekeknek, akik családokban ünnepelhetik a karácsonyt, és azoknak is, akik különböző gyermekotthonokban, csecsemőotthonokban kénytelenek tölteni az ünnepeket, mert például az okos, értük felelős (van ebben az országban egyáltalán FELELŐS? Hallottatok már olyat, hogy egy gyámügyest, csecsemőotthon-vezetőt vagy akár szociális munkást felelősségre

vonnak valamiért?) felnőttek úgy gondolják, hogy nekik mindegy! Üdv mindenkinek, és még egyszer bocs, ha ünneprontó voltam!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Van-e jogi felelősségre vonási lehetőség a gyámüggyessel szemben a leírt helyzetben?
2. Ha igen, akkor milyen módon?

97. ESETLEÍRÁS

Demonstrálók a közgyűlésen – augusztusra halasztották a szociális intézmények átszervezését

Egyhangú szavazással csütörtöki ülésén levette napirendjéről a Fővárosi Közgyűlés az általa fenntartott szociális intézmények átszervezéséről szóló javaslatot, amelynek keretében több hajléktalanokkal foglalkozó intézményt zártak volna be. Ezt maga Demszky Gábor főpolgármester javasolta, arra hivatkozva, hogy az előterjesztés még átdolgozásra szorul. Előzőleg demonstráció volt a Közgyűlés épülete előtt, ahol az Utca Embere önkéntes hálózat mintegy 100 szimpatizánsa és különböző civil szervezetek képviselője tiltakozott az átszervezés ellen. Az eredeti javaslat ugyanis egyebek mellett 3 hajléktalanellátót szüntettetett volna meg, több pszichiátriai betegotthont, idősek otthonát és értelmi fogyatékosokkal foglalkozó intézményt vont volna össze. A tüntetők a gyűlésteremben is megjelentek, különböző transzparenszeket lengetve. Demszky Gábor azt is bejelentette, tárgyalást kezdeményez a kormánnyal azért, hogy Budapest forrásokat kapjon a szociális ágazatra. Az ügyben új előterjesztés várhatóan augusztusban kerül a testület elé.

Ott voltam a minapi közgyűlésen... Sokat tanultam. Ismét elhiszem, hogy győzhet a józan ész, dolgainkat nem csak az egyéni érdek és a vakvéletlen irányíthatja. Ez a hit olyan elemi erővel tud hatni, és hatott, hogy a demonstráló fiatalok pusztá jelenléte ellenállhatatlan erővel idézte meg a képviselők jobbik (gondoskodó stb.) énjét. Demszky Gábor becsületére legyen mondva: ezt be is vallotta. Megtanultam még, hogy a mi világunk szerves része a rebellio: ezen a nyelven lehet egyenrangú félként beszélni a hatalommal, még akkor is, ha ez a fajta működés sérti az örök rendet, amelynek e világi jelenlétében titokban mindannyian hinni szeretünk. Köszönöm nektek.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi feltételei vannak annak, hogy demonstrációt lehessen tartani a Fővárosi Közgyűlés ülésén?
2. Valóban át lehet-e fordítani alapvetően költségvetési okokból meghozni szándékozott döntéseket, vagy csak időlegesen működik?

98. ESETLEÍRÁS

Egy középkorú rákos anyáról van szó, akinek hetei vannak hátra. Van egy értelmi fogyatékoság határát súrolóan infantilis, 16 éves fia. A nő férje, a fiú apja dolgozik, a lakásukat fenntartja, de ezen túl teljesen elhanyagolja a gyereket, iszik, nem vesz ételt stb. Minden pénz kifolyik a kezéből. (Nem bántalmazza.) Az anya szeretne volna elérni, hogy a gyermek vagyonát és a folyó bevételeket (CSP, árvasági) egy gyámhatóságtól kirendelt gyám kezelje, hogy a fiú kiadásaira – étkezés, ruha – biztosítva legyen a pénz. Ugyanakkor az apa szülői felügyeleti jogát nem szeretne volna megvonni, mert akkor a gyereknek maradt volna az állami gondozás, amit nem akart. A családból és a barátai közül senki nem szeretné a szülői felügyeleti jogot átvállalni, mert a fiú olyan szinten infantilis, hogy nagyon nehéz elviselni, nagyon nehéz befolyásolni, nem hallgat senkire, és jelenleg még az anyja haldoklása is megviseli. Ezért aztán nem akarja magához venni senki és vállalni érte a felelősséget. Magát a pénzkezelést se tudja átvenni senki, mert az anya testvérei azzal vádolnának bárkit, hogy elloppja a fiú pénzét. Ezért gondolt az anya hivatalból kirendelt hatósági személyre. A fiú nagykorúsítása nem merül fel, mert ő nem tudná kezelni saját vagyonát, ellátni magát, pontosan úgy elfolya a pénz a keze közül, mint az apjának. Az anya bement a kerületileg illetékes gyámhatóságra, ahol közölték vele: 1. a probléma még nem áll fenn (= ő még él), ráérnek akkor foglalkozni vele, mikor már tényleg itt lesz a baj (= meghalt). 2. Az ügyintéző közölte, hogy ő beszélt a Jóistennel, aki december végéig szabadságon van, akkor meg a karácsonnyal lesz elfoglalva, úgyhogy ne aggódjon, addig nem fogja őt elszólítani (Hogy lehet egy haldoklót így megalázni?!). 3. Kirendelhet családgondozót, és állami gondozásba veheti a fiút. 4. De arra nincs lehetőség, hogy az apa szülői felügyeleti jogának fenntartása mellett a fiú vagyonán túl (amit a gyámhatóság kezel majd hivatalból) a napi folyó pénzügyeit is egy hivatalos gyám intézze. Azt szeretném kérdezni, hogy mit tudtok róla?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Jogilag van-e vagyonkezelő kirendelésére lehetőség, illetve mi más megoldás jöhetne szóba?
2. Milyen jogi lehetőségei vannak az anyának a méltatlan bánásmód miatt?

99. ESETLEÍRÁS

A legújabb hír magyarországi, amely szerint egy 12 éves gyermek óhaját nem teljesítette egy fiatal, nem adta neki oda a magnetofonját, ezért megtámadta, késsel combon szúrta a magnetofon tulajdonosát. Igen, neki kellett volna az a magnetofon, szükségét érezte, hogy legyen neki egy magnója. Korlátozva érezte magát, dühbe gurult és szúrta. A televízióban láttam ennek a fiúnak a korlátozás miatti dührohamos felvételét. Igazi harag és gyűlölet áradt belőle. Sajnos ez bosszúvággal párosul. Ugyanis mozgásterében is korlátozták. Elvitték intézetbe, de megszökött. Ugye, azért ez már nem a régi típusú, háromesztendős gyermek gondolkodása? Ezt a 12 éves gyermeket a tartós harag és a tartós bosszúvágy motiválta a szökésre. Valamit és valakit meg akar bosszulni. Ön- és közveszélyes!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen büntethetőség szabályok vonatkoznak egy 12 éves gyerekre?
2. Milyen szabályok szerint állapítható meg az ön- és közveszélyes pszichés állapot egy 12 éves gyereknél?

Egy 2008 óta tartó kálváriát szeretnék megosztani mindenkivel, talán tanulságos lesz. Egy kft.-nél dolgoztam 2006 óta. Mivel rendszeresen nem kaptuk meg bérpapírjainkat, lekértem az OEP-től, hogy be- vagyok-e egyáltalán jelentve. Mivel nemleges választ kaptam, nagy hévvel mentem a főnökhöz, aki elém tette a bejelentő dokumentumokat. Nos, ez megnyugtatót egyik oldalról, de le is fegyverzett. Teltek a hónapok, és már a fizetésünkkel is elkezdett késni a főnök. Minden alkalommal kértük: szóljon, mire számíthatunk, de nem kaptunk választ. 2008. januárra már a szokásos nyomtatványokat, nyilatkozatokat sem kaptuk meg időben. Ekkor regisztráltam az ügyfélkapura, és láttam, hogy járulékot utoljára hónapokkal ezelőtt vallott be és fizetett utánam. Ekkor OEP-es tapasztalataimból kiindulva nem tudtam, hogy a nyilvántartás rossz, vagy tényleg nem fizetett, így vártam. Pár hónap után, mivel még mindig nem volt semmi a nyilvántartásban, felmondtam. Ígéretek ellenére nem kaptam meg a kilépő papírjaimat, és a fizetésem sem. Ekkor, mivel nem tudtam, mit kell tennem, a Foglalkoztatási Hivatal Munkajogi ügyfélszolgálati irodájától kértem tanácsot, ahol azt a tájékoztatást kaptam, hogy elmaradt járulékaim miatt az APEH-nél tegyek bejelentést, az elmaradt papírok miatt a Munkafelügyelethez, az elmaradt pénz miatt pedig a Munkaügyi Bírósághoz. Így is tettem, kiegészítve azzal, hogy lekérdeztem a szolgálati időmet a Nyugdíjigazgatóságtól, ahol kiderült, hogy a teljes időszakra nem küldött a cég bevallásokat utánam, így az ott töltött időm nem szerepel a nyilvántartásban. Az APEH-nél 2 hónap múlva még iktatva sem volt az ügyem, 3 hónap után jelezték, hogy nyilvántartásba vették a bejelentésem, és alig 8 hónap után jelezték, hogy „a szükséges intézkedést megtették”. Hogy ez mi volt, azt mai napig nem tudom, mert semmi nem történt az ügyemben, és azóta érdeklődő leveleimre választ nem kapok. A Munkafelügyeletnél 5 hónappal a bejelentésem után felvettek velem egy jegyzőkönyvet, majd erre rá 2 hónapra kaptam egy levelet, miszerint panaszomat bizonyították, és a munkáltatót megbüntették. Mikor rákérdeztem: ez mit jelent, hiszen ettől még papírom nem lesz, egy kedves telefonhívást kaptam, hogy ez így van, de ennél többet nem tudnak tenni. Egyedül a Bírósághoz benyújtott fizetési meghagyással jutottam előre, de ebben is szerencsém volt, hogy akkor még volt pénz a kft. számláján. Az utánam lévőek már ezzel sem értek el eredményt. Aki egyenesen perre ment, az kb. másfél év után nyerte meg a pert, de mivel ekkorra a kft. felszámolás alá került, a külföldi ügyvezető pedig felszívódott, nem tudja azóta sem érvényesíteni jogos követelését. A felszámoló szemrebbenés nélkül közli a hivatalokkal, hogy ő bizony nem kapott semmilyen iratanyagot, miközben ő ürítette ki az irodát, és saját bevallása szerint az ott talált összes iratot megsemmisítette. Patthelyzet. De szolgálhatok egy slusszpoén-nal, az APEH – ahová 2 éve többen feljelentettük a céget – most ellenőrizte egyikünket, hogy miért nincs járulék fizetve utána. Kérem szépen, mi szóltunk, lehetne a válasz, ha nem úgy működne a dolog, hogy ha nem tudsz mindent bizonyítani, akár a nyakadba is varrhatják a cég elmaradását.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Az esetben a munkavállaló felkészülten, információval rendelkezett, és eljárta a hivatalos szervek felé. Milyen jogi eljárást vehet még igénybe, hogy a kft. mulasztása miatt ne érje hátrány?
2. Hogyan járhat el az állampolgár közfeladatot ellátó szervezettel szemben (APEH, Munkafelügyelet), ha nem tartják be az ügyintézési határidőket?

Egy vasárnap, bántalmazás után rendőrt hívtam, akit az utcán vártam, zokogva. Becsöngetett a házba, az elkövető jó fiú módjára, csendes, halk szóval megkérdezte, mit akar. Nem engedte be a járőrt, aki így kerítésen keresztül kérte: rendezzük el a dolgainkat. Majd odajöttek hozzám, és a rendőr azt mondta, az úr (!) azt ígérte, minden rendben lesz. Megkérdeztem, ott a rendőr előtt, elmehetünk-e a kicsivel. Nem szeretném – jött a halk válasz, mire a rendőr közölte, nincs végzés arról, hogy a gyerek nálam van elhelyezve, az úr be van jelentve, menjünk be szépen a házba, ne itt az utcán..., és már terelgetett is minket befelé. Kértem, vigyen el ügyeletre, vérzik a fülem. Nem teheti, menjek el a következő városba, ott vetethetek láttelel. „Szolgálunk és védünk!” Hm. Eljöttünk, másnap láttelel, rendőrség. Az első reakció: ne jelentsem fel, inkább jelentsem ki, az pillanatok alatt megvan, kérjek távollattást és indítsam el a gyerekelhelyezést. Elhittem, hiba volt. Hiába enyém a ház, nem jelenthetem ki azonnal, az eljárás pár ezer forint és legalább két hónap. Távollattás: a bíróság panaszirodájában kitöltettek egy nyomtatványt, amelyen nem volt olyan meghatározás az elkövető személyére, hogy „volt élettárs”, hát beikszeltem az „élettárs”-at. Két nap múlva meghallgatás (a félelemtől, hogy újra találkozzunk, rosszul lettem), nem jött el. Bírónő: üljön az írnok mellé. Odaülök. Nem jó, ne a képernyőt nézze, üljön inkább velem szembe. Odaülök. Felolvas néhány mondatot, kb. a harmadiknál jövök rá, hogy az exet idézi, mely szerint nem óhajt többet a házba belépni, csak egy mosógépet szeretne elkérni. Kije magának X. Y.? – hangzik az első kérdés. Ez jó kérdés, igazából már... A kérdésre válaszoljon! – csattan a felszólítás. A volt élettársam – gombóc a torokban. Ilyen és ilyen paragrafus értelmében – diktálja az írnoknak – az eljárást megszüntetem, mert volt élettárssal szemben nem lehet távollattást kérni, kivéve, ha regisztrált az élettársi viszony. Maga azt jelölte be, hogy élettársa az elkövető, most pedig azt mondta, hogy a volt élettársa. Éppen ezt szerettem volna elmondani, de Ön nem engedte – szóltam közbe egy levegővételnél. Már elköltözött a nyáron, de karácsony óta egyre többet jött újra, úgy tűnt, vissza akarja állítani az élettársi viszonyt. Párterápiára jártunk, hátha menthető a kapcsolat. Az anyagiakat közösen rendeztük, hétköznapiakon máshol aludt, hétvégén itthon, rendezetlen volt a helyzet. Éppen ezen szerettem volna változtatni, kértem: vagy maradjon rendesen, vagy menjen el rendesen, ebből lett vita, majd a bántalmazás. Most akkor mit mondjak? Maga rosszindulatú – vágta a fejemhez, mert amint meghallotta, hogy ha volt élettárs, akkor nem alkalmazható a távollattás, egyből vissza akarta vonni. Ennek ilyen és ilyen jogi következményei vannak! – szólt a kedves, empatikus bírónő egy bántalmazott nőhöz, akit négy nappal ezelőtt még baltával akart megölni a volt párja, miközben közös gyermekük az ölében volt, és 8 napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedett – és diktálta tovább az eljárás megszüntetésének teljesen jogszerű okait. Nem kívánom sem magának, sem másnak, hogy ilyen kiszolgáltatott helyzetbe kerüljön – mondtam a könnyeimet nyelve. Miért nem jelenti ki? – kérdi most már emberi hangon a bírónő. Elmondom. Akkor cseréltesse le a zárat – jön az új ötlet. Az kinek akadály egy családi háznál? – kérdem. Ha betöri,

akkor rendőrt hívhat! Már csak sóhajtok, hogy ezt egy jogi szakember mondja (vagy tényleg ilyen hülyének látszódhattam?). Pontosabban ő hívhat rendőrt, hiszen kizártam a házból, a bejelentett lakcímén! – válaszolom. Innentől már csak a számítógép billentyűzete kopogott. Másnap feljelentettem az exet, 7 hónap után zárult le az ügy ügyészégi végzéssel.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hol és hogyan tehet panaszt a sértett, ha magát a hivatalos eljárást is sértőnek, megalázóknak tartja?
2. Hogyan érvényesíthetők egy „volt” élettárs vonatkozásában a távoltartás szabályai?

102. ESETLEÍRÁS

„Kérem, vegyék állami gondozásba a fiamat! Hat éve egyedül nevelem, még óvodás volt, amikor az anyja elhagyott bennünket. Eddig se volt könnyű dolgunk, de megoldottuk. Most nincs más választásom. Két napja felmondtak a munkahelyemen, ma reggel kitettek minket az albérletből. Elvittem az iskolába, de már nincs hová hazavinnem.” X. Város Gyámhivatalának dolgozóit alaposan meglepte a kérés. Az új gyermekvédelmi rendszer fennállásának 12 éve alatt egyszer sem fordult elő hasonló eset. Ráadásul a kérés teljesítésével megszegték volna a törvényt. A jogszabály ugyanis kimondja: anyagi okok miatt egyetlen gyereket sem választhatnak el a családjától. Csakhogy a fenti esetben épp ez lenne az ok. A 11 éves gyermeket végül ideiglenesen nevelőszülőknél helyezték el. Két hét múlva az apa ismét jelentkezett a gyámhivatalnál: talált állást, de külföldön, ahová a gyereket nem viheti magával. Közben a gyámhivatal hiába próbált a gyermek ellátását vállaló családtagot keresni. A nagyobbik testvért nevelő nagyszülő a kisebbet már nem tudta befogadni. Más rokont nem sikerült fellelni. Az átmeneti elhelyezés így tartós állapotta merevedett. Alig néhány héttel később újabb szülők jelentkeztek a gyámhatóságnál a lehetőségeket tudakolva. A korábban albérletben élő család kereset nélkül maradt, a városban és a környékén esélyük sem volt új állást találni. Külföldön azonban munkát ajánlottak nekik. Egy feltétellel: gyereket nem vihetnek magukkal. Még vívódnak.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen indokok alapján kérheti a szülő gyermekének állami gondozásba vételét?
2. Milyen eljárás keretében kerülhet állami gondozásba egy gyerek, mit kell figyelembe venni a gondozásba vételt megelőzően?

103. ESETLEÍRÁS

Most lenne csak szükség igazán a gyermekek átmeneti otthonára, illetve helyettes szülőkre, hogy az átmenetileg nehéz helyzetbe kerülő szülők gyerekei ne szakellátásba kerüljenek, hanem helyettes szülőkhöz vagy a gyerekek átmeneti otthonába – de ezt a hálózatot sajnos nem sikerült megfelelően kiépíteni az elmúlt évek alatt! Elég szörnyű, hogy hiába van a gyerekvédelmi törvény, még sincs megfelelő hálózat a krízisbe kerülő gyerekek megsegítésére! És a mulasztásos törvénysértéseknek sincs szankciójuk, tehát az, hogy az önkormányzatok nem építették ki a megfelelő hálózatokat az alapellátásban, nem kötnek legalább szerződéseket a feladat ellátására, semmiféle következményt nem von és nem is vont maga után. Pest megyében egyetlenegy gyerekek átmeneti otthona van, azt is egy civil szervezet, a Fészek Egyesület tartja fent. Kérdés, hogy meddig képes erre egy civil szervezet, merthogy az állami finanszírozás nevetségesen kevés. És persze az önkormányzatoknak sincs pénzÜK, így tehát a gyerekek vagy ellátás nélkül maradnak, vagy mennek be a szakellátásba. Óriási problémát jelent ez a pénztelenség, illetve a pénzek „fontosabb dolgokra való átcsoportosítása” (mert ugye egy útépítés, vagy egy ipari centrum megépítése, vagy esetleg egy áruház felépítése sokkalta fontosabb, mint egy gyerekek átmeneti otthona.... hm?). Az alapellátásban éppúgy, mint a szakellátásban és a nevelőszülői ellátásban is évről évre csökken a normatíva.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Van-e jogi szankciója az önkormányzatok mulasztásos törvénysértésének?
2. Ki kezdeményezheti az önkormányzatok mulasztásos törvénysértésének megállapítását?

104. ESETLEÍRÁS

Azt mindenképpen el kell kerülni, hogy „beadjanak” gyerekeket, illetve szegénység okán kerüljenek ki a családból. Ennek csak a családok támogatása a megoldása, de ez nem csak pénzt vagy ellátást jelent, hanem annak tudatosítását, hogy a gyerekek mindennél nagyobb kárt jelent, ha ezt a lehetőséget szorgalmazzák. Felelős szülőként mást kell lépni, és az intézményekben nem lesz jobb a gyerekeknek, sőt. Ez szörnyű ötlet, nem segíti a szülőt a saját feladatai és felelőssége megértésében – az önkormányzatokról, közösségről nem is beszélve. Más országokban erre sor se kerülhet, nem vesznek be gyereket arra tekintettel, hogy szegény a szülő, hiszen a területnek ellátási kötelezettsége van, a szülőnek meg szülői feladatai.

A tisztázandó jogi kérdések:

Hol vannak a helyettes szülők arra az egy-két napra, hétre, hónapra? Hol vannak a gyerekek átmeneti otthonai? Hol vannak a felelős önkormányzatok, akik az alapellátásért felelősek? Kit-kiket vontak, vonnak eddig felelősségre, amiért ez sem működik? Igen, a törvény szerint nem kerülhetnek be szakellátásba gyerekek anyagi veszélyeztetettség miatt. Dehogyan kellene nevelőszülőhöz kerülniük ezeknek a gyerekeknek! De hol az alapellátás? Miért kerülnek rögtön szakellátásba a krízisbe kerülő családok gyerekei? Ki mit tett vagy nem tett azért, hogy ez ne így legyen? Hol vannak a gyermekjóléti szolgálatok? Hogy lehet az, hogy vannak és még sincsenek a területen megfelelő alapellátási intézmények? Hány ember kap fizetést azért, hogy a megfelelő lépések megtörténjenek? Kezdve az önkormányzatok jegyzői, képviselő-testülete, szociális bizottsága, folytatva a gyermekjóléti szolgálatokkal Vajon hány gyermekjóléti szolgálat, központ szállt harcba eredményesen az önkormányzatával, ahonnan a fizetését kapja azért, hogy meglegyenek a háttér-intézmények, legyenek helyettes szülők, legyen gyermekek átmeneti otthonával legalább szerződés?

105. ESETLEÍRÁS

Jómagam éppen 37 éve dolgozom a gyermekvédelemben. 16 évvel ezelőtt néhány nevelőszülővel együtt létrehoztunk egy nevelőszülői egyesületet, a Fészek Egyesületet. Ebben az egyesületben mára már 351 gyermek nevelkedik 135 nevelőszülői családban. Ez az eredmény 16 év felelősségteljes munkájának megfeszített eredménye. Az egyesület 10 éve létrehozott egy átmeneti gyermekotthont is, ahol a 10 év alatt 420 gyermek és 27 édesanya talált otthonra, amikor krízishelyzetbe került a családjuk. Ez az egyesület egyike a keveseknek, akik nem adták el magukat az egyháznak a magasabb normatíva érdekében. Pedig igencsak nagy szükségük lett volna a pénzre, hogy több és jobb szolgáltatást nyújthassanak azoknak a gyerekeknek és nevelőszülői családoknak, akikért létrejöttek, akikért dolgoznak immáron 16 éve. A történeti hűséghez még az is hozzátartozik, hogy a Fészek Egyesület és a benne dolgozó kollégák első pillanattól kezdve folyamatosan emelték fel szavukat az ellen a diszkriminatív intézkedés ellen, amit az állam kötött az egyházzal, miszerint az egyház által működtetett nevelőszülői hálózatok kiegészítő állami normatívát kapnak, tehát jóval nagyobb szeletet a közös tortából, mint azok az intézmények, amelyeket civil működtető tart fenn.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi garanciái vannak annak, hogy szektorsemleges legyen egy szolgáltatás finanszírozása?
2. Milyen formában léphet fel egy civil szervezet a szektorsemleges finanszírozás elérése érdekében?

Nagyon sokat dolgoztunk munkatársaimmal együtt azon, hogy a korábbiakban balkáninak mondható állapotok megszűnjenek. Az intézményünk egyik elbocsátott dolgozójának élettársa – akit a jogi pályától eltiltottak letöltött börtönbüntetése miatt – hadjáratot indított az intézményünk ellen, és egy oknyomozó riporter felült neki. Az újságíró az intézményben nem járt, velem soha nem beszélt. Félelmetes, ami ma Magyarországon zajlik. Kitalál valaki egy hangzatos szöveget, bejelenti azt az ügyészségen, hozzászervezi a botrányra éhes bulvársajtót és már tönkre is tehet intézményeket, és benne dolgozó embereket. A gyerekeket, amennyire tudjuk, védjük, eddig ettől sikerült őket távol tartanunk. Ezt tehettük úgy, hogy több átadó ünnepség is volt az intézményben az elmúlt néhány évben, és ezt ők jó hírként élik meg. Nem vagyunk problémamentesek, a költségvetési megszorítások miatt, de igyekszünk a napi munkát úgy szervezni, hogy ezt a gyerekek, szülei a legkevésbé érzékeljék. Az úr és az eddig a médiában megjelentek miatt büntető feljelentést tettünk. De – mint tudjuk – a bíróság mire az ügyet lezárja, évekre telhet, az újságok a viccrovat mellett bocsánatot fognak kérni tőlünk, hogy tévedtek, félrevezették őket. Sajnos ebbe a botrányorozatba a politikai is belépett, gondolom nem véletlen, hogy ezek a lejárato cikkek éppen a kampány idején jelentek meg. Azok a hatóságok, amelyek az ügygel kapcsolatban eddig vizsgálódtak, komoly szabálytalanságot nem találtak, a fenntartói vizsgálat minden ellenünk felhozott vádat megalapozatlannak tartott, a rendőrségi, ügyészségi vizsgálatot várjuk még. Reményeim szerint jogállamban élünk, és az igazságot fogja feltárni. Kérem a szociális és gyermekvédelemben dolgozó szakma segítségét, ne adjon teret, hitelt ezeknek az írásoknak. Már éppen eléggé meghurcoltattunk ok és alap nélkül és a mindennapokban helyt is kellene állnunk, ami nem egyszerű feladat. Legalább mi fogjunk össze, mert mindannyian tudjuk, hogy mennyire nehéz környezetben dolgozunk, és sajnos a hozzá nem értők megszólalásai mekkora károkat okozhatnak.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eszközökkel védhető egy intézmény és munkatársainak jó hírneve?
2. Milyen felelőssége van a médianak a jó hír sértése esetén? Milyen eljárásban lehet a média felelősségének megállapítását kérni?

107. ESETLEÍRÁS

A szociális szakma hírlevelére fel vagyok iratkozva. Van egy vitás kérdésem, amit szeretnék végérvényesen lezárni úgy, hogy alá tudom támasztani hivatkozással a jogszabály meglétére, vagy nem létére. Következő a helyzet: ha egy 18 éven felüli fiatal egy lakóotthonban lakik, és az édesanyja is szeretne ugyanabban a lakóotthonban dolgozni, akkor kizáró ok-e az, hogy a gyermek és a szülő ugyanott nem lehet? Főleg úgy, hogy a fiatal szinte ügyet sem vet az anyjára, amikor az feltűnik a színen, hanem továbbra is azt csinálja, amit kiadtak neki feladatnak. Nem azért, mert nem érzékeli az anyját, hanem éppen az ellenkezőleg: tudja, hogy az anyja nem azért jött, hogy vele foglalkozzon, és nem azt jelenti az anyja feltűnése, hogy őt hazavigye. Ennyire értelmes fiatalról beszélek.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Van-e olyan összeférhetetlenségi jogszabály a szociális ellátásban, amely kizárja azt, hogy a szülő ott dolgozzon, ahol a gyermeke ellátást kap?
2. Milyen formában érvényesíthetők jogilag a szakmai protokollok előírásai?

108. ESETLEÍRÁS

Úgy látom, nem sok reakció született erre sem, mint ahogy általában a gyerekbántalmazás, családon belüli erőszak témájában eléggé apatikusak vagyunk mindannyian. Azoknak is köszönöm, akik reagáltak annak idején a két levélre, amiben tőlünk kért segítséget egy nagymama és egy anyuka, és ahol bántalmazás gyanúja merült fel láthatás alatt, de bizonyítani nem tudták se a rendőrségen, se az ügyészségen, védelemben nem vették, nem is szándékozzák venni a gyereket, hiába kéri a szülő, és úgy érzik, semmiféle segítséget nem kapnak ahhoz, hogy biztonságban érezhessék a kislányukat. Én sem tudom, hogy mi a valóság, és én is tehetetlennek érzem magam ebben az ügyben, mint ahogy szinte minden esetben, amikor családon belüli erőszak, abúzus vádja, gyanúja merül fel. Mindig meg kell várnunk ilyenkor azt, hogy megtörténjen és bizonyítható legyen a dolog? Én azt tanultam, hogy ha a gyanú felmerül, akkor védenünk kell a gyereket! De ki és hogyan? Igazán szakemberként is teljesen tanácstalan vagyok, hogyan segíthetnék a gyerekeknek, hiszen mindenféleképpen veszélyben van – ha történt bántalmazás azért, ha pedig nem, akkor azért.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eljárásban bizonyítható a bántalmazás a láthatás során?
2. Hova fordulhat a jogi eljárás megkezdése érdekében a szakember, ha ilyen gyanúja merül fel ?

109. ESETLEÍRÁS

A z.-i eset véleményem szerint nem elsősorban gyermekvédelmi kérdés. Azt a nőt a partnere a kapcsolatot fennállása idején bántalmazta, terrorizálta, kihasználta, utána kiebrudalta a lakásából, megfosztotta a javaitól, a gyereket csak a teljes siker érdekében, eszközként használta fel ellene – különben talán nem érdekelt volna túlságosan. Természetesen, mivel a nők elleni erőszak nálunk nem tárgya a szakemberképzésnek, de még a kutatásnak sem, nem tárgya a szociális ellátásnak (csak az önként erre vállalkozók hősiess helytállásának köszönhető, ha itt-ott egy-egy esetet szakszerűen és humánusan kezelnek és nem „kettőn-áll-a-vásár”-oznak, nem „miért-választott-magának-erőszakos-partnert”-eznek, nem „vajon-mivel-provokálta-ki”-znek, hanem segítenek), így nálunk egy bántalmazott nőnek – azon az alapon, hogy ő bántalmazott – nemigen van esélye szociális segítséget kapni. Ebben a konkrét esetben például egyáltalán nem értem, hogy a szociális rendszer miért azt kutatta, hogy vajon kinek van igaza – ez a bíróság dolga –, miért nem az iránt intézkedett inkább, hogy ki legyenek adva a ruhák, alá legyen írva a lakáspapír stb.? De ezt már megírtam. Lehet, hogy a múltkor viccesen, áttételesen fogalmaztam, ezért most megírom világosan, komolyan, egyenesen: az ellátórendszer maga is hozzájárult ahhoz, hogy ez az apa (és igen sok más) feljogosítva érezze magát arra, hogy a nőt kihasználja, zaklassa, megfélemlítse, megalázza, s mindehhez eszközként (vagy akár csak úgy) a gyereket is felhasználhassa.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Van-e intézményes felelőssége a szociális ellátó intézménynek, ha az ellátási körzetében bántalmazás történik, de elmarad a bántalmazott segítése a helyzetből történő kilépéshez?
2. Kötelezővé lehet-e tenni, hogy a szociális ellátó intézmény a bántalmazás kezeléséhez értő szakembert foglalkoztasson?

110. ESETLEÍRÁS

Kálváriám 3 évvel ezelőtt kezdődött. 17 év házasság után, 2007. 05. 15-én férjemet, gyermekeim apját folytatólagosan elkövetett erőszakos közöszlésért letartóztatták. Az ügyben sajnós én vagyok a sértett. Azóta menekülünk, járjuk az országot. Több anyaotthonban, családos szállón, krízisben megfordultunk már. Vidéken több ingatlanunk is van, de mivel mind közös tulajdon, nem tudom eladni őket. Ott tartózkodni sem tudunk, mert a férjem rokonsága folyamatosan fenyeget, amikor még ott éltünk, fizikailag is bántalmaztak. 2008-ban elvégeztem két OKJ-s tanfolyamot, mert úgy gondoltam, megfelelő végzettség nélkül nem fogom tudni felnevelni az öt kicsi gyerekeket. Jelenleg mint kéz- és lábápoló, műkörömpépítő és reflexológus dolgozom egy fodrászatban. Kb. másfél évvel ezelőtt sikerült CSÁO-ból albérletbe költöznünk, ami ez év júliusában megszűnt. Akkor kértem ismételten segítséget az anyaotthontól, így most itt élünk. Férjem 2011. május 15-én ki fog szabadulni a börtönből, nem tudom, mihez fogunk kezdeni, hova menekülök a gyerekekkel a bosszúja elől. Nincsen törvény, ami megvédjen, ő meg nem törvénytisztelő állampolgár. Ha megtalál, az életemmel fizetek az őszinteségemért. Féltő, hogy tragédia fog bekövetkezni. Azt tervezem, hogy addigra elhagyjuk ezt az országot, ezért nagy fiamat idén májusban sikerült kijuttatni az országból. Barátoknál lakik, magyar családnál dolgozik mindeneként, egyetlen célunk, hogy mi is ki tudjunk utazni a testvéreivel. A repülőjegyeink közel egymillió forintba kerülnének. Mivel számomra az öt gyerek nevelése mellett ez elérhetetlen összegnek bizonyul, így csak abban bízhatunk, hogy valakit, akinek módjában áll, megérint a történetünk, és anyagi segítséget kapunk tőle. Nehéz szívvel hagynám el az országot, de egyetlen esélyem a túlélésre, ha megyünk.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen védelmet tud nyújtani a jog és a szociális ellátórendszer, hogy ne azt a megoldást lássa ez a bántalmazott anya, hogy külföldre távozik?
2. Hogyan lennének értékesíthetők a vidéki, közös tulajdonban lévő ingatlanok?

111. ESETLEÍRÁS

Van egy 28 éves lányom és egy kislány unokám. Tavaly, 2009. szeptember 20-án a lányom elszökött az élettársától, az akkor 20 hónapos unokámmal. Én nagyon nem értettem egyet azzal, hogy így szökjön el. A lányom (Renáta) azt mondta, hogy soha nem engedné el a párja (Zsolt). Már megfenyegette, hogy mi lesz, ha elhagyja. Renáta akkor azt mondta, hogy én nem ismerem a Zsoltit. Most már, ennyi idő után beláttam, hogy igaza volt. A kapcsolatuk elején sokat terveztek, lakásvásárlásba akartak belevágni. Renáta közben terhes lett, és összeköltöztek. Renátának volt egy kis megtakarított pénze, kb. 650 ezer forint, és szobabútor, stáfling, ami egy háztartásban kell. Ekkor érte a nagy meglepetés a Zsoltival kapcsolatban. Kiderült, hogy neki van kb. 1 millió forint tartozása, és BAR-listán van. Beadták az igényüket önkormányzati előtakarékos lakásra.

Renáta végigdolgozta a terhességét, Zsoltnak nagy csalódás volt, amikor kiderült, hogy kislányuk lesz. Renáta vett egy kocsit. Renáta rajtam kívül sehova nem mehetett. Zsolti ezzel szemben soha nem volt ott-hon, és Renáta soha nem tudta, hogy hol van. Anyagilag egyre lejjebb csúsztak. Megkapták az önkormányzati lakást. Zsolt elköltözött, de 2 hónap múlva megígérte, hogy megváltozik, csak fogadja vissza Renáta. Visszafogadta. 3-4 hétig minden szép volt, még a kislánnyal is játszott néha. Nagyon szerette volna, hogy Renáta szüljön neki egy fiút. Renáta azt mondta, hogy ilyen körülmények közé nem szül még egy gyereket, és ez nem normális dolog, hogy kijelenti, hogy fiút kell szülni. Szóval egyre rosszabb lett a kapcsolatuk, és egyre lejjebb csúsztak anyagilag. Egy nap Renáta megkérdezte, hogy hazaköltözhete-e Noémivel. Én azt feleltem, hogy persze, ha úgy érzed, hogy már ez az utolsó lehetőség. Zsolti megfenyegette, hogy ha el meri hagyni, akkor a kocsijába drogot tesz, és így elveteti tőle a kislányt. 2009. szeptember 20-án elköltözött, ennek már egy éve. Beadta a bíróságra a gyermekelhelyezésre, gyermektartásra stb. a papírokat. Írt az Inszoltak, hogy elköltözött a lakásból. Zsolt a zárat lecserélte. Ott maradt Renáta szobabútora, a meleg ruhájuk, a kislány bútora, babakocsija stb., a kocsí pótkulcsa, ami Zsoltinál volt, a téli gumik. Renáta megpróbált Zsoltival beszélni, levelet írni, telefonálni, de ő csak azt hajtogatta, hogy vissza kell hogy menjenek. Már kb. 500 ezer forint közüzemi tartozás van a lakáson, mert Zsolti nem fizeti. Már lehet, hogy kikapcsolták a villanyt, de a kislányt oda kell adni láthatásra. A kislányt a láthatás alatt (2 éves múlt) internetkávézóba hurcolta. Zsolti továbbra is a 2 szobás önkormányzati lakásban lakik, fenntartani nem tudja. Ha közösen adják vissza, mindketten igényelhetnének kisebb lakást. De csak együtt tudják felbontani a szerződést. Ha a bíróság bontja fel, 10 évig nem igényelhetnek lakást. Nem szeretném, hogy a lányom és az unokám rettegésben éljenek. Én tudom, hogy az apának vannak jogai. De én érzem, hogy kötelességei is. Nem hiszem el, hogy az apa az anyát ön- és közveszélyesnek állíthatja (le van írva). Nem hiszem el, hogy ez normális dolog, hogy még egy év után is az apa minden eszközzel vissza akarja kényszeríteni az anyát.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eszköze van az anyának, hogy elérje a zaklatásmentes életet?
2. Van-e jogi megoldás arra, hogy felbontható legyen a lakás közös bérleti szerződése?

112. ESETLEÍRÁS

A magam részéről egyelőre a döbbenettől hallgatók, illetve megtettem már az első lépéseket. Engem a pszichiátriai betegeket ellátó szociális szolgáltatások érintenek, és az első reakcióm a tervezet olvasása-kor az volt, hogy úgy éreztem magam, mint akit arcul köptek. Most törölgetem az arcom, és próbálok nem indulatból megnyilvánulni, de nagyon nehéz. Teljesen felesleges ebben az országban (nemzeti vagy akármi-lyen) cselekvési terveket olvasni, ilyen vagy olyan névre hallgató programokat nézegetni, ne adj isten részt venni bennük (SZOLID, NFT, NCST, Johann Béla stb.). Annyit sem érnek ezek, mint a papír, amire nyom-ták, játszhatunk vele szociális vagy egészségügyi ellátórendszeresdít, de legfeljebb addig, amíg a dolog a nyomdába kerül, és ezzel nagyjából véget is ér megvalósulásuk. Mert onnantól, ha véletlenül a valóságban szeretnénk egyszer az ezekben foglaltakat tetten érni, nagyon hamar ki fog derülni, hogy mindezt nem sza-bad komolyan venni, az nem úgy van ám. A szoft verzió az, hogy majd jön egy másik koncepció, és éppen most már dolgozunk rajta, majd jön a Pannónia2020 program, de 2019-ben (amikor ez is üres léggömbbé vált és ez kínos) már majd az EURÁZSIA 2050-hez kérnek civil vagy szakmai véleményeket (két perccel a határidő előtt kiküldve az anyagokat, amit a kabinet már úgyis elfogadott, a szoftver is le van gyártva). Majd addigra valamelyik 7500 fős ISO 90020-as szociális otthonban ülve, térdemen a kockás pléddel, remegő kézzel esek neki az újabb koncepció véleményezéséhez, amelyben társadalmi befogadásról, életminőség-ről és emberközpontú szociális ellátásokról fogunk konferencia-háttérképekre való jelszavakat gyártani. Mert mindeközben ott, ahol a dolgok történnek, például a költségvetési törvényben valami egészen más történik, láthatóan egészen más jelszavak mentén. Jó nekünk a nagy létszámú, zárt intézmény, lehetőleg 300 km-re minden lakott településtől, de busz se menjen ám arra. Igaz, ez a legdrágább és legfeljebb saját falaik közé rehabilitálnak, de ha már nagyon rinyálnak a civilek, majd ezek udvarán felhúzzunk pár családi házat lakóotthonnak kikiáltva, és még fejlődünk is. Igaza is van Havas Henriknek a pszichiátriáról szóló nagy ívű művében. A Lipótmező tényleg világszínvonalon működik. A 150 évvel ezelőtti világ színvonalán. Ehhez hasonlóan szociális ellátórendszerük tartós bentlakást nyújtó szegmense is kb. az 1950-es évekre lett szabva, és jó is lesz ez így nekünk, hiszen úgyis csak a pepecs meg a gond van ezekkel az új intéz-ményekkel. Pár évvel ezelőtt egy Háló-cikkemben írtam olyat, hogy szociális ellátórendszerünk leginkább hollywoodi díszletekhez hasonlítható. Messziről hunyorogva, főleg ha nem is olyan érdekes (na Brüsszelből kb. ilyen a látvány), még ki is néz valahogy, úgyis a főhőst figyeljük, de Isten ments, hogy bárki a falak mögé kukkantson, mert még észrevenné a tartócölöpöket.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi garanciákat mellett lehetne elérni, hogy a szakmai koncepciókhoz megfelelő költségvetés készüljön?
2. Van-e valamilyen jogi nyomon követése az EU-s irányelvek megvalósulásának, és szankciója, ha nem valósulnak meg?

113. ESETLEÍRÁS

Tavaly már oda jutottunk, hogy a pénzügyminisztérium a költségvetési törvényben javaslatot tett néhány szociális szolgáltatás létét és szakmai minimumfeltételeit illetően (jelesül a közösségi pszichiátriai koordinátorról van szó). Fordítva biztos nem állták volna meg mosolygás nélkül, ha én teszek javaslatot néhány banki tisztviselő minimumfeltételeit illetően. De ezen is mit csodálkozom? Amitől félek, már régen bekövetkezett. Ezt a mi szakmánkat a teológustól a zsemléárusig mindenki gyakorolhatja, sőt szakértői névjegyzékre is kerülhet, mit védek hát itt? Mihez ragaszkodok? Mi vagyunk a maci a polcon, akit ünnepek alkalmával le lehet venni, betesszük a fa alá, hátha valaki még elhiszi: ez egy ajándék, de ha éppen zavar, akkor hirtelen túlméretezett lett a jóléti maci, aki egyébként se kisebb, se nem nagyobb, mint volt, és le kell rúgni a polcra, mert kell a hely az új játékoknak. Most éppen az államháztartás gigászi hiányának betöméséhez fog hozzájárulni néhány tucat „bolond”, szolgáltatásonként kb. 500 ezer forintot spórolva egy évben a 2006-os évre, mondjuk a nappali intézmények esetében. És persze ilyen normatívák mellett melyik lesz az a balek önkormányzat, amelyik jövőre nappali intézmény létesítésére adja a fejét? Ők majd elmondják, hogy „ilyen forráselosztás mellett...”, és „a határidő egyébként is 2008, ami úgyis lesz 2015 még” etc. Nappali intézmények híján kerülnek hát az érintettek továbbra is kórházba (a nappali intézmények 70–90 százalékban vetik vissza a rendszeres látogatók rehospitalizációs rátáját), amit majd a tb áll napi 9000 forintért egy főre számítva, átlagosan 13 hétig. Tehát sikerül most 500 ezer forintot megspórolni az egyik zsebben, és csak egy ember újabb relapszusát (visszaesését) követően rögtön veszíteni kb. 820 ezer forintot egy másikban. De ez már olyan bonyolult összefüggés, hogy a Fókusz nem tudja bemutatni, tehát nem is létezik.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Jogilag milyen szakmai garanciákat lehet kapcsolni a normatívák kialakításához?
2. Jogilag megkövetelt-e a költséghatékonyság előzetes vizsgálata a szolgáltatások kialakításánál?

114. ESETLEÍRÁS

1. A normatíva csökkentésével együtt a jövő évre tervezett szociális szolgáltatásokra szánt költségvetési keret nem csökken, hanem inkább nő.
2. Mindez úgy lehet, hogy a kapacitások, illetve a 1,5-szeres normatívákkal kistafírozottá átalakuló kapacitások eszementen mennek fölfelé.
3. A kapacitások növekedése mögött nincsenek dokumentált igénynövekedések, de vannak meglehetősen bizarr történetek, amelyek közül csak az elmúlt egy hónapban hozzám eljutott néhány történetet hadd osszak meg veletek:
 - Egyetemi városunknak sikerült úgy felparcelláznia magát, hogy 17 segítő szolgálat működtetéséhez hívja le a normatívát. Ez a szám kb. akkora, mint a tízszer akkora Pesten működő szolgálatok száma...
 - Dunakanyari településünk önkormányzata a saját családsegítő központjának 3 budapesti kerület területére is vonatkozó utcai szociális munka működési engedélyt adott ki. A CSSK hívhatja le a normatívát – Pesten még senki sem találkozott velük, a diszpécserközponthoz nem jelentkeztek be, és a régi szolgálatokkal szemben nem csatlakoztak az együttműködési megállapodáshoz (több ilyen új szolgáltatás is működik).
 - Pest környéki önkormányzatunk emelt szintű szociális otthona közel 100 ezer forint térítési díjat rögzít az ellátási szerződésekben, ám azt is kiköti, hogy, ha a delikvens beteg és ápolásra szorul, akkor kétszeres térítési díj fizetésére kötelezett.
 - Az újságokban vagy egy tucat új szociális otthon úgy hirdeti magát, hogy a 8 (vagy több) millió forint bekerülési díjon hozzájutott lakrész örökölhető. Az örökösök ápolásra-gondozásra való rászorultsága nem feltétel – a normatívára jogosító működési engedély kérelmek többnyire már megvannak.
 - Nyugati vármegyénk átadta bentlakásos intézményeit egy egyházinak bejelentett szervezetnek. Az (amúgy éppen a petíciózást és protestet elindító egyik listatagunk) egyik nyugati határ menti intézmény vezetőjeként is működő, budapesti illetékességű kollégánk úgy tudja, hogy csak két intézményt vett át a cége, a közíg. hivatal négyről tud, és négy után fizet emelt normatívát – ezzel is erősen sejtetve, hogy vélelmezhetően nem túl sok érdemi változás történt az intézmények működésében, leszámítva azt, hogy több pénzt szívnak le az államtól.
 - Tovább is van, de nem mondom...
4. A minisztérium a differenciált normatíva bevezetésére tett erőfeszítéseivel arra tett kísérletet (jól, rosszul, mindegy), hogy a megnövekedett költségvetési keretekből legalább azok kapjanak többet, akik komolyan dolgoznak, és a mindenféle papírmásé Patyomkinok legalábbis csak kevesebbet kapjanak.

5. *Én azt várom, hogy a normatíva vissza fog állni 100 százalékra, aminek kézzel fogható hatása az lesz, hogy még további burjánzásnak fognak indulni a szerencselovag Patyomkin szolgáltatók – maguk mögött tudva a szakma szolidaritását és lobbista hatalmát.*

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Jogilag milyen szakmai garanciákat lehet kapcsolni a normatívák lehívásához?
2. Jogilag megkövetelt-e a költséghatékonyság és a szolgáltatások területi megoszlásának vizsgálata a szolgáltatások kialakításánál?

115. ESETLEÍRÁS

Megdöbbenéssel tapasztaljuk, hogy a Magyar Köztársaság 2006. évi költségvetéséről szóló T/17700 számú törvényjavaslat szerint a jövő évben a kormányzat radikálisan csökkenteni kívánja – többek között – a fogyatékos személyeket ellátó civil fenntartású szociális intézmények normatív finanszírozását. Álláspontunk szerint a tervezett megszorítás és esetenként szélsőséges forráskivonás ellehetetleníti az amúgy is forráshiányos civil szolgáltatók helyzetét. Mindezen túl a tervezettel kapcsolatosan alkotmányos aggályok is megfogalmazhatók. Mindezzért tiltakozunk a jelenlegi tervezet elfogadása ellen.

Mint azt Önök is bizonyára tudják, a fogyatékos személyeknek szociális szolgáltatást nyújtó civil fenntartású intézmények költségvetése két tervezhető, garantált forrásból ered: az állami normatívából és a térítési díjakból. Az elmúlt éveket vizsgálva megállapíthatjuk, hogy ez a két nagy bevételi forrás a működési költségek kétharmadát sem fedezte. Mivel a szolgáltatók betartják a törvényben előírt feltételeket (megfelelően képzett és megfelelő mennyiségű szakember foglalkoztatása, közalkalmazotti bértábla figyelembevételével), forráshiánnyal küzdenek. Mindezen túl a civil fenntartású intézményeket tartalékalap-képzésre kötelezi az állam, ami a bevételek jelentős részét leköti. Ők eddig is a létükért és szolgáltatásaik fenntarthatóságáért küzdöttek. Ha a jelenlegi tervezet elfogadásra kerül, a támogató szolgálatok jövőre egyenként 1millió 478 ezer forinttal; a fogyatékos személyek nappali intézménye (20 fővel számítva) 942 ezer forinttal; az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények (20 fővel számítva) 1 millió 184 ezer forinttal; az átlagos gondozást, ápolást igénylő fogyatékos személyek otthona (12 fővel számítva) 1 millió 327,2 ezer forinttal; a fokozott ápolást, gondozást igénylő fogyatékos személyek bentlakásos otthona 183,6 ezer forinttal kevesebbel kénytelenek gazdálkodni. A megszorítások létszámleépítésre és a szolgáltatás minőségének csökkentésére kényszerítenek majd. Mivel jelenleg a törvényi feltételeknek megfelelő minimum létszám van jelen ezekben az intézményekben, mindkét lehetséges megoldás törvénybe ütközik.

Álláspontunk szerint a tervezet törvényerőre emelkedése veszélyezteti a gondjainkra bízott fogyatékos személyek szociális biztonsághoz való jogának megvalósulását. Mindezen túl a forráskivonást nem kompenzálja más intézkedés, és ellentmond az elmúlt évtizedek hagyományainak, ezzel lehetetlenné teszi a hosszú távú tervezést, végső soron sérti az Alkotmány 2. §-ában rögzített jogbiztonság elvét. Úgy látjuk, hogy nem merültek fel olyan kényszerítő körülmények, változások a közelmúltban, amelyek a normatívák ilyen arányú megváltoztatását indokolnák. Felhívjuk figyelmüket arra, hogy célszerűségi, gazdaságpolitikai megfontolások alapján a szerzett jogok nem korlátozhatók, különösen akkor nem, ha valamely jog érvényesülését állami garancia övezi. Mindezek figyelembevételével nyomatékosan kérjük, hogy törvény mondja ki, hogy a normatív hozzájárulások összegei minden évben legalább az évi pénzromlást meghaladó mértékben növekedjenek. Álláspontunk szerint ennek garantálása teremtené a biztonságot jelentő jogi és pénzügyi

környezet kialakítását, a jogbiztonság megvalósítását, és a következő években a szolgáltatások fejlesztéséhez szükséges háttér megteremtését.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Megteheti-e az állam, hogy a törvényben rögzített szolgáltatásokhoz nem biztosítja a forrást?
2. Mennyire kötelező az államigazgatásnak figyelembe venni a szolgáltatók tiltakozását?

116. ESETLEÍRÁS

Akit érdekel, nézze meg az NCSSZI-n a szolgáltatási térképeket vagy a regionális helyzetelemzéseket, ahol kiderül, hogy a legszegényebb vidékeink alapvetően kistelepülések (ahol a városok is kicsik, általában 10 ezer fő alattiak, megyeszerte!), nincsenek szolgáltatásaink – az alap- és nappali ellátások hiányai miatt nagy az igény a bentlakásos ellátásokra. Ha valódi segítségeket akarunk adni az embereknek, hova kellene tudást, intézményt és forrásokat fordítani? Tényleg csökken a normatíva, például a támogató szolgálatoknál? A jogszabály 10 ezer lakosonként teszi lehetővé szolgáltatás biztosítását és a normatíva igénybevétele. Egy 20 ezres település két szolgálatot működtetve, melyek területileg jól vannak elhelyezve, költséghatékonyabban működhet, ha térségi ellátást biztosít (ahol alapvetően nincsenek ilyen segítő lehetőségek), akkor további 3,5 millió jár szolgáltatásonként. (Ennyit arról, hogy porhintés a térségi források bekeverése. Szerintem nem az, csak a szakmának nincsenek települési és országos megoldásokon túli modelljei, módszerei.) Ha tudjuk, hogy a szegénység ma a települési lejtővel is leírható – és sajnos tudjuk –, és azt is tudjuk, hogy a településszerkezettől nem független az ellátórendszer kiépültsége, és azt is tudjuk, hogy a leszakadó térségekben (az ország közel fele végtelenen leszakad) nemcsak a szegénység egyre nagyobb, de az intézményrendszer kiépültsége és a szakember-ellátottság is harmatgyenge, ahol önkormányzati források se nagyon vannak a szolgáltatások biztosítására, milyen irányba nyomnánk el az intézményrendszer finanszírozását, megerősítését? Szóval: szerintem addig, amíg az elmúlt jó néhány évben alig valaki volt képes szociálpolitikusaink közül, hogy a helyi költségvetések ágazati forrásokként kezeljék a nem pántlikázott pénzeket, amíg a vidéki szolgáltatások nem csak hiányoztak, de a külterületi lakónépesség ellátást szolgáló normatívákról, a lakhatást segítő pénzekről, a társadalmi gazdasági szempontból hátrányos településeknek járó közpénzekről sose beszéltünk, csak kizárólag az intézményi normatívákról (mindegyik benne van a mostani költségvetésben is!), nem tudom, hogyan fogalmazhatunk annyira sarkosan, ahogy mostanság tesszük.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Jogilag szabályozható-e a szolgáltatásszervezés racionális mérete?
2. Lehet-e alapja a más (emelt) összegű normatívának a települési lejtő jelensége?

117. ESETLEÍRÁS

Előjáróban: évek óta olyan költségvetés-tervezés jellemezte a települési önkormányzatokat és az általuk fenntartott szociális intézményeket, amely több szempontból is egyidejűleg volt szűkös és pazarló. Több településen végzett, igaz, szűrőpróbaszerű vizsgálódás és számítás után a következő, igencsak furcsa megállapításra jutottam: mivel a szociális ágazat számára rendelkezésre álló források – egészen két évvel ezelőttig – döntően lakosságszám-arányosan voltak elérhetőek, nyilvánvalóan abszolút értékben sokkal több pénzből gazdálkodtak a nagyobb települések. Több feladat is hárult rájuk, persze. Ám ez a több feladat mit jelent valójában az ellátórendszer vonatkozásában? Nyilvánvalóan azt, hogy a speciálisabb, egyes célcsoportokra irányuló, szakszerűbb ellátási formák és intézménytípusok csak a nagyobb településeken élők számára váltak elérhetővé. Ha tehát úgy teszem fel a kérdést: hol járult hozzá nagyobb mértékben a központi kormányzat a szociális szolgáltatások elérhetővé tételéhez, a válasz egyértelmű: a nagyobb településeken, ahol így abszolút és relatív értelemben egyaránt több költségvetési forrás támogatta a szociális ellátórendszer működtetését! (És akkor azt nem vettük figyelembe, hogy a fejlesztési források eléréséhez szükséges saját erő és pályázatírási kapacitás szintén jobban áll rendelkezésre városokban, nagyobb településeken...)

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen alternatívája van a lakosságszám alapú finanszírozásnak?
2. Lehet-e alapja az esélyegyenlőség biztosítása egy jogi eljárásnak, amely azt követeli, hogy a különböző településtípusokon azonos szolgáltatások legyenek elérhetőek?

118. ESETLEÍRÁS

Tudomásunkra jutott, hogy Budapest XIII. kerületi önkormányzata 60/1995. (XII. 11.) számú rendeletének 2006. július 1-jétől hatályos módosítása megtiltja a koldulást a kerület közterületein reggel 6 és este 10 óra között. Tiltja ezen kívül közterületen lakhely és „tartós közegészségügyi veszélyeztetést is okozó ideiglenes szálláshely” létesítését, valamint ezután tilos a kerületben „kéretlenül, másokat zavaró módon különböző szolgáltatásokat nyújtani, árusítani, osztogatni (például piros lámpánál történő autóablak-tisztítás, hírlap-árusítás, szórólaposztás stb.)”. A rendeletet az alábbi indokok miatt elfogadhatatlannak tartjuk:

A rendelet lakossági véleményekkel indokolja a napközbeni koldulás tilalmát, holott egy e tárgyban született korábbi (országos, reprezentatív) felmérés alapján – amely a hajléktalan koldusokkal szembeni attitűdöket vizsgálta – a lakosság többségét vagy nem zavarják az utcán koldulók, vagy elviselhetőnek tartja a jelenlétüket. A testület döntésével ráadásul a segíteni szándékozó kerületi lakosokat akadályozza abban, hogy ezen a módon adakozzanak. A Studio Metropolitana 2005. évi felmérése szerint pedig „szinte minden fővárosi úgy vallott, hogy szokott adakozni. Legtöbben a hajléktalanokat és a súlyos betegségben szenvedőket támogatják.” A rendelet szöveg szerint csak korlátoz, az indoklásában viszont a teljes körű tiltás mellett érvel: „A lakossági visszajelzések alapján megállapítható, hogy kerületünk állampolgárainak jelentős része nemkívánatos jelenségnek tartja a közterületeken a koldulást.” Az időbeli korlátozás mértékét is a koldulás teljes körű tiltásának szándékával határozták meg, mivel a jelenlegi szabályozás gyakorlatilag nem teszi lehetővé a tevékenységet. Ezzel a rendeletet alkotó túlterjeszkedik a rendelkezésére álló jogszabályi lehetőségeken.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Van-e lehetősége egy önkormányzatnak olyan rendeletet hozni, amely indokolná a cselekvési szabadsághoz fűződő olyan jogok korlátozását, amelyek lehetőséget biztosítanak embereknek, hogy segítséget kérjenek egymástól a segítségnyújtás kényszere nélkül (a zaklató koldulást jelenleg is jogszabály tiltja)?
2. Milyen jogorvoslati fórum áll a rendelkezésére az érintetteknek, hogy megtámadják az önkormányzat rendeletét?

119. ESETLEÍRÁS

Valószínűleg gyilkosság áldozata lett az a 30 éves csepeli szociális munkás, akire munkába érkező kollégái találtak rá vasárnap. Holtan találtak egy 30 éves nőt vasárnap reggel egy csepeli szociális intézményben, a nő valószínűleg bűncselekmény áldozata lett – közölte a rendőrség az MTI-vel. Munkába érkező kollégái találtak rá a holttestre a fővárosban, a XXI. kerületi Szent István úti szociális intézményben – mondta el a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) sajtóügyelete. Hozzátette: a helyszíni szemle elsődleges adatai szerint a nő bűncselekmény áldozata lett, a halál pontos okát igazságügyi orvos szakértői vizsgálat állapítja meg. A nyomozást az ügyben a BRFK nyomozó főosztálya életvédelmi osztálya folytatja. Az MTI helyszínen tartózkodó tudósítója a szomszédoktól úgy tudja, hogy a holttestet egy családi házból kialakított nevelőotthonban találták meg.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen védelem illeti meg a szociális munkást a munkája során?
2. Van-e jogi jelentősége a bűncselekmény megítélése szempontjából, ha segítő-segített viszony van az áldozat és elkövető között?

120. ESETLEÍRÁS

A hajléktalanellátásban dolgozom két éve, és a Csepelen történetekről sokat beszélgettünk. Csupán egy kis adalékot fűznék mindehhez. A hajléktalanellátásban minden évben megvernek két-három szociális munkást a kliensek, jó alaposan. Volt, akit leszúrtak, de megúsza. Ezek az esetek a durva történetek (mondhatnánk a 8 és 30 napot meghaladók), de emellett legalább ennyiről tudok, amikor egy maflást, pofont vagy tockost kap a szociális munkás. Hangsúlyozom, hogy ezek azok az esetek, amikről én hallottam. A valódi szám ennek biztosan a többszöröse.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen megítélés alá esik, ha segítő kapcsolat közben éri támadás a szociális munkást?
2. Milyen dilemmákat vet fel jogi szempontból a segítő kapcsolaton belül elkövetett bántalmazás?

121. ESETLEÍRÁS

Egy olyan szociális rendszerre lenne szükség, ahol a dolgozók alapos képzés után, mondjuk egy diploma utáni gyakornoki rendszer keretében szembesülhetnek önnön képességeikkel, ahol ugyanezen munkatársak megfelelő javadalmazás mellett – értsünk ez alatt valamiféle biztonságérzetet – rendelkeznek elegendő idővel arra, hogy rekreálódjanak, képezzék magukat, pihenjenek, meg ilyesmi butaságok. Ezen rendszerben persze a speciális problémájú csoportokat speciális intézmények látnák el, értem itt ez alatt, hogy erre a források rendelkezésre állnának és hozzáférhetőek, valamint hogy az illetékesek (tulajdonosok, értsd az állam, az önkormányzat) a felmerülő szükségletekre nem csak a választások miatt reagál(gat)nak. A társadalom persze megbecsülné nemcsak a szegényeit, hanem azokat is, akik velük foglalkoznak, segítenek.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályai vannak a gyakornoki rendszernek?
2. Milyen dilemmái vannak a jó minőségű szociális ellátások nyújtásának?

122. ESETLEÍRÁS

Evelin, a meggyilkolt kolléganőnk júniusban még úgy nyilatkozott volna, hogy ő is nehezen kezelhető gyerekekkel foglalkozik nap mint nap, és lám, eddig nem történt semmi baja. Problémamentes nap lehet 364 is az évben, elég, ha egyetlen egyszer rántanak elő fegyvert. Ha van lehetőségünk tenni bármit is önmagunk megóvása érdekében, tegyük. Ugyanis a legfontosabb munkaeszközünk a saját testünk-lelkünk-elménk. Ha a munkagépeket tisztogatjuk, ápoljuk, karbantartjuk, vigyázunk rájuk, akkor mi, szociális munkások, tegyük ezt meg a saját énünkkel.

Evelin gyilkosa, a 15 éves leányzó, egy hete került átmeneti nevelésbe. Rögtön megszökött az otthonból. A rendőrség vitte vissza őt szombaton. Nem sokkal ezután megjelent az édesanyja, hogy elvigye a lányát. Kolléganőnk nem akarta Evelint elengedni (hiszen a szülő felügyeleti joga szünetelt), ezért az anya leszúrta őt, de nem csak hirtelen felindulásból, hiszen lányának is átadta a fegyvert, és 17-szer szúrtak bele. Laikus is, aki ezt hallja, pszichózisra gyanakszik az anya és lánya részéről is.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Befolyásolja-e a cselekmény megítélését a pszichés állapot?
2. Befolyásolja-e a cselekmény megítélését az, hogy ketten követték el a gyilkosságot?

123. ESETLEÍRÁS

A magam részéről nem tudok azonosulni azzal a szociális munkás képpel, amelyet felvezetett a levelében: Szerintem ma egy átlagos szociális munkás munkakörben dolgozó kolléga bármikor elővehető, feljelenthető, kirúgható, lepofozható, megverhető, bármikor kaphat fegyelmet szóban vagy írásban (főleg ha felette mozog a lécz). A következő szociális munkás képpel tudok azonosulni: Szerintem ma egy átlagos szociális munkás munkakörben dolgozó kolléga bármikor rendszerszemléletben, összefüggésekben láthatóvá tudja tenni a munkáját, meg tudja indokolni felelős választásait, amivel az egyéni, csoport vagy közösségi munka egyes elemeit alkalmazza. A szociális munkás munkája partnerségre épül, ugyan megtámadható, de szakmai érveléssel képes megvédeni önmagát, támaszkodhat a kollégáira, és a szakmára (annak szervezeteire), akik megtartják és a szükséges támogatást megadják számára, miközben védik az érintett jogát a kritika képviselőitől. A szociális munkást védik a munkajogi szabályok, az etikai normák és a szakmai szttenderdek, valamint az érdekvédelmet kifejtő szakmai szervezetek. A szociális munkás testi integritása nem sérthető, méltósága védelmében segítséget és támogatást kap. Az itt leírtak tudom, jelen pillanatban még nem a valóságot tükrözik. Ugyanakkor elképzelhetetlennek tartom, hogy pozitív jövőkép nélkül lehet szociális munkát végezni. Nagyon fontos tudni azt, hogy mi az, amit el kell érünk.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen felelőssége van a szociális munkásnak az általa nyújtott szolgáltatásért, a segítő kapcsolat kezeléséért?
2. Felelőssé tehető-e a szociális munkás, ha a segítő kapcsolatban agresszió áldozatává válik?

124. ESETLEÍRÁS

Én láttam többek között egy intézményt 16–20 éves hajléktalan, utcán élő, drogozó fiúk számára. Nagyon komoly biztonsági berendezéssel, kamerával, állandó kétszemélyes jelenléttel, a bekerülés idején nagyon szigorú szabályokkal, egyszemélyes odafigyeléssel, jól felépített programmal, napi rendszeres esetmegbeszéléssel, jól felkészült, elkötelezett, nagyon hiteles és sokat próbált szakembergárdával működött. De láttam koedukált otthont is utcán élő és onnan lépni akaró fiatalok számára: szintén hihetetlenül energikus, kreatív, koncepciózus fiatal vezetővel és csapatával. Ahol komoly, személyre szabott, napról napra felépített terv szerint dolgoztak, megint csak szigorú, de világos szabályok szerint, ahol egyszerre volt jelen a terápiás segítség, a felnőtt egyéni felelősségvállalás és a közösségi együttélés gyakorlásának rendszere. És működött. És ha voltak is veszélyes helyzetek – ez elkerülhetetlen ezekben az intézményekben –, ezek egy részét előre lehet látni, meg lehet előzni, végig lehet gondolni, mire van szükség egymás testi épségének védelmében.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi és költségvetési feltételek mellett lehetséges a szakmailag indokolt többletszolgáltatások elismerése?
2. Kinek a felelőssége e többletszolgáltatások biztosítása? Az államé vagy a szolgáltató intézményé?

125. ESETLEÍRÁS

Én még hozzáteszem, minden közfoglalkoztatott köteles a bármilyen/akármilyen felkínált munkát elfogadni. A leginkább katasztrófa sújtotta területeken a gátak megerősítése, ez talán még rendben is lenne? Talicskát, lapátot stb. fogjon az orvosilag arra alkalmas. Hiszen én is – mint meszes csontokkal és reumás ízületekkel fájdalomcsillapítón élő ember –, kemény fizikai munkára képes vagyok. Télen közterületi munkára, hólapátolásra, árokból szemétszedésre. Ám január 1-jétől nemcsak a munkabért állja az állam, hanem munkaeszközt, munkaruhát is biztosít. Az új koncepció azt is mondja, hogy az önkormányzatok a helybéli vállalkozókkal kötlessenek szerződést, már ha van a községben ilyen vállalkozó. A vállalkozók eddig sem ugrottak olyan, az állam által felkínált csökkentő tételekre, mint járulékok kedvezménye. Ma megkérdeztem valakitől, hogy a közmunka foglalkoztatásban miért nincs 4 órás vagy rugalmas munkaidő? Hát csak nem képzelem én azt, hogy olyan cégnél, ahol 300 embert foglalkoztatnak, majd az adminisztrátor duplán fog dolgozni a 4 órással? Már maga az, hogy kényszer-/rabszolgamunkát kell végezni a segélyezettnek, mert a munka nemesít és szocializál, mint tudjuk.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mi indokolhatja jogilag, hogy a korábbi végzettségnél eggyel alacsonyabb foglalkoztatást kellett csak elfogadni a közmunkában, most bármilyen munkát kötelező elfogadni?
2. Jogilag ki tud támogatást adni a közfoglalkoztatott (nő) számára, hogy részmunkaidős foglalkoztatásban tudjon részt venni, és mellette ellátni a gyerekeket?

126. ESETLEÍRÁS

Azt hiszem, annak vége, hogy végzettség, képzettség birtokában biztosak lehessünk abban, hogy annak megfelelő állást találunk. Ez nem pusztán hazai kérdés, hanem sok ok miatt a munkaerőpiac globális átalakulásából következik. Azaz, biztosan meg kell találni a munkavégzési és a kereseti lehetőségeket a piacon kívül is. A masszőr akár közfoglalkoztatásban is segíthetne a rászorulóknak (mondjuk házi gondozásban részesülők) életminőségének javításához. Ha ez mondjuk az illetékes önkormányzatoknak eszébe jutna. Az is elvárható lenne, hogy az emberek a közfoglalkoztatásban se veszítsék el a méltóságukat, azaz valóban értelmes munkát kínáljanak a számukra. Ez sokszor nem csak a felelős önkormányzatok tehetetlensége miatt nincs így (bár gyakorta ez az ok), hanem azért, mert a foglalkoztatással kapcsolatos költségeket a munkabéren kívül önmaguknak kellene előteremteniük. Ugyan hogyan tehetné meg az a település, ahol 800 lakosból 400 rákos? Ugyanakkor abban sem vagyok biztos, hogy a piac, a vállalkozók majd megoldják a kérdést, hiszen – túl azon, hogy milyen viszonyok vannak munkáltató és munkavállaló között, milyen mélységesen kiszolgáltatottakká váltak a munkavállalók is – a tőke, a piacképes termék ott is hiányzik. Ha a segélyre akár csak 30 napos munkaviszony jogosít majd, ezzel abba az irányba haladunk, mintha itt is biztosítási jogviszonyt hoznánk létre. El tudjátok képzelni ennek a következményeit 10-15-20 év múlva? Ha a segély nem a lét jogán jár, ha csak annak lesz joga a jövőben életben maradni, aki megfelel az elvárásoknak, az valóban a társadalmi szolidaritás alkonya. Csak ez az alkony nem most kezdődött, hanem jóval korábban, amikor a nyugdíjrendszer reformjában elfeledkeztek az első pillérről, az állampolgári jogon járó nyugdíjról, amikor az egészségügyi ellátás is biztosítási jogviszonnyá alakult át, s azt hiszem, bőven folytathatjuk a sort.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Az Európa Unió tagjaként van-e olyan állami kötelezettség, ami a szociális ellátás minimumát állampolgári jogon biztosítja?
2. Milyen jogi garanciák mellett teheti meg az állam, hogy a segély jogosultságát munkavégzéshez köti?

127. ESETLEÍRÁS

*Több ponton is megszólítva érzem magam. Lehet, hogy nem fogalmaztam egyértelműen. Sosem javasolnék olyat, hogy a szakértelmet cseréljük fel, és a házi segítségnyújtásban alkalmazzunk kizárólag közmunkást. Mint kiegészítő lehetőséget tudnám csupán elképzelni, a konkrét gondozás továbbra is csak és kizárólag a szakmabelié maradjon. A fűnyírós példa is tőlem származik. Valóban lehet kaszálni is, kétségtelen. Min-
ket, vidéki embereket el is kaszáltak már rendszeren. Nem hinném, hogy orrba-szájba fűnyírózunk, mert mint említette ön is, kaszálni is lehet, és igen, megtaláltuk a megoldást mi is, ha nincs pénz üzemanyagra, marad a kasza és a kapa. Sőt, volt rá példa, hogy azt is otthonról hozta a közmunkás, mert az övé jobb volt. Ezzel nincs is gond, összességében szerettem volna rávilágítani a költség- és forráshiányra. Valóban jó kérdés, ki finanszírozza ezt? Nos, erre kell megtalálni a jó választ. Már évekkkel ezelőtt megfogalmazódott bennem a gondolat, hogy ki finanszírozza azokat a képzéseket, amelyekre a munkanélküli támogatottként jár el, majd a sikeres vizsgája után kapott egy következő használhatatlan végzettséget. Évekig képeztük a szakácsot varrónővé, a varrónőt szakácsná, hogy több lábon állhasson. Alapjaiban kellene átdolgozni a felnőttképzést, a munkanélküliek foglalkoztatását. Igen, ez is egy idealisztikus lépés, de talán ha visszamegyünk egészen odáig, amivel Ön zárta levelét, hogy a 8 általános sem hoz követlen hasznót... mégis valóban ott kellene elkezdni. És máris elérkeztünk a következő problémához, a tanulók motiváltságához, amely szintén megér egy hosszú beszélgetést.*

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Kapcsolódik-e olyan monitoring a munkanélküliek átképzéséhez, amely megállapítja a képzés eredményességét abból a szempontból, hogy eredményeként el tud-e helyezkedni a képzettséggel az átképzésen résztvevő?
2. Van-e jogi szankciója, ha megállapításra kerül, hogy egy szolgáltató olyan képzettséget adó képzést nyújtott, amellyel nem lehet elhelyezkedni a munkaerőpiacon?

128. ESETLEÍRÁS

Ötgyermekes anyaként 18 és fél évig gyetesként rettegtem, mi lesz velem, ha a legkisebb betölti a 8. évét, és sort kell állnom a Munkaügyi Kirendeltségen. Amikor ő 4 évesen bekerülhetett az óvodába, akkor kezdtem el keresni, milyen munkát találhatnék 4 órában, amit a jogszabály a gyeten lévőnek engedélyez. Közben leérettségiztem. Ám állást mégsem találtam, hiába regisztráltam különböző állásportálokon. Tegnap töltöttem be a 46. évét, ez egy igen érdekes korosztály. 17 évesen már dolgoztam, sőt ezen időszak alatt küldtek képzésre. Kisofszetlemez-készítő, telexgépkezelő, gyors- és gépíró. Ráeszméltem, hogy időközben ezek elavult tudások, de önerőből anyagi forrás hiányában nem juthattam friss tudáshoz. Érettségi után kezdtem tanulni az intézményi kommunikátor szakot, ám hiába minden kutakodás az iskola által előírt 360 órás szakmai gyakorlatra (nem fizet erre az időre munkabért), nem találtam befogadó helyet. Ennyi kudarcélmény után van-e még az embernek kedve, ereje állás után nézni?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Az az állami előírás, hogy munkát kell végezni a segély jogosultsághoz. Milyen jogi lehetőségei vannak a segélyezettnek, ha nem ő az oka annak, hogy nem tudja teljesíteni az állami elvárást?
2. Milyen juttatások járnak az állampolgárnak, ha mindent megtett, de nem tudott munkát találni, ami jogosulttá tenné a segélyre?

Én nem az élelmiszer, vagy az annak előállítására szolgáló területek felhasználását mondtam. Óriási földterületek vannak parlagon, ezeket lehet bevonni – idézem saját magamtól. Rengeteg olyan törpe- és kis-parcella van műveletlenül, amely eszköze lehet a fosszilis üzem- és tüzelőanyagok előállításának. Ezt azért gondolom alternatívának, mert Magyarország üzem- és fűtőanyag-szükségletének 85 százalékát külföldről szerzi be. Ha energianövényt állítunk elő helyben, akkor talán megmentjük a maradék erdőinket, mert kényyszerűségből nem lopják szét őket. Az egy kedvenc érv, hogy éhezik a föld egy jelentős hányada, de ezzel itt most semmire nem megyünk, mert nincs, aki megfizesse a nekik megtermelt élelmet. Amíg a föld egyik fele nem mond le a jólétéről, csak elektromos autót meg passzív házat akar, addig a másik fele éhezni fog. Más szektort, mint a mezőgazdaságot nem nagyon látok manapság hazánkban, ahol nagy tömegű képzetlen tömeget vidéken foglalkoztatni lehet. A németeknél már régóta működik a háztáji bioüzemanyag-előállítás, ezzel az előállítási költség is csökkenthető, de esetünkben még az egy az egyben érték is elfogadható, hisz akkor hazai foglalkoztatásból és importkiváltással oldottuk meg. De alapvetően minden olyan megoldás elfogadható számomra, ami alternatíva. De magába az élelmiszer-termelésbe visszaáramoltatni nem lehet ekkora tömeget, mert akkor meg a hazai termelőink omlanak össze. Kis falunkban is azt szoktam magyarázni a termelőknek. Ha azt akarod, hogy én is termeljem meg a saját veteményesemben, amit lehet, akkor nem fogom megvenni tőled, és akkor mit csinálsz? Rengeteg feladat van, amely jó és hasznos, de mellé kell rakni azt is, hogy miből. Beleértve a környezettudatos tevékenység jó részét is. Most, amikor szociális szövetkezetet szervezek, pusztán átcsoportosítok gyártókat és eladókat. Egy szűk csoport javítja a saját pozícióját – és ez annyiban jó, hogy hátrányos helyzetűek életét tesszük jobbá –, de ettől a nagy egész nem változik meg. Ezért gondolkodom olyan megoldásokról, ami a magyar gazdaság hatékonyságát tudja növelni. Jelen helyzetben, ennyi forrással.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályozása van a szociális szövetkezeteknek?
2. Hogyan járulhatnak hozzá a szociális szövetkezetek, ahhoz, hogy a közfoglalkoztatás tevékenységei értelmes, gazdaságilag megalapozott, méltóságot adó tevékenységet biztosítsanak a benne résztvevők számára?

130. ESETLEÍRÁS

A gyakorlat a hétköznapiakban mindig rejteget meglepetéseket. Visszakanyarodom a közfoglalkoztatáshoz. A hatásosság kérdése a négy tervezett területen más és más feladatok elé állítja a közfoglalkoztatásért felelős munkatársakat. A tervezés elméleti szinten működőképességet feltételez, de majd a gyakorlat markánsan közbeszól: nem másért, mint azért, mert az egyéni élethelyzeteket nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Mind a 3200 önkormányzat más és más közfeladatot preferál. Azt se feledjük, hogy az önkormányzatok esetleges forráshiánya szintén meghatározó tényező lesz a közfoglalkoztatásban. Külön köszönöm Neked, hogy megemlítetted a helyi rendeleteket. (Aki tájékozódik, ezerarcú, színes kavalkáddal találja magát szemben ezen a téren.) Visszafelé kezdem a folyamatot: Az esetleges ellenőrzések már a jogszerűtlenséget, a törvénysértést állapítják meg. Addigra a már tetemes pénzösszeg kiosztása megtörtént. A jóhiszeműség a szociális segítők altruizmusával összefügg. Nos, az ellenőrzéstől ezt nem várhatjuk el! A segélyek elosztása zárt bizottsági gyűléseken történik. Kötelez a titoktartási eskü. Ha nincs a rendeletben rögzítve az odaítélés, az elosztás előre megfogalmazott elve, akkor a döntések emocionális alapon születnek (akkor még a többség-kisebbség összetételű bizottságok problematikáját nem is vettük figyelembe!). Legritkább esetben szociális végzettségű a jegyző, hogy megértse a szociális törvény biztosította lehetőségeket. A törvényesség, vagy éppen annak megsértése sok esetben ezen is múlhat. Lehet, hogy túl merev hozzáállás, de a helyi, önkormányzati rendeletek általános szabályaihoz kötelező (értelmező) elemeket határoznék meg (az Szt., az önkormányzati törvény végrehajtási rendeleteiben) Az éves Közfoglalkoztatási terv elkészítéséhez is több segítséget kellene nyújtani az önkormányzatoknak. 2011. januárjától az új közfoglalkoztatási elvek 3200 értelmezést nyerhetnek. Nem kell hozzá más, mint az önkormányzatok esetleges forráshiánya (hitelek, fizetőképтелenség...), és a kényszerűség a központi elvekkel ütköző tervezést, megoldásokat hozhat. Hogyan érvényesülhet a megelőzés? Milyen megoldási lehetőségek vannak? Még nem késő erre felkészülnünk, még nem késő, hogy a megújuló Szt., a foglalkoztatási törvény erre is kitérjen! A végrehajtási rendelet (vhr.) alkalmasabb ezen keretek meghatározására.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi garanciákat kellene beépíteni a közfoglalkoztatás rendszerébe, hogy az állampolgári jogok ne sérüljenek?
2. Milyen jogi garanciákra lenne szükség ahhoz, hogy a segélyek odaítélése, ne lehessen szubjektív, helyi megítéléseknek kitéve az állampolgár vonatkozásában?

131. ESETLEÍRÁS

A két alapmodell nem kompatibilis. Annak idején sokan azért támadták a nyugdíjreformot, mert az – bírálói szerint – felmondta a generációk közötti szerződést. Csakhogy az a szerződés absztrakt, elvont, míg a magán-nyugdíjpénztári tagok szerződése konkrét, ha úgy tetszik, visszterhes. A kormány mostani döntésével – eredeti verzióban 14 havi, mostani verzióban ki tudja, hány havi – tagdíjat kivesz a pénztártagok zsebéből, és azt a felosztó-kirovó elven működő állami nyugdíj-biztosítási alapba pakolja. A pénztár amúgy a pénztártagok tulajdona. A miniszterelnök kertelés nélkül közölte, hogy a továbbiakban az állam nem utal át egyetlen fillért sem a pénztáraknak – a valóságban nem az állam, hanem a tagok pénzéről van szó. Szerintem ez lopás, akármilyen is a véleményünk az egykori nyugdíjreformról. De nem csak lopás, hanem jövedelemátcsoportosítás és megtakarítások felélése.

- 1. Ennek az a fő oka, hogy a kormány közvetetten a magán nyugdíjpénztári tagok megtakarításaiból kívánja tartani a hiánycélt és emellett finanszírozni a középrétegeknek kedvező adórendszert, tehát ebből akarja fedezni az egykulcsos szja, a családi adókedvezmények és a vállalkozásokat érintő adókedvezmények révén kieső 400 milliárd forintot. A magán-nyugdíjpénztári tagoktól elvont pénz tehát a továbbiakban nem a tagok megtakarításait gyarapítja, hanem közvetlenül az aktuálisan nyugdíjasok nyugdíját finanszírozza, közvetve pedig a középrétegek adókedvezményeit.*
- 2. A kormány tehát MEGTAKARÍTÁSOKAT ÉL FEL. Ezért kár azon merengeni, hogy lesz-e ezért majd kompenzáció. Ugyan honnan a fenéből lenne forrás olyan kieső MEGTAKARÍTÁSOK pótlására, amit a következő években ELKÖLTENEK.*

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mi a magán-nyugdíjpénztári befizetések jogi státusza ?
2. Milyen jogi helyzetet hoz létre az állam, ha elvonja a magán-nyugdíjpénztári befizetéseket?

132. ESETLEÍRÁS

Amikor bevezették a magánnyugdíjat, dühöngtem, mert ez nyilván csökkentette a(z intézményesített) társadalmi szolidaritást. Mikor kiderült, hogy a pénztárak tőkéjük 3/4-ét kötelezően állampapírba kell fektessék, megértettem, a fiskális politika szempontjából ez az intézkedés arra kellett, hogy a költségvetés egy kis pénzhez jusson. De mivel a tőke azóta is állampapírokból van, megkérdeném, e 3/4 részt illetően nemde az állam garantálja a befektetést, s e vonatkozásban a magánnyugdíj kevésbé különbözne a tb-nyugdíjtól? A felemlített demográfiai érvet kezdettől fogva nem értem, hiszen a népesebb korosztályok éppen akkor mennek nyugdíjba – a tb-kassza kiadási oldalát terhelőn –, amikor a magánnyugdíjpénztárak is felfutnak, s a kötelező jelleg folytán a befizetők mindegyike kevesebbet fizet az állami kasszába. Hírek szerint a magánpénztárak is elkezdnek nyugdíjat fizetni, tehát a tőkefelhalmozásuk vélhetőleg nagyrészt az eddig eltelt időben megtörtént. Most már tehát nem érdemes sokat várni az államosítással, ha ez volt az eredeti cél is, nosza! Magam részéről nem tudok jó rendszert, de opportunistá tudnék lenni. Abban viszont bizonyos vagyok, hogy nagy, hosszú távra tervezett rendszereket alapjaiban sűrűn változtatni a biztonság(érzet) csökkenését vonja maga után.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen szabályai vannak a magán-nyugdíjpénztári befizetések lekötésének, kezelésének?
2. Milyen garanciális szabályok vonatkoznak a kifizetésekre?

133. ESETLEÍRÁS

Amikor bevezették a magán-nyugdíjpénztári (kötelező) tagságot, a célja az volt, hogy az embereket az öngondoskodás felé kényszerítsék, mivel a demográfiai változások miatt a jelenlegi felosztó-kirovó rendszer finanszírozhatatlanná fog válni! A jelenlegi vezetés ezt a kis megtakarítást is elveszi az emberektől, mert ugye ezekből a bérekből/jövedelmekből nem tudnak az emberek többet félretenni, mint amennyit kötelezően levonnak. Nagyon szomorú jövőképe van a mostani fiatalabb generációnak! Sokunk nem is meri a kérdéseket feltenni! Személy szerint, ha szóba kerül ez a téma, tele vagyok aggodalommal, félelemmel. (Mert ugye, olyan egészséges világban élünk, nyugodt és kiegyensúlyozott életet élhetünk, biztos munkahelyünk van, minimális stressz ér minket stb.) Megnyugtató válaszokat szívesen hallanék! Azt gondolom, hogy a mostani változtatásról akkor lehet felelősen véleményt mondani, amikor pontos információk, a törvényi szabályozás a rendelkezésünkre áll, addig a kérdéseink, félelmeink maradnak!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Vajon meddig kell dolgoznunk? Meddig tolható még a nyugdíjkorhatár?
2. Sikerül-e akkora tőkét megtakarítani hosszú évek munkájából, amiből a nyugdíjas évek alatt tisztességesen megélhetünk? Az lesz a sorsunk, hogy a nyugdíjunkat kiegészítve munkát kell vállalnunk?
3. Vajon élvezhetjük a nyugdíjas éveinket? Mi lesz, ha megromlik az egészségi állapotunk, és nem tudunk majd dolgozni?

134. ESETLEÍRÁS

Az adósságállomány növekedésében egyetértünk. Ha egy kormány növeli az adósságállományt, akkor a jelen fogyasztását a jövő adófizetőivel fizetteti meg. Lehet vitatkozni azon, hogy melyik kormányt terheli ezért a felelősség – az első Fidesz-kormány felelőtlen, és a közép- és jobbfelelősöknek kedvező lakáshitel-támogatási rendszerének nagy szerepe volt az eladósodás elindulásában – de az eladósodás tény. Csak hogy a magán-nyugdíjpénztári tagdíjak elkönfiskálásával a Fidesz-kormány vegytisztán ugyanazt teszi, mint az a kormány, amely a fogyasztást finanszírozza hitelből, hiszen: JELENLEGI ÉS LEENDŐ MEGTAKARÍTÁSOKAT KÖLT EL. Ráadásul miért teszi ezt? A Bajnai-kormány a szocialisták által elképesztően felelőtlenül bevezetett 13. havi nyugdíj eltörlésével (apropó: ki is ígért 2006-ban 14. havi nyugdíjat?) sokat tett a nyugdíj-kassza egyensúlyba hozásáért. A nyugdíjkifizetés finanszírozása nem indokolja ezt a drasztikus lépést. Az ok a közép- és jobbfelelősöknek és a magas jövedelműeknek kedvező, kirívóan igazságtalan egykulcsos adórendszer révén kieső összeg pótlása. (Ráadásul az egykulcsos adó nem teremt munkahelyet; a befektetők számára nem az a lényeges, hogy a munkavállalók mekkora adót fizetnek bérükből, hanem az, hogy mekkorák a munkabérekre rakódó járulékok.) És még egy apróság: azt írja, hogy a jelenlegi helyzetben „szükség van ideiglenesen a magánnyugdíjpénztárak pénzére”. Eltekintve attól, hogy a kormány tervei szerint szó sincs ideiglenességről, a mondat mégis figyelemre méltó. Ha nekem szükségem van a szomszédom pénzére és azt megszerzem, azt úgy nevezik: lopás. Ha ehhez pisztolyt is igénybe veszek, annak a neve: rablás. A magánnyugdíjpénztárak pénzére nem lehet szüksége senkinek, lévén a pénztárak a tagok TULAJDONAI. Az övék. A tagdíjak is a pénztártagok pénze. Az övék. Ha az állam ezt kényszerrel alkalmazva elszedi – és mindegy, hogy mire költi: a nyugdíjak finanszírozására, adócsökkentésre, bármire – az ahhoz hasonló, mint ha a szomszédomtól elvenném a pénzét, mert „szükségem van rá”.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan értelmezhető jogilag az állam felelőssége az állam eladósodásában?
2. Milyen jogi következményei lehetnek egy állami eladósodásnak? Ki/kik viselik a felelősséget?

135. ESETLEÍRÁS

Ha az általam 40 évig fizetett nyugdíjárulék a korábbi nyugdíjak fedezete volt azzal az ígérettel, hogy az én nyugdíjam fedezete meg a most dolgozók befizetése lesz (úgy tudom, ez a felosztó-kirovó rendszer), akkor a most befizetők ne magánnyugdíjpénztárba fizessenek (ez a tőkefedezeti rendszer), hanem biztosítsák az én nyugdíjamat a befizetéseikkel. Mert a korábbi „megállapodás” szerint az az enyém, mint nyugdíj (és a hasonló sorstársaké), és nem azé, aki ma befizeti. Még érthetőbben: most az állam az én nyugdíjam fedezetét vette vissza, amit 1997-ben (az Ön szóhasználatával) „elloptak”. (Most hogy itt mikor, hol, hogyan volt „lopás”, erről lehetne beszélni.) Tehát egy időben nem lehet felosztó-kirovó és tőkefedezeti rendszer is. Illetve lehetett volna, ha az EU elfogadja a 9 tagállam kérését, hogy az ilyen esetben az államháztartási hiány számításánál ezt a tényt vegyék figyelembe (a magán-nyugdíjpénztári befizetések csökkentsék az államháztartási hiányt). Tehát hogy az én nyugdíjamat is ki tudják fizetni, meg az államháztartási hiányt is le tudják szorítani 3 százalék alá, az állam azt a megoldást választotta, hogy megszünteti az IMF által korábban ránk erőltetett magánnyugdíjpénztárakat. Egyébként meg, ha jól értem a nem teljesen egyértelmű híreket, minden magán-nyugdíjpénztári tag visszaléphet az állami keretbe, és a helyzete ugyanaz lesz, mint most nekem: számíthat állami nyugdíjra ugyanúgy, mint én. Sőt, a korábbi pluszbefizetéseit is kiveheti a magánnyugdíjpénztárból, és önkéntes magánnyugdíjpénztárban külön nyugdíjat alapozhat meg vele, mint ahogy bárki más.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen szabályai vannak az Európai Unióban az államháztartási hiány kiszámításának?
2. Milyen jogi következményei vannak az államháztartási hiány tervezett mértékének be nem tartása esetén az adott államra vonatkozóan?

136. ESETLEÍRÁS

A népességgrobbanás miatt a történelem legnépesebb generációja lép be a munkaerőpiacra, így a most következő évtizedben egymilliárd új munkahelyet kellene létrehozni, de a globális gazdaság várhatóan ennek csak harmadára lesz képes. A Föld nem tud ennyi embernek megélhetést adni. Mivel ökológiailag már másfélszeresen túlterheljük, egyre pusztul és egyre kevesebb embert tud eltartani, miközben a népességgrobbanás javában folyik (évente 80 millióval vagyunk többen a Földön). A munkanélküliség az egekbe szökik, különösen a jómódúbb országokban. A világ munkahelyeinek csak 16 százaléka van az OECD-országokban, de a válságban megszűnt munkahelyek 40 százaléka itt szűnt meg. Kinek kell a drága munkaerő, amikor százmilliók könyörögnek a gyárkapuk előtt, hogy valaki zsákmányolja már ki őket? A globalizálódott munkaerőpiacon az alkupozíciókat egyre jobban lerontja a párok által nem kívánt nemzésekből fakadó több százmilliós munkaerő-fölösleg. Mivel nem segítjük a szegényeket a családtervezésben (ami százmilliók vágyálma), ezért mi is belesüllyedünk a világnyomorba. Az itthoni szociális szakma alapvető feladata a külpolitikánkat befolyásolni, hogy a nemzetközi fejlesztésben, a szegény országok segítésében minél több családtervezési lehetőség, támogatás legyen. Amíg a szegény világban (is) a jómódúak kiváltsága a családtervezés, addig az itthoni szociális munka is szélmalomharc, például mert munkahelyeink elmennek oda, ahol éhbérért is hajlandók/kénytelenek látástól vakulásig dolgozni.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan lehet nemzetállami szinten választ adni a globális világ jelenségeire, milyen jogi lehetőségek vannak?
2. Milyen jogi dilemmái vannak a születésszabályozásnak?

137. ESETLEÍRÁS

A családban négy gyermek nevelkedik, a negyedik gyermek a 40 éves anya új élettársi kapcsolatából született, testvéreihez képest későn. A három nagyobb gyermek édesapjával nincs kapcsolat. A legidősebb fiú 17 éves, iskolai hiányzások miatt tanulmányai megszakadtak, nem dolgozik, de szeretne újra iskolapadba ülni. A 15 éves lány fodrásznak tanul, de nagyszámú igazolatlan iskolai hiányzása miatt az iskola értesítette a családsegítőt. A család egy 2,5 szobás önkormányzati bérlakásban lakik, ahol közel 30 ezer forintos gáz- és vízdíjhátralékot halmoztak fel. A család jövedelme mindössze a gyes és a családi pótlék. Az anya élettársa nem vette a nevére a legkisebb gyermeket, kapcsolata az anyával labilis, jelenléte a családban időszakos, ami párkapcsolati problémákkal terhelt.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi következményei vannak az iskolai hiányzásoknak?
2. Kinek és milyen jelzési kötelezettsége van az iskolai hiányzások esetében?

138. ESETLEÍRÁS

A családban két gyermek él, 16 és 10 évesek. Szüleik elváltak, édesanyjuk neveli őket, aki rokkantnyugdíjas. A lakás, amelyben élnek, a volt férjjel közös tulajdon, megosztásáról még nem született döntés. Az apa látogatja gyermekeit, kapcsolati probléma jellemzően a szülők között van. A kisebbik lány nehezen tanul, amihez magatartási problémák is társulnak. Az anya új párkapcsolatot létesített, de nem élnek együtt, a lányok elfogadták ezt. Az apa rendszertelen időközönként nagyobb összeget fizet gyermektartásdíjként. Ez a megoldás a szülők közös megállapodásán alapul. Az anya nehezen birkózik meg a lányok és saját maga ellátásával.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mit követelne meg a gyermekek érdeke a biztonságos jogi környezet szempontjából?
2. Kinek kellene eljárnia, hogy rendezett jogi viszonyok között éljenek a gyerekek?

139. ESETLEÍRÁS

Az anya egyedül neveli két gyermekét, az apa elhagyta a családot, tartásdíjat nem fizet. Az állam által megelőlegezett gyermektartásdíj havonta 25 ezer forint. A család önkormányzati bérlakásban él, ahol nagy összegű: 85 ezer forintos lakbérhátralékot halmoztak fel. Az anya a támogatások igényléséhez szükséges igazolásokat nem hozta, aminek az lett a következménye, hogy az INSZOL Rt. felbontotta a lakásbérleti szerződést, majd bírósági úton követelte a tartozás kiegyenlítését, és végrehajtói szakaszba helyezte az ügyet. Az anya egy éve munkanélküli, nincsen munkanélküli ellátása, a család jövedelme a családi pótlék és a megelőlegezett gyermektartásdíj. Az apa a megelőlegezett gyermektartásdíj havi összegének csökkentése iránti kérelemmel élt a bíróságon.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mikor és milyen feltételekkel előlegezi meg az állam a gyermektartásdíjat?
2. Az önkormányzatnak vagy intézményeinek van-e felelőssége abban, hogy az anyát és gyerekeit a felhalmozott lakbérhátralék miatt a kilakoltatás fenyegeti?

140. ESETLEÍRÁS

A családot jelenleg az apa és 14 éves lánya alkotja. A család egy önkormányzati bérlakásban lakott, az anya és az apa is rokkantnyugdíjasok voltak, az apa emellett alkalmi munkát vállalt, az anya a háztartást vezette. Az anya azonban egyik napról a másikra eltávozott a családból. Rövidesen kiderült, hogy a közüzemi számlák közel egy éven keresztül nem kerültek befizetésre, holott ez az anya feladata lett volna. A hátralékot nem tudták törleszteni sem, ezért a bíróság a kilakoltatás mellett döntött. Az apa és lánya cserelakást kapott az INSZOL Rt.-től. Az anya gyermektartásdíjat nem fizet, egy új élettársi kapcsolatban él a város másik részén. A magára maradt család jövedelme a rokkantnyugdíj és a családi pótlék. Mind a lány, mind az édesapja szuicid gondolatoktól terhelt, kettős öngyilkosságuk gondolata is felmerült.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi támogatás adható az apának és lányának, hogy rendeződjön a helyzetük?
2. Kitől, milyen intézménytől kaphatják ezt a jogi segítséget?

141. ESETLEÍRÁS

Az édesanya telefonon kereste meg a családsegítő központot, jogász szakember segítségét kérve. A szülők válással kapcsolatos ügyeit egy ügyvéd rendezte. Olyan megállapodás született a szülők között, hogy a gyermekeket (7 és 3 évesek) az apa bármilyen időpontban, korlátlan időtartamra elviheti. Közben alakult ki az a helyzet, hogy a kisebbik gyermek az apai láthatási időpontok után rendszeresen ágyba vizelt. Az anya szeretne volna az apával való kapcsolattartást megváltoztatni. Jövedelmük a gyes, a családi pótlék és a gyermektartásdíj.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eljárás keretében változtatható meg a láthatásra vonatkozó megállapodás?
2. Vállalhat-e jogi képviselőt a CSSK ügyvédje az apa vagy az anya oldalán?

142. ESETLEÍRÁS

A 47 éves édesanya egyedül neveli gyermekét, jelenleg is munkát keres, mert nem tudja biztosítani kettejük megélhetését. A Munkaügyi Központban nem tudnak számára járadékot megállapítani, mert volt munkahelyén egy munkaszerződési módosítás miatt jövedelemigazolást nem állítanak ki számára. Egyetlen jövedelmük a családi pótlék, az apával nem tartják a kapcsolatot, aki gyermektartásdíjat sem fizet.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eljárás keretében érthető el, hogy az apa gyermektartásdíjat fizessen?
2. Milyen ellátásra lenne jogosult az egyedülálló, munkanélküli, regisztrált anya gyermekével, és hogyan igényelheti azt?

143. ESETLEÍRÁS

Az anya gyermekei nevelőszülőkhöz kerültek, amikor 3, illetve 5 évesek voltak. Az anya nem látogatta őket, a kapcsolatot nem tartotta velük semmilyen formában. Amikor a gyermekek 8 és 10 évesek voltak már, az anya felvette velük a kapcsolatot, ami rendszertelen látogatásban nyilvánult meg. Az anya hosszú ideje súlyos alkoholbeteg, kezelésben nem vesz részt. Betegsége hullámzó, hosszabb-rövidebb ideig alkoholmentes, de a problémák erősödésére újabb alkoholos periódussal reagál. Egészségügyi problémái is vannak, felmerült a daganatos betegség gyanúja is. Többször volt börtönben, prostitúció miatt. Munkahelyei bizonytalanok, az alkoholos periódussal együtt váltakoznak, ilyenkor lopással próbál pénzhez jutni. Az anya szeretné a gyermekeket a nevelőszülőktől visszakapni, mert szerinte azok ellene hangolják a gyermekeket. Élettársi kapcsolata bizonytalan, erős anyagi függésen alapul. A gyermekek az élettárstól származnak, aki az alkoholos játszmák során el-elhagyja az anyát.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen esetekben van lehetőség arra, hogy a szülőktől nevelőszülőkhöz kerüljenek a gyermekek?
2. Milyen feltételek esetében lehetséges, hogy a nevelőszülőktől visszakerüljenek a szülőhöz a gyerekek?

144. ESETLEÍRÁS

A családot az anya, az apa és az első osztályos kislányuk alkotja. Az anya édesanyja erősen belenőtt a családba, kapcsolata unokájával nagyon erős érzelmeken alapul, olyannyira, hogy szinte teljesen átvette az anya szerepét. A kislány iskolai hiányzásait a gyermekjóléti szolgálattal együtt a családsegítő családlátogatások keretében próbálta feltérképezni. Itt derült ki az, hogy sem az anya, sem az apa nem rendelkezik jövedelemmel, az apa alkalmi munkát vállal, az anya otthon tartózkodik, nagyon sovány, de orvosi vizsgálaton még nem volt. Az apa szeretné a családból kivonni a nagymamát, saját családot szeretne. A család közben örökölt egy lakást a dédnagymamától, lakhatásuk változó. Hol az egyik, hol a másik lakásban élnek, ami a kislány instabilitását növeli, az iskolából több alkalommal is hiányzott. A gyermeket védelembe vette a gyermekjóléti szolgálat.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eljárás keretében történik a védelembe vétel?
2. Mi a célja a védelembe vételnek, hogyan tudja kezelni a fent leírt esetet?

145. ESETLEÍRÁS

A család – anya, apa és fiuk – egy belvárosi bérlakásban lakott. Az anya alkoholbeteg, férjével való kapcsolata már a terhesség idején is konfliktusos volt, többször került sor tettelegességre. A szülők rövidesen elváltak, az anya folytatta alkoholos életvitelét, rokkantosították, mellette nem tudott dolgozni. A fiú most 14 éves, 3. osztályba jár, az iskolában számtalan probléma volt vele, többször megbukott. Az iskola nem volt partnere a családnak, szerették volna eltávolítani a fiút. Rövidesen kilakoltatták a családot, ezután albérlet-ről albérletre vándoroltak, fizetni is csak néha tudtak érte. A fiút végül átmeneti nevelésbe vették.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eszközök állnak rendelkezésre a bántalmazottnak, hogy a családon belül elszenvedett erőszakot meg tudja állítani?
2. Az alkoholos befolyásoltság mennyiben változtatja meg a bántalmazás tényállását?

146. ESETLEÍRÁS

Az anya egyedül nevelt fel három fiút, akik ma már „Felnőttek”. Negyedik gyermeke, egy kislány későn született, most általános iskolás. Az anya egészségügyi problémákkal küzd, de munkahelye mindig volt. A kislánnyal problémák vannak az iskolában: hiányzásai nőnek (300 órát is meghaladja ma), tanulása romlott, viselkedése agresszív lett, 13 éves kora ellenére 5. osztályba jár. Az anya egyre inkább úgy érzi, hogy képtelen ellátni nevelési feladatait, ezt a családban a testvérek közötti kapcsolati zavar is fokozza. Közben a kislány a Családok és Gyermekek Átmeneti Otthonába került. Az apa elhagyta a családot, gyermektartásdíjat nem fizet, nem vette nevére a kislányt. Jövedelem: 50 százalékos rendszeres szociális járadék, családi pótlék, és az egyik fiú keresete, aki azonban igen agresszív az anyjával.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen esetekben és eljárás alapján kerülhet egy gyermek a Családok és Gyermekek Átmeneti Otthonába?
2. Milyen feltételekkel kerülhet vissza az anyához a gyermek?

147. ESETLEÍRÁS

A KSH 1996-ban megjelent 1995-ös létminimum-számítása szerint két aktív korú felnőttnek három gyermekkel a létminimumhoz 54 235 forintba van szüksége. Egy főre ebből 10 847 forint jut. Egy öttagú háromgyermekes család jövedelmét vizsgáltuk. Az apa munkanélküli, az anya takarítónőként dolgozik, a nagyfiú katona, egy általános iskolás és egy óvodás gyermek él még a háztartásban. A család havi bevétele 38 095 forint. Az egy főre eső havi bevétel 7619 forint. Ebből az összegből a család 10 906 forintot költött élelmiszerre, ruhát a legkisebb gyermek kapott 600 forint értékben, gyógyszerre, újságra, írószerre 7187 forintot költöttek, a katona fiú utazási költsége 6840 forint havonta. A villanyszámla az adott hónapban 3456 forint volt, a tévé javítása 1100 forintba került. Italra, kávéra, cigarettára 669 forintot költöttek. Összesen 37 958 forint. Nem tudták kifizetni a társasházi közös költséget, ami 3445 forint, a vízdíjat, ami 1727 forint, a gáz és a fűtés számláját, amely együtt 2428 forint. A család díjhátraléka jelenleg megközelíti a 200 ezer forintot. Ebben a hónapban 6000 forintot kértek kölcsön rokonaiktól.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan viszonyul a szociális segély a létminimumhoz Magyarországon?
2. Milyen felelőssége van az államnak abban, hogy a megélhetéshez szükséges minimumjövedelmet biztosítsa az állampolgárai számára?

148. ESETLEÍRÁS

Három gyerekem van, a legnagyobb vidéken tanul, húszéves, a középső nyolcadikos, a legkisebb másfél éves. Férjem évek óta munkanélküli. Vannak átmeneti alkalmi munkái, de az kevés... Megcsömörlött. Mikor a szövetkezet megszűnt, kiváltotta a vállalkozóit. De nincs kereslet, ő meg nem megy. Olyan nehéz vele beszélgetni. Azt mondja, úgysem lakoltatnak ki! Ilyet nem tehetnek velünk! Mintha nem venné teljesen komolyan. A díjbeszedős bírósági felszólítást is eldugta előlem, csak a második papírt kaptam meg, mert akkor éppen otthon voltam. Mondtam nekik, hogy adja vissza a vállalkozóit, és akkor kapna munkanélküli-járadékot, de erre sem hajlandó. Pedig akkor lakásfenntartásait is kapnánk. Én teljesen el vagyok keseredve, nagyon félek, hogy mi lesz ennek a nagy hátraléknak a következménye, már aludni sem tudok, csak sírok, keresem a kiutat, de nem találom. Tehetetlen vagyok. Én nagyon szeretem a békességet. Nem akarok mindennap veszekedni, tudomásul veszem, hogy most a férjemre nem számíthatok. Olyan, mintha őbenne valami elszakadt, elpattant volna, nem akarom bántani. De valamit csak kellene tenni!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eljárás és szabályok szerint történik a díjhátralék-kezelés?
2. Milyen eljárás és szabályok szerint lakoltatható ki egy család a lakásából?

149. ESETLEÍRÁS

Szilvi 4 hónapos korában került állami gondoskodásba, családi nevét képzelt apa után kapta. Édesanyja a lakás reményében egy idős férfit gondozott. Szilvi ellátására se pénze, sem ideje nem maradt. A gondozott halála után a lakást megkapta, hamarosan kisebbre cserélte, a különbözetet felélte, ezt a stratégiát addig folytatta, amíg (számára felfoghatatlan módon) az utcára került. Ma idős élettársával – aki befogadta őt – szoba-konyhás lakásban él. Lányával megromlott a kapcsolata, az anya életmódját Szilvi egyáltalán nem tudja elfogadni (alkoholizálás, örökös pénzzavar, állandó balhék). A lány nemrég nagykorúvá vált, hazamenni kedve, de igazából lehetősége sincs. Átmeneti megoldásként tanulmányai befejezéséig a nevelőotthonban maradhat. A végleges megoldás biztosan nem a szülői házba való visszatérés lesz.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eljárás keretében kerülhet valaki állami gondoskodásba?
2. Milyen juttatások járnak a nagykorúvá váló állami gondoskodásban élő fiatal számára, amivel elkezdheti az önálló életét?

150. ESETLEÍRÁS

A tizenhárom tagú család egy másik kerületben élt. Nem létező jövedelmüket pótlandó, eladták lakásukat. Jogcím nélkülivé váltak, az új tulajdonos hatósági úton szerzett érvényt jogosultságának. Az így keresett pénzt hamar felélte a család, hisz az apa rokkantnyugdíja és a családi pótlék nem fedezte szükségleteiket. Számukra a lakáshoz jutás egyetlen reális megoldása az önkényes lakásfoglalás maradt. Kiterjedt ismeretségük révén volt információjuk arról, hogy a kerületben számos üresen álló lakás van, és úgy tűnt, hogy a hatóság is kevésbé szankcionál. Így találtak rá arra az alagsori szoba-konyhára, amiben a mai napig is élnek (immáron három éve). Azóta a gyerekek közül többen családot alapítottak, sikerült lakásmegoldást találniuk. A szülők ma öt kiskorú gyerekkel élnek ebben a lakásban, egyelőre annyit sikerült elérniük (vagy csupán csak szerencsájük van), hogy még nem lakoltatták ki őket.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen szabályok érvényesek az önkényes lakásfoglalókra, ha szeretnének lakáshoz jutni legalizált formában?
2. Milyen jogi garanciális szabályokat kell betartani az önkényes lakásfoglalókkal kapcsolatban a hatósági eljárás során?

151. ESETLEÍRÁS

Tibor apja meghalt. A kisfiú állami gondozásba került az anyja kérésére, mert az asszony munkája mellett nem tudta biztosítani gyermeke ellátását. Az anyja rövid időn belül elvesztette munkahelyét, lakásának fenntartása is sok nehézséget okozott neki, ennek ellenére rendszeresen tartotta a kapcsolatot a fiával, hétvégékre hazavitte. Kifizetetlen és számára kifizethetetlen villanyszámlája teremtette helyzetét úgy próbálta megoldani, hogy egy kisgyerekes családot fogadott be magához, amely ígéretet tett a díjhátralék kifizetésére. A házaspár mindenféle hivatalos papírt íratott alá az asszonnyal, aki egy napon arra ébredt, hogy már nem a saját lakásában lakik, nincs otthona. Helyzete annyira ellehetetlenült, hogy arra kényszerült, hogy szívességből rövidebb-hosszabb időre idegeneknél húzza meg magát. Ma minimális megélhetése mások jóindulatától függ, néha kisebb-nagyobb munkákkal bízzák meg, cserébe pénzt kap, megfürödhet, ehet. A gyerek az anyjával egyre kevesebbet találkozik, hiszen nincs hol. Nemsokára nagykorúvá válik.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi védelmet kaphat a kiszolgáltatott tulajdonos, akinek tulajdonát megtévesztő módon szerezték meg tőle?
2. Helyreállítható-e az eredeti állapot? Milyen eljárás keretében? Ki kezdeményezheti?

152. ESETLEÍRÁS

Idős, beteg, 79 éves, özvegy nyugdíjas vagyok. A nyugdíjam nagyon kevés a megélhetéshez, mindössze 14 749 forint. A lányommal élek együtt, eddig ő szokott rajtam segíteni, de sajnos amióta munkanélküli, már ő sem tud. A tanácstól kap jövedelempótló támogatást, ami 7700 forint. A lányom sajnos még nálam is betegesebb. Súlyos cukor- és szívbeteg. A télen sokat fagyoskodtunk, mert fa- és széntüzelésű cserépkályhánk van, de tüzelő vételére már egyáltalán nem telt a pénzünkből. Konténerekből kiszedett fákkal, valamint a csarnoktól elhozott dobozokkal fűtöttünk, de csak olyankor, ha találtunk. Keservesen hosszú volt nekünk ez a tél. Sokat betegeskedtünk, még a megfázás miatt is. A lányomnak – mivel cukorbeteg – jól kéne táplálkoznia, de ez lehetetlen ebből a pénzből. Sokszor szédül az éhségtől, velem együtt. A gondozási központnál 630 forintért kapok ételt, tavaly november óta, a lányom meg ingyen, de sajnos mivel a lányom nem nyugdíjas, meg akarják neki szüntetni az étkezést. Ez a fajta étel csak 1-2 óráig laktat, utána az ember már megint éhes, de még erről is le kell neki mondani. Ha valami elromlik a lakásban, képtelenek vagyunk megcsináltatni. Itt a meleg, a hűtőszekrény rossz, mert már régi, elavult. Így vagyunk a tévével, a porszívóval, kézzel mosunk, mert nincs mosógépünk. Nagyon szerencsétlen helyzetbe kerültünk, amiről nem mi tehetünk.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogilag körülírható felelőssége van az államnak abban, hogy az állampolgárai egy minimális szinten képesek legyenek megélni?
2. Milyen eszköz- és intézményrendszeren keresztül biztosítja az állam a szociális ellátásokat az állampolgárok számára?

153. ESETLEÍRÁS

56 éves vagyok. Egyedül élek, elváltam, a lányom meghalt 16 éves korában. 35 éves munkaviszony után, egy éve mentem nyugdíjba. A vállalatomnál nem dolgozhattam tovább, mert megszűnt a konyha. Ezt nem bántam eleinte, mert a gazdasági vezető megígérte, hogy visszajöhetek nyugdíjasként takarítani. De három hónap után nem kellett a munkám, mert nem tudtam az ablakmosást vállalni. Kétszáz a vérnyomásom és gond van a szívemmel. Szédülök a magasban. Mindenféle gyógyszert kipróbáltunk. Először magyarokat, de azok nem vitték le. Aztán az egyikkel rendben lehetett tartani, meg is tudtam fizetni, de iszonyúan viszkettem tőle. Akkor az orvos másikat írt fel. Attól meg rosszul lettem. Végül negyedszerre ez az utoljára felírt, amerikai gyógyszer használt. De a vérnyomásra és a szívemre szedett gyógyszer együtt havonta sokba kerül. Hó végére elfogyott a pénzem, nem tudtam kiváltani a gyógyszert. Így három napig nem tudtam szedni. Olyan rosszul voltam, hogy azt hittem, megüt a guta. Az orvos jól leszidott, hogy miért nem szedem a gyógyszert. „Ez életveszélyes játék” – mondta. Szégyelltem magam, nem mondtam meg az igazi okot. Így aztán kénytelen voltam takarítást vállalni. Őt családom van, akik belementek, hogy nem mosok ablakot. Nagyon rendesek velem, hogy így elfogadják.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eszköze van a munkavállalónak, hogy az egészségi állapotát figyelembe véve legyenek meghatározva a munkaköri feladatai a munkáltató részéről?
2. Milyen jogi eszközei vannak a munkavállalónak érdekei képviseletére, ha az egészségi állapota miatt szüntetik meg a munkaszerződését?

154. ESETLEÍRÁS

A hetvenéves özvegyasszony férje egy éve halt meg Egyedül maradt az ötven négyzetméteren. Nyugdíja 100 forinttal magasabb, mint rezsizámláinak összege. Az 50 négyzetméter kizárja a lakásfenntartási támogatásból, a 15 200 forint nyugdíja a segélyezhetőségből. Máshol lakó gyermeke támogatja. Ez számára annyira elviselhetetlen, hogy valósággal betege a helyzetnek, nem akar a 3 gyerekes fia terhére lenni. A lakáscsere gondolata túl fájdalmas. Kötődik még a nemrég elhunyt férj emlékéhez, és fél is egyedül belevágni.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen feltételek mellett jár az özvegyi nyugdíj?
2. Mikor kaphat valaki lakásfenntartási támogatást?

155. ESETLEÍRÁS

A család 8-tagú. Az uradalmi házban kétszoba-konyhában laknak. A lakás nagyon egyszerű, meszelt, üres falak, kőpadló szőnyeg nélkül, 3 nagy ágy, tévé, sparhelt, sámlí, néhány edény. Asztal, székek nincsen. Ruházatuk a hideg idő ellenére meglehetősen lenge volt. A 6 gyermek közül az első kettőt otthagyták annak idején a kórházban. A második gyermeket kivették az állami gondozásból, az elsőről lemondtak, amit azóta megbántak. A legkisebb gyermek 4, a legidősebb 15 éves. A pici óvoda, a legidősebb a dolgozók iskolájába jár, 5. osztályba. A többi iskolás gyerek a b-i kiegészítő iskolába jár, több osztállyal elmaradva a korcsoportuknak megfelelőtől. A család az apa által végzett rendszertelen alkalmi munkán kívül szinte kizárólag a családi pótlékból és a nevelési segélyből él, ez 56 ezer forint. A családfő 43 éves, általános iskolát végzett, korábban állami gondozott volt. 1990-ig B. városban dolgozott a MÁV-nál, ahol pályakarbantartó volt. Amikor leépítették, egy helyi nyúltenyésztő kft.-hez került. Amikor a kft. megszűnt, bejelentett munkanélküli lett. Közmunkára nem jelentkezett. Az alkalmi munkákért 500–800 forintot kap naponta. Ritka a munkalehetősége, és betegnek vallja magát, gerincproblémákra panaszkodik, kórházban is volt vele. A feleség nem szokott dolgozni menni, mert az alkalmi munkákra főleg férfiakat vesznek fel. Gyakran járnak gombászni, a férj horgászni is. A gyerekek meleg ételhez az iskolában jutnak, melyhez hozzájárulást kapnak. Otthon főleg akkor van meleg étel, ha a gyerekek valamiért nem mennek iskolába, hideg időben, amikor amúgy is be van gyűjtve, illetve olyan ételeknél, ahol ez elkerülhetetlen. Fő táplálékuk a burgonya és a kukoricakása.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eljárás alapján és szabályok szerint kerülhet valaki kiegészítő (speciális tanrendű) iskolába?
2. Milyen juttatások járnak a családnak az iskolába járó gyerekek esetében?

156. ESETLEÍRÁS

A szűkülő munkalehetőségek, megszűnő munkásszállók arra kényszerítik a cigány családokat, hogy odahagyják a falut, ahol hiába épült fel a házuk, ha megélhetésük nincs. Az értéktelen épületet eladni nem tudják, viszont általában súlyos összegeket fizetnek azért, hogy bejelentkezhessenek rozzant fővárosi lakásokba, és zsúfolt albérletekben lakhassanak. Ahhoz, hogy lakásigénylést egyáltalán beadhassanak, öt év fővárosi illetőség szükséges. Ha arra kényszerülnek, hogy elhagyott, szanálásra ítélt lakásokba önkényesen beköltözzenek, ez újabb szankciókat von maga után azon kívül, hogy az utcára is kitehetik őket. Néhány éves tortúra után, az érvényes rendeletek értelmében szociálpolitikai méltányossággal juthatnak lakáshoz az alacsony jövedelmű, nagy létszámú cigány családok. Ekkor meg az a helyzet áll elő igen gyakran, hogy a normális nagyságú és komfortfokozatú lakást nem tudják fenntartani.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen formában támogatja az állam a lakáshoz jutást?
2. Milyen szabályok szerint kaphatnak önkormányzati bérlakást a vidékről felköltözők?

157. ESETLEÍRÁS

A kilencvenes évekre erősödtek a szegregációs folyamatok, gyakran gettósodás ment végbe. A falugettók (például Csenyété) kialakulásának okai 1971-re, az Országos Településhálózat-fejlesztési Konceptió törvényerőre emelkedésének idejére nyúlnak vissza. E koncepció felvázolta a településtípusok fejlesztésének jövőbeni rendjét. Ezt követte a központi fejlesztési források elosztásának rendje is. A falvakat körzetesítették, a fejlesztésre alkalmatlannak ítélt (többnyire kis lakosságszámú) községek közigazgatási önállóságát megszüntették, intézményeit (tsz, iskola stb.) összevonták. Mindennek következtében a mobilabb társadalmi csoportok (értelmiségiek, szakmunkások) a körzetközpontokba költöztek, s maradtak az idős emberek és a legszegényebbek. Mindezek természetes kísérő jelenségeként az ingatlanárak zuhanni kezdtek, a lakások eladhatatlanok lettek. Az ily módon megüresedő házakba – egy különleges OTP-hitelakció előnyeire építve – egyetlen lehetőségként városi és falusi (sokszor telepi) szegények, közöttük cigányok költöztek be. Ám ezeken a településeken – lévén a nem cigány lakosság tömegesen elköltözött – a cigányok kiszakadtak a többségi társadalomból, a nem cigány népséggel a kapcsolatok megszakadtak, a munkaalkalmak, még az alkalmiak is, megszűntek. Sajátos csapdahelyzet alakult így ki: majdnem teljes lett az aktív cigány népesség munkanélkülisége, ám bennragadtak a most már végképp eladhatatlanná vált ingatlanokban.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eszközei vannak a szegregáció megszüntetésének?
2. Kinek a felelőssége a szegregáció felszámolása?

158. ESETLEÍRÁS

Levelemet végső elkeseredésemben írom maguknak, és kérem szíves segítségüket. Mondandómat nem is tudom, hogy hol kezdjem. Talán ott, hogy szüleim elzavartak otthonról, mikor kiderült, hogy terhes vagyok. Élettársammal az ő barátjának a pincéjében laktunk. Már az utolsó hónapban voltam, amikor sikerült albérletbe költöznünk, hiszen nem akartam a nedves, omladozó falak közé megszülni a gyermekemet. A gyermekem sajnos elég kis súllyal született, beteges, így minden két hétben hordom orvoshoz. Az albérletet nem tudtuk fizetni, el kellett jönnünk. Sajnos csak az én gyeseimből és a családi pótlékból élünk hárman. Élettársam a munkanélküli-járadékát már teljesen kimerítette. Jövedelempótló támogatást nem kaphat, mert nincs állandó bejelentett lakcímünk. Jelenleg egy 8 négyzetméteres fészerben lakunk az egyik ismerősünk jóvoltából. Ide nem lehet bejelentkezni! Sokat éhezünk, ez látszik rajtam. Most 36 kg vagyok, pedig még csak 19 éves. Nincs min főzni, nincs mivel mosni, a lányomnak nem tudok egy normális ruhát venni. Sokszor a szomszédok hoznak enni, amikor nincs. Szeretnék lakást kapni, de a polgármesteri hivatal nem tud adni. Jó lenne albérletbe menni, de itt az 15–20 ezer. Kérem én, miből fizessük ki? Ebben a szegény világban nekünk nincs pénzünk ezeket elrendezni. Kérem, ha lehetséges, segítsenek nekünk gáztűzhelyet, mosógépet, centrifugát is beszerezni, mert a lányom már főtt ételeket eszik, és nincs mit főzni, és alig van ruhája is. Kérem, legyenek tekintettel egy ilyen fiatal párra és gyermekükre!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Ha valakinek nincs állandó bejelentett lakhelye, akkor milyen formában fordulhat segítségért és hova, hogy támogatást kapjon a megélhetéséhez?
2. Kinek és milyen formában jár albérleti támogatás?

159. ESETLEÍRÁS

K. Z.-né vagyok. Van négy kicsi gyermekem, 8 éves, 6 éves, 3 éves és egy hét hónapos kislányom. Négy éve vettünk egy házat, de se ajtó, se ablak, se villany nincs benne. Én gyesen vagyok, de azelőtt dolgoztam, és azért kapok 12 ezer forintot. A férjem napszámba dolgozik, havi 9000 forintot kap, de ilyen munkára nem mindig van lehetőség. Nem bírjuk a házat csinálni, mert annyi pénzünk már nincsen. Az OTP nem ad pénzt, lehet, hogy azért, mert cigányok vagyunk, nem tudom. Legyenek szívesek kijönni, és megnézni, hogy milyen helyzetben vagyunk. Szeretném még azt is megírni, hogy az alsó épületet sikerült valahogy helyrehozni, hogy tudjunk azért valahol lakni. Ez egy szoba-konyha. Nagyon kicsi, alig férünk el, bútoraink sincsenek normálisak. Az ágyat, amin alszunk, téglá tartja. Azért is sokat kellett éhezni, hogy azt a kicsit megcsináljuk, de a nagy házat nem bírjuk megcsinálni, mert akkor meghalnánk éhen. Olyan nagyon drága az ajtó, az ablak, hogy nem bírunk haladni vele. Kérem szépen, segítsenek! Ha nem maguk, akkor akárki!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogilag körülírható felelőssége van az államnak abban, hogy az állampolgárai egy minimális szinten képesek legyenek megélni?
2. Milyen eszköz- és intézményrendszeren keresztül biztosítja az állam a szociális ellátásokat az állampolgárok számára?

160. ESETLEÍRÁS

Olyan nagy problémával fordulok önökhöz, hogy hozzákezdtem az építkezéshez 1994 nyarán, és most nem tudom, mit csináljak. Mikor hozzákezdtem az építkezéshez, nem volt tőkém, mert öt gyermek mellett ezt nem tudtam megtenni, de szerintem más se. A testvéreim segítettek tető alá hozni a házat, mert csak akkor adta ki az OTP a pénzt. Mikor végeztünk, az OTP kiadta a szociálpolitikai kedvezmény felét, de mint az előbb is írtam, nekem nem volt tőkém, így hát kölcsönbe kaptam a pénzt, amit vissza kellett adnom. Megkaptuk a pénz második felét is, mivel mindent rendben talált az OTP. Ebből a pénzből is volt még tartozásom, így nem tudtam mindent megvenni belőle, ami még kellett volna. Később kölcsönt vettem fel, de még mindig ott tartok, hogy a lakás nincs lakhatóvá téve. Már kétszer kaptam halasztást, az utóbbit ez év nyár végéig, addig már nem sok időm van.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen feltételekkel és formában adja az állam a szociálpolitikai kedvezményt a lakásépítéshez?
2. Hogyan játszanak szerepet a pénzügyi intézetek a szociálpolitikai kedvezmények folyósításában? Milyen előírások vonatkoznak rájuk?

161. ESETLEÍRÁS

K. Cs.-né vagyok, hat gyermek anyja. Azért fordulok önökhöz, mert idáig akárkihez fordultam, mindenki csak elutasító határozatot küld nekem. Hála Istennek, szép nagy családom van, de sajnos rajtunk ők sem tudnak segíteni, mert örülnek, ha legalább ők szűkösen meg tudnak élni a családjukkal. Elárverezték a házunkat OTP-tartozás végett. Még ugyan itt lakunk, de ha már jó idő lesz, el kell mennünk. De hová menjünk? Nekünk még van itthon kiskorú gyerek, aztán meg mind a ketten betegek vagyunk. Abból a kis összegből, ami összejön, örülünk, ha tejre, kenyérre futja. Világ életünkben dolgoztunk, de nálunknál szegényebb nincs sajnos! Kérem Önt, Uram, ha lehet, utaljon ki nekünk egy kis pénzt, hogy tudjunk venni egy kis lakást, hogy betegségünkbe ne az utcán legyünk a gyerekekkel!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eljárás keretében és milyen garanciák mellett történhet meg, hogy elárverezik egy család lakását?
2. Milyen segítséget tud nyújtani az állam a lakhatását elvesztett család számára a további lakhatás szempontjából?

162. ESETLEÍRÁS

A községekben lakó értelmi fogyatékosok és a velük együtt élők nem csak jövedelemszerzési lehetőségeiket illetően hátrányos helyzetűek. Az esetek jelentős részében nem (vagy csak korlátozottan) jutnak hozzá a szükséges egészségügyi, oktatási és szociális szolgáltatásokhoz. Nem egyedülálló annak a házaspárnak az esete, aki egy dunántúli faluból három és fél éven át hordta rendszeresen és hiába orvosi vizsgálatra születésekor súlyosan sérült gyermekét, mire megtudta, hogy létezik korai fejlesztő központ, ahol – ha csodákat nem is tesznek, de legalább – hozzáértő szakemberek foglalkoznak a fogyatékos gyermekekkel. Hároméves korig...

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Kiknek nyújt ellátást a korai fejlesztés?
2. Milyen feltételekkel vehető igénybe a korai fejlesztés?

163. ESETLEÍRÁS

Az értelmi fogyatékosok munkavállalási esélyei rendkívül rosszak. Az aktív keresők legnagyobb része fizikai munkát végez, betanított vagy segédmunkásként. A munkahelyi létszámleépítéseknek, a vállalatok felszámolásának a fogyatékosok (és „természetesen” a cigányok) esnek elsőként áldozatul. A védett munkahelyek és a célszervezetek támogatása sem tudja kellőképpen kompenzálni a munkáltatókat, egyszerűen nem kifizetődő értelmi fogyatékosokat alkalmazni a szakképzetlen munkaerő jelenlegi túlkínálata mellett. A szociális foglalkoztatók, amelyek a dolgozó értelmi fogyatékosok közel egyharmadának nyújtanak munkalehetőséget, az utóbbi években egyre inkább ellehetetlenülnek, a piaci versenyben a viszonylag magas költségvetési támogatás ellenére sem állják meg helyüket.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen támogatást kapnak a munkáltatók, ha értelmi fogyatékosokat foglalkoztatnak?
2. Milyen feltételeknek kell megfelelniük a munkáltatóknak, hogy fogyatékosággal élőket foglalkoztathassanak?

164. ESETLEÍRÁS

Az anyának három gyermeke van. Az elsőszülött lány már nagykorú, anyjával nem tart semmilyen kapcsolatot, mivel intézetben nőtt fel. Fiatalkorúként szült anyjának a gyámhatóság nem engedte meg, hogy hazavigye a nem kívánt terhességből született kislányt, akiről semmilyen módon nem tudott volna gondoskodni. Utóbb két házasságából egy-egy fia született – az események idején 10, illetve 15 évesek –, akiket második férjével nevel. Az alkoholizáló férj rendszeresen bántalmazta az anyát és saját gyermekét, akik ilyenkor a szomszédba menekültek, aki legutóbbi eset után befogadta őket, de csak határozott időre. Később az anya idősebb fia is átköltözött a szomszédba édesanyjához és féltestvéréhez. A rendőrség a korábbi alkalmakkor nem adott segítséget a bántalmazottaknak.

Mivel a férj a család minden pénzét alkoholra költi, az anya nem akar visszatérni hozzá, s ha visszatérne, akkor sem tudnának a gyerekekről gondoskodni. Az anya gyerekkorában is volt áldozata bántalmazásnak. Kilencéves volt, amikor apja meghalt, aki addig rendszeresen bántalmazta. A szülői család zavaros viszonyai elől az anya kamaszkorában maga kérte nevelőintézetbe való felvételét. Ott is lett nagykorú. Bár van kapcsolata anyjával és testvéreivel, segítségükre nem számíthat, minthogy soha nem bocsátották meg neki, hogy maga kérte intézeti elhelyezését. Két alkoholizáló férje mellett az anya is alkoholistává lett, de önerőből leszokott az italról. A csak általános iskolát végzett anya alkoholizáló időszakában elveszítette munkahelyét, s azóta nem tudott elhelyezkedni.

A szomszéd által az elköltözésre adott utolsó határidő közeledte ellenére nem látszott megoldás, az anya kedélye egyre romlott, míg egy nap azzal kezdett fenyegetni, hogy öngyilkos lesz, s viszi kisebbik fiát is. A szomszéd nem engedte neki a lakásból kivinni a gyereket, s rendőri segítséget kért az időközben eltávozott anya megtalálásához, a bejelentett öngyilkosság megakadályozásához. A rendőrök megtalálták és a helyi kórház pszichiátriájára szállították az anyát. A kórház értesítette a gyermekjóléti szolgálatot, hogy az anya nem hagyhatja el a kórházat.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen gyógykezelésre van lehetőség szenvedélybetegek esetében?
2. Elrendelhető-e egy szenvedélybeteg kényszergyógykezelése?

165. ESETLEÍRÁS

Anna három nővér közül a középső volt, akinek a legkevesebb szeretet és figyelem jutott, és a legtöbb hibáztatás. Ebből a családból 17 évesen kötött házasságával lépett ki, a férj szüleihez költözve. Abban a házban a férj édesanyja volt az úr, aki saját férjét és fiát is rendszeresen bántalmazta. Annát fiuk megszületése után ütötte meg először a férje. A férj mind többet ivott, a bántalmazások rendszeressé váltak. Anna és férje is azon a munkahelyen dolgoztak, ahol megismerkedtek. Kislányuk megszületése után sem változott a helyzet, Anna mind nehezebben viselte a bántalmazást. Közös megegyezésen a válás mellett döntöttek. A fiút – saját kérésére – apjánál helyezte el a bíróság. Anna lányával a szüleihez költözött, ahol nem látták szívesen. A férj megkeresésére és unszolására újra összeköltöztek, a közös pénzből, de csak a férj nevére vásárolt lakásba. A férj már nemcsak Annát, de a gyerekeket is bántalmazta. Anna alkohol-problémái felerősödtek, ezért egy hónapra pszichiátriára került és elveszítette az állását. A kislány egyre nehezebben viselte a helyzetet, míg nem egy napon öngyilkossági szándékkal a hetedik emeletről akarta kivetni magát. A gyerekpszichiátrián egy hónapig kezelték, majd értesítették a gyerekjóléti szolgálatot, hogy a gyerek nem térhet vissza korábbi környezetébe. Az anya és lánya a családok átmeneti otthonába került, ahol hamar kiderült, hogy a kislány dühkitörései során bántalmazza anyját. Napi működésüket nehezíti, hogy a férj nem ad ki semmit – még a ruháikat sem – a lakásból.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen védelmet kaphat a családon belüli erőszakot elszenvedő?
2. Hova fordulhat, ki jár el az ügyében?

166. ESETLEÍRÁS

A családok átmeneti otthonát a családsegítő központ kereste meg egy anya, kilencéves lánya és nyolcéves fia elhelyezését kérve.

Az anya fél éve elveszítette munkahelyét, s mivel az alkoholista férj korábban sem járult hozzá a háztartás költségeihez, a lakással kapcsolatos költségeket nem tudták fizetni. Az önkormányzat többszöri felhívás után úgy döntött, hogy kilakoltatja a családot a bérlakásból. Így egyéb lakáslehetőség hiányában marad egyetlen lehetőségként a családok átmeneti otthonában való elhelyezés. Az anya nem kíván az apával együtt költözni, mert az családjáról – sem anyagilag, sem a gyerekek ellátásában, nevelésében való részvétellel – nem gondoskodik, alkoholos állapotban gyakran bántalmazza az anyát. Az anya és a gyerekek beköltözése után az apa többször megjelenik alkoholos állapotban az intézmény előtt és fenyegeti az anyát, ami egy alkalommal tettelegesséig fajul. Az anya ennek ellenére nem kíván hatósági védelemért fordulni. Az intézmény dolgozói tapasztalják, hogy a gyerekek nemcsak agresszívek anyjukkal, de meg is ütik. Bár az anya ezzel ellentétesen nyilatkozott, a családgondozó a gyerekektől megtudta, hogy apjuk alkalmanként őket is bántalmazta.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen feltételekkel kerülhet egy család a családok átmeneti otthonába?
2. Milyen előírások érvényesek a családok átmeneti otthonában élőkre?

167. ESETLEÍRÁS

Az esetet egy elsőéves diák hozza a laikus gyakorlatához kapcsolódóan, amelyet a családok átmeneti otthonában tölt. A diák elmondta, hogy a gyakorlaton tulajdonképpen egy olyan feladatot kaptak (ketten töltik itt a gyakorlatukat), aminek az a tartalma, hogy karácsonyhoz közeledve készítsenek karácsonyi díszeket. A tereptanár indoklása, hogy a gyerekek azok igazán elrontanák a díszeket, pazarolnák az anyagot, illetve nem tudnak szépen színeezni és festeni. Tehát, ezért készítsék a diákok a karácsonyi díszeket. A csoportban jelen van mind a két diák, aki ott tölti a gyakorlatát. Amit megbeszélésre hoznak a szupervízióba, hogy nem értenek egyet a tereptanárral, mert ők nem azért vannak ott, hogy karácsonyi díszeket csináljanak, és az a kérdés, hogy egy ilyen helyzetben mit és hogyan kell reagálni, illetve hogy ezt hogyan mondják meg a tereptanárnak?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen feladatokba vonhatók be az önkéntesek egy intézményben?
2. Milyen formában érvényesíthetik érdekeiket az önkéntesek, ha munkájuk során sérelem éri őket?

168. ESETLEÍRÁS

A „Hadházi” CIVIL PONT programok célja a település civil társadalmának erősítése, a civilek társadalmi szerepvállalásának hatékony segítése, a társadalmi párbeszéd és érdekegyeztetés kibővítése, az ehhez szükséges feltételek, források biztosítása volt. Célja, hogy a civil érdekek minél szélesebb és markánsabb artikulálására legyen lehetőség, valamint a helyi civil társadalom véleménye becsatornázódjon a település döntéshozó testületeinek munkájába, párbeszéd jöjjön létre a helyi civil társadalom és az önkormányzat között. A program az esélyegyenlőség elvét szem előtt tartva, megkülönböztetett módon kívánta támogatni azokat a civil szervezeteket, akik saját forrásuk bővítésében akadályozottak vagy korlátozottak. A programban biztosított szolgáltatások hozzásegíthetik a helyi civil szervezeteket ahhoz, hogy érdekérvényesítő képességük tovább gyarapodjon, képesek legyenek partneri viszonyban egy-egy tevékenység megvalósításában, források elnyerésében partnerként együtt dolgozni, NCA, ESZA típusú pályázatok készítésére, források elnyerésére, közfeladatok átvállalására.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen kötelező egyeztetések vannak előírva az államigazgatás számára civil szakmai szervezetekkel a döntés-előkészítés folyamatában?
2. Milyen kritériumok alapján vehetnek rész a civil szervezetek a helyi döntés-előkészítésben?

169. ESETLEÍRÁS

A TESCO-GLOBAL Áruházak Zrt., a Salva Vita Alapítvány és a CSAT Egyesület közös gyakorlati képzést nyújtó, diszkriminációt csökkentő és közösségfejlesztő programja az esélyegyenlőség jegyében a „Felkészülni... Rajt! Cél: a munka” elnevezést kapta. Az Észak-alföldi régióban a CSAT Egyesületet vállalta, hogy ennek a közösségfejlesztő programnak a megvalósítója lesz. A CSAT Egyesület 1998-ban alakult azzal a céllal, hogy a foglalkoztatás, a társadalompolitika és a szociális munka terén fejlesztő, tanácsadó, valamint információközvetítő feladatokat vállaljon fel, a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben lévő személyek számára reintegrációs, foglalkoztatási és képzési programokat szervezzen és valósítson meg. Szolgáltatásainak célcsoportjai álláskeresők, pályakezdő fiatalok, valamint az ezen hátrányos helyzetű réteg foglalkoztatását, képzését szervező, szociális és mentális problémáit kezelő civil szervezetek. Az Egyesület 2008. március végén indította a munkavállalásra felkészítő és közösségépítő programot. A programról több (2 csoportos és folyamatos egyéni) tájékoztatót tartottak a munkára felkészítő program célcsoportjának és az érintett munkáltatóinak. A program megvalósításának kezdetét segítette a résztvevők igényeinek felmérése, az érintett munkáltatók foglalkoztatási nyitottságának és rugalmasságának megismerése, a tapasztalható diszkrimináció mértékének feltárása. A partnerekkel történő jó kapcsolati rendszer kialakítása alapozta meg a közösségfejlesztés megvalósításának sikerességét.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eszközökkel kezelhetők a munkáltatók diszkriminatív eljárásai?
2. Hova kell fordulnia és mit kell tennie a diszkriminációt elszenvedőnek?

170. ESETLEÍRÁS

2006. év tavaszán egy konferencián ismertem meg a Biztos Kezdet Programot. Ezt követően a gyermekjóléti szolgálat esetmegbeszélésén tájékoztattam a téglási gyermekekkel foglalkozó szakembereket a programról. (A program megvalósításának alapfeltétele a szakemberek együttműködése.) A lelkesedésük mérsékelt volt a program iránt. A harmadik (rá)beszélgetés után a hátrányos helyzetű, téglási gyermekek életkörülményeinek javítása érdekében a helyi bölcsőde, óvoda, iskola, a védőnői szolgálat és civil szervezetek bevonásával szakmai munkacsoportot alakítottunk és kidolgoztuk a Biztos Kezdet Program téglási adaptációját.

A szakemberekkel való beszélgetések elsősorban a prevencióról, illetve ennek hiányáról szóltak, illetve az eszközök, módszerek hiányáról. A program gyakorlatban történő megismeréséhez látogatást – tanulmányutat – szerveztem a bevont szakemberek számára 2006 nyarán egy már működő Biztos Kezdet Program megismerésére, Vásárosnaményba.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi feltételei vannak egy új szolgáltatás bevezetésének a szociális ellátásba?
2. A normatív finanszírozáson kívül milyen finanszírozási formái vannak az államnak arra, hogy egy szolgáltatást fenn tudjon tartani?

171. ESETLEÍRÁS

Egy kis faluban, Y.-ban élek, ez a település az ország keleti, román határán, gazdaságilag leszakadt régióban található. A falu felnőtt munkaképes korú lakosságának mindössze 7 százaléka rendelkezik munkahellyel, a segélyek különböző formáiból, szociális ellátásból él. Az iskolás tanulók 74 százaléka halmozottan hátrányos helyzetű, vagyis amellett, hogy szociálisan a létminimumon élnek, gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek a családok, a szülők végzettsége nem haladja meg a nyolc általánost. A rendszerváltás után megnőtt az iskolai létszámunk, míg a 90-es évek elején 270–280 fő volt, jelenleg már meghaladjuk a 360 főt. Ennek több oka is van, a legfontosabbak közül néhány: a faluban és az azt környező szőlődombokon olcsó lakáshoz lehet jutni, így a közeli Debrecenben megélni nem tudók ide húzódnak, másrészt a 90-es években jelentkező demográfiai robbanás – a gyerekekből való megélés – is növeli létszámunkat, a faluban ősszel és tavasszal van „napszámosmunka” is: a torma. Külön szerencsénk volt, hogy 1998-tól iskolánk volt tanulója, V. Z. ekkor még óvodapedagógusként lett a gyermekjóléti szolgálat helyi vezetője. Sajnos az intézmény nem önálló jogi személyként, hanem a t.-i társulás tagjaként működik. Ez ránk nézve, ahol igen sok a problémás család, gyerek, nagy gondot jelent. A 360 tanulóból hátrányos helyzetű 326, halmozottan hátrányos 267 fő, veszélyeztetett 149 fő. Az óvoda is hasonló arányokkal küszködik. Így V. Z.-hez mint gyermekjólétihez igen magas számú gondozásban lévő tartozik, jegyzői védelem alatt több mint 50 gyerek áll.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen kritériumok alapján kerülnek besorolásra a gyerekek hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű kategóriába?
2. Milyen szolgáltatások, juttatások igénybevételére jogosítja a gyerekeket, családokat a különböző hátrányos helyzetű besorolás?

172. ESETLEÍRÁS

A családsegítő szolgálatok a speciális segítő szolgáltatások keretében foglalkoznak az aktív korú, nem foglalkoztatott személyekkel, ennek keretében valósítottuk meg projektünket. Az együttműködés során hangsúlyos szerepet kap a levelezés, a telefonos kapcsolattartás és a családlátogatás.

Az együttműködés célja:

- *A megváltozott helyzethez való alkalmazkodás kezelése.*
- *A tartós munkanélküliség okozta pszichés traumák, hátrányos helyzetből adódó nehézségek leküzdése.*

Szükséges olyan program kidolgozása, amely az önbizalmat, önérvényesítő képességet erősíti, izolációt oldja.

Az AKTÍV klubot a 2008-as helyi rendeletben foglaltakkal összhangban hoztuk létre. Célja, hogy a beilleszkedést segítő programokat lefedje, ezért a személyiségfejlesztő és munkába állást segítő koordinált programok közé sorolható. Felépítésében hat blokkból áll. Mindegyik blokk közös jellemzője a nyitó- és a zárókör. Az egyes blokkokban foglalkozunk az önismeret, a készségek, képességek fejlesztésével, illetve a munkába állást elősegítő ismeretek elsajátításával.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogszabályi előírások vonatkoznak a munkanélküliek együttműködési kötelezettségeire?
2. Milyen szolgáltatások vannak hozzárendelve az együttműködési kötelezettséghez?

173. ESETLEÍRÁS

Sok helyen arról számolnak be a TASZ helyi jogsegélyszolgálatát üzemeltető aktivisták, hogy a legszegényebbeket igazán piti dolgokért is súlyos összegekre büntetik. Jelen ügy főszereplője a testvére bérletével akart Farkaslyukból Ózdra menni buszon. Nem volt pénze a jegyre, ezért vette magához a testvére iratait. Lebukott, rendőrt hívtak rá. Mivel testvére teljes iratcsomója nála volt (4 db irat), ezért a „lógással” egyből bűncselekményt valósított meg: 4 rendbeli közokirat-hamisítás miatt ítélték el. 250 ezer forint pénzbüntetést kapott, amit nyilván nem fog tudni kifizetni, hisz azért akart lógni a buszon, mert nem volt pénze rá. Ahogy az lenni szokott, le fogják ültetni érte, ami nekünk, adófizető állampolgároknak 900 ezer forintunkba kerül majd.

Bár a bíróság az elkövető jövedelmi viszonyait figyelembe véve a legalacsonyabb napi pénzbüntetési tétele alkalmazta (hozzá kell tegyük, lehetősége lett volna 100 napi tétel helyett 30 napi tételt, vagy a büntetés céljának elérése érdekében közérdekű munkát kiszabni), a buszon lógó fiatalember számára ez olyan súlyú büntetés, amit nem fog tudni kifizetni, és ezért 100 napot fog ülni. A tárgyalás mellőzésével hozott végzést sajnos későn hozták be az érintettek a TASZ jogsegélyszolgálatára (a farkaslyuki TASZPONT-ba), ezért már nem lehetett ellene jogorvoslattal élni.

Tehát ebben az esetben nemhogy megtérülne az okozott kár a büntetés által, hanem a szabadságvesztésre átváltoztatás miatt az ügy további „károkat” okoz, most már az egész társadalomnak.

Az általunk finanszírozott összegből, amiért benntartjuk a börtönben, 4500 buszjegyet lehetne venni a Farkaslyuk és Ózd közötti desztinációra.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi garanciarendszert lehetne felépíteni, hogy a döntéshozók, illetve a bírák ne tudják pazarolni az adófizetők pénzét a magyar jogrendszerben?
2. Milyen jogi garanciarendszert lehetne felépíteni, hogy a döntéshozók, illetve a bírák egy humánusabb büntetőpolitika szerint működjenek a magyar jogrendszerben?

174. ESETLEÍRÁS

X. Y. hat gyermeket nevel. Régóta nem kap munkát. Befolyó jövedelmei messze elmaradnak a felhalmozódott közüzemi tartozások, büntetések és kamatok összegétől. Sok száz hozzá hasonló helyzetbe került falubelijével együtt az áramszolgáltató az ő lakásában is már 2006-ben kikapcsolta a villanyórát. X. Y.-nál hosszú ideje „szabálytalan áramvételezés” révén volt világosság. Több száz falubelijét hozzá hasonló eljárás fenyegeti. X. Y. az elmúlt évek során nem kapott segítséget a szociális törvényben meghatározott adósságkezelési szolgáltatás keretében, mivel az ilyen segítséget a törvény csak városi lakosoknak biztosítja, falusiaknak nem. X. Y. az ügyben lefolyt büntető eljárások során a falubelijeikhez hasonlóan soha nem kapott jogi segítséget, sem fellebbezési lehetőséget. Önállóan nem volt képes megvédeni az érdekeit a hatalmas nagyvállalattal szemben. Helyzetének reménytelensége miatt, megfelelő szociális segítség hiányában, a hatósági erőszaknak engedve, jogi felvilágosítás nélkül bűnösnek vallotta magát. X. Y. a bíróság ítélete szerint 162 178 forint kárt okozott a szabálytalan áramvételezéssel, amelyből kétszer 6478 forintot már befizetett. A további kár a börtönbüntetés által nem fog megtérülni, sőt az egy évi fogva tartás a magyar államnak sokkal jelentősebb kiadásokat okoz. X. Y. hat gyermekének jövője az apjuk bebörtönzésével még rosszabb kilátásokkal kecsegtet, mint szüleik jelene. A magyar társadalom nem nézheti tétlenül, hogy hat ártatlan gyermek sorsát megpecsételje a szociális helyzetük. X. Y. és a hozzá hasonló életet élő közel ezer sajkázai lakos életének jobbra fordítása érdekében helyi családanyák Segítő Kéz Asszonygyülekezet néven megszerveződtek. Ez a csoport vállalja az X. Y. lakásában történt szabálytalan áramvételezéssel okozott kár megtérítését. X. Y. szeretné tisztességben fölnevelni gyermekeit ennek a hazának. Ezért alulírottak a Segítő Kéz Asszonygyülekezeten keresztül fejenként legalább ezer forinttal hozzájárulunk a szabálytalan áramvételezéssel okozott kár megtérítéséhez és a felhalmozódott adósság kezeléséhez. Az újabb adósságcsapda elkerülése érdekében az áramszolgáltatótól kártyás villanyóra felszerelését kérjük X. Y. lakásában.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eljárást kell követni a szabálytalan áramvételezés esetében?
2. Milyen feltételekkel szerelhető fel kártyás villanyóra?

175. ESETLEÍRÁS

Szegregált cigánytelep a város szélén. Elképesztőek a viszonyok, szeméthegek, közszolgáltatás teljes hiánya, csatorna nincs, szemétszállítás alig, és kb. félszáz ember osztozik 4 közkúton. Lehetetlen állapotok uralkodnak. Szakmája szinte senkinek sincs, általános iskolát is a szűk többség végezte el. Az ott élő cigányok békés, barátságos emberek, amolyan megszokták már, hogy kevés ennivaló is elég nekik és a pirinyó gyerekeiknek. Szerintem éheznek, ők nem ezt érzik. A törvénysértés viszont törvénysértés. Az önkormányzat valószínűleg törvényt sért, amikor az alapvető hozzáférést sem biztosítja a közszolgáltatásokhoz, nem jutnak be a cigánytelepi kisgyermek az óvodába férőhelyhiány miatt, nem szállítják el a szemetet, nem biztosít elegendő vizet, nincs csatorna, a köztisztaság alapvető szinten sem biztosított. A lakások állapota helyenként kutyaórla sem hasonlít. Alig van szociális gondozás, senki sem ura a helyzetnek. Oda nem mennek az EU-s pályázatok, és fogalmam sincs, hogy például Gyerekházra fog-e valaki is pályázni, ami nagyon kéne. Felelősségünk van. Tenni kell valamit! Változzon a törvény, legyen minimális szociális biztonság, az éhenhalást előzzék meg a különböző természetbeni transzferek – akármilyen. Szervezzünk közadakozást a tartozás kifizetésére, élelmiszercsomagot a gyerekeknek, gyűjtsünk tűzifát a házban melege, mást a szigetelésre, bármit, amitől nekik jobb lehet. Szervezzünk médiakampányt azért, hogy bemutathassuk, hogy is halhatnak nálunk éhen a szegények, cigánytelepen élők, a lét kiszorítottjai. Sok ilyen cigánytelep van, sokkal több, mint hinnénk. Nekem az elképesztően abszurd, hogy alig történik valami, évről évre látom felnőni a hideghez és az éhezéshez szokott gyerekeket, akik sajnos egyre kevésbé ültethetők le az iskolapadhoz.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eljárás keretében védhető az állampolgár joga, ha egy önkormányzat nem biztosítja a területén élő lakók számára az alapszolgáltatásokat?
2. Hogyan lenne elérhető, hogy az EU-s források valóban eljussanak a leghátrányosabb kistérségekben lévő településekre, és ott a szükséges szolgáltatásokat biztosítsák?

176. ESETLEÍRÁS ÉS EGYBEN TISZTÁZANDÓ JOGI KÉRDÉSEK:

- Szabad-e lopni? Nem.
- Szabad-e lopni romának, magyarnak, önkormányzatnak, hivatalnak, politikusnak? Nem.
- Mi a különbség a roma és magyar, a kisember és a „nagy ember” lopása között? Az egyiket megbüntetik, a másik megússza.
- Van-e különbség a megítélés között? Van.
- Torzítja-e a gyermekkori és felnőttkori szocializáció folyamatában az erkölcsi értékeket az egyiknek szabad, a másiknak nem felfogás és gyakorlat? Igen.
- Ki a felelős ezért? Az, aki ezt a mintát mutatja.
- Százezer forint kárért az utóbbi időkből hány nem roma vagy fehérgalléros került börtönbe? Félek tőle: egy se.
- Hány fehérgalléros került börtönbe milliárdos sikkasztásért? Nem tudom a számát.
- Egy ember egyéves fogva tartása 100–150 ezer forintba kerül? Nem.
- Árányos-e ez az egyéves büntetés az elkövetett tettel? Nem.
- Megoldja-e a büntetés magát a problémát? Nem.
- Elrettent-e a büntetés a további törvénysértéstől? Nem.
- Halmozza-e a büntetés a már egyébként is meglévő stigmákat? Igen.
- Jár-e jogi védelem minden magyar állampolgárnak? Igen.
- Kapott-e jogi védelmet ez a roma ember? Nem tudom.

177. ESETLEÍRÁS ÉS EGYBEN TISZTÁZANDÓ JOGI KÉRDÉSEK

- Ismerik-e a szakemberek a szegénység dinamikáját, működését? Igen.
- Ismeri-e a köztudat a szegénység dinamikáját, működését? Nem.
- Lehet-e DVD lejátszója annak, aki szegény? Igen.
- Ha van DVD lejátszója, de nincs ennivalója, fürdőszobája, víz a házában, akkor szegény? Igen.
- Hány kutatás, felmérés történt a romák helyzetéről az elmúlt tíz évben ? Jó pár, a pontos számadatokat nem ismerem.
- Történt-e érdembeli változás (a válasznál érdemes figyelembe venni más csoportok fejlődési, változási tendenciáit)? Nem.
- Megfelelően működik-e a jelenlegi szociális háló? Nem.
- Mely terület költségvetési összegeit csökkentették elsőnek a gazdasági válság kapcsán? A szociálisét.
- Tettünk-e ez ellen valamit? Nem tudom.
- Mióta beszélünk arról, hogy tenni kellene már valamit? Régóta.
- Ma Magyarországon működik Gans²: „Mire szolgálnak az érdemtelen szegények” felsorolása? Igen, tökéletesen.
- Teszünk ellene? Igen.
- Eleget teszünk ellene? Nem.
- Ki a felelős azért, ha a média manipulálva mutat be egy történetet, csak egyoldalúan, és bizonyos információkat eltagad? Aki leadja, a csatorna felelőse, és a felettes szerv, aki ezt hagyja.
- Megvalósítható-e, hogy egy-egy ilyen torz bemutatás után, mi, szakemberek közvetlenül reagálhassunk rá, bemutatva és számon kérve a torzítást? Félek tőle, hogy nem.
- Hány embernek kellene ma adakozzunk, hogy a hasonló problémákat feloldjuk? Nagyon soknak.
- Megoldható-e adakozással a szegénység kérdése? Nem.
- Megoldható-e a szegénység kérdése segélyezéssel? Nem.
- Megoldható-e a szegénység kérdése rövid és középtávon? Nem.
- Érdekében áll-e ma Magyarországon bármelyik pártnak négy évnél hosszabb programokban gondolkodni? Nem.
- Visszatérve Gansra, érdekében áll-e a hatalomnak fenntartani a közutálatot és a népharagot, amely a romák és más kisebbségi csoportok ellen irányul? Igen.

² Herbert J Gans (1992): Mire szolgálnak az érdemtelen szegények? *Esély*, 3. szám.

Ezek a kérdések és válaszok kavarnak bennem. Nagyon nehéz, és azt gondolom: egyéni értékrend kérdése, hogy két érvényben lévő norma közül melyiknek adok prioritást a másikkal szemben. Az is értékrend kérdése, hogy meddig tarthat a toleranciám, meddig kell elfogadnom az intoleráns viselkedést.

Ki cselekszik helyesen? Az, aki megfagy a saját lakásában – erre az utóbbi időben láthattunk példákat –, vagy az, aki törvényt sértve védi az életét? Prostituált-e az az anya, aki annak érdekében, hogy gyermekét ellássa pénzért árulja testét?

Ezekre a kérdésekre van, aki igent, van, aki nemet és van, aki semmit nem válaszol, mert sarkításnak, demagógnak véli, ám ettől még megtörténnek ezek a dolgok.

178. ESETLEÍRÁS

Mi is végeztünk kutatást, és próbáljuk összegezni, a nyilvánosság elé tární: a Cserehát tíz településén Bass László vezetésével szocmunkás egyetemisták 2008 júniusában minden cigány családdal készítettek egy adatfelvételt (1500 fővel), amelyből az alábbiak látszottak:

- *kevesebb mint 10 százalék az aktív dolgozó, 54 százalék munkanélküli, a többiek egyéb ellátásokból, transzferekből élnek (szoc. segély, nyugdíj, gyermekellátás).*
- *10,6 százaléknak van szakmája, 2 százaléknak van érettségije, 4 főnek diplomája, 87 százaléknak 8 vagy annál kevesebb iskolai végzettsége (a felének kevesebb). Azaz szinte csak munka nélkül élő, iskolázatlan emberekről beszélünk (alig van kivétel!), akiket valamilyen módon itt gyűjtött össze az élet, egy helyen, például a Cserehátban. Ahonnan a munka és a szellemi, gazdasági tőke kivonult. Ahol nincs menedzsment és lobbikapacitás. Ott vannak hagyva egyedül. Az országos adatok nagyjából ismerhetők munkanélküliség, szakképzettség kapcsán – látható, hogy ami itt van, az reménytelenség. Nem csak a szociális háló hiányáról van szó. Ezeket az embereket magára hagyta az állam, nincsenek közszolgáltatások. Nem tudnak eljutni sehova, munkába sem, mivel leépült a tömegközlekedés, nem tudnak tanulni, mivel alig vannak iskolák, színvonalatlanok, rombolólag hatnak a potenciális tehetségekre, és távol vannak a szakmaszerzési lehetőségek, a felnőttek eleve esélytelenek. Nincsenek óvodák, bölcsődék, családi napközik, a szülők ha akarnának se tudnának elmozdulni, sehol a szociális háló számukra, sem helyben, sem országosan. Mindenben igazat tudok adni, ami az alábbi kérdésekben-válaszokban megfogalmazódik. Számomra a tudatlanság a legnagyobb ellenség, és a tudáshoz ott nagyon nehéz hozzájutni, marad a lopás. De ettől ez még nem elfogadható tény.*

A tisztázandó jogi kérdések:

1. *Hogyan lenne elérhető, hogy ha tudományos felmérések alapján pontosan feltérképezhető, leírható a szegregáció, akkor annak felszámolására az adott önkormányzat megtegye a lépéseket?*
2. *Milyen jogi eljárások támogathatnák az önkormányzatot, hogy komplexen kezelje ezeket a helyzeteket?*

179. ESETLEÍRÁS

Megpróbáltam minden tudásomat egy 36 fős képzési programba beletenni a Cserehátban élő cigány közösségben. HEFOP 2.3.1. Nem tudom, valakinek ismerős-e? ESZA Kht. 36 fő, felnőtt és fiatal, 21-től 48 évesig vett részt a képzésekben. Foglalkoztatási kötelezettséggel, minimálbéren. Még hittem abban, hogy ezek az EU-s pénzek azért vannak, amit hirdetnek, és beleugrottunk ebbe az alapítványunkkal, ami egy tőkeszegény, kicsi szervezet volt. Ugye 100 százalékban támogatott projektről van szó. 15 milliós áthidaló bankhitellel a hátunk mögött, meg egy kormányzati ígérettel, hogy ezeket a kamatokat térítik. Nos, az elszámolások annyira lassan mentek – nyilván tudjátok mind –, hogy voltak olyan kintlévőségek, melyek 100–120 nap alatt jöttek vissza. Azaz a projekt hónapokig pénzt nélkül maradt. Volt kétszer is olyan időszak, amikor nem tudtunk fizetést adni, magunknak sem, de a célcsoportnak sem. Két hétig egyszer, és egy hónapig egy másik alkalommal. Munkaszerződésük volt, nem voltak jogosultak semmiféle szociális támogatásra! És mi nem tudtunk fizetni, miközben nekik nap mint nap be kellett járniuk, tanulni, nem volt egy fillérjük sem. Szerintetek mit csináltak az élelmesebb férfiak? ELMENTEK VASAT LOPNI, HOGY TUDJANAK TANULNI, ÉS EMELLETT ÉLVE MARADNI. Hát tudod, máig nem tudok elszámolni a lelkiismeretemmel, a helyzettel. Ezt tette, tettem, tettük velük. Ők voltak a tolvajok, nem én, és nem az ESZA Kht., amelynek jól fizetett alkalmazottai nem látták el a feladatukat! És nem is a szociális ellátás, amely – rugalmatlanul – nem segítette ki őket átmeneti pénzzavarukból... Persze nagy sikernek élem meg, hogy nem maradt ki senki a közel kétéves programból, hogy elhitték, hogy ha megszerzik a szakmát, akkor jobb lesz nekik, és rosszabb, ha kimaradnak, és hogy annyira lojálisak voltak az alapítványhoz, hogy kitartottak. De elmentek vasat lopni, HEFOP-projektbeli alkalmazottként, azaz EU-s pénzből... Mi a fene van ilyenkor?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi felelőssége állapítható meg az ESZA Kht.-nak, illetve az ESZA Kht.-ban dolgozó munkatársaknak személy szerint, hogy a pályázati kifizetések elmaradása miatt nem kaptak fizetést a pályázatban szerződéssel rendelkező résztvevők?
2. Ki és hogyan érvényesítheti a jogait az ESZA Kht.-val szemben?

180. ESETLEÍRÁS

Azt hiszem, hogy mindnyájan, akik szembesülünk a nyomorral, és annak minden emberi és társadalmi dimenziójával, manapság valóban olyan helyzetben vagyunk, hogy fel kell tennünk azt a kérdést: kinek az oldalára állunk. Úgy hiszem, hogy a szociálisok egy jelentős része az érintett családok mellé fog állni, és nem azért, mert egyetért a lopással, hanem mert pontosan tudja, hogy a lopás elkerülésének lehetősége nagyon korlátozott ezekben az élethelyzetekben, és ezt a tényt mentő körülményként veszi figyelembe. Másrészt nem igaz, hogy nincsenek segítségek, legfeljebb a s-i családok nem jutnak hozzá, ami viszont velük szemben igazságtalan és jogsértő. Egyrészt ott van az adósságkezelés, ami éppolyan szolgáltatás, amit az ilyen helyzetekre találtak ki. Csak hát a törvényeink nem a szükségletekre, hanem a népességszámra szabják, hogy hol milyen szolgáltatást kötelező nyújtani. Mind a törvényalkotó, mind az önkormányzat ezért rendre magára hagyja a támogatásra, szolgáltatásra jogosult polgárok tömegeit. Másrészt ott vannak a kártyás órák, amik annak ellenére, hogy valamiféle megoldást jelentenének, közel sem olyan elterjedtek, mint amennyien jogosultak lennének rá. Aztán ott vannak a lakásfenntartási és egyéb támogatások, ami szintén segíthet. Tehát több használható eszköz van, már ha bárki is megoldást akar találni, és nem abban reménykedik, hogy majd maguktól oldódnak meg a dolgok. Az is viszonylag világos, hogy egy egyedülálló apa, aki hat gyereket neveli, figyelmet és támogatást igényel. Mert lehet, hogy épp nincs munkája, még ráadásul lopja is az áramot, de annak a társadalmi értéke, hogy családban tartja a gyerekeit és igyekszik gondoskodni róluk, talán olyan társadalmi hasznosságot képvisel, amit érdemes figyelembe venni. Ebben az ügyben bizonyára mindenki valamilyen kényszer alatt és még jogszerűen is cselekedett, de a folyamatban valahol elveszett a bölcsesség és az emberség. És elveszett az érdekek felismerése is.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan lehetne elérni, hogy a jogi eljárások emberségesek és bölcssek legyenek, ne csak jogszerűek?
2. Hogyan lehetne figyelembe venni a jogi eljárásokban a társadalmi hasznosságot, a társadalmi értéket?

181. ESETLEÍRÁS

Önt emlékeztetve leírom, mit kérdezett a fivérem, amikor Édesapám halála után Ön, Z. T. és mi hárman, a szerződésekben megjelölt családtagok találkoztunk az Önök tárgyalójában: kaphatnánk-e visszatérítést Édesapánk befizetett összege után? Mivel nagyon hamar ment el. Emlékeztetem Önt, a főnöke így szólt: a szerződés apró betűs szövege szerint a szerződés a szociális ellátott halálával megszűnik, így nem jár vissza a szociális ellátásra teljesített egyösszegű befizetésből – értelem szerinti függő beszéd emlékeztető. Nos, mivel Édesapám erősen csökkentlátó és hallókészülék használata nélküli nagyothalló volt már pár éve: mivel igazolja az Önök európai színvonalú intézménye, hogy Édesapámnak felolvasták az apró betűs részeket is aláírás előtt? Pontosan tudom, hogy Édesapám nem volt képes apró betűs szöveget olvasni, hiszen éveken át aktívan segítettem ügyei vitelében. Kilenc évig vakok családgondozója voltam, és a D. utca 24-ből a múlt alkalommal – hagyatéki rendezés – hazahoztam Édesapám ott használt gyógyászati segédeszközeit, köztük azt az eszközt is, amit akkor is használtunk, amíg egy lakásban éltünk. Ezért ezennel írásban megfellebbezem Z. T. szóbeli visszafizetési kifogását az apró betűkről, és kérem a Szociális Hivatal és az ellátottjogi képviselő vizsgálatát egyben – ki olvasta fel Édesapámnak a szerződéseket? Megítélésem szerint nemcsak Édesapámat tévesztették meg tájékoztatásukban, hanem a jó szándékú fivéremet is. Voltaképp nem is valósult meg az ellátás tájékoztatási alapeleme, és meglehetősen kirekesztően, megbélyegzően is viselkedtek Önök, és ezzel súlyosan beavatkoztak a családi életünkbe. Mi indokolta, hogy Önök oly csúnyán és gúnyosan kirekesztettek a kedves kérdéseimre úgy válaszolva (Z. T. a fent említett 5 fős találkozómon): „Az Édesanyját kérdezze” a hogyléte felől, amikor pontosan tudniuk kellett, hogy Édesanyám Broka-afáziás fogyatékkal él. Önök miért nem álltak velem tisztességesen szóba? Miért jártattak le a jó szándékú fivérem előtt? Ha pedig Édesapám rendelkezett a kizárásom és kirekesztésem felől, kérem ennek hiteles írásos ráutaló bizonyítékát. Amúgy Édesapám nem rendelkezhetett Édesanyám felett, mert erre nem volt semmiféle felhatalmazása, tehát Édesanyám hogylétéről feltett kérdéseimet Önök hogyan forgatták úgy, hogy meg akarták szüntetni a drága szüleim ellátási szerződését? Arra hivatkozva, hogy én ilyen vagy olyan vagyok? Nyilván a szüleimet gondozták, én külön, autonóm személy vagyok. Emlékeztetem Önt, hogy a próbaidő letelte előtt Ön behívatott magához, elmondta, nem tudott Édesapám bizalmába férkőzni, és kérdezősködött a mi családunk beszélgetési szokásai iránt, majd talán fél órával ez után az Ön főnöke mobilon felhívott engem, és kilátásba helyezte a szociális ellátási szerződésük felbontását, engem okolva ezért. Megjegyzem, hogy sajnós ismeretes az az időnkénti kommunikációs lépés a magánintézetek részéről, hogy a házirend sérelmére hivatkozással kilátásba helyezik a több milliós ellátási ügyletek bontását, arra terhelve, aki a pszichoszociális fogyatékosági megítélés alá esik, ezzel csak fokozva a megbélyegzés és stigmatizáció oly nagy teherterhelését. Sőt, egyenesen provokálóan hatva a stigmára. Az Önök viselkedését kifejezetten stigmatizálónak tartom, és tiltakozom amiatt is, hogy a fivérem és az unokahúgom

jelenlétében letagadta a fivérem visszafizetési kérését az utóbbi hagyatékkiadás alkalmával. Meglehetősen furcsa az is, hogy Édesapám zárójelentéseit Ön nem adta ki, amikor a többit kiadta. Kérem, szíveskedjen még kiadni a szüleim előgondozási lapjait is. Ezen túl az is fura, hogy Édesanyám 2010. október 2-i balesetéről – intézetükben esett el – Ön úgy nyilatkozott, hogy azt nem is tudta. Hiszen a D.-ből engem hívtak a nővérek, hogy Édesanyámat mentő szállította a budapesti Baleseti Intézetbe az esti órákban – és a mentősök azt mondták, azért kellett a nővérnek mentőt hívni, mert az orvos ki se ment a D.-ba. Ráadásul még Édesanyám zárójelentésében kiderült, hogy törött lábbal volt szegény. Ezek szerinti megalapozott információk szerint Édesanyám 2010. október 2-ától december végéig azért kényszerült ágyba, mert törött lábával már nem tudott egyedül járni se – és Önök erről mit se tudtak? Édesapám nekem úgy számolt be, hogy az ellátásának értékesítője szerint mindig lesz mellettük orvos, kocsis is. Nyilván a jóhiszemű fivéremet is így tájékoztatták, csak hogy ez így nem történhetett meg. Édesapám erősen csökkentlátó és nagyothalló volt. Megfellebbezem az Önök döntéseit, és kérem a bizonyítási eljárást a szerződések valóságát illetően, mert az apró betűs részeket valótlannul hivatkozta vissza Z. T. a fivérem kérdésére. A szociális igazgatási törvények és rendelkezések alaphatóságának – megkülönböztetés tilalma, tájékoztatás kellő gondossággal a szociális ellátás során, lehetőleg a közeli hozzátartozók bevonásával, a szociális ellátott nyelvhasználatának és mozgásának megfelelő látási, hallási és mozgási segítség adása – sérelme miatt mint közeli hozzátartozó gyermek kérem a szüleim által kötött szerződések ügyészégi és szociális hivatali felülvizsgálatát, illetőleg ezeket a hatósági vizsgálat lezárulásáig a magam részéről érvénytelenítem, nem fogadom el.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályozás vonatkozik arra, hogy fogyatékossgal élők kinyilváníthassák szándékukat egy szerződés megkötésekor?
2. Milyen jogérvényesítési lehetőségeik vannak a hozzátartozóknak egy szociális ellátásra megkötött szerződés esetében?

182. ESETLEÍRÁS

Azt tudomásul veszem és vettem, amit mégis megpróbáltak valahogy a szüleim javára tenni. Ezt köszönöm, és köszöntem is. A szüleimmel kötött többes szerződésüket elkapkodottnak tartom, és a fentiekben le is írtam jó egy-néhány megalapozott információkon alapuló szakmai aggályomat is. Megjegyzem, csupán tájékoztatásul közöltem Önökkel a szakterületemet (pszichiátriai érdekvédelmi szakértő és vezető érdekvédelmi munkatárs). Természetesen gyermekként igyekeztem a drága szüleimet látogatni, mígnem a próbaidő letelte előtt Z. T. igazolhatatlan módon kilátásba helyezte a szüleim ellátási szerződéseinek megszüntetését. Talán inkább azt kellett volna tenni, vagy alaposabban megismerni az idős és beteg szülők mindkét gyermekének véleményét, és támogatást kérni az Önök munkájához, mintsem állandóan rám nyomni a dolgokat. Kifejezetten kártékonynak tartom, ha egy olyan jó hírű pszichiátriai intézet, mint az önöké, egy ilyen szociális és fogyatékosági tartós bentlakási ellátást nyújtó betegotthon túlzott szabadságot enged meg magának a szociális együttélési alapszabályok tekintetében (1993. évi III. törvény). Nem tagadom, a szociális igazgatónak elég nagy a diszkrecionális és opcionális döntési köre, ugyanakkor a látás- és hallássérült idősök kiszolgáltatott és kitett helyzete miatt az apró betűs megállapodási szövegeket is kellőképpen kell tájékoztatni, felolvasni például. Kérem, ne rossz néven vegye leveletem, hanem küldje meg elfogulatlan mérlegelésre az ellátott jogi képviselőnek és Kovács Irma főosztályvezető asszonynak a Szociális Hivatalba, ami az Önök egyik ellenőrző hatósága (FSZH). Ügyészségi kontroll azért lenne indokolt, mivel én a szerződéseik törvényességi kellékeit hiányolom. Fontosnak tartom kiemelni, hogy nem lejáratni áll szándékomban. Inkább ezt kérdezem: ha Önök kerülnének olyan helyzetbe, mint a szüleim, akkor Önök mit kívánnának maguknak? Az esetben, ha Ön, mint a helyi érdekképviselői fórum munkatársa, abszolút nem ért egyet az általam előadott megfigyeléseimmel (tények), és szakmailag szembehelyezkedő véleményen lenne, vagy munkájában zavarnám ezzel a fellebbezéssel és kéréssel, felejtsük el, hiszen a szüleimet már nem tudjuk feltámasztani. De úgy látom, Ön lassan-lassan hajlott arra is, hogy odafigyeljen az én „jelzéseimre” is. Inkább jelzésnek vegye, semmiképp nem áll szándékomban konfliktust generálni. A szüleim élettörténetével, családtörténettel is foglalkozom, hát ezért is érdekel, mi hogy volt? Másrészt jogos érdekem, hogy leírjam őszintén Önnek ezeket. Talán túlzok itt-ott, talán kevésbé derül ki, hogy mégiscsak Önök vigyáztak a szüleimre, amikor a fivéremék betették őket Önökhöz. Talán nem köszöntem meg eléggé munkájukat, többet kifogásoltam meg. De azért a kirekesztésük tény, és annak okát még nem közölték velem. Önök se kívánnák maguknak, hogy a szüleik szociális ellátásából éppen Önöket rekesszék ki. Az Ébredések Alapítvány Nyitnikék programja foglalkozik a WHO és a Pszichiátriai Világszövetség irányelveinek megfelelően a stigma és az antistigma ügyekkel. Ígéretemhez híven ezért oda is megküldöm, így az Önök jó nevű intézete is opcionálisan bekapcsolódhat az antistigma munkába akár. Megjegyzem, onnan tudom, milyen fontos a stigma és az antistigma kérdésekkel foglalkozni a nagy szociális intézetekben is,

mert a kiskunhalasi szociális igazgatási pszichiátriai intézet újabban sok kérdést vet fel ezen a téren. Vö. az ottani vezető ügyész úr jeles antistigma aktivistásával és erről a www.pef.hu nyilvános adataival is. Ha túlzásnak látja, nem akarom erőltetni. Ön említette, hogy nem írta le a család a visszafizetési kérést. Ez a levelem azonban bármikor megírható a részemről valamely szakmai szervezető szerinti nyelvi implementációban. Inkább őszintén leírtam Önnek, ami a kettőnk ügye. Harangozó főorvosnőnek is csupán antistigma jelzés legyen. Hát ilyen a mi pszichoszociális szakmánk. Nehéz is a dolga annak, akit mások rehabilitálni szeretnének.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogszabályok támogatják azt, hogy elkerülhető legyen a szociális szolgáltatások esetében a stigmatizáció jelensége?
2. Milyen jogérvényesítési lehetőségei vannak a stigmatizált állampolgárnak, ha egy szociális szolgáltató stigmatizál?

183. ESETLEÍRÁS

Egy, a szenvedélybetegek közösségi ellátásába járó, hajléktalanszállón lakó, 25 éves fiú kért tanácsot, hogy mit lehet tenni. 16 ágyas szobában vannak elhelyezve, és három olyan szobatársa van, akik magukban beszélnek. Képzelmek el, hogy az egyik ül az ágyon és időnként röviden válaszolgat valakinek, pedig nincs is ott senki. Mintha valakivel beszélgetne, de igazán nem lehet kivenni, hogy mit. Egy másik férfi ugyanígy mondogat valamit és írni is szokott lapokra különféle számokat és jeleket. A harmadik meg nagyon sokat mosolyog úgy, hogy nem történik semmi olyan körülötte, ami ezt indokolná, és ő is szokott magában beszélni. Kérdésekre elmondja, hogy nem remegnek, nem izzadnak, nem nyugtalanok, de az első időnként indulatossá válik, és ez mostanában többször előfordult. Mióta hallotta, hogy egy budapesti kórházban egy fiatal beteg megölte az egyik társát, azóta kezd egy kicsit jobban félni, és nem tudja, hogy mit lehet ebben a helyzetben csinálni. Még azon is gondolkodott, hogy nem fog-e ő is egyszer csak hirtelen ilyen állapotba kerülni? Nyugtattam a fiatalembert, hogy „nem megy az csak úgy”. Azonban azt tudnia kell, hogy alkoholfüggőség esetén is lehetnek pszichotikus tünetek, többnyire megvonáskor, ez utóbbit hívják delírium tremensnek. Azt tanácsoltam, hogy szóljon a szállón dolgozó szociális munkásoknak, elsősorban a vezetőnek. Ha még eddig nem vették észre... Szerintem az ő feladatuk lenne a betegek orvoshoz jutásának megszervezése, gyógykezelésük figyelemmel kísérése, segítése és/vagy szükség esetén megfelelő intézkedések elindítása (például a család felkutatása, gondnokság elindítása, speciális ellátórendszerrel való kapcsolatfelvétel).

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Kinek mi a kijelölt feladata és felelőssége ebben az esetben?
2. Milyen kötelezettségei vannak a szociális intézménynek a pszichiátriai betegek ellátásban, illetve a többi lakó védelmében?

184. ESETLEÍRÁS

Az apa 44 éves, 16 éve biztonsági őr, jelenleg munka nélkül, mert a telepet, amit őrzött, bezárták. Ezen időszak alatt a nettó bevétele szerény, így a vállalkozással kapcsolatos járulékok hátraléka 5 millió forint. Most ennek a kérvényezése (az összeg elengedése) van folyamatban. Ha megkapná ezután a nullás igazolást, úgy tervezi, hogy új biztonsági őr igazolvánnyal, kamarai tagsággal és egyéb költségek (kb. 10 ezer Ft) befektetésével, de már alkalmazottként szeretne dolgozni. Visszaadva vállalkozói igazolványát, nem jár neki semmilyen támogatás vagy segély a Munkaügyi Központból. Élettársi kapcsolatban él 20 éve, ebből 5 gyermek született. A negyedik gyermek születése után szocpolos házat épített nekik egy kőművesbrigád. A kedves mama ragaszkodott a konvektorokhoz, amit saját maga szerzett be, gázfűtés. A fürdőszobához is a mama adta a pénzt. 2006-ig csak eléldégéltek heten az apa jövedelméből, a gyerekek családi pótlékából és az anya gyetéből. Amikor is X. bank megkínálta őket, mint rendes törlesztőket, 400 ezer forintos extrahittel és hitelkártyával. Az apa nem bírta a csábításnak ellenállni, hamar eltapsolta a pénzt, így hogy azt az anya letisztázza és a már felgyülemlett közüzemi számlákat lerendezze, személyi kölcsönt vett fel, amit aztán az OTP svájci frankban adott. Innen kezdve a héttagú család anyagi biztonsága elmúlt. Kölcsönt kölcsönből törleszteni. Mára a bevételük csak a családi pótlék.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen védelmet kaphat egy hét tagú család, amely szociálpolitikai kedvezmény alapján épített házának kölcsöneit nem tudja fizetni?
2. Milyen támogatások adhatók a devizahitelek számára a nem várt kockázat kezelésére, az elszabadult nagyságú hiteltörlesztésekhez?

Több tízmilliárd forinttal megrövidíti a nyugdíjasokat a kormány azzal, hogy a nyugdíj-kiegészítés számításakor a törvényben foglalt „nyugdíjaskosár”, vagyis a gyógyszerek és élelmiszerek fogyasztásának figyelembevétele helyett a kisebb lakossági árindexet veszi alapul – hívja fel a figyelmet a törvényteleniségre Székely Tamás. A vegyipari szakszervezet (VDSZ) elnöke szerint így például a novemberi nyugdíj-kiegészítés a beígért 1,1 helyett mindössze 0,6 százalékos lesz. Ez 100 ezer forintos nyugdíjra vetítve 13 200 forint helyett mindössze 7200 forint pluszt jelent. Ezzel idén összesen 15, jövőre pedig 30 milliárd forintot spórol a nyugdíjasokon a kormány. A VDSZ tiltakozik a törvénytelenítés ellen, s a rendelet azonnali módosítását követeli. A november havi ellátással egyidejűleg, egy összegben folyósítják a nyugellátások és a baleseti járadék kiegészítését – olvasható az október 19-i Magyar Közlönyben. A nyugdíjak kiegészítéséről szóló rendelet szerint „az egyösszegű kifizetés összege megegyezik a jogosult részére folyósításra kerülő” ellátások november havi összegének 7,2 százalékaival. A kormányzóvivő korábban azt közölte: a nyugdíj-kiegészítés összege átlagosan 6000 forint, a kormány a nyugdíjkorrekciónál a 4,7 százalékos inflációt veszi alapul. Ez 0,6 százalékos különbözetet jelent a januárban tervezetthez képest. Azonban a nyugdíjakat nem a lakossági fogyasztói árindex alapján, hanem a nyugdíjas fogyasztói kosár szerint kell emelni – hívja fel a figyelmet Székely Tamás, a Magyar Vegyipari, Energiaipari és Rokon Szakmákban Dolgozók Országos Szövetségének (VDSZ) elnöke. Ennek alapján azokat a termékeket kell figyelembe venni, amelyek a nyugdíjasoknál nagyobb hangsúlyt kapnak, vagyis a gyógyszert és az élelmiszert. Ennek alapján fél százalékkal magasabb nyugdíjemelést kellene végrehajtania a kormánynak. Az így kalkulált adat magasabb, mint egy százalék, ezért ezt nem kiegészítésként kellene juttatni, hanem be kellene építenie a nyugdíjakba, máskülönben elvész.

A VDSZ elfogadhatatlannak tartja, hogy a kormány által korábban bejelentett és a törvényben is rögzített – az úgynevezett nyugdíjaskosár szerinti infláción alapuló – 1,1 százalékos, novemberi kifizetésű nyugdíj-kiegészítés helyett ma már az általános inflációval, és így 0,6 százalékos kiegészítéssel számol. Ez például 100 ezer forint nyugdíj esetén azt jelenti, hogy 13 200 helyett a kiegészítés csak 7200 forint lesz, vagyis a beígért és a tényleges kifizetés közötti különbség 6 ezer forint. Továbbá, ha 2011. január 1-jétől az 1,1 százalék nem épül be a nyugdíjba, akkor az emelés alapja 100 ezer forint marad a 101 100 forint helyett.

Összességében a kormány 2010-ben 15 milliárd forinttal, 2011-től évente további 33 milliárd forinttal rövidíti meg az amúgy is nehéz helyzetben levő, kiszolgáltatott nyugdíjasokat. A VDSZ követeli, hogy a kormány azonnali hatállyal, a törvényi előírásoknak megfelelően módosítsa a rendeletet.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi kötelezettségei vannak a kormánynak a nyugdíjak értékállóságnak biztosítása érdekében?
2. Milyen eszközei vannak a szakszervezeteknek a nyugdíjasok érdekeinek képviselésében?

186. ESETLEÍRÁS

Gyilkosság a pszichiátrián

A tragikus esemény hasonlít ahhoz, ami a János Kórházban történt, nem is olyan régen. Mindez újra felveti azt a problémát, hogy az intenzív pszichiátriákon (illetve „zárt” osztályokon) sokkal magasabb biztonsági készség, és a magasabb szintű gondoskodást nyújtó humán-erőforrás lehet szükséges, mint ami ma jellemző. Egy kiemelt forenzikus osztály (az új OPNI-ban) ezt a problémát nem oldja meg, hiszen a betegek először a területi osztályon kerülnek felvételre. A betegek az akut pszichiátriai ellátás során sokszor kerülnek áldozati helyzetbe, bár szerencsére legtöbbször nem alakul ki ilyen súlyos helyzet. Nem véletlen, hogy nagy számban az első pszichiátriai kezelés magas százalékban okoz poszttraumás zavart (McGorry ausztrál adatai szerint). Amennyire tudom, az akut ellátás magas szintű megszervezése sikerült Nagykállóban, ahol az akut betegek nem maradnak magukra (őrző-megfigyelő funkció). Erre minden súlyos betegnek szüksége van. Az agresszió megelőzéséhez persze nemcsak erőforrások, de más stratégiák is hozzátartoznak, például a teammunka, asszertív kommunikáció, szupport és kríziskezelés, nehéz helyzetekre való felkészülés, illetve ezek feldolgozása, speciális viselkedésterápiás stratégiák, és így tovább. Saját megfigyeléseim szerint a kommunikációjában képzett, a terápiás közösség elvei szerint működő, személyközpontú team jelentősen tudja csökkenteni az agresszió előfordulását. Ez az alap az intenzív ellátásban is. Együtt érzek a betegek mellett a nehéz helyzetbe került kollégákkal is. Nyilván nincs arra sok lehetőségük olyanokra, amit leírtam. Viszont ideje volna foglalkozni ezzel, mi kell ahhoz, hogy betegeink biztonságban gyógyuljanak, legyen ami/aki meg tudja állítani a mentális zavarból kiinduló agressziót MINDENHOL, a szakemberek is biztonságban legyenek, és: mi az intenzív pszichiátria jó protokollja, mik a jó gyakorlatai. Szerintem például vannak olyan állapotok, amikor ott kell ülni a beteg mellett.

(http://www.medicalonline.hu/cikk/egy_drogbeteg_gyilkolt_a_nyiro_gyula_korhazban)

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályok érvényesek a veszélyeztető állapotú betegek és a többi beteg védelmére?
2. Milyen felelőssége van az adott kórháznak, ha nem tartja be a védelmet adó szolgáltatásokat?

Írod, hogy az akut őrzőben a betegek magukra vannak hagyva. Én fordítva látom, szerintem az akut őrzőkben (figyelő, subintenzív, zártosztály stb.) az ápolók vannak magukra hagyva. Kiszámíthatatlan, violens betegekkel, drogosokkal, sokszor bűnözőkkel – akiket megfigyelésre odaszállít a rendőrség, negyedévente hoznak be gyilkosság után 2-3 napra beteget, míg az IMEI-be kerül – kell együtt ápolni testileg-lelkileg súlyos betegeket. Az ápolók létszáma az ellátandó betegekre van méretezve, nem erőszakoskodók megfékezésére. Az ápolók főként nővérek, törékeny fiatalok vagy idősek, akiknek nagy ugyan a tapasztalatuk, de fizikai erejük nem ehhez a feladathoz van mérve.

Elutasítani, nemet mondani a beszállításra szinte lehetetlen. A rendőrök által megbilincselte, leszíjazott beteg – ha feltisztul az első injekció után – kiszámíthatatlan. Gyakori, hogy ha nem lekötözve hoznak súlyosan agresszív beteget vagy nem beteget (részeget, bűnözőt, drogot), aki az osztályra érve fenyegetőzni kezd, agresszíven támad, a mentősök hátralépve, mintha cirkuszban lennének, figyelik, miként birkózik meg a feladattal az ápolószemélyzet.

Egy hete hozott két rendőr egy súlyosan agresszív, verekedő beteget – mint utóbb kiderült, delirium tremens –, akit ketten sem tudtak megfékezni, az éjszaka ügyelő két ápolóval együtt sem tudták lefogni, hogy az ügyeletes orvos hozzáférjen. Az egész osztályt megfélemlítette a látvány, a hangzavar, az érthetetlen erőszak.

Mint Radó Iván mondta rögtön a gyilkosság után: „a pszichiátria elmulasztotta a körületekintést, műhiba történt”, ő a felelős. Váratlan oldalról jött a prejudikáció! Ezt a véleményt már idézi a szcientológia is. A fenti eset szerint két rendőr és két ápoló is kevés a váratlan, akut agresszió kivédésére. Mindennap műhibát termelünk? Nem képezték ki a fizikai agresszió ellen, jogosítványunk sincs rá. Számon kérik rajtunk, ha megfékezzük az agresszív beteget, s számon kérik, ha nem tesszük.

Igen, mindenért a pszichiátriai osztályt teszik felelőssé. A frontvonalban küzdő, életüket veszélyeztető ápolókat, orvosokat. Ha öngyilkos lesz valaki a pszichiátrián, automatikusan ítéli meg a bíróság a sokmilliók kártérítést. Mintha lennének biztos módszerek annak kivédésére. Nincsenek. Volt, hogy a beteg az ágyáról ugrott fejest a kórterem kövére. A pszichiátriai osztályoknál őrzésre sokkal jobban felkészült börtönökben több gyilkosság és öngyilkosság történik, mint a pszichiátriákon. Azt elnézi a társadalom.

A pszichiátriának nem néz el semmit. A drogos betegünk, miután hasba rúgta az ápolónőt, szájba verte a segítségére siető ápolót, utólag feljelentette az osztályt, amiért nem bántak vele tisztelettel. Fél évig kellett jelentéseket írni, mire elhitték a hatóságok, hogy nincs igaza. A társadalom gondolkodásmódjára jellemző, hogy korábban egy agresszív beteg leverte egy ápolónk szemüvegét, ami összetört. Kértük a gazdasági igazgatótól, hogy a kórház fizesse meg a kárt. Teljesítették a kérést, de hozzátették, hogy legközelebb, ha ilyen eset lesz, vegye le előbb a szemüvegét, mert még egyszer nem fognak fizetni ezért.

Az ápolók éjjel ügyelve havi 80–90 ezer forintért dolgoznak. Egy-egy ilyen eset után nem is csoda, ha inkább máshol keresnek munkát. A magyar pszichiáterek egy tizede már Skandináviában dolgozik, sokan a többi nyugati országokban. Ha nem marad itthon szinte senki, kin fogják elverni a port?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eljárásban kell véleményt alkotni egy adott kérdésben a betegek érdekvédelmi szervezeteinek?
2. Hogyan akadályozható meg a prejudikáció jelensége?

188. ESETLEÍRÁS

Továbbra sem teljes a szociálisan rászoruló fogyasztók védelme. Az ombudsman egy évvel ezelőtt készített jelentést a védendő fogyasztók helyzetének alakulásáról. Akkor az önkormányzatok még sok helyen nem rendelkeztek elég ismerettel és gyakorlattal a rászoruló fogyasztók tájékoztatásában. Mára a helyzet az önkormányzatoknál sokat javult, azonban a szolgáltatók hátán csak púp a védett fogyasztó. Az önkormányzatok és a gáz- és áramszolgáltatók együttműködésének minősége jelentősen befolyásolja a rászorult, védett fogyasztók helyzetét – állapította meg Szabó Máté ombudsman vizsgálata. A védetség elérése – különösen a családsegítők, vagy más szociális területen dolgozók segítségével – könnyebbnek tűnik, mint a védelem intézményének tartalmi kihasználása. Vagy az előre fizetős, speciális mérőórák hiányoznak, vagy a működtetésükhöz szükséges feltöltés infrastruktúrája. Az utóvizsgálat azt állapította meg, hogy a rendszerből hiányzik a továbblépés lehetősége. A pillanatnyi segítség hamar elhasználdódik, és az újabb rászorultsági szituáció elkerülése sokszor esélytelennek látszik. Amíg itt nem találnak az illetékesek megoldást, addig a bajba került fogyasztók a tartozásokat tovább görgetik maguk előtt, miközben előbb-utóbb kikapcsolják náluk a gáz- és áramszolgáltatást. Amennyiben az adott télen még sikerül elkerülni az igazi bajt, a következőn már nemigen. Ráadásul eközben a szolgáltatók ellenérdekeltek a rendszerben, és inkább csak egyéb megfontolások befolyásolják azt, hogy az ország területén hol együttműködőbbek, hol kevésbé. A szolgáltatók akkor járnának el rugalmasabban, ha az illetékesek közvetlenül nekik utalnák a lakásfenn-tartással kapcsolatos támogatásokat, illetve az önkormányzatok külön anyagi forrással rendelkeznének a védendő fogyasztók támogatására. Gondot jelent az is, hogy a 40 ezer főnél kisebb településeken nincsen adósságkezelési rendszer, így a rászorulókat csak alacsonyabb szintű védelemben részesülhetnek – mutatott rá az ombudsman.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Kik számára ad védelmet a védendő fogyasztó kategória?
2. Milyen szolgáltatások kapcsolódnak a védendő fogyasztóhoz?

189. ESETLEÍRÁS

T. Listások segítséget szeretnék kérni.

Segítségért fordult hozzánk valaki. Az OOSZI papírján csak az szerepel, hogy BNO-10:F71 és ez ennek felel meg: Közepes mentális retardáció (imbecillitas). IQ 35 és 49 között, de a papíron csak az szerepel: állapota végleges és 18 éves kora előtt is fennállt. De nincsen rajta a fogyatékos szó. Mivel a család felemelt családit kap, azt mondja a csaláadorvos, hogy nem fogyatékos, hanem tartós beteg. Azt követeli, hogy az alacsonyabb összegű fogytámot igényeljék, és majd akkor fogyis ápdíjra ad papírt. Bicskanyitogató. Egyrészt a fogytám alacsonyabb összegű, másrészt hónapok, míg megkapja, és ápdíj visszafelé nem kérhető. Továbbá a 93. évi III. tv. azt írja, ha súlyosan fogyatékos, és nem ha fogytámot kap, és a tv. le is írja, ki a súlyosan fogyatékos, és a súlyosan fogyis után JÁR, a tartós beteg után adható (és ma még alacsonyabb összeg). Írtam neki, hogy mindenképp írásban adja be kérelmét a fogyatékosagra tekintettel az ápdíjra, mert csak így fellebbezhető, és csak akkortól jár, amikortól írásban kéri. Az ŐK azt mondja, nem bírálhatja felül a csaláadorvost (persze ez nem igaz).

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen lépések tehetők a csaláadorvos eljárása ellen, aki a törvényi előírások ellenére nem állapítja meg az ápolási díj jogosultságot?
2. Milyen jogorvoslati lehetősége van az ellátatlan állampolgárnak?

190. ESETLEÍRÁS

Kedves Listatagok!

Én ugyan nem vagyok szociális munkás, de munkát keresek jelenleg, és ezúton szeretném megosztani a gondolataimat a korprobléma kapcsán. Azt vettem észre, hogy teljesen mindegy, hogy hány éves az ember, van-e gyereke vagy nincs, ha vannak, kicsik-e, vagy már nagyok. Minden korosztálynak megvan a maga baja. Ha frissdiplomás valaki és 24 éves, akkor az a baj, hiszen tapasztalatlan, ha idősebb, főleg 30 körüli, akkor az is baj, mert akkor biztos nemsokára gyereket akar és otthon marad, ha még idősebb, akkor már van(nak) gyereke(i), legvalószínűbb, hogy kicsik, azok meg mindig betegek, úgymint otthon maradsz velük, sokat fog hiányozni, 45–50 körül meg aztán vége van, mint a botnak.

Azért írtam le ezeket, mert egy részével én találkoztam, egy részével meg ismerőseim, rokonaim. Teszem hozzá, egyik sem a szociális szférában dolgozik, tehát a terület is teljesen mindegy. Amíg nem volt diplomám, azt gondoltam, azért nem kellek senkinek; most már van, most meg azért nem kellek, mert 34 évesen gyereket akarok majd biztosan vállalni, ami természetesen igaz. De attól még tudok dolgozni, ugyanúgy, ahogy a keresztanyám a maga 49 évével, diplomás óvónőként, logisztikai tanfolyammal megspékelve. Mégsem hívnak be sehova minket. Így háztartásbeliként funkcionálunk jelenleg, és lankadatlanul küldözgetjük a cv-eket ebédfőzés előtt vagy után. De ettől függetlenül én hiszem, hogy előbb-utóbb újra lesz munkám, és végre a felnőttképzéssel is foglalkozhatom. Egyértelmű, hogy nem találtam fel a lukat a csőben, remélem nem raboltam senki idejét, egyszerűen csak leírtam a véleményemet, amivel remélem, nem bántottam meg senkit. Mindenkinek szép hétvégét és sikeres munkakeresést kívánok, tisztelettel.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan különböztethető meg a munkáltató által preferált szempont és a diszkrimináció?
2. Milyen lehetőségei vannak a munkavállalónak, hogy a munkáltató preferált szempontjait vitassa?

191. ESETLEÍRÁS

Tisztelt Levelezőlista,

X. Y.-nak hívnak, 2005-ben végeztem mint szociálpedagógus a Szent István Egyetem jászberényi karán. A főiskola elvégzése után Angliába költöztem, és 2007 májusától regisztrált szociális munkásként dolgozom. Angliában csak a General Social Care Council által regisztrált szociális munkások gyakorolhatják a szakmát, amennyiben ez a hivatal valakit nem fogad be a tagjai közé, úgy nem praktizálhat szociális munkásként. A regisztrációs folyamat során a jelentkezőnek bizonyítania kell a gyakorlati és elméleti tudásán keresztül a szakmai rátermettségét és a diplomája validitását. A General Social Care Council (GSCC) 2008 óta nem fogadja be a szociálpedagógusokat a tagja közé, mivel a Magyar Ekvivalencia és Információs Központ (Dr. Mészáros Gábor vezeti) azt közölte a GSCC-vel, hogy a szociálpedagógus hallgatók nem praktizálhatnak Magyarországon mint szociális munkások (csatoltam az angol leírást). Amikor erről megkérdeztem írásban és személyesen is (Vajda Zsolt segítségével) Dr. Mészáros Gábort (2010 áprilisában), akkor azt a választ kaptam, hogy dolgoznak az ügyön, és hogy már írtak a GSCC-nak, hogy ezt a kijelentést megváltoztassák. Amikor a GSCC-vel beszéltem, ők azt mondták, 2008 óta semmilyen hírt nem kaptak Magyarországról. Pár héttel ezelőtt írtam Dr. Mészáros Gábornak, aki visszautalt az áprilisi levelére, miszerint ők már tájékoztatták a GSCC-t. A probléma az, hogy a GSCC változatlanul a honlapján is feltünteti a téves információt, és állítja, hogy semmilyen levelezést nem kezdeményeztek velük Magyarországról. A Szociális Szakmai Szövetséget is megkértem, hogy állásfoglalásukkal segítsenek eligazodni az ügyben, de sajnos a júliusi leveleimre még nem érkezett válasz. Gondoltam, hogy ezt a problémát megosztom a levelezőlista tagjaival, remélve valaki tud előremozdító javaslattal élni.

<http://www.gsc.org.uk/page/211/Hungary.html>

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen szabályai vannak a diplomák elfogadásának az Európai Unión belül?
2. Mit tehetnek a szociálpedagógusok, hogy Angliában elfogadják a diplomájukat?

192. ESETLEÍRÁS

Szabályozásra várva

Miután intézményünk (és saját személyem is) nagyon sok támadást kapott az elkülönítő helyiség kialakítása miatt, melynek gyakorlatát az európai uniós gyógypedagógiai intézmények gyakorlatából ismertük meg, szeretnénk vitára bocsátani néhány kérdést, amelyek nekem és munkatársaimnak komoly dilemmát okoznak. Az, hogy magatartási problémák előfordulnak az értelmi fogyatékos kamaszok, fiatal felnőttek körében, nyilvánvalóan senki számára nem kérdéses. A hangsúlyt a konfliktushelyzetek megelőzésére kell helyezni; ebben nincs véleménykülönbség az értelmileg sérültekkel foglalkozó szakemberek körében. Ezt valom én is, munkatársaimmal egyetemben. De sajnos vannak olyan helyzetek, amikor a konfliktus kialakult, a magatartási anomália jelen van, és a jelen lévő segítőknek, nevelőknek tenniük kell valamit a probléma biztonságos megoldása érdekében. Megelőzhető lett volna a magatartási anomália kiváltó oka? Helyesen járt-e el a konfliktushelyzetben a nevelő, segítő munkatárs? A mai magyar oktatási, továbbképzési, főiskolai képzés ad-e elegendő felkészültséget az ilyen helyzetek humánus, szabályos kezelésére, annak érdekében, hogy minden érintett mindennemű emberi joga sértetlenül maradjon? Ez csak a közvetlen konfliktusmegoldás után képezheti vita tárgyát. Ám az akut helyzetben a jelen lévő nevelő vagy segítő munkatársnak azonnali döntést kell hoznia, be kell avatkoznia a komolyabb sérülés elkerülése érdekében. Az, hogy melyik intézmény, melyik nevelő milyen problémamegoldó, konfliktuskezelő eszközt alkalmaz, függ a helyzettől, a nevelők szakmai felkészültségétől, a gyermek részéről pedig annak egészségügyi állapotától, habitusától. A problémafeltárás kiinduló pontja az, hogy nincs megfelelő ellátórendszer az értelmileg akadályozott, speciális szükségletet igénylő kamaszok, fiatal felnőttek részére.

Lehet engem elítélni és megkövezni, de a magam részéről nem értek egyet azzal, hogy ha egy értelmileg akadályozott, átmeneti vagy tartós nevelésben élni kénytelen ellátott magatartási anomáliát produkál, azt feltétlenül a pszichiátriának, vagy az intézmények közötti vándoroltatásnak kell megoldania. A javító-nevelő intézményről már nem is beszélve.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mi a jogszabályilag helyes kezelési módja annak, ha egy értelmileg akadályozott, átmeneti vagy tartós nevelésben élni kénytelen ellátott magatartási anomáliát mutat?
2. Milyen felelőssége van az adott intézménynek az értelmileg akadályozott, átmeneti vagy tartós nevelésben élni kénytelen ellátott magatartási anomáliájának kezelésében?

193. ESETLEÍRÁS

To: civilnok@googlegroups.com

Kérdésem lenne a listán lévő (munka)jogászokhoz: Amennyiben 2011. január 31-ével valaki a magán-nyugdíj-pénztári rendszerben marad, és – a kormány nyilatkozata alapján – ezzel „kiszereződik” az állami nyugdíjrendszerből (valójában továbbra is fizeti a jelen nyugdíjasainak nyugdíját képező járulékot, de nem jár majd neki állami nyugdíj), annak tulajdonképpen megszűnik a biztosítotti jogviszonya? És milyen hatással van/lesz ez a tgyásra, illetve a gyedre jogosultságára? (Ami ugye biztosítottság esetén jár.) Bocs, ha ez másoknak világos, de nekem nem egyértelmű, hogy megmarad-e a biztosítotti jogviszony (nyilván az egészség-biztosítási igen).

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Megszűnik-e a biztosítási jogviszonya annak, aki „kiszereződik” az állami nyugdíjrendszerből?
2. Milyen hatással van/lesz ez a terhességi-gyermekágyi segélyre (tgyásra), illetve a gyed jogosultságára?

Tiszta lappal

A nyugdíjreform kommunikációs stratégiájára valamivel több mint egymilliárd forintot szán a kormány. Mit kap a nép ezért az egymilliárdért? Már megjelentek az első újsághirdetések, lesz tévés és rádiós sorozat (melyben „mintegy melleleg”, szórakoztató formában fog ájtönni az üzenet), örököld dallam, zöldvonal és óriásplakát, buszmatrica és kvízműsor. Mi is az üzenet? A kampány kimondott célja, hogy megismertesse és elfogadtassa a lakossággal az új nyugdíjrendszert, melynek legmarkánsabb újdonsága a magánpénztáraknál tett, egyéni befektetésen alapuló tőkefedezeti pillér. Mint azt a Pénzügyminisztériumban kidolgozott, és a kormány által munkaanyagként elfogadott tervezet kimondja, ahhoz, hogy a lakosságnál megszűnjön a befektetési reflex krónikus hiánya, „meg kell tanítani őket számolni a saját érdekében”. A kampányban többek között különböző multinacionális cégek marketingtapasztalatait is fel kívánják használni. Miben különbözik egy nyugdíjreform a kólától? Mindenekelőtt abban, hogy ha a kóla nem ízlik, legközelebb veletek inkább rostos barackot. A reklámok egy termék választására ösztönöznek akkor, amikor én akár más terméket is választhatok. A nyugdíjrendszernél köztudottan nem ez a helyzet. Itt helyettünk (a nevünkben) döntenek a minisztériumok, és utólag akarnak minket meggyőzni arról, hogy ők jól választottak, és nekünk is jó lesz ettől. A nagyobbik gond az, ami egyáltalán nem történt meg, mert úgymond, nincs rá se idő, se pénz: ez a törvény koncepciója és az alternatív javaslatok széles körű társadalmi vitája, amit a kormány szándékainak megfogalmazása kellett volna, hogy megelőzzön, méghozzá úgy, hogy az az állampolgárok számára érthető és hozzáférhető legyen. A kormány ezzel szemben szűk másfél hónapot adott a polgároknak, a szakértőknek és a civil szervezeteknek a vitára, miközben legalább másfél évig rágódott magán a koncepción. Másfél hónap alatt természetesen lehetetlen egy ilyen párbeszédet lefolytatni. Ezért aztán – idő szűkében – társadalmi vitának neveztetik az, hogy a kormány az általa kiválasztott néhány szervezettel pár órás megbeszélést folytat. Hogyan is nézhetne ki egy „igazi” társadalmi vita? Érdemes ez ügyben az angol rendszeren elgondolkodni, ahol az ilyen volumenű törvények esetében a kormány a parlament elé terjesztés előtt mintegy fél évvel egy vitaanyagot publikál, amit (borítójának színe után) Green Papernek neveznek. Ebben a dokumentumban közérthető megfogalmazásban vázolják a kialakult helyzetet, és azt, hogy milyen lépésekben képzelik el annak megoldását. Az anyagot elküldik a szakértőkhöz, az egyetemekre, főiskolákra, az összes közkönyvtárba, valamint egyes könyvesboltokba, és ezzel felszólítják az érintetteket a hozzászólásra. Fél év elteltével aztán kidolgozzák a végleges, részletes koncepciót, amely már a törvénytervezethez hasonló. Ez az úgynevezett White Paper, amiben a kormány konkrétan megfogalmazza, hogy mit fog tenni a helyzet megoldására. Egyáltalán nem biztos, hogy ebben a dokumentumban tükröződni fog a szakemberek vagy a civil szervezetek véleménye. Ezek figyelembevételére a kormány nem is köteles. A lényeg, hogy mire szavazásra kerül a sor, a képviselők is sokkal tájékozottabban döntenek, mivel

nem csupán a kormány javaslatát ismerik, hanem a vita során tájékozódtak az alternatív véleményekről és koncepciókról is.

(HVG, 1997. 03 01. 18. 56–57. Vélemények rovat)

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen államigazgatási egyeztetést kell lefolytatnia az államnak nagy társadalmi csoportokat érintő kérdések esetében?
2. A nyugdíjreform esetében milyen társadalmi vita, milyen eszközökön keresztül történt 1997-ben?

A nyugdíjrendszer mostani átalakításának számos eleme van, amelyeket a mostani helyzetben már nehéz szétválasztani. Október közepén a kormány a magán-nyugdíjpénztári tagdíjaknak az államkasszába való átmeneti, 14 hónapra szóló átirányításáról döntött. Ez a döntés, ha nehezen is, de elfogadható lett volna abban az esetben, ha a bejelentéskor részletes terveket mutatott volna be a kormány az átirányított pénzek sorsával és a pénztártagok kompenzációjával kapcsolatban. Október végén egy lépéssel tovább ment a Fidesz, amikor a kötelező magán-nyugdíjpénztári tagság megszüntetését jelentette be. A döntés szabadságának megadása egyáltalán nem ördögtől való: akár még üdvözlölni is lehetett volna akkor, ha ezt gondosan, a nyilvánosság számára érthető és megvitatható módon előkészítik, és legfőképpen már ekkor világossá teszik, hogy mit is jelent (főleg a visszalépők számára) a váltás és a választás lehetősége.

Nem sokkal ezután az adócsomag módosításának részeként (rejtett módon) éppen a szóban forgó munkavállalói nyugdíjjárulék fél százalékos emeléséről döntött a kormány. Ez a lépés a legteljesebb mértékben szembement a Fidesz meghirdetett adócsökkentési politikájával. Emellett, ha a Fidesz valóban a foglalkoztatás serkentése miatt akart adót csökkenteni, akkor szakmailag sokkal inkább indokolt lett volna az élőmunkát terhelő járulékok szintjének csökkentése akár az egyéb adónemek kárára.

A nyugdíjreform célja az időskori jólét megteremtése, valamint az időskori szegénységtől való védelem. A Fidesz szándékait az mutatja a legvilágosabban, hogy ezekről nem beszél. A betervezett törvényjavaslatban egyetlen szó sincs az időskori biztonság megteremtéséről. Sőt, a szöveg egyértelmű: a magánnyugdíjpénztárban maradókat szegénységben hagyja a kormány azáltal, hogy megfosztja őket a teljes nyugdíj mintegy kétharmadát kitevő állami résztől, és csak az önkormányzatok által adható időskori járadék igénybevételét teszi lehetővé. Még szép, hogy ezt megengedi. Az időskori járadék egy jövedelemhez kötött, bárki által igényelhető segély, amelynek megadásáról a helyi önkormányzat dönt (összege havi 22 és 37 ezer forint között mozog).

Ami pedig a nyugdíjrendszer biztonságát illeti, nem tudni, hogy a Nyugdíj-biztosítási Alap vezetésével és felügyeletével kapcsolatban mit tervez a kormány. Kétséget ébreszt, hogy a magánnyugdíjpénztárak volt tagjainak átáramló, mintegy 2700 milliárdnyi vagyonát egy ötfős testületre bízza. Ennek négy tagja a kormány delegáltja lesz, az ötödik pedig a nyugdíjbiztosítóé. A munkáltatók és munkavállalók nem kaptak itt helyet, holott az ő járulékaikról van szó. A Nyugdíj- és Adósságcsökkentő Alapról szóló tervezet szerint az alap nem kezeli külön kasszában a nyugdíjcélú befizetéseket, hanem előre nem meghatározott módon a költségvetés különböző fejezeteibe, az államadósság kezelésére, valamint a nyugdíjakra fordítja azokat. Hogy milyen arányban, az nem világos, és ha ezen az öt emberen múlik, akkor feltehetően politikai preferenciák döntenek erről.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogorvoslati lehetősége van a magánnyugdíjpénztárak befizetőinek, amennyiben nem akarnak átlépni az állami nyugdíjrendszerbe?
2. Milyen garanciális feltételek mellett szüntethet meg az állam egy magánszerződésen alapuló befizetési formát?

Ékes Ilona, a Fidesz parlamenti képviselője nemrégiben levélben fordult Pintér Sándor belügyminiszterhez a prostitúció szabályozásával kapcsolatban. A képviselő jelezte, hogy Magyarország még csak kísérletet sem tesz a New York-i egyezmény aláírásával vállalt kötelezettségek betartására. Ékes Ilona a legaggasztóbbnak a gyermekprostitúció jelenségét tartja. Jogi anomáliának minősíti, hogy miközben a büntetőtörvénykönyv a 18 év alatti prostituáltat megrontás, azaz bűncselekmény áldozatának tekinti, addig a szabálysértési törvénykönyv szerint ugyanezt a kiskorú lányt meg is lehet büntetni, ha például felkínálkozik, türelmi zónán kívül áll vagy éppen nincs nála bárca. A szabálysértésekről szóló törvényt az Országgyűlés tavaly nyáron módosította, így a fiatalkorú – vagyis a 14 évesnél idősebb, de 18-nál fiatalabb – szabálysértőket őrizetbe lehet venni, a bíróság pedig elzárásra is ítéelheti őket. Az új törvények első fiatalkorú elzárásra ítéeltje egy 17 éves borsodi lány volt.

Pintér Sándor válaszában részletesen hivatkozik az egyezmény előírásaira, anélkül hogy reflektálna Ékes azon felvetésére, hogy a kötelezettségekből szinte semmit sem tart be az ország. Pintér Sándor szerint Ékes Ilona felvetése téves, mert tapasztalataik szerint a kiskorú prostituáltak nem fenyegetés és kényszer alatt, hanem önként válnak prostituálttá. „Sajnos egyre több lány anyagi haszonszerzési szándékkal, önként árulja a testét” – áll a belügyminiszter válaszában anélkül, hogy megjelölné, milyen hivatalos kutatásokból, statisztikákból szűrte le ezeket a következtetéseket. Pintér azt javasolja, Ékes forduljon az oktatási államtitkársághoz, hiszen a megelőzés az iskola feladata, a rendőrség csak „jelzőrendszeri tagként” tud közreműködni. A belügyminiszter tájékoztatása és az általa idézett rendőrségi statisztikák szerint tehát Magyarország olyan hely, ahol nem létezik a gyerekprostitúció.

Rozgonyi Attila, a Kornis Klára Gyerekotthon vezetője néhány hete a Magyar Nemzetben arról beszélt, hogy az ott lakó gyereklányok közül sokan a gyerekprostitúció áldozataivá válnak. „E helyütt kell megjegyezni, hogy valakik használják ezeknek a kiskorú lányoknak a testét, így a hatályos Btk. szerint bűncselekményt követnek el. Nem tudunk róla, hogy ilyen eljárást indított-e valaha is bárki ellen a rendőrség” – mutat rá Betlen Anna.

És végül a jogi anomáliáról: Pintér leírja ugyan, hogy a Btk. bünteti azt a személyt, aki tizennyolcadik életévét még be nem töltött személlyel létesít ellenszolgáltatás fejében szexuális kapcsolatot, azonban hozzáteszi: a „prostituáltként előállított gyermek- és fiatalkorúak megkérdezése, illetve az esetleges prostitúcióra kényszerítés körülményeit megvizsgálva elmondható, hogy a tetten ért fiatalok szinte kizárólag saját akaratukból folytatják e tevékenységet”.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mi a gyermekprostitúció meghatározása?
2. Milyen jogi védelmet kellene biztosítani a gyermekprostitúció áldozatainak a nemzetközi egyezmények szerint?

197. ESETLEÍRÁS

Pszichiáter vagyok, de részt veszek a közösségi ellátásban koordinátorként is. Rálátok az orvos- és valamennyire a szociális továbbképzésekre is. Többször igyekeztem munkatársaimmal olyan képzéseket akkreditálni, amelyek a közösségi ellátásokban megjelenő pszichoszociális módszertan fejlesztését segítenék. Hasonló képzéseket az orvosképzésben sikeresen akkreditálunk (mégpedig ingyenesen, egyszerűen, elektronikus úton). Szükség is van ezekre, hiszen a közösségi ellátásokban megjelenő speciális pszichoszociális módszertan fejlődik és korszerűsíteni kell, nem beszélve a pszichiátriai ismeretekről, amelyek szinte kicserélődtek az utóbbi években (például a betegségkonceptiók, a terápiás hatékonyság és a gondozás célja, kontextusa és a betegekkel való kapcsolattartás területein is – például a felépülésmodellnek, a NICE irányelveknek a közösségi gondozásban is meg kellene jelenniük??). Ámde rendre lepattanunk az akkreditációs bizottságokról. Hol valami formai hiba miatt, hol meg ki tudja miért is. Már arra is gondoltam, nem jó, ha orvos szerepel a képzésekben. Ugyanakkor szakmai anyagaink meg megjelennek mások szerencsésebben elindított közleményeiben és képzéseiben, a forrás feltüntetése nélkül. Elgondolkodtam azon, hogy maga a képzési akkreditáció folyamata már olyan nyakatekert és bürokratikus, na meg drága, hogy annak nem sok más értelme lehet, mint hivatalokat eltartani. Itt-ott magam is megjelentem szociális továbbképzéseken a közösségi pszichiátria területén, ahol előfordult, hogy a továbbképzés tartalma az egymás (jobb, rosszabb) gyakorlatáról történő „mesélgetés” volt, amely az orvosképzési sztenderdek szerint nálam kiverte a biztosítékot. Aztán meg kiderült, hogy például az orvoslásban elfogadott nemzetközi konferencia, ottani előadás és más, a közösségi pszichiátriában hasznos továbbképzés a szociális ellátásba nem vihető át, így aztán hamarosan ki leszek szuperálva mint koordinátor. Nem baj, lehet, hogy benevezek erre a kosárfonásra...

Szóval a szociális képzések, továbbképzések rendszere szerintem újratervezést igényel.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen szabályok érvényesek a szociális szakemberek továbbképzésére?
2. Milyen eljárás szerint történik a szociális továbbképzések akkreditációja?

198. ESETLEÍRÁS

Meglátva a „fonjunk-ne fonjunk” továbbképzést, először csak továbbléptem. Évek óta megjelenik ez a toborzó felhívás. Aztán látva a feltörő indulatokat, egyre nehezebben álltam meg, hogy ne szóljak hozzá én is. Az természetes, hogy a kosárfonók megpróbálják eladni ezt a tudásukat. Biztos jól is csinálják, ezt senki nem is vonta kétségbe. Csak úgy 2008 táján a Minisztérium berágott, hogy az összes munkanélkülit kosárfonónak képeznék. Úgy tudom, azóta nem is engedik az ilyen képzéseket a Munkaerő-piaci Alapból. Maradt a reszli, a szociális ágazat. El lehetne adni egy kis megfelelő körítéssel önismeretnek, rehabnak vagy bármi másnak. Természetesen a „Magyar sivatagi szociális munkások ajánlásával”. Ez megvan, hisz kreditet lehet kapni érte. Az értékesítés másik eleme, a hálás és csodás gyógyulásról számot adó betegek – esetünkben szoc. munkások is – megjelentek a termék mellett. Eddig egy normál értékesítési folyamat. Ami már nem az, hogy adhatja-e egy szociális oktatást végző intézmény a nevét ehhez? És hogy komolyan gondolja valaki, hogy ez elszámolható szakmai továbbképzésnek mondjuk a támogató szolgálatnál? Mondjuk nekem az utcai szociális munkánál is érdekes lehet a „fonjunk egy jót itt az aluljáró mellett” szituáció. Így a magam részéről azokkal értek egyet, akik szerint ez így, ebben a formában lejáratás. Eddig is sok kritika érte az akkreditációs tevékenységet, úgy tűnik, ez ma is aktuális, ha most erre ismét akkreditációt adott valaki. Ez a lejáratás egyik szintje, a másik szint a közvélemény előtti, valóban, ha ennyire telik tőlünk, hogy „fonunk egyet az ügyféllel” az nem biztos, hogy hasznossá tesz bennünk a társadalom szemében. A fonásba belekotárkodó, és ettől mély szakmai kielégültséget átélt segítőkért pedig komolyan aggódom, esetünkben mentálosok bevonását tudom javasolni.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen szabályok érvényesek a munkaerő-piaci képzések meghirdetésénél ?
2. Hogyan biztosítható, hogy a képzéseket követően a résztvevők az elsődleges munkaerőpiacon tudjanak elhelyezkedni?

199. ESETLEÍRÁS

Hallgatói alkalmasság: régi vita ez, kezdve a lehet-e 18 éves diákból négy, most már csak 3 és fél év alatt jó szociális munkást képezni, odáig, hogy ki és milyen jogon állítja valakiről (aki esetleg 18 éves, fiatal és kialakulatlan személyiség), hogy alkalmatlan. Amíg kevesebb hallgatóval dolgoztunk, és volt felvételi beszélgetés, azért lehetett látni, és lehetett beszélni róla. Én több hallgatót tanácsoltam el a pályáról, és nem a magas szakmai elvek jegyében, hanem mert láttam, hogy nem bírja megérteni és nem bírja majd csinálni a szociális munkát. 150 hallgatónál ez szinte lehetetlen, különösen ha egy vizsgaidőszakban 300 dolgozatot olvasok el, és mondjuk 200 diákot vizsgáztatok. A hallgatói jogok tiszteletben tartása azt igényli, hogy „egzakt” indok legyen egy hallgató elbocsátására, ez pedig a buktatás. Volt már az oktató életében arra példa, hogy a többször megbuktatott és nem csak tudásában, hanem hozzáállásában megkérdőjelezhető diákot viszont külön eljárásban egy ad hoc vizsgabizottság sikeresen levizsgáztatott. A bizottságban egy szociális sem volt. Elvileg több szűrő lenne a hallgatói szelekcióra: a felvételi, a vizsgák és a gyakorlat. Egyik szűrő sem működik, és ha ki is alakulnak a „nem alkalmas” vélemények, azt alátámasztani sok okból nem könnyű. Talán nem is a szelekció a fontos, hanem az alkalmassá tétel, ami viszont személyes kapcsolatot igényel. Erre a legtöbb képzésben nincsenek meg a feltételek, csak az óra keretein belül. A nappali még csak-csak elmegy, de a levelező képzésben (mostanság a költséghatékonyság jegyében) harmadnyi óraszámmal, százas nagyságrendű évfolyamokkal szinte lehetetlen.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eljárások lennének lehetségesek a segítő szakmára történő képzések felvételijén, amivel a szakmai alkalmasság megállapítható lenne?
2. Milyen jogi garanciákra van szükség a diákok számára a szakmai alkalmasság megállapításához kötődően?

Szó volt itt arról is, hogy a gyejő [Gyermejkölési Szolgálat], az intézményvezető stb. nem megfelelően dolgozik. Valóban, elsősorban az a dolgunk, hogy a saját munkánkat jól végezzük, de ez nem elég. Nekünk mint szakmának egységesen kellene fellépni azért, hogy bizonyos dolgok megváltozzanak.

1. Jelenleg még a törvények is sok helyütt megengedik, hogy boldog-boldogtalan bármilyen diplomával szocmunkát végezzen, mintha ez egy olyan foglalkozás volna, amihez mindenki ért.

2. Jelenleg a képző intézményekben a sikeres felvétel szinte garantálja a diplomát. Akit egyszer felvettek, azt semmi sem menti meg attól, hogy szociális munkás, szociálpedagógus, szociálpolitikus stb. legyen. Gyakorlatilag mindenkit áttuszkolnak a vizsgákon, a tanárok jó része szemet huny a diák alkalmatlansága vagy linksége felett. De miért?

3. Mert a tanárok közül is sokan (és itt valóban tisztelet annak, aki nem) szintén linkek és alkalmatlanok. Ha csak katalógussal tudja bekényszeríteni a diákot az órájára, különben mindenki elmenekülne, még a jobbik eset, ez ugyanis azt jelenti, hogy a tanár egyáltalán nem megy órát tartani. Még ha semmiről se beszél az idő felében, a másokban meg elengedi a diákokat, mondván, úgyis dolguk van/fáradtak/késő van stb. Rosszabb esetben beküld maga helyett valakit, mondjuk egy doktoranduszt, akinek esetleg fogalma sincs a dolgok állásáról és a gyakorlatban dolgozó, másoddiplomás képzésre járó hallgatók világosítják fel őt, és akkor felmerül, hogy ki tanít kit, és kinek is kellett volna a 150 ezer Ft/félév tandíjat fizetnie? De még itt is örülhetünk, hogy egyáltalán nem megy valaki. Mert a „legszebb”, amikor ott ül 50–150 hallgató, sok az ország túlsó végéből, hajnali 4-kor kelt, fizet 6000 forintot az utazásra, és nem jön be senki. Hosszas nyomasztás után kiderül: a tanár külföldön van, de úgy emlékezett, hogy szolt az évfolyamnak. Nyilván a kollektív memóriával van baj...

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi garanciákra lenne szükség ahhoz, hogy a szociális munkaköröket csak szociális végzettséggel lehessen betölteni?
2. Hogyan tudják érvényesíteni a felsőoktatásban tanuló diákok a tisztességes tanuláshoz való jogukat, ha az oktatás színvonalát nem megfelelőnek tartják?

201. ESETLEÍRÁS

A kezdet kezdetén viszonylag aktív követője és vizsgaszervezőként részese voltam a szakvizsga rendszernek. Most eltekintenek annak fejtegetésétől, hogy jó vagy nem jó ez a rendszer, így ahogy van. Egy dolog azonban a kezdetektől nem hagy nyugodni. A képesítési követelményeket előíró jogszabályokból az következne, hogy a szakvizsga olyan univerzális tudást adó valami, ami elsősorban a vezetői képességekhez nélkülözhetetlen (szak)tudást teremti meg vagy pótolja, függetlenül a jelölt alapvégzettségétől, ugyanis e nélkül nem lehet vezető a vezető. Ezzel szembeáll az, hogy bár 7-fajta szakvizsga létezik, a képesítési előírások szabályozzák ugyan a szakvizsgára kötelezettek körét, de nem határozzák meg, hogy az egyes vezetői munkakörök esetében melyik szakvizsga fogadható el, vagyis bármilyen szociális szakvizsgával bármely vezetői munkakör betölthető. Tehát kell a szakvizsga, hogy vezető lehess, de tök mindegy, hogy milyen. Ezzel sikerült „saját házon belül” leképezni azt a helyzetet, ami – kicsit sarkítva – a képesítési előírásokban is benne van, vagyis (tudatosan csúsztatva): elég, ha diplomád van ahhoz, hogy szociális munkás légy. Tehát annál a kérdésnél, hogy ki menthető fel a szakvizsga kötelezettség alól a vezetői beosztáshoz fontosabb, hogy miért is kell szakvizsga a vezetői beosztáshoz? Ha pedig kell, milyen is? És ezután, nyilván jöhet a többi kérdés is, például hogy a mostani rendszerben megszerezhető szakvizsgák megfelelnek-e ennek?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen szabályai vannak a szociális szakvizsgának?
2. Indokolt lenne-e annak szabályozása, hogy egyes vezetői munkakörök esetében melyik szakvizsga fogadható el?

Jónak tartom a felvetéseid – beszélni kellene a képzésekről, a szakmának megrendelőként kellene a képzések felé fellépni, és a szakmának kellene egy olyan minőségbiztosítási eljárást kidolgoznia, ami a képzéseket és a szociális szolgáltatásokat tudná minősíteni. Rajtunk múlik (az államigazgatás teszi a maga dolgát). Az Iskolaszövetség erre alkalmas szervezet lenne, ha az ott ülőknek érdeke lenne, hogy átláthatóvá tegyék a képzésüket. De sajnos az ott ülők elvben és szóban nagyon nyitottak, az átláthatóság elvében nagyon egyetértők, de a gyakorlatban elzárkózóak. S. J. évek óta próbálja elérni, hogy a szociális képzésekben tanított tantárgyak tematikái és irodalomjegyzékei egy közös adatbázisba kerüljenek, ezzel összehasonlíthatóvá válnának a képzések, és a képzések tartalmáról is információt lehetne nyerni. A konkrét megkeresésekben az Iskolaszövetségben lévő urak és hölgyek arra hivatkoznak, hogy a tematika szellemi termék, és nem kiadható. Ebben a kettősségben nehéz partnert találni. De. Lehetne önkéntes mozgalmat indítani, ahol a képzőintézmények nyilvánosságra hozzák a tematikáikat. Tovább megyek. Az iskolaszövetség összeállíthatna egy „dialógusalapú minőségbiztosítási rendszert” (van alternatívája az ISO és a TQM típusú minőségbiztosításnak) és meghirdethetne önkéntes minőségbiztosítási átvilágításban való részvételre való felhívást az iskoláknak. Tovább megyek. Az Iskolaszövetség tekinthetne önmagára úgy, mint egy kompetens szervezetre, amelyik képes, és alkalmas arra, hogy minősítse az egyes szociális képzéseket. Vehetné magának a bátorságot és a presztízst teremtő erőt, hogy védjegyet adjon ki, akkreditáljon képzéseket (és vállalja azt is, hogy nem akkreditál képzéseket, ha nem felelnek meg) és ezzel kinyilvánítsa, hogy a szakma mely képzéseket tartja megfelelőnek. A 3SZ (vagy a Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete) megtehetné ugyanezt a szociális szolgáltatásokat nyújtó szervezetekkel. Minőséget Mi teremthetünk, és a minőségi kritériumokat Mi határozhatjuk meg a szociális szakmában, és az ehhez tartozó eljárásokat Mi hozhatjuk létre. Az egyes szakmai kérdésekről is Mi folytathatunk dialógust. A „Mi”-ben pedig érezze magát mindenki megszólítva. Senki egyéni véleményét nem helyettesítheti más véleménye, még ha egybeesik is valakivel, valakinek a véleménye. Fontos lenne, hogy a szakmát érintő kérdésekről dialógust tudjunk folytatni, a dialógust követően pedig megállapodások jöjjenek létre, amelyektől való eltérést a szakma saját maga, az általa kialakított szabályok mentén szankcionál. Kíváncsi magunknak, hogy dialógusképesebbek legyünk, a szakmát és a társadalmat alakítók tudjunk lenni közösen.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi feltételeknek kell megfelelnie egy civil szerveződésnek, hogy a szakmai minőséget ellenőrizhesse?
2. Hogyan kellene figyelembe vennie az államnak egy civil szakmai szerveződés véleményalkotását?

203. ESETLEÍRÁS

Kaptam még most karácsony előtt közvetlenül két hosszú levelet is egy családtól meg egy kislánytól, ami-ben arról van szó, hogy a család szeretne magához venni, akár örökbe fogadni (most dec. 15-től már örök-be fogadható is) egy kislányt, aki 14 éves, és akit már 5 éve patronál. A levelek szerint a lány 5 éve szinte minden szünidőt, hétvégét náluk tölt, természetesen egyetlen fillér nélkül, az otthon veszi föl azokra az időkre is a pénzt... Ők is, és a 14 éves lány is leírták a kálváriájukat, szélmalomharcukat, amit a gyerekott-honnal vívnak évek óta azért, hogy saját családjukban nevelhessék a lányt. Voltak már a gyámhivatalban, a GYIVI-ben, de segítséget sehol nem kaptak. Amik a levélben szerepelnek, azok alapján súlyosan sérül-nek a gyerek érdekei több tekintetben is. Ti mit tennétek, hogyan próbálnátok meg segíteni abban, hogy ez a kislány – most már nagylány – abban a családban nevelkedhessen, ahol szeretne? Mit javasolnátok neki, nekik, hová forduljanak? A gyerek gyámja az otthon vezetője.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eljárásban történhet meg az örökbefogadás?
2. Milyen jogi garanciái vannak annak, hogy a gyerek érdeke, elgondolása figyelembe legyen véve az örök-befogadásnál?

A továbbiakban inkább lokálisan, a díjhátralékosokra fókuszálva és a segítő intézmények szempontjából nézem a problémákat. Amennyire most, a kilakoltatások kezdetén látható, itt a potenciális kliensek új típusa jelenik meg; a nemkliens, vagyis az, aki eddig nem fordult hozzánk, most is csak véletlenül kerül velünk kapcsolatba, aki nem reménykedik a probléma megoldásában, megoldhatóságában. Dinamikusan: aki csodát vár, de nem tevékeny. Antropologikusan: aki arra szocializálódott, hogy az állam úgy is gondoskodni fog róla, vagy ha nem, majd ír a Kádár elvtársnak, és ő intézkedik. Patológiai szempontból: depressziósok, enerváltak, motiválatlanok, önértékelési zavarosok. Az ilyen kliensek aktivitására alig építhetünk, a velük való foglalkozásban feltehetően sok konkrét tevékenységet, esetleg döntést kell/kéne átvennie a segítőnek. A kitűzhető célok is beszűkültek. A krízis előrehaladtával a lakhatás (átmeneti) megoldásával lehet foglalkozni; családos szállót, hajléktalanszállót, albérletet, szívdességi lakáshasználatot lehet keresni. Jogászaink véleménye megoszlik a tekintetben, hogy a jogi eljárást ügyvédi trükkökkel érdemes-e elnyújtani. Egyrészt persze felesleges erre időt, energiát fordítani, előbb-utóbb a jogi folyamat úgy is fatálisan zárul. Másrészt ha időt nyerünk, (legalábbis elvileg) lehetőségünk van valamilyen pozitív változást kieszközölnünk, és a fatális kimenet elkerülhetővé válik, erre már volt precedens. Minthogy a segítség lehetőségei igen korlátozottnak tűnnek, jó volna egyeztetni legalább a családsegítő, a gyermekjóléti szolgálat, az önkormányzat és a vagyonkezelő között, leginkább a prevenciót illetően, vagyis hogy miként lehet a folyamat bizonyos szakaszaiban a hajléktalanná válást megelőzni.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. *Hogyan érthető el jogilag, hogy a szociális szolgáltatások azokkal is foglalkozzanak preventív módon, akik még nem ügyfelei a szolgálatnak, de ha nem kapnak támogatást, akkor súlyos helyzetben lévő – lakást vesztő – ügyfélként jelennek meg rövidesen? Milyen jogi eszközökkel támogatható, kényszeríthető ki az intézmények közötti együttműködés?*

Az egyszemélyes gyerekjóléti szolgálatoknál az alapellátásban történő gondozás eredménytelensége esetén ugyanaz a személy fogja javasolni a hatósági intézkedést, majd a védelembé vétel után gondozni a családot. Egyesületünk a korábbiakban is megfogalmazta, hogy nem tartja szakmailag elfogadhatónak a „mellékállású” és az egyszemélyes családsegítést és gyermekjóléti szolgáltatást. Az ilyen formában működő szolgáltatások munkatársainak nincs meg a lehetősége továbbképzésekre, szakmai konzultációkra, esetmegbeszélésekre, hogy a szupervízióról ne is beszéljek. A munka jellegéből adódóan csak team formában működtethető megfelelően. A probléma megoldására kínálkozik a települések közötti társulásos forma, amelyre már több jó – és persze rossz – példa található (például a családgondozó csak kéthetente jut el a településre). Szöllősi Gábor egyik tanulmányában (A gyermekjóléti szolgálatok átszervezésének kérdéséhez, 2005. Kézirat) felveti az ellátási szintek bevezetésének gondolatát.

1. Minimális ellátás (információ, problémák észlelése, jelzése, továbbítása, az igénybe vevő és szolgáltató közti kapcsolat segítése).

2. Alapellátás (a törvény szerinti).

3. Speciális ellátás: intenzív családmegtartó szolgáltatás és egyéb speciális ellátások. Itt felmerül az azonos színvonalú ellátáshoz való jog kérdése is. Tudjuk, hogy milyen nagy különbségek vannak az ellátások között. És itt nem csupán az egyszemélyes és intézményesült ellátási formák különbségeire gondolok, hanem az azonos szintű intézmények között kialakult egyenlőtlenségekre, amelynek alapvető oka az önkormányzatok eltérő szemlélete, finanszírozása, értékrendszere, a gyermekjóléti szolgálatok értékvilága, elkötelezettsége, szakember-ellátottsága stb. Milyen megoldási lehetőségek kínálóznak? Ha merünk szembenézni a realitásokkal, akkor megszívlelhetjük a Szöllősi Gábor által javasoltakat. Véleményem szerint kétszintű ellátásnak lehetne nagyobb esélye a családsegítésben már kipróbált (2000 fő alatti településen szociális információs szolgálat) módon: a gyermekjóléti szolgálatoknál a kisebb településeken (például 2000 fő alatt) a minimális szint, e fölött alapellátás (a speciális ellátással együtt). Természetesen a társulás mint alternatíva – ahol ez lehetséges – meg kellene, hogy maradjon. Ismerve az önkormányzatokat, akik az olcsóbb megoldásokat kedvelik, ezt csak a finanszírozás oldaláról lehetne hatékonyan szabályozni úgy, hogy egyik megoldás sem lenne olcsóbb számukra. Ez esetben viszont minden családnak volna esélye legalább megközelítően azonos szolgáltatásokhoz. Itt viszont a hozzáférés – utazás – kérdésköre fog nehézséget jelenteni. Az ezeken a településeken élők viszont már „megszokták”, hogy az ellátásokért utazni kell. Kérdés, hogy ezért is utazni fognak-e?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan biztosítható az azonos színvonalú ellátás az egyszemélyes és az intézményi szolgáltatásoknál?
2. Hogyan befolyásolja a gyerekek érdekeinek érvényesülését az egyszemélyes szolgáltatás léte?

Valószínűleg gyilkosság áldozata lett az a 30 éves csepeli szociális munkás, akire munkába érkező kollégái találtak rá vasárnap. Holtan találtak egy 30 éves nőt vasárnap reggel egy csepeli szociális intézményben, a nő valószínűleg bűncselekmény áldozata lett – közölte a rendőrség az MTI-vel. Munkába érkező kollégái találtak rá a holttestre a fővárosban, a XXI. kerületi Szent István úti szociális intézményben – mondta el Kormos Endre, a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) sajtóügyelete. Hozzátette: a helyszíni szemle elsődleges adatai szerint a nő bűncselekmény áldozata lett, a halál pontos okát igazságügyi orvos szakértői vizsgálat állapítja meg. A nyomozást az ügyben a BRFK nyomozó főosztálya életvédelmi osztálya folytatja. Az MTI helyszínen tartózkodó tudósítója a szomszédoktól úgy tudja, hogy a holttestet egy családi házból kialakított nevelőotthonban találták meg.

Bizonyára hallottátok, hogy vasárnap virradóra Csepelen megöltek egy 30 éves szociális munkást. Az elkövetőket a kliensei körében keresi a rendőrség. A híradós anyagból nem derült ki, pontosan hogy milyen intézményről van szó, következtetni tudok csupán, hogy egy családias otthonban történt a tragédia, ahol a hétvégén három lány nevelt lakott. Úgy érzem, hogy az eset kapcsán el kellene gondolkodnunk azon, hogy a szociális munkásokat érő agressziót, vagy a veszélyes helyzetek kialakulásának valószínűségét, annak lehetséges körülményeit helyén kezeli-e a szakma. A szociális munkás nem tudja elkerülni, hogy feszültségek, akár tőle független konfliktusok ütközője legyen, akár a hajléktalanszállón, akár az anyagyermek otthonban, akár egy gyermekjóléti szolgálatnál dolgozik. A konfliktus nem csak „hozott” lehet. A szociális munkás nem önzetlen segítő, akit ezért csak szeretni lehet, hanem legalább ennyire ellenfél is, amikor bizonyos viselkedésformákat, vagy ilyen-olyan szabályok betartását várja el. A szociális munkásnak az a dolga, hogy ezeket a helyzeteket megértse, kezelje, majd segítsen a megoldásukban. A konfliktus kimenetele a szociális munkáson és az ügyfélén múlik. Az ügyfél pedig ezerféle lehet. Ezer módon értelmezhetik a klienseink a segítségnyújtás fogalmát, ezer módon reagálhatnak az elvárásainkra, vagy az egyszerű „nem”-jeinkre, amelyek szintén szakmai okokból hangzanak el. Nem igaz az, hogy a szociális munkás minden helyzetben meg kell, hogy tudja oldani a konfliktust, mert ez a szakmája. Nem igaz, hogy ha az ember megadja a tiszteletet az ügyfélnek és nem ingerli mondjuk lekezelő modorral, akkor az ügyfél is helyesen fog viselkedni. Nem igaz az sem, hogy nincs mitől félni a munka során. Ezek olyan téves állítások, melyeket emlékeim szerint a főiskolán megtanulnak a szociálismunkás-hallgatók. Ezzel összefüggésben megtanulják azt is, hogy az ő személyes szégyenük, hibájuk, kudarcuk, ha nem tudnak megfelelően kezelni egy helyzetet vagy egy embert, vagy ha félnek a kienstől. A szociális munkában fajunk egyik alapérzése, a félelem, tabu. Ha nyílt, fizikai agresszióra kerül sor, akkor nyilván nem volt a szociális munkás elég megértő, türelmes, vagy rosszul mérte fel a kliensében felhalmozódott agresszió okát, vagy természetét vagy fokát.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A jog milyen védelmet ad a szociális szakembereknek az őket veszélyeztető helyzetek kezeléséhez?
2. Milyen kártérítés jár a családnak a munkavégzés közben bekövetkezett halál esetében?

A piacgazdaságba való átmenet válságos évei alatt a szociális szükségletek kielégítésének felelősségét radikálisan decentralizálták, a felelősséget és feladatokat nagyobb részt a központi államtól a helyi önkormányzatokhoz delegálták, kezdetben a szabályozást is jelentősen decentralizálták, a helyi önkormányzatok mind a szolgáltatások létrehozása-működtetése, mind a pénzübeli ellátások kialakítása-folyósítása, mind ezek finanszírozása és konkrét szabályozása terén igen jelentős „önállóságot kaptak” – részben az általános forráshiány következtében. A kezdeti éveket követően azonban elindult egy ellenkező irányú folyamat is, mely mind a mai napig tart. Ennek során a pénzübeli ellátások egy igen szűk, jól meghatározott körére vonatkozóan fokozatosan, lépcsőről lépre elkezdett kiterjedni a központi állami felelősségvállalás (olykor korábbi állami felelősségek visszavonásával párhuzamosan), megjelent e pénzübeli ellátások központi (törvényi) szabályozása és egyben (részben vagy egészben) központi állami, normatív finanszírozása (ilyen ma az idősök rendszeres szociális járadéka, az aktív korúak rendszeres szociális segélye, a normatív lakásfenntartási támogatás stb., részben idesorolhatjuk a családtámogatási rendszer átalakítását is). Ezek – megítélésünk szerint – rendkívül fontos előrelépések a jóléti rendszerek kiépítésének útján.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan kellene jogilag szabályozni a költségvetési finanszírozást és az önkormányzatokhoz delegált feladatokat, hogy a delegált feladatok és a források összhangban legyenek, a feladatok teljesüljenek?
2. Milyen jogi eljárásokkal lehetne elérni, hogy az önkormányzatok maradéktalanul teljesítsék az előírt feladataikat?

Előnyei mellett a normatív finanszírozási forma problémái a következők:

- *nyílt végű támogatási kasszát feltételez, vagyis mindentől függetlenül, annyi és olyan szolgáltatónak kell folyósítani a normatív támogatást, ahány szolgáltató működési engedélyt kér és kap;*
- *a nyílt végű kassza túlfutásának szabályozását is szolgálják az ellátás szempontjából magyarázhatatlan bürokratikus akadályok, a szabályokba és eljárásokba épített formális és informális gátak;*
- *nem ösztönöz sem eredményességre, sem hatékonyságra, sem szükségletorientált szolgáltatásokra/módszerekre (mindezt legfeljebb, jó esetben a szolgáltatásban dolgozók elhivatottsága pótolhatja);*
- *elsősorban fennmaradásra ösztönöz, illetve a normatív finanszírozás előírásainak és ellenőrzésének való megfelelésre;*
- *nem differenciál semmi szerint, mindenki ugyanazt az összeget kapja – azt viszont biztosan („buta, de biztonságos”);*
- *nem differenciál szükségletek szerint, minden szolgáltató megkapja, amelyik működési engedéllyel rendelkezik (ha mondjuk öt szolgáltató akar feladatot ellátni, bár kettő is elég lenne, akkor mind az öt megkapja a támogatást);*
- *miközben látszólag „olcsó, egyszerű és igazságos”, óhatatlanul (belső logikájából következően) folyamatosan túlszabályozást indukál, az ehhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül – melyek fennmaradásában erős lobbik (benne dolgozók, szabályozók, ellenőrök, erre képzők) érdekeltek – rendkívül drágává válik e rendszer működtetése és ráadásul igazságtalan is;*
- *nem érte el, és mai szerkezetében nem is érheti el egyik legfőbb célját, nevezetesen, hogy egyes (az állami normatívával finanszírozott) szolgáltatások egyenlő eséllyel hozzáférhetők legyenek minden arra a szolgáltatásra rászoruló polgár számára, vagyis megvalósuljon az „országos lefedettség”. Ezzel szemben jelentős ellátatlan területek (fehér foltok) maradtak meg, sőt alakultak ki e forrásallokációs mechanizmus hatására;*
- *igazságtalan és növeli az egyenlőtlenséget, mivel – többnyire jövedelemtől, tehervállaló képességtől függetlenül, vagy majdnem függetlenül – normatív támogatásban részesülnek azok, akik hozzájutnak, miközben semmiben nem részesülnek azok, akik nem jutnak hozzá, függetlenül attól, hogy ez utóbbiak is rászorulnának a szolgáltatásra;*
- *különösen kirívó „eredmény”, hogy éppen a legrászorultabbak által lakott településeken nem lehet – már magából a szabályozásból adódóan sem – hozzájutni a normatívával támogatott szolgáltatásokhoz, illetve hátrányt szenved minden olyan szolgáltatás és szolgáltató, mely a szükségleteket ugyan kielégítené, de nincs benne a normatív finanszírozási körben.*

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mi szól a normatív finanszírozás működtetése mellett?
2. Milyen lehetséges finanszírozási modellel lehet a szolgáltatásokat működtetni?

Egyre inkább elterjedt a szociális szolgáltatások egyre részletesebb központi állami szabályozása. Mind a normatív finanszírozás kialakult rendszeréből, mind a kötelező feladatellátás kialakult szabályozási rendszeréből logikusan következik, hogy a központi állami szabályozás egyre részletesebbé, egyre elburjánzóbbá válik.

- *A tapasztalat azt mutatja, hogy az egyre részletesebb központi állami szabályozás egy öngerjesztő folyamattá válik: újabb és újabb szabályozást indukál, nő az elkövetett hibák száma, azok korrekciója, majd a korrekciók korrekciója, nő a szabályozási ellentmondások előfordulási gyakorisága, a követhetőség és átláthatóság helyett olyan átláthatatlan és ellentmondásos szabályozási-jogi környezet kialakulásához vezet, mely rontja mind a szolgáltatók, mind a rászorulóknak jogbiztonságát, a hozzáférés kalkulálhatóságát.*
- *Az egyre részletesebb központi állami szabályozás egyre jobban elbürokratizálja a szociális szolgáltatók működését.*
- *Az egyre részletesebb központi állami szabályozás a szociális szolgáltatók körében is egyre szélesebb körben elterjeszti a megkerülés, kijátszás, „kiskapukeresés” mechanizmusait.*
- *Az egyre részletesebb központi állami szabályozás egyre részletesebb sémákba, előírásokba szorítja a szolgáltatási formákat, egyre kevésbé engedi azok egyedi, problémaorientált kialakítását, működtetését.*
- *Az egyre részletesebb központi állami szabályozás fokozatosan és jól nyomon követhetően kiszorítja mindazon szolgáltatókat, szolgáltatásokat, melyek az újabb és újabb előírásokhoz nem tudnak (vagy esetleg nem is akarnak) alkalmazkodni.*
- *Az egyre részletesebb központi állami szabályozás ugyan kivédheti a helyi bürokráciák esetleges döntéseinek káros következményeit, de ezzel párhuzamosan leépíti a helyi szükségletek és érdekek artikulálásának, kifejezésének és érvényesítésének fontosságát, szerepét, infantilizálja a szükségletek köré szerveződő érdekérvényesítési mechanizmusokat – miközben felerősíti ezek centralizálódását.*
- *Az egyre részletesebb központi állami szabályozás egyre több kapcsolódó tevékenység és intézmény kiépülését indukálja, mely egyre jelentősebb kapacitásokat, forrásokat von el a szolgáltatásoktól és a rászorulóktól.*
- *Az összehangolatlan túlszabályozás további negatív következménye, hogy csökken az ellátásokhoz való hozzájutás átláthatósága, ezzel sérülnek az ellátottak jogai és e jogok érvényesítésének lehetőségei is.*

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan lehet a központi állami részletes szabályozás egyensúlyát kialakítani, elkerülve a túlszabályozást?
2. Hogyan építik be a törvényhozási folyamatba a jogszabály-előkészítési egyeztetések szempontjait? Milyen garanciák vannak/kellenének?

210. ESETLEÍRÁS

Végre találtam egy fórumot, ahol talán kiírhatom magamból, ami a szívemet nyomja! 2003 júniusában be kellett vonulnom a börtönbe. 2005. január 31-én szabadultam. A börtönben eltöltött időről hadd ne írjak most semmit, inkább az utána bekövetkezett káoszról. Szóval szabadultam, mondanom se kell, hogy a kisvárosban kitudódott, hogy hol is voltam. Leprásként kezeltek az emberek, az ismerősök elfordultak tőlem, a gyermekeimet kibeszélték az iskolában. Nagyon rossz érzés volt, tudom sokan úgy gondolják, hogy magamnak köszönhetem ezt az egészet... Próbáltam elhelyezkedni itt a kis városunkban, de sajnos nem sikerült a múltam miatt. Így arra az elhatározásra jutottam, hogy Budapestre költözöm, és megpróbálom a családomat az ott megkeresett pénzből eltartani. Ez nem sikerült, mert kiderült a munkahelyemen is, hogy börtönben voltam. A legtöbb helyen erkölcsit kértek, oda be se adtam a jelentkezésemet, az itteni munkáltató pedig zsvány volt, és mielőtt engem is belerángatott volna az újabb csalásokba, jobbnak láttam felmondani. De ez nem is volt egyszerű, mivel olyan szerződésem volt, hogy ha én mondok fel, akkor 2 millió forintot kell fizessek. Próbáltam negatív magatartást tanúsítani, hogy nekem mondjanak fel, hát elég nehéz volt. Mint az oviban, kb. úgy viselkedtem. De felmondtak végre, viszont a szerződésemben az áll, hogy a munkáltató él azzal a jogával, hogy egy évig nem helyezkedhetek el az ő versenytársainál, magyarul abban a városban a szakmámban nem tudok elhelyezkedni. Így visszaköltöztem a kis városunkba. Most megpróbálom beadni a munkaügyi központba az álláskeresői segélyre a papírom, hogy amíg munkát keresek, addig se legyünk pénz nélkül, legalább a rezsire jusson. Az bánt a legjobban, hogy ami miatt börtönbe kellett mennem, azt nem egyedül tettem, de nem árultam el senkit. Most persze senki nem is köszön, és nem is foglalkoznak velem, pedig polgármesterek, képviselők, köztisztviselők is benne voltak, de hallgattam. Nem azért, hogy hátha adnak pénzt, hanem nem vitt rá a lelkiismeret, hogy beáruljam őket. A másfél év börtön alatt senki nem kérdezte meg, hogy mi van velem? De bezzeg a tárgyalás alatt állandóan hívogattak telefonon, hogy mit ne mondjak el.

Mit kellene tennem? Annyira kikívánczik belőlem, utálom, hogy pont ezek az emberek néznek le engem és a családom.

Megírnám legszívesebben a kisvárosunk fórumán, hogy ők is hadd szégyelljék magukat, de nem visz rá a becsületem, ha még van egyáltalán olyan. Ha valaki tud, kérem, adjon tanácsot.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen szociális szolgáltatások segítenek a börtönből szabadultaknak a társadalmi beilleszkedésben?
2. Milyen eszközökkel segíthetik a szociális szolgáltatók munkaerőpiacon való elhelyezkedést?

211. ESETLEÍRÁS

2005. január 24-én du. 3 órakor az irodában egyik munkatársam volt, és majd utánam jött a vezetőm és egy másik munkatársam, és jelenlétükben a táskámat kipakoltatta velem. „Táskavizit” van, közölte velem. Nem szokott lenni táskavizit egyébként. Gyanútlanul kipakoltam belőle olyan élelmiszereket, amiket vettem máshol, és az intézeti büfében is. Gyakorlat, hogy az elesett beteg lakók számára a mentálhigiénések veszik az édességeket, a nevüket a büfé alkalmazottja írja rá, és lista alapján osztjuk szét. Az élelmek között valóban volt három lakó nevével feltüntetett is. Egy db üdítőital az általam vásárolttal lett kicserélve, és a néni azt kapta meg annak ellenére, hogy szegény már második napja haldoklott, és 26-án már meg is halt. Én még ekkor is tiszteletben tartottam, hogy az őneki vásárolt üdítő ötlet illeti meg. Ő a halála után már nem kereste volna, de a lelkiismeretem sem vitt volna rá, hogy más személy dolgát vegyem el jogtalanul. Egy nápolyit az egyik bácsi ajándékba adta részemre előző héten még, csak ekkor akartam hazavinni azt. Egy mézes puszedit meg pont aznap kaptam az egyik nénitől, akit előzőleg felkészöntöttem a neve napján, csak felcseréltem véletlenül egy olyan néniével, aki demens beteg és nem cselekvőképes már. Az ún. „vizit napján” csupán az üdítő került szóba, és a többivel együtt elvette tőlem a vezetőm, és azokat az ő irodájába vitte át. Az autóbusz indulása miatt ezzel minden lezajlott. 2005. január 25-én, a délelőtti folyamán behívott a vezetőm a szobájába, és közölte velem, hogy adjam be a felmondásomat, akkor nem formál velem szemben ügyeket. A közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényt adta át, hogy tanulmányozzam át, hogy mik lehetnek a következményei annak, ha nem megyek el, és fegyelmit indít, és fel is jelent a rendőrségen. Bebizonyítja, hogy el fog lehetetleníteni, és nem fogok tudni elhelyezkedni a szociális szférában sohasem, mert neki még senki sem mondott nemet, csak csupán közös megegyezéssel elment. 2005. január 26-án, ismét a déli órákban behívott azokkal a kollégákkal együtt, akik jelenlétében tette a „táskavizitet”. Ekkor 2005. január 24. napra visszadátumozott jegyzőkönyvféleséget íratott alá velünk, amelyben felsorolta, mik voltak a táskámban. Őket kiküldte, és mi maradtunk bent ketten, amikor is megerősítette, hogy nagyon jó lenne, ha felmondanék, mert etikátlan, amit tettem, hitelességem nincs és hasonló jelzők. Nagyon lesújtott engem az eset, hogy ennyire visszaél a helyzetével (a vezetői hatalmával), és úgy állítja be a történeteket mint tény, mintha megloptam volna az elesett és gondozásomra bízott öregjeinket.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eljárás keretében kell kivizsgálnia egy vezetőnek, ha arra gyanakszik, hogy egy beosztott a lakóktól ajándékot fogad el?
2. Milyen jogi biztosítékaik vannak a megvádolt munkatársnak, hogy az „ajándékelfogadás” esetében a kivizsgálás, az ítélet az ő szempontjait is figyelembe veszi?

212. ESETLEÍRÁS

Magyarországon 15 ezer fogyatékos és 8 ezer mentális zavarokkal élő ember nagy létszámú bentlakásos intézményekben él. Az intézményrendszer működését és a lakók életminőségét vizsgáló kutatások egyértelműen bizonyították, hogy a nagy létszámú intézmények, strukturális adottságaikból fakadóan nem képesek rá, hogy a lakók számára megfelelő színvonalú szolgáltatást nyújtsanak, és alkalmatlanok rá, hogy a lakók társadalmi és személyes rehabilitációjában hatékony segítséget adjanak. Sokszorosan bizonyított tény, hogy az intézményi keretek között más lakhatási formákhoz képest szignifikánsan nagyobb az emberi jogok sérelmének esélye. A rendszerváltás utáni Magyarországon a jóléti szolgáltatások e szegmensének reformja folyamatosan napirenden volt, s 2007-ben hazánk csatlakozott a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló – és az intézménytelenítés mellett elkötelezett – ENSZ-egyezményhez, de számos kérdésben jelenleg sincs egyértelmű és a szakmapolitikai cselekvés számára irányt adó, megvitatott és kiértelt, konszenzussal övezett álláspont.

Az intézménytelenítés és a közösségi lakhatás támogatása egymást kiegészítő fogalmak. Az intézménytelenítés azt jelenti, hogy a nagy létszámú intézményeket kivétel nélkül felszámoljuk, az intézményeknek helyet adó épületeket a továbbiakban tartós lakhatást nyújtó szolgáltatási funkcióra nem vesszük igénybe, és helyettük közösségi lakhatást biztosító formák igénybevitelét ajánljuk fel a fogyatékos személyeknek. Az intézménytelenítés nem jelentheti a meglévő intézmények modernizációját vagy felújítását. A közösségi lakhatás támogatása e folyamat pozitív oldalát, a közösségi lakhatás elterjesztését jelenti.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályozás támogatja a közösségi lakhatás kialakítását?
2. Milyen garanciák szükségesek az intézetben élők számára, hogy biztonsággal igénybe tudják venni a közösségi lakhatási formákat?

213. ESETLEÍRÁS

Társadalompolitikai célnak egyfelől azt tekintjük, hogy hosszú távon minden intézetben élő fogyatékos állampolgár fogyatékoságának súlyosságára való tekintet nélkül elhagyhassa az intézeteket, és egyetlen jelenleg családi háztartásban élő személy se kényszerüljön arra, hogy életének rövidebb vagy hosszabb szakaszát intézetben töltsen. Másfelől lehetővé kell tenni a fogyatékosággal élő személyek számára, hogy a magyar lakosság más tagjaihoz hasonlóan esélyük legyen arra, hogy ha úgy döntenek, akkor családjukból vagy az intézetekből kilépve a helyi közösségben, eredeti szülőhelyükön vagy az általuk választott lakóhelyen éljenek, és ebben számukra magas színvonalú segítséget kell biztosítani.

Az intézménytelenítés járjon együtt a jelenlegi gondozásközpontú szemlélet gyökeres megváltozásával. Az intézménytelenítés nem csak és nem elsősorban térbeli elmozdulást és a lakókörülmények fizikai megváltoztatását jelenti. Elsősorban azt jelenti, hogy személyre szabott, az individuális szükségleteket és igényeket előtérbe helyező, a szolgáltatás minőségét a felhasználók életminősége és szubjektív elégedettsége felől szemlélő szolgáltatói szerepfelfogás válik dominánssá. Ezzel együtt jár az, hogy a lakók és munkatársak viszonyát egyre inkább a fogyasztói és szolgáltatói attitűdnek kell meghatározni.

Javasoljuk, hogy egy adott határidőtől számítva szüntessük meg az új lakók intézetekbe való felvételének lehetőségét, a jelenleg az intézetben lakó személyek számára pedig biztosítsuk azt a lehetőséget, hogy szabadon döntést hozhassanak arról, hogy el kívánják-e hagyni az intézeteket az újonnan létrejövő támogatott lakhatási formák irányában vagy az általuk választott lakhatási formák felé. A megmaradó egyre kisebb létszámú intézetek a létszám csökkenésével fokozatosan összevonásra, végül az utolsó lakó távozásával vagy halálával bezárásra kerülnek.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi feltételei vannak annak, hogy egy adott határidőtől számítva az intézmények szempontjából megszüntethető legyen az új lakók intézetekbe való felvételének lehetősége?
2. Milyen jogi feltételek szükségesek a fogyatékosággal élők szempontjából, hogy egy adott határidőtől számítva megszüntethető legyen az új lakók intézetekbe való felvételének lehetősége?

214. ESETLEÍRÁS

Javasoljuk, hogy ha egy intézetben élő személy halálával vagy elköltöztetésével üres férőhely keletkezik, akkor ez a fenntartó önkormányzat oldalán keletkeztessen kötelezettséget arra, hogy az adott férőhelyet három éven belül közösségi lakhatási formában helyben vagy a helyi település vonzáskörzetében létrehozza. A kitagolás eredményeként az összes férőhely száma nem csökkenhet. Ez a kitétel biztosíthatja azt, hogy a reform következtében egyetlen fogyatékos személy se váljon hajléktalanná, vagy kényszerüljön arra, hogy az intézményt elhagyva idősek vagy szenvedélybetegek bentlakásos otthonába utalják. Kiemelt figyelmet kell fordítani azokra a személyekre, akik az intézményrendszer területi egyenetlensége következtében arra kényszerültek, hogy eredeti lakóhelyüket elhagyva az ország távoli pontjain éljenek. Ez a jelenség különösen a Budapesten született személyeket érinti. Számukra fel kell kínálni a fővárosba való visszatérés lehetőségét, és azt, hogy ott vegyenek igénybe közösségi lakhatást. A támogatott lakhatás fővárosi rendszerének a város közigazgatási határain belüli kialakítása azért is kiemelten fontos feladat, mert csak így lehet elejét venni az elvándorlási kényszer további fennmaradásának.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi megoldásokra van szükség ahhoz önkormányzati szinten, hogy a Budapestről vidéki bentlakásos intézménybe költöztetett fogyatékos személynek lehetősége legyen visszatérni Budapestre közösségi lakhatás formájában?
2. Milyen garanciái/szankciói lehetnek annak, hogy a Budapestről vidéki bentlakásos intézménybe költöztetett fogyatékos személynek lehetősége legyen visszatérni Budapestre közösségi lakhatás formájában?

215. ESETLEÍRÁS

Az intenzív gondozási szükséglettel rendelkező személyek számára ugyanúgy biztosítani kell a közösségi lakhatási formákban való részvételt, mint bármely más fogyatékos személy számára. Ezeknek a személyeknek nincs arra szükségük, hogy számukra speciális lakóegységeket hozzunk létre: a közösségi lakhatási szolgáltatásoknak fel kell készülniük az intenzív gondozási szükségletek kielégítésére. Erre azért is szükség van, mert a magas szinten funkcionáló személyek állapota az idő előrehaladtával romlásnak indulhat, és ez az állapotromlás nem vonhatja maga után a lakhatási szolgáltatás elhagyásának kötelezettségét. A súlyosan, halmozottan fogyatékos személyek életminőségének javulását és funkcióképességének fennmaradását jelentős mértékben támogatja, ha heterogén összetételű közösségben élnek.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályozás támogatja az intenzív gondozási szükséglettel rendelkező személyek számára a közösségi lakhatás kialakítását?
2. Milyen garanciák szükségesek az intenzív gondozási szükséglettel rendelkező személyek számára, hogy biztonsággal megkapják az igényeiknek megfelelő szolgáltatásokat?

216. ESETLEÍRÁS

Számolni kell azzal, hogy a kitagolás során az intézeteket elhagyó és az új közösségi lakhatási formákba beköltöző lakókat a helyi lakosság nem kívánja befogadni. Ezért a kitagolást tudatos, gondosan felépített lakossági tájékoztató kampánynak, nyilvánosságmunkának kell kísérnie, amelynek során a befogadó közösséget és a közvéleményt éppen úgy fel kell készíteni a változásokra, ahogyan az intézetek lakóit és munkatársait is. Ennek során tájékoztatni kell a jelenleg még csak intézményi elhelyezést kérő, várólistára került fogyatékos személyeket és családjaikat, és számukra is támogatást, segítséget kell nyújtani. Ebben a folyamatban érdemes felhasználni a már létező pozitív hazai példákat. A folyamat megvalósítása nem lehet csak és kizárólag az intézmény vezetőjének és munkatársainak a felelőssége és feladata, hanem a teljes folyamatban széles körű, szakmai és szakmapolitikai támogatást, segítséget kell kapniuk. A kitagolás olyan komplex szakmai, kommunikációs és vagyongazdálkodási feladat, melynek következetes végrehajtására kizárólag jól felkészült, több szakma képviselőiből álló teamek alkalmasak.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályokkal lehet támogatni azt, hogy a kitagolás helyszínén élő lakók el tudják fogadni a beköltöző fogyatékos személyeket?
2. Milyen jogi környezet szükséges ahhoz, hogy az intézmények mellett létrejött, több szakma képviselőiből álló teamek tudják a kitagolás folyamatát támogatni?

217. ESETLEÍRÁS

A kitagolási reform során számolni kell a helyi munkaerőpiacok átalakulásával és az ebből fakadó konfliktusokkal, az intézetek munkatársait sújtó esetleges egzisztenciális elbizonytalanodással. Az intézetek gyakorta depressziós térségekben, alacsony foglalkoztatási rátával bíró kistélepüléseken találhatók, és a helyi munkaerőpiacok jelentős és stabil pilléreit képezik. Az intézménytelenítés ebből a szempontból azt jelenti, hogy a jelenleg a településen koncentrálódó munkahelyek a lakhatást nyújtó szolgáltatások decentralizációjával párhuzamosan szétszóródnak, és a munkatársak lakóhelyétől távolabbra kerülhetnek. Az egyes konkrét intézetek kitagolását megelőzően ezért folyamatosan tervezni kell az intézet humánerőforrása átcsoportosításának menetét, feltételeit, valamint kezelni az ennek során felmerülő problémákat. Az intézetek vezetői ebben a feladatban sem hagyhatók magukra, támogatást kell számukra biztosítani.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogszabályi környezettel támogatható a konkrét intézetek kitagolását megelőzően, az intézetek humán erőforrásainak átcsoportosítási menete?
2. Milyen jogi garanciákat lehet biztosítani a munkavállalóknak, hogy a kitagolás következtében ne veszítsék el a munkahelyüket, hanem az új szolgáltatási struktúrában tovább tudjanak dolgozni?

218. ESETLEÍRÁS

A Magyar Szociális Fórum – Szociális Kerekasztal (MSZF SZK) és a Keresztényszociális Műhely szerdán közösen lépett fel az életek védelmében, a fagyhalál ellen. Simó Endre, az MSZF szervezője kérdést intézett a kormányhoz: mit akar tenni azért, hogy a tél hátralévő részében ne fagyjon meg több ember. Simó arra kérte az országgyűlésben képviselt pártokat, hogy ugyanezt a kérdést tegyék fel a parlamentben is interpelláció vagy napirend előtti kérdés formájában. „Semmilyen politika, semmilyen kormány és hatalmi szempont érdekében nem vagyunk hajlandók lemondani az emberek életéről. Ott tartunk, hogy évről évre több százan nem tudnak érvényt szerezni a legalapvetőbb emberi jognak: az élethez való joguknak! Mégis, mit gondol a hatalom? Hogy az időjárásra háríthatja a felelősséget saját mulasztásaiért?” – kérdezte, majd arra figyelmeztette a hatalom jelenlegi letéteményeseit is, hogy ha továbbra is elutasítják a helyzet súlyosságának megfelelő szükségintézkedéseket, politikai felelősséget kell vállalniuk a tömeges fagyhalálért! Nemesszeghy György, a Keresztényszociális Műhely képviselője a KDNP országos elnökségében elfogadhatatlannak minősítette a kegyetlen társadalmi körülmények által okozott fagyhalálokat, és annak a meggyőződésének adott hangot, hogy van megoldás. Az életvesztés kiküszöbölésének kulcsát abban jelölte meg, hogy az emberek visszatérhessenek a munka világába. „Együtt, összehangoltan kell kezelni a hajléktalanságot, a munkahelyteremtést, a mélyszegénységet, a kilábolást a gazdasági válságból. Rendelkezésre állnak és megoldásra várnak a társadalmi egyetértéssel összeállított konkrét megoldási változatok” – mondta Nemesszeghy. Dabasi Tamás, a Fehér Kéményseprők Országos Szövetségének elnöke emlékeztette a képviselőket a választóikkal szembeni felelősségükre. Az április 15-én lejáró kilakoltatási és árverési tilalomról szólva azt mondta, hogy százezreket fenyeget az otthonvesztés, és Robin Hood akciók vehetik kezdetüket, hogy az emberek visszaszerezzék, amit elvesznek tőlük. Dabasi túrhetetlennek tartotta, hogy bankok és a végrehajtók azt csinálnak, amit akarnak, a rendőrség, az ügyészség és a bíróság pedig asszisztál nekik.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan ragadható meg jogi kategóriaként, számon kérhető felelősséggént a politikai felelősség?
2. Milyen eszközei vannak az államnak, hogy munkahelyeket teremtsen és összehangoltan tudja kezelni a hajléktalanságot, a munkahelyteremtést, a mélyszegénységet, a kilábolást a gazdasági válságból?

219. ESETLEÍRÁS

A Magyar Szociális Fórum – Szociális Kerekasztal egyetértő támogatásáról biztosítja Devecser, Kolontár és Somlóvásárhely lakosságának követelését a teljes kártalanításra és az élethez szükséges egészséges környezet helyreállítására. Az MSZF tiltakozik amiatt, hogy a kormány megtiltotta a lakosság péntek délelőttre tervezett tüntetését az élethez való jogért, szolidaritásáról biztosítja a helybéliek megmozdulását, és személyesen képviselteti magát a devecseri emberek között – tudatta Simó Endre szervező. „Nem mondtunk le az akcióról. Teljes kártalanítást mindenkinek, Élhető Devecsert!” feliratú táblákkal készülünk felvonulni. Ha korlátozzák gyülekezési jogunkat, polgári engedetlenséget szegezünk szembe azokkal, akik vonakodnak teljesíteni ígéreteiket, és megpróbálnak kijátszani minket. Életünket tönkretették, most pedig még a jogainkat is kétségbe vonják. Mi ezt nem hagyjuk, lőjenek akár belénk” – mondta Csenki Géza, a devecseri civil ellenállás szervezője Simó Endrének, az MSZF szervezőjének. Az iszaplavina közepette nyolc ember életét megmentő Csenki elmondta, hogy van, aki százezer forintot kapott segítség gyanánt, s van, aki semmit sem. Eddig összesen kb. 40 millió forintot kapott a katasztrófa sújtotta három település: Devecser, Kolontár és Somlóvásárhely. Arra való hivatkozással fagyasztották be a másfél milliárd forintos alapot, hogy csak akkor kaphatunk pénzt, ha eldöntöttük, mit akarunk: odébb állunk-e, vagy maradunk. Úgy állítják be, mint ha rajtunk múlna a dolog, pedig nem kapunk tisztességes tájékoztatást arról, hogy élhető lesz-e a térség, szabad-e itt maradnunk, nem veszélyezteti-e gyermekeink egészségét az okozott környezetszennyezés. Tőlünk várják el, amire nekik volna kötelességük válaszolni. Mi vagyunk az egésznek a szenvedő alanyai, és még nekünk szabnak feltételeket a kötelező kártalanítás fejében – tudatta a szenvedők érdekében felépő, köztisztelőben álló 63 éves vállalkozó, aki, 54 éve él Devecseren, és az iszaplavinában mindene odaveszett. A hatóságok „titoktartásba” burkolóznak az egészségügyi kockázatokat illetően, az orvosok viszont azt tanácsolják, hogy „minél messzebbre innen”, a gyerek pedig hordjon „úszószemüveget”, ha kilép az utcára – folytatta. Csenki Géza szerint az államnak azonnal teljes anyagi és erkölcsi kártalanításban kell részesítenie a katasztrófa áldozatait. Az államnak meg kell előlegeznie a kártalanítás teljes összegét, utána pedig majd neki kell behajtania a megelőlegezett összeget a károkozókra.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Környezeti katasztrófa esetén milyen kötelezettségei vannak az államnak a károsultakkal kapcsolatban?
2. Környezeti katasztrófa esetén kinek és milyen formában kötelezettsége tájékoztatni a lakosságot az egészségügyi kockázatokról?

220. ESETLEÍRÁS

A Honvédelmi Minisztérium kitért a társadalmi párbeszéd elől, melyet a Magyar Szociális Fórum (MSZF) kezdeményezett arról, hogy ne küldjenek magyar harcoló alegységet Afganisztánba – tudatta szerdán az MSZF. Simicskó István, a HM parlamenti államtitkára a honvédelmi tárca felelőseinek megbízásából levélben tájékoztatta Simó Endrét, az MSZF szervezőjét arról, hogy „fontosnak tartják a társadalom véleményét”, de minden további döntést csak az után hoznak, amikor majd megvizsgálták „az afganisztáni magyar katonai szerepvállalás minőségét”. Az MSZF szeptember 23-án azzal a megkereséssel fordult Hende Csaba honvédelmi miniszterhez és Martonyi János külügyminiszterhez, hogy tárgyalhasson velük, mielőtt a kormány döntene 200 fős harcoló alegység kiküldéséről a közép-ázsiai országba. Az MSZF szerette volna személyesen átadni a tárcák felelőseinek meghívóját arra a Kerekasztal-tanácskozásra, amelyet november 5-én rendez az afganisztáni magyar katonai jelenlétről, de egyik tárca részéről sem tapasztalt készséget a párbeszédre, megkeresésükre a Külügyminisztérium még csak nem is válaszolt. Az MSZF szervezte november 5-i Kerekasztalnál demokratikus, nyílt vita keretében kívánja szembesíteni a társadalmi véleményt azokéval, akik egyetértenek az afganisztáni magyar katonai jelenlét fokozásával. A tanácskozásra olyan civil szervezeteket, szakszervezeteket, politikai szervezeteket és szakértőket várnak, akiknek érveken alapuló komoly véleményük van az afganisztáni magyar katonai jelenlét ellen, illetve mellette. Simó Endre tudatta, hogy a Kerekasztal-tanácskozásra meghívták Martonyi János külügy- és Hende Csaba honvédelmi minisztert is, s ha egyik tárca sem tenne eleget a meghívásuknak, akkor üresen fogják hagyni széküket a Kerekasztalnál.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen szabályozott formája van a társadalmi párbeszédnek, az állampolgárok véleménynyilvánításának egyes társadalmi kérdésekben?
2. Mennyiben különbözik a véleménynyilvánítás lehetősége, ha az katonai kérdésre vonatkozik?

221. ESETLEÍRÁS

A jelzáloghitelek érdekében meghozott új törvény elsősorban azt a célt szolgálja, hogy ne nőjön tovább a bedőlt hitelek létszáma. Könnyít ugyan azoknak a helyzetén, akik megőrizték a fizetőképességüket, és segít nekik abban, hogy ne váljanak fizetésképtelenné, de azoknak a csődhelyzetén nem változtat, akik már fizetésképtelenné váltak, és munkájuk után az otthonukat is elvesztették – tartalmazza a Magyar Szociális Fórum – Szociális Kerekasztal keddi reagálása az Országgyűlésben hétfőn elfogadott intézkedéscsomagra. A törvény legfőbb hiányosságát Simó Endre, az MSZF szervezője abban látja, hogy nem tartalmazza annak a nemzeti eszközkészletnek a létrehozását, amelynek eredeti rendeltetése a teljes csődbe jutottak megsegítése lett volna. Négysszázezer családról, azaz kb. 1,2 millió emberről van szó. Az ő helyzetükön a törvény nem segít. Súlyos következményekkel járhat rájuk nézve az is, hogy a törvényből – banki nyomásra – kimaradt a „tisztá lappal” indulás joga, vagyis az, hogy a hitelező ne követelhesen az adóstól a jelzálogként bejegyzett ingatlan piaci áránál magasabb összeget. Ez azzal járhat, hogy miután az adóstól elvették otthonát, évtizedeken keresztül még további olyan önkényesen vagy jogosan kivetett tartozások megfizetésére kötelezhetik, amelyek ellehetetleníthetik az életét, és valóságos üldözéssel érnek fel – mondta Simó. Kilátástalannak tűnik ugyanis, hogy az otthonuk elvesztése után még őket terhelő tartozást – jövedelmük 33, kétkeresős család esetében 66 százalékos letiltásával – valaha is törleszteni tudják, hiszen egy átlagos kereset 34 százalékból képtelenség fenntartani egy családot! Előfordulhat, hogy egyesek az adósság és a munkanélküliség csapdájából külföldön keresnek majd menedéket. A Magyar Szociális Fórum véleménye szerint a megoldás a munkahelyteremtésben, az alulfoglalkoztatottság mérséklésében rejlik. Az embereket munkához és tisztességes megélhetéshez kell juttatni, hogy fizetni tudják tartozásukat. „Az adós fizess” elv csak abban az esetben jogos, ha a munkához és a megélhetéshez való jognak is érvényt szereznek. Más különben nem marad más hátra, mint közpénzből finanszírozni a csődbe jutott, tönkrement családok százazreinek megélhetését – hangoztatta Simó Endre, az MSZF szervezője.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogszabályi megoldása lehet annak, hogy a hitelező ne követelhesen az adóstól a jelzálogként bejegyzett ingatlan piaci áránál magasabb összeget?
2. Milyen felelőssége lehet az államnak abban, hogy megakadályozza azt, hogy az otthonuk elvesztése után a családokat jövedelmük 33, kétkeresős család esetében 66 százalékos letiltásával terheljenek meg?

222. ESETLEÍRÁS

Hazugságvizsgáló gép rokkantak vizsgálatára

Az oldal keresője megmutatja, hogy milyen témákat keresnek a fogyatékkal élők. Itt ebben a hónapban 135 keresésből 28 a rokkantosítási vizsgálatnál használt gépre vonatkozik. Tehát félnek az emberek ettől a masinától. Pedig alapvetően nem azért alkalmaznak ilyen vizsgálati eszközöket, hogy megfogják a csalókat, hanem hogy a különböző képességek vizsgálatával kiderítsék, egy adott foglalkozást képes-e ellátni az illető. Amit lehet róla tudni, az a következő. Évek alatt kidolgozták, hogy az egyes munkakörökben milyen mozdulatokat kell tudni elvégezni, és mennyi idő alatt, természetesen azt is, hogy milyen súlyokat kell tudni megemelni, és emellett még az emberek pszichés állapotát is fel tudja mérni egy tesztsorral a gép. A kapott adatokat 13 ezer foglalkozás elvárásaival hasonlítja össze a gépezet. Ennek alapján ad egy listát, hogy ki mit tud elvégezni. A felsorolás alapján dolgozik együtt a rehabilitációs szakember és az érintett azon, hogy akkor ő milyen munkát tudna elvégezni. A csalók kiszűrése tehát csak másodlagos. Ha valaki trükközni próbál a válaszokkal, vagy a fizikai feladatok elvégzésével, azt úgy állapítja meg, hogy a többször elvégzett feladatok eltéréseit vizsgálja. Senki nem képes ugyanis ugyanazt ugyanúgy megismételni, a csalási kísérlet tehát így bukik ki. De ezt a módszert régebben is használták, csak ez egy korszerűbb változat. Olyan, mint az írógép és a számítógép összehasonlítása. Azon a gép nem tud változtatni, hogy jobb helyzetbe kerüljenek az egészségkárosodottak, az a társadalmon és az egyénen egyaránt múlik. Ilyen az adórendszer módosítása, amely a rehabilitációs adót megemelte azoknál a cégeknél, akik nem alkalmaznak fogyatékkal élőket.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan vizsgálják a fogyatékkal élők képességeit?
2. Milyen jogi garanciák védik a vizsgálaton résztvevőt?

223. ESETLEÍRÁS

A Magyar Közlöny augusztus 26-i számában megjelent 168/2009 kormányrendeletből egy mondat: „Bértámogatás megállapítása iránti új kérelmet 2009. augusztus 31-ig lehet benyújtani. 2009. szeptember 1-jétől bértámogatás iránti új kérelmek befogadása szünetel.” Magyarul, ha egy újabb munkahely kíván fogyatékos embereket foglalkoztatni, hát tegye, de támogatás nélkül. Politikai megjegyzéseim finom elhallgatása mellett eltöprengek azon, mit is jelent Magyarországon a normatív támogatás. Körülbelül annyit: tudjuk, mi a jó, de nincs pénz, hát nem csináljuk. Az illetékesek ugyanezt tették a fogyatékosok speciális oktatására szánt normatív támogatással. Van, de nincs rá pénz. Tehát nincs. Viszont nem miattunk nincs (értsd a minisztérium vagy a kormány miatt), hanem a válság miatt, meg hogy a nemzetközi helyzet fokozódik... A büntető törvénykönyv (Btk.) a cserbenhagyásos gázolást erőteljesebben bünteti, mint ugyanazt a cselekedetet, de segítségnyújtással. Nem kisebb a véték, ha elgázolunk valakit, mégis kisebb a büntetés, ha ez után legalább próbálunk valamit segíteni, valamit jóvátenni. A cserbenhagyásos politikára nincs büntetőjogi passzus. De emberi van. Jobb helyeken a téma felelősei, akik ettől fogva nem tudják ellátni a feladatukat, amiért jó hazafiként odaszegődtek, felállnak és kinyilatkoztatják, hogy ezzel bizony nem tudnak azonosulni. Nálunk ez nem divat. Mert végül is ki tehet arról, hogy válság van? Ki tehet arról, hogy nincs pénz? Ki tehet arról, hogy az élet ilyen kemény? Ki tehet arról, hogy kényszerű intézkedéseket kell tenni? Senki. Hát igen. Nálunk Senki úr és Senki hölgy ül a vezetői székben. Töröm a fejem, kinek jó ez így? Szerintem senkinek.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen kötelezettségei vannak az államnak a korábban vállalt normatív finanszírozások biztosítására?
2. Milyen jogi lehetőségei vannak a normatíva alapján szolgáltatást nyújtóknak arra, hogy az állammal szemben érvényesíteni tudják a társadalmi szerződés szerinti juttatásokhoz való hozzájárulásukat?

224. ESETLEÍRÁS

Viszonylag hosszas előkészítés után elkezdtek fogyatékos emberek primer gazdasági munkába állítását. Ennek kapcsán született néhány tapasztalatom, amit szívesen cserélnék ki a téma iránt érdeklődőkkel. Az első a latens előítélet: A különböző fogyatékoságú vagy pedig a fogyatékoság eltérő mértéke szerinti ellenérzésnek három oldala van a fogyatékkal élők között. A lista legutoljára ezzel a Napsugár Anna sérült előadóművész kapcsán felkerült levelek kapcsán találkozhatott. Anna több alkalommal is szerepelt a Csend fényei hallássérült csoportunk tagjai előtt, és nyoma sem volt annak, hogy a résztvevők nem értették volna előadását, jelbeszédét. Viszont elég gyakori probléma a siketek és a nagyothallók közti eltérő érdekek. (Az ellentétek legmarkánsabb része: a siketek a jelbeszéd elterjesztésében és elfogadtatásában érdekeltek, míg a nagyothallók a hallásjavító eszközök olcsóbb beszerzésében, működtetésében). Az érdekellentétek gyakran jelennek meg klikkesedésben, amire jelenleg nincs jó eszközünk. A másik a mozgásakadályozottak és a hallássérültek közös programjainak kapcsán jelentkezett; egymás elfogadásának és segítségének nincs kultúrája. Segítőinknek bizony tanítani kellett, hogy egymásra figyelni kell. A hallássérültek esetében az információ átadása lassú a mozgásakadályozottak számára, míg például kirándulás alkalmával a hallássérülteket kellett figyelmeztetni a társaik korlátjaira. Ugyanezt tapasztaltuk a munkavégzésnél is. Ugyanez igaz az értelmi fogyatékkal élők, pszichiátriai betegek esetében is, de most szándékosan csak a megtapasztalt problémákról írok. Hallássérült ügyfelem állása feladására kényszerült, mert védett munkahelyén társai többszöri kérése ellenére is szándékosan huzatot idéztek elő. A munkahelyen dolgozó segítők sem tudtak mit kezdeni a problémával. Tehát valami érzékenyítés mindenképpen indokolt lenne.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Vannak-e a jognak eszközei arra, hogy a különböző fogyatékkal élők közötti érdekegyeztetésben közvetítést tudjon vállalni?
2. Vannak-e a jognak eszközei arra, hogy a különböző fogyatékkal élők társadalmi megítélését befolyásolni tudják, hogy egy befogadó társadalmat tudjunk elérni?

Már a gyerekek is börtönbe juthatnak. Folyamatban van az új büntető törvénykönyv (Btk.) előkészítése, napirenden szerepel a büntethetőségi korhatár leszállítása és további törvények szigorítása – írta Orbán Viktor miniszterelnök szombati Facebook-bejegyzésében.

A miniszterelnök szerint, bár már most is érezhető az eddig megtett intézkedések hatása a közbiztonságban – 40 százalékkal csökkentek a bolti lopások, újra visszatért a bizalom a rendőrség felé –, de tisztában van vele, hogy olyan állapotok uralkodtak el hazánkban, amelyek miatt jogos és megalapozott a sokak által megfogalmazott igény a további szigorításra. Ennek megfelelően a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium a jelenleg hatályos Btk. minden rendelkezését felülvizsgálja. Napirenden van a büntethetőségi korhatár leszállításának lehetősége is, ebben a kérdésben szociológusok, pszichológusok, gyermekvédelmi szakemberek véleményét, valamint a hazai és nemzetközi tapasztalatokat egyaránt figyelembe veszik majd – ígéri a miniszterelnök.

„Az emberek a szocialista kormányok alatt nem bíztak a rendőrségben, és sokszor nem jelentették be az ellenük elkövetett bűntetteket. Ma már a rendőrökben ismét a védelmezőt látják, így nagyobb bizalommal fordulnak a hatóságokhoz” – jelentette ki, azzal együtt, hogy az intézkedések hatására az idáig ismeretlen bűntettek is a rendőrség látókörébe kerülnek, és a határozott fellépésnek köszönhetően a felderített ügyek száma is jelentősen növekszik.

A kormány a büntethetőségi korhatár leszállítására törekszik. Ami három éve még csak extrém követelés volt, az valóra válhat: 12-13 éves gyerekeket! bíróság elé állíthatnak, és börtönbe zárhatnak. Jó lenne, ha a szoc. szakma szervezetei – például a 3SZ – elébe váгна a törvénymódosításnak, és kiadna egy rövid, de szakszerű állásfoglalást ennek a tervnek az értelmetlenségéről és embertelenségéről.

Nagyon aggasztónak tartanék egy ilyen Btk.-módosítást. Ugyanakkor – na, most bizonyuljak okos jós-nak! – az az előérzetem, hogy a kormányzat a gyerekek büntethetőségének korhatárát nem fogja, nem is akarja igazán leszállítani. Szerintem ez e hír – hogy ti. már az igazságügyi minisztérium asztalán a Btk., az egészet átvizsgálják ám!, és például a gyerekek büntethetőségének korhatárát is leszállíthatják, de azért meg fogják kérdezni a pszichológusokat és a szociális szakembereket – azt üzeni, hogy a kormányzat kompromisszumkész. És valóban: meg fog hajolni a szakma dörgedelmei előtt: kisgyerekeket nem zárunk dutyiba.

Jó sok tiltakozás lesz, hangoskodik majd a sajtó, közben pedig a jogalkotók szép csöndben végigmódosítgatják a nagyon is bonyolult és ezer sebből vérző Btk.-t a saját ízlésük szerint – minden más ponton.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan határozható meg a büntethetőségi korhatár szerinti büntetés kiszabása szakmailag és jogi szempontból?
2. Milyen jogi garanciákat kell beépíteni a fiatalkorúak büntethetősége esetében?

Az egyik legégetőbb társadalmi problémánk: a magyar népesség életesélyeiben a fejlett európai országoktól való súlyos elmaradás csökkentése. Az egészségügy ehhez akkor tud jobban hozzájárulni, ha jobb minőségű szolgáltatásokat nyújt, hatékonyabban működik. (Az egészségügyben a minőség elsősorban azt jelenti, hogy a beteg a megfelelő időben hozzájut az állapota által igényelt hatásos terápiához.) Érdekeltek-e valójában a versenyző üzleti biztosítók a minőség javításában? Ahhoz, hogy megértsük a javaslatokban szereplő, erősen korlátozott piac problémáit, nézzük meg először azt, hogyan működne a liberalizált egészségbiztosítási piac. Az üzleti biztosítóknak világos, egyértelmű érdekelttségük van: a profit hosszú távú maximalizálása. Ha az állam nem korlátozza a tevékenységüket, akkor az üzleti biztosítók az egyéni vagy csoportos kockázat becslése alapján állapítják meg azokat a biztosítási díjakat, amelyek az elvárt profitot garantálják nekik. Nagyobb kockázatú ügyfél esetén magasabb biztosítási díjat állapítanak meg, és fordítva. A biztosító a jó kockázatú ügyfelekért versenyez: a kockázati díjszabás mellett a biztosítási csomagok differenciálásával, vonzó kiegészítő biztosítások kínálatával. Ez lényegesen kisebb ráfordítást igényel, és eredményesebb a profitnövelésben, mint a szolgáltatók jobb minőségű ellátásra ösztönzése, ami lehet, hogy éppen növelné a biztosító költségeit. A javaslatok – tévesen – azt feltételezik, hogy a piac erőteljes korlátozásával az üzleti biztosítóknak ez az alapvető érdekelttsége gyökeresen megváltoztatható. A versenyző biztosítók modell hívei szerint ugyanis lehetséges olyan szabályozás, amely megszüntetné a biztosítók érdekelttségét a jó kockázatú ügyfelekért folyó versenyben (és a rossz kockázatúak elkerülésében), így nem maradna más lehetőség a versenyre, mint a szolgáltatások minősége és hatékonysága. A javasolt szabályozás fő elemei: mindenkinek ugyanaz a biztosítási csomag jár, mindenkit el kell fogadnia a biztosítóknak; a központilag begyűjtött forrásokat – a kockázatok kiegyenlítésére törekvő – fejkvóta szerint osztják el a biztosítók között. Ez hasonló szabályozást jelentene, mint amit azokban az országokban alakítottak ki, amelyekben a 90-es években a nonprofit biztosítási alapok között lehetővé tették a versenyt. Mit mutat a valóság, a több mint egy évtizedes tapasztalat? A szakirodalomban uralkodó vélemény, hogy a biztosítási alapok – ilyen kötöttségek mellett is – a minőség javítása helyett a jó kockázatért versenyeztek, ami veszélyezteti a szolidaritást, a hatékonyságot és a minőségét, valamint a fogyasztók elégedettségét is.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A szolidaritás érvényesülése az egészségügyben, mennyiben kötődik ahhoz, hogy az állam vagy magán-biztosítók nyújtják a szolgáltatásokat?
2. Milyen jogi eszközökkel érhető el, hogy a szolidaritás érvényesüljön az egészségügyi ellátásban?

227. ESETLEÍRÁS

Egy nemzetközi kutatócsoport 2003-ban megjelent tanulmánya jellemzőnek találta a következőket: a reklám a kiegészítő biztosításra koncentrál, a célcsoportot a biztosítónál kötött életbiztosítások alapján választják ki, kedvezmény nyújtanak a nagyobb munkáltatóknak csoportos biztosítás esetén. Egyes biztosítók speciális bónuszt fizettek azoknak az ügynököknek, akik a legköltségesebb ügyfelektől meg tudtak szabadulni, bezárták irodáikat azokban a térségekben, ahol magas volt a költséges páciensek aránya, az interneten keresztül a fiatalabb korosztályra koncentrálták a kampányukat. A verseny tehát a nonprofit biztosítási alapokat is kockázatszelekcióra ösztönözte. Ezt a hatást a profitérdekeltség jelentősen felerősítené. Elméleti megfontolások alapján is hasonló következtetésre juthatunk. Az üzleti biztosító nem érdekelt a megelőzésben, mert a megelőzés olyan hosszú távú befektetés, amelynek a megtérülése kétséges a biztosító számára, mivel az ügyfelek akár évente biztosítót válthatnak. A biztosító nem érdekelt a krónikus betegségek ellátásának magas színvonalú, összehangolt szervezésében sem. Ha erre törekedne, azzal magához vonzaná a krónikus betegeket, ami növelné a kiadásait. A biztosítóktól függetlenül már ma is jelentősen javíthatná a minőséget a térségi ellátásszervezés: a háziorvosok, a szakorvosok, a kórházak és a szociális ellátás közötti együttműködés, azaz az ellátás szakmai integrációja. Nyolc-tíz biztosító különböző elvárásai nemhogy segítenék, de a már meglévő ellátásszervezési kezdeményezéseket is szétzilálhatnák.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogszabályi környezet kellene ahhoz, hogy a térségi ellátásszervezésben elérhető legyen az ellátások szakmai integrációja?
2. Hogyan ösztönözhető a prevenció, hogy csökkenjen az egészségügyi ellátások igénybevétele?

A biztosító számára a minőség első fokon közömbös, sőt abban érdekelt, hogy azt a legolcsóbb szolgáltatást nyújtsa, amelynek a minősége társadalmilag még tolerálható. Így sok esetben a minőség és a költséghatékonyság rovására mehetne a biztosító törekvése, hogy kiadásait minimalizálja. Az üzleti biztosítók alapuló modell hívei hangsúlyozzák, hogy az üzleti biztosítóra azért is szükség van, mert nem vagyunk kellően informáltak az egészségügyi szolgáltatások piacán. Felvetődik a kérdés: miként lehetséges, hogy ezzel szemben informált vásárlók leszünk a biztosítások piacán? Nőnek a költséges szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségei. Őszintén kellene a politikának párbeszédet folytatnia a társadalommal arról, hogy az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés egyenlőtlenségei hosszabb távon sem küszöbölhetők ki. A valódi kérdés az, hogy olyan finanszírozási rendszert alakítunk-e ki, amelynek alapvető érdekeltégi viszonyai, mechanizmusai az egyenlőtlenségeket növelik, vagy olyan rendszert, amely ezeknek a csökkentésére törekszik. A társadalombiztosítási rendszerek a szolidaritási elv alapján arra törekednek, hogy – az adott ország gazdasági teherbíró képességének határai között – fogadják be és tegyék elérhetővé mindenki számára az új eljárásokat, ha azok hatásosak és költséghatékonyak. Ugyanakkor kiküszöbölhetetlen konfliktust okoz, hogy a társadalombiztosítás bevételei nem teszik lehetővé, hogy az minden új és hatásosabb gyógyító eljárást befogadjon, és hogy amit befogad, ahhoz várakozás nélkül hozzáférhessenek a páciensek. Ennek a problémának a kezelése érdekében a nyugat-európai egészségügyi rendszerek fokozottan törekednek az új technológiák költséghatékonyságának vizsgálatára, a kapacitások szabályozására és tervezésére, valamint az árak növekedésének korlátozására. Még így is sok területen kikerülhetetlen a várólisták alkalmazása. Ugyanakkor a magasabb jövedelműeknek lehetőségük van a várakozás helyett – sokszor a kórházak fizetős részelein – közvetlenül megfizetni, vagy az önkéntes magánbiztosítás (kiegészítő biztosítás) révén hozzájutni a társadalombiztosítás által nem nyújtott szolgáltatásokhoz is. Ezek kétségtelenül egyenlőtlenséget okoznak, de a társadalom egésze számára elfogadhatóbb kereteket biztosítanak, mint a jelenlegi hálapénzrendszer, és annál is, mint amit a kötelező magánbiztosításra vonatkozó tervezetek tartalmaznak.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan érthető el és növelhető az egészségügy területén az igénybe vevők informáltsága, hogy megalapozottan tudjanak döntést hozni az egészségügyi szolgáltatások igénybevételéről?
2. Milyen jogi előírások támogathatják az információkhoz való hozzájutást az egészségügyi szolgáltatásokról?

Hosszabb távú kockázatok. A hosszabb távon várható hatásokat befolyásolja, hogy az OEP is egyike maradjon-e azoknak a biztosítóknak, amelyek a kötelező biztosítást nyújtják. Ha az OEP fennmarad, akkor valószínűsíthető, hogy elsősorban a magasabb iskolázottságúak, a jobb jövedelműek (jobb egészségi állapotúak) lépnének át az üzleti biztosítókhoz, és többségében az idősek, alacsonyabb iskolázottságúak (rosszabb egészségi állapotúak) maradnának az OEP-nél. Így az üzleti biztosítók minden erőfeszítés nélkül jutnának jelentős profithoz, ugyanakkor az OEP még rosszabb költségvetési helyzetbe kerülne. Ha megszűnik az OEP, és csak üzleti biztosítók nyújtják a kötelező biztosítást, akkor várható a biztosítók összehangolt törekvése a rendszer kötöttségeinek lazítására. A minisztérium vitaanyaga maga is hangsúlyozza, idézem: „Gúzsba kötött táncosokkal nem érdemes táncversenyt rendezni!” A biztosítási csomagok és díjak differenciálása, összekapcsolva a kiegészítő biztosításokkal, akkor is a rendszer „széttöredezéséhez” vezethet, ha a biztosító nem alkalmazhatna kockázati díjszabást. Ez azt jelenti, hogy – a jelenleg egységes szolgáltatási csomag helyett – a kötelező biztosítás körében is az emberek nagyon különböző tartalmú biztosításhoz, nagyon különböző fizetési feltételekkel jutnának hozzá, ami a szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek növekedéséhez vezetne. Fokozottan érvényesülne ez, ha a biztosítók a kockázat alapján állapíthatnák meg a díjakat. Hosszabb távon ez a forgatókönyv sem zárható ki. Összefoglalva: akár azt feltételezzük, hogy a biztosítási piac szigorú korlátok között működik, akár azt, hogy hosszabb távon a piac erőteljes liberalizálása következik be, a társadalombiztosítás felváltása az üzleti biztosítók versenyén alapuló magánbiztosítással nem szolgálná a magyar társadalom felzárkózását az Európai Unió jobb helyzetű országaihoz sem a lakosság egészségi állapotát, sem a gazdasági versenyképességet tekintve. Az üzleti biztosítók modell legfontosabb rövid távú előnye: a kiegészítő biztosítások nagyobb választási lehetőséget adnának a magasabb jövedelműek számára. (Ez azonban akkor is lehetséges, ha az üzleti biztosítók csak a kiegészítő biztosítást nyújtják.) Hosszabb távon – a járulékfizetés rendszerének megváltoztatásával – a magasabb jövedelműek számára a fő előny az lenne, hogy nem vagy csak korlátozottan kellene hozzájárulniuk a többiek egészségügyi ellátásához. Ennek azonban – az előzőekben vázolt – súlyos társadalmi ára lenne.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Hogyan lehet jogilag szabályozni azt, hogy a biztosítók ne tudják a kockázatok alapján megállapítani a díjaikat, és mégse sérüljön a piac liberalizálása?
2. Van-e olyan európai uniós irányelv, amelyet Magyarországnak figyelembe kell vennie az egészségügyi rendszer kialakításánál?

Van más lehetőség. Az elmúlt évtized nemzetközi tapasztalataiból levonható legfontosabb következtetés, hogy a bővítés előtti EU tizenöt országa közül tizennégyben a közsféra keretein belül a kormányzat, a helyi önkormányzatok vagy a társadalombiztosítás által működtetett finanszírozási rendszerek reformjaival törekednek alkalmazkodni a változó gazdasági, társadalmi és technológiai feltételekhez. Egyedül Hollandiában váltotta fel a társadalombiztosítást a kötelező magánbiztosítás. A „rég” Európai Unió kilenc országában költségvetésből – helyi önkormányzatok vagy állami egészségügyi szolgálat révén – finanszírozzák az alapvető egészségügyi ellátást, és ezt egészíti ki a kiegészítő biztosítás és az egyének által közvetlenül vásárolt szolgáltatás. Hat országban működik társadalombiztosítás (Ausztria, Belgium, Franciaország, Hollandia 2006-ig, Luxemburg, Németország), és ezek közül három országban lehetséges, Ausztriában, Franciaországban és Luxemburgban pedig nem lehetséges verseny a biztosítási alapok között. Ezeket a társadalombiztosítási rendszereket (beleértve Hollandiát 2006-ig) nem üzleti biztosítók működtetik, hanem – a XIX. században létrejött betegpénztárak átalakulásával, koncentrációjával – a történetileg kialakult, nonprofit elven működő intézményrendszer, az úgynevezett biztosítási alapok. A 2006-ban bevezetett holland egészségügyi reform jelenlegi domináns nemzetközi megítélését jól tükrözi Jan Bultmannak, a Világbank vezető egészségügyi szakértőjének egy 2006 áprilisában, Washingtonban tartott konferencián elhangzott értékelése: „Érdekes nemzeti kísérlet, de egyelőre nincs bizonyíték arra, hogy érdemes lenne máshol is bevezetni, különösen nem, ha a szabályozási és intézményi környezet nem megfelelő egy ilyen meglehetősen komplikált rendszer számára”. Több figyelmet érdemelne a szomszédunkban, Ausztriában több éve folyó átfogó egészségügyi reformfolyamat, amelynek részeként – az egészségbiztosítás holland típusú reformjának mérlegelése után – egy másik stratégia, az ellátás és finanszírozás regionális (tartományi) szintű koordinációjának erősítése mellett döntöttek. A nemzetközi tapasztalatok tehát nem támasztják alá azt a megállapítást, amelyet a kötelező magánbiztosítást javaslóktól sokat hallunk, hogy ugyanis az európai reformok fő iránya a holland modell, azaz az üzleti biztosítók versenyén alapuló kötelező magánbiztosítás. A nemzetközi tapasztalatok azt is mutatják, hogy csodaszer nincs, de vannak más – problémáink és adottságaink szempontjából is –, célszerűbb eszközök a társadalombiztosítási rendszer modernizálására. Erre hívta fel a figyelmet az Egészségügyi Világszervezet és a Világbank képviselője is.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogszabályi környezet kellene ahhoz, hogy a térségi ellátásszervezés modellje legyen kialakítható az egészségügyben?
2. Hogyan egyeztethető a finanszírozó, ellátást nyújtó, ellátást igénybe vevő érdeke a jogi szabályozáson keresztül?

231. ESETLEÍRÁS

A javasolt stratégia

Széles körű támogatottságot élvez az az álláspont, hogy problémáink enyhítésére jobb stratégiát jelent a társadalombiztosítás intézményi rendszerének reformja, mint az üzleti biztosítók versenye. Az egészségi állapot javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőség egyenlőtlenségeinek csökkentése érdekében alapvető fontosságú a nemzeti kockázatközösség, amely az egységes biztosítási alap és egységes szolgáltatási csomag fenntartását igényli. Ugyanakkor az egyén, a helyi közösségek és az állam közös felelősséget viselnek az egyének egészségének megőrzésében, egészségi állapotának javításában: ezért a közfinanszírozás dominanciájának fenntartása mellett fontos a magánfinanszírozás, azaz a térítési díjak, önkéntes pénztárak és üzleti biztosítók szerepe. Az egészségügyi rendszer hosszú távú finanszírozhatósága érdekében – a számos nyugat-európai országban követett megoldás – az adók arányának növelése, járulékok arányának csökkentése a célszerű. A hatékonyság és minőség javítása csak olyan reformtól várható, amelyben egységes stratégia alapján és összehangoltan valósítják meg a változásokat a szolgáltatás szférájában és a finanszírozási rendszerben. Mindenekelőtt az egyes betegségek – megelőzéstől a rehabilitációig terjedő – folyamatos, koordinált, hatékony ellátását (az „optimális betegutakat”) biztosító ellátásszervezés kialakítására van szükség.

Összehangolt változtatások szükségesek az egészségügy információs rendszerében, a szolgáltatók finanszírozási módszereiben, a minőségbiztosítási rendszerekben és az intézményi feltételek területén. Ez utóbbinak csak egyik összetevője az Országos Egészségbiztosítási Pénztár modernizálása. Ennek egyik lehetséges stratégiája az egységes Egészségbiztosítási Alap fenntartása mellett regionális biztosítók létrehozása, szolgáltatásvásárló szerepük megteremtése.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi szabályozással érhető el, hogy az egészségügyi szolgáltatók az „optimális betegútnak” megfelelően szervezzék az ellátást?
2. Milyen minőségbiztosítási rendszer szolgálhatná az „optimális betegút” ellátásszervezést?

Legalább ilyen fontosak a szolgáltatás szférájában az intézményi változások, amelyek három kulcsfontosságú összetevője: a kórházak működési formájának átalakítása gazdasági társaságokká, az ellátásszervezés térségi kereteinek kialakítása és a regionális egészségügyi tanácsok stratégiai tervező és koordináló szerepének kialakítása. Valójában ezekhez az intézményi változásokhoz számos program, kezdeményezés, tapasztalat áll rendelkezésre. Számos kórház működik már gazdasági társaság formájában; a 90-es évek végén indult irányított betegellátás tapasztalatai pedig – számos problémája ellenére – hasznosíthatók lennének. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár működésének modernizációja a járulékfizetés szigorú ellenőrzésével, az Egészségbiztosítási Felügyelet létrehozásával valójában már elkezdődött. Az ellátásszervezés intézményi rendszerére az egyik mérlegelendő megoldás lehet: egy kistérség (kb. 200-300 ezer lakosú térség) intézménytulajdonos önkormányzatai által létrehozott (vagy szerződött) – és az ellátásszervezői feladatra akkreditált – szervezet létrehozása. Ezáltal jelentősen növekedne a helyi önkormányzatok szerepe: az ellátási felelősség, a fejlesztés és a működtetés felelőssége egyaránt náluk jelentkezne. Az ellátásszervezők – megfelelően kialakított fejkvóta alapján – költségvetési keretet kapnak, amely ösztönözné őket a hatékonyság növelésére. A települési önkormányzatokra építő modell jól illeszkedne a közigazgatás átfogó reformjához. Alapvető fontosságú a hatékony fogyasztóvédelmi és betegjogi rendszer kialakítása is. A változások, a megvalósítás kulcsszereplői: az egészségbiztosítás, az ellátásszervezők és kórházak menedzsmentje. Számukra megfelelő érdekeltségi rendszert, döntési szabadságot kell biztosítani, másrészt az ellenőrzésükhöz, elszámoltathatóságukhoz szükséges intézményeket is. Ebben a reformstratégiában fontos szerepet játszik a magánszektor, valamint a kooperáció az állami és a magánszektor között is. A „köz” domináns szerepe a finanszírozásban párosulhat a „magán” domináns szerepével a szolgáltatási szféra számos területén (ahogy ez már jelenleg is érvényesül). A fejlesztésekben fontos szerepe lehet a magánvállalkozások és a települési önkormányzatok közötti együttműködésnek. A társadalom differenciált igényeinek kielégítésében fontos az önkéntes pénztárak és üzleti biztosítók szerepe az önkéntes, kiegészítő biztosítások terén. Megfontolandó, hogy lehetővé váljon-e az átfedés a társadalombiztosítás és az önkéntes biztosítások által nyújtott szolgáltatások között. A magyar egészségügy problémáinak többsége csak enyhíthető, de nem szüntethető meg, és a fentiekben vázolt változások is új problémákat eredményezhetnének. Nincs csodaszer, és a gazdasági-társadalmi és technológiai feltételek változása állandó alkalmazkodásra kényszeríti az egészségügyi rendszer szereplőit, intézményeit.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi feltételei vannak annak, hogy egy kórház gazdasági társasággá legyen átalakítható?
2. Az átalakítás során hogyan védhető a betegek, intézményi alkalmazottak érdeke, milyen jogi eszközök állnak rendelkezésükre?

Tisztelettel felhívom a figyelmét arra a költségvetési megszorításra, ami az általános elvonáson túl két szakszolgálati területen ötöd-hatod részére csökkentette az állami hozzájárulást.

A két terület a korai fejlesztés és a fejlesztő felkészítés. A költségvetési törvény 3. számú mellékletében, a 16. pontban a Közoktatási kiegészítő hozzájárulásoknál a 16.2.2. Korai fejlesztés, gondozás és a 16.2.3. Fejlesztő felkészítés cím alatt található ellátásokról van szó. A két szakszolgálat finanszírozása öt éve változatlan, tehát eddig is egyre nehezebben tudtuk megszervezni a rászoruló gyermekek ellátását. A korai fejlesztésre eddig 240 ezer Ft/ fő/ év volt a normatíva, a fejlesztő felkészítésre 325 ezer Ft/fő/év. Ez az összeg most 228 ezer Ft/fő/év és 310 ezer Ft/fő/év. Ez az általános elvonás, ami minden területen megjelent. Ez sem jó hír, de az elszámolási mód megváltoztatása ezeket az összeget is ötödére-hatodára csökkenti. Az elszámolás a 3. számú melléklet Kiegészítő szabályok h) pontjában került megfogalmazásra. Ez a szabály csak az ellátás törvényi szabályozásának fényében érthető. Ezért kénytelen vagyok az Ön türelmét kérni, hogy pontosan leírjam, miért jelent ez a mi szakszolgálati intézményeinknek katasztrófát. A korai fejlesztés és a fejlesztő felkészítés ellátási forma igazodik a gyermek sérüléséhez és korához, ezért heti 2, 3, 4 vagy 5 óra foglalkozást írhatnak elő a 14/1994. (VI. 25.) MKM rendelet szerint a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottságok. Ezeket a foglalkozásokat megfelelő végzettségű szakemberek adhatják. Ennek rendszere tehát logikusan az volt, hogy heti egy, esetleg két alkalommal kereste fel a szülő gyermekével az intézményt, vagy a szakember a családot. Ezeket a létszámokat havonta forgalmi naplóban rögzítettük, és az éves létszámot a havi átlaglétszám alapján 1,2-del megszorozva kaphatta meg a fenntartó az ez után járó hozzájárulást 2008-ig. Tehát, ha egy gyermek egész naptári évben heti 3 óra ellátást kapott, akkor $240 \text{ ezer} \times 1,2 = 288 \text{ ezer}$ forint hozzájárulásra volt jogosult a fenntartó. Nem volt jelentősége, hogy a heti 3 órát egy napon, vagy több napon vette igénybe. Sőt az utána járó útiköltség-térítés miatt mindenkinek olcsóbb volt, ha heti egy napon történt az ellátás. A mostani számítási szabály a következő szó szerint: h) A 16.2.2. és 16.2.3. pont szerinti hozzájárulás a 2009. naptári évben az ezen ellátásokat igénybe vevők 2008/2009. tanévi, és 2009/2010. tanévi becsült napi létszáma együttes összegének figyelembevételével számított és 185 nappal elosztott átlaglétszáma után igényelhető, függetlenül attól, hogy a feladatot milyen típusú intézményben látják el. A létszám megállapításánál az egyéni, illetve csoportos foglalkoztatáshoz kapcsolódó időkeret feltételt nem kell figyelembe venni. Az elszámolás az előbbieket szerint számított tényleges átlaglétszám alapján – 8/12-ed súllyal a 2008. évi Kvtv.-ben, 4/12-ed súllyal pedig az e törvényben meghatározott fajlagos összeg figyelembevételével – történik. Ez azt jelenti, hogy csak azokat a napokat lehet számításba venni, amikor ténylegesen jelen van a gyermek. Ha egy héten egyszer – mint eddig –, akkor a lecsökkentett 228 ezer forinttal számolva éves szinten 45 600 forint jár a fenntartónak. Ezt kell összevetni a 2008-ig érvényes 288 ezer forinttal! Ez a hatodrésze az eddigi normatívának! Ebből ezt a fontos szak-

szolgálatot nem lehet ellátni! Felmerülhet, hogy heti több alkalomra hívjuk be a gyermeket, és akkor heti 3 napot számolhatunk, de ennek az útiköltség-térítése is megháromszorozódik, és a családokkal szemben is embertelen lenne. Sérült gyermeket hozni-vinni egy óra ellátásért 50-60 kilométert, ez nem oldható meg. Ha a szakember utazik, az útiköltség és az erre fordított idő akkor is ellehetetleníti az ellátást.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi garancia védi a gyerek érdekét, ha a kormány költségvetési érdeke és a sérült gyerek fejlesztési szüksége áll egymással szemben?
2. Hogyan érvényesíthetők a szakmai szempontok a költségvetés szempontjaival szemben?

234. ESETLEÍRÁS

Sziasztok!

Közalkalmazott vagyok (17 éve) egy szociális intézményben. Nemrég intézményvezetői váltás történt. Az új vezető sógornője a főnövének, aki egyben a helyettese is (aláírási jogkörrel stb. – diploma nélkül). Azóta az életünk kész pokol. Megy a terrorizálás. Nem a szakmai munka a fontos. Lehet, hogy a fórumnak nem ez a funkciója, de így ismeretlenül – mint szakmabeliektől, kérnék tanácsot. Rokonok lehetnek ilyen munkakapcsolatban? Hogyan lehetne ennek véget vetni? Kérlek benneteket, segítsetek!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen eszközei vannak a munkavállalóknak a munkahelyi terrorral szemben?
2. Milyen összeférhetetlenségi szabályok vonatkoznak az intézményi vezetői munkakörökre?

Franciaországban hamarosan törvénybe iktatják a lakhatási jogot, és államilag szavatolják a hajléktalanok fedélhez juttatását – jelentette az Euronews hírtelevízió szerdán este a kormányfő bejelentésére hivatkozva. Dominique Villepin miniszterelnök közölte, hogy a francia állam felelősséget vállal a hajléktalanokért, és kötelezettséget vállal arra, hogy fedélhez juttatja őket. Az állami szervek ellen a jövőben bünvádi eljárás indítható, ha nem biztosítanak megfelelő hajlékot, lakást a hajléktalanoknak. A kormány január 17-én a francia nemzetgyűlés elé terjeszti a lakhatási jogról szóló törvénytervezetet. Előzőleg Jacques Chirac köztársasági elnök arra szólította fel a kormányt, hogy ne csupán elismerje a lakhatáshoz való jogot, hanem ténylegesen szavatolja is a lakhatást. Franciaország jobboldali kormánya vállalta, hogy 2007-től kezdve 2012-ig minden hajléktalant fedélhez juttat – közölte Villepin kormányfő. Franciaország a világ első olyan állama, amely a lakhatási jogot törvénybe iktatja, és kötelezettséget vállal gyakorlati érvényre juttatásáért. Az intézkedés közvetlen előzményeként párizsi hajléktalanok százai szállták meg a Szajna partját, és vertek fel improvizált sátrakat, otthont követelve.

Ma nálunk egy lakóhellyel nem rendelkező ember lakcíme hivatalosan az a település, ahol életvitelszerűen tartózkodik. Igen, utca és házszám nélkül. Amennyiben ellene Ön vagy én, vagy bárki kibocsátási megtagadást tetszőleges összeggel, akkor két tértivevény fog menni valahova (a megoldások nagyon különbözőek lehetnek), ahonnan azután nagy eséllyel kézbesítetlenül vissza is érkezik. Ezután az illetőt a kézbesítési szabályok szerint értesítettnek kell minősíteni, és mivel, mint ilyen nem élt ellentmondással, végrehajthatóvá válik a követelésünk. Mindez tanult jogászok szerint azért van, mert nincs jogunk egy lakcímmel, ahol értesíthetnek, illetve csak akkor lenne, ha lenne jogunk a lakhatáshoz. De ez csak egy érv a lakhatási jogok mellett. Egyébként csak a kötelezettségvállalás lehet az új, a franciáknál a lakhatáshoz való jog az uniós országok nagy részében létezik. Lehet, hogy nem fene nagy jó dolgukban lépték ezt meg a franciák. Lehet, hogy tudnak valamit, és ezt érdemes lenne figyelniük. Emlékszik még valaki a tavalyi párizsi zavargásokra?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mit jelent az állampolgárok számára a lakhatási jog törvényi biztosítása?
2. Mennyire sérti a hajlékkal nem rendelkező ember önrendelkezési jogát a lakóhellyel nem rendelkező ember lakcímeinek törvényi meghatározása?

Fogyatékosügyi ombudsman megválasztását kéri a kormánytól a társadalmi szervezetek

2008. október 1., Budapest.

A mai napon tizenhárom társadalmi szervezet nyílt levélben fordult Magyarország miniszterelnökéhez, Gyurcsány Ferenchez. Az aláírók azt kéri a kormánytól, hogy egy fogyatékosügyi ombudsman megválasztásával tegyen eleget az ENSZ Fogyatékosossággal élő személyek jogairól szóló egyezményből fakadó kötelezettségeinek. 2007 júniusában Magyarország az európai országok közül elsőként ratifikálta az ENSZ által elfogadott Fogyatékosossággal élő személyek jogairól szóló egyezményt. Az emberi jogi nemzetközi egyezmény 2008 májusában lépett hatályba. Az egyezményt ratifikáló államok fontos kötelezettsége, hogy gondoskodjanak egy olyan független testületről, melynek feladata az egyezmény végrehajtásának ellenőrzése. 13 társadalmi szervezet közös levélben fordult a magyar kormány felé, javasolva, hogy az egyezmény magyarországi megvalósulásának ellenőrzését a kormány egy fogyatékosügyi ombudsman tisztségén keresztül biztosítsa. A civil szervezetek arra kéri a kormányt, hogy az új biztos megválasztásáig is gondoskodjon az egyezményben foglalt köteleességek teljesítéséről: megfelelő jogszabály-módosítással tegye lehetővé, hogy az általános biztos lássa el az ellenőrzés feladatát. Az aláíró szervezetek arra is felhívják a kormány figyelmét, hogy a kibővült ombudsmani feladatok kiegészítő pénzügyi forrásokat is igényelnek. Az egyezmény másik fontos elvárása, hogy a kormányzat minden a fogyatékosokat érintő döntés meghozatalába vonja be a szakértelemmel rendelkező társadalmi szervezeteket. A levelet aláíró civil koalíció arra kéri tehát a kormányt, hogy tegye lehetővé a társadalmi szervezetek – különösen pedig a fogyatékos személyek szervezeteinek – részvételét az egyezmény végrehajtásával kapcsolatos döntéshozatalban. A civil koalíció arra biztatja a magyar kormányt, hogy vonatkozó terveit még 2008. november 3. előtt hozza nyilvánosságra. Ezen a napon kerül sor New Yorkban a részes államok konferenciájára (az egyezményt ratifikáló államok hivatalos találkozója), ahol valamennyi államnak számot kell adnia arról, hogy mit tett az egyezmény végrehajtása érdekében. A civil koalíció bízik abban, hogy Magyarország továbbra is vezető szerepet fog betölteni az egyezmény megvalósításában az Európai Unió országai közt.

A levél aláírói: Autisták Országos Szövetsége (www.autista.info.hu), Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (www.sinosz.hu), Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (www.meoszinfor.hu), Értelmi Fogyatékosossággal Élők és Segítőik Országos Szövetsége (www.efoesz.hu), Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Egyesülete (www.mvgyosz.hu), Központ a Mentális Sérültek Jogaiért Alapítvány (MDAC) (www.mdac.info), Soteria Alapítvány (www.soteria.hu), Mozgássérültek Budapesti Egyesülete Kézenfogva Alapítvány (www.kezenfogva.hu), Down Alapítvány (www.downalapitvany.hu), Pszichiátriai

Érdekvédelmi Fórum (www.pef.hu), Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete (www.vgyke.com), Szigony Alapítvány a Közösségi Pszichiátriáért (www.szigonyalapitvany.hu).

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen kötelezettségeket jelent a magyar állam számára az ENSZ-egyezmény aláírása?
2. Mennyire kell figyelembe vennie az államnak a 13 civil szervezet javaslatát?

237. ESETLEÍRÁS

Csak egy adalék az EBH fantasztikus munkájához. Ugye, írtam már arról a véleményem szerint felháborító diszkriminációról, amikor is egy egyházi működtető által fenntartott gyermekvédelmi intézményben (például egy nevelőszülői hálózatban) lévő gyerekekre az állam ma már 70 százalékkal több állami normatívát fizet ki, mint egy civil szervezet által fenntartott intézmény ugyanolyan helyzetben lévő gyereke után. Nos, beírtam ezt az EBH-nak, aki szerint ez nem tartozik rájuk, és továbbutalta a szakminisztériumnak. A szakminisztérium válasza végül is sok hónap után – miután leírtam, hogy viszem az ügyet tovább Brüsszelbe – megjött, egyetértenek a felvetésemmel és gondolkoznak a megoldáson (nem tudom mit kell ezen annyit gondolkozni, egyenlő szintre kellene hozni az állami kiegészítő normatív támogatásokat, de biztos az én agyam túl egyszerűen jár, ezért nem vagyok döntéshozó, csak döntésvégrehajtó helyzetben. Nos, ennyit az Egyenlő Bánásmód Hatóság munkájáról. Szomorú dolog, amikor már külföldről kell segítséget kérnünk a magyarországi diszkrimináció ellen, miközben van nekünk egy EBH-nk is.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság az illetékességére hivatkozva „továbbította” a panaszt (nem megállapítva az egyenlő bánásmód sérelmét). Vajon a „láthatatlan alkotmány” megközelítése alkalmazható-e az EBH esetében is?
2. Milyen jogi következményeket vonhat maga után a szakminisztérium „sok hónapig” tartó válaszadása?

Kérlek benneteket, hogy mindenki nézze meg az EBH honlapját, hogy hányféle döntést hoz, milyen konzekvenciákkal, és bárki, akinek aggályai vannak, keresse fel őket akár személyesen is! Érdemes kicsit körüljárni, hogy nem elhamarkodott-e az ítélkezés, különösen a nagyon szűk jogszabályi lehetőségek figyelembevételével.

Megnéztem az EBH honlapját, felkerestem személyesen az EBH-t. Amikor diszkrimináció ért, akkor fordultam hozzájuk. Személyes, közvetlen tapasztalatom van arról, hogy alkalmatlanok a kifinomult középosztályi diszkrimináció tettenérésére. Megvezethetők furfangos jogászok által, és építeni tudnak velük szemben arra, hogy a jogszabályi csűrcsavarokba belekeverve őket, lejár az eljárási határidejük. Aztán hoznak egy semmitmondó, méltatlan döntést – amivel pont ugyanúgy eszközévé válnak a jogi hazugsághálónak, amit pénzért vehető ügyvédek igazságként hirdettetnek ki velük. A szervezet alkalmatlan arra, hogy utánamenjen az igazságnak, hogy a diszkriminált mellett álljon ki. Ez nagyon nagy probléma. Az EBH egy újabb Sóhivatal, amelyik jogállami köntösben szolgálja a domináns gondolkodás érvényesülését, mert a jogi eljárásban pontosan ugyanazt a pozicionális alkufolyamatot alkalmazza, amitől az egész úgynevezett „igazságszolgáltatás” arról szól, hogy kinek van ügyesebb ügyvédje, aki jobban hazudva eléri, hogy az ő ügyfelének hirdessék ki az „igazságát”. Ugye, nem kell mondanom, hogy ez pénz és kapcsolati tőke kérdése, és ebben mindig a kiszolgáltatottak, a szegények a vesztesek. Én teszteltem az EBH-t, megbukott. Többet nem fordulok hozzájuk, és senki másnak se javaslom, hogy egy EBH nevezetű Sóhivatalhoz forduljon.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen módszertan szerint kellene eljárnia az EBH-nak, hogy a jog pozicionális alkuit kikerülve valóban meg tudjon állapítani egy diszkriminációt?
2. Milyen garanciális eljárás kényszeríthetné ki azt, hogy az EBH valóban a sértett mellett elkötelezve hozza meg az ítéletét?

Az EU kampányt indít a nemek közötti bérszakadék megszüntetésére

Az Európai Bizottság uniós szintű kampányt hirdetett ma a nemek közötti bérszakadék megszüntetésének elősegítésére. Az EU gazdasági ágazataiban a nők átlagosan 17,4 százalékkal kevesebbet keresnek, mint a férfiak. „Egyenlő értékű munkáért egyenlő díjazást” – ez a szlogenje a kampánynak, amelyet március 8-án a nemzetközi nőnap alkalmából indítanak azzal a céllal, hogy felhívja a figyelmet a bérszakadékra, a mögötte álló okokra és a megoldásokra. „A bérszakadék több okra vezethető vissza, és többféle megoldást is igényel. Minden szinten fel kell lépni, és kötelezettséget kell vállalnia minden érintettnek – a munkáltatóktól és szakszervezetektől egészen a nemzeti hatóságokig és valamennyi polgárig. Kampányunk eredményeként az emberekben jobban tudatosul, hogy miért van az, hogy Európában a nők még mindig sokkal kevesebbet keresnek, mint a férfiak, és hogy mit tehetünk ez ellen” – mondta Vladimír Špidla, esélyegyenlőségért felelős uniós biztos. „A jelenlegi gazdasági helyzetben a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség minden eddiginél fontosabbá vált. Csak úgy tudunk szembenézni a válsággal, ha az emberekben rejlő tehetséget a legmesszemenőbbekig kiaknázzuk” – folytatta. Az egyenlő munkáért járó egyenlő díjazás az Európai Unió egyik alapelve. Az 1957. évi Római Szerződésbe foglalt elv már egy 1975-ös irányelv tárgya volt, amely betiltott mindennemű díjazásbeli megkülönböztetést az egyenlő munkát vagy egyenlő értékű munkát végző nők és férfiak között. Ennek eredményeként a közvetlen megkülönböztetés „egyszerű és szembeötlő” eseteinek száma – amikor is az egy és ugyanazon munkát végző, ugyanolyan tapasztalattal és ismeretekkel rendelkező és ugyanolyan teljesítményt nyújtó nő és férfi különböző díjazásban részesül – az egyenlő díjazásról szóló európai és nemzeti jogszabályok hatékonyságának köszönhetően jócskán lecsökkent. Akkor vajon miért van az EU-ban még mindig 17,4 százalékos bérszakadék? A nemek közötti bérszakadék a nők és a férfiak adózás előtti (bruttó) átlagos órabére közötti különbség a gazdaság egészében. A munkaerőpiacon tartós megkülönböztetést és egyenlőtlenséget von maga után, amely a gyakorlatban elsősorban a nőkre van hatással. A nők által végzett munkát például még ma is gyakran kevésbé értékesnek ítélik, mint a férfiakét, és a nők gyakran olyan ágazatokban dolgoznak, amelyekben a bérek átlagosan alacsonyabbak, mint a zömében férfi munkaerőt igénylő ágazatokban. A szupermarketek női pénztárosai például általában kevesebbet keresnek, mint a férfi rakodómunkások. A bérszakadék ezenkívül csökkenti a nők életük során szerzett keresetét és nyugdíját, ami későbbi életszakaszban elszegényedésükhöz vezet. 65 éves vagy annál idősebb életkorban a nők 21 százalékát érinti a szegénység veszélye, míg ez az arány a férfiaknál 16 százalék.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi eszközök vannak annak kikényszerítésére, hogy egyenlő értékű munkáért a nők és a férfiak egyenlő bért kapjanak?
2. Hogyan járulhat hozzá a jog a társadalom, a munkáltatók szemléletének formálásához?

240. ESETLEÍRÁS

Egy ápolást és gondozást nyújtó (önkormányzati fenntartású) intézmény vezetője már több mint 5 éve van megbízatásban, mivel az akkori pályázat értelmében HATÁROZATLAN időre bízták meg. A kérdésem arra vonatkozik: ez a közalkalmazotti megbízatás nem ütközik-e jogszabályba, illetve az egykori szerződés nem sért-e jogszabályt, amivel akár semmissé lehetne nyilvánítani azt a korábbi pályázatot és megbízatást... és akkor az intézményvezető hasonszórú kollégáihoz hasonlóan 5 évente „kénytelen volna” pályázni az intézményvezetői posztra?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen előírások vonatkoznak az önkormányzati fenntartású intézmények vezetői kinevezésére?
2. Sérti-e a törvényi változás előtt és után kinevezett vezetők esélyegyenlőségét, hogy más szabály vonatkozik rájuk?

241. ESETLEÍRÁS

Lenne egy buta kérdésem: A 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendeletben (a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról) ott, ahol az van, hogy az intézményvezetői pályázatokat egy bizottság véleményezi, a bizottság tagjainak felsorolása így néz ki: 4. § (8) A bizottság tagjai között kell lennie a) a pályázatonak vagy képviselőjének, b) a közalkalmazotti tanács tagjának vagy a közalkalmazotti képviselőnek, c) a szakmai érdek-képviselői szövetség, illetőleg egyesület képviselőjének vagy a szakma szerint illetékes szakmai kollégium tagjának. Az a) és b) pont rendben, de a c)-t nem tudom értelmezni. Valaki mondja meg nekem, kit kell érteni ezen!

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Az intézményvezetői pályázat véleményezésére bármely szakmai érdek-képviselői szövetség vagy egyesület meghívható, vagy van valamilyen kritériumrendszer, aminek meg kell felelnie az adott szervezetnek?
2. Milyen formában kell figyelembe vennie a döntéshozóknak az intézményvezetői pályázat véleményezését?

Eddig másodkézből olvastam a levelezéseket, sosem írtam. De most úgy érzem, írnom kell. Néhány hete hallani lehetett arról, hogy a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal főembereit keresik. Úgy hallani, hogy a szociális terület főemberévé X. Y.-t szánják, és ez mostanra már egészen biztos hallomásnak tűnik. Kérdem én: hogy lehet ez? Vagy ez tényleg lehet? Nem hiszem, hogy ezt a szakma hagyhatja... Ön vagy mások mit tudnak, mit gondolnak erről?

Hogyan lehetséges, hogy X. Y.-t a szociális hivatal főemberének tervezik kinevezni? Gondolom úgy, hogy X. Y.-nak jó összeköttetései vannak, hosszú államigazgatási gyakorlata van, és a kinevezői úgy gondolják, alkalmas erre a posztra. „A szakma hagyhatja-e ezt?” kérdésre az a válaszom, hogy a szakma bizonyára megosztott ebben a kérdésben. Vannak, akik támogatják, és vannak, akik nem támogatják X. Y. kinevezését. Amennyiben egy ilyen szakmai kérdésben megkeresik a 3SZ-t, én is kíváncsi lennék, hogy a 3SZ hogyan hozza meg a döntését. (Szerintem a konfrontációt kerülve támogatná a 3SZ vezetősége, másokat nem nagyon megkérdezve.) Van egy általánosabb kérdés, amit a felvetés kapcsán szerintem át kellene gondolni. A szakmát arra kell-e mozgósítani, hogy egy ember kinevezését megakadályozza? Az én válaszom az, hogy nem ezt az irányt kellene képviselni. Az a feltételezésem, hogy X. Y. kinevezése azért háborgathat szakmai köröket, mert az ő kézi vezérlése, hatalmi megnyilvánulásai, szakmai kérdésekben sokszor védhetetlen álláspontja (amit átnyomott az államigazgatáson), felháborító is lehet. Ugyanakkor egy jogállamban azt gondolom, hogy nem személyek ellen vagy mellett kellene szakmai állásfoglalást kiadni, hanem a jogállam garanciarendszerét úgy működtetni, hogy abban kevés szerepe legyen annak, hogy a közfeladatot éppen személy szerint ki végzi. Mindenki megtalálja a maga X. Y.-ját a saját környezetében. Úgy kellene szociális szakemberként, szociális szakmaként működni, hogy ne tudjon közfeladatot ellátó személy kézi vezérlést működtetni, hatalmi megnyilvánulásaival félelmet kelteni másokban, szakmai kérdésekben védhetetlen álláspontot érvényesíteni. Én ebben tudok partner lenni, és ez a válaszom a kérdésre.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogi garanciák vannak az államigazgatásban arra, hogy egy vezető beosztású ember ne tudjon olyan hatalmi technikákat működtetni („kézi vezérlést”), amelyek ellentmondanak a demokratikus működésnek?
2. Mennyiben befolyásolja az államigazgatás vezetői posztjainak kinevezését a civil szervezet véleménynyilvánítása?

Kegyelmi kérvény

Tisztelt Súlyom László köztársasági elnök úr!

Alulírottak azzal a kéréssel fordulunk Önhez, hogy teljesítse B. A., S. település, X. telep alatti lakos kegyelmi kérvényét. B. A.-t annak az eljárásorozatnak a keretében ítélték egy év börtönre, amelyet a nyilvánosság a Népszabadság 2008. december 31-i számából ismerhetett meg. B. A. hat gyermeket nevel. Régóta nem kap munkát. Befolyó jövedelmei messze elmaradnak a felhalmozódott közüzemi tartozások, büntetések és kamatok összegétől. Sok száz hozzá hasonló helyzetbe került falubelijével együtt az áramszolgáltató az ő lakásában is már 2006-ben kikapcsolta a villanyórát. B. A.-nál hosszú ideje „szabálytalan áramvételezés” révén volt világosság. Több száz falubelijét hozzá hasonló eljárás fenyegeti. B. A. az elmúlt évek során nem kapott segítséget a szociális törvényben meghatározott adósságkezelési szolgáltatás keretében, mivel az ilyen segítséget a törvény csak városi lakosoknak biztosítja, falusiaknak nem. B. A. az ügyben lefolyt büntetőeljárások során a falubelijeikhez hasonlóan soha nem kapott jogi segítséget, sem fellebbezési lehetőséget. Önállóan nem volt képes megvédeni az érdekeit a hatalmas nagyvállalattal szemben. Helyzetének reménytelensége miatt, megfelelő szociális segítség hiányában, a hatósági erőszaknak engedve, jogi felvilágosítás nélkül bűnösnek vallotta magát. B. A. a bíróság ítélete szerint 162 178 forint kárt okozott a szabálytalan áramvételezéssel, amelyből kétszer 6478 forintot már befizetett. A további kár a börtönbüntetés által nem fog megtérülni, sőt az egy évi fogva tartás a magyar államnak sokkal jelentősebb kiadásokat okoz. B. A. hat gyermekének jövője az apjuk bebörtönzésével még rosszabb kilátásokkal kecsegtet, mint szüleik jelene. A magyar társadalom nem nézheti tétlenül, hogy hat ártatlan gyermek sorsát megpecsételje a szociális helyzetük. B. A. és a hozzá hasonló életet élő közel ezer S. településen élő lakos életének jobbra fordítása érdekében helyi családanyák Segítő Kéz Asszonygyülekezet néven megszerveződtek. Ez a csoport vállalja a B. A. lakásában történt szabálytalan áramvételezéssel okozott kár megtérítését. B. A. szeretné tisztességben fölnevelni gyermekeit ennek a hazának. Ezért alulírottak a Segítő Kéz Asszonygyülekezeten keresztül fejenként legalább ezer forinttal hozzájárulunk a szabálytalan áramvételezéssel okozott kár megtérítéséhez és a felhalmozódott adósság kezeléséhez. Az újabb adósságcsapda elkerülése érdekében az áramszolgáltatótól kártyás villanyóra felszerelését kérjük B. A. lakásában.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. A törvényi szabályozás – az adósságkezelés hiánya egy kis településen – mennyire befolyásolja az ott lakók esélyegyenlőségét, és ennek jogi következményeit kinek kellene viselnie?
2. Milyen jogi eszközökkel lehetne csökkenteni, kezelni az állampolgárok multinacionális céggel szembeni kiszolgáltatottságát?

Megpróbáltam minden tudásomat egy 36 fős képzési programba beletenni a Cserehátban élő cigány közösségben. HEFOP 2.3.1. Nem tudom valakinek ismerős-e? ESZA Kht. 36 fő, felnőtt és fiatal, 21-től 48 évesig vett részt a képzésekben. Foglalkoztatási kötelezettséggel, minimálbéren. Még hittem abban, hogy ezek az EU-s pénzek azért vannak, amit hirdetnek, és beleugrottunk ebbe az alapítványunkkal, ami egy tőkeszegény, kicsi szervezet volt. Ugye, 100 százalékban támogatott projektről van szó. 15 milliós áthidaló bankhitellel a hátunk mögött, meg egy kormányzati ígérettel, hogy ezeket a kamatokat térítik. Nos az elszámolások annyira lassan mentek – nyilván tudjátok mind –, hogy voltak olyan kintlévőségek, melyek 100–120 nap alatt jöttek vissza. Azaz a projekt hónapokig pénzt nélkül maradt. Volt kétszer is olyan időszak, amikor nem tudtunk fizetést adni, magunknak sem, de a célcsoportnak sem. Két hétig egyszer, és egy hónapig egy másik alkalommal. Munkaszerződésük volt, nem voltak jogosultak semmiféle szociális támogatásra! És mi nem tudtunk fizetni, miközben nekik nap mint nap be kellett járniuk, tanulni, nem volt egy fillérjük sem. Szerintetek mit csináltak az élelmesebb férfiak? ELMENTEK VASAT LOPNI, HOGY TUDJANAK TANULNI, ÉS EMELLETT ÉLVE MARADNI. Hát tudod, máig nem tudok elszámolni a lelkiismeretemmel, a helyzettel. Ezt tette, tettem, tettük velük. Ők voltak a tolvajok, nem én, és nem az ESZA Kht., amelyik jól fizetett alkalmazottai nem látták el a feladatukat! És nem is a szociális ellátás, amely – rugalmatlanul – nem segítette ki őket átmeneti pénzzavarukból... Persze nagy sikernek élem meg, hogy nem maradt ki senki a közel kétéves programból, hogy elhitték, hogy ha megszerzik a szakmát, akkor jobb lesz nekik, és rosszabb, ha kimaradnak, és hogy annyira lojálisak voltak az alapítványhoz, hogy kitartottak. De elmentek vasat lopni, HEFOP-projektbeli alkalmazottként, azaz EU-s pénzből... Mi a fene van ilyenkor?

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen felelőssége van egy EU-s pályázatot lebonyolító szervezetnek abban, hogy a szerződés szerinti ütemezés alapján megtörténjenek a kifizetések?
2. Amennyiben nem történik meg a kifizetés, akkor az ebből következő helyzet jogkövetkezményeiben milyen felelőssége állapítható meg az EU-s pályázatot lebonyolító szervezetnek?

245. ESETLEÍRÁS

Támadás a szegények ellen

Nem példa nélküli Európában a 15 évesen lezáruló tankötelezettség, de a magyar elképzelések leginkább arra irányulnak, hogy az iskola törvényes felmentést kapjon a nehéz gyerekekkel való foglalkozás alól – állítják az MTA Gyerekszegénység Elleni Program szakemberei. Évi több ezer kamasz élethez való elemi joga kerülhet veszélybe. Magyarországon 2007-ben a 17 évesek 92, a 18 évesek 83, a 19 évesek 73, a 20 évesek 60 százaléka az oktatási rendszerben maradt. Az adatok azt mutatják, hogy ha a mai feltételek maradnának, a gyerekek többsége nem hagyná el az iskolát a 15 éves korra leszállított korhatár miatt. Európa nyugati végén is vannak 15–16 éves korhatárok, de a gyerekek túlnyomó többsége marad az (ingyenes, állandóan biztosított) iskolákban. Minden eszközzel szorgalmazták, hogy a serdülők ne morzsolódjanak le, hiszen nekik egyáltalán nem mindegy, hogy valamilyen piacképes végzettséget kap-e a többség. Nálunk három veszély merül fel a 15 évre levitt tanköteles korról kapcsolatban. Először: az eddigi 18 év mellett az iskoláknak igyekezniük kellett, hogyan tartsák meg a gyerekeket – a lemorzsolódás elleni küzdelem közép-pontban volt, és 2011. február végéig maradt is. A 15 éves kori felmentés hangsúlyozottan visszafelé mutató változást akar, amely a beiratkozás napjától kezdve fog hatni. Az iskola törvényes felmentést kapott a nehéz gyerekekkel való foglalkozás alól. Másodszor: a legveszélyeztetettebb társadalmi csoport, aki eddig is leginkább ki volt téve a kudarcos iskolai életútnak, minden esélyét elveszíti a későbbi munkaerőpiacon való érvényesüléshez. Harmadrészt: a középfok nem kötelező jellege elvileg megteremtheti az állami középfokú oktatáson belül vagy kívül a fizetős szolgáltatásokat, tovább erősítve a magyar oktatás amúgy is szelektív és elitista jellegét, illetve csökkentve az eddig is alig érvényesülő esélyegyenlőséget.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Jogilag hogyan kezelhető az a helyzet, ha a tankötelezettség korhatára 15 év lesz, de munkába csak 16 éves kor után lehet belépni?
2. Hogyan tehető érdekeltté az iskolák, és hogy lehet követelménnyé tenni, hogy a hátrányos helyzetű gyerekeket megtartsák a középfokú oktatásban?

Szabó Máté: Figyelmeztetni kell a cigány bűnözésre

Szabó Máté szerint a válság erőszakot szül, és egyre több lopást fog hozni, de az is elképzelhető, hogy szétesik az állam. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa szerint a cigány bűnözésre figyelmeztetni kell a társadalmat. Úgy véli, elegendő egy ombudsman is: mandátuma lejárta után például Sólyom alkalmas lenne.

FN-interjú, 2009. április 2.

Sajtóközlemény

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa, dr. Szabó Máté 2009. április 2-án, a FigyelőNeten megjelent interjúban többek között kijelentette, létezik etnikai alapon kategorizált bűnözés – a cigány bűnözés –, amely a megélhetési bűnözés sajátos formája. A cigánysággal összefüggésben kollektivista társadalmi, szinte törzsi csoportról beszélt, amelyet szembeállított az individualizált magyar társadalommal. Kifejtette, hogy ennek a specifikus bűnözői profilnak a létezésére figyelmeztetni kell a magyar társadalom többségét, és önmagát a kisebbségi biztossal szemben többségi biztosként aposztrofálta, ami azt sugallja, hogy nem tekinti magát a kisebbségi csoporthoz tartozók ombudsmanjának. Ezek a kijelentések, amelyek arra mutatnak, hogy az országgyűlési biztos kapcsolatot feltételez az etnikai hovatartozás és a bűnözés között, nem egyeztethetők össze a Magyar Köztársaság Alkotmányában megfogalmazott diszkriminációtilalommal, kirekesztők, és sértik a cigánysághoz tartozók méltóságát. Dr. Szabó Máté utóbb megjelent közleménye az interjú címét teszi felelőssé a félreértésért, noha a fenti, elfogadhatatlan kijelentések önmagukban, az írás címétől függetlenül értelmezhetők és értelmezendők. Állításait azonban az országgyűlési biztos nem vonta vissza, ezért úgy kell tekintenünk, hogy azokat továbbra is érvényesnek tartja. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának feladata valamennyi, a Magyar Köztársaság intézményeivel kapcsolatba kerülő személy vagy csoport alkotmányos jogainak védelme, legyen bár szó a többséghez vagy kisebbséghez tartozókról. A fent idézett kijelentések fényében úgy véljük, dr. Szabó Máté a továbbiakban nem töltheti be hitelesen ezt a tisztséget.

Budapest, 2009. április 3.

Magyar Helsinki Bizottság, Roma Polgárjogi Alapítvány, Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda,
Európai Roma Jogok Központja (ERRC), Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány

(OS, Budapest, 2009. április 3., péntek)

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen jogkövetkezménye van annak, ha az ombudsman előítéletes véleményalkotást fogalmaz meg, és „cigány bűnözésről” beszél?
2. Milyen következménye lehetséges a civil szervezetek felszólításának, hogy az ombudsman mondjon le feladatköréről?

247. ESETLEÍRÁS

Kedves Barátom,

Biztos emlékszel még, hogy a 2007-es LMBT-felvonulást minden korábbinál erősebb szélsőjobboldali támadás érte, és hogy a rendőrség nem megfelelően lépett fel a felvonulás védelme érdekében. (Erről többet itt olvashatsz: <http://www.egyenlojogokat.hu/2007>) Most ezzel kapcsolatban három dologra kérlek. 1. Gyere el a 2008-as méltóságnapi felvonulásra, és követelj egyenlő jogokat az LMBT embereknek. Gyülekező 2008. július 5-én szombaton 15.00 órakor a Deák téren. Többet arról, hogy miért érdemes eljőnnöd, itt olvashatsz: http://www.egyenlojogokat.hu/miert_erdemes_eljonni. Az időpontot most írd be a naptáradba! 2. Követeld a 2008-as LMBT-fesztivál tisztességes rendőri biztosítását. Az online petícióhoz itt tudsz csatlakozni: <http://www.gopetition.com/online/19811.html>. Ha kíváncsi vagy arra, miért van szükség erre a követelésre, itt olvashatsz a 2007-es felvonulással kapcsolatos rendőri mulasztásokról: <http://www.egyenlojogokat.hu/2007/tamadasok>. 3. Küldd tovább ezt a levelet, hogy minél többen követeljék az LMBT emberek egyenlő jogait. Találkozunk az idei felvonuláson.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen felelőssége van a rendőrségnek abban, hogy egy hivatalosan bejelentett és engedélyezett felvonulást úgy biztosítson, hogy az azon részt vevők fizikai épsége ne legyen veszélyeztetve?
2. Hogyan tudnak hozzájárulni a jog eszközei ahhoz, hogy szélsőséges csoportoknak ne legyen lehetősége gyűlöletet kelteni, illetve fizikailag bántalmazni egy kisebbségi csoportot?

248. ESETLEÍRÁS

Sziasztok, tegnap a Klubrádió is tudósított arról, hogy Kiskunfélegyházán az önkormányzat eladja az eddig tulajdonában lévő lakásait, ezek között 15 olyan van, amelyben a lakó jelentős tartozásokat halmozott fel, így jogcím nélküli lakóvá vált, s meg sem veheti a lakását. Ezeket idegeneknek adták el, a piaci ár kb. 20 százalékaért. Így az önkormányzatnak nem kell a kilakoltatással bajlódnia, a lakók pedig a lehető legkiszolgáltatottabb helyzetbe kerülnek. A legfelháborítóbb a jegyző interjúja volt, elmondta, milyen jól is járnak ezek az emberek, mert van olyan közöttük, akinek az új tulajdonos egy évre bérel lakást. A kilakoltatott adósok jellemzően a környékbeli hobbitelkeken vásárolnak vagy bérelnek ingatlant, ahol legfeljebb szerszámtárolót lehet építeni. Állítólag hasonló folyamat játszódott le Kecskeméten. A miskolci Lyukóvölgy jó példa arra, mi következik ezután. Valaki azt is kiszámolhatná az önkormányzatnak, a jövőben mibe fog neki kerülni, hogy az utcára tett emberekről gondoskodják.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen garanciális feltételek mellett teheti meg az önkormányzat, hogy tartozásokat felhalmozó bérlővel együtt eladja a tulajdonában lévő lakást?
2. Milyen jogorvoslati lehetőségei vannak a bérlőnek ebben az esetben?

249. ESETLEÍRÁS

B. Z. 46 éves, általános iskola nyolc osztályával rendelkezik, 7 éve munkanélküli. Korábbi munkahelye építkezési vállalkozóknál volt, mint brigádvezető. Munkaviszonya mentális problémák miatt szűnt meg. Jelenleg rendelkezésre állási támogatásban részesül, mely havi 28 500 forint. Feleségétől tízéves házasság után, a munkahelyének elvesztésének évében elvált. Házasságából egy fiuk született, aki jelenleg középiskolai tanulmányokat végez. Z. tartásdíjat nem fizet, feleségével és fiával nem tartja a kapcsolatot, csekély információkkal rendelkezik róluk. Jelenleg rokkantnyugdíjas édesanyjával él közösen a testvére tulajdonában lévő családi házban. Az ingatlan a város ipari negyede közelében épült, idős, egyszobás 36 négyzetméteres komfortos, felújításra szorul. Testvére az ország másik felében lakik, kapcsolatuk veszekedéssel teli. Viszonyuk a válás után megromlott, amikor Z. megkérte testvérét, hogy tulajdonjogát vásárolja meg, hogy vállalkozásba kezdhessen. Korábban az ingatlan a két testvér nevén volt. A tulajdonjogból szerzett pénz egy részéből fizette ki korábbi adósságait, másik felét elherdálta, szerencsejátékokra és alkoholra. Z. elmondása szerint jelenleg is vannak szerencsejátékos tartozásai, amelyekről pontos információt nem tud adni, de elmondása szerint százezres mértékű.

Z. édesanyját súlyos hasnyálmirigyrákkal kezelik. Az orvosok heteket jósolnak neki. Z. a rendelkezésre állási támogatás következtében köteles együttműködni a családsegítő szolgálattal. Munkavégzésre alacsony a motivációja. Problémáinak súlyát nem látja tisztán. Kapcsolatban áll az önkormányzat szociálpolitikai osztályával, ahol rendszeresen átmeneti segély kérelmet ad be. Önkormányzati bérletre késve adta be kérelmét.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Lakhatás biztosítása az édesanya halála esetén.
2. Tartásdíj fizetése.

250. ESETLEÍRÁS

K. L., férjével, nagykorú testvérével és öt kiskorú gyermekével él együtt másfél szobás, komfort nélküli bérlakásában. A gyerekek ingerszegény környezetben élnek, a család minimális jövedelemmel rendelkezik (családi pótlék, gyet, minimumnyugdíj). Az apa nemrég szabadult a börtönből, nehezen illeszkedik be a család életébe, agresszív viselkedése a családot ellehetetleníti. K. L. nap mint nap „vasazni” jár, ebből a pénzből próbálja eltartani családját. Ebben a nehéz helyzetben a súlyos beteg gyermek (értelmi fogyatékos, mozgásszervi deformitás) megszületése tovább nehezíti a család mindennapi életét. A gyermek betegsége miatt állandó felügyeletet igényel, az anya tőle telhetően ellátja a feladatát, bár férjétől kevés segítséget kap. Az állandó megélhetési problémák miatt a család anyagi segítséget kér az önkormányzattól. K. L. családja szociális támogatásokból próbálja meg kiegészíteni szerény jövedelmét. Minden lehetséges támogatást kimerítenek, további pénzbeli segítségre már nincs lehetőség.

Ebben a helyzetben következik be a tragédia, beteg gyermeküket hasi fájdalommal viszik az orvoshoz, aki rögtön beutalja a kórházba. A kórházban panaszai nem enyhülnek. A gyermek állapotában olyan súlyos tünetek jelentkeznek, hogy mentőhelikopterrel Budapestre kell szállítani. Sajnos a szállítást a gyermek már nem bírja ki, útközben meghal. A mentőhelikopter Veszprémnél száll le, és az elhunytat az ottani proszek-túrára viszik.

A család, miután megtudja, mi történt a gyermekkel, kétségbeesve fordul az önkormányzathoz, és kéri, valamilyen formában, de segítsenek rajtuk. Tisztában vannak azzal, hogy minden támogatást kimerítettek, de gyermeküket tisztességgel szeretnék eltemetni.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Milyen esetben van lehetőség köztemetésre?
2. Milyen esetben lehet temetési segélyt megállapítani?
3. K. L. nagykorú testvére részesülhet-e átmeneti segélyben az elhunyt hazahozatalához?

251. ESETLEÍRÁS

A 6 éves kislányról, B.-ről az óvoda küldte a jelzést – koránál sokkal érettebben viselkedik a szexualitás terén. Ezt még nem érezték olyan mértékű problémának, amely jelzésre adott volna okot, de egy napon az anya elmondta egy gondozónőnek, hogy a nagypapa molesztálta a kislányt.

A családi viszonyok: a nagyszülők jómódú zöldségesek, akik a saját fiukat is foglalkoztatják. A nagyszülők előkelő környéken, nagy családi házban élnek, a nagymama anyukája él még velük. A nagyszülőknek ez az egy gyermekük van, az apa. A nagyszülők szerint fiuk mindenképpen előnytelen házasságot kötött, mert elvett egy szép, de nincstelen nőt. Az anya édesanyja ugyanis egyedül nevelte fel a lányát egy önkormányzati bérlakásban. Nem is tudja őket támogatni anyagilag.

Az anya munkanélküli. Mindkét szülő erősen alkoholizál, kiváltképp az anya. Ő maga szeretne ebből a házasságból kilépni – a férfiakat is az alkoholhoz hasonlóan kedveli –, de anyagilag akkor ellehetetlenülne, így mindenképpen szeretné megszerezni az általuk lakott ingatlan tulajdonjogának a felét – amely egyébként kizárólagos tulajdona az apának (nagybátyjától örökölte). Ez az ingatlan egy panelház 8. emeletén található, ízlésesen berendezett, minden háztartási géppel felszerelt, 52 négyzetméteres, egy és 2 félszobás lakás.

A nagyszülők – tekintettel a szülők életvitelére – sokat vállalnak a gyermek gondozásából és neveléséből. Hétfévente mindig náluk tartózkodik a gyermek, hogy a szülők hódolhassanak kedvenc szenvedélyüknek, ami a focimeccs. A rendőrségi vizsgálat, valamint a pszichológus vizsgálata nem igazolta az anya vádjait. „Mindössze” annyi történt, hogy a nagypapa korán elalszik esténként, a kislány viszont nem, így éjjel után pornófilmet néz, amelyet meglehetősen élethűen mesélt el.

A tisztázandó jogi kérdések:

1. Mi a jelzést tevő feladata?
2. Kinek (kiknek) köteles jelzéssel élni?
3. Mi történik akkor, ha valótlan a „vád”?
4. Mi történik akkor, ha valós a „vád”?
5. Ki veszélyezteti a gyermeket a családban?
6. Mi (mik) lehetnek a megoldások a gyermek helyzetének megnyugtató rendezése érdekében (több is lehetséges)?

252. ESETLEÍRÁS

B. Z. 51 éves vállalkozó. Tanárképző főiskolán, irodalom-földrajz szakon végzett. Nem nősült meg, több élettársa volt, velük elmondása szerint nem tartja a kapcsolatot. A fővárosban 12 évig dolgozott egy középiskolában tanár végzettségével, majd létszámleépítés miatt elbocsátották. Utána nevelői állást kapott szülővárosában, ahol 9 hónap után szerződése lejárt, és nem hosszabbították meg. Munkaviszonya 2004-ben szűnt meg. Utána egy barátjával közösen vállalkozásba kezdett, bizsu-ajándéktárgy árusításba. A gazdasági válság következtében a vállalkozás veszteséges lett. Lakhatását az örökölt házban oldotta meg. Édesanyja és testvére hirtelen, egy időben haltak meg, így megörökölte a családi házat négy éve. A házra vállalkozásához több hitelt is felvett. A hiteltörlesztéseket nem tudja fizetni, közüzemi tartozásokat halmozott fel. A munkaügyi központban regisztrálta magát, majd rendelkezésre állási támogatásra lett jogosult. A családsegítő szolgálattal kötelezően kéthetente tartja a kapcsolatot. Elmondása szerint a válság következtében a jen alapú hitele megsokszorozódott. Az ingatlant felbecsültette, és a becsült érték közel áll a hiteltartozásához kamatokkal együtt. A hiteltörlesztést nem tudja fizetni, az ingatlant el szeretné adni, hogy ne halmozzon fel több adósságot, és az összegből adósságát szeretné kiegyenlíteni.

A tisztázandó kérdések:

1. Lakhatás biztosítása.
2. A Z. által igényelhető szociális ellátások.

253. ESETLEÍRÁS

K. E. két gyermekével él együtt, komfortos bérlakásban. Kislánya Down-kór betegségben szenved, ami miatt állandó felügyeletre szorul. K. E. gondos anyaként neveli gyermekeit, kislánya mellett ellátja a gondozási feladatokat. Munkaviszonyt létesíteni nem tud, mivel az ápolási feladatok teljes embert kívánnak részéről. A gyás letele után emelt összegű ápolási díjban részesül. Egy bérház harmadik emeletén lakik a család. Nap mint nap legalább kétszer meg kell tennie beteg gyermekével az utat.

A hónapok elteltével K. E. azt veszi észre, hogy kislánya egyre nehezebben tudja megtenni az utat. Egyre jobban fullad, többször meg kell állni. Az alig pár perces útból nekik másfél óra szükséges ahhoz, hogy a lakásba jussanak. K. E. orvostól orvosig jár kislányával, azt a véleményt kapja, hogy ha sürgősen nem költözik egy földszintes lakásba, akkor a kislány állapota tovább fog romlani, aminek eredményeként még az is előfordulhat, hogy elveszítheti.

Az anya kétségbeesik, nem is tudja, hogy mit tegyen. Volt férjétől gyermektartásdíjat nem kap. Abból a kevés jövedelemből (családi pótlék, ápolási díj) a bérlakás rezsiköltségét alig tudja fizetni. A számlák közül több nincs kifizetve, köztük a lakbért sem tudta feladni. Közel 100 ezer forint adóssága keletkezett. A lakás-irodán megtudja, hogy bérlakás cserét csak akkor tud kérelmezni, ha tartozásait kifizeti.

Végző kétségbeesésében az önkormányzathoz fordul segítséget remélve.

A tisztázandó kérdések

1. Lehetséges-e adósságkezelésben való részvétel?
2. Jogosult-e lakásfenntartási támogatásra?
3. Felvehető-e kamatmentes kölcsönt?
4. Jogosult-e átmeneti segélyre?

254. ESETLEÍRÁS

Gábor 12 éves kisfiú, akit másfél éves kora óta a nagyszülei nevelnek. A fiú azért maradt a nagyszülők döntése nyomán az ő háztartásukban, mert a szülei mindketten halláskárosodottak, kommunikációjuk kizárólag a jelnyelv. A nagyszülők – az apa szülei – úgy gondolták, Gábor nevelésére sem az anya, sem az apa nem alkalmas. Az anya gyenge volt harcolni akkor a fiáért, mert úgy tűnt, az apa is egyetért szülei döntésével.

A szülők önkormányzati bérlakásban, átlagos körülmények között élnek. Az anya rokkantnyugdíjasként a háztartást vezeti és besegít az apa munkájába, aki kárpitosként dolgozik.

A nagyszülők panellakásban élnek, amely két szobából áll, és átlagosan berendezett. Ezenkívül a nagypapa mindennap kijár a hobbitelekre is, ahol néhány négyzetméteren megtermeli a szükséges zöldség- és gyümölcsmennyiséget az egész család számára.

Gábor problémája az iskolában kezdődött: dacolt a tanítókkal, piszkálta társait és teljes ellenállást tanúsított a tanulással szemben: házi feladatot nem írt, tanszereit otthon felejtette, tanszereit eltörte és megrongálta. Nagypapa, hogy nyomatékot adjon szigorának és elvárásainak, sokszor tetteleg bántalmazta (vonalzóval elverte).

Gábor az osztályközösségben teljesen perifériára került magatartása miatt. A pedagógusok sem szereték egyrészt saját viselkedése miatt, másrészt nagypapa miatt, aki rendszeresen felkereste az iskolát, és hol fenyegetőzve, hol lekenyerezve a pedagógust, próbált Gábor helyzetén javítani.

Mindeközben Gábor nagyon vonzódott a felnőtt világhoz: szívesen segített a szomszéd bácsi műhelyében barkácsolni, műszaki dolgokat javítani, de ugyanilyen szívesen töltötte szabadidejét édesapjával is, aki nek szintén sokat segített – és akivel remekül megértették egymást, hiszen Gábor elsajátította a jelélést.

A családgondozó mindkét családot – a nagyszülőket és a szülőket is – felkereste. A nagyszülők hallani nem akartak arról, hogy visszaadják Gábort a szüleinek. Koruknál fogva pedig mindkettejük számára jobb lett volna, ha nem kell a gyermek gondozásáról és neveléséről gondoskodniuk.

A szülőkhöz a családgondozó és az iskolai gyermekvédelmi felelős jelnyelvi tolmáccsal együtt ment, akit a Siketek Szövetsége küldött a segítségükre. Az apa itt ismét megerősítette azt, hogy ő egyetért a szülei döntésével, és csak maradjon Gábor ott náluk. Az anya pedig tehetetlenül tárta szét a karját.

A tisztázandó kérdések:

1. Mi a feladat a gyermek családba fogadását illetően?
2. Milyen gyermeki jogok kapnak hangsúlyt ebben az esetben?
3. Milyen módon rendezhető a gyermek sorsa (több megoldás is lehetséges)?

255. ESETLEÍRÁS

D. Ferenc 10 éve elvált, jelenleg munkanélküli. Feleségétől két gyermeke született, egy fia és egy lánya. Fia elmúlt 18 éves, jelenleg felsőoktatásban tanul, lánya középiskolai tanulmányokat végez a fővárosban. Gyerekei után tartásdíjat fizet. A válás óta Ferenc alkoholproblémákkal küzd. Korábban felsőoktatási intézetben tanárként dolgozott. A válás után elköltözött az édesanyjához, jelenleg őt ápolja, mellette aktív korúak ellátásában részesül, melynek összege 28 500 forint. Édesanyja nyugdíja 47 ezer forint. Édesanyja lakását a válás előtt az unokái nevére íratta. Ferenc a családsegítő szolgálattal kétheti rendszerességgel tartja a kapcsolatot, ahol megfogalmazta, hogy felesége nem engedi, hogy gyerekeit láthassa. Feleségével rossz a kapcsolata, évek óta nem beszéltek. Gyerekeit elmondása szerint 8 éve nem látta, és nem beszélt velük. Amikor felhívja feleségét, veszekedésbe kezdenek. Ferenc édesanyja súlyos beteg, az orvosok hónapokat jósoltak neki. Ferenc édesanyját unokái évek óta nem látogatták. A kapcsolatot nem tartják.

A tisztázandó kérdések:

1. Láthatás biztosítása Ferenc részére.
2. Lakhatás biztosítása édesanyja halála esetén.

256. ESETLEÍRÁS

P. K. négy gyermekével él egy bérlakásban. Férje elhagyta, gyermektartásdíjat nem fizet, viszont állandóan zaklatja a családot. Több alkalommal, mikor férje alkoholos állapotban randalírozott a lakásban, a rendőrséget kénytelen volt hívni. A gyermekek állandó rettegésben élnek. P. K., hogy a lakást fenn tudja tartani, napi tíz órát dolgozik, így a gyerekek sokszor egyedül maradnak. A gyerekek több alkalommal rendetlenkednek, zaklatják a szomszédokat, emiatt a család a gyámhatóság látókörébe kerül. Több alkalommal nem tudja a számlákat kifizetni, de a szociálpolitikai irodán segítséget kap. Sajnos a munkahelyét elveszíti, mivel nem volt bejelentve, így munkanélküli járadékra sem jogosult. A család pénz nélkül marad. Tartozásai miatt lakbértámogatást sem kaphat, így az eddigi 15 ezer forintos lakbér helyett a teljes árat, 50 ezer forintot kellene havonta fizetnie. P. K. érzi, hogy a feje felett összezsapnak a hullámok, hiszen a családi pótlék összege a megélhetésre, a lakás rezsiköltségének fedezésére nem elég. Különböző bankoktól vesz fel kölcsönöket, amit szintén alig, vagy egyáltalán nem tud visszafizetni. A gyerekek napközbeni étkeztetése megoldott az iskolában, a karitatív szervezetek a gyerekek tanulását segítik, de otthonra alig jut valami, sokszor üres kenyér a vacsora. A gyerekek több alkalommal koldulnak az utcán. P. K. a családgondozóval tartja a kapcsolatot, de mivel szégyelli a szegénységét, nem mond igazat sem a családgondozójának, sem a szociálpolitikai irodán az ügyintézőjének.

Végül megkapja a Házkezelési Kft.-től a felszólítást, 500 ezer forint tartozást halmozott fel, így el kell hagynia a lakást. Kétségbeesik, mivel tudja, ha utcára kerül, a gyerekeit elveszítheti.

A tisztázandó kérdések:

1. Jogosult-e adósságkezelésben való részvételre?
2. Kaphat-e lakbértámogatást?
3. Kaphat-e lakásfenntartási támogatást?
4. Felvehet-e kamatmentes kölcsönt?
5. Jogosult-e átmeneti segélyre?
6. Jogosult-e rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre?

257. ESETLEÍRÁS

A várandós kismamáról több oldalról érkezett jelzés – a védőnőtől, majd a szomszédoktól.

A környezettanulmány döbbenetes élmény volt: a terhes fiatal nő (21 éves) és hasonló korú élettársa egy olyan udvarban élt, amely korábban lóistállóként szolgált, és amelyet később lakásokká alakított az önkormányzat. Nekik viszont nem volt legális lakhatásuk – ők maguk feltörtek egy fáskamrát (kb. 4 négyzetméter), amelyet lakásként használtak. Ezen ablak nem volt, az ajtó nem csukódott rendesen, résnyi hézagok tátongtak rajtuk, a padozata ételmaradékoktól volt szennyezett.

A nő – és később élettársa is – sokadszori találkozásra volt csak szóra bírható. Ebből derült ki az, hogy mindketten állami gondozottakként lettek nagykorúak – ott ismerkedtek meg egymással. Otthonra alig jut valami, sokszor üres kenyér a vacsora, de az udvarba igen, ahol elfoglalták a fáskamrát. A nő elmondta, hogy a múlt évben is volt egy terhessége – mindenki előtt titok volt –, az a gyermek halva született. Utána őt magát kórházba vitték, ellátták.

A jelenlegi terhesség is gondozatlan, orvos még nem látta őt. Elképzelése nincs arról, mi lesz akkor, ha megszületik a csecsemő. Mindkét szülő értelmileg akadályozott, a nő erős függő viszonyban van mind az élettársával, mind az anyósával. A fiú is függ anyjától, és annak élettársától is. Gondnokság alatt egyikőjük sem áll.

A családgondozó dolga az volt, hogy elkísérje az anyát a védőnőhöz és az orvoshoz. Sajnos egyik megbeszélte találkozóra sem ment el.

Ezen túlmenően – mivel gyakorlatilag hajléktalanok voltak – felajánlotta anya számára, hogy menjen el egy olyan intézménybe (anyaotthonba), amelyet volt állami gondozott, terhes anyák számára tartanak fenn. Az anyát ide el is kísérte, fel is vették őt. Csak egy éjszakát töltött bent, a következő napon hazaszökött az élettárához.

A tisztázandó kérdések:

1. Mi a teendő a várandós anyával?
2. Mi a teendő a születendő gyermekkel – fizikai, jogi értelemben?
3. Mi lehet a feladat a lakhatásukkal kapcsolatban?
4. Mi a feladat egy esetleges következő terhesség megelőzése/megfelelő kezelése érdekében?

258. ESETLEÍRÁS

F. R. férjével, fiatalkorú gyermekével, szüleivel és két felnőtt korú testvérével és azok gyerekeivel lakik egy udvari lakásban. Az ingatlant szülei vették meg egy magánszemélytől. Az udvarban 3 lakás található, és egy vízmérőórán osztoznak. Az következő leolvasáskor tudta meg a család, hogy az udvar közel hárommillió forintos víztartozást halmozott fel. Az udvarban lakók folyamatosan cserélődtek az évek alatt, így a tartozás befizetését a mostani udvarlakóktól várja a szolgáltató. Jelenleg a víz el van zárva, készenléti állapotban van. Az udvarban lakók aktívkorúak ellátásában részesülnek, illetve alkalmi munkákból élnek, az esetleges törlesztőrészletet nem tudnák fizetni. Enikő rendelkezésre állási támogatásban részesül, amiből havonta közel tízezer forint hiteltörlesztést befizet. A családsegítő szolgálatnál részt vett pénzügyekkel és pénzbeosztással foglalkozó csoportfoglalkozáson. Férje ellátatlan, alkalmi munkákat végez. Állandó vitaforrás, hogy amíg Enikő keresi a munkalehetőségeket, addig férje csak otthon fekszik. Enikő fia középiskolai tanulmányait végzi egy szakközépiskolában. Tanulmányi eredményei közepesek. Enikő szülei rokkantnyugdíjasok, testvére középiskolai tanulmányait most fejezi be esti tagozaton. Az egy főre eső jövedelem 15 ezer forint.

A tisztázandó kérdések:

1. Behajthatja-e az összeget a szolgáltató az új lakóktól, amit nem ők halmoztak fel?
2. Lakásonként új mérőóra felszerelésének a lehetősége.

259. ESETLEÍRÁS

Z. P. férjével és két gyermekével él együtt egy családi házban. A család állandó rettegésben él, mivel az apa folyamatosan terrorizálja őket, a gyerekeket veri, feleségét megalázza. Emiatt a gyerekek és a feleség lelkiileg megtörnek. Időközben Z. P. megtudja, hogy daganatos beteg. Rájön arra, ha nem lép valamit, akkor gyerekei végleg tönkremennek, tudja, ha a gyerekek az apjukkal maradnak, akkor az életük pokollá válik. Dönt: beadja a válókeresetet. Z. P. betegsége előrehaladtával egyre nehezebben tudja ellátni a gyerekekkel kapcsolatos feladatokat. Időközben nem tudja a család eltitkolni az apa agresszív viselkedését, a gyámhatóság elé kerül az ügyük. A gyerekek állami gondozásba kerülnek, P. a történetek után nemsokára meghal. Az apa nem látogatja a gyermekeket, továbbra is alkoholizáló életmódot folytat. Pár év múlva az apa is meghal. A 15 és 17 éves gyermekek árván maradnak, az intézetben nőnek fel. Az intézetből kikerülve visszakapják házukat, de vele az évek óta felhalmozott adósságokat is, amit apjuk hagyott hátra. Tovább tetézi a dolgot, hogy sajnos a korábbi életük nem múlt el nyomtalanul; az egyik gyermek alkoholfüggő lesz, a másik gyermek pszichiátriai beteg. A lakhatásuk veszélyeztetve, és nincs a családban senki, aki segíteni tudna rajtuk.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen szociális juttatásokra jogosultak?
2. Milyen intézmények elérhetőek szenvedélybetegségük kezelésére?

A várandós kismamáról több oldalról érkezett jelzés – a védőnőtől, illetőleg járókelőktől. A terhes fiatal nő (22 éves) és hasonló korú élettársa egy hosszú évek óta félbemaradt lakótelep-építkezés málladozó falai között éltek hajléktalan emberekkel – kvázi hajléktalanként. A fiatal férfi és a többi hajléktalan férfi lomtanításból élt – az összeszedett lomot maguk értékesítették vagy közvetlenül, vagy orgazdákon keresztül. A nő sokszor tartott velük, így gyakorlatilag alig voltak elérhetők a szakemberek számára. A „szellemház” – ahogy a köznyelv nevezte a félbemaradt építkezést – tiltott zóna volt mindenki számára: a helyi lakosság félt az ott élőktől, a rendőrség pedig óva intette a szakembereket attól, hogy nélkülük menjenek oda. Így meglehetősen nehezen volt elérhető a kismama.

Mindössze két alkalommal sikerült a találkozás vele – egyszer orvoshoz sikerült őt elkísérni, aki próbálta megállapítani a terhesség korát és a szülés várható időpontját, illetve még egy alkalommal, amikor gyógyszerért jött a kismama a családgondozóhoz, mert influenzás volt.

A férfi és a nő a gyermekotthonban ismerkedtek meg egymással, mindketten ott lettek nagykorúak. Mivel egyikőjük szüleihez sem mehettek (pedig mindkettejük szülője azon a településen élt), így maradt számukra az utca. Egyikőjük sem szerzett semmiféle szakmát, a fiú még a 8 általános iskolát sem végezte el. Mindketten értelmileg visszamaradottak voltak.

A lány – miután a családgondozó megnyerte a bizalmát azzal, hogy ruhaneműt vitt neki – viszonylag barátságos volt, a fiú azonban kifejezetten ellenséges és agresszív.

A következő találkozó már a kórházban volt, ahová a családgondozó találomra telefonált, hogy nem szálították-e be a kismamát. Előző este adott életet egy egészséges kisfiúnak.

A tisztázandó kérdések:

1. Mi a teendő a gyermekkel – fizikai, jogi értelemben (több megoldás lehetséges)?
2. Kinek mi a feladata (családgondozó, gyámhatóság, kórházi védőnő)?
3. Mi lehet a feladat a lakhatásukkal kapcsolatban?
4. Mi a feladat egy esetleges következő terhesség megelőzése/megfelelő kezelése érdekében?
5. Mit lehetett volna tenni az átmeneti nevelés megszűntét követően?

261. ESETLEÍRÁS

F. S. élettársával, Károllyal és három gyermekével él együtt egy kétszobás, önkormányzati bérlakásban. Élettársa gyeseen van, S. dolgozik. A gyermekek eltartása, a rezsikifizetése miatt Károly most a munkahe-lyén kívül is vállal pluszfeladatot, csak azért, hogy a családját el tudja tartani. Mindezekből következik, hogy keveset tartózkodik otthon. A gyerekek ellátását élettársára bízta, akinek ez a feladat megterhelő. Egyre kevesebbet törődik a gyerekekkel, emiatt állandó konfliktushelyzet alakul ki a családon belül. Tovább nehe-zíti a helyzetet, hogy S. – megbízva élettársában – minden hónapban odaadja a konyhapénzt, amit élettársa saját céljaira használ fel, így a családnak egy idő után tetemes tartozása keletkezik. Az anya továbbra is el-hanyagolja a gyerekeket, többször egyedül hagyja őket. Más férfiakkal ismerkedik meg, szolgáltatásait pénz ellenében felajánlja nekik. Míg végül találkozik egy férfival, aki munkát ajánl Ausztriában. Az anya gondol-kodás nélkül magára hagyja a gyerekeket, és elszökik a férfival. S. hirtelen egyedül marad, nem tudja, mit csináljon. Végül a családsegítő szolgálat segítségével megoldódik a gyerekek napközbeni ellátása, Károly megtanulja a házi munkát. Mire rendeződik minden, élettársa váratlanul hazaérkezik. Károly gyermekeire tekintettel kibékül vele. Ami nem tart sokáig, ismét csavarogni kezd az élettárs. Labilis személyisége a „nem tudom hova tartozás” érzése, valamint az állandó veszekedések miatt öngyilkossági kísérletet követ el. In-nentől a pszichiátriai osztályon kezelik. A család szétesik, és a kilakoltatás veszélye fenyegeti őket.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen szociális támogatásra jogosult a család?
2. Milyen gyermekek utáni kedvezményeket vehetnek igénybe?
3. Milyen módon biztosítható a szoros kapcsolat a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal?

262. ESETLEÍRÁS

A 12 éves fiúgyermek, M. születése óta gyermekotthonban nevelkedett. Az átmeneti nevelés okaként a háttér – mert csak ebből dolgozott a családgondozó – azt jelölte meg, hogy az apa Kanadába távozott, tartózkodási helye azóta is ismeretlen, az anya pedig a gyermek helyett inkább ismeretlen férfiak társaságát kereste. A gyermek átmeneti nevelésének felülvizsgálata gyakorlatilag minden évben formális volt – a családgondozó a szülőkről semmit nem tudott, a gyermekotthon úgyszintén nem, a gyermeket senki nem látogatta.

A gyermek aktája a gyermekvédelem alapellátásában egy volt a sok közül – hazagondozni gyakorlatilag nem lehetett.

A fordulat akkor következett be mégis, amikor a családgondozó – egy évben ismét – tájékoztatást kért a lakcímnnyilvántartóból az édesanya lakcímét illetően. Kért és kapott – mégpedig egy közeli települését. A családgondozó levélben felvette a kapcsolatot az ottani családgondozóval, aki felkereste anyát, és többszöri beszélgetés után anya levelet írt – a fiának. Ez a levél először az esetgazda családgondozóhoz jutott el, majd pedig a gyermekotthonba a kisfiúhoz. A gyermekotthoni nevelők és a pszichológus kezdetben azt javasolta, és így is történt, hogy az édesanya csak felügyelettel találkoz hasson a gyermekével, majd ahogy sűrűsödtek a találkozások és látogatások, úgy hagyták őket fokozatosan magukra. Mindeközben természetesen a kisfiúval folyamatosan foglalkozott a pszichológus, hogy segítsen neki feldolgozni azt az élményt, hogy van édesanyja, és mivel édesanya szándékai komolyra fordultak, kezdték felkészíteni arra is a gyermeket, hogy hazaadják édesanyához.

A tisztázandó kérdések:

1. Hogyan tovább gyermekvédelmi, jogi értelemben?
2. Kinek mi a feladata a gyermek és az anya segítése tekintetében?
3. A történetben – korábban – hibázott-e valaki, és ha igen ki és miben? Ha nem, azt is indokolni kell!

263. ESETLEÍRÁS

K. P. két gyermekével és férjével él saját tulajdonú lakásban. Mária gyógypedagógusként dolgozik, férje matematikatanár. A család normális körülmények között neveli két gyermekét, de valami történt a családban. K. P. egyre többször pszichés eredetű rohamot kap. Az orvos a vizsgálatok befejezésével arra a megállapításra jut, hogy a betegségét kezelni lehet, de abból kigyógyulni nem fog. Az anya betegsége miatt a férjével a kapcsolata megromlik, elválnak, férje a saját tulajdonú lakásban marad, K. P. gyermekeivel önkormányzati bérlakásba költözik. Az anya pszichés eredetű problémái a gyerekekben is mély nyomokat hagynak. Egyre több gyógyszert kell szednie, egyre többször van táppénzen. Magas összegű adósságot halmoz fel. Időközben az apa váratlanul elhalálozik, így a gyermekek helyzete tovább romlik.

A nagyobb fiú nehezen, de elvégzi az iskolát, de egy napot sem dolgozik. A lány főiskolára kerül. Értelmileg semmi problémája nincs, mentálisan viszont annál több. Összeférhetetlen, szorongó alkatú. K. P. betegsége tovább romlik, végül daganatos betegségben meghal. A gyerekek nem tudják fenntartani az önkormányzati bérlakást, kilakoltatják őket. Az apától örökölt saját tulajdonú lakásba költöznek. A testvérek életében sajnos pozitív változás nem áll be. Talán a tartozások felhalmozása miatti félelem, vagy a mindennapi megélhetésért való küzdelem miatt, megromlik közöttük a kapcsolat. A fiú bántalmazza testvérét, különféle bűnügyekbe keveredik, végül börtönbe kerül. A lány az anyától örökölt pszichés betegségben szenved, elhelyezkedni nem tud. Jelenleg rendelkezésre állási támogatásban részesül. Az adósságokat fizetni nem tudja, sorba kapcsolják ki a szolgáltatásokat. Nem tudja, mitévő legyen, hova forduljon segítségért.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen szociális juttatásokra jogosultak?
2. Részt vehetnek-e adósságkezelésben?

264. ESETLEÍRÁS

Az édesanya egyedül neveli négy gyermekét: egy 11 éves ikerpárt, egy 9 és egy 2 éves fiút. Korábban házasságban élt, de férje elhagyta. Az anya ezt nem is bánta, mert a férfi alkoholista, többször verte meg részegen, amit a gyermekek végignéztek. Az anya és az apa házassága jogilag nem szűnt meg, gyermekelhelyezés sem történt.

A probléma: az anya – miután több anyaothont megjárt, de az ott tölthető időt összeférhetetlen természete miatt nem tudta kitölteni – illegális anyaoththonban lakik. A gyermekek mindig álmosak, mosdatlanok, ruhájuk büdös, rendszerint éhesek. Az anya nem fogadja el a problémával való szembesítést – szerinte nincs baj. Nem dolgozik, annak ellenére nem, hogy minden gyermek közösségbe jár. Szívesen létesít férfiakkal alkalmi kapcsolatot.

Gyermekeivel – az intézmények jelzése alapján – nem tud bánni. Nincs megfelelő kommunikáció közöttük, kapcsolatuk az utasításokra és a kiabálásokra koncentrálódik. Az anya sokszor türelmetlen, ingerlékeny, néha odacsap gyerekeire. Meglehetősen erős testalkatú, mély hangú, akinek némi halláskárosodása is van, ezért a normál beszéde is hangos. A családgondozó és az iskolai gyermekvédelmi felelős próbálta segíteni az anyát a mindennapokban a gyermeknevelést illetően, valamint az összes gyermeknek pszichológushoz, illetve a középőnekek pszichiáterhez kellett járnia. Az ő esetében ugyanis a nemi identitásában eltévelyedést diagnosztizáltak.

Az anya állami gondozásban nőtt fel 7 testvérével együtt. Mindegyikőjük mentálisan retardált vagy szellemileg visszamaradott, néhányan közülük teljes analfabéták.

A gyermekek akkor kerülnek el édesanyjuktól, amikor az egyik intézmény jelzi, hogy az édesanya szexuális kapcsolatot létesített egy autóban a gyermekek szeme láttára. Ez erkölcsi értelemben oly mértékű veszélyeztető tényező, hogy semmiképpen nem maradhattak az anya gondozásában.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen gyermekvédelmi intézkedésekre van szükség?
2. Rendezett-e a gyermekek helyzete családjogilag?

265. ESETLEÍRÁS

Az anya két gyermekével él együtt. A gyerekekkel nem nagyon törődik, sokszor magára hagyja őket. Több férfival is van kapcsolata; miután a harmadik gyermekét megszüli, magukra hagyja a gyerekeket. A nagymama, aki jelenleg hetvenéves, fogadja magához őket, és gyámja lesz a gyerekeknek. Erején felül gondoskodik róluk. Az anyjukkal néha találkoznak, de egyiküknek sem igazán hiányzik ez a találkozás.

A lányok felnőnek, a kettő nagyobbik munkát talál, kikerül a családból. A legkisebb marad a nagymamával. Nagyon fiatalon gyermeket szül, hasonló életmódot folytat, mint az anyja. Jövedelme a gyermek után járó ellátás, minden költséget a nagymama fizet. A nyugdíjból mindenre nem telik, így egyre többször nincs kifizetve a számla. A nagymama kora és egészségi állapota miatt egyre nehezebben viseli unokája életmódját. Az adósság egyre nő, a lakhatás kerül veszélybe, a nagymama végső kétségbeesésében az önkormányzathoz fordul segítségért.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen szociális juttatásokra jogosultak?
2. Milyen gyermek utáni támogatást vehetnek igénybe (rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény)?
3. Szükséges-e a védelembe vétel?
4. Van-e lehetőség adósságkezelési szolgáltatásra?

A 10 éves fiúgyermekkel, R.-rel kapcsolatban a következő problémák merültek fel: A fiú édesanyja meghalt. Édesapja új élettársi kapcsolatot létesített, amely kapcsolatból gyermek is született. Mivel a családnak lakhatási problémái adódtak, az átmeneti szállások pedig télvíz idején telítettek voltak, illegális megoldást választottak: egy magát családok átmeneti otthonának nevező intézménybe kértek és kaptak felvételt. Az intézmény azért működhetett illegálisan, mert a hatóságok többszöri felszólításra sem tudták kiűriteni. Működési engedélyt azért nem kapott – de talán nem is kért –, mert sem a körülmények nem voltak megfelelőek, sem szakember nem állt az ott lakók rendelkezésére. Amikor a hatóság ellenőrizte a többszintes családi házat és a tulajdonosát, albérleti szerződéseket tudott mutatni.

A család lakásgondja azonban csak látszólagosan lett megoldva: az apa a pincében kapott egy szivacsot, az anya és a gyermekek pedig egy olyan szobába kerültek, ahol rajtuk kívül még néhány más anya és gyermek is lakott már.

A családgondozó és a védőnő is rendszeresen tartotta a kapcsolatot a családdal – igyekeztek abban segíteni, hogy albérletbe mehessenek. Ehhez azonban az kellett volna, hogy mindketten rendelkezzenek állandó munkahellyel és állandó jövedelemmel. Az apának – szakképzettség híján – alkalmi munkái adódtak, az anya pedig a gyermekével gyesen volt otthon.

Néhány hónapig bírták ezt a helyzetet, aztán az apa megelégtelt, és mindenki számára ismeretlen helyre távozott. A nő – észelve azt, hogy a férfi végleg elhagyta őket – nem kívánta a 10 éves kisfiút tovább nevelni.

A férfinak nincs családja, a nő időközben megismerkedett valakivel, akihez a saját gyermekével oda tudna költözni. Az anya kérte, hogy az állam gondoskodjon tovább R.-ről – mivel apa tartózkodási helyét egyáltalán nem ismerték.

A tisztázandó kérdések:

1. Mi a feladata a gyermekvédelemnek a gyermek helyzetének rendezése érdekében jogilag, illetve pszichésen?
2. Milyen hatósági feladatok merülnek fel ebben az esetben?

267. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

K. M. 17 éves korától nagykorúvá válásáig a b.-i nevelőintézetben él. Nappali tagozaton tanul, szakmunkás-képzőben, festőszakmát. Édesanyja bérlakásban lakik, halála után a nagykorúvá vált M. „örökli” a bérlakást. Két éve él egyedül, a lakás nagyon tiszta és rendezett. December végéig az Államkincstártól megkapta az árvaellátást és a családi pótlékot, de mivel az ismételt kérelméhez nem csatolta az iskolalátogatási igazolást, a következő évtől nem folyósítottak részére árvaellátást. Mivel hónapokig csak a családi pótlék volt az egyetlen jövedelme, nem tudta fizetni sem a lakbért, sem a közüzemi díjakat. A szolgáltató többször felszólította a tartozás rendezésére, végül a családsegítő szolgálathoz irányította. A fiú ügyintézésben segítségre szorult, a családgondozóval együtt felkeresték az Államkincstárt. A hiányosságot pótolták, végre megkapta az árvaellátást. Addig is, amíg az árvaellátás folyósításra kerül, élnie kell valamiből, ezért a családgondozó az önkormányzathoz irányította M.-t. Az átmeneti segély és a lakásfenntartási támogatás iránti kérelmet benyújtotta. Március végére az árvaellátást visszamenőleg megkapta, tehát volt már jövedelme. A havi számlákat rendezni tudta, de a korábbiakat nem. A családgondozó útmutatása alapján felkereste az adósságkezelési tanácsadót. Együttműködési megállapodást kötött, a tanácsadó azonnal az önkormányzathoz irányította. Végre lakbértámogatás iránti kérelmet is benyújthatott, ezzel lényegesen kevesebbet kell majd fizetnie a lakbérre. Az adósságkezelésben való sikeres részvétele után bérleti jogviszonya visszaállt. Az élete rendeződött a szakemberek háttérmunkájának köszönhetően.

A gyámhatóságtól érkezett jelzés – a nagymama jelentette fel a 2 éves kislány nevelőapját azzal, hogy megerőszakolta a gyermeket.

A családlátogatás során a családgondozó megismerkedett a szülőkkel. Albérletben éltek egy társasházi, másfél szobás lakásban. A településhez semmiféle kötődésük nem volt, egyszerűen ez tűnt a legtávolabbi településnek attól a helytől, ahol az anya felnőtt.

A szülők – a kislány édesanyja és nevelőapja – értetlenül álltak a feljelentés előtt mindaddig, amíg ki nem derült, ki a feljelentő. Mindketten együttműködőek voltak, és mindketten nyitottak az eljárások felé. A családgondozó időpontot kért számukra az Eszter Ambulancián, ahol kifejezetten a szexuális visszaélésekre specializálódott pszichológusok foglalkoznak a gyermekekkel.

A pszichológuscsoport egyértelműen kizárta az abúzus megtörténtét, a gyermekorvos sem talált semmiféle fizikai nyomot a gyermekén. „Érdekesség” a történetben még az, hogy a kislány vér szerinti édesapja is a gyermeket nevelő szülőpár mellé állt, és nem hitt a vádaskodásnak.

Mi okozta mégis ezt a feljelentést?

A rendkívül fiatalos nagymama több ízben sértettnek érezte magát lányával szemben: először akkor, amikor a lány szépsége nyilvánvalóvá vált kamaszkorában. Másodszor akkor, amikor a nagymama édesapja a lányra hagyta minden vagyonát, és őt kizárta az örökségből, harmadszor pedig akkor, amikor az ő (nagymama) barátja a lányát választotta öhelyette – vállalva annak kislányát is. A nagymama nem tudott máshogy bosszút állni, mint hogy megvádolja volt szerelmét és lányát azzal, hogy megrontotta a gyermeket.

Az anya elmondta, hogy nem is volt igazán gyermekkorra – édesanyja a testéből élt, állandó férfikapcsolata soha nem volt, gyermekére gyakorlatilag soha nem volt ideje. Anyai nagyapja nevelte fel, hozzá kötődött érzelmileg. A nagypapa életvitele miatt zárta ki saját lányát az örökségből. Soha nem volt közöttük anya-lánya kapcsolat, anyai mintája nincs is.

A családgondozó felajánlotta a szülőknek – és levélben kért segítséget a másik településen élő családgondozótól a nagymamát illetően – a mediáció lehetőségét, hogy a kapcsolatukat ily módon rendezzék, de mindkét fél elutasította ezt. A gyámhatóság lezárta az esetet.

A tisztázandó kérdések:

1. Ki szorul segítségre a családban, és milyen fajta segítségre?
2. Veszélyeztetett-e a kislány (2 éves) az őt nevelő családban?
3. Szükséges-e a családi jogállás megváltoztatása, az esetleges gyermekelhelyezés?

K. C. feleségével, egy nagykorú és két kiskorú gyermekével él együtt. C.-nek jól menő vállalkozása volt, a családnak anyagi gondjai nem voltak. Talán a jólét tette, de C. egyre többször maradozott ki otthonról. A helyi kocsmában kártyázott nap mint nap. Ez a szórakozás egyre jobban szenvedélyévé vált. Felesége a jólétnek köszönhetően úgy gondolta, bármit megtehet. Kipróbálta a drogokat, mivel megvétele nem jelentett gondot, napról napra egyre többet fogyasztott. Végül szenvedélyévé vált. Mindkét szenvedély komoly anyagi kiadást jelentett. C. kezdte elhanyagolni munkáját, egyre kevesebb megrendelése volt, végül már csak a kártyaszendvélyének élt. Felesége is egyre jobban elhanyagolta magát, és nem utolsósorban a gyerekeit. A háztartással nem törődött, egyetlen célja volt, hogy naponta a megfelelő mennyiségű adagot megszerezze. Mindebből a folyamatból eleinte a felnőtt gyermek nem vett észre semmit, amikor rájött, mi történik szüleivel, már késő volt. Az anyagi biztonság odaveszett. A családi házat, majd az autót eladták, és egy kisebb lakásba költöztek. A felnőtt gyermek az eladásból megmaradt összeget arra akarta felhasználni, hogy az adósságokat rendezze. A szülők ezt máshogy látták, mindenüket szenvedélyükre költötték. Végül lányuk kétségbeesésében a gyámhatóságot kereste fel. A folyamat végén mindkét szülőt gondokság alá helyezték. A felnőtt lány átvállalta a két kiskorú nevelését, többet vállalt a kelleténél. Apját és anyját rokkantásították, ebből a pénzből, valamint a családi pótlékból és a felnőtt lány keresetéből próbáltak megélni. Ez a pénz kevés volt, a közüzemek felé nem tudtak fizetni. Végül a kisebb lakást is eladták. Albérletből albérletbe költöztek. A lány nem bírta tovább, segítséget próbált kérni az önkormányzattól. Szüleinek is végső megoldást keresett, hiszen önállóan létezni már nem tudtak.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen szociális juttatásokra jogosultak?
2. Milyen bentlakásos intézmény igénybevétele jöhet szóba a szenvedélybeteg szülők részére?
3. Benyújtható-e bérlet iránti kérelem?

A 2 éves fiúgyermek, B. szülei mindketten értelmileg akadályozottak. Apa nyugdíjas korú (!), az anya 30 éves. A családban él még az apa előző házasságából született nagykorú fia, aki súlyos fogyatékos, időnként rendkívül agresszív, de a picit nagyon szereti. A nagyfiút a szülők rendszeresen verik. A szomszédok rendszeresen jelezték ezt mind a gyámhatóság, mind a családsegítő felé, mert nagyon féltek a fiútól – kiszámíthatatlan volt ugyanis minden reakciója. A családgondozó elindította a fiú leszázalékolását, hogy valamiféle jövedelemhez jusson, de a szakértői bizottság nem látta oly mértékűnek a munkaképesség-csökkenést, hogy ezt javasolták volna. A gyámhivatal megindította a fiú gondnokság alá helyezését, míg végül a családsegítő szolgálat segítségével fogyatékosok otthonában nyert elhelyezést.

A család saját tulajdonú, szoba-konyhás ingatlanban lakik, ahol fürdőszoba nincs, WC van. Az ingatlan 1/1 arányban az anya tulajdona, szülei hagyatéka.

A gyermeket addig, amíg kicsi volt, az édesanya rendkívül szoros közreműködés és segítség mellett nevelte és gondozta. Minden apró dolgot el kellett magyarázni neki a fürdetéstől kezdve az öltözködésen keresztül a konyhai műveletekig. Egyáltalán nem tudott rántást készíteni, a térsztaételeket nem ismerte, a hűtő és a gáztűzhely használata is gondot okozott neki. Lánykorában ugyanis szorosan az édesapja felügyelete alatt állt, de gondnokság alá nem helyezték. Mikor az édesapja beteg lett, „szerzett” neki egy társat, aki kitart mellette.

A kisfiú bölcsődébe került a családgondozó javaslatára, mert az otthoni környezet sem biztonságos, sem konstruktív nem volt számára. Az anya nem tudta, hogy értelmileg hogyan foglalkozzon vele: nem olvasott neki mesét, nem játszott vele, ha tehetett, az utcát rőtta naphosszat, csak otthon ne kelljen lennie. Egyre kevésbé tudta betölteni anyai szerepét – nem fürdette, nem gondozta a gyermeket. Betegség esetén orvoshoz elvitte ugyan, de a gyógyszert vagy nem tudta kiváltani pénz hiányában, vagy ha megkapta mégis valakitől, képtelen volt azt megfelelően beadni neki. A bölcsődébe rendszeresen betegen vitte be, mert nem értette meg, mi az, hogy egészséges és beteg. Ha bepisilt a gyermek, nem cserélte le a ruházatát, télen is vízelettől nedves ruhában sétáltatta a kisfiút. A gyermek rendkívül rossz alvó volt, rendszeresen hajnalban kelt, és ordítva ébredt. Ezt a családtagok nehezen tűrték, ezért anya a sínek mellé hordta őt, és a vonatot nézték órákon keresztül.

Az otthoni környezet elhanyagoltsága egyre nagyobb mértékben veszélyeztette a kisfiút – a WC-t nem használták rendeltetésszerűen, ezért rendszeresen eldugult.

Ilyenkor a család a közös lépcsőházban végezte a dolgát, amely ellen a szomszédok sorozatos feljelentésekkel tiltakoztak. Végül a szülők eljutottak a mentális retardáció olyan szintjére, amelyen már teljes mértékben képtelenek voltak teljesíteni szülői szerepüket: rendszeresen penészes ételt adtak a gyermeknek, a betegségeit már sem megérteni, sem kezelni nem voltak képesek, a bölcsődében mindennap ételt kunye-

ráltak, mert nekik otthon nem volt mit enni. Az apa a nyugdíja mellett alkalmi fűnyírást vagy téglapucolást vállalt, az anya azonban egyáltalán nem jutott munkához. A gyermek jogán kaptak ugyan önkormányzati segítséget, azt az anya úgy használta fel, hogy egyszerre vett 40 db joghurtot és 20 tojást, tehát egyáltalán nem képes a pénz beosztására. Ezt később úgy oldották meg, hogy a családgondozó segítségével vásárolhatta le az utalványokat.

A kisleány már igényelte volna, hogy foglalkozzanak vele értelmileg is, ez azonban meghaladta a szülők képességét.

A tisztázandó kérdések:

1. Mi az igazi veszélyeztetettség?
2. A gyermekvédelmi törvény szerint milyen lehetősége van a családgondozónak a gyermek helyzetének elrendezését illetően?

271. ESETLEÍRÁS

Egy 14 éves kislány, T., 2 édestestvérével, édesanyjával, annak élettársával és azok 2 közös gyermekével családok átmeneti otthonában élnek.

Korábban a család (anya és 3 kislány) vidékről költözött fel a fővárosba, édesapjuk tragikus halála után. A gyermekek nem tudni, hogyan dolgozták fel édesapjuk elvesztését.

A fővárosban édesanyjuk lánytestvérénél és annak családjánál húzzák meg magukat – nem is kevés ideig. Édesanyjuk nem is próbál elhelyezkedni vagy munkát vállalni, hagyja, hogy sodorja az élet. Addig, amíg meg nem ismerkedik egy nála fiatalabb férfival. Az anya hamarosan terhes lesz. Ezt a helyzetet elégei meg az anya sógora, aki arra kéri őket, hagyják el az ingatlanát. Egy kislány ott maradhat náluk, a többiek beköltöznek az otthonba.

A kislányoknak (14, 13, 10 évesek) nem könnyű az életük – édesanyjuk helyett ők mosnak, takarítanak, de el kell viselniük mostohaapjuk durva bánásmódját, ami tettelegességig ugyan nem fajul, de verbálisan minden módon bántja a lányokat. Az intézményben dolgozóknak sokszor feltűnik a nevelőapa viselkedése a lányok irányában, többször keményen beszélnek vele azért, hogy a lányokat ne bántsa, de minden beszélgetés hatástalan marad, nem tudja elviselni őket.

Az anya szó nélkül tűri mindezt, és szüli – gyakorlatilag minden évben – az élettársnak a gyermekeket. Valószínűsíthetően a gyermekek után járó ellátások miatt, hiszen egyik felnőtt sem dolgozik. A családgon-dozó többször kéri az apát, hogy vállaljon munkát, az apa erre mindig ígéretet is tesz, de munkahelyet nem tud felmutatni.

Az apa egyébként mással – a dolgozókkal és más bent lakókkal – is durva, agresszív, gyakorlatilag úgy képzei, hogy minden és mindenki az ő kényelmét szolgálja. A kislányok félnek tőle, igyekeznek minden kívánságát teljesíteni, és lehetőleg minél csendesebben élni. Az anya is – úgy tűnik – megpróbál ehhez a helyzethez alkalmazkodni, hiszen a férfitől már van két gyermeke.

A probléma akkor válik igazán súlyossá, amikor az egyik kislány „megkéri” az anya sógorát, vegye el a szüzességét.

A tisztázandó kérdések:

1. Ki szorul és milyen fajta segítségre a családban?
2. Milyen ellátásokat vehetne igénybe a család?
3. Hogyan kell rendezni a sógoréknál maradt kislány családi jogállását?

A kétgyermekes család Szerbiából települt át Magyarországra a jobb megélhetés reményében. Sajnos már az első időben gondok adódtak. A szülők nem találtak munkát, megtakarított pénzüket lassan felélték. Először albérletbe költöztek, de nem bírták fizetni a költségeket. A családon belül is komoly problémák voltak. Az apa szexuálisan zaklatta gyermekeit, ezt az anya tovább nem tűrhette. Gyermekeivel elmenekült. Pár napig az utcán éltek, végül a családok átmeneti otthonába kerültek. Az anyának a családi pótlékon kívül egyéb jövedelme nem volt. Testét árulta, az ebből származó pénzből tartotta fenn a családot. A gyerekek nap mint nap látták, hogy anyjuk más és más férfival találkozik. Lánya 16 évesen teherbe esett, a fiú 15 évesen a 6. osztályt fejezte csak be. A dolgozók általános iskolájában próbálta befejezni az általános iskolai tanulmányait. Közben a lány megszülte gyermekét, akinek a gyámja az édesanyja lett. A 16 éves lány rövid idő múlva külföldre távozott, a kisgyermekét anyjára hagyta. A fiú zaklatott élete, alacsony intelligenciája miatt rossz társaságba keveredett, bűnözésre adta fejét. Az anya közben rövid időre munkát vállalt, a kicsit bölcsődébe adta. Munkaviszonya megszűnt, ismét pénz nélkül maradt a család. A bajt tovább tetézte, hogy a családok átmeneti otthonából távozniuk kellett, mivel az egy év letelt. Ekkor végképp kétségbeesett, nem akart az utcán lenni, gyermekét és unokáját nem akarta elveszíteni. Ekkor döntött úgy, hogy az önkormányzathoz fordul segítségért.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen szociális juttatásokra jogosultak?
2. Milyen támogatást vehetnek igénybe a gyermekek után?
3. Beadhatnak-e bérletkérelmet?
4. Szükséges-e a gyermekek védelembe vétele?

273. ESETLEÍRÁS

A 11 éves fiú, A. esetében az orvos jelzi, hogy nincsen semmiféle személyi irata, nem szerepel semmiféle nyilvántartásban. Beteg volt, édesanyja és annak egy „ismerőse” vitte orvoshoz. A gyermekorvos természetesen ellátta a gyermeket, az iratokat firtató kérdéseire azonban semmiféle választ vagy magyarázatot nem kapott. Különösen indokoltnak tartotta a jelzést, hiszen egy olyan család egyik tagja az „ismerős”, ahol sok a titok.

A környezettanulmány és a családlátogatás „igazolta” a doktornő gyanúját: az ingatlan egy, a környezetéből teljesen kirívó, többszintes, igényesen felépített, gazdagon és fényűzően berendezett családi ház. A házat – úgy tűnt – alig használják: kizárólag a márvánnyal borított garázsban élnek mindennapjaikat. És hogy kik? Egy gazdag cigány család. És ki a kisfiú és az édesanyja? A család szerint „ismerősök”, a tény azonban az, hogy kvázi cselédek, akik Romániából települtek át. Ezért nincs semmiféle irata egyiküknek sem. A fiú 11 éves kora ellenére még nem járt közösségbe – nem járt sem óvodába, sem iskolába. Édesanyjával nem is abban az ingatlanban élnek – mint utóbb kiderült –, hanem néhány utcával lejjebb a család másik ingatlanának cselédházában. Ide azonban a családgondozót nem engedték be. Az édesanya gyakorlatilag nem jutott szóhoz – a család próbálta minden módon „elintézni” a helyzetet. Az mindenestre kiderült – nem a családlátogatás, hanem egyéb személyes találkozás során –, hogy az édesanya számára ez a helyzet egyre megterhelőbb. Szabadulni azonban nem tud, hiszen még a személyes iratait is elvették.

Az anya már terhes volt a kisfiúval, amikor Magyarországra jött. Először egy tömegszálláson lakott, ahová a kisfiút szülte. Korábban gombapincében dolgozott, innen ismerte meg a szállásadó családot, akik munkát ajánlottak neki, és elhelyezték maguknál a kisfiúval.

A családgondozó kérte, hogy az anya személyesen keresse fel a gyermekjóléti szolgálatnál, ahol megbeszélték, közösen elmennek a román nagykövetségre, ahol megpróbálják beszerezni az irataikat. Egy egész napot töltöttek ott, ahol nem beszélnek magyarul, és az anya nem tud románul. Az iratok pótlása így nagyon hosszú időt vesz igénybe. A családgondozó arra kötelezte a szülőt, hogy mindenképpen írassa be a gyereket iskolába. Ebben segített is neki. Az iskola viszont teljesen tanácstalan volt a gyermekkel kapcsolatban, hiszen szociális szempontból is és értelmileg is messze elmaradt kortársaitól. Így azt javasolták az anyának, legyen magántanuló a fia, és segítenek őt felkészíteni az iskolai életre.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen jogi megoldási módok vannak ebben az esetben?
2. Ki és mit mulasztott?
3. Hogyan lehet segíteni az anyának és gyermekének?

A 14 éves ikerpár, V. és A. az apai nagypapa gyámsága alatt élnek. A lányról a jelzést a szabálysértési hatóság küldte, mert egy barátnőjével bizsut lopott egy bevásárlóközpontban.

A családgondozó felkereste a családot: családi házban élnek a település zártkerti övezetében. Az ingatlanon látszik, hogy házilag épült és házilag készült minden benne. A ház földszintjének egyik lakásában laknak a dédszülők, akik mindketten betegek – a dédnagymama daganatos beteg, a dédpapa alig tud menni. A földszint másik lakásában él a nagypapa – nála található a konyha, a fürdőszoba és az ő szobája, a ház tetőterében pedig a két gyermeknek lett kialakítva egy-egy helyiség szobának. A tetőteret külső lépcsőn lehet megközelíteni, más nincs is benne. Az ingatlan hátsó részében, melléképületből átalakított helyiségben él a gyermekek apja.

A nagypapa, aki a gyámságot viseli, elmondta, hogy a gyermekeket és az apjukat az édesanyjuk egyik napról a másikra elhagyta, amikor 3 évesek voltak. Az apa akkor annyira bánkódott, hogy az alkoholhoz menekült, így szoba sem jöhetett, hogy nála maradnak a gyermekek. Így bírósági úton rendezték a sorsukat úgy, hogy a nagypapa lett a gyám. Akkor még élt a nagymama is, aki hamarosan szintén elhagyta a családot. A nagypapa a dédszülők segítségével nevelte fel a gyermekeket, de mára az ő egészségi állapotuk annyira leromlott, hogy a nagypapának kell ápolni és gondozni őket, semmit nem tudnak csinálni. Emellett a nagypapa autószerelőként egy vállalkozónál dolgozik. Az édesapa semmivel nem járul hozzá a családi kasszához, mert egy pár évvel ezelőtt egy fűnyírás alkalmával belepattant egy kő a szemébe, azóta kórházról kórházra jár, mert nem tudják meggyógyítani – látása csökkent, de nem szűnt meg.

A nagypapának a felesége távozása után minden évben voltak nőkapcsolatai – hosszabb-rövidebb ideig. Ezt a gyermekek nagyon nehezményezték és senkit nem is tudtak elfogadni.

A nagypapa a lehetőségeihez képest mindent megad a gyermekeknek, de meg is követel tőlük mindent. Tanulniuk kell, és az otthoni házimunkából is ki kell venniük a részüket. Az ingatlan egyébként szerényen berendezett, de rendkívül tisztán tartott, és rend van mindenhol. A nagypapa a munkán túlmenően engedélyezi a gyermekek kortárs kapcsolatait – ésszerű határokon belül.

A lopáson a nagypapa nem nagyon csodálkozott – azt mondta, hogy a lány az „anyja vére”. Édesanyjuk ugyanis cigány származású. Azt is elmondta, hogy valahol megérti a gyermeket, hiszen ő ilyen hiábavalóságokra nem ad pénzt nekik, és nyilvánvaló, hogy korából adódóan ő is szeretne ilyen holmikát viselni.

Az feltűnt a családgondozónak a többszöri személyes találkozók alkalmával, hogy a gyermekek „ágról-szakadtak” – megkapják ugyanis a papától a pénzt, de belátásuk szerint költhetik ruhára. Emiatt a fiú télen is vékony kabátban és vékony talpú cipőben jár, a lány pedig olyan rövid pólóban és kabátban, hogy kint van belőle bőre.

Az is feltűnt a családgondozónak, hogy mindkét gyermek mindig szomorú és nagyon csendes. A beszélgetések alkalmával a fiú mondta el azt, hogy nagyon hiányzik egy asszony a családból – nem is az édesanyját mondta, hisz róla nincs is nagyon emléke –, de olyan még nem akadt a papának, akit el tudtak volna fogadni, mert őket sem fogadta el senki. Az apának nincs is kapcsolata, gyakorlatilag ugyanolyan gyermekkorban van a családban, mint ők ketten.

A családgondozó egyébként a szabálysértési esetből következően nem javasolt gyermekvédelmi intézkedést a gyámhatóság felé, de alapellátásban mindenképpen szükségesnek tartotta a gondozást.

Az iskolával történt kapcsolatfelvétel után arról is meggyőződött, hogy a gyermekek tanulmányaival nagyobb probléma nincs – a fiú a legjobb tanuló az osztályban, és a lány is képességeinek megfelelően teljesít. A továbbtanulásukat illetően akadt dilemma – egyik gyermek sem tudta, hová szeretne menni. Ezért a családgondozó elkísérte őket egy börzére, ahol sok középiskola bemutatkozott – itt eldöntötték, hogy a lány fodrásznak szeretne menni, a fiú pedig egy számítógépes iskolába. A nagypapa elfogadta a döntésüket.

A családban gondot okoz a mindennapokban az, hogy nincs idő arra, hogy beszélgessenek egymással – ezért a problémáikat nem beszélik ki. A családgondozó ezt próbálta segíteni azzal, hogy leültette őket együtt is, külön-külön is, de egyelőre ezen dolgozni kell még.

A lány azt is elmondta a beszélgetések során a családgondozónak – de a nagypapának és a testvérének nem –, hogy az interneten keresztül felvette a kapcsolatot az édesanyjával, aki pár alkalommal megígérte, hogy találkozni, de ezek egyikére sem ment el, így a lány feladta a további kapcsolatkeresést.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen szociális módszerrel segíthető a család?
2. Kik lehet bevonni a segítség folyamatába a családból?
3. Milyen ellátásokat lehet igénybe venni a gyermekek után?

Andrea 5 éves kislány, akit a nagymamája nevel nevelőszülőként. Erre a gyermekvédelmi törvény lehetőséget ad, amennyiben a nagymama elvégzi a nevelőszülői tanfolyamot. Így ő a kislány neveléséért fizetést kap. Mivel a nagymama nyugdíjas, a gyermek családi pótléka mellé jól jön a fizetés is. A szülők úgysem fizetnek semmit a kislány után.

A nevelésbe vételre azért került sor, mert a szülők mindketten alkoholisták, személyiségük a szenvedélybetegség következtében teljesen leépült, már önmaguk ellátására is képtelenek alkalmanként. Az apa egyáltalán nem látogatja a gyermeket, az anya néha eljön, de nem azért, hogy lássa a kislányt, hanem hogy pénzt kérjen az édesanyjától. Ilyenkor nem ritka, hogy néhány napot a lakásban tölt.

A lakás egy panelház ötödik emeletén található, másfél szobás. Itt lakik még a félszobában a nagymama felnőtt korú lánya, aki kulcsra zárja a saját szobáját, a hűtőben is külön polca van, és aki a család problémájából semmit nem akar észrevenni, de megoldani sem. A nagyszobán osztozik a nagymama és a kislány (egy ágyban alszanak), illetve az anya első kapcsolatából született lánya, aki 16 éves, és akit szintén a nagymama nevel. Az ő ágya egy polcfélével van leválasztva a szobaajtó mögött. Ő sem kíván semmiben részt venni, de a nagynénjével sincs beszélő viszonyban. Mindene a tánc, csak az érdekli.

A kislány – az óvoda jelzése alapján – minden étkezésnél vagy meseolvasás alatt önkielégítést végez. Próbálták szépen, próbálták kevésbé szépen erről leszoktatni – semmi eredménye nem volt. A gyermek értelmileg, testileg visszamaradott, kortársaitól mindenben elmarad. Nagyon sokat beteg, de a kivizsgálások szomatikus eltérést nem mutatnak. A nagymama vidékre vinné a gyermeket orvoshoz.

Problémát okoz mind otthon, mind az óvodában, hogy a gyermek – a megfigyelések alapján főleg az anya jelenléte után – artikulátlan hangon ordít, hisztizik.

A pszichológus azt állapítja meg – konzultálva pszichiáterrel –, hogy a gyermek méhen belül szenvedett el alkoholmérgezést, mert anyja a terhesség alatt is folyamatosan részeg volt.

A nagymama nem fogadja el sem a pszichológus, sem az óvodapedagógusok véleményét. Nem együttműködő, tanácsait nem fogadja meg. A családgondozó kérte a nevelőszülői tanácsadó segítségét, hiszen a nagymama segítése az ő kötelezettsége, de ő is tehetetlen a nagymama makacsságával szemben.

Mindeközben a kislány fejlődése mind pszichés, mind fizikai szempontból aggályos. Az óvodában fejlesztő pedagógus foglalkozik vele minden másnap, emellett szüksége lenne pszichológus terápiájára is. Mivel a nagymama ezeket nem érti, nem is akar róluk tudomást venni.

Mindaddig talán nincs akkora probléma a fejlődésével, míg iskolába nem kerül. Akkor viszont már a nagymama nem fogja tudni biztosítani számára a megfelelő környezetet és fejlődést.

A tisztázandó kérdések:

1. Mi az elsődleges feladat a kislány segítése szempontjából?
2. Milyen jogi lépések lehetségesek a szülők tekintetében?
3. Jó helyen van-e a gyermek a nevelőszülő-nagymama gondozásában?

276. ESETLEÍRÁS

Az önkormányzat szociális irodájáról érkezett a telefon a gyermekjóléti szolgálathoz, hogy keressünk fel egy lányt, akinek problémája adódott.

A családlátogatás során a zöldövezeti családi házban fogadott a 18 éves C. és egy férfi, akit úgy mutatott be, mint a nagymamája régi családi barátját. C. elmondta, hogy szülei az ő 5 éves korában elváltak, ő és húga édesanyjukkal a szomszéd kerületbe költöztek. Édesapjuk a szülői házban maradt. Ő jelenleg negyedik osztályos gimnazista egy elitgimnáziumban, ahol mindvégig kitűnő tanuló volt. Ezt részben annak is köszönheti, hogy otthagyta az anyját és a húgát, és kiköltözött a nagymamájához. Itt legalább volt mit ennie, a nagymama pénzt is adott neki és legfőképpen nyugalmat, amit az anyjától soha nem kapott. Az apa is és az anya is alkoholisták voltak. Az anyja néha annyira megdühödött gyerekeire, hogy összevissza verte őket. Ezt elégelte meg a fiatal lány, és ezért szökött a mamájához. A nagymama viszont most meghalt. Utolsó jótette a lány felé még az volt, hogy az ingatlan fele részét, amely az ő tulajdonát képezte, végrendeletben unokájára hagyta. Az ingatlan másik része a lány apjéé. A nagymama halála után azonban a lány ellátás nélkül maradt. A családgondozó elmondta neki, hogy a családi pótlékot saját jogán megkaphatja, ebben segített is neki. A szociális ellátások közül nem kaphat viszont semmit – illetve csak addig, amíg a hagyatékátadó végzés meg nem születik, mert akkor már vagyonnal rendelkezik. A családgondozó javasolta a lánynak, próbáljon meg az iskolájában ösztöndíjat szerezni, illetve a családgondozó is keres a számára.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen szociális ellátásokra jogosult a lány, ha nem örököl?
2. Milyen lehetőségek vannak arra, hogy az illetékfizetést elhalassza?

A gyermekjóléti központhoz egy védett anyaoththonból érkezik a jelzés – a 45 éves anyát és 10 éves fiát, Á.-t fogadták be. Az elhelyezésüket az anya nővére kérte, mert a gyermeket édesapja olyan súlyosan bántalmazta, hogy kórházba került fejsérüléssel. Ezt követően az édesanya nem mert visszamenni a saját ingatlanába.

Az anyaoththonból azonban hamarosan el kellett jönniük, így kerültek a település családok átmeneti otthonába. A családgondozó első feladata az volt, hogy pszichológust keressen a fiúnak, hogy feldolgozza az őt ért traumát. Ehhez megkereste az Eszter Ambulanciát, ahol a bántalmazott gyermekek terápiáját végzik.

A családgondozó felvette a kapcsolatot a fiú iskolájával is – a gyermekvédelmi felelős elmondta, hogy az anya, mióta ő ismeri, nem dolgozott, de mindig munkakeresésben volt. Az apának sem volt rendszeres munkája, alkalmilag alkalmazta őt egy kertépítő vállalkozó, akivel fűvet nyírt, fát vágott. Az apával jó volt az iskola kapcsolata, az anyával kevésbé, mert rendszeresen éreztek rajta alkoholszagot. Az anya ezt tagadta.

Az anya, hogy fizetni tudja az otthon térítési díját, a családgondozó segítségével elhelyezkedett egy gyárban, szalag mellett. Jól érezte ott magát, bár gyakran panaszkodott, hogy eléggé megterhelő a munka. Viszont annyi kedvezményt kapott, mint gyermekét egyedül nevelő anya, hogy mindig csak délelőtti műszakba mehetett. Igénybe vették a gyermek után járó önkormányzati ellátásokat is, hogy a gyermek ingyen jusson tankönyvhöz és étkezéshez. A fiú ugyanis visszament korábbi iskolájába, bár volt benne némi féltékenység, hogy édesapja megkeresi. Ezt úgy oldották meg, hogy Á.-t az otthonban lakó, szintén abba az iskolába járó fiú kísérte reggelente és édesanyja minden délután ment érte.

Az iskola elmondása szerint Á.-t nem viselték meg annyira a történetek: egy rendkívül életvidám, nyitott, sokat beszélő, az osztály középpontjában álló fiú maradt, aki imádott számológépezni, de focizni is nagyon. Úgy tűnt, az anya sem bánja, hogy szétmentek az apával.

Az anya egyébként a bántalmazást követően azonnal rendőrségi feljelentést tett az apa ellen, és igénybe vette a nép ügyvédjének szolgáltatásait is a családgondozó segítségével.

A problémát az okozta, hogy az anya egyre gyakrabban ittasan jelent meg az intézményben: nem volt részeg, de a nyelve ilyenkor sokkal nehezebben forgott, és feltűnően vidám volt. A gondozók többször figyelmeztették, majd emlékeztették őt a házirendre, amely kimondja, hogy 3 írásbeli figyelmeztetés után el kell hagynia az otthont. Ettől az anya valamelyest megijedt.

Az anya abban kérte még a családgondozó segítségét, hogy értékesíteni tudja az ingatlanát, amelyben az apa és az anya előző házasságából származó lánya továbbra is lakott. Erre a házassági bontópert követően került sor, amikor az anya kérte az ingatlan végrehajtó általi kiürítését. Az értékesítése pedig – az anya

szerencsére – úgy oldódik meg, hogy az autópálya építésével megbízott vállalat kártalanítja az autópálya mellett lakókat oly módon, hogy kisajátítja az ingatlanukat. Ennek az ügyintézésében is számos alkalommal segített a családgondozó az anyának.

Az idei évben letelt a másfél év, amelyet az otthonban tölthetnek a családok, így az anya – önállóan – albérletet talált maguknak. A kisajátításból befolyt összeget lekötötte, addig, amíg nem talál maguknak olyan ingatlant, amely megfelelő lenne számukra, albérletben fognak élni. A gyermekkel kapcsolatban senki nem jelzett veszélyeztetettséget.

Az apa – az elmúlt karácsony előtt – megkereste a nevelési tanácsadó családgondozóját azzal, hogy szeretne a fiával találkozni. A két családgondozó megbeszélte, és az apának azt tanácsolták, csak akkor keresse meg fiát esetleg az iskolában, ha erre a fiút akár az édesanyja, akár a családgondozó felkészítette. Az anya is, és a fia is elhatárolódott a találkozástól.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen jogi következményei lettek annak, hogy az apa súlyosan bántalmazta a gyereket?
2. A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai közül kinek milyen feladata van ezzel kapcsolatban?
3. Van-e lehetőség ezek után a gyermek és édesapja közötti kapcsolattartásra?
4. Miben lehet még az anyát segíteni – ingatlanvásárlás, alkoholprobléma, gyermeknevelés?

278. ESETLEÍRÁS

Az édesanya vidékről érkezett a fővárosba, ahol megfelelő munkát és megfelelő albérletet is talált magának. Egy szoba-konyhás, fürdő nélküli lakást talált, amelynek bérleti díját és rezsijét is gond nélkül ki tudta fizetni a fizetéséből. Nem volt nehéz dolga a munka tekintetében, hiszen jó szakmája volt: péknek tanult. A probléma számára mindössze csak egy valami, illetve valaki volt: a kislánya. A 2 éves B. édesapja soha nem élt velük. Egyéjszakás kaland után maradt terhes az anya – nem tudta mi az, hogy terhesség elleni védekezés, hiszen ő maga is állami gondozottként nőtt fel. A férfi nem is tudta, hogy gyermeke született. Az anya a jobb élet reményében költözött a fővárosba, ahol minden összejött neki, csak a gyermek felügyeletét és közösségbe vitelét nem tudta megoldani. A bölcsőde azt mondta, nem tud olyan korán kinyitni, hogy az édesanya munkába tudjon menni; a szomszédokkal még semmilyen kapcsolata nem volt az anyának, így – más ismerős nem lévén – tanácsért, megoldásért a gyermekjóléti központhoz fordult.

A tisztázandó kérdések:

1. Mit lehet tanácsolni, javasolni az anyának?
2. Mely intézmény(ek) állnak ilyen esetben az anya rendelkezésére?
3. Hogyan lehet segíteni őt a megoldásban?
4. Van-e, és ha igen, milyen teendő a gyermek helyzetének rendezésében (jogi, pszichés)?

A gyámhatóság tárgyalásán találkozhattunk először a lánnyal, E.-vel és édesapjával, noha édesanyja is van. A lány 16 éves, és minden szégyenérzet nélkül meséli el, hogyan használta ki őt szexuálisan saját testvérbátyja – hosszú éveken keresztül.

A család egy panelház földszinti, 3 szobás lakásában él, elhanyagolt körülmények között. Az anya és az apa 3 gyermeket nevelnek (neveltek). A nagyfiú már nagykorú, a középső fiú még fiatalkorú, de iskolába jár a vakok intézetébe, a lány 16 éves. Az anyának az előző házasságából két felnőtt gyermeke és 8 unokája van. Az unokák közül valaki mindig tartózkodik a családnál, mert a két gyermeke élete is igen problémás. Az apa telefonvezetékek kiépítésén dolgozik, az anya a postán ügyintéző. Az anya mellrákját a közelmúltban diagnosztizálták.

A lány többször jelezte édesanyjának, hogy a bátyja ezt műveli vele – kérte is, vigye el szakorvoshoz, de édesanyja nemhogy nem segített lányának, még meg is fenyegette, hogy ne vádolja képtelenségekkel a saját testvérét. A lány ezután némán тұrt. Mindaddig, míg olyan szerelme nem lett, akivel szexuális kapcsolatba került. Neki merte elmesélni, mi történt vele évekig. Jellemző volt, hogy a fiú mindig akkor környékezte meg a lányt, mikor tudta, hogy senki nem jöhet haza. A lány rendkívül vékony testalkatú, de a fiú sem volt sokkal erősebb nála, mégis tehetetlen volt vele szemben. A barát nem volt rest, rábeszélte a lányt, jelentse fel a testvérét. A barát bátyja ugyanis rendőrként dolgozott, aki elmondta, hogyan szerezzen bizonyítékot a bátyja ellen. Az utolsó aktust E. szó szerint kierőszakolta a bátyjával, csak hogy megszerezze a bizonyítékot tőle. A lepedővel aztán jelentkezett a rendőrségen. Mikor ez megtörtént, a fiút azonnal letartóztatták, a lányt pedig ideiglenesen gyermekotthonban helyezték el.

A család ezt követően teljesen szétszakadt: az apa a lányát védte és önmagát vádolta, hogy nem vett észre semmit, az anya teljesen megtagadta a lányát és védte a fiát, míg a középső testvér, a vak fiú, némán őrlődött a kialakult helyzetben és szülei megromlott házasságában. Mert ez annyira megromlott emiatt az eset miatt, hogy a szülők teljesen szétköltöztek a lakásban. Az apa beköltözött E. szobájába.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen következményekkel jár ez az eset – büntetőjogilag, gyermekvédelmi szempontból, a család tekintetében és egyénileg is?
2. Miben tud segíteni a pszichológus a családtagokon?

A gyermekjóléti szolgálatot a vidéki gyámhivatal értesítette a költözésről és egyben környezettanulmányt kértek. A család: anya, apa, 3 kiskorú saját gyermekük (2 éves, 4 éves és 7 éves), valamint az anya nővérének kislánya, L., aki 10 éves Szabolcsból költöztek fel Budapestre, mert nem volt munkalehetőség az apának. Az anya gyese van, ha ez lejár, szeretne főállású anya lenni.

L. gyámságát azért vállalta el, mert a nővére daganatos betegség következtében 2 hónap alatt elhunyt. A fiú édesapja pedig már régen elhagyta őket, egy fővároshoz közeli településen élt a szüleivel. Az anyai nagypapa szerette volna vállalni a fiú felett a gyámságot, de a körülményei és az anyagi lehetőségei ezt nem tették lehetővé. Így került az asszonyhoz.

Budapestre való költözésük után a családgondozó segített megfelelő iskolát találni a gyermekek számára. L.-et az anya nem tudta oda beíratni, ahová a saját gyermekét, mert az eredményei alapján az iskola nem kért a gyermekből. Így került egy távolabbi iskolába.

A lakáskörülményeik megfelelőek voltak: egy 50 négyzetméter körüli ingatlant béreltek, ahol a gyermekek egy szobában voltak, illetve a legkisebb a szüleivel.

L. beilleszkedése az iskolába nem volt problémamentes, egyrészt a tanulásban nem tudta felvenni a tempót az osztálytársaival, másrészt csúfolni kezdték a bőre színe miatt, de pont egy olyan fiú csúfolta, aki maga is cigány származású volt. Viszont maga mellé állította valamennyi fiút az osztályból, így L.-nek esélye sem volt arra, hogy barátra tegyen szert a közösségen belül. Ezért a szünetekben inkább az első osztályosokkal barátkozott, amit viszont az ő tanító nénijük nem nézett jó szemmel. Egyébként a gyermek szemmel láthatóan sokkal infantilisabb volt kortársainál. A családgondozó ezért az iskolával történt egyeztetések során egyrészt kérte a pedagógusok és a gyermekvédelmi felelős segítségét abban, hogy a gyermek beilleszkedését segítsék elő, valamint korrepetálási lehetőséget. Ezenkívül kérte azt is, hogy szakértői bizottság vizsgálja meg a gyermek képességeit.

Az anya (gyám) a családlátogatások alkalmával elmondta L. másik nagy problémáját is: L. éjszakánként bepislil. Azon túl, hogy valami betegségre utal az, ha 10 évesen bepislil, anya félelme az is volt, hogy a kisebbek látják, hogy L. mit csinál, nehogy ők is utánozzák.

Többször beszéltek már erről a gyermekkel, az anya nem engedte esténként inni, éjjel többször felkeltették, de reggelre mindig bepislilt. Odáig fajult ez a dolog, hogy L. már magát pelenkázta be este, amely szintén problémás volt az ő életkorában.

A családgondozó időpontot kért egy gyermekkorház enuresis szakambulanciájára, ahol megvizsgálták a fiút, és szervi elváltozást nem találtak nála. Pszichésen viszont mindenképpen terápiára javasolták.

A gyermek ugyanis nem tudta feldolgozni anyja halálát, apjával való kapcsolata – merthogy időközben ez is kialakult – egyoldalú volt. L. minden hétfvégén elment hozzá, de apja vagy annyira részeg volt, hogy nem

vett tudomást fiáról, vagy ha józan volt, idegenként tekintett rá. Ezt fájlalta a gyermek a legjobban. De ezekről sem beszélt, hanem a pszichológus eljátszatta vele. Beszéde annyira gyerekes volt, hogy gyakorlatilag életkorától sok évvel elmaradt. Így az iskolai pályafutása eleve sikertelenségre volt ítélve.

A gyám eközben újabb családi tragédiát élt át – meggyilkolták egy fiútestvérét. Annyira kiborult idegileg, hogy a férjének kellett átvennie a női szerepet is a családban, ő viszont L.-t nem vállalta. Kérték a gyermek átmeneti nevelésbe vételét. A gyámhivatal az apát is megkereste, hogy nevelje tovább ő a gyermeket, de az apa nem akarta, a körülményei sem voltak alkalmasak rá. A gyermek egy vidéki – lakcím szerinti – gyermekotthonba került.

A tisztázandó kérdések:

1. Mi a gyámság?
2. Ki lehet gyám?
3. Mi a gyermekvédelem feladata a gyámsággal kapcsolatban a vér szerinti szülőket illetően?

A gyermekjóléti szolgálathoz a kórházi védőnőtől érkezett jelzés. Az édesanyát, aki 4 nappal ezelőtt szült, hazabocsátják otthonába. Az édesanya azonban a védőnőnek elmondta: nem a gyermek vér szerinti édesapjához megy, hanem vissza a szülői házba. Okként azt mesélte, hogy a férfival a munkahelyén ismerkedett meg – egy televízió székházában takarított, ahol a férfi biztonsági őrként dolgozott. A férfinak a korábbi házassága megromlott, két gyermekével egyáltalán nem tart kapcsolatot – a nő előtt ismeretlen okból. A nő rövid idő elteltével leköltözött a férfi vidéki házába, amely kb. 180 km-re van a fővárostól, amely helységgel közvetlen összeköttetése nincs is a fővárosnak. A nő onnan ingázott fel Budapestre minden nap, a férfi csak kétnaponta, mert úgy volt a munkabeosztása. A férfi a szabadnapjain nem csinált mást, mint otthon tv-t nézett. A nő a terhességet viszonylag későn vette észre, így abortuszra már nem kerülhetett sor. A védőnőnek azonban azt is elmondta, hogy dühös volt magára is és a férjire is, hogy terhes maradt, és ő maga egyáltalán nem akarta ezt a gyermeket, és a férfihez sem akar visszamenni, mert annak életmódja nem tetszik neki. A gyermek születésére sem fizikailag, sem lelkileg nem készült fel – nem vásárolt ruhát, kiságyat – egyáltalán nem akart tudomást venni a gyermekről.

A családgondozó felkereste a családot – egy meglehetősen nehezen megközelíthető, zártkerti övezetben található, rendezetlen és rendetlen udvarú családi házba került. Az ingatlan rossz beosztású (egymásba nyíló három szoba, a szobákból nem megközelíthető, csak az udvarról elérhető konyha), ahol otthon volt az édesanya a csecsemőjével, az anya nővére, az anya előző kapcsolatából született 5 éves fia, az anya bátyjának 16 éves lánya és a nagymama. Az anya elmondta, hogy a védőnő bizonyára félreértett valamit az általa elmondottakból – ő már szívesen látja a megszületett csecsemőt, szeretné ő maga nevelni, de az apja nem láthatja – de az nem is nagyon érdekli őket. A gyermek egyelőre az anya nevét viseli. Az anya nővére és a nagymama is elmondta, hogy mindenben támogatják az anyát, segítenek a gyerek nevelésében. Az anya egyáltalán nem indította még el azokat a kérelmeket, amelyek alapján a gyermek születését követően ellátást kaphatna, így a szükséges nyomtatványokat a családgondozó az anya rendelkezésére bocsátotta. A területi védőnő már felkereste őket – ő is ruhaneműt, kiságyat ajánlott fel nekik, amit szeretnének elfogadni.

További problémát okozott az anya nagyobbik, 5 éves gyermeke. Ki nevelte addig, amíg az anya vidéken élt a második gyermek apjával? Jár-e közösségbe? A nagynéni elmondta, hogy a doktornő azt tanácsolta nekik, ne vigyék közösségbe, mert sokat volt beteg.

A tisztázandó kérdések:

1. Törvényileg helyesen járnak-e el, ha nem viszik a gyermeket óvodába?
2. Családjogilag hogyan rendezhető a csecsemő helyzete?
3. Mihez van joga a csecsemő vér szerinti apjának?

A hetedik osztályos Ricsi 4 éves kora óta szerepel a gyermekvédelem rendszerében.

Szülei Ricsi kétéves korában különköltöztek, Ricsi az édesanyjával maradt. Az édesanyja új kapcsolatot létesített. A férfi két gyermeket hozott a kapcsolatba, Ricsit nem szerette. Olyannyira nem, hogy egy alkalommal annyira megverte a gyermeket, hogy a gyámhatóság gyermekotthonban helyezte el őt. Édesanya azonban mindennek ellenére nem hagyta el a férfit.

Az édesapa 30 nap elteltével – mivel szülői felügyeleti joga élt – kihozta a fiút az otthonból, mivel azonban körülményei nem voltak alkalmasak a gyermek nevelésére, a dédnagymama (akkor 72 éves) vállalta a gyámságot. Az apa is odaköltözött a dédihez a szoba-konyhás ingatlanba. A dédi így nemcsak a kisfiút, hanem az apát is ellátta – hiszen nyugdíjjal rendelkezett. Az apának hol volt munkája, hol nem – érettségizett ugyan, de egyéb szakképzettsége nem volt –, és erősen szerette az alkoholt is. Az apa édesanyja sűrűn látogatta a családot, a maga módján segítette őket mindenben, amiben tudott – leginkább anyagilag.

Az évek során többször kikapcsolták a villanyáramot, a vízdíjban is elmaradások mutatkoztak, a gyermek intézményeivel senki nem mutatott együttműködést. A családgondozóknak, akár a családsegítő szolgálat, akár a gyermekjóléti központ részéről nem volt könnyű dolguk az apával – mindig mindent megígért, de teljesíteni nem tudott. Mindig volt magyarázata arra, miért élnek így – az ingatlan ugyanis borzalmas állapotban volt. Ez egy régen, az 1940-es években épült, ún. „városi ház” volt. Egy normál méretű családi ház forma 4 lakásra osztva, amelyek mindegyike mindössze szoba-konyhás. Mindegyikhez tartozott kis udvar, kinti WC és faskamra. A család – apa, fia és a dédi – itt éltek hárman. A szobában fatüzelésű kályhával fűtötték, emiatt a falak és a mennyezet tiszta korom volt. Viszont meleg volt – mert a dédi, majd később az apa is ezen a kályhán főzött.

Mivel a dédi egészségi állapota rohamosan romlott, a gyermek általános iskolás korában az apa visszakapta a szülői felügyeleti jogot, de továbbra is a dédi ingatlanában maradtak.

Az apa továbbra is csak alkalmi munkákból élt, illetve a dédi nyugdíjából. De becsületére legyen mondván, hogy mikor a dédi állapota olyan lett, hogy pelenkázni kellett, szó nélkül csinálta és ellátta. A gyermek veszélyeztetettsége – elhanyagolás, nem megfelelő táplálkozás, együttműködés hiánya minden szakemberrel, betegség elhanyagolása – miatt a gyermek védelembe vételére került sor. A családgondozó számtalan alkalommal segítette a családot akár élelmiszerrel, akár ruhaneművel, tanszerekkel; kötelezték az apát a családsegítő szolgálattal való együttműködésre, az adósságkezelési szolgáltatásban való részvételre. A helyzet ideig-óráig normalizálódott, kiváltképp akkor, ha a gyermek gyermekotthoni elhelyezését említették, de az apa – úgy tűnik – csak segítséggel képes a gyermek nevelésére.

Az italozást soha nem tagadta, de alkoholizmusát kezeltetni nem akarja. Időközben meghalt a dédi is, így az apa és fia jövedelme kizárólag a gyermek utáni ellátásokra korlátozódik.

A gyermeknek az anyával való kapcsolata rapszodikus – az anya néha megjelenik, akár hónapokra is, majd eltűnik, és évekig nem is jelentkezik. Ricsi ezt látszólagos belenyugvással és mindenféle megrendülés nélkül veszi tudomásul. Érzelmileg nem kötődik édesanyjához.

Mindenben édesapjához kötődik: nagyon erős a két ember között az érzelmi kapcsolat. Rá hasonlít: rendkívül vékony testlakatú, korához képest fejletlen. Sajnos ma már abban is az édesapára hasonlít, hogy sok esetben nem mond igazat.

A tisztázandó kérdések:

1. Hogyan változott a gyermek korábbi családi jogállása az évek során?
2. Ki rendelkezik most a szülői felügyeleti joggal a leírásból következően?
3. Miben lehetne segíteni még a családot akár szociális, akár gyermekvédelmi szempontból?

A gyermekjóléti szolgálatnál az anya jelentkezett segítségért – szeretné, ha 16 éves lánya magántanuló lehetne. Az ok az, hogy ő szeretne visszamenni dolgozni és van egy másfél éves gyermeke, akire nincs, aki vigyázzon.

A magántanulóságot sajnálatos módon nemritkán a szülő kérelmezi – akár magától, akár az iskola tanácsára –, indokként viszont semmiképpen nem volt elfogadható az, amit anya elmondott.

A családlátogatás során a következők derültek ki: a család – anya, apa, lány, két öccse és az anya szülei – vidékről költöztek fel a fővárosba a nagypapa mérhetetlen alkoholizmusa miatt. Nem volt maradásuk a faluban. A nagymama az évek során tönkrement ebben a házasságban, állandó pszichiátriai kezelésre szorul. A vidéki ingatlant eladták, de itt csak egy pincelakásra futotta annak az árából. Az évek alatt a pince elé építettek egy szélfogót, itt található a konyha. Az apa dolgozik, a nagyszülők nyugdíjasok. A másfél éves kisfiút nem vették fel bölcsődébe, mert az anya csak feketén tudna munkát vállalni, így viszont nincs, aki vigyázzon rá.

A lány – iskolájának elmondása szerint – visszahúzódó, csöndes, a közösségben semmi tevékenységben nem vesz részt. Feltűnő, hogy nagyon utálja a testnevelés órát, nem hajlandó levetkőzni sem. Mivel emiatt az igazolatlan órái száma csak növekszik, a lány amúgy is passzív, a maguk részéről támogatják az anya kérelmét a magántanulóságot illetően.

A gyermekjóléti szolgálat viszont – tekintettel a kérelem okára, a család körülményeire – nem javasolta a magántanulói státuszt. Ezt követően jó ideig nem hallottak a családról.

A megdöbbentő jelzés azonban hamarosan megérkezett – mégpedig a gyermekorvostól. A kisfiút vitte a nagylány orvoshoz, de maga is panaszkodott, hogy fáj a hasa. Mikor az orvosnő megvizsgálta, szívhangot is hallott. A kérdésre, hogy mikor volt utoljára menstruációja, nem tudott válaszolni. A doktornő azonnal hívta az édesanyját, akit ugyanolyan döbbenten ért a hír, mint mindenkit a családban. Tulajdonképpen teljesen érthetetlen módon, hiszen a család befogadott magához egy felvidéki fiút, aki egy szobában aludt a gyermekekkel, és aki éppen csak nagykorú lett.

Így lett érthető, hogy a lány – nemcsak a testalkata miatt, hanem a terhessége okán is – nem akart a testnevelés órán részt venni.

A csecsemőt az immár magántanuló lány megszülte – tovább növelve a család amúgy is nehéz anyagi és lelki terheit. Mivel azonban a lány még fiatalos, ezért az édesanyja fogadta családba a csecsemőt.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen jogi lépések szükségesek ebben az ügyben – a csecsemőt és a lányt illetően?
2. Mit jelent a magántanulói státusz?
3. Mi a tankötelezettség?

284. ESETLEÍRÁS

A gyermekjóléti szolgálathoz az anya jött segítséget kérni – eltűnt a lánya. Az anya, egy nagyon szép arcú, ápolt cigány asszony élettársával nevelte a gyermekeit – a 15 éves Zs.-t, 14 éves öccsét és az élettársával közös kislányt. A család egy önkormányzati tulajdonú, szoba-konyhás házrészben élt, szerény, de tiszta körülmények között. Az anya rendszeres munkavállaló, takarítóként dolgozik egy iskolában. Jó munkahelye van, nemcsak a pénze van meg, hanem mindennap az élelmük is. Az apa alkalmi munkákat vállal.

A nagylány, Zs. is még általános iskolába járt, a nyári szünetben, a vidéki nagymamánál ismerkedett meg a szintén cigány fiúval. Mikor kezdődött volna az iskola, a lány visszaszökött a fiúhoz. Az édesanya az élettársával két alkalommal hozta vissza a lányt. A fiú családja azonban tartja magát a cigány hagyományokhoz, a szöktetés számukra inkább érdem, mintsem bűn. A lány tanköteles, a fiú és a családja viszont nem engedi iskolába járni, mert már „asszony”. A fiú már nagykorú, a szüleivel él – a szülők elmondása szerint – a cigánytelepen. Az anya nemcsak azért bánkódik, mert elveszti a lányát azzal, ha engedi ehhez a fiúhoz, hanem azért is, mert ők is abból a környezetből jöttek el, megvetették magukat a fővárosban, meg is állják a helyüket, a lányukat nem szeretnék oda visszaengedni. Tulajdonképpen jobb családból való fiút szerettek volna neki.

A családgondozó azt kéri a lánytól, hogy addig járjon iskolába, míg itthon van, mert a szülőket különben szabálysértési bírsággal sújtják. Hamarosan 16 éves lesz, és kérheti a gyámhivatalban a szülői ház elhagyását.

A tisztázandó kérdések:

1. Mit jelent jogilag a szülői ház elhagyása?
2. Ki engedélyezi, és mi az eljárása?

285. ESETLEÍRÁS

J., 15 éves fiú középiskolába került az idei tanévben. Mivel nem volt jó tanuló, tanulmányait szakiskolában folytathatta. Gyenge teljesítményét mindenki azzal magyarázta, hogy gyakorlatilag állandóan az utcán volt. Még a legnagyobb hidegben sem viselt kabátot és sapkát. Korához képest rendkívüli testalkattal rendelkezett, de kilói számát senki nem firtatta, társaságában ugyanis ő volt a hangadó – véleménye nagyon sokat nyomott a latban a kortárs közösségben.

A problémát a középiskola jelezte – hiányzásokat. A szülők – az anya bolti eladó, az apa tűzoltó – lelkiismeretesen nevelték gyermekeiket, mivel azonban mindketten sokat és váltott műszakban dolgoztak, a reggeli felkeléseket nem tudták ellenőrizni. A család egy kisvárosias településrészen, viszonylag régen épült, közös udvarban található családi házban élt. Mindig bűdös volt náluk. Két szobát használtak meg konyhát, a fürdőszoba a konyhából függönnyel volt elválasztva. Sokáig nem lehetett eldönteni, mi okozza a kellemetlen szagot – a kutya, a főzés, míg végül egy reggeli családlátogatás alkalmával rá kellett jönni, hogy a piszkos ágynemű és a mosdatlan testek okozzák az átható szagokat.

A hiányzások, illetve a késések abból keletkeztek, hogy a fiú nem tudott időben felkelni. A szülők az iskolával történt együttműködés során észlelték a valódi problémát: a gyermek nemcsak reggel alszik el, hanem az iskolában többször is, minden előzmény nélkül. A családgondozó elsődlegesen azt javasolta, keressék fel a háziorvost, aki neurológiára és pszichiátriára küldte a gyermeket. Itt megállapították, hogy narkolepsziás, vagyis olyan betegsége van, hogy mindig és minden helyzetben képes elaludni. A szakorvos elmondta, hogy létezik egy olyan szerkezet, amely jelzi ezeket az állapotokat, illetve felkelti, ha elaludna. Viszont olyan drága, hogy a szülők a megvételét nem engedhetik meg maguknak.

A tisztázandó kérdések:

1. Tud-e, és ha igen, miben segíteni a családsegítő szolgálat?
2. Milyen szervezet segítségét lehet még ebben az esetben igénybe venni?
3. Mi az iskola feladata?

A két gyermek, a harmadikos J. és a negyedikes D. egy SOS gyermekfalu lakói voltak. A családgondozót a gyámhivatal értesítette, hogy az anya és jelenlegi élettársa kérték az átmeneti nevelés megszüntetését.

Előzmény: a gyermekek két- és hároméves korukban kerültek a faluba. Az anya és az apa T. városban éltek, az apa nem dolgozott, az anya pedig úgy döntött, elmegy a Balatonhoz és ott vállal munkát. Mire a nyár végén hazajött, a gyermekek már a gyermekotthonban voltak, a férje pedig eltűnt. Az anya nagyszülei sírtak, azt mondták, azért vitték el a gyerekeket, mert sokat voltak egyedül. Ők már nem tudták ellátni őket. Egyébként az anyát is a nagyszülei nevelték fel.

Az anya a nagyszülőknél nem maradhatott, ezért sok napon keresztül a város vasútállomásán éjszázott, ahol megismerte a jelenlegi élettársát. A férfinak sem volt pénze, ellenben jó ötlete igen, amivel gyorsan és viszonylag sok pénzhez jutottak. De erről inkább nem beszéltek. Mindenesetre annyi pénzt összeszedtek, hogy albérletet vettek ki – egy családi házban, ahol egy idős néni volt a tulajdonos, két szobát és fürdőszobát béreltek. Konyha nem volt, rezsón főztek (leginkább a férfi), mert a nő nem tudott főzni. Ide hozták ki a gyermekeket.

Még mielőtt kiadták volna őket a faluból, a szülők rendszeresen látogatták őket, és akkor derült ki, hogy a „családban” a kislányt többször bántalmazták szexuálisan a nagyobb fiúk. Emiatt a gyermekotthoni gyám feljelentést tett. A kislány ezekről nem beszélt, eltemette magában.

A családba történt visszailleszkedés a kislány részéről könnyen ment – jól tanult, szorgalmas volt, otthon is alkalmazkodott mindenkihez. Minden „bűne” az volt az élettárs szerint, hogy nagyon sokat evett. Nem így a kislány – ő az iskolában durva, agresszív volt, trágár szóval illette a társait és a pedagógusokat is, viszont remek elméje volt. Otthon az édesanyjával és az élettárssal is mindenben dacolt, neki semmi nem volt jó, otthon is vad volt, olyannyira, hogy nem lehetett egyedül hagyni őket.

Mindeközben a szülők is furcsán álltak a gyermekekhez: az anyának a legfontosabb az élettársa volt, az élettársnak viszont az anya által keresett pénz. A szülők az éjszakai munkavállalásukat azzal magyarázták, hogy nap közben szükséges a gyermekek felügyelete, éjszaka egyedül merik őket hagyni, mert a néni figyel rájuk. A családgondozó ezt az érzelmi eltolódást észrevette, próbált segíteni rajta, de az anya nem tanúsított semmiféle anyai magatartást és érzelmet a gyermekei felé. A családgondozó jelezte a gyámhivatal felé a problémát, aki pszichológus szakértőt rendelt ki az egész család számára. A szakértői vélemény szerint a gyermekek sem és az édesanya sem tudta feldolgozni azokat az időket, amiket egymástól külön töltöttek. Ezenkívül a szülők teljes infantilizmusát jegyezte le a pszichológus, és családterápiát írt elő. Ezt a szülők teljes mértékben elutasították azzal, hogy nekik ne mondja meg senki, hogyan éljenek. Ekkor már mindkét gyermeknél jelentkeztek az egyre súlyosabb magatartászavarok, és a családgondozó egyre többet járt ki a családhoz. Az anya közben terhes lett, majd megszült – ez aztán végleg pontot tett a kislány viselkedé-

sére. Gyakorlatilag veszélyes lett a csecsemőre nézve a viselkedése. A család aztán továbkköltözött, majd jött az értesítés, hogy a kislányt gyermekotthonba adta az édesanya.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen gyermekvédelmi intézkedést rendel el a gyámhivatal az átmeneti nevelést követően?
2. Mennyi időre szól ez, és miféle kötelezettségekkel jár?

A család – anya és három fiúgyermek – vidékről, az apa bántalmazása miatt kerültek a fővárosi anyaoththonba. A két nagyobbik gyermek új iskolába került, amelyet mindegyikük nagyon nehezen szokott meg. Rossz viselkedéssel dacoltak a lehetetlen helyzet ellen. A nagyfiú, J. mindennek ellenére jól tanult, kiváltképp az idegen nyelv ment jól neki. Mivel édesanyjukat is jó természettel és alkalmazkodó-készséggel áldotta meg a sors, az anyaoththon segítségével albérletbe költözhettek egy másik anyával és annak gyermekével egy panellakásba. Itt egy-egy szoba állt a két család rendelkezésére, az albérleti díjhoz az anyaoththon hozzájárult, a rezsit az anyáknak közösen kellett viselniük. Sajnos itt nem volt sokáig nyugalom, mert a fiúk édesapja megtalálta őket, és édesanyjukat ismét bántalmazta. Sajnálatos módon az édesanya nem rendezte sem a házasságukkal, sem a gyermekelhelyezéssel kapcsolatos dolgaikat. J. magatartása ezután ismét rosszabbra fordult, így édesanyja kénytelen volt elhozni az iskolából és másikba íratni. Ebben már kevésbé volt sikeres a gyermek.

Az édesanya időközben megismerkedett egy börtönviselt, de önkormányzati bérlakással rendelkező férfival, akivel élettársi kapcsolatot létesített – és akitől hamarosan gyermeke is született. J. ismét új, egy közelebbi iskolába került. Itt már olyan rossz volt a magaviselete, hogy néhány hónap után az édesanya egy egészen távoli, egy gyermekotthon által fenntartott intézménybe helyeztette őt. Mindeközben az otthoni helyzet tarthatatlanná vált az első házasságból született fiúk számára: az új élettárs semmibe vette őket, nem tűrte el őket maga körül, minden idegesítette, amit a fiúk csináltak. Ráadásul nem csak verbálisan, fizikailag is kirekesztődtek ők hárman a család életteréből, hiszen a szülők és a közös gyermek a szobában, míg a három gyermek a konyha fölé épített galérián kapott helyet. És egyszer aztán J. elkezdett nem hazajönni – a gyermekotthonban lakó fiúkkal-lányokkal csavargott naphosszat, és már éjjelente is. És azt is bevallotta édesanyjának, hogy a füves cigi mellé más kábítószer is fogyaszt. Az édesanya próbált a maga módján segíteni, de azt soha nem kérdezte meg, hogy J. vagy a másik két fiú mit szeretne. Édesapjuk pedig évek óta elfelejtette őket.

A családgondozó családterápiát javasolt, de a mostohaapa erre nem volt hajlandó. A gyermekekkel történt személyes beszélgetések során kiderült, hogy a fiúk azt szeretnék, hogy csak édesanyjukkal együtt éljenek. Mikor édesanyját ezzel szembesítette a családgondozó, elsírta magát, hogy őneki nincs hová mennie, ennél a férfinél a lakhatása megoldott. Lehetősége lett volna beköltözni családok átmeneti otthonába is, de hallani sem akart róla – még annak ellenére sem, hogy tudja, így mindegyik gyermekét el fogja veszíteni.

A tisztázandó kérdések:

1. Mit lehet tenni gyermekvédelmi szempontból, milyen jogi lehetőségek és szociális ellátások vannak ebben az esetben?
2. Mit kell rendezni az anyának családjogiilag?

Az édesanyjáról sok évvel ezelőtt a gyermekjóléti szolgálat egy vidéki gyámhivataltól értesült – átmeneti nevelésben élő, nevelőszülőknél nevelődő gyermekei miatt. Az anya ide költözött az új élettársához.

Az ingatlan, amelyben laktak (az anya, élettársa és az élettárs anyja) egy külvárosi környezetben lévő, emeletes családi ház volt, rendkívül kicsi, annak ellenére, hogy emeletes – az alsó szinten volt a konyha, a felső szinten – amelyet külső lépcsőn lehetett megközelíteni – pedig egy apró előtér, amelyből a fürdőszoba és a szoba nyílt. Ezt használták hárman. Az átmeneti nevelt gyermekek az anya előző kapcsolatából születtek, és az anya elhanyagoló, alkoholizáló életmódja miatt kerültek ki a családból. Az apáról nem tudunk semmit. Az anya sem tartotta velük egyáltalán a kapcsolatot. Az anya továbbra is alkoholizált, állapotán és külsején ez csúnya nyomokat is hagyott. A családgondozó minden hónapban addiktológushoz (egyben pszichiáter) kísért, aki injekciókat adott neki. Szenvedélybetegségét nem tudta kezelni. A terhessége alatt az injekciókúrák elmaradtak, az ital nem, így a kórházból a gyermeket nem hozhatta haza. Egyrészt a saját állapota okán, másrészt az apa és a nagymama sem merték így vállalni a csecsemőt. Ez akkora sokk volt az anya számára, hogy ismét orvoshoz kezdett járni, betartotta annak utasításait, kezelte betegségét, és egészen jó állapotba került. Majd ismét terhes lett – a védőnő, a családgondozó és a pszichiáter konzultációját követően a csecsemőt hazahozhatták a kórházból, egyben elindították a kislány átmeneti nevelésének megszüntetését is.

Az anya a nagymama segítségével, a családgondozó és a védőnő szoros közreműködésével tudott gondoskodni a gyermekekről. Mindig, mindenben kikérte a szakemberek véleményét, mindenért telefonált. Ekkor a családgondozó igényelte egy alapítvány munkáját: ők olyan munkatársakat foglalkoztatnak, akik meghatározott napokon, ingyenesen felkeresik a rászoruló családokat és a napi tevékenységben segítségükre vannak: mosnak, vasalnak, vagy a gyermekre vigyáznak, hogy az anya az ügyeit intézni tudja. Ez hatalmas lökést adott anyának, sokat tanult attól a nyugdíjas korú nőtől, aki hetente háromszor felkereste őt.

Aztán meghalt a nagymama – ez nemcsak lelkileg, hanem anyagilag is rosszul érintette a családot. Az apa keresete és anya gyese ugyanis nagyon kevés volt. A segítő is elmaradt az alapítványtól (ez meghatározott időre szól), az anya egyre többet időzött a szomszédasszonnyal, és egyre többször érezte a családgondozó, hogy ivott.

Ennek okát firtatva mesélte el az anya, hogy az apa prostituáltak szolgáltatásait veszi igénybe, onnan hazajöve őt szexuálisan megalázza, „csicskáztatja”, a cselédjének tekinti a háztartásban. Eldobálja a szemetet, neki négykézláb kell összeszednie; és a gyerekekhez is durva. Az anya azt is elmondta, hogy az apa korábban is ilyen volt, csak akkor az édesanyja megvédte az asszonyt a gyermekek miatt. Az anya azt is bevallotta, hogy az otthon kialakult helyzet miatt kezdett ismét alkoholizálni, és a gyermekeivel is türelmetlen, hanyagolja a háztartást, és őket is. Az óvoda és a bölcsőde is jelezte az alkoholt a családgondozó felé.

A családgondozó sokat segített az anyának lelkileg, sokat dilemmázott azon, hogy jó-e a gyermekeknek ebben a családban, míg az óvoda nem jelezte azt, hogy a kislányon ütésnyomokat fedeztek fel. Ekkor javasolta a gyámhatóságnak a gyermekek kiemelését a családból.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen gyermekvédelmi intézkedés követi az átmeneti nevelésbe vételt?
2. Milyen formái vannak a bántalmazásnak?
3. Mikor, milyen esetben és mely hatósági szerv nyilvánítja az átmeneti nevelt gyermeket tartós neveltté?

Az anyáról és 6 hónapos csecsemőjéről egy másik település gyermekjóléti szolgálatának családgondozója jelezte, hogy csak valószínűsíti, hogy elköltöztek és ide, mert egyik napról a másikra költöztek el a lakhelyükről. Mivel az édesanya nem volt ismeretlen ebben a kerületben, tudta a családgondozó, hol keresse az anyát. Ő ugyanis többször megjelent már itt, első gyermeke apjánál. Amikor éppen hajléktalan volt, akkor csak a férfi volt a mentsvára. A múlt évben is lakott itt néhány hónapig – állítólag itt ismerkedett meg azzal a férfival, akitől a 6 hónapos T. született.

Az anya egészen kicsi korától állami gondozásban nevelkedett – édesanyja elhagyta, édesapja pedig vak volt, és munkásszállón élt. 18 éves kora után ő is hajléktalan lett – vagy pedig az aktuális férfinál lakott.

T. az anya 8. gyermeke – az előző hét átmeneti nevelt, illetve két gyermeke az édesapjukkal él. Az édesanya egyébként 33 éves, nagyon mutatós nő, hosszú fekete hajjal, nagy sötétkék szemekkel. Nyilvánvaló, hogy a csecsemő édesapját ez ejtette rabul – a férfi ugyanis kétszer annyi idős, mint a nő, nős, felnőtt gyermekei vannak. Így csak alkalmi kapcsolatnak gondolta a románcukat, a nő azonban terhes maradt. Ezért lakást bérelt nekik, ahol csak akkor tudta felkeresni őket, ha volt szabad ideje. A férfi ugyanis magas rangú rendőrtiszt volt, és – mint utólag kiderült – utolsó stádiumában lévő gyomorrákos beteg. Az anyának megfelelt ez az állapot, mert a férfi bőkezűen gondoskodott róluk. Nagyon szerette a nőt és a pici babát – mielőtt még az ő fia megszületett volna, a saját nevére vette a nő előző, súlyos fogyatékkal született lányát, L.-t. A kislány vak is volt, hallássérült is és még a mozgásában is korlátozott. Mivel a kislány biológiai apja szintén fogyatékos volt, az anya szerette volna elfelejteni őket, ezért örült annak, hogy a férfi a magáénak ismeri el. A kisfiú, T. viszont nem viselte a férfi nevét, a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat megtételére már nem került sor, a férfi ugyanis meghalt. Az anyának menekülnie kellett az albérletből – egyrészt nem tudta fizetni, másrészt megtalálta őt a fogyatékos apa családja, és megfenyegették, hogy ha nem láthatják a kislányt, megölik őt. Az anya ezért választotta menedékkül a legelső férfit az életében. Neki volt ugyanis lakása, és itt gond nélkül elrejtőzhetett.

A családgondozó és a védőnő segítségét abban kérte, hogy adjanak neki és gyermekének is ruhát, kislányt. A védőnő értesítette a háziorvost is, aki egészségnek találta a csecsemőt, megfelelően fejlődött, sokat evett – és egyébként teljesen problémamentes volt. A családgondozó a hivatalos ügyek intézésében is közreműködött, mint például családi pótlék, gyes. Annak ellenére, hogy az anya mindenben együttműködött a szakemberekkel, a családgondozó javasolta a gyermek védelembe vételét – tekintettel az előzményekre és arra, hogy anya vándorló életmódot folytatott.

Ha innen is szó nélkül távozott volna, nem látta volna biztosítottnak a csecsemő megfelelő elhelyezését, gondozását. Az anya ezt el is fogadta, a gyámhatóság pedig védelembe vette T.-t.

A családgondozás viszonylag szoros volt – hetente többször is megkereste őket a családgondozó. Nem talált semmiféle problémát.

Szilveszter estéjén a nagy hideg ellenére azonban anya az utcán sétált a csecsemőjével. Megtalálta őt ugyanis a család, aki elől bujkált, így nem mert hazamenni. A családgondozó hazakísérte őket, de ez után az anya napjai rettegéssel teltek. Egy alkalommal hatalmas haematóma díszlett a szeme körül – azt állította, hogy elkapták az utcán, és megverték. A családgondozó gyanúja azonban az volt, hogy az anya unatkozott otthon, a pénz is kevés volt, ezért elkezdett férfiakkal ismerkedni. Emiatt sokszor nem tartózkodott otthon, a kisleány a szállásadó vigyázott. Az anyának többször is elmondta a családgondozó, hogy így javasolni fogja a gyermek kiemelését a családból, az anya azonban nem változtatott a viselkedésén.

Közben az anya megtudta, hogy az elhalt férfi a kisleány íratott húszmillió forint készpénzt, amiért a felesége örvöngve hívta a nőt, és fenyegette. Hagyatéki tárgyalásra még nem került sor.

Aztán az anya bejelentette a családgondozónak, hogy megismerkedett valakivel, akinek vidéki házába költözik a gyermekével. A családgondozó természetesen értesítette az ottani gyermekjóléti szolgálatot.

A tisztázandó kérdések:

1. Ki örököl törvényesen az elhalt férfi után?
2. Milyen joga van a fogyatékos vér szerinti apának a fogyatékos lánya esetében?

A 14 éves K.-ról az iskola küldött jelzést – tetemes igazolatlan hiányzása volt, osztályozhatatlanná vált. Ekkor már közel voltak a tanév végéhez.

A családgondozó a személyes találkozáskor a következőket tapasztalta: az anya és az apa lányukat egy zöldövezeti társasház 50 négyzetméteres lakásában nevelték. Az apa buszsofőrként, az anya a helyi bölcsődében konyhásként dolgozott. Nagykorú fiuk már családot alapított, és egy másik településen élt. A szülők viszonylag kései életkorukban vállalták K. megszületését, majdnem akkora volt a korkülönbség a szülők és gyermekük között, mintha a nagyszülei lettek volna. Elmondták, hogy lányuk minden kívánságát és igényét mindig, minden körülmények között teljesítették, egészen mostanáig nem is volt vele problémájuk. De most, hogy serdülőkorba került, fiúzni kezdett, voltak kisebb lopásai is, amit végképp nem értettek a szülők. A családgondozó családterápiát javasolt a szülőknek, amit nem fogadtak el. Különösen az édesapa tiltakozott mindenféle – az életükbe történő – beavatkozás ellen. Majd ők megoldják, eddig sem kértek segítséget.

K.-val megbeszélték, hogy a 7. tanévet megismétli, hogy a továbbtanulása a következő évben ne legyen kudarcos. A nyárra nem volt semmiféle terve a lánynak, szülei dolgoztak, gyakorlatilag szabadon közlekedhetett. Szívesen látták volna a gyermekjóléti szolgálatnál a nyári programokon, ahol lett volna az ő korosztályából is gyermek, de K. egyszer sem ment el ezekre. Ehelyett minden idejét a lakótelep parkjában töltötte, ahol szerelmes lett egy nagykorú cigány fiúba. Szülei kétségbeestek, de az édesapa még ekkor sem fogadta el a segítséget. A családgondozó az anyához járt a munkahelyére, és próbálta őt a gyermeknevelésben erősíteni – teljesen fölöslegesen. Amit megbeszéltek egyik nap, az anya teljesen máshogy csinálta másik nap. Mindeközben K. egyre jobban belebonyolódott a kapcsolatba, a fiú – érezve ezt – egyre jobban kihasználta a lányt anyagilag. K. eleinte mindennap pénzt kért a szüleitől, majd el is vette azt – szó nélkül. A családgondozó hiába támogatta az anyát abban, hogy ne finanszírozza a fiú és családja életét, az anya gyenge volt ellentmondani a lányának. A fiú egyáltalán nem mehetett fel a lány szüleihez, ami végül odáig fajult, hogy a lány sem ment haza a szüleihez.

A fiú, I. családja hírhedt volt a környéken – I. anyja hangadó volt az utcán, mindenkivel kiabált, átkozódott, rendszerint annyira részeg volt, hogy a templom kertjében aludt. I. mellett még otthon élt öccse, húga és a börtönből frissen szabadult bátyja. K.-nak nem volt hely a lakásban, amely egyszobás önkormányzati bérlakás volt. Ezért K. és I. a padláson, majd a Duna-parton aludtak.

Mikor a rendőrségtől jelzés érkezett, hogy K. és I. együtt betöréses rablásban vettek részt, a családgondozó javasolta a gyermek kiemelését a családból. A végrehajtás azonban hónapokig húzódott, mert ahogy a rendőrség elvitte K.-t a gyermekotthonba, mire azok visszaértek, K. már vissza is szökött a fiúhoz. És mivel kulcsa is volt a szülői ingatlanhoz, rendszeresen hazajárt fürdeni és ellopni az otthon hagyott értéktár-

gyakat, amiket aztán eladtak. És K. terhes lett. Édesanyja hallani nem akart a gyermekről, a családgondozó elkísérte a védőnőhöz, de a fiatalok mindenáron meg akarták tartani a gyermeket. Az ideiglenes hatályú elhelyezésnek, majd az átmeneti nevelésnek nem tudtak érvényt szerezni, mert K. folyamatosan szökésben volt. A gyermekjóléti szolgálat többször kérte a gyámhivatalt, hogy helyezték olyan gyermekotthonba, ahol havonta csak egyszer van kimenő, sajnos K.-nak onnan is sikerült megszöknie. Gyermekét végül vidéken szülte meg, és I.-nek még arra is volt gondja, hogy teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot tegyen. A kórházból aztán rögtön mindkettőjüket – a kórházi védőnőnek köszönhetően – olyan gyermekotthonba szállították, ahol anya és gyermeke együttes elhelyezése lehetséges. I. sűrűn látogatta volna K.-t, de olyan durván és otrombán viselkedett az otthonban, hogy kitiltották onnan. K. szülei sehogy sem tudták elfogadni lányuk gyermekét, és alig látogatták K.-t. I. látogatásai végül teljesen elmaradtak, mert bv. intézetbe került. K. pedig új szerelmet talált, a gyermekotthon utcájában lévő sarki zöldségest.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen jogai vannak a gyermekével kapcsolatban az apának?
2. Milyen lehetőségei vannak a nagyszülőknek a lányukat és az unokájukat illetően – kapcsolattartás, családba fogadás, átmeneti nevelés megszüntetése?
3. Mi akadályozza ebben az esetben a gyámhivatali eljárást?

291. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

Az édesanya akkor került be a gyermekvédelem rendszerébe, amikor 5 éves kislányát a szülei elvették tőle – mondván: nem alkalmas az anyai szerepre. Akkor az édesanya nem is tiltakozott ez ellen – a kislányt a nagyszülők családba is fogadták. A gyermek édesapjáról nem tudtak semmit, apai elismerő nyilatkozatot nem tett, az anya nevére lett anyakönyvezve a gyermek.

Később az anya akkor került megint a családgondozóhoz, amikor sorban szülte a gyermekeit, és a férfi, akitől szült, rendszeresen ivott és verte az anyát. A család egy település szélén lévő, közös udvarral rendelkező szoba-konyhás lakásban lakott. Az anya sokat volt az utcán (igaz, az apa még többet), a gyermekek óvodába jártak (a két nagyobbik), a legkisebbel az anya gyesen volt. A családgondozó rendszeresen segítette őket: ruhaneművel, élelmiszerrel, az anyát a gyermeknevelésben, az apát viszont kerülte, mert tőle a településen mindenki félt. A családgondozó az anyának többször elmondta, hogy amennyiben a gyermekek előtt történik a bántalmazása, úgy a gyermekek veszélyeztetettsége oly mértékű, hogy ki fogja emelni őket a családból. Ettől félt ugyan az anya, de az apától még jobban. A konfliktust az okozta kettejük között, hogy az apa csak alkalmi munkákat vállalt, inni annál jobban szeretett, és állandó pénzhiánnyal küszködtek. Az anya tervezte, hogy visszamegy egy temetőkert melletti virágüzletbe dolgozni, de a gyermekek óvodába vitelét és hozatalát nem tudta senkire bízni, munkahelye pedig nem alkalmazkodott az óvodai időhöz. A családgondozó még annyiban segítette az anyát, hogy rendszeresen, hetente háromszor lehetőséget biztosított egy baba-mama klubban, hogy ott töltsék az idejüket.

Az anya egy nagy veszekedést – és nyilván verést – követően aztán úgy döntött, hogy felvételét kéri a családok átmeneti otthonába, ahol elhelyezésre is került. Az apa tajtékzott, őrjöngött, de az otthonba nem engedték be. Az anyát és gyermekeit sokáig az anya édesapja kísérte az utcán, majd az apa tudomásul vette, hogy a kapcsolatuknak vége. A gyermekekkel tartotta a kapcsolatot, fizetni utánuk nem fizetett, de a gyermekek elhelyezésére sem került sor törvényesen. Az anya az otthonban jól érezte magát, megismerkedett és összeemelegedett egy ott lakó család 16 éves fiával, aki koránál jóval érettebb volt. Az édesanya azért a gyermekek apjával is találkozgatott, így amikor terhes lett, ő maga is bizonytalan volt, hogy ki az apa.

De az is kérdéseket és dilemmákat vetett fel, hogy egy felnőtt nő miért létesített szexuális kapcsolatot egy fiatalkorúval. Itt mind az ő, mind a fiú anyjának felelőssége is felvetődik. A helyzetet úgy oldották meg, hogy házasságot kötöttek, így a gyermekek – mert ikrek születtek – már a vér szerinti apa nevét viselték. Az anya ugyanis a gyermekek megszületését követően bizonyossá vált abban, hogy a fiú a gyermekek apja. Sajnos közben tragédia is történt – az ikrek apját szerelemfúltásból valaki fényes nappal a nyílt utcán megkéselte, és a férfi a helyszínen meg is halt. A gyermekek így árván maradtak. Nagyobb probléma, hogy az apjuk jogán csak méltányosságból kapnak árvaellátást.

A család azóta önkormányzati bérlakásra pályázott, és nyert, így kiköltöztek a családok átmeneti otthonából.

Az anya és két gyermeke a nyolcadik kerületből költöztek egy peremkerületbe, ahol az édesanya felnőtt. Itt volt még ugyanis az az ingatlan, amelyben az édesapja meghalt, és amelyet testvérbátyja használt.

Jelzéssel az önkormányzat dolgozói éltek, mert anya a városháza közvetlen környékén koldultatta gyermekeit. Az anya ezt egyébként tagadta.

A családgondozót a családlátogatáskor borzalmas állapot fogadta: az ingatlan a kerület egyik legszebb környékén, a legdrágább családi házak között fekszik, a telek maga gyönyörű, panorámás. A ház viszont – anyaga az évek alatt összetapasztott papundekli papír némi hullámpalával megtámasztva. Az ingatlant természetes kutya őrizte. Mivel a telek lejtős volt, a fenti, simább részen épült épületben lakott az anya és három gyermeke (két kiskorú, egy nagykorú), alul pedig a bátyja.

Az ingatlanon csak egy ajtó volt, a bejárati. Onnan egy helyiségbe lehetett jutni, amely L alakú volt, innen pedig a fürdőszobába. A helyiségek földesek voltak, tele kutyapiszokkal. Ott, ahol a család lakott, egy véres vízzel telt vájdling volt a földön, három koszos matrac, huzat nélküli ágynemű. A fürdőszobának nevezett helyiségben nem volt víz – áram sem volt, csak gyertya pislákol, egy lábas kád állt benne, tele ruhával. Az anya elmondta, hogy még az édesapja áztatta be a ruhákat, aki két évvel ezelőtt meghalt.

A családgondozó egyértelműen megmondta az anyának, hogy itt egyetlen éjszakát sem maradhatnak, azonnal anyaothtonba kell menniük, ha máshol nem megoldott a lakhatásuk. Az anya habozott, majd elfogadta az anyaothtoni lehetőséget. Az otthon azonban csak másnap tudta fogadni interjúra az anyát. De nem ment el az interjúra, hanem most más helyszínen, egy bevásárlóközpont előtt koldultatta gyerekeit. A gyerekek 6 és 8 évesek, intézménybe, közösségbe nem jártak. Azért kellett kéregetniük, mert az anya egyáltalán nem kapott semmiféle ellátást, nem dolgozott, és nem volt mit enniük.

A családgondozó ismét felkereste őket – az anya próbálta húzni az időt azzal, hogy valamelyik testvéréhez megy, de mivel a körülmények annyira rosszak voltak, és a kisfiú közben beteg is lett, javasolta a gyermekek azonnali ideiglenes hatályú elhelyezését.

Az anyáról mindeközben kiderült: árvaellátás jogosulatlan felvételéért börtönre ítélték, illetve szintén ítéletre vár egy késeléses ügyben, ahol ráadásul egy rendőrnő volt a sértett.

A gyermekeket később átmeneti nevelésbe vették, az anya az ítéleteket már nem élhette meg, mert szívbetegeiben hamarosan elhunyt.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen büntettnek minősül a gyermekek koldultatása?
2. Mi számít jogosulatlan igénybevételnek (ellátás)?

A gyermekjóléti szolgálattól az édesapa kért segítséget – elmondta, hogy ő nemrégiben költözött a településre. Új élettársi kapcsolatot létesített egy hölgygel, aki lakással rendelkezik itt. A hölgynek van egy 9 éves gyermeke. A panellakás 1+ 2 félszobás, minden szükséges ingósággal felszerelt, tisztán és rendben tartott.

Az apa abban kérte a családgondozó segítségét, hogy szeretné visszakapni a gyermekeit. Elmondta, hogy vidéken éltek, ő Budapesten dolgozott, de már külön éltek a feleségétől. Bizonyára ő maga is hibás, mert elhanyagolta a gyermekeit, de már csak arról kapott határozatot, hogy átmeneti nevelésbe vették őket. Ő sokáig nem is tartotta ezután sem a kapcsolatot velük, mert az életvitele ezt nem engedte – nem volt állása, nem volt lakása.

Most viszont rendeződött az élete – megismerkedett a jelenlegi élettársával, aki óvónőként dolgozik, lakása van, érzelmileg elég stabil a kapcsolatok ahhoz, hogy ők neveljék együtt a gyermekeket.

A családgondozó elkészítette a környezettanulmányt, és meghallgatta azért az élettársat is – a nő szintén megerősítette a férfi által elmondottakat. Ő maga is szeretné azt, ha visszakapnák a gyermekeket.

A családgondozó ezután felvette a kapcsolatot azzal a gyámhivatallal, amelyik a határozatot hozta. Az ügyintéző tájékoztatása a 7 éves leánygyermeket illetően meglepő volt: a kislány már nem átmeneti nevelt, hanem tartós nevelt, így az ő esetében bírósági úton kell rendezni a nevelésbe vétel megszüntetését. A fiú ügyében pedig egy másik település gyámhivatala illetékes, mert ő nevelőszülőhöz került. A két gyermek közötti távolság kb. 300 km volt.

A családgondozó ismét segített az apának mind a bíróság, mind a másik gyámhivatal felé megfogalmazni a beadványokat.

A kisfiú (9 éves) egy, az apához közeli településen él nevelőszülőnél. A gyámhivatali határozat kezdetben csak a kapcsolattartást engedélyezte, ami nagyon nehezen indult, és ellenséges közegben. Mint utóbb kiderült, a nevelőszülő akadályozta ezt, mert hosszú távon azon gondolkodott, hogy örökbe fogadja D.-t. Ezt látszott keresztülhúzni az apa megjelenése. Ezt a helyzetet a családgondozó úgy tompította, hogy először a nevelőszülővel, majd a nevelőszülői tanácsadóval, végül – eredmények híján – a nevelőszülő munkáltatójával beszélt, hogy ne sérüljön tovább a kapcsolat apa és fia között. A nyár folyamán aztán a gyámhivatal megszüntette D. átmeneti nevelését, és az apa visszakapta a fiát.

Mindeközben a kislány szülői felügyeleti jogának visszaszerzéséért indított per tovább folytatódott.

A családgondozó segítségével iskolába írásták a fiút, amit szeptemberben el is kezdett. Pszichológus foglalkozott vele, hogy feldolgozza az új helyzetét. Ám az apa ismét megjelent, mert az otthoni – kezdetben jól működő – kapcsolat kezdett rosszabbra fordulni. A fiú, ahogy az iskolai élete napról napra számon lett kérve, ahogy megjelentek a szabályok, a köteleességek, dacolni kezdett a szülőkkel. Verte az élettárs

gyermekét, édesapjával csúnyán, agresszíven beszélt, nem akart tanulni, és nem akart iskolába járni sem. A családgondozó ekkor családterápiát javasolt, amit mindenki elfogadott. A szülőkben nagyon nagy volt az igyekezet, hogy sikerüljön a kisfiú vissza-, vagyis beilleszkedése a családba.

A tisztázandó kérdések:

1. Mikor nyilvánítanak egy gyermeket tartós neveltté?
2. Mi az eljárása az átmeneti nevelés megszűnésének?
3. Mi a szülői felügyeleti jog tartalma?
4. Mikor szünetel és mikor vonják meg a szülői felügyeleti jogot?
5. Milyen gyermekvédelmi intézkedés követi az átmeneti nevelés megszűnését?

A 12 éves fiú egy speciális (korábban kisegítő) iskola tanulója, de nem kizárólag értelmi képességei miatt, hanem azért, mert még mindig 4. osztályos és eddig ez az ötödik(!) iskolája. Az iskolaváltások oka minden alkalommal a gyermek magatartása, viselkedése volt.

A fiú korához képest vékony testalkatú, sötét bőrű és hajú, alacsony termetű. Ruházata elhanyagolt, mindig kapucni (csuklya) van a fején.

Szüleivel egy önkormányzati bérlakásban élnek, amely mindössze szoba-konyhás. A fiúnak van egy nővére, és egy öccse is. Ők problémamentesek. A szülők együtt élnek ugyan, de az apa sokat tartózkodik vidéken – valószínűleg a rokonoknál, ő végleg leköltözne oda. Az édesanya viszont nem szeretné elhagyni a fővárost – szakképesítés híján és értelmi retardációja okán védett munkahelyen dolgozik, ahol kiváltságos helyzetét annak köszönheti, hogy az idősödő igazgató szeretője. Nagy a valószínűsége annak, hogy ennek a kapcsolatnak köszönhető, hogy a gyermek nem került még a gyermekvédelem rendszerébe.

A gyermek és testvérei között semmilyen érzelmi kapcsolat nincsen. A fiú az édesanyjához kötődik, de ez is inkább érdekszövetség: az asszony adja neki a pénzt, illetve az ő segítségével lehet elintézni a gyermek csínytevéseit.

A jelzés tehát valóban nem az intézményektől érkezik, hanem egy szülőtől, aki elmondja, hogy az ő fiát hónapok óta zsarolja ez a fiú az iskolában. Kezdetben csak azt vették észre, hogy mindkettejük pénztárcájából el-eltűnik pénz, de nem tulajdonítottak neki nagy jelentőséget. Később ezek az összegek növekedtek, majd a gyermek egyáltalán nem akart iskolába menni. Az iskolában történt megbeszélés és a rendkívüli szülői értekezleten elhangzottak alapján derült fény arra, hogy nem csak egy gyermeket, hanem sokat zsarolt a fiú. Módszerére jellemző volt, hogy – mivel ő nagyon vézna testalkatú – nagyobb fiúkat vett maga mellé, és az ő segítségükkel félemlített meg kisebb, de nagyobb gyermekeket is. A szülők mindezt tagadják, nem hisznek senkinek, kizárólag a fiuknak.

A tisztázandó kérdések:

1. Mi a teendő gyermekvédelmi és büntetőjogi szempontból?
2. Mely törvények irányadók erre az esetre?
3. Ki és milyen fajta segítségre szorul ebben a történetben?

Az édesanya azzal kereste meg a családgondozót, hogy a lánya két napja nem ment haza. Korábban voltak már kapcsolatban a gyermekjóléti szolgálattal, akkor is hasonló problémák miatt, de akkor a szülők egyöntetűen kiálltak lányuk mellett és azzal magyarázták az eltűnését, hogy rossz társaságba keveredett.

Most viszont komolyan megijedt az anya. Azt a tanácsot kapta, hogy mindenképpen tegyen bejelentést a rendőrségen.

Délután aztán visszajött, hogy megjött a lánya, de egyéb problémák is vannak vele. Nem akar iskolába járni. 9. osztályos, de már másodszor, mert tavaly osztályozhatatlan volt a hiányzásai miatt, de az iskola nem jelezte ezt. A mostani osztályfőnök azt kérte az anyától, keressenek másik iskolát a lány számára, mert itt nem maradhat tovább. Az anya talált is egy olyan intézményt, ahol hetente csak egy napot kellett bejárni, a többi napon gyakorlati képzés folyt a TESCO-ban.

A lánnyal történt beszélgetés felszínre hozta az igazi okot, amiért kevésbé volt vonzó otthon lenni: anyja és apja házassága megromlott, apja szeretőt tart, amire a lány jött rá. Apja egyébként masszörként dolgozik, házakhoz jár és nagyon jól keres, de pénzt nem ad haza, mert állandóan arra spórol, hogy építkeznek. Az anya a TESCO-ban árufeltöltő, nagyon keveset keres, és még saját bankkártyája sincs, a férfi számlájára megy a pénze. Ha vásárolni kell, az anyának úgy kell kérnie pénzt a férfitől. A lánynak nem vesznek bérletet, nincs mobiltelefonja (volt, de elhagyta), a lány szerint otthon alig van mit enni. É.-nek van egy 20 éves bátyja, aki nem dolgozik, naphosszat és éjszakánként otthon ül, és számítógépezik. Vele sincs jó kapcsolata a lánynak, mert éjszakánként hangosan DVD-t is néz. A szülők szerint a fiuk sem jobb, mint É., de vele nem tudnak mit csinálni.

A családgondozó ajánlotta volna a családterápiát, de É. szerint ez már nem család. Apa, ha teheti, nem jár haza, anya még azt gondolja, megmenthető a házassága. De már a karácsonyt sem töltötték együtt, apa arra biztatta anyát, ő is keressen magának más férfit.

A lányt a családgondozó egy következő csavargás után elkísérte egy átmeneti gondozást nyújtó gyermekotthonba, ahol kétágyas szobában, jó körülmények közé került volna. A lány első kérdése az volt, mennyi lesz a zsebpénze, és mennyi kimenője van naponta, valamint hétvégente máshol aludhat-e. Természetesen a szabályok ismertetése után nem költözött be az otthonba.

É. és édesapja sem volt együttműködő, az iskola viszont folyamatosan jelezte a hiányzásokat. Ezért a fiatal védelembe vételére került sor.

A védelembe vétel legfőbb törekvése az volt, hogy a lány iskolába járjon, illetve a gyakorlati képzésre, valamint ne csavarogjon. Sajnos ezek egyike sem valósult meg. Az anya folyamatosan panaszkodott, hogy É. éjjel jár haza, ha nem engedik el otthonról, kimászik az ablakon, mikor anya hajnalban munkába megy, É. akkor is az utcán van. Azt tapasztaltuk, hogy É. mérhetetlen módon lenézi az anyját – gyakorlatilag kine-

veti, hogy ennyi pénzért ennyit dolgozik, hogy nem ad magára, apjától viszont fél, mert elmebetegnek tartja. A családgondozó a házban lakó, de külön háztartást vezető nagyszülőkkal is beszélt, ők is tarthatatlannak gondolják azt, amit a lány művel. A nagymama szerint semmiféle házimunkába nem lehet befogni, ha otthon van, ő is igyekszik közel kerülni a számítógéphez, vagy alszik.

Az anya idegileg kikészült az örökös harcban, amelyet gyerekeivel és férjével vívott. A férfi csak azt kérte, hogy távolítsa el otthonról a lányát. Így az anya a gyámhatóságon maga kérte a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését.

A tisztázandó kérdések:

1. Meddig tart a tankötelezettség a magyar közoktatásban?
2. Ki jelez és mikor, ha a gyermek igazolatlanul hiányzik?
3. Mi a védelembe vétel?
4. Mi az ideiglenes hatályú elhelyezés?

A négygyermekes cigány család egy gyártelep közepén lévő önkormányzati lakásban élt. A lakás kb. 50 négyzetméteres, konyha és két szoba. A konyhában sparhelt, amin főznek, a szobák közül csak az egyik fűthető, vaskályhával. A szobákban minimális berendezés, huzat nélküli ágyneműk.

A családgondozók (CSSK-s és gyermekjóléti) azért mentek együtt a családhoz, mert a családsegítő szolgálat a tetemes közüzemi és lakbérhátralék miatt élt jelzéssel a gyermekjóléti szolgálat felé.

A családsegítő családgondozó elmondta, hogy komplett szobabútort, konyhaszekrényt és ágyakat szerzett már a családnak, amit a következő télen eltűzeltek, mert nem volt fára pénzük.

Egyébként a fűtenivaló fát a közeli Duna-partról szedik össze, ide egyúttal leviszik a használt, koszos ruhákat, mert ki nem mossák őket. Nagyon sok ruhaadományt kapnak, így mindig van utánpótlás.

A gyermekek közül a három nagylány mindegyike iskolába jár – az iskola a lányokról semmiféle problémát nem jelzett, a szülők együttműködésével van probléma, illetve az apa balhézásaival. Az anyát nem is ismerik. A legkisebb gyermek súlyos fogyatékos, őt az édesapja mindennap a szomszéd kerületbe viszi egy speciális iskolába. Sokadszori találkozásra mondják el a szülők a családgondozónak, hogy van még egy gyermekük, aki átmeneti nevelt, de ő is fogyatékos, viszont őt nem látogatják, mert nem is ismeri meg őket, annyira beteg. Róla viszont soha nem jelzett senki.

Az anya nem dolgozik, az apa sem, ha lehet, de a közmunkaprogramban részt kell vennie. Egyetlen dolgot szeret – zenélni. Emiatt a szomszédok rendszeresen feljelentik csendháborításért.

A nyár folyamán az édesanya meglátogatta a vidéken élő rokonokat, és onnan nem jött vissza. Az apa elmondása szerint az anyának él ott egy nagykorú, az előző kapcsolatából született fia, őmiatta maradt vidéken. Az apa a családgondozó javaslatával megtámogatva kérte a gyermekek nála való elhelyezését. A következő alkalommal, mikor a családgondozó látogatásra ment hozzájuk, egy idegen nő nyitott ajtót, ő volt otthon a gyermekekkel. Később megjött az apa is, aki bemutatta mint új élettársát. A lányok azt is elmondták az iskolában, hogy a nő az apa unokatestvére. Addig, amíg nem lett terhes a nő, nem is okozott problémát, hogy itt van – a maga módján ellátta a gyermekeket, főzött, mosott is, és a lányok szerették, hogy itt van. Édesanyjukban ugyanis nagyot csalódtak, mert nem őket választotta, hanem a nagykorú fiát.

A gyermekek elhanyagolását és az éjszakai zajokat a szomszédok folyamatosan jelezték. Azt is elmondták személyesen, hogy van úgy, hogy a gyermekek este egyedül vannak, és tőlük kérnek alapanyagot, hogy főzni tudjanak. A családgondozó ezért a védelembé vételüket javasolta, amelyet a gyámhatóság el is rendelt. Az apa figyelmeztetve lett, hogy nem hagyhatja egyedül a gyermekeket, el kell őket látni élelmiszerrel, és egyáltalán, gondoskodni kell róluk. Az ehhez szükséges anyagiakat munkavégzéssel kell előteremteni. Az apa állította, hogy diszkriminálják a munkahelyeken, mert cigány származása miatt sehová nem akarják

felvenni. Az igazi ok azonban az volt, hogy nem szerette a kötöttséget, szívesebben ment el a szomszéd kerületekbe kukázni.

A családgondozó is jelezte a gyermekjóléti felé, hogy az adósságkezelésben nem akarnak részt venni, hiányzik az együttműködés. A család gyakorlatilag a kilakoltatás előtt áll. Mielőtt erre sor került volna, az apa elment roma parlamentbe, és kérte a segítségüket. Ők anyagilag és kapcsolatokkal segítettek nekik.

A következő jelzés a rendőrségtől érkezett – a lakásban egy esti zenélés és ivászat alkalmával késelés történt, amikor a gyermekek is otthon voltak. Ezt olyan súlyos veszélyeztetésnek minősítette a családgondozó, hogy a gyermekek kiemelésére tett javaslatot – hasonlóan a születendő gyermekre is. Ez utóbbival volt a legkevesebb gond, mert a nő, ahogy megszülte a csecsemőt, otthagyt a kórházban, és hazajött.

Azóta a gyermekek együtt egy vidéki lakásotthon lakói.

A tisztázandó kérdések:

1. Mi minősül veszélyeztetettségnek a gyermekvédelmi törvény szerint?
2. Mi a védelembe vétel?
3. A gyermekelhelyezés kinek a hatásköre?

T. és B. esetét az iskola jelezte. Az általános iskola 8. osztályában tanuló T. és a középiskolás nővére, B. édesanyjukkal éltek egy lakótelepi lakásban. Az iskola leírta, hogy T. egyre feszültebb, sokszor kialvatlan, leckéit nem készíti el, édesanyját nem érik el, nagyon fontos volna az odafigyelés a gyermekre, hiszen továbbtanulás előtt áll. Az igazgató úr a nagyszünetekben külön foglalkozott a gyermekkel, beszélgetett vele, kikérdezte a leckéit.

Közben telefonon értesítette a gyermekjóléti szolgálatot egy magát megnevezni nem kívánó, de a házban lakó szomszéd, hogy ebben a családban nincs rendben minden, mert egyre többször hallanak rettenetes kiabálásokat, ami után a gyermekek rendszerint nála kötnek ki és ott is töltik az éjszakát.

A családlátogatás érdekesen alakult – az anya fogadta a családgondozót az előszobában, de integetett, hogy nem tud beszélni, mert a nyitott szobaajtón keresztül élettársa mindent hall. Így a beszélgetés kizárólag T. iskolai életére koncentrált. Az anya egyébként táppénzen volt otthon, mert az élettársa eltörte a karját.

A következő beszélgetés már a gyermekjóléti szolgálatnál zajlott: az anya elmondta, hogy évekkorábban elvált a gyermekek édesapjától, aki vidéken lakik, és új családot alapított. Gyermekével tartja a kapcsolatot. Ő is új élettársat fogadott be magukhoz – a lakás ugyanis az anya és az ő édesanyja nevére van. Az élettárs – annak ellenére, hogy több szakmával rendelkezett – nem szeretett dolgozni: egész nap otthon ült, és zenét hallgatott vagy tv-t nézett. Eközben az anya folyamatosan dolgozott, postán volt ügyintéző. Az élettárs a gyermekeket állandóan piszkálta: miért esznek annyit, miért fürdenek annyit, miért néznek tv-t. Az anya védte őket, ebből keletkeztek a családi konfliktusok, amelyek néha tettelegességgig fajultak – de csak az anya kapott. A gyermekek pedig végignézték mindezt.

A családgondozó elmondta az anyának, hogy az, ha őt bántják a gyermekek szeme láttára, ugyanolyan bántalmazásnak minősül, mintha a gyermekeket vernék, így amennyiben ezen nem változtat, a gyermekek kiemelésére tesz javaslatot a gyámhatóságon. Az anya megígérte, hogy elküldi az élettársát. Ugyanakkor nagyon félt is tőle, mert a férfi egyik szakmája biztonsági őr volt, és fegyvere is volt. Teltek a hetek, és az anyának nem sikerült a férfit kitennie a lakásból. Ekkor a családgondozó esetkonferenciát hívott össze – ide a gyermekek édesapját is elhívták, aki kijelentette, nagyon sajnálja a gyermekeit, de nem tudja vállalni a nevelésüket, mert olyan kicsi a lakása. Az anya továbbra is fogadkozott, hogy kiteszi a férfit, az apa ebben felajánlotta a segítségét, a családgondozó viszont addig, amíg ez meg nem történik, a gyermekek kiemelésére tett javaslatot. Ekkor lépett közbe az anyai nagymama, aki azt mondta, lakjanak nála addig a gyermekek. Az anya öröngve rohant el, hogy nem adja senkinek a gyerekeit, később aztán megértette, hogy a családba fogadás csak arra az időre szól, amíg ő nem rendezi az életét.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen jogi lépések lettek volna szükségesek ebben az esetben?
2. Milyen gyermekvédelmi intézkedés a családba fogadás?

Egy 15 éves lány ügyében három jelzés érkezett egymás után a szabálysértési hatóságtól kisebb lopások miatt.

A lány édesanyjával, 20 éves, még tanuló bátyjával és első osztályos öccsével él. A család roma származású, soklakásos családi ház másfél szobás lakásában élnek. A konyha rendben és tisztán tartott, a fürdő hasonlóképpen, a két szoba is rendben van, de a fatüzelésű kályha miatt a mennyezet kormos és a padlószőnyegen is állandóan van hamumaradék, mert porszívójuk nincs, és seprővel nagyon nehezen takarítható.

A szabálysértéssel kapcsolatos dolgokat a családban és a családdal megbeszélték – kamaszkori heccnek, jó bulinak tartják ezek a fiatalok azt, ha butikból el-elemelnek egy-egy bizsut. Tulajdonképpen nincs szüksége rá a lánynak, mert nem öltözködik nagyon nőiesen, inkább praktikusán.

A kapcsolatfelvétel kezdetén az anya is és M. is együttműködő volt, az iskola mindössze annyit jelzett, hogy M. trehány, nem tanul rendesen, néha nagy a szája, de az iskola tudja kezelni.

A családról: az édesanya 5 gyermeket szült, a három nagykorú gyermekének egy apja van, M. édesapjával 8 hónapig voltak együtt, a legkisebb fiú édesapjával viszont semennyit sem. M. édesapja hosszú ideig börtönben ült, gyakorlatilag semmiféle kapcsolata nincs a lányával.

Az édesanya egy vékony, alacsony termetű, 5 osztályt végzett cigány asszony, akinek identitása megmaradt, de nagyon jól eligazodik a nagyvárosban, és rendkívül jó az érdekérvényesítő képessége. Rendszeres munkavállaló, kényesen ügyel arra, hogy mindig legyen munkája, semmiképpen nem akar az állam segítségére szorulni. Ami viszont jár neki, azért képes harcolni.

M. a 7. osztály második félévében ismerkedett meg egy fiúval, aki miatt fékezhetetlen és kezelhetetlen lett. Ez azért volt döbbenet mindenki számára, mert soha nem fiúzott, igaz, lány barátai sem voltak. Ez a fiú sajnos bűnöző életmódot folytatott, ami az anyának nem tetszett, ezért tiltotta tőle a lányát. M. ezért sokat hazudott otthon, az iskolában nekiment mindenkinek – megverte a fiúkat, akik beszóltak neki, lekurvázta a tanárokat, órán hátat fordított a tanárnak. Egyszerűen viselkedése botrányos lett. Az iskola ezért hamarosan magántanulónak nyilvánította. Annak ellenére, hogy a gyermekjóléti szolgálat ezt nem javasolta, de az iskola számára dilemma volt az, hogy egy gyermek miatt sérüljön-e mindenki, vagy menjen inkább ő.

Ezt követően a tanulmányait még jobban hanyagolta, éjjel járt haza, kihasználva anyja állapotát. Édesanyja ugyanis olyan erős nyugtatókat szedett, hogy este nem tudott sokáig éber maradni, és olyan mélyen aludt, hogy nem ébredt fel semmire. Volt olyan eset, hogy M.-t a rendőrség hozta haza, és nem tudtak bemenni, mert nem hallotta, hogy verik az ajtaját.

Az édesanyjának akkor fogyott el a türelme, mikor az iskola kérte őt, hogy M.-t csak akkor engedje be a tanárokkal való konzultációra, ha időpontot kap rá, mert olyan a viselkedése a társaival, amit már nem tudnak tolerálni.

Az édesanya ekkor kérte a gyermek gyermekotthoni elhelyezését.

Az átmeneti otthonban is rengeteg probléma volt a lánnyal – több alkalommal megverte lánytársait, egyiket annyira, hogy kórházba kellett szállítani. Ezek után a szakértői bizottság olyan intézményt javasolt neki, ahonnan két hónapig nem jöhet ki a házirend szerint, őt azonban az otthonban édesanyja látogathatja.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen gyermekvédelmi intézkedés maradt ki az alapellátás során?
2. Kié a döntés joga a magántanulóság kérdésében?
3. Mit vizsgál a szakértői bizottság?
4. Kinél lett volna elhelyezhető még a gyermek?

Az ötödikes lány és a negyedik osztályos fiú egy közeli településről kerültek a kerületbe. Az ottani gyámhatóság küldött megkeresést a gyermekjóléti szolgálathoz azzal, hogy környezettanulmányt készítsen.

A családlátogatáskor a két gyermek és nagynénjük, valamint annak egyéves kislánya volt otthon. Az otthon egy 52 négyzetméteres, 2 szobás albérlet egy lakótelepen. Igen kevés bútorral berendezett, kissé kopottas, a gyermekeknek egyelőre alig van itt ruhájuk.

A nő elmondja, hogy a gyermekeket azért kellett elhozniuk, mert a kislányt egy idegen nő szexuálisan molesztálta.

Az előzmények: a gyermekek öten vannak testvérek, de csak ketten kiskorúak. A szülők életközössége megszűnt, de nincsenek elválva, és tulajdonképpen együtt is éltek egy befejezetlen családi házban. Ennek egy részét adták ki albérletbe. Egy délután, amikor a kislány hazament iskolából, egyik szülő sem volt otthon. Ekkor adott neki az albérlő nő valami olyan spray-t, a mitől elkábult, és már csak arra emlékezett a kislány, hogy nincs rajta a bugyija. Nem tudta, mi történt vele, de elmesélte az anyukájának, aki azonnal elküldte az albérlőt. A kislány másnap az iskolában elmesélte a vele történeteket, és az iskola értesítette a gyámhatóságot, aki a legközelebbi hozzátartozóhoz helyezte a gyermekeket, ez pedig a testvérbátyjuk volt.

A testvér és családja meglehetősen szerény körülmények között, a fent leírt albérletben éltek. A férfi a 20-as évei végén járt, hidegburkolóként dolgozott, viszonylag jól keresett, a felesége pedig gyesen volt. Jövedelmük ahhoz nem volt elegendő, hogy saját ingatlanuk legyen, de ahhoz sem nagyon, hogy ellássák a gyermekeket. Így legelső dolga a családgondozónak az volt, hogy ruhát, tanszereket és egyéb felszerelést szerzett a gyermekeknek, segített iskolát keresni és elindította a gyermekek után járó ellátást is. Itt viszont elakadt, mert az ideiglenes gyámságra a gyám nem kaphatott a gyermekek után semmit.

A gyám és felesége személye, a környezet alkalmas volt a gyermekek nevelésére, így a gyámhivatal azt a döntést hozta, hogy családba fogadhatja a báty a gyermekeket.

Ez a szülők kérelmére indult, mert az apa nem tudta vállalni őket, mivel munkája nem volt, és italozó életmódot folytatott, az anya pedig tartósan és hosszan a pszichiátriára került.

A kislány problémáját pszichológus segítségével kezelték.

A tisztázandó kérdések:

1. Mit jelent jogilag a családba fogadás?
2. Érinti-e és hogyan a szülői felügyeleti jogot?

A 15 éves lány két éve átmeneti nevelt egy gyermekotthonban.

Előzmény: édesanyja kérésére került átmeneti nevelésbe az otthoni és az iskolai viselkedése és magatartása miatt. Indulatait, haragját, agresszióját semmilyen módon nem tudta kezelni. Nekiment felnőttek, gyermeknek egyaránt. Tettleg bántalmazta társait, lopási ügyei, éjszakai kimaradozásai voltak. Mivel otthon élt még két testvére, édesanyja jobbnak látta, ha gyermekotthonba megy.

Az anya számára nagyon nehéz volt a döntés: bár soha nem mutatta, és a lány is azt erősítette, hogy édesanyja nem igazán szereti őt, mégis igen nehezen feldolgozható az anya számára az, hogy – ha átmenetileg is –, de elveszítette a lányát.

M. M. nagyon szép lány – roma származása csak fekete haján, fekete szemein látszik. Termete alacsony, testalkata vékony, de arányos. 15 éves koráig nem nagyon érdekelték a fiúk, ekkor viszont észrevette, hogy az ujsa köré tudja csavarni őket, és ezt ki is használta. Főleg olyan fiúkkal barátkozott, akik ruhákat, cipőket, bizsut vettek neki.

A fiú – akivel járt – az átmeneti otthonban rendszeresen látogatta őt, M. M. is járt ki hozzájuk – volt olyan is, hogy „elfelejtett” visszamenni az otthonba.

Az átmeneti otthon után olyan – kizárólag lányokat nevelő – intézménybe került, amelyben hasonló körűak éltek, mint ő. Teljesen felborította az otthon rendjét. Mindenkiel összeveszett, összeverekedett, több lány jelezte, hogy eltűntek apró dolgaik. A gyám beíratta őt középiskolába, de a harmadik iskolai napon leköpte az iskolaigazgatót, aki sürgősen eltanácsolta az iskolából. Így magántanuló lett, azzal a hátránnyal, hogy míg a többi lány iskolába járt naponta, ő otthon nem csinált semmit. Egy idő után ez nem volt már vonzó számára, és megismerkedett egy cigány fiúval, aki azok közül való volt, akik rendszeresen az otthon körül lebzseltek.

Ezzel a fiúval aztán egyre többet találkozott, míg odáig nem jutottak, hogy egyáltalán nem ment vissza esténként az otthonba. A gyám pedig kérte, hogy helyezték máshová a lányt. Az elhelyezési tárgyaláson ugyanis kiderült, hogy eltűnt egy bent élő kislánynak az a laptopja, amelyet az intézmény vett neki előző karácsonyra a jó magaviseletéért és a rendkívüli szorgalmáért. Sem a korábbi lopásokat, sem ezt nem tudták rábizonyítani senkire, mivel azonban korábban hasonló esetek nem fordultak elő, M. M.-nek mennie kellett.

Ismét szakértői bizottság elé került és ott elmondta, terhes. Az édesanyja őrjöngött, a fiú nagyon örült, M. M. pedig hol örült, hol tanácstalan volt.

A fiúról ugyanis időközben kiderült, hogy nő, két bölcsődés korú gyermeke van, felesége az ő állítása szerint külön él tőlük, de ezt senki nem tudta biztosan. A gyermekotthoni családgondozó hiába kereste őket a megadott címen, nem járt sikerrel.

Azt is megtudták a fiúról, hogy a feleségét is azért vette el, mert az átmeneti nevelése után a felhalmozódott családi pótlékot és az otthonteremtési támogatást elvette tőle.

M. M. édesanyja próbálkozott azzal, hogy M. M.-et kiveszi a gyermekotthonból, de a lány ezt már nem akarta – folyamatosan szökésben volt. Édesanyja és a gyám is próbálta rábeszélni, hogy fiatal még a terhességhez és az anyasághoz, de úgy tűnt, hajthatatlan. Egyébként olyan intézménybe helyezték el a lányt, ahonnan csak nagyon ritkán volt kimenő. Igaz, ő egy percre sem tartózkodott bent, mert a fiúnál volt.

M. M. édesanyjának – akihez időnként hazalátogattak, szigorúan a fiúval, mert az soha nem hagyta magára – elmondta, hogy a fiú nem dolgozik, a két kicsi gyermekre M. M. vigyáz, ő látja el a háztartást, sokszor nincs mit ennie. A rendőrség körözte is őt, de soha nem vitték be az intézménybe. Anyja folyamatosan beszélt neki, hogy ne tartsa meg a gyermekét, így M. M. elvégeztette az abortuszt.

M. M.-et nagyon megviselte, hogy elvetette a gyermeket, nagyot csalódott a fiúban is, valószínű, eleget az éhezéssel és a nélkülözéssel is, ezért önként vonult be a számára kijelölt gyermekotthonba. Édesanyja elmondta, hogy letette az év végi vizsgáit, ismét iskolába jár, kicsit meghízott, és még mindig nagyon szép. Az a terve, hogy fotómodell legyen, és szeretne jogosítványt szerezni.

A tisztázandó kérdések:

1. Kinek a hatásköre az átmeneti nevelés elrendelése?
2. Kinek a beleegyezése szükséges a művi vetélés elvégzéséhez kiskorú esetén?
3. Mi ennek az eljárása?
4. Milyen gyermekvédelmi intézkedés következhet az átmeneti nevelés után?

301. ESETLEÍRÁS

A 31 éves C. Krisztián jelenleg élettársával, a 26 éves R. Zsófiával, a 6 éves C. Bélával, kiskorú gyermekükkel, valamint R. Zsófia édesapjával, az 56 éves R. Istvánnal él együtt egy önkormányzati bérlakásban. A bérlakás R. István nevén van, Zsófiáék nincsenek bejelentve a lakásba.

Élethelyzetük fokozott romlása miatt kértek segítséget a családsegítő szolgálattól.

A család bevételét R. István 56 ezer forint nyugdíja, az R. Zsófia részére folyósított gyermekgondozási segély, illetve a gyermek után járó családi pótlék teszi ki.

C. Krisztián alkalmi munkákat vállal, elmondása szerint ebből havonta átlagosan 95 ezer forint bevételre tesz szert. A munkaügyi központban nem regisztráltatta magát. Elmondása szerint ennek oka, hogy alkalmi munka esetén nem tudna eleget tenni megjelenési kötelezettségének, valamint alkalmi munkáiból feketén szerzett jövedelmei meghaladják a munkánélküli ellátás vagy egy bejelentett munkahelyen való foglalkoztatás kapcsán szerzett bevételeket.

Az elmúlt időszakban az alkalmi munkalehetőségei száma, ezzel párhuzamosan pedig bevételei is jelentősen lecsökkentek.

A kiesett munkajövedelem felborította a család háztartás-gazdálkodását is. A lakás bérleti díja kapcsán 42 ezer forint, az áramszolgáltatás kapcsán 14 ezer forint tartozást halmoztak fel.

R. Zsófia gyermeke ellátása kapcsán jól funkcionál, azonban a gyermek ételmezése tekintetében kevés ismerettel rendelkezik. A gyermek megfelelő minőségű meleg ételhez elsősorban az iskolában jut.

A közelmúltban a bérleménykezelő felszólítást küldött R. István részére, hogy a lakásban kizárólag ő, mint bérlőként megjelent személy tartózkodjon életvitelszerűen. István a kilakoltatástól félve kérte Zsófiáékat, hogy minél hamarabb költözzenek el a lakásból.

A jelenlegi jövedelemből Zsófiáék nem képesek önállóan finanszírozni lakhatásukat.

A tisztázandó kérdések:

1. Reális helyzetkép kialakítása.
2. C. Krisztián regisztrációja a munkaügyi központban.
3. Bevételek, kiadások összhangba hozása.
4. Családok átmeneti otthonába költözés lehetősége.
5. István önkormányzati bérlakásába történő bejelentkezés kérelmezése.
6. Saját jogú önkormányzati bérlakás igénylése.
7. Az édesapa munkaerőpiacon való elhelyezkedésének támogatása.
8. Az adósságrendezés lehetőségeinek vizsgálata.

302. ESETLEÍRÁS

Az M. családot az édesapa, a 44 éves M. László, édesanya, a 42 éves M. Lászlóné, a nagykorú, 21 éves M. Ádám gyermek, a 6 éves M. Katalin és az 5 éves M. Éva kiskorú gyermekek alkotják.

Az édesapa és fia a munkaügyi központ támogatásával OKJ-s tanfolyamon szerkezetlakatosnak tanulnak. Hamarosan vizsgát tesznek. Remélik, hogy munkát is tudnak ajánlani nekik a sikeres vizsga letétele után.

A család nehéz anyagi körülmények között él. Az édesanya gyeten van, a férje és a fia képzési támogatást kapnak, fejenként 45 ezer forintot. A gyermekek jogán családi pótlékot is folyósítanak.

A család villanytartozása 30 ezer forint. Felszólítást kaptak a kikapcsolásra, de ez még nem történt meg. A védendő fogyasztói státusz megigénylésének lehetőségéről hallottak, de nem tudják, hogy jogosultak-e rá. Tartozásukat szeretnék részletekben befizetni.

Az önkormányzattól egy korábbi díjtartozásuk rendezése céljából kamatmentes kölcsönt igényeltek, azonban a havi 6000 forintos törlesztőrészlet fizetése kapcsán két havi elmaradásuk van. Az esedékes részlet befizetésére elmondásuk szerint jelenleg nincs pénzük, és várhatóan az elkövetkező hónapokban sem tudják kigazdálkodni.

Az édesanya szívesen vállalna 4–6 órában állást a gyet mellett, így anyagi helyzetük javulna. Folyamatosan figyeli a helyi napilap álláshirdetéseit, azonban egyelőre nem talált megfelelőt sem maga, sem a férje, illetve a fia számára.

Problémát jelent a család számára a napi étkeztetés, illetve a ruházkodás megoldása is. A rendelkezésre álló élelmet a két kisebb gyermeknek adják, a felnőttek rendszeresen maradnak élelem nélkül.

A tisztázandó kérdések:

1. Átmeneti segély kérelem beadása az önkormányzaton.
2. Krízistámogatás megigénylése.
3. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megigénylése.
4. Védendő fogyasztói státusz megigénylésének lehetősége.
5. A munkaerőpiacon való elhelyezkedés támogatása.
6. Az adósságrendezés lehetősége
7. A háztartás-gazdálkodás racionalizálása.

303. ESETLEÍRÁS

Az 54 éves T. Tamásné együtt él férjével, a 69 éves T. Tamással és 26 éves lányukkal, T. Tamarával.

A család egy kétszobás, 89 négyzetméteres saját tulajdonú családi házban él.

Az ingatlan leromlott állapotú, komoly felújításra szorul. A legégetőbb problémát a falak vizesedése, a szobák dohossága jelenti.

T. Tamásné elmondta, hogy férje nyugdíjas, 2009-ben szívinfarktuson esett át. Jelenleg panaszmentes, azonban folyamatos orvosi kontrollra, gyógyszeres kezelésre szorul.

A gyógyszerek kiváltása komoly anyagi megterhelést jelent a család számára. A kliens aggódik, ha férje gyógyszereit nem tudja kiváltani, állapota újból romlani fog.

T. Tamásné és lánya jelenleg álláskeresői segélyre jogosult. Ő és lánya egy lakhelyükhöz közeli össze-szerelő üzemben dolgozott, létszámleépítés miatt küldték el őket.

A lánya nyolc általános végzettséget szerzett, és egy OKJ-s varrónői tanfolyamot végzett el. Diagnosztizált asztmás megbetegedése kezeletlen. Adott munkakörökben, illetve munkakörülmények között nem alkalmazható. Elmondása szerint betegségét 16 éves korában diagnosztizálták, azóta állapota jelentősen romlott.

A család tájékoztatott, hogy fiuk, aki jelenleg 31 éves, szociális intézményben van elhelyezve. Down-kórral született. A család számára problémát okoz az intézmény térítési díjának kifizetése.

A tisztázandó kérdések:

1. Átmeneti segély megigénylése.
2. OEP egyszeri segély megigénylése.
3. Nyugdíjfolyósító egyszeri segély megigénylése.
4. Nyugdíjfolyósító méltányossági nyugdíjmelés kérelmezése.
5. Közgőgyigazolvány kiváltása.
6. Megfelelő orvosi ellátáshoz jutás megszervezése.
7. A munkaerőpiacon való elhelyezkedés támogatása.
8. A ház állapotának javítása.
9. Térítésidej-kedvezmény igénylésének lehetősége.

M. István egyedül él egy kistelepülésen, kétszobás, 54 négyzetméteres, testvérével közös tulajdonú családi házában.

Édesanyja három, édesapja hét éve elhunyt. A faluban egy másik ingatlanban élő testvére szeretné értékesíteni az ingatlant, és elköltözni a településről. István számára nehézség, hogy a fele részben tulajdonolt ingatlan értékesítéséből várhatóan befolyó ellenérték nem fedezi egy új ingatlan vásárlását. A faluban közfoglalkoztatásban vett részt mint rendelkezésre állási támogatásban részesülő személy. Jelenleg álláskeresési segélyre jogosult, ez jelenti jövedelmét. Elmondása szerint idény jelleggel napszámosmunkákat vállal, ezzel kiegészítve bevételét.

A ház körüli teendőket ellátja, főz, mos magára, és tavasszal szívesen tevékenykedik a kertjében. Természetes támasza a faluban élő testvére, aki rendszeresen ételmezésben, ruházkodásban segíti.

Elmondta, hogy az általa kapott álláskeresési segély összege nagyon kevés, amennyiben lenne rá lehetősége, szívesen elhelyezkedne az elsődleges munkaerőpiacon. Ígéretet kapott ugyan a közfoglalkoztatásban való részvételre, de az elsődleges munkaerőpiacon biztosabb állása lenne, annak ellenére, hogy a napi rendszeres utazás a közeli városba hátrányt jelentene számára.

Korábbi munkaviszonyát tekintve elmondta, hogy az építőiparban dolgozott mint segédmunkás, munkaviszonya alapján körülbelül 24–26 év szolgálati ideje van.

Egészségi állapota az utóbbi időben romlott, folyamatosan fáj a térd, és reumás betegsége van, mindez elsősorban a nehéz fizikai munka következménye. Egészségügyi problémái kezeletlenek.

A tisztázandó kérdések:

1. Ingatlanértékesítés, vagyonmegosztás.
2. Egészségi állapot vizsgálata.
3. Munkaképesség tisztázása.
4. Szolgálati idő tisztázása.
5. Spekulatív álláskeresési technika elsajátítása, alkalmazása.
6. Regisztrálás a magán munkaerő-közvetítő cégeknél.
7. Önbizalom, önértékelés erősítése, mentális állapot javítása segítő beszélgetés révén.
8. A munkaerőpiacon való elhelyezkedés támogatása.

305. ESETLEÍRÁS

Az 51 éves V. Gáborné együtt élt férjével, az 54 éves V. Gáborral, fiával, a 30 éves V. Emillel, valamint Emil élettársával, a 24 éves J. Mónikával.

V. Gáborné elmondta, hogy férjével való kapcsolata megromlott, hazaköltözött édesanyjához. Fontolgtárják a válás gondolatát.

Fia élettársa 7 hónapos terhesen elvetélt. A fiatal pár kapcsolata a krízis következtében megromlott, a lány hazaköltözködött szüleihez.

Az édesanya elmondása alapján fiának azóta új barátnője van, aki segíti fájdalma feldolgozásában és a bezárkózás elkerülésében.

A családnak mintegy 154 ezer forint tartozása áll fenn az áramszolgáltatóval szemben.

A család a tartozás összegét kifogásolta, szerintük a díj összege nem arányos a fogyasztásukkal. Kérték mérőórájuk vizsgálatát. Az áramszolgáltató tájékoztatta a családot, hogy a mérőóra vizsgálat megtörtént, hibásnak találták a készüléket. Új mérőóra került felszerelésre.

A szolgáltató értesítést küldött előre fizetős kártyás villanyóra felszerelésének lehetőségéről, melyet a család szeretne igénybe venni. A kontrollolvasás két hónap múlva lesz aktuális. Az áramszolgáltató tájékoztatása alapján eddigi tartozásukat, a mintegy 154 ezer forintot ki kell fizetniük, melyre kérhetnek törlesztést, 12 hónapra. Amennyiben a törlesztést nem fizetik, úgy a kártyás villanyóra felszerelése esetén nem adnak kódot a használathoz.

Ha a család bemutatja az aktuális óraállást, a fizetendő villanyszámla összege csökkenhet.

A tisztázandó kérdések:

1. Párterápia lehetősége V. Gáborné és férje részére.
2. Adósságrendezés kérdése.
3. Válás esetén jogi képviselőt megszervezése.
4. V. Emil pszichológiai vizsgálata.
5. Bevételek és kiadások összehangba hozása.

A 48 éves H. Hugó rendelkezésre állási támogatásban részesül. Fiával, a 29 éves H. Jánossal él a nevén lévő önkormányzati bérlakásban.

Elmondása szerint a múlt héten kiutalt rendelkezésre állási támogatásának összegből 18 ezer forintot az utcán elveszített. Nem tudja, hol, és azt sem, hogy csak kiesett a táskájából, vagy ellopták tőle.

Megélhetése ezáltal ellehetetlenedett, nem tudja, miből fog élni a következő segély utalásáig. A rendőrségen nem tett feljelentést. Meglátása szerint úgysem fogják megtalálni a pénzét.

A kliens elmondta, hogy 4000 forintot szomszédjától kért kölcsön, abból vett kenyeret és zsírt.

Fia közfoglalkoztatásban dolgozik. Elmondta, hogy mivel fizetését a hónap végén kapja meg, problémát okoz számára a mindennapi élelmezés.

Elmondta, hogy az utóbbi két hétben két haláleset is történt, mely mélyen érintette. Egyik jó barátja halt meg rákban, valamint édesapja élettársa, akivel 15 éve élt együtt.

A haláleset következtében édesapjának el kell költöznie az elhunyt tulajdonában lévő családi házból, mivel azt az élettárs 3 gyermeke öröklí.

Valószínűsíti, hogy apja más megoldás hiányában hozzájuk költözik. Korábbi együttélésük tapasztalatai alapján fél attól, hogy édesapja nem vállal megfelelő arányban részt a lakás fenntartásának költségeiből. Élettársa elvesztése miatt pedig alkoholproblémái is felerősödhetnek.

A bérlakásba fia sincs hivatalosan bejelentve, és fél tőle, hogy édesapja odaköltözése esetén elvehetik bérlakását.

A tisztázandó kérdések:

1. Feljelentés megtétele a rendőrségen.
2. Jogi segítségnyújtó szolgálat felkeresése, áldozatsegítő segély igénylése.
3. Átmeneti segély igénylése.
4. Karitatív szolgáltatókkal kapcsolatfelvétel.
5. Segítő beszélgetés biztosítása a haláleset feldolgozása céljából.
6. Apja hazaköltözése esetén a háztartás-gazdálkodás kialakításának segítése.
7. A gyermek és az édesapa bérlakásba való beköltözésének kérelmezése.

307. ESETLEÍRÁS

Az 54 éves M. Mária és jelenlegi férje, R. Róbert közösen nevelik Mária 16 éves fiát, D. Bálintot. A család rendezett anyagi körülmények között él egy 90 négyzetméteres családi házban.

Bálint kőműves szakon tanul egy szakközépiskolában. Gyakorlati óráira gyakran nem jár. Félévkor ötnél több tantárgyból bukott, volt olyan osztályozó vizsga, amelyen nem jelent meg. A 10. osztály ismételtsére kötelezték.

Az idei évben három hónap alatt 41 óra igazolatlan hiányzása gyűlt össze.

Nemrég verekedésbe keveredett, mert hosszabb ideig cukkolták társai. Mikor elfogyott a türelme, erőszakkal fordult egyik társa felé. Elmondása szerint egyébként békés természetű, nem verekedős.

Bálint és négy társa ellen lopás büntett elkövetésének megalapozott gyanúja miatt eljárás indult. Az ügygel kapcsolatban őt is gyanúsítottként hallgatta ki a rendőrség. A lopássorozattal kapcsolatban Bálint elmondta, hogy ő csak egy házbetörésnél volt jelen, ott is csak megfigyelőként. Elmondta, hogy megbánta, amit tett, „nem érte meg”. Szeretné, ha enyhébb büntetéssel megúszná.

Az édesanya elmondása szerint Bálint későn született gyermek. Testvérei már nagykorúak, külön élnek, családjuk van. Bálint édesapja nem nevelte a fiát, nem volt, és jelenleg sincs kapcsolata az apával. Három éves kora óta az édesanya második férje neveli Bálintot.

A fiúval kapcsolatban elmondta, hogy kiskora óta problémásabb, mint testvérei. Befolyásolható, döntései előtt nem gondolja át azok következményeit.

Az édesanya és a nevelőapa fontosnak tartják, hogy Bálint tanuljon, szakmát szerezzen, ugyanakkor az iskolával nem tartották az utóbbi időben a kapcsolatot.

Az édesanya szerint Bálintnak korábban nem volt rendőrségi ügye, a rossz baráti társaságba kerülésnek tulajdonította a bűncselekmény elkövetését.

A tisztázandó kérdések:

1. Védelembe vételi eljárás kezdeményezése.
2. Pszichológiai vizsgálat.
3. Jogi képviselet a büntetőeljárásban.
4. Családterápia.
5. Tanulmányi felzárkóztatás.
6. Hasznos időtöltés megszervezése

A 44 éves B. Géza és a 38 éves S. Anna családjában hét gyermek él: a 16 éves Péter, a 14 éves Dániel, a 13 éves Máté, a 12 éves Sándor, a 9 éves Zoltán, a 6 éves Diána és a 4 éves Szilvia.

A legidősebb gyermek, Péter elvileg átmeneti nevelésben részesül, gyakorlatilag szinte állandóan szökésben van, otthon tartózkodik.

A felmerült problémák elsősorban a szülői elhanyagolásból adódnak. Az iskolák, illetve az óvoda azt jelezték, hogy a gyermekek gyakran piszkos ruhában, ápolatlanul jelennek meg az intézményben. A szülők behívó levélre sem érdeklődnek gyermekeik felől az óvodában és az iskolákban.

Óvodás korú gyermekeiket, Szilviát és Diánát rendszertelenül hordják óvodába, mely az óvodapedagógusok szerint a gyermekeket is összezavarja. Mikor a gyerekek óvodába mentek, nem a szülők gondoskodtak kíséretükről. Ezzel a feladattal az iskolás, de még kiskorú gyermekeiket próbálták megbízni.

A család otthonában kosz, rendetlenség uralkodik. Az édesanya feldúlt lelkiállapotban többször agresszíven viselkedett, labilis lelkiállapotról tett bizonyosságot.

A szülők közül az édesanya a határozottabb egyéniség, általában ő irányítja a család életét, de ezt tudatosság nem jellemzi.

A házaspár kapcsolata jó, gyermekeiket szeretik, de azok ellátása, gondozása a szülők energiájának zömét felemésztí. A gyermekek nevelésére kevés idő, energia jut.

Péter átmeneti nevelésbe kerülését a gyermek lopási, zsarolási ügyei, extrém agresszivitása indokolta. A szülők gyakran nem ismerték el Péter hibáit, mentgették őt, kibúvókat kerestek számára a felelősség alól. Gyakran mást hibáztattak a fiú által elkövetett tettekért. A gondozási helyként kijelölt gyermekotthonban csak rövid időt tartózkodott. Folyamatosan szökésben van. Rablási ügye miatt bírósági eljárás folyik ellene. Mivel Péter állandóan otthon tartózkodik, folytatja szabályszegő magatartását, rossz példával szolgál kisebb testvérei számára.

A tisztázandó kérdések:

1. Védelembe vételi eljárás kezdeményezése.
2. Péter gondozási helyként kijelölt intézményben történő tartózkodása.
3. A gyermekek felügyeletének megszervezése.
4. Egészséges lakás és személyi higiéne biztosítása.
5. Nevelési tanácsadás.

A 36 éves E. Ernőné férjével, a 39 éves E. Ernővel és közös gyermekükkel, Zoltánnal élt az édesanya tulajdonában levő egyszobás lakásban. Otthonuk a szűkösebb tér ellenére praktikus berendezett, tiszta képet mutatott. A családnak közüzemi tartozása nem volt.

A szülők kapcsolata feszültségekkel teli volt, az apa alkoholizmusa, illetve az apa gyermeknevelésben való inaktivitása miatt. Mikor a szülők kapcsolata tovább romlott, az édesanya beadta a válókeresetet. Az apa elköltözött otthonról, majd kimondták a válást, Zoltánt az édesanyánál helyezte el a bíróság.

Az apai kapcsolattartások állandó konfliktust jelentenek a család számára. Az édesanya tájékoztatása szerint az apa gyakran ittas állapotban jelenik meg a kapcsolattartásokra. E. Ernőné félve bízta rá gyermekét.

Az édesanya feszült viszonyban van szüleivel is, akik őt vádolják a házasság tönkretételével. E. Ernőné ezt különösen nehezményezi, véleménye szerint szüleinek szolidárisnak kellene lenniük hozzá. A konfliktusokkal terhelt kapcsolat miatt a gyámhivatal szabályozta a nagyszülői kapcsolattartást is.

Az édesanya pszichiátriai problémákkal küzd, emiatt rokkantásították. Gyakran vannak pánikrohamai és ebből következő rosszullétei.

Rokkantasítását követően E. Ernőné rendszeresen bejárt egy rehabilitációs, nappali ellátást biztosító intézménybe. Amikor az intézményben lehetőség adódott rehabilitációs munkahely létrehozására, az édesanyát itt alkalmazták. Jelenleg is itt dolgozik. Az édesanyát az egy év leteltével ismételt 67 százalékos rokkanttá nyilvánították.

Nemrég az édesanya pszichikai állapota rendkívül leromlott. Kezelőorvosa kórházi kezelésre utalta. Az édesanya a gyermekjóléti szolgálat segítségét kérte, mivel kórházi kezelése idejére gyermekét nem meri férjére bízni.

A tisztázandó kérdések:

1. Helyettes szülői szolgáltatás megszervezése.
2. A kapcsolattartás újraszabályozása.
3. Családterápia (E. Ernőné – szülők).
4. Egészségügyi ellátást követően a szülői képességek vizsgálata.

310. ESETLEÍRÁS

M. Mária, édesanya 40 éves, egyedül neveli 13 éves gyermekét, K. Katalint.

A kislánnyal problémák vannak az iskolában, bukásra áll matematikából, nincsenek barátai, kiközösítettnek érezi magát.

Szabadidejében deviáns magatartást mutató gyermekek társaságát keresi. Otthon sokszor mutatkozik öntörvényűnek, próbálja irányítani édesanyját is, nem fogad szót.

A családnak anyagi problémái is vannak, közüzemi és lakbérhátralékuk van. Távhődíj-tartozásuk 112 ezer forint, villanydíj-tartozásuk 76 ezer forint.

Az édesanyjának a gyet után megszűnt a munkaviszonya. Jelenleg rendelkezésre állási támogatásban részesül. A befolyó jövedelem kevés a lakás fenntartási költségeire és a megélhetésre. Az édesanya azonban igyekszik a befizetésekét úgy rendezni, hogy nagyobb összegű közüzemi és lakbértartozást ne halmozzanak fel.

Az édesanya tisztában van azzal, hogy anyagi helyzetük akkor rendeződne, ha munkába állna, ezért folyamatosan próbálkozik a munkakereséssel. Nyitott lenne képzésen való részvételre is. Nemrég jelentkezett egy varrónőképzésre, de a szükséges tesztíráson nem ért el megfelelő eredményt.

A gyermek édesapja, a 47 éves K. Péter ismeretlen helyen tartózkodik, nem fizet gyermektartásdíjat. Mária és gyermeke utoljára négy éve találkozott vele, mikor Péter meglátogatta őket. Mária szerint a férfi jelenleg valahol külföldön élhet.

Az édesanya fontosnak tartja, hogy gyermeke tanuljon, így igyekszik tőle telhetően ebben megadni a segítséget lányának. Saját elmondása szerint vannak azonban olyan tantárgyak, mint a matematika, melyben ő sem tud segítséget adni Katalinnak.

Az édesanya fontosnak tartja a közös családi programokat is, ezért anyagi helyzetüket figyelembe véve igyekszik gyermekének élményeket nyújtani különböző programokon való részvétellel. A gyermek serdülőkorba lépésével azonban egyre kevésbé nyitott a korábban sikeres programokra, Mária pedig nehezen tud olyan lehetőségeket biztosítani, melyek megfelelnek a gyermek jelenlegi érdeklődési körének.

A tisztázandó kérdések:

1. Védelembé vétel szükségességének vizsgálata.
2. Lakásfenntartási támogatás megigénylése.
3. Rendszeres gyermekvédelmi támogatás igénylése.
4. Gyermektartásdíj megelőlegezése.

311. ESETLEÍRÁS

K. Klára 30 éves, gimnáziumi érettségije van. Egy kétszobás, átlagos állapotú, önkormányzati bérlakásban él a városközpontban. Három kiskorú (a 9 éves Tibi, a 8 éves Mónika és a 4 éves Gábor) gyermekét egyedül neveli. A három gyermeknek három különböző férfi az apja. Az első gyermek apjával az érettségit követően jött össze, és pár találkozás után teherbe esett. A férfi nem ismerte el az apaságát, Klára nem ment bíróságra. Ezt követően ismerkedett meg Mónika apjával, aki bizonytalan tartalmú alkalmi munkákból élt, gyakran volt távol lakóhelyétől. Klára úgy érezte, nem foglalkozik vele kellőképpen, ezért kapcsolatot kezdett a harmadik gyermekének apjával, akitől várandós lett. Élettársa, mikor ezt megtudta, elhagyta, azóta csak esetlegesen találkozik gyermekeivel, tartásdíjat nem fizet. A legkisebb gyermek édesapja jelenleg külföldön él, csak telefonon tart kapcsolatot a fiával.

Klára korábban határozott idejű szerződéssel dolgozott egy multinacionális cégnél adminisztrátorként, de tavaly év végén a munkaviszonya megszűnt, jelenleg munkanélküli ellátásban részesül. A család bevétele a gyerekek után járó családi pótlék és eseti segélyek egészítik ki.

Korábban a szülei rendszeresen támogatták anyagilag, és gyakran vállalták gyermekei felügyeletét (éjszaka eljár szórakozni, férfiakkal ismerkedik). Ez év eleje óta édesapja súlyos beteg, folyamatos ápolásra szorul (édesanyja ápolja). A gyógykezelése miatt gyakran szállítják a fővárosba, édesanyja ide is elkíséri az édesapját. Az orvosi szakvélemény alapján már nem számíthatnak javulásra. Emiatt, és a gyógyszerkiadások megnövekedése okán anyagilag már nem tudják támogatni a lányukat.

A folyamatos ápolás és a gyakori távollét miatt a nagymama az unokák éjszakai felügyeletében már nem tud szerepet vállalni, így Klára legfeljebb egyműszakos munkarendet tudna vállalni.

Klára az elmúlt időszakban 300 ezer forint összegű lakbér- és vízdíjhátralékot halmozott fel. Adósságkezelésben vesz részt, de a rendezésére kötött szerződés feltételeit többszöri felszólítás ellenére sem teljesítette, így kilakoltatása folyamatban van. A felajánlott alacsonyabb komfortfokozatú lakást a jelenlegi jobb körülményeire hivatkozva nem fogadta el.

A tisztázandó kérdések:

1. Lakhatás biztosítása.
2. Tartásdíj fizetése.
3. A munkaerőpiacon való elhelyezkedés támogatása.

312. ESETLEÍRÁS

A 43 éves J. Jolán T. Tamara 9 éves lányával él együtt saját tulajdonú, 54 négyzetméteres, kétszobás lakásukban. Egy éve vált el férjétől, T. Jánostól. A válásra az állandó konfliktusok adtak okot. Jolán elmondta, hogy féltette lányát T. Jánostól.

Az édesanya férjétől való válása során kérte gyermeke nála történő azonnali elhelyezését, mivel a kislány jelezte felé, hogy édesapja nem természetes módon viszonyul hozzá, nyomasztja az apa fizikai közelsége. Az édesapa ellen az édesanya feljelentését követően a nevelése, gondozása alatt álló, 12. életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett szemérem elleni erőszak büntette miatt büntetőeljárás indult a bíróságon. Az apával az eset óta nincs kapcsolata a kiskorúnak. Az apa rendszeresen fizeti a gyermek-tartásdíjat.

J. Jolán rokkantnyugdíjas. A családgondozók az édesanyával való kapcsolattartások során azt tapasztalták, hogy az egészségi állapota fokozatosan romlik. Időnként epilepsziás rohamra hasonlító rosszullétek jelentkeznek nála, melyeket hosszabb-rövidebb ideig tartó kórházi tartózkodás követ. Kontrollvizsgálatokon nem jelent meg. Betegsége azóta is diagnosztizálatlan, kezeletlen. Elmondása szerint nem tud egyedül elmenni a vizsgálatokra, és lányát sem szeretné magára hagyni.

J. Jolán jelenleg állandó támogatásra szorul, nehezen mozog, beszél. A család ügyeinek intézésére nem képes. Az előbb említett problémák miatt anyagi, életvezetési problémák is felmerültek a családban, melyeket az iskola is több alkalommal jelzett a gyermekjóléti szolgálat felé.

Jolán 45 ezer forint távhődíj-tartozást és 12 ezer forint villanydíj-tartozást halmozott fel. Tamara több esetben nem rendelkezett megfelelő felszereléssel, és rendszeresen késve érkezett az iskolába. Tanulmányi eredményei is romlottak.

A család életében természetes támaszként jelen van az édesanya testvére, J. Piroska. A család bevételeit és kifizetéseit jelenleg ő kezeli.

A tisztázandó kérdések:

1. Családba fogadás lehetőségének vizsgálata .
2. Egészségi állapot diagnosztizálása.
3. J. Jolán gondnokság alá helyezése.
4. Háztartás-gazdálkodás racionalizálása.
5. Édesapa gyermekláthatásának kérdése.

313. ESETLEÍRÁS

A K. utcai általános iskola ifjúsági felelőse jelzéssel élt a gyermekjóléti szolgálat felé K. Izabellával kapcsolatban. A jelzésben a 8 éves kislány kirívóan rossz magatartását, illetve a gyermeket egyedül nevelő édesanya érdektelenségét jelölte meg problémaként.

A jelzést követően a gyermekjóléti szolgálat kapcsolatot próbált felvenni az anyával, aki ettől elzárkózott és úgy döntött, hogy másik általános iskolába íratja át a lányát. Azt mondta, hogy megítélése szerint nincs szükség a gyermekjóléti szolgálattal való kapcsolattartásra, méltatlannak tartotta már a megkeresését is.

Az iskolaváltást követően a magatartási problémák továbbra is jellemzőek maradtak, melyekről az új osztályfőnöke azonnal jelzett is a gyermekjóléti szolgálat felé.

Az ismételt megkeresés után az édesanya már elfogadta a segítséget, és elkezdődött a gondozás. Kiderült, hogy az anya három műszakos munkarendben dolgozik, ezért éjszakai műszak esetén kislányát felügyelet nélkül, egyedül hagyja lakásukban. Ezen alkalmakkor a gyermek egyedül készül el reggelente, és egyedül megy iskolába is.

Az egyik ilyen alkalommal Izabella rosszul lett, hányásos, hasmenéses rohamai voltak. A kislány az egyik szomszédától kért segítséget, aki mentőt hívott. A mentőszolgálat kórházba szállította a kislányt, ahol két napig kezelték.

Az esetről tudomást szerző gyermekjóléti szolgálat tájékoztatta az anyát a kiskorú veszélyeztetésre vonatkozó tényről, és felszólította, hogy a jövőben folyamatosan gondoskodjon gyermeke felügyeletéről az éjszakai munkavégzés esetén is.

Az évek óta eltűnt, gyermekével kapcsolatot nem tartó édesapa kezdeményezte, hogy a továbbiakban ő nevelhesse lányát. Az apa korábban egyáltalán nem tartotta a kapcsolatot a gyermekével, Izabella egyértelműen az anyjához ragaszkodik.

A tisztázandó kérdések:

1. Védelembe vételi eljárás kezdeményezése.
2. Izabella vizsgálatának kezdeményezése a nevelési tanácsadóban.
3. A gyermekelhelyezés felülvizsgálatának lefolytatása.
4. Az édesanya munkarendje módosításának vagy új állás keresésének támogatása.

314. ESETLEÍRÁS

A 43 éves H. Gabriella édesanyja és a 44 éves D. Dániel édesapja él együtt D. Ferenc, 13 éves, közös gyermekükkel egy egyszobás, önkormányzati bérlakásukban.

A család lakáskörülményei rosszak, otthonuk zsúfolt, rossz állapotban van. A gyermek számára nem adott az elvonulás lehetősége, a körülmények a tanuláshoz sem megfelelőek.

A bérlakás bérleti díja, illetve közüzemi számlái rendezettek. Az édesapja autószerelőként, az édesanyja kórházi ápolóként dolgozik. Havi jövedelmük 103 ezer, illetve 72 ezer forint. Bevételeiket racionálisan beosztják.

D. Ferenc az iskolában motiválatlan, lusta. Felszerelése hiányos. Több alkalommal távozott engedély nélkül a tanulószobáról. Iskolán kívül deviáns társaságba került, dohányzik, csavarog. Házi feladatát gyakran nem, vagy nem a megfelelő minőségben készíti el.

Szülei gyakran kapják hazugságon, melyet utólag sem ismer el. Tanulmányi eredménye gyenge, tanárai szerint nem képességeinek megfelelő. Félévkor hat tantárgyból megbukott. Jelenlegi jegyei alapján az év végére sem várható javulás, ami osztályismétlést fog jelenteni.

A szülők nem érdeklődnek gyermekük felől az iskolában. Ferenc osztályfőnöke egy esetben írásban kérte a szülőket, hogy jelenjenek meg konzultációra, melynek mindketten eleget is tettek. Jelezték, hogy munkaidő-beosztásuk miatt az iskolával való kapcsolattartásuk nehezített.

Nemrég Ferencet a rendőrség gyanúsítottként hallgatta ki egy áruházi lopás ügyében, melyet a gyanú szerint két társával együtt követett el. Az áruház biztonsági őrői tetten érték őket. A lopás értéke meghaladta a 60 ezer forintot. Ferenc tagadta a lopás tényét, de elismerte, hogy kísérletet tett rá.

A szülők mindketten intézetben nevelkedtek. Kevés pozitív mintával rendelkeznek a gyermeknevelés terén. Bár történtek pozitív változások a családban, a hiányosságok így is megmutatkoznak. Természetes támaszaik nincsenek, probléma esetén a szomszédoktól, illetve a családsegítő szolgálattól szoktak segítséget kérni.

A szülők fontosnak tartják azt is, hogy gyermekük tanuljon, szakmát szerezzen. A napi szülői kontroll, az odafigyelés, a következetes nevelési módszerek azonban hiányoznak.

A tisztázandó kérdések:

1. A védelembe vétel lehetőségének vizsgálata.
2. A gyermek napirendjének, felügyeletének megszervezése.
3. A gyermek tanulmányi felzárkóztatása.
4. Nevelési tanácsadás.

315. ESETLEÍRÁS

Egy kisvárosi építőipari szakiskola jelzéssel élt a gyermekjóléti szolgálat felé, hogy B. Róbert 16 éves, jelenleg 9. évfolyamos tanuló gyakran hiányzik, a távollétére sem szülői, sem orvosi igazolást nem ad.

Róbert a tanévet még egy vendéglátó-ipari ismereteket oktató szakképző iskolában kezdte meg. Az év végén több tárgyból megbukott, több osztályfőnöki és igazgatói figyelmeztetés után, magatartási problémái miatt 6 hónap múlva eltanácsolták az iskolából. Ekkor vette át az új iskolája, amelynek nincs jó híre a városban.

Az új iskola sem nyerte el Róbert tetszését, így halmozódtak fel az igazolatlan hiányzásai. Elmondása szerint nem látja értelmét a tanórákra való bejárásnak, mert nem nyújt számára új ismereteket. Terve, hogy a következő tanévet egy másik iskolában kezdje meg.

A szülők elmondták, hogy tehetetlenek Róberttel szemben, nem tudják rávenni az iskolába járásra. Állításuk szerint reggelente felébresztik, mielőtt munkába indulnának, de ezt a fiú tagadja. Többféle módszerrel igyekeznek büntetni a gyereket az iskolai hiányzásokért. Róbert tervét, hogy egy másik iskolában tanulhasson tovább, a szülők nem támogatják arra hivatkozva, hogy nincs realitása. A tapasztalatok alapján elmondható, hogy a szülők és a gyerek közötti kommunikáció nem megfelelő. A szülők kétkedéssel fogadnak minden szót, amit Róbert mond, gyakran mosolyognak is rajta. Ez nagyon bosszantja a fiút, így kommunikációjuk rendszeresen összetűzéseket eredményez.

Az osztályfőnöke véleménye szerint amennyiben Róbert nem hiányzik többet az iskolából, hiányzása nem haladja meg azt a szintet, ami után már csak vizsgával lehet befejezni a tanévet, ebben az esetben ő is lát realitást arra, hogy a következő tanévet Róbert egy másik iskolában kezdje meg.

A tisztázandó kérdések:

1. Védelembe vételi eljárás elindítása.
2. A családterápia lehetőségének felajánlása.
3. Pályaorientációs konzultáció.
4. Pszichológiai tanácsadás.
5. Róbert napirendjének kialakítása.

316. ESETLEÍRÁS

A 37 éves Ő. Rezsőné két gyermekét, a 14 éves Ő. Juditot és a 15 éves Ő. Ákost neveli. A család Ő. Rezsőné saját tulajdonú, 3 szobás, 87 négyzetméter alapterületű lakásában él.

Ő. Rezsőné válása férjétől, a gyermekelhelyezés folyamatban van. A bíróság ideiglenesen nála helyezte el a gyermekeket.

A férjével nagyon megromlott a viszonya, állítása szerint Ő. Rezső alkoholizáló életmódot folytat. Alkoholos befolyásoltság alatt a férfi agresszíven viselkedik, tettleg bántalmazza Ő. Rezsőné. A kapcsolattartások ezért nem zavartalanok, a gyermekek nem akarnak az apához menni. Az édesapa jelenleg nem fizet tartásdíjat.

Az édesapa saját vállalkozást üzemeltet, az édesanya ellátatlan munkanélküli. Ő. Rezsőné alkalmi, főként adminisztrációs munkák elvégzését vállalja. Elmondása szerint ezekből a munkákból havonta átlagosan 90 ezer forint jövedelemre tesz szert. Ő. Rezsőné korábban vállalkozóként dolgozott, de vállalkozása csődbe ment.

A kisebbik gyermek, Ő. Judit éjszaka ágybavizelési gondokkal küzd. A nagyobbik gyermekkel, Ő. Ákos-sal az iskolában vannak magatartási és tanulási problémák. Az anya elmondása szerint Ákos egy esetben szuicid gondolatokat is megfogalmazott, mikor apjához kellett mennie.

Ő. Rezsőné a bíróság sikkasztásért 60 nap közmunkára ítélte, amit az anya állítása szerint egészségi okból nem teljesített. A bíróság a közmunkát 60 nap fogházban letöltendő szabadságvesztésre változtatta át, mely letöltésének időpontja még nem ismert.

Ő. Rezsőné korábbi pártfogójának álláspontja szerint az anyának másfél év állt volna rendelkezésére a közmunka teljesítésére. Heti egy napot kellett volna takarítással töltenie, azonban ez nem valósult meg. Az édesanyánál az együttműködés teljes hiánya volt tapasztalható.

A tisztázandó kérdések:

1. A gyermekek elhelyezésének kérdése.
2. A gyermekek pszichológiai vizsgálata.
3. Az édesanya börtönbe vonulásának kérdése.
4. Jogi képviselet megszervezése.
5. Kapcsolattartás rendezése.
6. Tartásdíj fizetése.
7. Mediáció lehetősége.

317. ESETLEÍRÁS

L. Kati H. város általános iskolájának 8. osztályos tanulója, szülei egyetlen gyermeke. Az elmúlt év vége óta egyre többször panaszkodik, hogy nem lát jól. Amúgy neurológiai kezelés alatt áll, emiatt a mozgáskoordinációjában átmeneti zavarok vannak. Az iskola megkereste az illetékes gyermekjóléti szolgálatot, mert szerintük a gyermek látásproblémái nehézséget okoznak számára a tanulásban, neurológiai problémái pedig a testnevelés órán való részvételben. A gyermeket az iskolaorvos az éves szűrővizsgálat után szakorvosi vizsgálatra küldte, de ez nem történt meg. Az iskolai étkezés térítési díjának fizetésével a szülők már több hónapja el vannak maradva.

Az ügyben érintett pedagógusokkal történő konzultáció során kiderült, a gyermek tanulása az elmúlt fél-év során ellehetetlenült látásproblémái miatt. A gyermekben komoly frusztrációt okoz a probléma megoldatlansága. A testnevelés óra látogatása alól felmentést, illetve a gyógytestnevelés látogatásához engedélyt az iskola kizárólag a neurológiai szakvélemény kiadása után tud adni. A gyermek számára a szülők nem kérték az étkeztetést a tartozás felhalmozást követően.

A gyermekjóléti szolgálat felvette a családdal a kapcsolatot. A család egy saját tulajdonú két szoba hallos panellakásban él. Az apa egy közeli településen három műszakban dolgozik, gyakran kell túlóráznia is. Az anya rehabilitációs járadékban részesül. A család jövedelmét a családi pótlék egészíti ki.

Az édesanya nem volt együttműködő, véleménye szerint Kati csak rájátszik a dolgokra, hogy ne kelljen a háztartásban segítenie, szerinte a szolgálatnak semmi köze nincs a család dolgaihoz. Segélyt nem kérnek, mert „ők nem olyanok”. Az apa elmondásából kiderült, megélhetési problémákkal küzdenek, jelentős, közel 200 ezer forint távfűtésdíj-tartozást halmoztak fel. A problémák miatt feleségével viszonya konfliktusokkal terhelt. A gyermek étkeztetése megoldott, az édesanya rendszeresen főz meleg ételt számára.

A tisztázandó kérdések:

1. Kati szemészeti vizsgálata.
2. Kati neurológiai vizsgálata.
3. Kati pszichológiai vizsgálata.
4. Átmeneti segély megigénylése.
5. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megigénylése.
6. A gyermek részére szemüveg elkészítése.
7. Adósságkezelési szolgáltatásba való bevonás, adósságrendezés.
8. Lakásfenntartási támogatás igénylése.
9. Családterápiás konzultáció.

318. ESETLEÍRÁS

A 42 éves H. János, édesapa, a 40 éves H. Jánosné, édesanya, valamint H. Eszter, 15 éves és H. Enikő, 12 éves gyermek él a családban.

A szülők kapcsolata megromlott. Rendszeressé váltak a családi veszekedések, melyeknek a gyermekek szemtanúi voltak. A szülők közötti konfliktusok a mindennapi élet szervezésével kapcsolatosak többnyire, illetve az édesapa több esetben vádolta meg feleségét házasságtöréssel, melyet H. Jánosné egy alkalommal el is ismert.

A szülők alkoholproblémával küzdenek. Egymást hibáztatják a családban kialakult helyzet miatt, a másik félre kívánják hárítani a felelősséget tönkrement kapcsolatukért, szenvedélybetegségük kialakulásáért.

Az édesanya egészségi állapota leromlott, pszichiátriai problémákkal küzd, rendszeresen fogyaszt alkoholt, sok időt tölt kocsmában. Előfordult, hogy gyógyszereket és alkoholt is fogyasztott egyszerre, amely miatt kórházi kezelésre is szorult. Saját elmondása szerint több alkalommal létesített házasságon kívül párkapcsolatot férfiakkal.

H. Eszter sokat csavarog, keresi deviáns barátok társaságát. Iskolai hiányzásainak száma magas, de megvan a lehetősége, hogy év végén vizsgázzon. Félévkor több tantárgyból megbukott, motiválatlan. Rendszeresen fogyaszt alkoholt, a könnyű drogokkal is kapcsolatba került, valamint többször kiskorú gyermekeket biztatott bolti lopásokra.

H. Eszter csavargásai során többször vitte magával a húgát is. Mindez kihatott Enikő tanulmányi eredményére is, annak ellenére, hogy a kislány képességei alapján többre lenne képes. Egy alkalommal Enikő is a hajnali órákban érkezett haza.

Eszter a közelmúltban párkapcsolatot alakított ki a 25 éves N. Gáborral. A megismerkedés óta Eszter sokszor éjszakára is kimaradt otthonról, ismeretlen helyen tartózkodott. Egy esetben négy napig nem lehetett tudni hollétéről.

A tisztázandó kérdések:

1. Védelembe vétel, ideiglenes elhelyezés lehetősége.
2. A gyermekek pszichológiai vizsgálata.
3. Az édesanya pszichiátriai vizsgálata.
4. Az édesapa pszichiátriai vizsgálata.
5. Családterápia.
6. Válás elindítása, jogi képviselő biztosítása.
7. Munkaképesség-csökkenés vizsgálata.

8. Szenvedélybetegség kezelése.
9. Lakhatás biztosítása az édesanya halála esetén.
10. H. Eszter számára szexuális tanácsadás biztosítása.
11. Iskolai felzárkóztatás megszervezése.
12. Hasznos időtöltés megszervezése.

319. ESETLEÍRÁS

H. Károlyné 17 éves gyermekével, Istvánnal egy kelet-magyarországi kistelepülésről költözött testvéréhez, H. Arnoldhoz egy nyugat-magyarországi megyei jogú városba. A költözés kiváltó oka az apa, H. Ferenc egyre agresszívabb, bántalmazó magatartása volt. Ha ivott – pedig ez elég gyakran előfordult –, akkor nem lehetett mellette megmaradni, főleg az enyhén fogyatékos Istvánt verte. Házasságukból Istvánon kívül még két gyermek született, a 13 éves Károly és 17 éves Petra. Ők továbbra is a kelet-magyarországi kistelepülésen maradtak az apjukkal a saját tulajdonú, de jelzáloggal terhelt házukban.

Az anya elmondása szerint jelentős elmaradásuk van a törlesztőrészek befizetésében, valamint a víz- és az áramdíjak kiegyenlítésében. A hitelt folyósító pénzintézet feltehetően el fogja árverezni az ingatlant. Az anya feljelentette az apát bántalmazó magatartása miatt, ezért az ügyben büntetőeljárás folyik.

A család kapcsolatban áll a lakóhelyük szerint illetékes gyermekjóléti szolgálattal. Az apa veszélyeztető magatartása miatt a gyermekek már védelembe vétel alatt állnak.

Az anya jelenleg munkanélküli, de kapcsolatot tart a munkaügyi központtal. Élelmiszer és vegyiáru bolti eladói OKJ-s képzettséggel rendelkezik, de munkatapasztalatot még nem sikerült szereznie. Utolsó munkahelyén betanított munkásként foglalkoztatták.

István a 10. osztályt sikeresen elvégezte egy eltérő tantervű iskolában. A nyugat-magyarországi városban szeretne szakmunkás végzettséget szerezni.

A gyermekek jogán járó családi pótlékot az apa kapja.

Az asszony és gyermeke lakhatását H. Arnold csak rövid időre tudta biztosítani. Néhány napot követően H. Arnold felesége egyik rokonának tulajdonában lévő lakásba költöztek, de itt sem tudnak számukra hosszabb távon lakhatást biztosítani. Munkavállalás nélkül kevés a realitása annak, hogy egy számára ismeretlen városban új életet kezdjenek.

A tisztázandó kérdések:

1. István számára iskolakeresés.
2. Felvételi kérelem beadása a Családok Átmeneti Otthonába.
3. Váloper elindítása.
4. H. Ferencné munkaerőpiacon való elhelyezkedésének támogatása.
5. István után járó ellátások átíratása az a Magyar Államkincstárnál.
6. Védelembe vétel kapcsán családgondozó-váltás eljárásának kezdeményezése.

320. ESETLEÍRÁS

A T. családot a 37 éves T. Péter, az édesapa, a 34 éves T. Péterné, az édesanya és kiskorú lánygyermekük: a 11 éves T. Zsanett, és a 9 éves T. Ilona alkotja. A család a szülők közös tulajdonú, háromszobás, összkomfortos, 84 négyzetméteres lakásában él.

A családban a szülők közötti viszony nagyon elmérgesedett az utóbbi időben. Rendszeresen a konfliktusok, melyek háttérében elsősorban a kompromisszumra való képtelenség húzódik meg. A szülők válókezetet adtak be.

Mindkét fél szeretné, ha a gyermekeket a bíróság nála helyezné el, ezért mindketten a „maguk eszközeivel harcolnak”. Utóbbi alatt elsősorban pszichológiai nyomásgyakorlást értenek, mely főleg T. Péternét viseli meg. Az édesanya rendszeresen szed különböző nyugtatókat.

A gyermekek, főleg a kisebb lány, Ilona, az erősebb fél felé húz, befolyásolható. A szülők közül az édesapa az erősebb személyiség. Ilona több esetben szembefordult már édesanyjával.

A gyermekek ragaszkodnak egymáshoz, szeretik egymást, gyakran játszanak együtt. A szülők szerint is elképzelhetetlen a szétszakításuk.

A családban a gyermekek központi helyzetben vannak. A szülők sok programot szerveznek a gyermekeknek, igaz, a konfliktusok óta egyedül viszik őket.

A gyermekeknek állandó, következetesen betartott napirendje van. Fontos a családban a tanulás, az iskolai köteleességek teljesítése, a feltételek biztosítása a gyermekek értelmi fejlődéséhez.

Az apa életében érezhetően fontos szerepet töltenek be az anyagi javak. Gyakran emiatt is adódik konfliktus a szülők között, főleg a válás elindítását követően.

Az édesanya ügyintézőként dolgozik egy bankban, míg az édesapa egy jól működő vállalkozást vezet. A jelentős jövedelemkülönbségek miatt az édesanya hátrányos helyzetben érzi magát.

Az édesanya jogi képviselője nem megoldott, elmondása szerint jövedelméből nem tud olyan ügyvédet fogadni, akivel reális esélye van a gyermekelhelyezési per megnyerésére.

A tisztázandó kérdések:

1. Jogi képviselőt megszervezése.
2. Mediáció lehetősége.
3. Családterápia.
4. Vagyonmegosztás kérdése.
5. Gyermekelhelyezés kérdése.
6. Válást követő kapcsolattartás megszervezése.

321. ESETLEÍRÁS

Judit és T. Péter élettársi kapcsolata körülbelül öt éve szakadt meg. Lányuk, T. Rita az anyjával továbbra is a korábban Péterrel közösen bérelt önkormányzati bérlakásban maradt, az apa pedig ugyanebben az épületben egy földszinti lakásba költözött (a lakás Péter és testvérének közös tulajdona). Az apa a különköltözés óta is napi szinten tartja a kapcsolatot gyermekével és volt élettársával.

A konfliktusok, mint korábban, jelenleg is Péter periodikus alkoholizálásából adódnak. Judit elmondása szerint több alkalommal előfordult, hogy volt élettársa tetteleg is bántalmazta őt. A gyermeket még soha nem bántotta, azonban már többször szem- és fültanúja volt szülei veszekedésének. Péternek időnként vannak depresszív időszakai, de amikor alkoholt fogyaszt, agresszív lesz.

A gyermek mindkét szülőjéhez ragaszkodik. Rita elhelyezése évekig rendezetlen volt, de végül az anyjánál helyezte el a bíróság.

Judit jelenleg egy általános iskola konyháján dolgozik, teljes munkaidőben. Munkabére 68 ezer forint. A munkáltató csak tanítási időben alkalmazza, a nyári szünet ideje alatt a munkaügyi központ által nyújtott állaskeresési ellátást veszi igénybe. Jövedelmét a leánya után járó családi pótlék egészíti ki.

Az apa jelenleg rendelkezésre állási támogatásra jogosult. Jövedelméből nem járul hozzá Rita tartásának költségeihez.

A családlátogatások során kiderült, hogy az anya és gyermeke által lakott 56 négyzetméter alapterületű, kétszobás, összkomfortos önkormányzati lakás bérléséért az anyának 45 ezer forint bérleti díjat kell fizetnie havonta. Mivel több mint 100 ezer forint összegű lakbér- és távhőtartozást halmozott fel, így nem igényelhet lakbértámogatást.

A tisztázandó kérdések:

1. Adósságkezelési szolgáltatásba való bekerülés támogatása (moratórium, lakbértámogatás igénylése, kiadás-bevétel racionalizálás, adósságrendezés).
2. Gyermektartásdíj megelőlegezésének kezdeményezése.
3. Péter szenvedélybeteg-segítő szolgáltatásban való részvételének motiválása.
4. Újabb bántalmazás esetén rendőrségi feljelentés megtétele.

322. ESETLEÍRÁS

Az R. családot a 41 éves R. Zsolt, az édesapa, a 39 éves R. Zsoltné, az édesanya, valamint R. Krisztina, 12 éves és R. Boglárka, 16 éves gyermekek alkotják. A család egy, a szülők közös tulajdonában álló, 180 négyzetméteres családi házban él. Az ingatlant 11 millió forint jelzálog terheli. A családnak nagy összegű közüzemi tartozásai is vannak. A távhőszolgáltatónál 349 ezer, az áramszolgáltatónál 210 ezer forint tartozást halmoztak fel. Utóbbi jogosulatlan áramvételezés miatt 200 ezer forint büntetés követelésével is él.

A család számára a szülők építkezési vállalkozása évekig biztos jövedelmet, anyagi jólétet teremtett. Elmondásuk szerint ebben az időben harmonikusan működtek a családi kapcsolatok. Az anyagi problémák jelentkezésével kezdődtek a problémák. A vállalkozás kezdett csődbe menni, a milliós tartozást a család tulajdonában levő lakóingatlanra terheltek.

Mindkét szülő az italhoz fordult feszültségoldóként. Az édesanya elmondása szerint korábban rendszeresen, az utóbbi időben csak ritkán italozott. Jelenleg egyáltalán nem fogyaszt alkoholt.

Az édesapa hepatitis C-vírral fertőzött, hosszú ideig kezelésre szorult, ennek ellenére rendszeresen fogyaszt alkoholt, elhanyagolja betegségét. A családban az apa alkoholos befolyásoltsága időnként agressziót vált ki. Ilyenkor előfordult, hogy az édesanyát tetteleg bántalmazta. Egy ilyen esetben az édesanya ambuláns ellátásra szorult. Sérülései nyolc napon belül gyógyulóak voltak.

R. Zsoltné beadta a válókeresetét. Az édesanya szeretne volna elérni, hogy mindkét gyermekét nála helyezze el a bíróság, Krisztina azonban inkább édesapjával akart maradni, betegségében nem akarta „cserbenhagyni”. Közös megegyezés alapján a Krisztina az édesapához, Boglárka az édesanyához került. Az édesapa Krisztinával a közös házban maradt, míg az édesanya Boglárkával albérletbe költözött. A gyermekek tanulmányi eredményei a családi krízis ellenére is megfelelőek, az édesanya rendszeresen tartja a kapcsolatot a gyermekek pedagógusaival.

Kezdetben Krisztina és édesapja megoldotta a mindennapi élet problémáit, azonban megváltoztak a dolgok. Az apa egyre többet italozik, Krisztina gyakran van egyedül a késő esti órákban is. Az apa és a kislány megfelelő étkezése sem megoldott, és Krisztina az elmúlt időszakban többször volt beteg.

A tisztázandó kérdések:

1. Jogi segítségnyújtás megszervezése.
2. Adósságrendezés kérdése.
3. Tulajdon értékesítéséből származó jövedelem elosztása.
4. Gyermekehelyezés újraszabályozása.
5. Szenvedélybetegség kezelése.
6. Az édesapa egészségügyi ellátásának megszervezése.

323. ESETLEÍRÁS

B. Béla és H. Mária közösen nevelik az élettársi kapcsolatukból született hároméves Gábort és az anya korábbi élettársi kapcsolatából született hatéves P. Juliannát.

A család egy lakótelepi, kétszobás lakást bérel, amelynek a havi bérleti díja 47 ezer forint, amit még az általuk használt közüzemi szolgáltatások díja tetéz. A jelenlegi körülményeik jobbak, mint a korábbiak voltak, amikor Mária a két gyermekével egy albérletben élt testvérével és annak élettársával.

Béla és Mária kapcsolata kiegyensúlyozatlan, többször különköltöztek már, mert Mária nem bírta elviselni Béla alkoholfogyasztásából adódó konfliktusokat. Ilyenkor Béla agressziója gyakran irányult Juliannára.

Julianna apja korábban havonta 22 ezer forint gyermektartásdíj megfizetésével járult hozzá gyermeke tartásához, de az utóbbi fél évben nem támogatta a gyermekét. A gyermekkel való kapcsolata rendszertelen, sokszor hónapokig még felé sem néz.

Mária két gyermeke jogán családi pótlékban, illetve Gábor révén gyesben részesül. Szakmája nincs, munkaviszonya csak néhány évig volt.

Béla szintén szakképzetlen, jelenleg az építőiparban vállal alkalmi munkákat. Jövedelme rendszertelen, nem hivatalos.

A tisztázandó kérdések:

1. Gyermektartásdíj megelőlegezése.
2. B. Béla legális munkajövedelemhez való juttatásának támogatása.
3. Szenvedélybetegség kezelése.
4. Családterápia felajánlása.
5. Önkormányzati bérlakáskérelem beadása.

324. ESETLEÍRÁS

A 33 éves Z. Orsolya egyedül neveli 14 éves, általános iskolás, M. Gábor nevű gyermekét.

A család egy komfortos, saját tulajdonú, egy szoba-konyhás, fürdőszobás házban él. A ház rossz állapotban van, romos, falai vizesek, felújításra szorul. A felszereltsége, bútorzata elhasznált. Az alapvető használati tárgyak sem állnak minden esetben rendelkezésre.

Az édesanya gyermeknevelési módszerei következetlenek. Nem életkorának megfelelően foglalkozik a kiskorúval. A kiskorú szabadidejét nem kíséri figyelemmel, aki így általában felügyelet és kontroll nélkül van. Több esetben előfordult, hogy a gyermek hétköznapiokon is a késő esti órákban érkezett haza. Egy esetben több napra ismeretlen helyre távozott.

Egy, az iskolához közeli parkban történt, súlyos testi sértéssel járó verekedést követően a rendőrség garázdaság ügyében nyomozást indított, Gábort gyanúsítottként hallgatták ki. A gyermek az iskolában nem a képességeinek megfelelően teljesít, jelenleg négy tantárgyból bukásra áll. A mai napig 17 óra igazolatlan hiányzása van a tanévben. Magatartásával sok probléma van, beszéde trágár. Az édesanya a szülői értekezletekre és fogadóórákra nem jár, a gyermek pedagógusaival kapcsolatot nem tart. Gábor osztályfőnöke több esetben írásban küldött behívót a szülőnek, aki ennek egyszer sem tett eleget.

Az édesanya tartósan munkanélküli. Takarítónőként dolgozik feketén, ebből 70–80 ezer forint jövedelme származik. Bejelentett munka keresésére, válllására nem motivált. A család rendszeresen küszködik anyagi problémákkal. Az apa külföldre költözött, a családdal nem tartja a kapcsolatot, gyermektartásdíjat nem fizet.

Az édesanyának jelenleg összesen 108 400 forint tartozása van az áramszolgáltató, 123 561 forint a gázszolgáltató és 45 ezer forint a vízszolgáltató felé. Az édesanya a bevételekből nem tud megfelelően gazdálkodni.

A tisztázandó kérdések:

1. A védelembe vétel lehetőségének vizsgálata.
2. Tartásdíj megelőlegezése.
3. Adósságrendezés lehetőségeinek vizsgálata.
4. Az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedés támogatása.
5. A gyermek jogi képviselője a büntetőeljárásban.
6. Gábor tanulmányi felzárkóztatása.
7. Nevelési tanácsadás.

K. Mária édesanya azért kereste fel a gyermekjóléti szolgálatot, mert külföldi munkavállalás miatt a helyettes szülői szolgáltatást szeretne volna igénybe venni lánya, H. Bori részére, illetve segítséget kért a gyermek iskolába íratásával kapcsolatos ügyintézésben is.

Bori az általános iskola 6. osztályát Budapesten végezte, a 7. osztályt is ott kezdte meg, majd Ausztriában folytatta. Erről nem rendelkeznek semmilyen igazolással.

Az édesanya nem tudta igénybe venni a helyettes szülői szolgáltatást, mert nem volt bejelentett lakcíme. Ezek után az édesanya kérte az ideiglenes hatályú elhelyezést külföldi munkavállalására és lánya rossz magaviseletére hivatkozva.

Mária elmondása szerint korábban Budapesten élt élettársi kapcsolatban. Borit 4 éves korától 13 éves koráig a nagymama családba fogadottként nevelte. Mária elmondása szerint a nagymama kérte a családba fogadás megszüntetését, mert Bori és a nagymama élettársa között konfliktus adódott.

Ezt követően Mária kislányával együtt Ausztriába költözött. Bori ott járt iskolába. Az édesanya dolgozott, de munkáltatója nem biztosított számukra szolgálati lakást, ezért költöztek egy határhoz közel lévő városba.

Az édesanya és lánya közötti érzelmi viszony ambivalens, kapcsolatukat bizalmatlanság jellemzi. Az édesanya hárít, és nem vállal felelősséget lánya magaviseletéért, elmondása szerint megterhelő számára, hogy Boriról gondoskodjon. Az édesanya nem fordít elegendő időt lánya szabadidejének nyomon követésére, annak ellenére, hogy Borinak vannak éjszakai kimaradásai, és idejének nagy részét deviáns baráti társaságban tölti.

Bori édesapja egy kelet-magyarországi kistelepülésen él. Rendszertelenül ugyan, de tartja a kapcsolatot lányával.

A tisztázandó kérdések:

1. Ideiglenes elhelyezés lehetőségének vizsgálata.
2. Természetes támaszok (édesapa, nagymama) mozgósítása.
3. Ausztriai tanulmányokról igazolás beszerzése.
4. Iskolai tanulmányok folytatása.
5. Bori pszichológiai vizsgálata.

326. ESETLEÍRÁS

N. Klára 28 éves, két kiskorú gyermekével, a 9 éves L. Júliával és a 4 éves L. Ferencsel él egy 82 négyzetméter alapterületű, összkomfortos, saját tulajdonú társasházi lakásban.

A lakásban nappali, 3 szoba, konyha, fürdőszoba és előtér található. Az otthon igényesen kialakított, tiszta és rendezett.

A család jövedelmét az édesanya 87 ezer forint jövedelme, a családi pótlék és a két gyermek után fizetett 36 ezer forint gyermektartásdíj képezi. A családnak 9 havi elmaradása van közös költségben, illetve 3 havi elmaradása keletkezett a vízdíjban. Az aktuális havi díjakkal együtt közösköltség-tartozás 176 688 forint, illetve a vízdíjtartozás 6000 forint.

Az adósságkezelési tanácsadóval való együttműködést a jelenlegi jövedelmi viszonyai között véleménye szerint nem tudja vállalni, mivel a havi kiadásokat sem képes fizetni. A szociális ellátórendszer által biztosított ellátásokat nem ismeri, azokat korábban nem vette igénybe.

A társasházi közös képviselő tájékoztatása szerint várhatóan a hónapban jelzálogbejegyzést vagy fizetési meghagyást kezdeményeznek a családdal szemben. Probléma, hogy Klára a tartozásról nem vesz tudomást, a közös képviselővel való kommunikációtól elzárkózik, a fizetési felszólításokat pedig bontatlanul a szemétkbe dobja.

N. Klára természetes támaszként szüleire számíthat, akik sokat segítik anyagilag. A gyermekek élelmezése megfelelő, ellátása biztosított.

A tisztázandó kérdések:

1. A háztartás bevételeinek és kiadásainak racionalizálása.
2. Szociális transzferjövedelmek igénylése.
3. Moratórium kérése a szolgáltatóktól.
4. Adósságrendezés.
5. Természetes támasz bevonása az esetkezelésbe.

Egy általános iskolából érkezett jelzés S. város gyermekjóléti szolgálatához P. Péter 8. osztályos tanuló ügyében.

A jelzés szerint Péter magatartása durva, agresszív, tanulmányi eredményei gyengék. Félévkor négy tantárgyból elégtelen osztályzatot szerzett.

A családot P. Attila, édesapa, M. Mária, édesanya és Péter alkotják. A szülők egy évvel ezelőtt váltak el. A jelenlegi lakhelyüket albérlőként bérlik. A szülők válása óta hangsúlyos kérdés a család életében Attila különköltözése, melyre eddig nem került sor.

Mária takarítónőként dolgozik és gyakran másodállásban is vállal takarítói munkát, keveset tartózkodik otthon. Péter sokat csavarog, igazolatlan óráinak száma már november elejére elérte a százat.

A veszélyeztető tényező az édesapa agresszív viselkedése. Gyakran bántalmazza a volt feleségét, aki ilyenkor gyermekével menekülni kényszerül otthonról. Ilyenkor Mária gyermekével barátnőjénél talál átmenti menedéket. Ezek a történések Pétert érzelmileg nagyon megviselik. Nehezen tolerálja édesapja agresszív viselkedését, italozó életmódját.

Az agresszivitása mellett Attila életmódja még jelentős anyagi terhet is jelent a család számára. Az apának nincs jövedelme, így ellátását felesége biztosítja. Az édesapa, bár jó szakmája van – festő és mázoló – nem kellően aktív a munkalehetőségek és lakhatási lehetőségek feltérképezését illetően.

A tisztázandó kérdések:

1. Édesapa különköltözése.
2. Védelembe vételi eljárás megindítása.
3. A gyermek korrepetálásának megszervezése.
4. Gyermektartásdíj-fizetés az apa részéről.
5. Agresszió esetén rendőrségi feljelentés megtétele.

328. ESETLEÍRÁS

A 27 éves O. Anita, mint válsághelyzetben lévő várandós édesanya, kérte a gyermekjóléti szolgálat segítségét.

Anita öt hónapja költözött a városba. Egy bútorozott albérletet bérelt, de gyakran élettársánál tartózkodott egy közeli kistelepülésen. Elmondása szerint felszolgálóként dolgozott már Szlovéniában és Ausztriában is. Ezen munkaviszonyairól hivatalos papírokkal nem rendelkezik, feketén foglalkoztatták.

Három hónapja szembesült azzal, hogy gyermeket vár. A tényt közölte élettársával is, aki nem akarta elismerni a gyermeket, és hallani sem akart a gyermekvállalásról. Anita ragaszkodott a gyermek világrahozatalához, elutasította az abortálás lehetőségét.

O. Anita ekkor elvállalt egy felszolgálói állást Ausztriában, az albérletét pedig visszamondta. Ausztriába költözött, ahol a munkáltató által működtetett panzióban kapott szállást. Egy hónap után megszűnt a munkaviszonya Ausztriában, ezért visszajött Magyarországra azzal a szándékkal, hogy rendezze élettársával való viszonyát. A férfi ettől teljesen elzárkózott, azonban egy éjszakára befogadta Anitát.

Anita másnap távozott élettársa otthonából, és következő éjszakát egy panzióban töltötte. Elmondása szerint jelenleg készpénze nincsen, maradék pénzét a szobabérlésre költötte. Természetes támaszai nincsenek, szüleivel évek óta nem tartja a kapcsolatot, testvére nincsen.

O. Anita terhesgondozáson nem jelent meg, az alapvető vizsgálatokra sem került sor eddig.

Anitának nincs bejelentett lakcíme a városban, személyi igazolványában egy szülővárosában bejegyzett, már nem élő lakcíme szerepel.

Nincs jövőképe, nem tudja, mihez kezdjen.

A tisztázandó kérdések:

1. Kapcsolatfelvétel a védőnővel.
2. Családok átmeneti otthonába, anyaoththonba való költözés lehetősége.
3. Lakcím tisztázása.
4. Igazolás beszerzése az eddigi munkaviszonyokról.
5. Szociális transzferjövedelmek igénylése.
6. Kapcsolatfelvétel karitatív szervezetekkel.
7. Étkeztetés biztosítása.
8. Szülés után apasági vizsgálat.
9. Gyermektartásdíj-fizetés szabályozása.

329. ESETLEÍRÁS

A C. családnak nagy összegű hátraléka van, bérleti jogviszonyukat évekkal ezelőtt felmondta a Bérbeadási Kft., azóta jogcím nélküli használóként élnek ott.

Az édesapa, C. Sándor buszsofőrként dolgozik, az anyja C. Sándorné rokkantnyugdíjas. Fiuk, C. Béla 25 éves, jelenleg munkanélküli, a család bevételeihez nem járul hozzá, kiadásai fedezésére azonban rendszeresen kér pénzt szüleitől. A munkaügyi központban nem regisztráltatta magát. A szülők bevételei nem fedezik kiadásait, elmondásuk szerint több alkalommal kértek már kölcsön kisebb-nagyobb összegeket barátoktól, ismerősöktől. Ezeket a kölcsönöket csak részben tudták visszafizetni.

A családnak a bérleménykezelő, illetve az áramszolgáltató felé hátralékuk van. Tartozásuk összesen több mint 900 ezer forint.

A bérleménykezelő cég már többször felszólította őket a kiköltözésre, a bíróság jogerős eljárást folytatott le ellenük, de a végrehajtást a lakásiroda egyelőre nem foganatosította.

Az áramszolgáltató cég évek óta küldi fizetési felszólításait, ám a kikapcsolás a mai napig nem történt meg, így a hátralék folyamatosan növekszik. Az anyja több alkalommal kereste fel az adósságkezelési szolgálatot, azonban az együttműködési megállapodásokat rendre nem teljesítette.

C. Sándorné elmondása szerint több alkalommal került konfliktusba férjével, aki az aktuális havi számlák befizetése helyett más kiadásokra fordította jövedelmüket.

A bérleménykezelőtől kapott információ alapján a lakás szanálásra ítélt, a lebontás esetén az anyja lakáscserében bízik.

A tisztázandó kérdések:

1. Lakhatási alternatívák vizsgálata.
2. C. Béla regisztrációja a munkaügyi központban.
3. C. Béla munkavállalásának támogatása.
4. Családterápia.
5. Háztartás-gazdálkodás racionalizálása.
6. Adósságrendezés lehetőségeinek vizsgálata.

V. Rozália 36 éves, egyedül neveli Z. Áron, 16 éves, Z. Péter, 15 éves, és Z. Réka, 12 éves gyermekeket.

A család egy 48 négyzetméter alapterületű, saját tulajdonú lakásban él. A lakásban két szoba, fürdőszoba, konyha és előtér található. A gyerekek egy szobában alszanak, életterük szűkös.

Jelenleg a család jövedelmét a családi pótlék képezi, mely az édesanya alkalmi munkáiból származó jövedelemmel egészül ki. Alkalmi munkából az édesanya saját elmondása szerint havonta átlagosan 60–70 ezer forintra tesz szert. Az édesanya lomkereskedelemmel foglalkozik. Elmondása szerint Ausztriából hordják be a szemre még értékesíthetőnek tetsző dolgokat, amelyek jó részét a kinti lomtalanításból, más részét a települések határában lévő személtlerakókból gyűjtik össze.

Az édesanya állítása szerint fia, Z. Áron egy hónapja eltulajdonította a mobiltelefonját, és eladta. A gyermek időnként alkoholt fogyaszt, tanítás után előfordul, hogy ittas állapotban megy haza. Két hete nem jár iskolába, betegsége hivatkozva. Hiányzásait mindig orvos igazolja.

Rozália másik fia, Z. Péter időnként megszökik otthonról az édesapjához. Ilyenkor egy-egy délutánra elmegy otthonról bejelentés nélkül, de magától hazamegy, nem alszik ott az édesapánál. Rozália elmondása szerint lányát, Z. Rékát rendszeresen hazugságon kapja.

Az anya elmondása szerint egy hete eltulajdonítottak erszényéből 400 ezer forintnak megfelelő eurót. Z. Áron és Z. Réka nevű gyermekeit gyanúsítja a lopással. A gyermekek tagadták a pénz elvételét.

A gyermekek édesapja, a 42 éves Z. Kálmán elmondta, hogy jó kapcsolatban van a gyermekeivel, akik rendszeresen látogatják őt, főleg Áron és Péter. Az édesapa szava tette, hogy volt feleségének nagyon nehéz természete van, gyakran ellentmondásos viselkedésű: a gyerekeknek megtiltja, hogy látogassák, máskor pedig maga küldi el a gyerekeket hozzá.

Kálmán sofőrként dolgozik egy futárszolgálatnál, a gyermektartást rendszeresen fizeti.

A tisztázandó kérdések:

1. Védelembe vétel, ideiglenes elhelyezés lehetőségének vizsgálata.
2. Gyermekelhelyezés felülvizsgálata.
3. Pszichológiai vizsgálat.
4. Családterápia.
5. Hasznos időtöltés megszervezése a gyermekek számára.
6. Tanulmányi felzárkóztatás megszervezése.

331. ESETLEÍRÁS

A gyermekjóléti szolgálatot Z. László és felesége együtt kereste fel. Fiuk, Z. Huba tavaly egy építőipari szakképző iskolában kezdte el a kilencedik osztályt. A tanévkezdést követően Huba rendkívül sokat hiányzott, távolléte meghaladta a meghatározott tűréshatárt, ezért osztályozhatatlansága miatt évet kellett ismételnie. A következő tanévet Huba egy faipari szakképző iskola tanulójaként kezdte el. Édesapja minden reggel elvitte az iskolába, ott megvárta, hogy Huba bemegy, de a fiú később kijött, és nem tett eleget tankötelezettségének. A szülők eleinte nem tudtak róla, hogy gyermekük ismételten hiányzik a tanórákról. Amikor ez tudomásukra jutott, a felelősségre vonást követően Huba szülői engedély nélkül elment otthonról és napokig nem tért haza. A szülők egyszerű munkás emberek, jelenleg is sokat dolgoznak. Mindketten minimálbéren foglalkoztatottak. Jelentős lakáshitelük miatt (svájci frank alapú) az apa maszekolással, az anya pedig takarítással egészíti ki a jövedelmét. Egyetlen gyermeküknek igyekeztek megadni mindent. Nem értik, miért ilyen Huba, hiszen az egész család dolgoz, szorgalmas. Huba igazolatlan hiányzásainak száma a találkozásokkor 440 óra. Tanulmányi munkája így ismét nem osztályozható.

A gyermekjóléti szolgálat esetkonferenciát hívott össze a szülők és az érintett szakemberek részvételével. A megbeszélést követően a gyermekjóléti szolgálat kezdeményezte a védelembé vételt.

A gondozási folyamat során a gondozási tervben foglalt feladatok nem teljesültek. Huba ígérete ellenére nem jelent meg a tanórákon. Nem volt motivált a bukás elkerülése és a jobb tanulmányi eredmények elérése érdekében. Nem működik együtt a gyermekjóléti szolgálat családgondozójával, a megállapodás ellenére fogadóórán nem jelenik meg. Ha sikerül találkozni vele, akkor a tanácsokat meghallgatja, a javaslatokat látszólag elfogadja, de feladatait nem teljesíti.

Huba az édesanya rokonaitól nagy összegű készpénzt tulajdonított el, majd szülői engedély nélkül elment otthonról, és ismeretlen helyen tartózkodott. Szüleinek nem számolt be arról, hol volt és kinek a társaságában. Az eltulajdonított összeg felhasználásáról nincs információ.

A szülők tehetetlennek érzik magukat. A kudarcok miatt magatartásukat passzív elfogadás jellemzi. Úgy érzik, nem tudják kontrollálni gyermekük viselkedését.

A tisztázandó kérdések:

1. Ideiglenes elhelyezés lehetőségének vizsgálata.
2. A gyermek pszichológiai vizsgálata.
3. Családterápia.
4. Az iskolai tanulmányok folytatása.
5. A szülői szerepek tisztázása.

332. ESETLEÍRÁS

B. Szandra férjével, K. Zoltánnal, két gyermekükkel, a négyéves K. Róberttel, a nyolc hónapos K. Vandával, valamint Zoltán testvérével, K. Pállal élt közös háztartásban. Az ingatlan, amelyben laktak, Zoltán és Pál közös tulajdona.

Szandra elmondása szerint férjét egyre jobban magával ragadja a játékszenvedély, amelynek következtében kapcsolatuk konfliktusossá vált. A napi ütközések elkerülése miatt el akart otthonról költözni. Benyújtotta felvételi kérelmét a Családok Átmeneti Otthonába, ahová rövid várakozás után két gyermekével együtt költözött be. Szandra nem szakította meg férjével a kapcsolatot, napi-kétnapi rendszerességgel látogatja gyermekeivel együtt.

Szandra nyolc általánost végzett, jelenleg gyeseen van, korábban munkanélküli volt.

Az édesapa tartásdíj gyanánt minden hónapban kifizette a Családok Átmeneti Otthonának havi térítési díját, azonban a gyermekeket nem látogatta, és nem tett érdemi lépéseket annak érdekében, hogy családjával rendeződjön a viszonya.

Zoltán játékszenvedélyét nem éli meg olyan mértékű problémaként, mint a felesége, viszonyuk megromlásáért Szandráat teszi felelőssé. Szerinte mivel ő dolgozik, neki jár a napi pár fröccs, és amikor nyer a gépen, mindig visz ajándékot a gyerekeknek. Elismeri, hogy gyakran nincs egy fillérjük sem, de ez szerint nem probléma, a gyermekek nevelése az asszony feladata. Szüleit egy balesetben veszítette el közvetlenül a szakmunkásképző elvégzése előtt, azóta egy évvel idősebb bátyjával él együtt. Nagyon bántja, hogy felesége elhagyta, nem érti, miért, hiszen a készbe ült bele. Nem gondolkodott arról, hogyan tovább, de ő nem megy el könyörögni. Ha megnyeri a főnyereményt, akkor a gyerekeit elviszi egy nagy útra. Szandra még nem hozott döntést, hogy beadja-e a válókeresetet.

A tisztázandó kérdések:

1. Az édesanya erősítése önállóságában, függetlenségében.
2. Az édesanya munkába állásának támogatása.
3. Az édesanya férjétől való anyagi függetlenedése.
4. Lakhatás biztosítása az édesanya és gyermekei számára.
5. Tartásdíj fizetése.
6. Az igényelhető szociális ellátások köre.

333. ESETLEÍRÁS

Bea 28 éves, jelenleg munkanélküli ellátásban részesül. Férjével, a 38 éves Gyulával egy egyszobás önkormányzati bérlakásban él. Gyermeük nincs. Férje ellátásban nem részesülő munkanélküli, alkalmi munkák segítségével járul hozzá a háztartás költségeihez. Elmondása szerint édesanyja segíti őket rendszeresen, illetve néha-néha testvére is.

Bea már az első találkozás során jelezte, hogy a gázszolgáltató felé kb. 70 ezer forintos hátraléka van. Az adósságkezelési tanácsadóval a kapcsolatot felvették.

Hat általános iskolai végzettsége van, de eddig nem foglalkozott az iskola befejezésével. Elhelyezkedését iskolai végzettségének hiányán túl egészségi állapota is akadályozza, 42 százalékosan csökkent munkaképességű. Pánikbetegséget, depressziót, agoraphobiát állapítottak meg nála. Állapota, meglátása szerint, azóta súlyosbodott. Emberek közé egyedül nem tud menni.

Elmondása szerint nehezen tudja megszervezni azt is, hogy felkeresse a családsegítő szolgálatot. Mindig valakinek a segítségét kell kérnie, hogy elkísérje a szolgálathoz. Önmagát otthon ellátja, de ennél nagyobb aktivitásra jelenleg nem képes. Folyamatos gyógyszeres kezelés alatt áll. Gyógyszereit csak rendszertelenül tudja kiváltani.

Állapota miatt az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedését nem tudja elképzelni, ezért otthon végezhető munkákat keres.

A kliens a hatályos törvény értelmében kötelezhető az általános iskola befejezésére. Ennek érdekében adatait rögzítették a képzőintézményben. Az elmúlt fél évben azonban nem indították el a képzést, mivel nem volt meg a kellő létszám.

A tisztázandó kérdések:

1. Tényszerű információk beszerzése Bea egészségi állapotáról.
2. Közgyógyellátás.
3. Munkaképesség-csökkenés felülvizsgálata.
4. Pszichológiai tanácsadás.
5. Képzésen való részvétel/képzés alól felmentés.
6. Adósságrendezés.

334. ESETLEÍRÁS

L. Károlyné, Mónika fél éve munkanélküli, családi állapota elvált, 15 éves lányát egyedül neveli. Ketten élnek együtt egy összkomfortos, egyszobás bérlakásban. Az áramszolgáltató felé a tartozása 140 ezer forint, a szolgáltatást kikapcsolták. Házasságából lányán kívül két felnőtt gyermeke van, akik az apjukkal élnek.

Mónika édesanyja és testvérei külön háztartásban élnek, természetes támaszt jelentenek neki. Megélhetésük az alacsony jövedelem miatt csak nehezen biztosítható. Többször előfordul, hogy a számlákat nem tudja időben feladni, emiatt elmaradásai vannak.

Elhelyezkedést akadályozó tényezőként azt fogalmazta meg, hogy leányát egyedül neveli, emiatt több műszakos munkarendben nem tud munkát vállalni. Alacsony iskolai végzettsége miatt hátrányt szenved az elsődleges munkaerőpiacon. Egészségi állapota sem jó. Az immunrendszere legyengült, folyamatosan beteg. Nőgyógyászati problémái miatt folyamatosan kezelik, állapota nem javul.

Mónika motivációja egészségi állapota miatt az elmúlt fél évben hullámzó volt. Betegségei, állapotának változatlansága lelkiileg nagyon megviseli, depresszió közeli állapotban van. Bántja, hogy betegsége miatt nem tud dolgozni, ugyanakkor nem képes a változtatásra. Hangulati ingadozásai abban is megfigyelhetők voltak, hogy alkalmanként meg tudta fogalmazni azt, hogyan kellene változtatnia az életén. Ilyenkor elmondta, hogy úgy érzi, az állandó otthonlét, a betegségeken való gondolkodás tovább mélyíti depresszióját. Úgy gondolja, ha találna munkát magának, állapota, kedve javulna, s lenne egy ritmusa a mindennapjainak.

A tisztázandó kérdések:

1. Adósságrendezés.
2. Pszichológiai tanácsadás.
3. A munkaerőpiacon való elhelyezkedés támogatása.
4. Motivációs tréning.
5. Napirend, illetve reális helyzetkép kialakítása.

S. Éva 33 éves, munkanélküli, egyedül él egy komfortos, egyszobás, önkormányzati bérlakásban. Szülei nem élnek, testvére nincs.

Éva cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt áll. Gondnokán kívül pártfogója is van, akit egy korábbi elfajult családi veszekedés miatt a bíróság rendelt mellé. Élettársa azóta alkoholos májzsugorban elhunyt.

Mentális állapota rossz, depresszióra hajlamos, volt már szuicid kísérlete. Kilátástalannak látja az életét.

Az elmúlt évek során alkalmazkodott a munkanélküli élethelyzethez, motivációs szintje alacsony. Korábban egy védett munkahelyen dolgozott, ami a megváltozott finanszírozás miatt megszűnt. Mivel csak 8 általánost végzett (azt is kiegészítő iskolában), már évek óta nem kap munkát. Ha a munkaügyi kirendeltség ki is közvetíti valahová, ott nem sokat foglalkoznak a vontatottan, félszavakkal válaszoló, küllemében is érdektelenséget, belenyugvást árasztó jelentkezővel. A szakszolgálat által szervezett tréningen ugyan részt vett, de eredményt nem sikerült vele elérni. Nem képes a megváltozott feltételekre reagálni.

Lakásában, amelyet elhanyagol, jelentős közüzemi hátralékot halmozott fel. Nemcsak a lakbérrel, hanem a víz- és csatornadíjjal, valamint a szemétszállítási díjjal is tartozik. A hátralékok miatt az adósságkezelési szolgálattal kapcsolatba került, a vele kezdett munka megállt, mert az együttműködés feltételeinek nem tett eleget. Gondnoka nyugdíjba ment, az új gondnokot most képzik, még nem nagyon ismeri.

Éva étkezése rendszertelen, nem főz magának. Nem rendelkezik az alapvető háztartás-vezetési ismeretekkel sem.

A tisztázandó kérdések:

1. Mentális megerősítés.
2. Életvezetési tanácsadás.
3. Háztartás-gazdálkodás racionalizálása.
4. Adósságkezelés.
5. Szociális étkeztetés megigénylése.

H. Dorottya 48 éves varrónő. Egyedül él egy saját tulajdonú, összkomfortos, másfél szobás lakásban. Elvált, két nagykorú gyermeke van, akik külön élnek tőle. Kettőjük közül leginkább fiára számíthat. Dorottya jövedelme csak a rendelkezésre állási támogatásból áll. Ebből próbálja háztartását fenntartani. Szülei nem élnek, volt férjére nem számíthat, gyermekei ha tudják, segítik.

Több mint három éve munkanélküli, motivációja alacsony szintű. Az elmúlt évek során számtalanszor próbált meg elhelyezkedni, de nem sikerült. Sem lakóhelyén, sem a környéken nem tudott szakmájának megfelelő munkahelyet találni. Próbált betanított munkásként munkát vállalni, de életkora miatt ez nem sikerült, inkább a fiatalabb jelentkezőket vették fel. A sikertelenségeit nagyon nehezen dolgozza fel. Időszakosan mély depresszióba esik, alkoholproblémával küzd. Problémáinak kialakulásában nagy szerepet játszott a válása, illetve munkahelyének elvesztése, a munkaerőpiacon való elhelyezkedési kudarcok is.

Az alkoholbetegség enyhítésére kezeléseket is kapott, de ezek hatékonyságát nem érzi. Újabb kezeléseket nem akar igénybe venni. Elmondása szerint vannak időszakok, amikor hónapokig nem fogyaszt alkoholt, de ha történik valami baj, jelentkezik valamilyen probléma, melyet nem tud hogyan megoldani, akkor ezt már nem tudja tartani.

Mentális állapota külsején is látszik. Ruházata megviselt, gondozatlan benyomást kelt. Bőre sápadt, alaka vékony. A családgondozójával történő találkozások során nagyon keveset beszélt. A kérdésekre csak nehezen válaszolt. Dorottya nem bízik abban, hogy a közeljövőben el tudna helyezkedni. Hozzászokott jelenlegi életmódjához, nagyon nehezen tudna változtatni rajta. Jelenleg sem mentálisan, sem fizikálisan nincs felkészülve az elhelyezkedésre.

Jelentős hátraléka nincsen, de már vannak befizetési elmaradásai.

A tisztázandó kérdések:

1. Pszichológiai tanácsadás.
2. Szenvedélybetegség kezelése.
3. Életvezetési tanácsadás.
4. Bevételek-kiadások racionalizálása.

337. ESETLEÍRÁS

S. Sándorné, Jolán 59 éves édesanyjával a 78 éves H. Imrénével él együtt egy komfort nélküli egyszobás, 30 négyzetméteres házban. Jolán ellátatlan, munkanélküli, édesanyja nyugdíjas.

Jolán férje évekkal ezelőtt elhunyt. Közös vagyonukat, a két szoba összkomfortos lakást értékesítette, és ellenértékéből egy kistelepülésen vásárolt családi házat lánya, K. Petra, édesanyja és saját maga számára. Az ingatlan tulajdonjoga Petra nevére került bejegyzésre. Időközben Petra megismerkedett egy férfivel, akivel rövid idő után összeházasodott. A közös együttélés során a fiatalokkal rendszeressé váltak a konfliktusok, amelyek oda vezettek, hogy Jolán édesanyjával együtt elköltözött jelenlegi lakhelyére, megszakítva minden kapcsolatot Petrával és férjével.

Az egyszobás házat szerződés nélkül bérlik egy ismerősüktől. Havonta 10 ezer forintot fizetnek bérleti díj gyanánt. A ház falai vizesek, penészesek.

Jolán csak lánya születéséig dolgozott, aztán a háztartást vezette. Férje festőként dolgozott, megéltek a keresetéből, de félre nem tettek. Férje halála után nem tudott elhelyezkedni.

Jolán gyomorproblémákkal küzd, évekkal ezelőtt gyomorfekélyt diagnosztizáltak nála. Orvosnál azóta nem járt, édesanyja fájdalomcsillapító gyógyszereit szedi. Gyomorfekélyén túl csigolyakopása van, amely nehezíti a mozgásban. Elmondása szerint az elmúlt két évben nem nagyon járt a ház ötven méteres vonzáskörzetén kívül.

Jolán és H. Imréné étkezése rendszertelen, részben rossz anyagi helyzetük, részben rossz lakhatási feltételeik miatt.

Az igénybe vehető szociális ellátásokról nem rendelkeznek információkkal, azokat korábban nem vették igénybe.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen szociális támogatásokra tarthatna igényt?
2. Milyen lépéseket kellene megtenni a jövedelemhez jutás érdekében?
3. Hogyan lehetne javítani a lakhatásuk biztonságát?

338. ESETLEÍRÁS

A 71 éves P. Miklós egyedül él egyszobás, félkomfortos bérlakásban. Nyugdíjas, hozzátartozója nincs.

Édesanyja évekkel ezelőtt bekövetkezett halála óta elzárkózva él a világtól.

Gázóráját a gázszolgáltató a nagy összegű hátralék (289 ezer forint) miatt leszerelte, fűtési, főzési lehetősége korlátozott. Problémát jelent számára a közüzemi díjak rendezése, a bevásárlás, környezete rendbetétele, önmaga ellátása. Ügyei intézésében szomszédja segíti, nem mindig az idős ember érdekeit tartva szem előtt.

Miklós egészségi állapota és beszűkült tudatállapota miatt képtelen kontrollálni pénzügyeit. Miklós részére az önkormányzat tavaly kamatmentes kölcsönt utalt lakbérhátralék rendezésére a bérleménykezelő számlájára, aminek törlesztő részleteit nem fizeti.

Miklós úgy tudta, hogy nyugdíjából 27 700 forint lakbérdíj címén a bérleménykezelőhöz kerül utalásra. Ez nem történt meg, újból hatalmas összegű hátralékot halmozott fel.

Nyugdíja felét jelenleg is levonás terheli. Egy takarékszövetkezet tiltja a magas összegű kölcsön felvételét. A kölcsönt Miklós szomszédja „segítségével” vette fel. Az összeget elfelezték, a törlesztőrészlet fizetése viszont csak Miklóst terheli.

Miklós ügyeinek vitelére, érdekeinek megfelelő képviselésére, döntésekre nem képes. A családgondozó lakhatás megőrzése, hajléktalanság elkerülése érdekében tett javaslatait, a felajánlott segítséget elutasította, öngyilkossággal fenyegetőzött.

A tisztázandó kérdések:

1. Adósságrendezés.
2. Védendő fogyasztói státusz megigénylése.
3. Gondnokság alá helyezés kezdeményezése.
4. Házi segítségnyújtás.
5. Szociális étkeztetés.

A 37 éves C. Róbert feleségével, Zsuzsával, a 14 éves Petrával és a 12 éves Judittal jogcím nélküli lakáshasználóként él egy kétszobás önkormányzati bérlakásban. Az évek során felhalmozott lakbérhátralék miatt a bíróság jogerős ítéletében elhelyezési kényszer nélküli lakáselhagyás szerepel, a családot a kilakoltatás veszélyezteti.

Az édesapa dolgozik, keresete 97 ezer forint. Fizetéséből egy korábban felvett személyi kölcsön behajtása miatt letiltás van érvényben. A letiltás miatt a lakbérhátralék behajtására a bérleménykezelőnek jelenleg nincs lehetősége.

Az édesanya regisztrált munkanélküli, 8 általános iskolai végzettsége van. Korábban takarítónőként dolgozott.

A lakásiroda tavalyi évben felszólította a családot a kiköltözésre, azonban más jogi lépést erre vonatkozóan nem alkalmazott. A szülők ekkor felkeresték az adósságkezelési szolgálatot azzal a reménnyel, hogy ha rendezik tartozásukat, visszaállítják bérlői jogviszonyukat. Az adósságkezelési folyamat előkészítő szakasza során azonban a szülők vállalásuk ellenére csak havi befizetést teljesítettek.

Idei évben ismét felkeresték az adósságkezelési tanácsadót, de az együttműködési megállapodás az előkészítő szakasz sikertelensége miatt most sem volt kivitelezhető.

A család természetes támaszként az édesanya szüleire számíthat. Kilakoltatás esetén átmenetileg hozzájuk költözhetnének.

A szülők beadták kérelmüket a Családok Átmeneti Otthonába is, azonban egyrészt nem tartják reálisnak, hogy egy szociális bentlakásos intézményben térítési díjat kell fizetniük, másrészt ellenérzéseik vannak a más családokkal való együttéléssel.

A tisztázandó kérdések:

1. Hogyan lehetne a munkaerőpiacon való elhelyezkedést támogatni?
2. Hogyan lehetne a háztartás-gazdálkodást racionalizálni?
3. Milyen lehetőségei vannak az adósságrendezésnek és a lakhatás lehetőségének?

340. ESETLEÍRÁS

F. Dezső 49 éves, nővérével, és annak férjével él egy másfél szobás, félkomfortos lakásban, mint szívésségi lakáshasználó. A lakás testvére és sógora tulajdonában áll.

Dezső a lakásban a félszobát használja. A háztartás költségeinek kifizetéséhez nem járul hozzá, elmondása szerint alacsony bevételei miatt.

F. Dezső munkanélküli, állapota miatt rendszeres szociális támogatásban részesül. Az általános iskola hét osztályát végezte el. Jogosítványa, nyelvismerete nincs. A családsegítőben többszöri kérdezés során is azt állította, hogy nem emlékszik arra, hogy az utolsó munkahelye hol volt, és mikor szűnt meg a munkaviszonya. Munkatapasztalatairól érdemi információval nem tudott szolgálni.

Dezső 20 éve elvált, volt feleségével nem tartja a kapcsolatot. Házasságából egy fia született, akinek már családja van. Fiát és unokáját rendszeresen látogatja, természetes támaszának azonban nővérét tartja.

Korábbi kéz- és bokatorése következtében ízületi problémái vannak. Látása nagymértékben leromlott, szemüvege nincs.

Dezső alkoholproblémákkal küzd, meglátása szerint tud kontrollt gyakorolni önmaga felett. Az elmúlt hónapban többször szenvedett balesetet, saját bevallása szerint mértéktelen alkoholfogyasztása következtében.

A tisztázandó kérdések:

1. Információszerzés a munkatapasztalat időtartamáról.
2. Munkaalkalmasság vizsgálata.
3. Szervedélybetegség kezelése.
4. Életvezetési tanácsadás.
5. Egészségi állapot feltérképezése.
6. Látás problémák orvoslása, szemüveg készíttetése (szükség esetén átmeneti segély igénylése).

341. ESETLEÍRÁS

A 67 éves kérelmező 2010. március 2-án időskorúak járadéka megállapítása iránt terjesztett elő kérelmet a lakcíme szerint illetékes és hatáskörrel rendelkező hatóságnál. Kérelmező kérelmében előadja, hogy 45 éves gyermekével és annak feleségével él együtt. Gyermeke és annak felesége dolgozik, a gyermek havi keresete nettó 180 ezer forint, a feleségéé havi nettó 160 ezer forint. Kérelmező úgy nyilatkozik, hogy kizárólagos tulajdonában áll egy per-, teher- és igénymentes balatoni nyaraló, melyet alkalmanként bérbe ad. Nyilatkozata szerint a kérelem benyújtását megelőző 12 hónap egyhavi átlagában 15 ezer forint bevétele származott a nyaraló bérbeadásából. Kérelmezőnek egyéb jövedelme (büntetőjogi felelőssége tudatában tett nyilatkozata szerint) nincs. Kérelmező a balatoni nyaralója forgalmi értékét 32 millió forintban határozza meg.

A tisztázandó kérdések:

1. Megállapítható-e kérelmező részére időskorúak járadéka?
2. Mi a vagyon és a családtagok jövedelmének relevanciája a kérelem elbírálása szempontjából?
3. Ha megállapítható az ellátás, akkor:
 - Milyen időponttól kell az ellátást folyósítani?
 - Mekkora a töredék havi ellátás összege?
 - Mekkora lesz megállapított időskorúak járadékának havi összege?
 - Melyik a kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező hatóság?

342. ESETLEÍRÁS

A 76 éves kérelmező 2010. február 5-én időskorúak járadéka megállapítása iránt terjesztett elő kérelmet a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál. Kérelméből megállapítást nyert, hogy kérelmező házastársával él együtt. Kérelmezőt gyermeke havi rendszerességgel támogatja, havi 22 ezer forint összegben, míg kérelmező házastársa a kérelem benyújtását megelőző 12 hónapban alkalmi munkavállalói kiskönyvvvel dolgozott, melyből a 12 hónap egyhavi átlagát tekintve havi 29 ezer forint jövedelme származott. Kérelmező a kéreleméhez csatolja saját kézzel írt nyilatkozatát arról, hogy 4 millió forint összegű készpénzvagyonnal rendelkezik, melyből minden hónapban mintegy 30 ezer forintot a saját megélhetésére fordít.

A tisztázandó kérdések:

1. Megállapítható-e kérelmező részére időskorúak járadéka?
2. Mi a vagyon és a családtagok jövedelmének relevancia a kérelem elbírálása szempontjából?
3. Ha megállapítható az ellátás, akkor:
 - Milyen időponttól kell az ellátást folyósítani?
 - Mekkora a töredék havi ellátás összege?
 - Mekkora lesz megállapított időskorúak járadékának havi összege?
 - Melyik a kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező hatóság?

343. ESETLEÍRÁS

A 70 éves kérelmező 2010. április 2-án időskorúak járadéka megállapítása iránt terjesztett elő kérelmet a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál. A kérelemből kiderül, hogy kérelmező egyedülálló, a megelőző 12 hónapban (nyilatkozata szerint) semmiféle jövedelemmel nem rendelkezett. Lakcíme az a hajléktalan-szálló, ahol kérelmező lakik. Kérelmező az eljárás során úgy nyilatkozik, hogy 2010. április 15-től előre nem látható ideig külföldön, testvérénél fog tartózkodni, ezért a járadék utalását folyószámlájára kéri.

A tisztázandó kérdések:

1. Megállapítható-e kérelmező részére időskorúak járadéka?
2. Mi a külföldi tartózkodás jelentősége a kérelem elbírálása szempontjából?
3. Ha megállapítható az ellátás, akkor:
 - Milyen időponttól kell az ellátást folyósítani?
 - Mekkora a töredék havi ellátás összege?
 - Mekkora lesz megállapított időskorúak járadékának havi összege?
 - Melyik a kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező hatóság?

344. ESETLEÍRÁS

K. Melinda (25 éves) azért fordult segítségért a gyermekjóléti szolgálathoz, mert azt szeretné, ha visszakaphatná kisfiát. Mint elmondta, hét éve ismerkedett meg K. Róberttel (27 éves), akivel néhány hónapos ismeretség után összeköltözött, K. Róbert szüleihez. Hamarosan teherbe esett, és megszületett kisfiuk, K. Kristóf (6 éves). A problémák ezután kezdődtek.

K. Melinda elmondása szerint ő nem roma származású, gyermekének apja, és annak családja viszont roma. Melinda szerint „anyósa” már a kapcsolatuk kezdetén sem nézte ezt jó szemmel, ám a kisfiú születése után felerősödtek az ellentétek a fiatalok (leginkább Melinda) és a szülők között. Melinda bármit csinált, az sehogys nem tetszett a családnak, Kristóf nevelésébe szóltak bele leginkább, de tulajdonképpen semmi nem volt jó, amit ő csinált. A viták hamarosan tettelegességgé fajultak, többször megverték.

A K. család „vasazásból” és „lomizásból” élt, de Melinda szerint több kisebb fajsúlyú törvénytelen dolgot is elkövettek. Kristóf néhány hónapos volt, amikor apja lopás miatt börtönbe került. Ezután kezdődött csak az igazi „boszorkányüldözés”. Odáig fajult a dolog, hogy Melindát már be sem engedték Róbert szülei, Kristófit mindenáron maguknak akarták kisajátítani. Mivel Melinda addigra már megismerte a családot, és ismerte a kapcsolatrendszerüket is, egyre inkább rettegett tőlük, de a rendőrségre semmiképpen nem akart menni. Tudta, hogy egy feljelentés után neki menekülnie kellene.

Többszöri verés és halálos fenyegetések után a megfélemlített Melinda végül – félelmében – megtette azt, amit Róbert (akit a börtönben többször meglátogatott, és kiderült, hogy ő is a szüleinek adott igazat: nem való egy nem roma nő az ő családjukba) és szülei akartak – lemondott a gyermekéről. Kristófit ezután Róbert szülei családba fogadták, és azóta is ők nevelik. Apja időközben kiszabadult és elköltözött otthonról, gyermekével nem sokat törődik. Mivel a kisfiú ekkor még egyéves sem volt, tulajdonképpen nem is emlékszik az édesanyjára. A nagyanyját hívja anyunak és őt is gondolja anyjának.

Melinda azóta talált magának egy hozzá illő férfit, akivel 3 éve együtt él, és ebből a kapcsolatból született egy közös kisfiú is (ő most 2 éves). Kristófit azóta csak úgy látta, ha elment az óvodához és titokban megfigyelte. Beszélni sem beszélt vele, mert a nagyszülők még csak a közelébe sem engedik – ő pedig azóta is retteg tőlük. De a gyermekét szeretné végre visszakapni.

A tisztázandó kérdések:

1. A családba fogadás megszüntetése,
2. Melinda kapja vissza a fiát,
3. Esetleges egyéb szociális segítségnyújtás,
4. Tisztázni a kisfiúval a családi állást, pszichológusi segítség Kristófnak,

Az egyik gyermekotthon vezetője jelezte a gyermekjóléti szolgálat felé, hogy a náluk elhelyezett testvérpár családjában változás következett be, ami miatt a szolgálat intézkedése vált szükségessé. A jelzés alapján megállapítható volt, hogy a gyermekek szülői felügyeletét eddig ellátó személy külföldre távozott, ami miatt a gyermekek hétvégenkénti hazautazása kérdésessé vált.

A J. családban összesen nyolc gyermek született. Az apa, J. Károly (40 éves, rokkantnyugdíjas) első kapcsolataiból Gábor (18 éves, 11. évfolyamos szakképzős), Richárd (17 éves, 8. osztályos általános iskolás), Róbert (15 éves, 7. osztályos általános iskolás), Anikó (14 éves, 6. osztályos általános iskolás), Borbála (12 éves, 5. osztályos általános iskolás), József (9 éves, 3. osztályos általános iskolás), valamint jelenlegi kapcsolatából Judit (4 éves, óvodás) és Janka (2 éves, eddig gyese volt vele az édesanyja). Az apa élettársa (a két legkisebb gyermek édesanyja), R. Krisztina (26 éves) látta el eddig a gyermekek szülői felügyeleti jogát, mert az apa, J. Károly agyvérzése miatt 67 százalékos rokkant, fél oldalára megbénult, és elvesztette a beszélőképességét is. A gyerekek közül Borbála és József tartós nevelésbe, egy gyermekotthonba kerültek. Ők minden hétvégén és az iskolai szünetekben otthon voltak.

A család egy 3 szobás, 62 négyzetméteres, félkomfortos önkormányzati bérlakásban él. A jövedelmük az apa 55 ezer forintos rokkantnyugdíja, élettársa 28 ezer forintos gyese és a gyerekek után járó családi pótlék. Anyagi helyzetük nagyon bizonytalan. A lakás és a gyermekek gondozatlanok. Többször fordult elő a családban tetvesség, rühesség. A két kicsi asztmás, sokat voltak kórházban emiatt.

R. Krisztina 3 hónappal ezelőtt (a gyes mellett) munkát vállalt külföldön, feketén. Egy idős beteg gondozását végezte heti váltásban, ami azt jelentette, hogy egy hétig külföldön volt, egy hétig itthon. Ez csak most, utólag derült ki a gyerekek elmondása alapján. Valószínűsíthetően megismerkedett valakivel, akihez oda is költözött, mert néhány hete jelezte telefonon, hogy nem jön haza többet. A saját két gyermekéről is lemondott, annyit közölt a telefonban, hogy oldják meg, ahogy tudják, neki elege lett az egészszől.

A tisztázandó kérdések:

1. A gyermekek szülői felügyeleti jogának tisztázása.
2. A gyermekek esetlegesen szükségessé váló elhelyezése.
3. Egyéb igényelhető szociális támogatás.

L. Judit (26 éves) azzal a kéréssel fordult a családsegítő szolgálathoz, hogy segítsenek neki abban, hogy volt élettársától valamilyen módon megkapja a közös házukból neki járó részt. Mint elmondta, csecsemőként ő nem kellett a szüleinek, ezért már a szülészetéről csecsemőotthonba került. A gyámhivatal döntése alapján előbb csecsemőotthonban, később gyermekotthonban nőtt fel. Többször is volt nevelőszülőknél, de soha nem tudott igazán jó kapcsolatot kialakítani, ezért mindig visszakerült a gyermekotthonba.

Elmondása szerint nem szeretett ott sem lenni, nagyon sok trauma érte. A gondozónők verték a gyerekeket, a nagyobb fiúk már 12 évesen rendszeresen megerőszakolták. Ennek ellenére jó tanuló volt, ebben látta a menekülés lehetőségét. Úgy gondolta, ha jól tanul (orvos szeretett volna lenni) és sikeres szakmát szerez, akkor végre megszabadulhat majd az intézetből. Gimnáziumba járt, és próbált nem elfásulni a helyzetétől.

11. évfolyamos volt, amikor megismerte későbbi élettársát, L. Zsoltot (29 éves), aki X. nagyváros mellett lakott a szüleiével, és az ottani munkalehetőség hiánya miatt Judittal egy városban dolgozott. Nagy szerelem lett a kapcsolatukból, és Judit mindent megtett volna, hogy a szeretett embert el ne veszítse. Már a napokat számolta, hogy mikor lesz végre 18 éves, amiktől majd azt csinálhat, amit akar. Lemondott a továbbtanulásról, és a közös jövőt tervezték Zsolttal.

Közben felbukkantak a sosem látott szülei is, hiszen azt tudták ők is, hogy Judit nagykorúságával hamarosan kikerül a gyermekotthonból, ráadásul sok pénzzel kerül majd ki, hiszen csecsemőkora óta gyűjtötték a számláján a családi pótlékot, amivel megkezdheti majd önálló életét. De Judit hallani sem akart a szüleiről. Annyit tudott róluk, hogy összesen nyolc testvére van, akik közül (rajta kívül) hatan vannak állami gondozásban. A testvéreivel felvette időközben a kapcsolatot, és találkoztak többször is. Nagyon haragudott a szüleire, és el sem tudta képzelni, hogy tehettek olyat, hogy nem kellett nekik a gyerekeik.

Zsolttal egyre komolyabbá vált a kapcsolatuk. A fiú sokat dolgozott és nagyon szerette Juditot, ami sok mindenért kárpótolta őt. Judit még az érettségi előtt betöltötte a 18. évét, és az érettségi szünetben már Zsolttal laktak, egyelőre albérletben. A sikeres érettségi után már megvolt a lehetősége, hogy az összegyűjtött pénzét szabadon felhasználhassa. Így ebből az 1,2 millió forintból vettek egy kicsike házat X. város közelében, a Zsolt szüleinek falujához közeli településen. Judit ragaszkodott hozzá, hogy kettőjük nevére kerüljön a ház (50-50%-ban). A ház eredetileg víkendháznak épült, ezért nagyon sok mindent alakítani, bővíteni kellett rajta. Judit X. városban talált magának munkát – betanított munkás lett egy gyárban, Zsolt viszont továbbra is ingázott, mert neki ott helyben vagy a közeli X. városban nem akadt munka.

Boldogok voltak annak ellenére, hogy csak hétvégenként találkoztak. A házat saját erőből bővítették, közben minden fillért próbáltak megtakarítani, mert szerettek volna Zsolt szüleiével egy faluba költözni, de ott ennyi pénzért nem volt eladó ház. Végül is 3 év megfeszített munka és takarékoskodás után sikerült

eladni a házukat, és annak árából, valamint a megtakarított pénzükből vettek egy nagyobb és jobb állapotban lévő házat Zsolt szüleihez közel (50-50%-os tulajdonosi hányaddal). Juditot Zsolt szülei befogadták a családjukba és saját lányukként szerették. Sokat segítettek a fiataloknak, főleg úgy, hogy már ott is laktak a közelükben.

A távolság viszont nem tett jót a kapcsolatnak. A sok távollét alatt Zsolt talált magának más valakit. Ezt el is mondta Juditnak, akiben egy világ omlott össze. Az egyetlen ember, akihez valaha kötődött, becsapta. Menekült volna, de nem volt hova. Kérte Zsoltot, hogy adják el a házat és felezzék el a pénzt, hogy valahol valahogy új életet kezdhessen, de Zsolt hallani sem akart a ház eladásról. Neki azt mondta egy jogász, hogy őt nem kötelezheti senki arra, hogy eladja a saját részét. Kifizetni viszont nem tudta Juditot.

Judit végső elkeseredésében visszaköltözött abba a városba, ahol felnőtt, de munkát még egyelőre nem talált. A munkanélküli-támogatásból úgy tudta fenntartani magát, hogy egy régi barátnőjéhez költözött, akinek nem kell bérleti díjat fizetnie, de ez az állapot nem maradhat sokáig így. Ebben a helyzetben fordult segítségért a családsegítő szolgálathoz.

A tisztázandó kérdések:

1. Judit által igényelhető szociális támogatások.
2. Jogi képviselőt biztosítása a vagyon megosztási perhez.
3. Munkaerő-piaci helyzetének megoldása.
4. Lakhatásának megoldása.
5. Pszichológusi segítség az őt ért traumák feldolgozásához.

347. ESETLEÍRÁS

A. Imréné a gyermekjóléti szolgálattal áll kapcsolatban, de a családsegítő szolgáltatást is igénybe kívánja venni. Fiával 2009 augusztusában költöztek a városba, családi okok miatt, amiről nem kívánt részletebben beszélni. Lakhatási, illetve megélhetési problémájuk van, mivel A. Imrénének olyan nem hivatalos munkája van, amivel két hétig megoldott a lakhatásuk, két hétig viszont nem. Egy idős nénit gondoz két-hetes váltásban. Fia, Krisztián 17 éves, jelenleg pék szakmát tanul, amit elmondása szerint nagyon szeret. A fiú lakhatását sikerült megoldani, helyettes szülőnél fog aludni már ma éjszaka. A kollégium sajnos nem lett volna megoldás, mert hétvégén, illetve szünetekben nem lenne megoldott a szülői felügyelet. Szociális étkeztetésben részesülnek jelenleg. A. Imrénének két éve nincs hivatalos munkaviszonya, a munkaügyi központban regisztrált munkanélküli, de a kapcsolatot nem tartja az előírtaknak megfelelően, ezért jelenleg rendelkezésre állási támogatásra nem jogosult. Albérletkeresésben, illetve munkakeresésben fogalmazta meg a segítségkérést. A kliens elmondta, hogy a mai nappal el kell hagynia a lakást, amiben eddig lakott, két éjszakát még ott tölthet annál az idős néninél, akit gondoz, a lakhatása nem biztosított. A kliens elmondása szerint két nap múlva már nem lesz hol aludnia. Mint kiderült, albérletet kifizetni nincs pénze, ezért addig, ha máshogy a lakhatását megoldani nem tudja, a hajléktalanszálló szolgáltatásait kell igénybe vennie.

A tisztázandó kérdések:

1. Újbóli kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal, folyamatos kapcsolattartás.
2. Átmeneti segély iránti kérelem beadása az önkormányzathoz a kliens részéről.

348. ESETLEÍRÁS

K. János közgyógyellátás megállapítása iránt terjeszt elő kérelmet az illetékességgel és hatáskörrel rendelkező hatóságnál. János feleségével él közös háztartásban, havi jövedelme 159 ezer forint összegű rokkantnyugdíj (II. csoportú rokkantság alapján), míg a házastárs havi jövedelme 95 ezer forint összegű munkabér. Kérelmező havi gyógyszerköltsége 13 520 forint, míg a gyógyító ellátás költsége 3500 forint. A határozathozatalra 2010. április 1-jén kerül sor. Kérelmező 2010. április 20-ig érvényes közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezik.

A tisztázandó kérdések:

1. Megállapítható-e kérelmező részére a közgyógyellátásra való jogosultság a szociális törvény alapján?
2. Ha megállapítható az ellátás, akkor:
 - Milyen időponttól kell a jogosultságot megállapítani?
 - Megállapítható-e, ha igen, akkor milyen összegben egyéni gyógyszerkeret?
 - Mekkora lesz az eseti keret összege?
 - Melyik a kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező hatóság?
 - Milyen időtartamra kell megállapítani a jogosultságot?

349. ESETLEÍRÁS

Z. Gyula (23 éves) 2010. március 6-án ápolási díj megállapítása iránt terjeszt elő kérelmet az illetékességgel és hatáskörrel rendelkező hatóságnál. A kérelemből megállapítást nyert, hogy Gyula nyugdíjjárulék fizetésére nem kötelezett, otthonában napi 8 órában végzett keresőtevékenységéből származó havi jövedelme 69 ezer forint. Gyula nagymamáját, Juli nénit (78 éves) ápolja, aki a háziorvosi igazolás alapján súlyosan fogyatékos, és jövedelme havi 89 ezer forint összegű nyugdíj. Kérelmező úgy nyilatkozik, hogy jogosultságot kizáró körülmény esetében nem áll fenn.

A tisztázandó kérdések:

1. Megállapítható-e kérelmező részére ápolási díj a szociális törvény alapján?
2. Ha megállapítható az ellátás, akkor:
 - Mekkora lesz a havi támogatás összege?
 - Mekkora lesz a 2010. március hónapban folyósított támogatás összege?
 - Melyik a kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező hatóság?
 - Milyen időponttól kell az ellátást folyósítani?

350. ESETLEÍRÁS

G. Ferencné (41 éves) 2010. május 16-án ápolási díj megállapítása iránt terjeszt elő kérelmet az illetékeséggel és hatáskörrel rendelkező hatóságnál. A kérelemből kiderül, hogy a kérelmező 17 éves lányát, Barbarát ápolja, aki a háziorvos igazolása szerint súlyos fogyatékos. Kérelmező házastársával és az ápolott gyermekkel él együtt. Ferenc havi jövedelme 165 ezer forint munkabér, míg kérelmező napi 4 órában végzett keresőtevékenysége után havi 40 ezer forint összegű jövedelemmel rendelkezik. A gyermek tanulmányokat már nem folytat, utána a szülők magasabb összegű családi pótlékra jogosultak. Kérelmező úgy nyilatkozik, hogy jogosultságot kizáró körülmény esetében nem áll fenn.

A tisztázandó kérdések:

1. Megállapítható-e kérelmező részére ápolási díj a szociális törvény alapján?
2. Ha megállapítható az ellátás, akkor:
 - Milyen időponttól kell az ellátást folyósítani?
 - Mekkora lesz a havi támogatás bruttó összege?
 - Mekkora lesz a havi támogatás nettó összege?
 - Mekkora lesz a 2010. március hónapban folyósított támogatás összege?
 - Melyik a kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező hatóság?

351. ESETLEÍRÁS

A 61 éves L. Pál 2010. április 2-án aktív korúak ellátása megállapítása iránt terjesztett elő kérelmet a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál. A kérelemből kiderül, hogy Pál egyedülálló, a megelőző 2 évben 365 nap időtartamig az állami foglalkoztatási szervvel együttműködött, a megelőző 12 hónapban havi 25 500 forint jövedelemmel rendelkezett. Kérelmező vagyonnal nem rendelkezik. Lakcíme az a hajléktalanszálló, ahol kérelmező lakik. Kérelmező a kérelem benyújtásakor úgy nyilatkozott, hogy közcélú foglalkoztatásban nem kíván részt venni.

A tisztázandó kérdések:

1. Megállapítható-e kérelmező részére aktív korúak ellátása
2. Ha megállapítható az ellátás, akkor:
 - Milyen időponttól kell az ellátást folyósítani?
 - Rendszeres szociális segélyre vagy rendelkezésre állási támogatásra lehet jogosult a kérelmező?
 - Melyik szervnek kell gondoskodni az ellátás folyósításáról?
 - Mekkora lesz a havi és a töredék havi ellátás összege?
 - Melyik a kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező hatóság?
 - Milyen kötelezettségeket kell előírni kérelmező részére a határozatban?

352. ESETLEÍRÁS

H. Béla 56 éves, és aktív korúak ellátása iránt terjeszt elő kérelmet 2010. április 8-án a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál. Kérelmező a megelőző 2 évben 460 nap időtartamig az állami foglalkoztatási szervvel együttműködött, jövedelemmel a megelőző 12 hónapban nem rendelkezett. Béla élettársával, Magdolnával (54 éves) él együtt, aki jövedelemmel szintén nem rendelkezik. Kérelmezővel él még 76 éves édesanyja, akinek havi nyugdíja 170 ezer forint. Kérelmező és családja vagyonnal nem rendelkezik. Kérelmező a kérelem benyújtásakor úgy nyilatkozott, hogy közcélú foglalkoztatásban nem kíván részt venni.

A tisztázandó kérdések:

1. Megállapítható-e kérelmező részére aktív korúak ellátása?
2. Ha megállapítható az ellátás, akkor:
 - Milyen időponttól kell az ellátást folyósítani?
 - Rendszeres szociális segélyre vagy rendelkezésre állási támogatásra lehet jogosult a kérelmező?
 - Ki fog gondoskodni az ellátás folyósításáról?
 - Mekkora lesz a havi és a töredékhavi ellátás összege?
 - Melyik a kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező hatóság?
 - Milyen kötelezettségeket kell előírni kérelmező részére a határozatban?

353. ESETLEÍRÁS

Z. Balázs 31 éves k.-i lakos aktív korúak ellátása iránt terjeszt elő kérelmet 2010. február 1-jén a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál. A kérelemből kiderül, hogy a 8 általános iskolai végzettséggel nem rendelkezik, házastársával, Piroskával (27 éves) és három gyermekével (Alexandra 9 éves, Tímea 7 éves, Róbert 4 éves) él együtt. Piroska a gyermekek után gyermekgondozási támogatásban részesül, havi 25 795 forint összegben. A gyermekek után járó családi pótlék összege havi 48 ezer forint. Kérelmező álláskereső járadékát 2009. június 20-án szüntette meg az illetékes szerv, mivel a folyósítás időtartamát kimerítette. Kérelmező vagyonnyilatkozatában úgy nyilatkozik, hogy tulajdonában áll egy 5 millió forint értékű gépjármű, melyet – a háziorvos igazolása szerint – súlyos mozgássérült házastársára tekintettel tart fenn. A kérelmező havi rendszerességgel havi 3000 forint összegű átmeneti segélyben részesül, míg 2010. január hónapban 17 ezer forint összegű temetési segélyt is kapott.

A tisztázandó kérdések:

1. Megállapítható-e kérelmező részére aktív korúak ellátása?
2. Hogyan értékelendő a gépjármű a kérelem elbírálása szempontjából?
3. Ha megállapítható az ellátás, akkor:
 - Milyen időponttól kell az ellátást folyósítani?
 - Rendszeres szociális segélyre vagy rendelkezésre állási támogatásra lehet jogosult a kérelmező?
 - Ki fog gondoskodni az ellátás folyósításáról?
 - Mekkora lesz a 2010. február havi ellátás összege?
 - Melyik a kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező hatóság?

354. ESETLEÍRÁS

H. Zsigmond aktív korúak ellátása iránt terjeszt elő kérelmet 2010. május 1-jén a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál. Kérelmező 22 éves, a megelőző 2 évben 400 nap időtartamig az állami foglalkoztatási szervvel együttműködött. Kérelmező a megelőző 12 hónapban alkalmi munkavállalói kiskönyvvvel dolgozott, havi átlagban 25 ezer forintot keresett. Zsigmond úgy nyilatkozott, hogy édesanyja havi 25 ezer forint összegben támogatja minden hónapban. Kérelmező vagyonnyilatkozatából kiderül, hogy két gépjármű van a tulajdonában: az egyik értéke 750 ezer forint, míg a másiké 850 ezer forint. Zsigmond kérelemből kiderül az is, hogy jelenleg másodéves egyetemi hallgató, a Z. egyetem levelező tagozatán folytat tanulmányokat.

A tisztázandó kérdések:

1. Megállapítható-e kérelmező részére aktív korúak ellátása?
2. Értékelje a gépjárművek jelentőségét a kérelem elbírálása szempontjából?
3. Mi a kérelmező bevételeinek relevanciája a kérelem elbírálása szempontjából?
4. Ha megállapítható az ellátás, akkor:
 - Milyen időponttól kell az ellátást folyósítani?
 - Rendszeres szociális segélyre vagy rendelkezésre állási támogatásra lehet jogosult a kérelmező?
 - Ki fog gondoskodni az ellátás folyósításáról?

355. ESETLEÍRÁS

A 76 éves Z. Tibor 2010. szeptember 5-én időskorúak járadéka megállapítása iránt terjeszt elő kérelmet a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál. Kérelméből megállapítást nyert, hogy kérelmező házastársával (Tilda 59 éves) él együtt. Kérelmezőt gyermeke, Béla (54 éves) havi rendszerességgel támogatja, havi 20 ezer forint összegben, míg Tilda a kérelem benyújtását megelőző 12 hónapban alkalmi munkavállalói kis-könyvvvel dolgozott, melyből az év havi átlagát tekintve havi 31 ezer forint jövedelme származott. Kérelmező a kéreleméhez csatolja saját kézzel írt nyilatkozatát arról, hogy 4 millió forint összegű készpénzvagyonnal rendelkezik, melyből minden hónapban mintegy 30 ezer forintot a saját megélhetésére fordít.

A tisztázandó kérdések:

1. Megállapítható-e kérelmező részére időskorúak járadéka?
2. Mi a vagyon és a családtagok jövedelmének relevanciáját a kérelem elbírálása szempontjából?
3. Ha megállapítható az ellátás, akkor:
 - Milyen időponttól kell az ellátást folyósítani?
 - Mekkora a töredék havi ellátás összege?
 - Mekkora lesz megállapított időskorúak járadékának havi összege?

356. ESETLEÍRÁS

A kliens fekvő beteg, férjével és felnőtt fiával él közös háztartásban. A rokkantnyugdíjas, majd nyugdíjas szülők, illetve a munkanélküli ellátásban lévő fiú 115 ezer forint összegű lakbérhátralékot halmozott fel. A kliens és családja alacsony jövedelmük miatt nem tudta vállalni az adósságkezelési szolgáltatást. Az önkormányzati bérlakásból a kliens állítása szerint csőtörés miatt költöztek el albérletbe, de a kulcsot még nem adták le. Jelenleg is egy bútorozott lakást bérelnék, aminek a bérleti díja 35 ezer forint havonta, plusz a rezsi, ami szintén kb. 35 ezer forint. Férje nyugdíja 64 515 forint, a kliensé 60 500 forint, a fia meg ettől a hónaptól rátot fog kapni, aminek összege 28 500 forint havonta. A fiának több szakmája van: gépjármű-szerelő, nehézgépkészítő, hegesztő, biztonsági őr. Mivel inzulinos beteg, illetve a derekával is problémák vannak, ezért olyan munkát nem tud elvállalni, ahol folyamatosan állni kell. A kliens elmondta, hogy férje nyugdíját 33 százalékos letiltás terheli. A letiltás abból ered, hogy vettek egy hűtőt, aminek a részleteit nem tudták fizetni, most meg már a kamatokkal terhelt összeget vonják tőlük. Az asszony elmondta, hogy ezentúl a nyugdíjából 50 százalékot fognak levonni. Kérdésekre, hogy mire, nem tudott választ adni. Elmondta, hogy kapott egy felszólítást 150 ezer forintos fizetési kötelezettségről, de arra nem emlékszik, hogy milyen okból, a levelet meg nem találja.

A tisztázandó kérdés:

1. A letiltás okának kiderítése.

357. ESETLEÍRÁS

A kliens mentális problémával kereste fel szolgálatunkat. Piroska elmondta, hogy évekkal ezelőtt már kapcsolatban állt mentálhigiénés szakemberrel, de a család P. városba való költözése során ez a kapcsolat megszakadt. Pár hónapja a kliens élettársával és fiával visszaköltözött a városba. A családi problémák még mindig fennállnak, és állítása szerint súlyosbodtak is. A kliens nem találja a közös hangot 22 éves fiával, aki pár hónapja töltötte le 17 hónapos börtönbüntetését garázdaság miatt. A kliens édesanyja pszichés beteg, amit szintén nagyon nehezen tud kezelni, ezért kérte a segítségünket. A beszélgetés során megtudtam, hogy fia és élettársa munkanélküliek és ellátatlanok. Piroska elég összefüggéstelenül beszélt, hol ausztriai munkalehetőségét említette, hol azt, hogy képtelenek megélni csak az ő keresetéből. A szavaiból viszont azt vettem ki, hogy fia és élettársa is vállal alkalmi munkát, ismerősön keresztül dolgoznak az építőiparban, tehát a családot nem fenyegeti olyan szinten megélhetési probléma, mint ahogy azt állítja, hiszen egy nagy családi házat bérelnék, havi 80 ezer forintért, amit az ő kórházi ápolói fizetéséből nem tudnának finanszírozni. Úgy látom, hogy a kliensnek mentális támogatásra van szüksége, mert nem tudja feldolgozni édesanyjával és fiával való rendszeres konfliktusait. Ebben a mentális szakember lesz majd segítségére. A kliens ezen kívül igényelte a családsegítést is, bár állítása szerint már nem sokáig lesz Magyarországon, mert kilátásban van számára egy külföldi munka. Kértem, hogy ebben az esetben tájékoztasson.

A tisztázandó kérdések:

1. Az intézmény mentálhigiénés szakemberével való kapcsolatfelvétel.
2. A családgondozó tájékoztatja a klienst az igénybe vehető szociális ellátásokról.

358. ESETLEÍRÁS

A kliens megélhetési és foglalkoztatási problémával kereste fel a családsegítő szolgálatot. A barátnőjétől hallotta, hogy az intézményben segítséget kaphat a felgyülemlett adósságok kezelésében. Beatrix elmondta, hogy albérletben él, és mivel decemberben megszűnt a munkaviszonya, ezért azóta nem tudja fizetni sem az albérleti díjat, sem a rezsit, ami összesen 45 ezer forint havonta. Ebben az albérletben a főbérelője két fiával lakik együtt, egyedülállóként, mindenkinek külön szobája van. A fiúk édesanyja egy, a városhoz közeli faluban él, de gyakran meglátogatja őket. Beatrix nagyon jó kapcsolatot alakított ki az idős hölggyel, de állítása szerint már nagyon türelmetlen, hogy 3 hónapja nem tudott fizetni semmit. Beatrix felhívta figyelmét, hogy nem szeretné, ha főbérelője, illetve lakótársai megtudnák, hogy eljött segítséget kérni, ezért kérte, hogy ne tegyek náluk családlátogatást. Igényelné a családsegítést, de csak úgy, ha mindig ő jön be hozzánk a szolgálathoz. Beatrix nevelőintézetben nőtt fel, két testvérével együtt, akik messze laknak, és ritkán tartják a kapcsolatot, ezért mint természetes támaszok ők sem jöhetnek szóba. Tájékoztattam Beatrixot, hogy mivel ebben az albérletben szerződés nélkül lakik és a közüzemi számlák sem az ő nevére szólnak, ezért nem tudjuk őt bevonni adósságkezelésbe. A kliens folyamatosan próbálkozik munkahelykereséssel, eddig sikertelenül. Motiváltam, hogy ne adja fel, mert ha kitartóan próbálkozik, előbb-utóbb sikerülni fog állást találnia. Kérdésemre, hogy regisztrált-e a munkaügyi Központban, elmondta, hogy sajnos csak kb. 1 hete tette meg ezt a lépést. Arra nem tudott válaszolni, hogy eddig ezt miért nem tette meg, és hogy ellátás nélkül eddig hogyan tudott megélni.

A tisztázandó kérdések:

1. A munkaügyi központtal való folyamatos kapcsolattartás.
2. Átmeneti segély kérelem benyújtása a kliens részéről az önkormányzat szociálpolitikai osztályára.
3. A munkanélküli-járadék kézhezvételekor törleszti a felhalmozott lakbérhátralékot.

359. ESETLEÍRÁS

A kliens és férje megélhetési problémával kereste fel szolgálatunkat, a szociális étkeztetés igénylésének elindításához kérték a segítségünket. Mária férjével, és előző házasságából született két gyermekével (14 és 15 évesek) él együtt. Mária jelenleg állapotos, 5 hónap múlva várja ikergyermekait. Tájékoztattuk a klienst, hogy a szociális étkeztetés igényléséhez jövedelemigazolásra van szükség, mert így tudják megállapítani, hogy milyen mértékű térítési díjat kell fizetniük. Miután beadták az igényt és az igazolásokat, környezetlenulmányt fognak készíteni. Mindezek után tudják csak igénybe venni a szolgáltatást. Máriától megtudtuk, hogy ő is, és a férje is jelenleg munkanélküliek. Mária 2009. december 23-ig gyesen volt a 14 éves, tartósan beteg leánygyermekével. A kislány, akinél 5 éves korában állapították meg a Williams-szindrómát, egy közeli kisvárosban tanul egy speciális iskolában. 15 éves fia szakközépiskolában tanul. Férje rendelkezésre állási támogatásban részesül, Mária jelenleg csak családi pótlékot kap, de regisztráltatta magát a munkaügyi központban, és munkanélküli-ellátásban fog részesülni az ikrek megszületéséig. Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban nem részesülnek. Az születendő gyermekek részére gyermekruhák, kiságyak, ikerbabakocsi szerzésében kértek segítséget. Elmondták, hogy egy gyermekre számítottak.

A tisztázandó kérdés:

1. Rendszeres gyermekvédelmi támogatás iránti kérelem benyújtása a kliens részéről.

360. ESETLEÍRÁS

Az S. család egy saját tulajdonban lévő, 3 szobás komfortos, 120 négyzetméter alapterületű családi házban lakik. A család tagjai: a 48 éves S. Sándor, az édesapa, a 47 éves S. Sándorné, az édesanya, a 14 éves S. Szilvia és a 12 éves S. Szabolcs.

A férj dolgozik mint tehergépkocsi-vezető, havi 115 ezer forint munkajövedelemmel rendelkezik.

A feleség rendelkezésre állási támogatásban részesül, 8 általános végzettsége van. A munkakeresésben inaktív, elsősorban a háztartást vezeti, és a gyermekeket neveli.

A gyermekek kiegyensúlyozottak, probléma velük kapcsolatban nem merült fel.

Az áramszolgáltató tájékoztatása szerint a család villanytartozása jelenleg 300 ezer forint.

A szolgáltató havonta 42 ezer forint átalánydíjat számlázott ki. A kiszámlázott tételt a család nem tartotta jogosnak, ezért annak csak egy részét fizette ki. Ennek következtében a tartozás rohamos mértékben megnövekedett.

A ház villanyellátását a szolgáltató az elmúlt hónapban kikapcsolta. A család jelenleg aggregátort használ a villanyellátás biztosítására. Az aggregátor üzemeltetése jelentős költséget jelent a család számára.

Az áramszolgáltató ügyintézőjének tájékoztatása szerint az eddig kiszámlázott tételek alapján a család nappali és éjszakai fogyasztása is egyenlő mértékben magas, mintegy 560 és 435 kW. Mérőcserére 2005-ben, illetve 2006-ban is sor került, ezen tételek ezután sem csökkentek. E tények alapján lehetséges, hogy a vezetékek, illetve a villanybojler hibája miatt állhat fent a túlzott fogyasztás.

A 2006-ban felszerelt mérőóra műszaki vizsgálata nem jogos igény esetén mintegy 24 ezer forintba kerülne a családnak.

A tisztázandó kérdések:

1. Szociális transzferek megigénylése.
2. Villanyszerelő megbízása a vezetékek, illetve a bojler vizsgálatára.
3. Megegyezés az áramszolgáltatóval a tartozás kapcsán.
4. Kártás villanyóra felszereltetése.
5. Adósságrendezés lehetőségei.
6. Az édesanya munkaerőpiacon való elhelyezkedésének támogatása.

361. ESETLEÍRÁS

Ö. Róbertné 71 éves, egy komfort nélküli, 48 négyzetméteres önkormányzati bérlakásban él. Férje betegségben 4 évvel ezelőtt elhunyt. A bérlakás bérelőjeként az elhunyt férj, Ö. Róbert van megjelölve. A bérleti jogviszonyt bérleti díj, illetve közüzemi tartozások miatt az önkormányzat felmondta. Ö. Róbertné mint lakáshasználó tartózkodik a lakásban.

A havi bevételt számára a nyugdíja jelenti, mely 54 ezer forintot tesz ki. Ebből fizeti a lakás kiadásait.

Tartozásának pontos összegét nem tudja, állítása szerint rendszeresen fizet. A bérleménykezelő tájékoztatása alapján 81 923 forint a lakbér tőketartozása. A nyilvántartás alapján Ö. Róbertné valóban minden hónapban tesz befizetéseket, azonban azok összege a 8 évvel ezelőtti bérleti díjnak felelnek meg.

A lakás villanyszolgáltatását 21 évvel ezelőtt kikapcsolták, a villanyórát leszerelték. A szolgáltatás jelenleg is Ö. Róbert névén van. A lakásban ennek ellenére a tapasztalatok alapján van áramszolgáltatás. Ö. Róbertné szerint csak „rosszul kötötték ki”, de vélhetően a szomszédoktól vagy illegálisan vételezi azt. Az áramszolgáltató tájékoztatása szerint a tartozás elévült. Amennyiben Ö. Róbertné vállalja az új villanyóra felszerelésének költségeit, a villanyszolgáltatás visszaállítható lesz.

Ö. Róbertné a hideg beálltával szomszédjánál melegszik. A lakás fűtését szükség esetén olajradiátorral oldja meg.

Élelmezése a szociális étkeztetésen keresztül megoldott.

A tisztázandó kérdések:

1. Gondnokság alá helyezés lehetősége.
2. Adósságkezelés kérdése.
3. Villanyszolgáltatás rendezése.
4. Védendő fogyasztói státusz igénylése.
5. Fűtés lehetőségének rendezése.
6. Önkormányzati bérlakás átíratása.
7. Háztartás-gazdálkodás racionalizálása.

362. ESETLEÍRÁS

Az óvodától érkezett jelzés a gyermekjóléti szolgálathoz, hogy T. Károly és T. Balázs 4 éves ikergyermekekért nagyapjuk rendszeresen alkoholos állapotban megy a nap végén, hogy hazavigye őket az intézményből.

A gyermekjóléti szolgálat otthonában kereste fel a családot a késő délutáni órákban. A lakásban csak a két gyermek tartózkodott. A családgondozó a lépcsőházban megállva, a lakásba nem lépve érdeklődött a szülők hollétéről. A gyermekek elmondták, hogy nagyapjuk vigyáz rájuk, aki a boltba ment éppen. A beszélgetés közben hazaérkezett a nagyapa is, aki láthatóan erős alkoholos befolyásoltság alatt állt. A kommunikációtól elzárkózott.

A családgondozó felvette a kapcsolatot a 32 éves T. Zoltán és a 31 éves T. Zoltánné szülőkkel. A szülők elmondták, hogy többnyire délutáni műszakban dolgoznak. Az apa operátorként egy összeszerelő üzemben, az anya takarítónőként egy személyfuvarozási cégnél. Gyermekeik felügyeletét az édesapa apjára, a 63 éves T. Csabára bízák.

A szülőkkel való beszélgetés során kiderült, hogy kettejük kapcsolata is konfliktusoktól terhelt. A viták okát elsősorban megélhetési problémáikra vezették vissza. Saját tulajdonukban álló 54 négyzetméteres lakásuk fenntartását nehezen tudják kigazdálkodni. Jelenleg 57 ezer forint villanytartozásuk van, a szolgáltató kikapcsolási felszólítást küldött.

A tisztázandó kérdések:

1. Család- és párterápia.
2. A gyermekek felügyeletének megszervezése.
3. A szülők időbeosztásának átstrukturálása.
4. Adósságrendezés lehetőségének vizsgálata.
5. Védelembe vétel szükségességének vizsgálata.

363. ESETLEÍRÁS

A 46 éves V. Éva 6 éve elvált férjétől a 45 éves Z. Róberttől. A házasság felbontása után egy 16 millió forint értékű ingatlan és egy másfél millió forint értékű gépkocsi került megosztásra. A vagyonmegosztásból származó részből Éva édesanyjával közösen ingatlant vásárolt, ahová fiával, a 24 éves Z. Árpáddal és édesanyjával, a 62 éves V. Nándornéval közösen költöztek.

V. Éva és édesanyja, V. Nándorné a fele-fele arányban tulajdonolt mintegy 110 négyzetméteres családi ház megvásárlásakor a vételi érték előteremtéséhez jelzáloghitelt vettek fel. A hitel 5 éves futamidőre szól, összege 2 millió forint.

V. Éva adminisztrátorként dolgozik egy irodában, jövedelme 90 ezer forint, édesanyja nyugdíjas, 71 ezer forint a nyugdíja.

Z. Árpád hentesként dolgozott egy élelmiszerboltban, azonban egy súlyos immunbetegség miatt tartós táppénzes állományra szorult. Időközben a boltot bezárták, munkahelye megszűnt. A táppénzes állomány, a munkanélküliségből adódó jövedelemhiány, illetve a gyógyszeres kezelés finanszírozása jelentős bevételcsökkenést, illetve kiadásnövekedést eredményezett. A családi költségvetés felborulása következtében a család elmaradt a hiteltörlesztéssel, a pénzügyi helyzet kilátásba helyezte az ingatlan elárverezését.

V. Nándorné korához képest jó mentális állapotban van, mozgása nehézkes, a történetek nagyon megviselik őt.

Éva elmondta, hogy több személyi kölcsönt is felvett adóssága törlesztése érdekében, így a havi részletfizetési kötelezettsége a hitelezők felé mintegy havi 110 ezer forint. A család megélhetése a hiteltörlesztések miatt jelentősen megnehezült. Étkezésük jelenleg csak részben megoldott, Árpád gyógyszerzése pedig kiegyensúlyozatlan.

A tisztázandó kérdések:

1. Adósságkezelés lehetőségének vizsgálata.
2. Hitel átütemezés lehetőségének vizsgálata.
3. Róbert elhelyezkedésének támogatása.
4. Mentális segítségnyújtás.
5. Étkeztetés megszervezése.

364. ESETLEÍRÁS

A 29 éves R. Magdolna férjével, a 30 éves R. Gáborral közösen neveli 6 éves gyermeküket R. Pált. A család egy kétszobás, összkomfortos saját tulajdonú lakásban él.

R. Magdolna ápolónőként, Gábor fuvarozó magánvállalkozóként dolgozik.

Magdolna elmondta, hogy férje megrendeléseinek száma az elmúlt fél évben jelentősen lecsökkent. Minimális tartalékaikat rövid időn belül felélték, jelentős közüzemi díjhátralékot halmoztak fel. Jelenleg szinte kizárólag az ápolónői fizetéséből és a gyermek után járó családi pótlékból élnek.

A távhőszolgáltató felé fennálló több mint 300 ezer forintos tartozás miatt a lakásban felfüggesztették a szolgáltatást. A lakást a család jelenleg hőszugárral fűti.

Az áramszolgáltató felé 23 ezer forint, a lakásszövetkezet felé pedig 70 ezer forint tartozásuk van. Az áramszolgáltató 8 napos határidő megjelölésével fizetési felszólítást küldött, nemteljesítés esetén kikapcsolást helyezett kilátásba.

A lakás megvásárlásához felvett banki hitel egyhavi, 76 ezer forintos törlesztőrészletével is el vannak maradva.

Jelenleg egy általuk kedvezőbbnek tartott konstrukcióra váltás van folyamatban. Jelenlegi jövedelmi viszonyaik között azonban kérdéses a folyamatos hiteltörlesztés realitása.

Az édesapa elmondása szerint egy nagyobb fuvarozó cégnél vállal jövő hónaptól alkalmazottként állást. Terve szerint vállalkozását felszámolja, kisteherautóját értékesíti.

Anyagi problémáik a gyermekük nevelésére is kihatnak. A gyermek ellátásához jelenleg nagyon szűkösen adottak a feltételek, a hónap végén azt baráti kölcsönökből, vagy egyáltalán nem tudják megoldani. A gyermek ruháztatása jelenleg megoldott, de az évszakváltással ez is problémát jelent majd.

A tisztázandó kérdések:

1. Moratórium kérése az áramszolgáltatónál.
2. Közüzemi hátralékok adósságkezelése.
3. Banki hitel átütemezésének racionális vizsgálata.
4. Vállalkozás felszámolásának, befolyt bevétel felhasználásának tervezése.
5. Védelembe vétel szükségességének vizsgálata.
6. Végrehajtás esetén a lakás saját erőből történő értékesítése.

365. ESETLEÍRÁS

A 16 éves U. Annát a 67 éves U. Ottóné, a nagymama neveli saját tulajdonú, kétszobás, 60 négyzetméteres otthonában.

A gyermek törvényes képviselte rendezetlen. A gyermek a 36 éves Á. Hedvignél, az édesanyjánál van hivatalosan helyezve, azonban pár hetes kora óta az apai nagymama neveli. Az elmúlt évben a 37 éves U. László, az édesapa is hazaköltözött édesanyjához, azonban a gyermek nevelésében és ellátásában nem vesz részt.

A gyermeket az édesanya havi rendszerességgel, de előre nem egyeztetett időpontokban látogatja. A találkozások és az ennek kapcsán szervezendő közös programok véletlenszerűsége több esetben okozott már konfliktust.

A szülők: U. László, az édesapa és Á. Hedvig, az édesanya nem tartják szükségesnek a gyermek törvényes képviselőjének rendezését.

Az édesanya fennálló családi problémái miatt lánya nevelésében minimálisan tud részt vállalni, Annát nem kívánja magához venni. A kiskorúnak édesapjával állandó konfliktushelyzete adódik, emiatt Anna nem szívesen tartózkodik jelenlegi otthonában sem.

Anna fokozottan érdeklődik a fiúk iránt, kapcsolat kialakításának elsődleges szempontja szexuális célzatú. Több esetben előfordult, hogy a nagymamával megbeszélt időpontban nem, csak órákkal később ért haza. Utólag sem számolt be arról, hol és kivel töltötte az említett időt. Anna igazolt iskolai hiányzásainak száma lényegesen meghaladja a megengedett 250 órát, emiatt évismétlésre kerülhet sor.

Nemrég Anna a nagymama engedélye nélkül otthonról eltávozott, és két napig ismeretlen helyen tartózkodott. A nagyszülő bejelentést tett a rendőrkapitányságon. Annát a rendőrök vitték haza otthonába.

A lány cselekedeteinek súlyát nem tudja felmérni.

A tisztázandó kérdések:

1. A gyermek törvényes képviselőjének rendezése.
2. Anna pszichológiai vizsgálata.
3. Fogamzásgátlással, szexualitással kapcsolatos tanácsadás.
4. Átmeneti nevelésbe vétel lehetőségének vizsgálata.
5. Iskolai felzárkóztatás.
6. Iskolaváltás, magántanulóság lehetőségének vizsgálata.

366. ESETLEÍRÁS

A D. család egy 50 négyzetméter alapterületű, összkomfortos bérlakásban él. A lakásban 2 szoba, fürdőszoba, konyha és előszoba található. A lakás jó állapotú, tiszta és rendezett. A család egyetlen gyermekének, a 14 éves D. Zoltánnak külön szobája van. A szülők, a 36 éves D. Ferenc és a 35 éves D. Ferencné 15 éve élnek házasságban.

A család jövedelmét az édesapa, az édesanya fizetése és a családi pótlék képezi. Az édesapa külföldön vállal munkát. Emiatt keveset tartózkodik otthon. Az édesanya két műszakban dolgozik egy varróműhelyben. A család a külföldön szerzett bérjövedelemnek köszönhetően az átlagosnál ideálisabb anyagi lehetőségekkel bír.

Zoltán tanulmányi eredménye nagyon gyenge. Bukásmentes félévi eredmény után hét tantárgyból áll bukásra, így veszélybe kerülhet középiskolai továbbtanulása. Emellett kisebb, de gyakori magatartási problémák is jellemzik.

Az édesanya elmondta, hogy Zoltán akaratos gyermek, kapcsolatukat kommunikációs zavarok jellemzik, melyek Zoltán kamaszkorából is adódnak. Az édesanya saját bevallása szerint esetenként aránytalan engedményeket tesz gyermekének a köztük kialakult konfliktus rendezése érdekében.

Az édesanya tanácstalan fia iskolai eredményeivel kapcsolatban. Úgy gondolja, hogy Zoltán kisebbségi érzésekkel küzd, melyek alacsony és vékony testalkatából adódnak. Több figyelmet igényel, mert érzékeny gyermek, viszont munkahelyéből adódóan kevés időt töltenek együtt.

Az iskola javasolta a magántanulói státuszt a gyermek számára, azonban a szülők ezt elutasítják. Az iskola utalást tett rá, hogy amennyiben a gyermek nem lesz magántanuló, eltanácsolják az iskolából.

A tisztázandó kérdések:

1. A magántanulói jogviszony jogi kereteinek tisztázása.
2. A gyermek pszichológiai vizsgálata.
3. Családterápia.
4. Következetes nevelési módszerek kialakítása.
5. Zoltán tanulmányi felzárkóztatása.

367. ESETLEÍRÁS

N. Béláné 44 éves, együtt él férjével, a 45 éves N. Bélával és 16 éves gyermekükkel, N. Jánossal.

János több esetben került konfliktusba társaival az iskolában. Nemrég egy verekedés során eltörte egy évfolyamtársa orrát. A sértett szülei feljelentést tettek, az ügyben garázdaság és súlyos testi sértés gyanújával a rendőrség nyomozást kezdeményezett. Jánost gyanúsítottként hallgatták ki.

Két hete egy mobiltelefon eltűnése kapcsán is meggyanúsították az iskolában, azonban bizonyíték hiányában az ügynek nem lett folytatása.

Az elmúlt héten szülői értekezleten az iskolaigazgató tájékoztatta az édesanyát, hogy két hét haladékosan ad a gyermeknek magatartása javítására, ellenkező esetben eltanácsolják az iskolából.

Az édesanya bevallása szerint nehezen értenek szót gyermekükkel. Több esetben próbáltak már leülni, és hármasan megbeszélni a problémákat, de János valamennyi esetben elzárkózott ettől.

A szülők jelenleg munkanélküliek. Elmondásuk szerint az ebből adódó nehézségek az utóbbi időben rendszeres konfliktusforrások voltak kettejük között. Gyermekük számára sok esetben nem tudnak olyan anyagi körülményeket biztosítani, amilyeneket korábban.

N. Béláné eladó tanfolyamot végzett, évekig egy élelmiszerboltban dolgozott, de munkaviszonyát megszüntették, mikor tavalyi évben a boltot bezárták.

Férje, N. Béla géplakatos, 26 évig dolgozott egy faipari üzemben, négy műszakban. Az üzemet megrendelések hiányában bezárták, munkanélkülivé vált. Jövőbeni tervei között szerepel, hogy külföldön vállal munkát. Nemrég a helyi műanyagdarálóban is dolgozott két hónapig, azonban megrendelés hiányában elbocsátották.

A tisztázandó kérdések:

1. Védelembe vételi eljárás kezdeményezése.
2. János jogi képviselete.
3. Magántanulói státusz.
4. A munkaerőpiacon való elhelyezkedés támogatása.
5. Segítségnyújtás a szociális transzferek igénylésében.
6. A gyermek pszichológiai vizsgálata.
7. Családterápia.

368. ESETLEÍRÁS

A 34 éves G. Ildikó édesanyjával, a 64 éves G. Lászlónéval él egy kétszobás, saját tulajdonú családi házban. G. Ildikó rokkantnyugdíjas, G. Lászlóné nyugdíjas. A család bevétele összesen 112 ezer forint.

Ildikó gyermeke, a 13 éves Péter átmeneti nevelt, gyermekotthonban van elhelyezve. Az átmeneti nevelés indoka a szülői elhanyagolás volt. Ildikó képtelen volt a gyermek nevelése kapcsán szükséges szülői feladatok ellátására. Péter igazolatlanul hiányzott az iskolából, több alkalommal napokra ismeretlen helyre távozott, bolti lopások miatt büntetőeljárást kezdeményeztek ellene.

A gyermek nevelőotthonba kerülését követően az édesanya hónapokig nem tartotta vele a kapcsolatot. Péter több alkalommal a nevelőotthonból is ismeretlen helyre távozott, rendőrök állították elő, és szállították vissza az otthonba.

Az aktív családgondozásnak köszönhetően a család az utóbbi időben szombatonként rendszeresen látogatja a gyermeket.

A család szegényes körülmények között él, villanyukat kikapcsolták, mindegy 92 ezer forint tartozást halmoztak fel.

A tartozás összegét az áramszolgáltató központja megerősítette, tájékoztatásul elmondták, hogy a visszakapcsoláshoz a teljes összeget ki kell egyenlíteni, továbbá a visszakapcsolás díja 12 500 forint.

Korábban a család igényelte a szociális étkeztetést, azonban a térítési díjat nem fizették, így jelenleg nem kapnak étkeztetést. Élelmezésüket maguk oldják meg. Az étkezések rendszertelenek, az élelem minősége, az alapanyagok tárolásának körülményei nem megfelelőek.

Ildikó és édesanyja természetes támasza Ildikó féltestvére, a 37 éves Ágnes, aki gondozónőként dolgozik egy bölcsődében. Férje festő munkát végez. Anyagi forrásuk nekik is szűkös, de Ildikó egy hiteltartozását így is ők fizetik.

A család egy pénzügyintézetnél hitelkártyát is igényelt, mely miatt most G. Lászlóné nyugdíját letiltás terheli.

A tisztázandó kérdések:

1. Adósságkezelés lehetőségének vizsgálata.
2. Hitelrendezés lehetőségének vizsgálata.
3. Kártyás villanyóra felszerelése.
4. Háztartás-gazdálkodás racionalizálása.
5. Gondnokság alá helyezés lehetőségének vizsgálata.
6. Gyermek hazagondozása.
7. Szociális étkeztetés szervezése.

369. ESETLEÍRÁS

A 24 éves Í. Judit gyermekével, Í. Gáborral kereste fel a családok átmeneti otthonát, és kérte az otthon szakembereinek segítségét.

Elmondta, hogy gyermeke egy hónapja született. Eddig élettársával, a 23 éves F. Jánossal közösen élt albérletben.

Judit a terhességét megelőző két évben egy gyárban dolgozott összeszerelőként. Jelenleg gyesen van.

Judit elmondása szerint minden kétséget kizáróan F. János a gyermek édesapja, azonban János nem ismeri el az apaság tényét. Az elmúlt pár hónapban a kettejük közötti konfliktusok egyre súlyosbodtak. János egyre nyilvánvalóbbá tette, hogy nem vállalja a gyermek apaságát, illetve nevelését sem. A szülést követően a konfliktusok tettelegességgig fajultak, majd F. János kizárta az albérletből Juditot gyermekével, illetve néhány használati tárgyával együtt.

Í. Judit bevételi forrása a gyermekágyi segély, illetve családi pótlék. Iratai nincsenek. A családok átmeneti otthonába a legszükségesebb használati tárgyaival érkezett. Elmondása alapján holmijait az albérlet épülete előtt, az utcán, illetve az albérletben hagyta.

Arcán, karján, lábán, friss sérülések és hegek láthatók. Ezek egy része kezeletlen.

Í. Juditnak természetes támasza nincsen. Édesanyja néhány éve elhunyt, édesapjával kapcsolata megszakadt.

Judit láthatóan tanácstalan gyermeke ellátásával, nevelésével kapcsolatos alapvető gyakorlati kérdésekben.

A tisztázandó kérdések:

1. Családok átmeneti otthonában való beköltözés.
2. Látteletvétel.
3. Testi sértés kapcsán feljelentés megtétele.
4. Anyasági támogatás megigénylése.
5. Apaság vizsgálatának kérdése.
6. Önkormányzati bérlet igénylése.
7. Rendszeres gyermekvédelmi támogatás igénylése.
8. Szociális étkeztetés igénylése.
9. Védőnői tanácsadás.

370. ESETLEÍRÁS

B. Gabriella 30 éves, élettársával, a 26 éves Z. Emillel közösen nevelte két négyéves ikergyermeüket, Z. Máriát és Z. Évát.

A pár és a gyermekek együtt éltek a közösen, jelzáloghitelre vásárolt ingatlanukban.

Az ingatlan tulajdonjoga fele-fele arányban illeti Gabriellát, illetve Emilt. Mindketten 4–4 millió forint készpénzzel támogatták az ingatlanvásárlást. A vételi ár fennmaradó részére vettek fel hitelt 5 millió forint értékben, 10 év futamidőre.

Az édesapa hegesztőként dolgozik egy összeszerelő üzemben, 112 ezer forint a nettó bérjövedelme. Az édesanya gyermeknevelési segélyben részesül, illetve nevére érkezik a két gyermek után járó családi pótlék is.

A közelmúltban Gabriella és Emil között megromlott a kapcsolat. A konfliktusok forrása anyagi jellegű. Hitelük törlesztőrészleteit nem tudták fizetni, szerződésüket rövid időn belül felmondta a pénzintézet. Az ingatlan árverezés alatt áll, a közeljövőben kerül sor az első körben történő árverezés időpontjának kitűzésére. Gabriella és Emil a végrehajtás kapcsán nem rendelkezik naprakész információkkal, részben konfliktusos kapcsolatuk, az összetartás hiánya, részben a végrehajtást szervező cég hiányos kommunikációja, a megfelelő jogi képviselő hiánya miatt.

Gabriella nemrég elköltözött szüleihez, a gyermekek Emillel maradtak. Gabriella elmondása szerint ikergyermekeit Emil szüleinek utasítására nem láthatja. Emil és szülei nevelik őket. Gabriella telefonon beszélhet gyermekeivel.

Gabriella szeretné rendezni kapcsolatát Emillel, meglátása szerint Emil is nyitott erre, azonban szülei jelentős nyomást gyakorolnak rá.

A tisztázandó kérdések:

1. Végrehajtás felfüggesztése.
2. Ingatlan önállóan történő értékesítése.
3. Kölcsön rendezésének vizsgálata.
4. Családterápia lehetősége.
5. Gyermekelhelyezési per kezdeményezése a bíróságon.
6. Gyermekláthatás rendezése.

371. ESETLEÍRÁS

O. Gabriella 33 éves, egyedül neveli három gyermekét. Két gyermeke, a 8 éves B. Tamás és a 7 éves B. Barbara B. Ádámmal folytatott élettársi kapcsolatából született. A harmadik gyermek, a 4 éves S. Sándor, S. Péterrel folytatott élettársi kapcsolatából született.

Az édesanya gyermekeivel egy 54 négyzetméteres, 1 plusz 2 félszobás, önkormányzati bérlakásban él.

Egyik gyermek édesapja sem tart sem vele, sem a gyermekekkel kapcsolatot, jelenleg ismeretlen helyen tartózkodnak. Gyermektartásdíjat nem fizetnek.

Gabriella állami gondozottként nőtt fel, szüleit nem ismeri. Gyermekei nevelkedésének fizikai feltételeit biztosítja, azonban nevelésük kapcsán nehézségekkel küzd.

Gabriella jelenleg takarítónőként dolgozik egy takarítócégnél. Reggel 6.00 órától 14.00 óráig dolgozik. Fizetése 68 ezer forint, a jövedelmet a családi pótlék egészíti ki.

Munkaidejének beosztása miatt a gyermekek reggeli iskolába, illetve óvodába kísérését a szomszédban lakó barátnőjére bízta.

Gabriella önkormányzati bérlakásuk fenntartását nagy nehézségek árán tudja csak fedezni. Két évvel ezelőtti munkanélkülisége során 280 ezer forint lakbértartozást halmozott fel. Jelenleg lakáshasználó jogcímen él a család az ingatlanban.

A bérleménykezelővel részletfizetési megállapodást kötött. A befolyt jövedelméből 30 ezer forintot a lakbérhátralék rendezésére fordít. A megállapodás értelmében a befizetések elmaradása esetén a bérleménykezelő végrehajtást kezdeményezhet. A gyermekek ellátására fordítható pénzösszeg ezáltal meglehetősen korlátozott.

A lakás berendezése, a gyermekek használati tárgyai régiek, rossz állapotúak. A gyermekeknek kevés játékuk van, környezetük ingerszegény.

A tisztázandó kérdések:

1. Adósságkezelésbe való bevonás lehetőségének vizsgálata.
2. Gyermektartásdíj megelőlegezése.
3. Rendszeres gyermekvédelmi támogatás igénylése.
4. Szociális transzferjövödelmekre való jogosultság vizsgálata.
5. Hátraléktörlesztés átütemezése.
6. Nevelési tanácsadó vizsgálata.
7. Bútorok, játékok beszerzése.
8. Háztartási, életvezetési ismeretek átadása.

372. ESETLEÍRÁS

É. Árpád 38 éves, feleségével, a 37 éves É. Árpádnéval és két gyermekével, a 13 éves É. Diánával és a 2 éves É. Klárával él egy 3500 lakosú kistelepülésen található családi házban.

Árpád targoncakezelőként dolgozik egy közeli gyárban, jövedelme 87 ezer forint. Felesége gyesen van kisebbik gyermekükkel. Jövedelmüket a családi pótlék, illetve az édesapa hétvégeként vállalt alkalmi munkái egészítik ki.

A családi ház villanyellátása két mérőkörre osztott, mivel a ház egyik részében a korábbi tulajdonos egy asztalosműhelyt működtetett. A család a korábbi műhelyhelyiséget lakószobává, illetve fürdőszobává alakította, a mérőórát azonban nem szereltette le, az továbbra is aktív maradt. A család a mérőórán mért fogyasztást az öt évvel ezelőtti beköltözés óta nem vette figyelembe. A mérőórán mért fogyasztás jelenleg 110 ezer forint tartozást mutat.

A család a ház másik villanyóráján, mely a család fogyasztásának döntő hányadát méri, védendő fogyasztói státusz került megállapításra. Ezen az órán 61 ezer forint tartozás van.

Az áramszolgáltatóval felvették a kapcsolatot. Az áramszolgáltató tájékoztatása szerint egy háztartásban két mérőóra nem lehetséges a védendő fogyasztói státusz kérelmezése.

A család részletfizetési kedvezményt kapott az áramszolgáltatótól, de sem a megállapított törlesztőrészt, sem az aktuális villanyszámlát nem fizetik.

Véleményük szerint irreális, hogy az áramszolgáltató nem tájékoztatta őket arról, hogy van még egy aktív mérőóra a házban, és az is, hogy a befizetéseiket részben ezen órára számlázott hátralékok rendezésére folyósította tovább.

A tisztázandó kérdések:

1. Villanyszerelő keresése, egy mérőkörre való átszerelés.
2. Használaton kívüli villanyóra leszereltetése.
3. Tartozás jogszerűségének tisztázása
4. Háztartás-gazdálkodás racionalizálása.
5. Lakásfenntartási támogatás megigénylése.
6. Villanyszámla-hátralék kifizetésére költségterv készítése.
7. Kártyás villanyóra felszereltetése.

373. ESETLEÍRÁS

R. Béla 49 éves, két nagykorú gyermekével, a 21 éves R. Dáviddal és a 24 éves R. Krisztiánnal él egy háztartásban. Az ingatlan saját tulajdonuk, 90 négyzetméteres, három szobás. Béla felesége néhány éve agyvérzésben elhunyt.

A gyermekek felsőfokú oktatási intézményben tanulnak a fővárosban.

Az édesapa a polgári védelemnél dolgozik. R. Béla az elmúlt 3 hónapban kórházban feküdt. Rákos megbetegedést diagnosztizáltak nála. A kezelés során kemoterápiás kezelést kapott. A kapott sugárkezelések legyengítették, a nagy mértékű fogyás miatt jelenleg testsúlya rendkívül alacsony, mintegy 50 kg. Pár napja bocsátották otthonába.

Kizárólag a szakorvos által felírt tápszert fogyaszthatja, asszisztens állítja be napi infúzióadagját. Gyógyszereinek kiváltása jelentős terhet jelent. Jelenlegi jövedelmi viszonyai, illetve kiadásai mellett nem tudja finanszírozni gyógykezelése költségeit.

Gyermekei iskolai tanulmányainak finanszírozás eddig is jelentős kiadásokkal járt, nem tudja, a jövőben honnan teremti elő a költségek fedezetét.

A két gyermek felajánlotta annak lehetőségét, hogy apjuk egészségi állapotának normalizálódásáig felfüggesztik tanulmányaikat, és munkát keresnek. Béla szeretné, ha erre nem kerülne sor, nem akarja negatívan befolyásolni fiai életét.

Béla láthatóan nemcsak fizikálisan, de mentálisan is nagyon megviseli a betegség. Fiain kívül testvérére is számíthat. Naponta többször felkeresi őt, főz a hétköznapiakban, és a mosást is ő vállalja.

Felmerült annak lehetősége is, hogy eladják, vagy bérbe adják a jelenleg tulajdonolt ingatlant. Egy esetleges bérbeadás esetén Béla a testvéréhez költözhetne, a bérleti díjból befolyt összeg pedig növelhetné bevételeit.

A tisztázandó kérdések:

1. Pszichológiai támogatás.
2. Bevételek és kiadások számbavétele.
3. Ingatlan értékesítésének, bérbeadásának lehetősége.
4. Közgógyellátás.
5. Szociális transzfer jövedelmek biztosítása.
6. Gyermekek számára ösztöndíj igénylése a megváltozott körülményekre tekintettel

374. ESETLEÍRÁS

H. János 47 éves, jelenleg 69 éves édesapjával, H. Lászlóval él egy kétszobás, önkormányzati bérlakásban. H. László súlyos tüdőbeteg, állapota miatt nehezen mozog, napjai nagy részét ágyban fekvő betegként tölti.

János apja gondozása révén ápolási díjban részesül. Munkaviszonya utoljára 12 éve volt. Alkoholbetegségét maga is elismeri, de véleménye szerint bármikor le tudná tenni az italt. Napjait inaktívan tölti. János gyomorproblémákra panaszskodik. Nem emlékszik rá, hogy orvosnál mikor járt utoljára.

László nem rendszeresen, de hetente több alkalommal fogyaszt nagyobb mennyiségű alkoholt, illetve tüdőbetegsége ellenére dohányzik is.

A két férfi étkezése nem megoldott. Rendszertelenül fogyasztanak kizárólag hideg élelmet. Az élelem tárolására nincs lehetőség, a háztartásban nincs hűtőszekrény. A lakás higiénés viszonyai nem megfelelőek, kosz, rendetlenség uralkodik. Nagy a fertőzésveszély.

A lépcsőház lakói több esetben tettek panaszt a bérleménykezelőnél az elviselhetetlen bűz, illetve a rendszeres hangos veszekedés miatt. A bérleménykezelő felszólította őket, hogy bérlakásukat rendeltetésszerűen használják, illetve kilátásba helyezte a bérleti jogviszony felmondásának kezdeményezését.

A két férfinak természetes támasza nincs. H. Lászlóné körülbelül húsz évvel ezelőtt balesetben hunyt el.

Jelenleg a külvilágtól elzárkózottan élnek, a lakásból János a közeli boltba mozdul csak ki. László nyolc éve nem mozdult ki a lakásból.

A tisztázandó kérdések:

1. Szenvedélybetegségének kezelése.
2. Ápolási díj felvételének jogossága.
3. Szociális étkeztetés.
4. Kapcsolatfelvétel karitatív szervezetekkel.
5. H. László házi gondozása.
6. János orvosi vizsgálata.
7. Lakás tisztítása, fertőtlenítése.
8. Rendeltetésszerű használat kérdése.
9. Háztartási, életvezetési ismeretek átadása.

375. ESETLEÍRÁS

R. Gábor 36 éves, egyedül neveli két gyermekét, a 9 éves R. Petrát és a 7 éves R. Dénest. Felesége, a 34 éves Z. Mária egy éve öngyilkosságot kísérelt meg. Kórházi kezelését követően elhagyta a családot, és egy közeli kistelepülésre költözött édesanyjához, H. Zoltánnéhoz.

Mária rokkantnyugdíjas, mentális-pszichiátriai problémái miatt állandó orvosi kontrollra és folyamatos gyógyszerezésre szorul.

Az apa jelenleg közfoglalkoztatásban vesz részt. A család jövedelme a 63 ezer forintos munkabéréből, a családi pótlékból, valamint az édesanya által rendszeresen gyermektartásdíj gyanánt fizetett, alacsony, 12 ezer forintos összegű díjból tevődik össze.

A család egy 54 négyzetméteres, kétszobás, saját tulajdonú lakásban él. Az édesapa nehézségekkel küzd a gyermekek eltartása, valamint a lakhatásuk költségeinek fedezése kapcsán. Jelenleg 43 ezer forintos közösköltség-hátralékuk van.

A gyermekek az édesanyjával rendszeresen tartják a kapcsolatot, de csak felügyelet mellett találkozhatnak vele. A gyermekek számára feldolgozatlan édesanyjuk öngyilkossági kísérlete, különköltözése. Az édesapa saját bevallása szerint képtelen a helyzet kezelésére. Gyermekeinek képtelen megnyugtató magyarázatot adni.

A gyermekek elhelyezése, a szülői jogok tisztázása nem tisztázott, az édesapa jelenlegi helyzetükben nem érzi fontosnak ennek rendezését.

A tisztázandó kérdések:

1. A gyermekek elhelyezése, a szülői jogok tisztázása.
2. A láthatás kereteinek tisztázása.
3. Rendszeres gyermekvédelmi támogatás megigénylése.
4. Lakásfenntartási támogatás megigénylése.
5. A gyermekek pszichológiai vizsgálata.
6. Édesapa elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedésének támogatása.

376. ESETLEÍRÁS

A G. család egy saját tulajdonú összkomfortos, kétszobás, 58 négyzetméteres lakásban él. A család tagjai: G. Barnabás, édesapa (44 éves), G. Barnabásné, édesanya (42 éves) és gyermekük, G. Balázs (17 éves).

A család nehéz anyagi körülmények között él. Az édesapa egy tetőfedő cégnél dolgozott ácsként, azonban munkaviszonya három hónapja megszűnt. Jelenleg alkalmi munkák vállalásával tesz szert jövedelemre, havonta átlagosan 85 ezer forintra.

Barnabás korábbi munkáltatója nem adja ki a szükséges jövedelemigazolást, illetve a munkaviszony megszüntetéséről szóló iratokat. A munkaügyi központban iratok hiányában nem tud regisztráltatni, állás-keresési támogatást igénybe venni, képzésen részt venni, továbbá más munkáltatónál való elhelyezkedése sem lehetséges.

Az édesanya jelenleg rendelkezésre állási támogatásban részesül. Gerincproblémái miatt az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedésére nincs lehetőség. Munkaképesség vizsgálaton nem járt, pontos orvosi diagnózis gerincbántalmi kapcsán sem készült. 8 általános iskolai végzettsége szintén korlátozza a potenciálisan betölthető álláshelyek körét.

A család ingatlanában a villanyszolgáltatást már 2008-ban kikapcsolták, mivel nagy összegű (321 ezer Ft) hátralékot halmoztak fel. Azóta a villanyt szomszédjuktól vételezik, akinek ezért minden hónapban 7000 forintot adnak ellenértékként. Villanyáramot a lakás világítására, hűtő, televízió, valamint egy forgótárcsás mosógép üzemeltetésére használnak. A jelenlegi villanytartozást további 23 ezer forint késedelmi kamat is terheli, így a jelenlegi tartozás összértéke 344 ezer forint.

A család további tartozást halmozott fel a gázdíj és a közös költség fizetése terén is. Előbbi 22 ezer forint, utóbbi 38 ezer forint értékű jelenleg.

A tartozások miatt az édesapa jövedelmét letiltás terhelte, azonban munkaviszonya megszűnte után nincs olyan jövedelme, amit tiltani lehetne. A végrehajtást végző cég kilátásba helyezte az ingatlan árverezését is.

Az édesanya és gyermeke ruhatára meglehetősen szűkös, új ruhadarabokra lenne szükségük, azonban nincs pénzük ezek megvételére.

A tisztázandó kérdések:

1. Az adósságrendezés lehetőségeinek vizsgálata, a háztartás-gazdálkodás racionalizálása.
2. A végrehajtást végző céggel megegyezés a hátralékrendezés módjáról.
3. G. Barnabásné munkaképesség-csökkenés vizsgálata.
4. G. Barnabásné továbbképzése.

377. ESETLEÍRÁS

L. Petra 46 éves, egyedül neveli két gyermekét, a 13 éves S. Orsolyát és a 14 éves S. Balázst. Férjétől házasságuk megromlása miatt 5 éve elvált.

Petra 2005-ben szenvedett autóbalesetet, melynek következtében egyensúlyzavara van, jobb oldali veséjét eltávolították. Ötven százalékos munkaképesség-csökkenést állapítottak meg nála.

Petra korábban egy védett munkahelyen dolgozott, jelenleg regisztrált munkanélküli. Az álláskeresésben rossz egészségi állapota következtében inaktív. Állapota az utóbbi időben sokat romlott, gyakori rosszulléttel, szédüléssel küzd, melyek ellehetetlenítik mindennapjait. Egészségi állapotának romlása, a haszontalanság érzése mentális állapotát is jelentősen befolyásolta negatív irányban. A személyes találkozás tapasztalatai alapján kommunikációja minimális, motiválatlan, arca kifejezéstelen, szeme üres tekintetű.

Mindezt a kliens is megerősítette. Elmondta, hogy az elmúlt hetekben kiskorú gyermekei ellátása is jelentős nehézségekbe ütközött.

A fogorvos javasolta a két gyermekének a fogszabályozó használatát. Az édesanya jelenleg nem tudja vállalni a fogszabályzással járó költségeket, igaz, nem is ismeri annak költségvonzatát, támogatási lehetőségeit.

A család jelenlegi lakhelyétől egy 180 kilométerre fekvő városban külön élő S. Zoltán édesapa nemrég meglátogatta a gyerekeket. Semleges helyen találkoztak, mivel az édesanya nem akarta, hogy az édesapa otthonukban tegyen látogatást. Ennek ellenére a szülők viszonya konfliktusmentes, mindketten kompromisszumkésszek.

Zoltán jelenleg élettársi kapcsolatban él saját tulajdonú ingatlanában, rendezett anyagi és családi körülmények között.

A gyermekek édesapjukkal való kapcsolata kiegyensúlyozott, az édesapa igyekszik lehetőségeihez mérten gyakran látogatni őket, és rendszeresen fizeti a gyermektartást is.

A tisztázandó kérdések:

1. Az édesanya rokkantosságának felülvizsgálata.
2. Szakorvosi vizsgálat megszervezése.
3. Tartós orvosi kezelés esetén helyettes szülői szolgáltatás megszervezése.
4. Kapcsolatügyelet szükségességének kérdése.
5. Gyermekelhelyezés felülvizsgálata.
6. Szociális transzferjövedelmek megigénylése.
7. A gyermekek fogszabályzásának finanszírozása.

378. ESETLEÍRÁS

R. Tamásné két gyermekével, a 6 éves R. Nórával és a 8 éves R. Tihamérral, valamint édesanyjával P. Lászlónéval él egy két és fél szobás, összkomfortos lakásban. A lakás P. Lászlóné tulajdona.

R. Tamásné 5 éve külön él férjétől, R. Tamástól, aki azóta új élettársi kapcsolatot létesített.

R. Tamásnének vagyona nincs. A válókeresetet beadásáról még nem döntött. Tanácsoltuk, hogy a gyermek érdekeit szem előtt tartva, felsorolva a válás által a kliensnek, illetve a gyerekeknek járó pozitív jogszolgáltatásokat (szülői felügyeleti jog tisztázása, gyermektartásdíj, láthatás tisztázása) fontolja meg alaposabban, hogy beadja-e a válókeresetet.

A nagymama elmondta, hogy nem szeretné befolyásolni lányát döntésében, de megerősítette, hogy a gyermekek nevelése-gondozása nagy költséggel jár, és bizony a családi kasszába a gyermektartásdíj összege jelentősen megnövelné. A nagymama elmondta, hogy a családi pótlék nem teljes mértékben fedezi a háztartás kiadásait, lánya nem a teljes összeget adja oda, annak ellenére, hogy tisztába van vele, édesanyja mennyi áldozatot hoz unokáiért, és a ház költségei is magasak.

Problémaként merült fel, hogy amikor R. Tamásné elhagyja a szülői házat, alkoholos állapotban érkezik haza.

A tisztázandó kérdések:

1. Térítésmentes jogi képviselő.
2. Válókereset benyújtása.
3. Szenvedélybetegség kezelése.
4. Családi háztartás-gazdálkodás.
5. Pszichológiai vizsgálat.
6. A munkaerőpiacon való elhelyezkedés támogatása.

379. ESETLEÍRÁS

G. Anna 51 éves, egyszobás, 42 négyzetméteres önkormányzati bérlakásban él lakáshasználóként. Bérleti jogviszonyát a bérleménykezelő 2003-ban mondta fel. A bérleti jogviszonyának visszaállítására a tartozásai rendezését követően van reális esélye. A bérleménykezelő végrehajtást igen, kilakoltatást nem kezdeményezett ügyében.

Jelenleg rendszeres szociális segélyezett, egyetlen bevételi forrása a segély, ami 25 600 forint.

Cipőfelsőrész-készítő a szakmája. Munkavállalóként egy cipőgyárban dolgozott, munkaviszonya 1995-ben, a gyár bezárásával szűnt meg. Azóta alkalmi munkákat, főként takarítást vállalt, de az elmúlt öt évben nem dolgozott.

Alkoholfüggőséggel küzd, az elmúlt években több alkalommal állította már elő a rendőrség botrányos részvételért, garázdaságért. Ezen ügyek kapcsán jelenleg is több szabálysértési eljárás van folyamatban ellene. Egy korábbi ügy kapcsán pénzbírságra ítélték, amelyet fogházba vonulással váltott meg.

Lakása berendezése rendezett, ruházata tiszta. Arcán, karján, lábán üveg okozta vágások, illetve egyéb zúzódások láthatóak. Sérülései kezeletlenek. Bal csuklója szemmel láthatóan törést követően magától forrt össze. Koordinált mozgást nem tud végezni vele.

Anna bankkártyája a szomszédoknál van. Elmondása szerint ők segítik pénzbeosztását, ezért bízta rájuk pénzét. Főznek rá, alkalmanként alkoholt vesznek neki. Cserébe Anna vigyáz a gyermekeikre, mos rájuk.

Anna bérletdíj-fizetési kötelezettsége kapcsán 890 ezer forint tartozást halmozott fel. Villanydíj-hátraléka 421 ezer forint, villanyóráját leszerelték.

A lakás áramszolgáltatása a szomszédoktól áthúzott hosszabbító vezeték által – szintén a leadott pénzösszeg fejében – biztosított.

Anna a szomszédok számára saját nevén személyi hitelt vett fel 300 ezer forint értékben. A törlesztőrészleteket sem ő, sem a pénzt kezelő szomszédok nem fizették, a bank végrehajtást kezdeményezett.

Nemrég Anna lakásában a szomszédok egy ismerősüket, annak élettársát és azok két kiskorú gyermekét szállásolták el. Anna szóvá tette a történeteket, ezért elmondása szerint a szomszédok tettleg bántalmazták. Tény, hogy Anna arcán friss sérülések látszanak, orra láthatóan eltörött. Anna azóta csak használati tárgyaiért jár be a lakásába, az éjszakákat a lakáshoz tartozó pincerekeszben tölti.

A tisztázandó kérdések:

1. Rendőrségi feljelentés megtétele.
2. Bérlet rendeltetésszerű használata.
3. Saját jogú jövedelmek önálló felhasználása.
4. Súlybetegség kezelése.
5. Egészségügyi kivizsgálás.
6. Lakhatási viszonyok rendezése.
7. Szabálysértési ügyek rendezése.

380. ESETLEÍRÁS

K. Lászlóné, Júlia 57 éves édesanyjával, a 78 éves T. Imrénével él együtt egy komfort nélküli egyszobás, 30 négyzetméteres házban. Júlia ellátatlan, munkanélküli, édesanyja nyugdíjas.

Júlia férje évekkkel ezelőtt elhunyt. Közös vagyonukat, a két szoba összkomfortos lakást értékesítette, és ellenértékéből egy kistelepülésen vásárolt családi házat lánya, K. Petra, édesanyja és saját maga számára. Az ingatlan tulajdonjoga Petra nevére került bejegyzésre. Időközben Petra megismerkedett egy férfivel, akivel rövid idő után összeházasodott. A közös együttélés során a fiatalokkal rendszeressé váltak a konfliktusok, amelyek oda vezettek, hogy Júlia édesanyjával együtt elköltözött jelenlegi lakhelyére, megszakítva minden kapcsolatot Petrával és férjével.

Az egyszobás házat szerződés nélkül bérlik egy ismerősüktől. Havonta 10 ezer forintot fizetnek bérleti díj gyanánt. A ház falai vizesek, penészesek.

Júlia csak lánya születéséig dolgozott, aztán a háztartást vezette. Férje festőként dolgozott, megéltek a keresetéből, de félre nem tettek. Férje halála után nem tudott elhelyezkedni.

Júlia gyomorproblémákkal küzd, évekkkel ezelőtt gyomorfekélyt diagnosztizáltak nála. Orvosnál azóta nem járt, édesanyja fájdalomcsillapító gyógyszereit szedi. Gyomorfekélyén túl csigolyakopása van, amely nehezíti a mozgásban. Elmondása szerint az elmúlt két évben nem nagyon járt a ház ötven méteres vonzáskörzetén kívül.

K. Lászlóné és T. Imréné étkezése rendszertelen, részben rossz anyagi helyzetük, részben rossz lakhatási feltételeik miatt.

Az igénybe vehető szociális ellátásokról nem rendelkeznek információkkal, azokat korábban nem vették igénybe.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen szociális támogatásokra tarthatnának igényt?
2. Milyen lépéseket kellene megtenni a jövedelemhez jutás érdekében?
3. Hogyan lehetne javítani a lakhatásuk biztonságát?

381. ESETLEÍRÁS

M. Rita 26 éves, levelező tagozaton szerzett középfokú végzettséget. Egy másfél szobás, átlagos állapotú, önkormányzati bérlakásban él a városközponttól nem messze. Három kiskorú (a 7 éves Ricsi, a 6 éves Mónika és a 2 éves Dezső) gyermekét egyedül neveli. A két nagyobb gyermek apja nem vette feleségül, élettársi kapcsolatban éltek. A férfi bizonytalan tartalmú alkalmi munkákból él, gyakran van távol lakóhelyétől. Rita úgy érezte, nem foglalkozik vele kellőképpen, ezért kapcsolatot kezdett a harmadik gyermekének apjával, akitől várandós lett. Élettársa mikor ezt megtudta, elhagyta, azóta csak esetlegesen találkozik gyermekeivel, tartásdíjat nem fizet. Legkisebb gyermek édesapja jelenleg Angliában él, csak telefonon tart kapcsolatot a fiával.

Rita korábban operátorként, határozott idejű szerződéssel dolgozott egy multinacionális cégnél, tavaly év végén a munkaviszonya megszűnt, jelenleg munkanélküli ellátásban részesül. A család bevételét a gyerekek után járó családi pótlék és eseti segélyek egészítik ki.

Korábban a szülei rendszeresen támogatták anyagilag, és gyakran vállalták gyermekei éjszakai felügyeletét (három műszakban dolgozott). Ez év eleje óta édesapja súlyos beteg, folyamatos ápolásra szorul (édesanyja ápolja). A gyógykezelése miatt gyakran szállítják Budapestre, édesanyja ide is elkíséri az édesapját. Az orvosi szakvélemény alapján már nem számíthatnak javulásra, a prognózis nagyon rossz. Emiatt, és a gyógyszerkiadások megnövekedése okán anyagilag már nem tudják támogatni a lányukat.

A folyamatos ápolás és a gyakori távollét miatt a nagymama az unokák éjszakai felügyeletében már nem tud szerepet vállalni, így Rita legfeljebb egyműszakos munkarendet tudna vállalni.

Rita az elmúlt időszakban 272 893 forint összegű lakbér- és vízdíjhátralékot halmozott fel. Adósságkezelésben vesz részt, de a rendezésére kötött szerződés feltételeit többszöri felszólítás ellenére sem teljesítette, így kilakoltatása folyamatban van. A felajánlott alacsonyabb komfortfokozatú lakást a jelenlegi jobb körülményeire hivatkozva nem fogadta el.

A tisztázandó kérdések:

1. Lakhatás biztosítása.
2. Tartásdíj fizetése.
3. A munkaerőpiacon való elhelyezkedés támogatása.

A gyámhivatal határozattal rendelte ki gyámként a nagykorú testvért a két ikergyermek mellé, akik nagycsoportos óvodások voltak. A családba fogadást az édesanya és az édesapa is egyöntetűen kérte: az édesanya utolsó stádiumban lévő daganatos beteg, az édesapa alkoholizál, és nincs munkahelye.

A lakókörnyezet: egy tízemeletes panelház földszinti lakása, amely nagyon hideg. Egyrészt a fűtési rendszerből adódóan, másrészt a nyílászárók elöregedése miatt. A lakás nagyon lelakott, látszik, hogy évtizedek óta nem volt felújítva. A lakásban lakik az anya, az apa, a felnőtt fiú, a felnőtt lány és a két ikergyermek, akik közül a fiú autista.

A családtörténet: az édesanya három felnőtt gyermeke három apától született. A legnagyobb – otthon lakó fiú – fogyatékos, de dolgozik. A középső gyermek, a lány, egyben a gyám, és van még egy fiú, aki Angliában él. Az édesanya újabb – jelenlegi – párkapcsolatából születtek az ikrek. Az anya betegsége gyors lefolyású, ezért kérték a családba fogadást.

Az ingatlan önkormányzati lakás volt, amelyet az anya megvásárolt, így kizárólag az ő tulajdona.

A gyám elmondja, hogy ő az édesanyja ápolása és a gyermekek nevelése miatt nem tud munkát vállalni, a pénzük nagyon kevés, rengeteg adósságuk is van.

A családgondozó kérvényezi az ápolás díj megállapítását, illetve felveszik a kapcsolatot a családsegítő szolgálattal az adósságkezelés érdekében. Ezenkívül kezdeményezi a közös képviselőnél azt, hogy vegyenek részt a panelprogramban, hogy a nyílászárók cseréje minél olcsóbban megoldható legyen.

Az anya hamarosan meghal – temetési segílyt kapnak. A lelki megrázkódtatásban a gyám és a gyermekek mellett állnak a gyám barátja és annak szülei is. Abban segítenek a lelkieken túl, hogy a fiúk nevére egy lakásingatlant vásárolnak, amelybe beköltözik a gyám és a két gyermek is.

A gyermekek beiskolázása is megtörténik – a kislány normál, míg a fiú speciális iskolába kerül, a gyám mindenben kikéri a családgondozó véleményét és segítségét.

Meghosszabbítják a gyes folyósításának időtartamát, valamint a családba fogadás felülvizsgálata után kezdeményezik a gyermekek átmeneti nevelésbe vételét, mert így a gyám nevelőszülővé válik, amiért fizetést kap. Ez azért fontos, mert a kisfiú különös gondoskodást igényel, így a gyám nem tud munkát vállalni. A gyermekek kapcsolattartása az édesapjukkal folyamatos – az apa és a gyám bátyja az anyai ingatlanban maradtak, sőt még albérlőt is fogadtak, hogy könnyebb legyen a rezsizsámlákat fizetni.

Karácsony előtt a gyám jelzi a családgondozónak, hogy az élettársával nagyon megromlott a viszonyuk – a férfi alkoholizál, lelkiileg terrorizálja őt, és úgy érzi, nem tud vele élni. Viszont az anyai ingatlanba nem mer hazamenni, mert a férfi megfenyegette őt, hogy megöli, ha elhagyja. A gyám elmondja, hogy kinézte azt a vidéki várost, ahová menekülni szeretne – a családgondozó kizárólag a gyermekek érdekeit szem előtt tartva, iskolákat keres a számukra, a gyám pedig egy ismerőse segítségével albérletbe megy. Elszöknek,

elköltöznek, a férfi mindenütt keresi őket – majd önként pszichiátriára vonul, hogy szenvedélybetegségét kezeltesse.

Közben a gyám ismét a családgondozó segítségét kéri – kiderül ugyanis, hogy az anyai lakáson olyan hátralék halmozódott fel, hogy a közüzemek működése került veszélybe. A nagykorú báty azonban nem képes önállóan intézni az ügyeket. De tulajdonképpen erre nem is kerül sor, mert a gyám és a gyermekek visszaköltöznek – a lakást a maguk erejéből újítyák fel, és a gyám elkezd az adósságkezelést is. A visszaköltözés oka egyrészt az volt, hogy nem találták a helyüket a vidéki városban, a gyám már szeretne munkát vállalni, mert a megélhetésüket nem fedezik a bevételeik. Ezért a gyermekek apját kirakták a lakásból – ő munkásszállóra költözött.

Az átmeneti nevelés felülvizsgálatakor elhangzott, hogy amennyiben a gyám visszamegy az élettársától, a gyermekek elhelyezését veszélyezteti, mert még egyszer nem teheti ki őket annak a helyzetnek, amiből elmenekültek.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen ellátásra jogosultak a gyermekek elhunyt anyjuk után?
2. Ki állapítja meg egy gyermek speciális szükségletét, és ki jogosult az iskolajelölésre?
3. Vállalhat-e munkát a gyám (nevelőszülő)?
4. Ki a nevelőszülő munkáltatója?
5. Ki segíti a nevelőszülőt a tevékenységében?

383. ESETLEÍRÁS

A 26 éves Dóra jelenleg egyedül neveli féléves iker gyermekeit. Az apjuk (Feri) tíz évvel idősebb, és nem regisztrált élettársi kapcsolatban éltek együtt. Dóra egyedüli gyermek a családban, szülei elváltak már évekkel ezelőtt, a lakás az édesapja tulajdona volt. A válás óta az édesapa új családot alapított, de megmaradt a jó viszony a szülők között. Az ikrek születése előtt az elvált szülők együtt egy autóbalesetben elhunytak. Az elhunyt édesapa felesége/regisztrált élettársa (ezt nem tudom pontosan) pert indított az ingatlan tulajdonjogát illetően Dóra ellen. Ez a bejelentett lakcíme Dórának és a gyerekeknek.

Az apa tulajdonát képezte még egy nyaraló és egy vidéki ház, ahol együtt élt az új családjával. A feleségnek/regisztrált élettársnak van egy gyermeke, korábbi házasságából. Közös gyerekük nem született.

Dóra korábban egy bevásárlóközpontban dolgozott, több mint egy évet, kap gyedet, jövedelme kb. 86 ezer forint.

Az ikrek édesapja (Feri) az építőiparban dolgozott, ám a munkahelye, ahol feketén foglalkoztatták, több mint egy éve csődbe ment.

Azóta próbálkozott sok mindennel, jelenleg Dániában van, ahol szintén feketén dolgozik ideiglenes munkakörben, küldött is haza egyszer 50 ezer forintot, de most csak telefonálni tud, a család fenntartásához nem járul hozzá. Elmondása szerint nem mindig fizetik ki a munkadíját.

A legfőbb probléma, hogy Dórának jelentős anyagi gondjai vannak. A csecsemőket ellátja, mintaanyának tartom, de gyakran látom, hogy éheznek. A lakás fenntartása havi 39 ezer forint körül van, ám a régóta anyagi gondokkal küszködő család felhalmozott 350 ezer forint rezsitartozást.

Dóra volt már a családsegítő szolgálatnál, ahol azt mondták neki, nem részesülhet adósságkezelési szolgáltatásban, mert túl nagy az adósság összege.

Mindemellett, a fent említett per költségeit biztosan nem tudja fizetni, pedig azt gondolom, jogosan tartózkodik a lakásban, így félő, hogy elveszik az otthonát.

A tisztázandó kérdések:

1. Honnan kaphat segítséget kiadásaihoz, illetve a tartozás csökkentéséhez?
2. Megilleti-e valamilyen jogi segítség szociális helyzete miatt?

384. ESETLEÍRÁS

Cs. I. 18 éves, közép súlyos értelmi fogyatékos és pszichiátriai beteg lány.

Édesapja még gyermekkorában öngyilkos lett, azóta édesanyja viseli az ő és enyhe értelmi fogyatékos testvére gondját.

Az anya munkája és nehéz jövedelmi helyzete mellett nem bír gondoskodni lányáról, akinek folyamatos felügyeletre van szüksége öngyilkossági kísérletei, destruktív, ön- és közveszélyes magatartása miatt. A lány annyi anyagi és érzelmi kárt okozott az anyjának, hogy az anya a felügyeletéről le kíván mondani.

A tisztázandó kérdések:

1. Lemondhat-e az esetben bemutatott anya szülői jogairól, és ha igen, ennek mi a menete; mik a következményei rá és lányára nézve?
2. Hogyan biztosítható megfelelő ellátás Cs. I. számára?

385. ESETLEÍRÁS

Szilvi 14 éves múlt 2 hónapja. Jól fejlett, koránál idősebbnek tűnő lány. Szülei elváltak, apjával egyáltalán nem tartja a kapcsolatot.

Édesanyja fejlődési rendellenességgel született, nehezen érthetően beszél. Minimálbérből él, bejelentett 8 órás munkája van, abból látja el kettőjüket. Egy kis önkormányzati bérlakásban laknak.

Szilvi összeismerkedett egy fiúval a nyáron, aki 19 éves. Elment nőgyógyászhoz, ahol kiderült, hogy 10 hetes terhes. Valószínűleg meg akarja tartani a gyermekét. A fiú feketén dolgozik rendszeresen, segédmunkás építkezéseken. Oda akar költözni Szilviékhez.

Az iskolában kiderült Szilvi terhessége, és nem engedik, hogy terhesen oda járjon. Szilvi szeretné az iskolát elvégezni. Nemrég kezdődött a tanév, ezért az iskola szerint még könnyen átveszik máshová, mert most kezdte a 9. osztályt. Azt esti gimnáziumot ajánlották neki, ahová csak heti két délután kell bejárni.

Az anya abban kéri a segítségünket, hogy segítsünk az iskolában, mert az esti iskola nem akarja felvenni, a másikba pedig nem mehet be.

A tisztázandó kérdések:

1. Van-e beleszólása Szilvi édesanyjának az esetleges abortuszba (kell-e az ő engedélye)?
2. Milyen ellátásokat kaphatnak, ha megszületik a baba?

386. ESETLEÍRÁS

B. J. rendelkezésre állási támogatásban részesülő személyt 2009. június 2-tól közcélú foglalkoztatottként alkalmazta a munkáltató határozott idejű szerződéssel 2009. december 31-ig. A munkáltató 2009. december 17-én meghosszabbította a munkavállalója határozott idejű szerződését 2010. december 31-ig.

A tisztázandó kérdés:

1. Helyesen alkalmazta-e a vonatkozó jogszabályokat a munkáltató?

387. ESETLEÍRÁS

B. Krisztián azzal kereste fel a családsegítő központot, hogy édesanyja két napja súlyos rákos betegség következtében elhalálozott. Édesanyja önkormányzati bérletébe ketten voltak bejelentve, de felmondták a bérleti szerződést, melyről az értesítést a napokban kapták meg. A lakáson kb. 500 ezer forint közüzemi díjhátralék halmozódott fel. Krisztián jelenleg egyetemi hallgató, a hétköznapiakat, és néha a hétvégéket is kollégiumban tölti. Bevétele jelenleg az egyetemről kapott ösztöndíj.

A tisztázandó kérdések:

1. Maradhat-e a továbbiakban a bérletben?
2. Ki kell-e fizetnie a felhalmozott közüzemi díjhátralékot?

388. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

„A páromnak, akivel egy éve együtt vagyunk, van egy kétéves kislánya. A kislány anyukája még februárban pert indított gyermekelhelyezés, valamint a közös ingatlan ügyében. A tárgyalások azóta is zajlanak. A gyermekkel kapcsolatban már nem tárgyalnak tovább, mert 2 hetente, minden páros héten 2 óra láthatást engedélyeztek, amit a kislány 3 éves koráig fel kell fejleszteni 1 napra. Azóta már 2,5 óránál tartunk. A probléma az, hogy a párom munkahelye nagyon távol van, általában 2 hetente jár haza, jobb esetben hetente, és nem mindig páros héten van erre lehetőség. Mivel szombati nap volt kijelölve, az anyuka nem egyezik bele már a vasárnapi láthatásba sem. Eleinte még be tudtuk pótoltatni az elmaradt látogatást, de már azt sem engedi. Páratlan héten folyton programokra hivatkozik, páros héten pedig ha nem tud az apuka hazajönni, csak vasárnap, vagy egyáltalán nem, akkor nem láthatja a lányát. A bíróságon azt is mondták, hogy a nagyszülőknek is van láthatási joga. Az lenne a kérdésem, hogy milyen módon lehet rá őt kötelezni, hogy legalább a nagyszülőknek adja oda a kislányt, lehet-e rá kötelezni, hogy a nagyszülőknek odaadja, hogy elhozhassák az unokájukat, ha az apa nincs itthon, vagy van-e az anyának olyan lehetősége, hogy csak az ő jelenlétében láthatják a kicsit egy kijelölt helyen? Azt mondta, nem hajlandó odaadni a nagyszülőknek. A távolság 15 km a nagyszülők és a kislány jelenlegi lakhelye között. A másik kérdésem az, hogy a láthatás bepótlása lehetséges-e ilyen esetben, ha az apa nem tehet róla, hogy nem tud hazajönni? Felvetődött a párom és a volt élettársa között az a vita is, miszerint a párom azt mondta, hogy ha nem láthatja a lányát, nem fizet gyerektartást. Ezzel kapcsolatban az a kérdésem-kérdésünk, hogy van-e ilyen lehetőség. Ha nem engedi, hogy tartsa vele a kapcsolatot, megvonható-e az anyától?”

389. ESETLEÍRÁS

B. J. 50 éves. 10 éve hajléktalan, az utcán él, jövedelme nincs. Iratait elvesztette, érvényes tajkártyával sem rendelkezik. A téli hidegben kint tartózkodott, lábujjai megfagytak. Hosszabb ideig kezelték egy hajléktalanellátó intézmény lábadozóján. Itt teljes ellátást és gyógykezelést kapott. Állapota rosszabbodása miatt kórházba került, mindkét lábát amputálták.

A tisztázandó kérdések:

1. Pótolhatók-e az iratok térítésmentesen?
2. Igényelhet-e tajkártyát?
3. Jogosult-e ingyenes kórházi ellátásra?
4. Milyen pénzbeli ellátásra jogosult a műtét után?
5. Megoldható-e a lakhatása intézményrendszeren belül?

390. ESETLEÍRÁS

K. Imréné 1952-ben született, t.-i lakos. Két éve rokkantnyugdíjas, az eddig letöltött munkaviszonya 38 év 98 nap. Az Országos Orvosszakértői Intézet 2 év utáni felülvizsgálatára most rendelték be, és érzése szerint ismét munkaképessé fogják nyilvánítani állapotának javulása miatt. Korábbi munkahelyén alkalmazása időközben megszűnt. K. Imréné attól tart, hogy nem lesz képes 58 évesen munkát találni. K. Imréné szakképzettségéről, elvégzett tanulmányairól nem áll rendelkezésre információ.

A tisztázandó kérdések:

1. Mikor mehet öregségi nyugdíjba?
2. Mikor lesz lehetősége előrehozott öregségi nyugdíjba vonulni, és ez csökkentett összegű lesz-e?

391. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

K. Anna 38 éves, munkanélküli nő. Két kiskorú ikergyermekeit egyedül neveli. Az elmúlt 20 évben folyamatosan volt munkája. 2005. és 2007. között vállalkozó volt. Munkaviszonya azt követően is volt. A legutóbbi munkahelyén ő mondott fel, mert a főnöke nem volt tekintettel arra, hogy gyermekei vannak, és időnként a gyermekek betegsége esetén hiányoznia kell a munkából. Emiatt sorozatosan érték sértő megjegyzések. A munkahelyén tapasztalt légkör elviselhetetlen volt a számára. Megalázva érezte magát.

Azzal a kérdéssel fordult hozzánk, hogy amíg nem talál állást, kaphat-e munkanélküli ellátást? Nagyon fontos lenne, hogy mielőbb pénzhez jusson. A gyerekeket be kell iskoláztatnia.

A másik kérdése az, hogy figyelembe veszik-e a munkanélküli-ellátás megállapításánál, hogy ő vállalkozó volt? Akkor ugyanúgy fizetett minden járulékot és adót.

A hölgy még azt is megosztotta velünk, hogy jelenleg is tagja egy betéti társaságnak. Igaz, kültagként a bt.-ben semmilyen ügyben nem működik közre, és onnan bevétele sincs. Ezt igazolni is tudja.

392. ESETLEÍRÁS

Kriszti 16–17 év közötti lány. Van egy barátja, aki decemberben lesz 18 éves. Jóban vannak. Két hónapos terhes, meg szeretné tartani a babát, de szülei nem akarják. Tavaly volt már egy abortusza. Védelembe vétel alatt áll. Már egy éve kérte, hogy szakellátásba mehessen, de a gyermekjóléti szolgálat segítségével a szüleivel maradt.

Most szeretne anyaotthonba menni, vagy bárhová el otthonról, mert a szüleivel nem jön ki. Akár a fiúhoz is költözne, a fiú szülei megengednék. A házasságon még nem gondolkodtak, nem tudják, hogy össze akarnak-e házasodni. De leginkább anyaotthonba menne most Kriszti, mert a gyermekjólétis is az abortuszra akarja rábeszélni, és fél, hogy a szülei miatt elveszik a gyermekét (kötelezik abortuszra).

A tisztázandó kérdés:

1. Hová mehet, és mit tehet, hogy megtarthassa gyermekét?

G. Rita 26 éves, kétgyermekes anya. Nagyobbik gyermeke hároméves, a kisebbik márciusban tölti be második életévét. Gyermekei apjával négy éve él együtt, házasságot nem kötöttek. A férjének előző házasságából is van már két gyermeke. Az apának nincs állandó munkahelye, időnként alkalmi munkákból származó jövedelemmel rendelkezik. A családnak nincs saját lakása, albérletben élnek egy Budapest melletti településen, ahonnan a fővárosba való bejárás csak vasúttal lehetséges. Az anya a szülés előtt három éven keresztül közalkalmazottként dolgozott egy szociális ápolást, gondozást nyújtó intézménynél raktáros munkakörben. A 2008-ban az intézmény-összevonások kapcsán az eddigi munkahelye mint önálló költségvetésű intézmény jogutóddal megszűnt, és egy másik intézmény telephelyeként működik tovább. Az anya a gyed letelte után munkába szeretne állni, mert úgy gondolja, hogy a gyes összegéből származó jövedelem nem lesz elegendő arra, hogy a családját fenn tudja tartani. Felkereste munkahelyének új központját, hogy szeretne munkába állni. Azt a választ kapta, hogy a régi munkahelyén megszűnt az a munkakör, amiben őt alkalmazták, ezt a feladatot csak a központi intézményben tudják számára biztosítani. Az anya számára nem megoldható így a munkavégzés, mert az új helyszín sokkal messzebb van, mint a régi volt. Az új helyszínen való feladat nyolc órában történő ellátása nem teszi lehetővé, hogy gyermekeit a lakóhelyükön lévő óvodából és bölcsődéből naponta időben hazavigye. Reggelente gyermekei elhelyezése miatt pedig nem tud munkahelyére pontosan beérkezni. A gyermekei apjával a férfi bizonytalan életvitele miatt már nem felhőtlen a kapcsolatuk, ezért a gyermekek ellátásában az anya rá nem számíthat. Az anya állítása szerint a változásról – hogy munkaköre megszűnt és a munkavégzés helyszíne megváltozott – értesítést eddig egyáltalán nem kapott. Kérte a munkáltatót, hogy lehetséges megoldásként próbálja meg őt régi munkahelyén más munkakörbe áthelyezni, vagy új munkahelyén hatórás időtartamban foglalkoztatni. A munkáltató ezt nem tette lehetővé és más, kompromisszumos megoldást sem ajánlott fel.

Az anya azt szeretné megtudni, hogy szabályosan járt-e el a munkáltató, hiszen nem értesítette őt a munkavégzés új helyszínéről és a régi munkahelyén lévő munkakör megszűnéséről. Véleménye szerint ha erről értesítést kapott volna, akkor lett volna ideje a gyed időszaka alatt a számára megfelelő helyen munkát keresni. Milyen lehetősége van arra, hogy ezt a helyzetet megoldja, biztosítanak-e valamiféle megoldást vagy valamilyen lehetőséget az ilyen helyzetekre a munkavállalókat érintő jogszabályok? Kérhet-e erre hivatkozva végkielégítést, ha meg szeretné szüntetni a jogviszonyát?

B. Attila és H. Judit mindketten állami gondozottként nőttek fel. Az intézetből kikerülve senki segítségére nem számíthattak abban, hogy önálló otthonot teremtsenek maguknak, így ismerősöknél, rokonoknál és különböző albérletekben húzták meg magukat. Időközben három gyermekük született, akikkel folytatták vándor életmódjukat. 2002. február 20-án ismét költöztek, ekkor H. Judit egyik nagynénje fogadta be a családot szoba-konyhás lakásába. 25-én több mint tíz rendőr kíséretében megjelent a házban egy másik kerület gyermekvédelmi osztályának mint elsőfokú gyámhatóságnak a munkatársa, és közölte, hogy a hivatal határozatot hozott a gyermekek ideiglenes hatályú intézeti elhelyezéséről, mely határozatot azonnal végre is hajtának. A családnak a gyámhivatallal ezt megelőzően soha semmilyen ügye, konfliktusa nem volt, a gyerekeket még csak védelembe sem vették korábban.

A kerületi gyermekvédelmi osztály azzal indokolta határozatát, hogy a család lakáskérdése nem rendeződött, álláspontjuk szerint reménytelenné vált. Védőnői jelzés alapján figyeltek fel rájuk, az édesanya ugyanis ismét várandós volt. Hivatkoztak még arra, hogy a szülők egyike sem rendelkezik munkahellyel, az édesanya gyesen van, míg az apuka alkalmi munkákból próbálja a családot eltartani. A határozatból kiderül, hogy a gyermekjóléti szolgálat korábban felajánlotta az anyukának, hogy a gyerekeket elhelyezik egy hetes intézményben, ezt azonban ő elutasította. Ugyanígy nem jelent meg az anyaotthoni elbeszélgetésen, és a gyámhatóság szerint a védőnővel sem tartja a kapcsolatot. Végezetül – álláspontjuk szerint – a gyerekek gyakran elhanyagoltak és piszkosak, és a gyerekjóléti szolgálat családgondozása sem vezetett eredményre. A fentiek szerint a gyermekvédelmi osztály mint elsőfokú gyámhatóság úgy határozott, hogy „szakmai vélemények alapján a gyermekek családból való kiemelése indokolt és szükséges”.

A szülők, tekintettel a nagyszámú rendőri kíséretre, saját maguk vitték be a három gyermeket a kijelölt intézménybe. Ott azonban előadták, hogy már öt napja van hol lakniuk, az anyuka nagynénje befogadta őket, erről befogadó nyilatkozat is készült, melyet be is mutattak. Kérték tehát, hogy hadd vigyék haza a gyerekeket, hiszen azok intézeti elhelyezése nem indokolt. A gyermekvédelmi munkatársak azonban közölték, hogy a határozatot végre kell hajtani, ha a szülők nem értenek egyet a benne foglaltakkal, lehetőségük van a fellebbezésre.

A szülők naponta látogatják az ötéves ikerpárt, Helgát és Erikát, illetve a hároméves Andreát. Mindhármut nagyon megviselte, hogy elszakították őket szüleiktől, minden látogatás alkalmával sírva kéri, hogy vigyék őket haza. Az édesanyját – aki ekkor negyedik gyermekével volt várandós – szintén nagyon felzaklatták a történetek.

A gyermekek beszállításának napján a szülők szóban nyilatkoztak arról, hogy öt napja egy rokonuk befogadta őket, s a befogadási nyilatkozatot is bemutatták. Az édesanya nagynénje elmondta, hogy a család nála maradhat, míg albérletet nem találnak. A család a költözést követően maga kérte a gyámhivatal munka-

társát, hogy jöjjön ki környezettanulmányt végezni, ehelyett azonban a gyámhivatal néhány nappal később tíz rendőr kíséretében már a gyerekek elszállításáról rendelkezett a helyszínen. Az édesanya tiltakozott az ellen, hogy gyermekei piszkosak lennének, bármilyen körülmények között is kellett lakniuk, mindig nagyon ügyelt arra, hogy ne legyenek elhanyagoltak. A gyámhatóság állítását rendkívül sértőnek és megalázónak tartotta. Az megfelel ugyan a valóságnak, hogy az édesapa alkalmi, fekete munkákból próbálja a családot eltartani, azonban ez alapján hazánkban több ezer családból emelhetnék ki a gyerekeket, hiszen nem ritka jelenség az, ahogy a B. család megpróbál talpon maradni.

A tisztázandó kérdések:

1. Mit jelent az ideiglenes hatályú intézeti elhelyezés?
2. Milyen esetben szükséges az ideiglenes hatályú elhelyezés?
3. Van-e lehetősége a családnak a fellebbezésre, illetve milyen segítségre számíthatnak, hogy a gyermekeiket családban nevelhessék?
4. Kapott-e segítséget a család a lakhatásuk megoldására?
5. Az apa munkaerőpiacon történő elhelyezkedése.

395. ESETLEÍRÁS

N. B. 9. osztályos szakképző iskolás tanuló. Sajátos nevelési igényű, ezért integrált oktatásban vesz részt. Enyhe értelmi fogyatékos, inzulinos cukorbeteg. Betegsége miatt gyakoriak a rosszzullétei, melyek abból fakadnak, hogy mértéktelenül eszik, a beállított inzulin kevésnek bizonyul, magas a vércukorszintje. Nem veszi komolyan állapotát, nem megbízható, ezért állandó kontrollra van szüksége.

Állapota, viselkedése miatt anyja nem vállalta, nagymamája nevelte.

Két hónapja a nagymama rosszul lett, és kórházba került. A fiú magára maradt, mivel azonban nem tud gondoskodni önmagáról, az iskola jelzéssel élt az illetékes hatóságnál. A gyermeket átmeneti nevelésbe vették, majd amikor a nagymama felépült és nem vállalta tovább a nevelését, felügyeletét, tartós nevelésbe vételre került sor. Egy lakóotthonba került, eredeti lakhelyétől 50 km-re.

Márciusban betölti a 18. életévét, nagykorú lesz. Nevelésbe vétele óta rendszertelenül jár iskolába, nem teljesíti tankötelezettségét, melynek oka állítólag az, hogy gyakran hazalátogat, de osztálytársai elmondják, hogy csavarogni látják a városban. Nevelője tehetetlen, nem tudja kezelni, folyamatosak a konfliktusok. Nem igazán tudott beilleszkedni új otthonában, tervezi, hogy anyjához költözik, ahol ellátása, jövője bizonytalan.

A tisztázandó kérdések:

1. Eldöntheti-e N. B. önállóan, mi a jó neki?
2. Milyen megoldás lenne a legmegfelelőbb a fiú számára?

396. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

Egy nagypapa jelentkezett a gyermekjóléti szolgálatnál unokájával, hogy segítséget kérjen. Elmondása szerint a gyermeket ő neveli már hónapok óta. Saját lakásuk nincs (a lakásmaffia áldozatai lettek), bár eddig mindig sikerült megoldani a lakhatásukat, de ezúttal nincs hova menniük. Még aznap beköltözhettek egy családok átmeneti otthonába.

A nagypapa elmondása szerint a probléma az, hogy unokáját ő neveli hónapok óta, és lánya rájuk se néz. Ő így nem tud munkát vállalni, lakásuk nincsen; semmi megtakarított pénze nincs; az ingóságaik, ruháik, papírjaik (személyi igazolvány, anyakönyvi kivonat stb.) a régi főbérletnél vannak, és ráadásul még rá hárul az unokája felügyelete is.

Az anya elmondása szerint a probléma „csak” annyi, hogy jelenleg nincs hol laknia édesapjának és gyermekének az idő alatt, amíg ő próbálja stabilizálni a család anyagi helyzetét.

397. ESETLEÍRÁS

D. Dani idén 17 éves, kiskora óta szakellátásban nevelkedik egy budapesti gyermekotthonban. Szülei tavaly elhunytak, nagymamája nagyon idős ahhoz, hogy Danit magához vegye. Kapcsolatuk amúgy is laza, évente egyszer-kétszer találkoznak. Danival kisgyermekkor óta patronálói kapcsolatot tart egy holland család, a Stichting Vrienden Holland Alapítvány szervezésében az iskolai szüneteket náluk tölti. Megismerkedésük egy szeretetteljes, kölcsönös ragaszkodássá szilárdult az évek alatt, Dani holland szüleinek hívja a fogadó családot. A patronáló család megfogalmazta igényét Dani örökbefogadásával kapcsolatban.

Dani 11. osztályos egy szakközépiskolában.

A tisztázandó kérdések:

1. Örökbe fogadható-e Dani a magyar törvények szerint?
2. Ha a holland törvények szerint az örökbefogadás nem megoldható, akkor van-e más mód Dani életvitel-szerű kint tartózkodására?
3. Lehetséges-e az iskolai jogviszony rendezése?

398. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

Z. Magdolna 65 éves nyugdíjas segítséget kért a gyermekjóléti szolgálatnál unokái további sorsa miatt. Elmondása szerint lánya, Katalin, két éve (43 évesen) hunyt el alkoholbetegsége miatt fellépő szívproblémák és egyéb betegségek következtében. Lánya halála után két kapcsolatából hat gyermeket hagyott hátra.

Katalin nagyobb gyermekeinek (Katalin, László, József és Mária) apja autóbaleset következtében meghalt már több mint 15 éve. A két kisebb (Béla és Szilárd) édesapja jelenleg börtönben van. Garázdaság és még néhány egyéb bűncselekmény miatt 8 éves börtönbüntetését tölti, amiből még kb. 5 év hátra van.

Anyjuk halála után a gyermekek további nevelését a nagymama vállalta. Magdolna annak idején lányanyaként szülte meg Katalint, akit azután egyedül nevelt fel, több gyermeke nem született. Ahogy elmondta, gyermekkorától kezdve, egész életében dolgozott, több mint 40 év munkaviszony után vonattakarítóként ment nyugdíjba.

A család anyagi forrásai szűkösek. Magdolna saját jogán járó nyugdíja 70 ezer forint, a gyerekek (a két kisebb fiú) után családi pótlékot és árvaellátást kap. A nehézségek ellenére szinte mindent előteremt a fiúknak. Tápláló ételeket, új ruhát és tiszta lakást. Azt mondja, inkább ő nem eszik, de a gyerekeknek kell.

Unokái (jelenleg):

- *Katalin (24 éves, saját háztartásában él élettársával, saját 3 gyermeküket nevelik, gyese van, élettársa alkalmi munkákat vállal),*
- *László (21 éves, Budapesten lakik),*
- *József (20 éves, szakképző iskolába jár, 12. évfolyamos, ő a nővérénél, Katalinnál lakik),*
- *Mária (18 éves, élettársával Angliában élnek),*
- *Béla (14 éves, általános iskola 8. évfolyamán tanul),*
- *Szilárd (11 éves, általános iskola 5. évfolyamán tanul).*

Magdolna a két kisebb gyermek, Béla és Szilárd további sorsa miatt kérte a segítséget. Ő a fiúk gyámjaként tisztességgel nevelte eddig őket, de mostanra már nagyon megromlott az egészsége. Napról napra rosszabb állapotban van (beteg a szíve, a gyomra, magas a vérnyomása és krónikus ízületi gyulladása is van), ami miatt félő, hogy lassan már nem fogja tudni ellátni a fiúkat. Semmiképpen nem akarja, hogy esetleg intézetbe vagy bármi más idegen helyre kerüljenek. A jogszabályok alapján olyan megoldást szeretne, hogy mindenképpen a családban maradjanak.

399. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

Z. Dezső nem rendelkezik saját ingatlannal, nővérével és annak férjével él egy félkomfortos lakásban mint szívességi lakáshasználó.

A lakás nővére, illetve sógora tulajdona. Z. Dezső jelenleg munkanélküli, állapota nem kielégítő. Szakmája, nyelvismeret, jogosítvány nincs, az általános hetedik osztályát végezte el sikeresen.

Munkatapasztalataiban bizonytalan, nem emlékszik arra, hol dolgozott.

Családi állapota elvált, feleségével már nem tartja a kapcsolatot. Egy fia van, aki már saját családot alapított. Dezső tartja a kapcsolatot fiával és unokájával, de legnagyobb támaszának nővérét tekinti.

Ízületi fájdalmakra panaszkodik, látása is gyenge. Alkoholfüggő, az elmúlt hónapokban balesetei is voltak. Azt állítja, hogy ennek elsősorban az alkoholfogyasztás az oka.

400. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

F. Tamás 15 éves, 8. osztályos általános iskolai tanuló. Iskolájának ifjúságvédelmi felelőse tett jelzést a gyermekjóléti szolgálat felé a fiú iskolai problémái miatt. Tamással magatartási és tanulmányi téren is voltak problémák. A fiú a 2009/2010-es tanévben indokolatlanul sokat hiányzott, a hiányzások igazolásának formai és tartalmi elemeiben is problémák merültek fel. Osztályfőnöke szerint Tamás sokszor nincsen tisztában azzal, hogy mi a helyes magatartás. Tanáraival szemtelen, társaival agresszív. Az osztályfőnök véleménye alapján tanulási nehézségei is vannak, bár osztályt ismételnie eddig nem kellett, de éppen csak bukdácsol.

Az ifjúságvédelmi felelős jelzése után 2 hónappal újabb jelzés érkezett Tamással kapcsolatban. Ezúttal az X. Városi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Védőlkészítő Alosztálya tájékoztatta a gyermekjóléti szolgálatot, hogy nyomozást indítottak lopás vétség elkövetése miatt Tamás ellen. A rendőrséggel való kapcsolatfelvétel során kiderült, hogy Tamás több rendőrségi ügyben is érintett. Például kerékpárlopás, rendezvénysátor eltulajdonítása, valamint az általános iskola területén való rongálás. A kár összege megközelítőleg 500 ezer forint.

A család megkeresése során kiderült, hogy Tamás édesanyjával (jelenleg 37 éves) él együtt egy lakótelepi 2 szobás albérletben. Korábbi albérletüket a főbérlettel való összetűzés miatt kényszerültek elhagyni. Tamás szülei 5 éve váltak el, azóta édesanyja egyedül neveli a fiút. A szülők tényleges válása előtt már évekkel megromlott a házasságuk. Sokat vitatkoztak, és ennek gyakran volt szem és fültanúja Tamás is. A viták legfőbb oka az apa (jelenleg 38 éves) italozó életmódja volt. Tamás nagyon szerette apját, ragaszkodott/ragaszkodik hozzá, és azóta is rendszeresen tartja vele a kapcsolatot. Sokáig haragudott anyjára, mert úgy gondolta, hogy anyja miatt kellett apa nélkül maradnia. Az édesanya szerint volt férje is nagyon szereti Tamást, apa és fia sokszor töltik együtt a szabadidejüket.

A volt férj rendszeresen fizeti a gyerektartást és ezen felül is támogatja őket anyagilag. Bár erre annyira nincsenek rászorulva, hiszen Tamás édesanyja jól keres. Egy felkapott vendéglátóhelyen dolgozik felszolgálóként, ahol a fizetésén túl a borralaló sem kevés (havonta akár 200 ezer forintot is hazavisz). Viszont a munkaideje úgy alakul, hogy sokat dolgozik este és éjszaka. Ezt a beosztást csak úgy tudta elvállalni, hogy ilyenkor Tamás az anyai nagyszülőknél van. Ezekon a napokon napközben és éjszaka is a nagyszülők ügyelnek rá és látják el. A nagyszülők már nyugdíjasok (a nagymama 61 éves, nyugdíjazása előtt könyvelőként dolgozott, a nagypapa 63 éves, és hegesztő volt aktív munkavállalóként). Tamás az egyetlen unokájuk, ezért lesik minden kívánságát és lehetőség szerint teljesítenek is minden kérését. Nagyon szeretik Tamást, következetesen, sok szeretettel és türelemmel próbálják nevelgetni.

Tamás és édesanyja között (mindkettőjük véleménye szerint) a kapcsolat nagyon jó. Tamás (állítása szerint) már nem haragszik anyjára a válás miatt. Azt viszont még mindig gyakran emlegeti, mennyire szeretett

volna legalább egy testvért. Tamás édesanyja egyelőre nem gondolkodik egy újabb kapcsolat kialakításán. Nem szeretné, ha a fiát újabb trauma érné az által, hogy egy idegen férfi mellett kellene élnie. A Tamással kapcsolatban felmerült iskolai problémák és rendőrségi „ügyek” miatt nem neheztel a fiára. Gyerekes csínynek könyveli el, amivel nem éppen a helyes irány megtalálását segíti elő fiánál.

401. ESETLEÍRÁS

B. István (32 éves) azért kereste fel a családsegítő szolgálatot, mert lakbértartozásuk miatt feleségével (29 éves) és három kiskorú (7, 5, 2 éves) gyermekével együtt el kell hagyniuk az általuk két éve bérelt albérletet. István elmondta, hogy felesége gyesen van a legkisebb gyermekükkel, neki több mint egy éve megszűnt a munkahelye (a szakmájában, lakatosként dolgozott egy magánvállalkozás alkalmazottjaként) és mindössze két hónapja sikerült ismét elhelyezkednie (most betanított munkás egy gyárban).

Jelenlegi anyagi helyzetük katasztrofális. Összes bevételük a felesége gyese (28 500 Ft), az ő jelenlegi munkabére (75 ezer Ft) és a három gyermek után járó családi pótlék (48 ezer Ft). Az albérlet bérleti díja plusz a rezszi 80 ezer forint volt, amit István munkanélküliségének ideje alatt sajnos nem tudtak kigazdálkodni. Megtakarított pénzük nincs, már évek óta anyagi problémákkal küzdenek, de az ő munkanélkülisége végleg ellehetetlenítette a családot anyagilag.

A család természetes támaszként István édesapjára (55 éves) számíthat, aki még aktívan dolgozik (burkolóként dolgozik egy magánvállalkozás alkalmazottjaként), viszont felesége (István édesanyja) négy éve, 50 évesen, szívinfarktusban meghalt. Az egy jövedelemből fenntartott önkormányzati bérlakás (bérleti díj + rezszi + saját megélhetés) miatt neki is szűkösek az anyagi lehetőségei. Az ő lakása kicsi, oda nem tudnak költözni Istvánék a 3 kicsi gyerekkel. István feleségének szülei nem élnek már, az asszonynak van egy bátyja, akinek a tartózkodási helyéről nem tudnak semmit.

B. István, miután feleségével és édesapjával többször átbeszélték jelenlegi helyzetüket és a szóba jöhető megoldásokat – és saját erejükből megoldást pillanatnyilag nem találtak –, ezért kérték a családsegítő szolgálat segítségét.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen támogatási formákat vehetnek igénybe?
2. Megoldható-e, hogy a feleség visszamenjen dolgozni?

G. József 52 éves rokkantnyugdíjas azért jelentkezett a családsegítő szolgálatnál, mert tudomására jutott, hogy az arra rászorulóknak tartós élelmiszert osztott a szolgálat, és szeretne volna, ha a későbbiek során ők is kaphatnának ilyen jellegű juttatást.

Elmondása szerint egy 35 négyzetméteres, félkomfortos, önkormányzati bérlakásban élnek 17 éves lányával, Évával. Éva édesanyja (József felesége) 5 évvel ezelőtt hagyta el a családját egy másik férfi miatt, akkor elváltak. József azóta egyedül neveli lányát, aki májusban 11. évfolyamos volt az egyik szakképző iskolában (pék-cukrásznak tanul). Az édesanya nem látogatja lányát, semmilyen formában nem tarja volt családjával a kapcsolatot, gyerektartást nem fizet.

József elmondása szerint Éva jól tanul (közepes tanuló), sokat segít a háztartásban, és egy diákszövetkezet közvetítésével rendszeresen dolgozik a tanulás mellett, ezzel is segítve megélhetésüket. A sok elfoglaltság miatt (iskola, munka, háztartás) komoly kapcsolata (barátja) nincs. A kevés szabad idejében két barátnőjével szoktak kikapcsolódni.

Anyagi helyzetük nagyon bizonytalan. A férfi egészségi állapota folyamatosan romlik – 10 évvel ezelőtt érszűkület és komoly tüdőproblémák miatt 67 százalékos rokkantságot állapítottak meg nála, azóta már inzulinos cukorbeteg lett és a vérnyomásával is komoly gondok vannak. A rengetegféle gyógyszert, amit szednie kell, ugyan közgyógyellátás keretében kapja, de neki folyamatos diétára lenne szüksége, lányának pedig szeretne egy viszonylagos jólétet biztosítani (például ahogy mondta, az iskolai követelmények miatt számítógépet vett neki, és fizeti az internet-előfizetést is), amit a havi bevételeikből egyre nehezebben tud megoldani. Az ő rokkantnyugdíja (52 ezer Ft) mellé rendszeres bevételük még a lánya után járó családi pótlék (13 700 Ft) és az Éva által megkeresett munkabér (20–25 ezer Ft). Említette, hogy a közeljövőben szeretne egy automata mosógépet venni – ami volt nekik, azt a felesége magával vitte –, mert az nagy könnyebbség lenne a háztartási munkákban. Megtakarítással, értékes vagyontárggyal, bármiféle tartalékkal nem rendelkeznek.

Természetes támaszuk nincs. József szülei már meghaltak, két testvére az ország távolabbi pontjain él saját családjával. A szomszédok segítőkészen figyelnek rájuk, segítenek nekik, például ha nehéz fizikai munkát kellene végezni, mert ő az egészségi állapota, Éva viszont a fizikuma miatt az ilyen jellegű munkákat nem tudja elvégezni. Az elmondott nehézségeik ellenére bizakodónak látszott. Büszke volt Évára, ahogy mondta, azt reméli, ha a lánya egy év múlva befejezi az iskolát és sikerül állandó munkahelyet találnia, akkor egy kicsit könnyebbé válik a sorsuk.

A család életében a drámai fordulat nem sokkal ezután következett be. József kb. egy hónappal a családsegítő szolgálatnál tett látogatása után otthonukban rosszul lett. Annyi ereje még volt, hogy szóljon a szomszédoknak, hívjanak mentőt, mert baj van, de mire a mentők kiérkeztek, már elvesztette eszméletét.

Kétszer is újra kellett éleszteni, de a leggondosabb ellátás ellenére végül is még otthon meghalt. Mindeközben Éva – a lánya – iskolában volt. Oda telefonáltak a szomszédok az osztályfőnökének, hogy engedjék haza, mert baj van.

Éva ekkor 17 és fél éves. Nappali tagozaton iskolába jár, dolgozik ugyan diákmunkásként, de tartalék híján még azt sem tudja, miből fogja tudni eltemettetni az édesapját...

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen támogatást vehet igénybe Éva apja eltemettetéséhez?
2. Milyen gyermekvédelmi intézkedések szükségesek Éva esetében?

A gyermekjóléti szolgálathoz felkérés érkezett a gyámügyi irodától védelembe vételi javaslat megtételére, mivel O. Ferencné (37 éves) a gyámügyi irodán tett bejelentést arról, hogy volt férje (39 éves) alkoholizáló életmódjával, agresszív magatartásával veszélyezteti a kiskorú gyermekeik egészséges fejlődését. Mint elmondta, 6 éve elváltak, akkor a bíróság ítéletet hozott arról, hogy az édesapának el kell hagynia a lakást. Később ez meg is történt, körülbelül másfél évig külön éltek, majd a férj visszakönyörgte magát feleségéhez. Esküdözött, hogy megváltozik. Azóta együtt laknak, ám a család megsínylette ezt.

Az anya öt gyermekével (Róbert 20 éves – betanított munkásként dolgozik, Péter 18 éves – 9. évfolyamos egy szakképző iskolában, Zoltán 15 éves – 8. osztályos általános iskolás, Katalin 13 éves – 6. osztályos általános iskolás, Renáta 7 éves – 1. osztályos általános iskolás) és a volt férjével egy önkormányzati bérlakásban lakik. Az udvari, 64 négyzetméteres, félkomfortos, cserépkályhás lakásban két szoba, konyha, fürdőszoba van. A lakás régi, rossz állapotú, a falak vizesek és penészesek, az egyik szobában emiatt már nem mernek a villanyvezetékekhez nyúlni sem. Félnek, hogy a fürdőszobában a bojler le fog szakadni. A lakás nagyon szűkös ennyi ember számára, ennek ellenére az édesanya próbálja rendben tartani.

Az anya közcélú foglalkoztatás keretében dolgozott takarítónőként, ám ennek időtartama lejárt. Azóta a munkaügyi központba bejelentkezett, mert munkanélküli-járadékra jogosult, ennek várható összege kb. 38 ezer forint. Családi pótléka egyedülálló szülőként 68 ezer forint. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt, lakásfenntartási támogatást és lakbértámogatást kap. Átmeneti segítyt időnként szokott igényelni. Legidősebb fia munkajövedelmét letiltás terheli, így körülbelül 30 ezer forintot kap kézhez. Az apa (akinél néhány éve súlyos szívbetegsége miatt 67 százalékos munkaképesség-csökkenést állapítottak meg) rokkantnyugdíja 57 ezer forint, de ebből a pénzből nem járul hozzá a lakhatás költségeihez, és gyermektartásdíjat sem fizet. A családnak jelenleg 200 ezer forint villanyhátraléka van.

Természetes támaszuk nincs, az anyai és az apai nagyszülők néhány éve már nem élnek. A szülők testvéreikkel (az anyának két nővére, az apának egy húga van) évek óta nem tartják a kapcsolatot.

Alkoholfüggősége miatt O. Ferenc – az apa – agresszív, rendszeresen kiabál, gyakoriak a családi konfliktusok. Az anya azt szeretné, hogy volt férje végleg hagyja el a lakást. A bíróságon kérte kilakoltatását. Mindennapi életüket megkeseríti. A gyermekek és az édesanya is rettegnek az ittas édesapától. A kislány, Katalin sokszor a délutánjait a városban tölti addig, amíg az édesapa el nem alszik. Zoltán iskolai hiányzásait azzal magyarázzák, hogy sokszor nem mer elmenni iskolába, mert félti édesanyját kettesben hagyni volt férjével. A legidősebb fiú, Róbert nemrégiben azért költözött haza, hogy védje édesanyját. Néhány alkalommal a volt férj agresszivitása majdnem tettelegességgig fajult, ilyenkor a nagyobb fiúk állították meg. Az édesanya attól is fél, hogy esetleg fiai elkeseredettségükben súlyosabban bántalmaznák édesapjukat.

A tisztázandó kérdések:

1. Milyen módon érhető el az apa távoltartása?
2. Milyen gyermekvédelmi intézkedésekre van szükség?

Az egyik általános iskola ifjúságvédelmi felelősétől érkezett jelzés a gyermekjóléti szolgálat felé, mely szerint az egyik osztályfőnök jelezte, hogy az osztályában tanuló D. Dániel kérte a segítségét. D. Dániel – szülei válása óta – édesapjával él egy háztartásban és azt szeretné, ha az édesanyjához kerülhetnének testvérével együtt. A jelzés után a gyermekvédelmi szakember megkereste a családot. Látogatása során azt próbálta meg tisztázni, hogy milyen viszonyok uralkodnak a családban, és mi vezette oda a gyerekeket, hogy saját maguk kérjenek segítséget.

A család egy 3 szobás, félkomfortos önkormányzati bérlakásban él. Az apa, D. János (48 éves) rokkantnyugdíjas. Vele élnek első házasságából született gyermekei, Mária (18 éves, jelenleg az általános iskola 6. osztályát végzi magántanulóként, mivel 5 hónapos terhes), Richárd (17 éves, 2. évfolyamos az egyik szakképző iskolában), Péter (16 éves, 8. osztályos általános iskolás), Viktória (15 éves, 7. osztályos általános iskolás), valamint második házasságából született két gyermeke Dániel (13 éves, 6. osztályos általános iskolás) és Kitti (12 éves, 5. osztályos általános iskolás). Az apa jelenlegi élettársa, T. Krisztina (30 éves) és a tőle született két kisebb gyermeke Krisztina (1,5 éves, bölcsődés) és Judit (8 hónapos) is a családdal él.

Az apa 2 évvel ezelőtt kapott agyvérzést – akkor már együtt élt jelenlegi élettársával, élettársa akkor már terhes volt első közös gyermekükkel. Az agyvérzés következtében fél testére lebénult és beszélni nem tudott. A sikeres rehabilitációnak köszönhetően ma már legalább annyira visszanyerte mozgásképességét, hogy nem szorul mások ellátására, beszélni pedig annyira jött helyre, hogy a családjával a kommunikáció zökkenőmentes, idegenekkel pedig, ha nehézségek árán is, de megérteti magát. Az apa betegsége miatt (jelenleg is) a gyermekek szülői felügyeleti jogát jelenlegi élettársa látja el.

A négy nagyobb gyermek édesanyjáról semmit nem tudnak, 15 évvel ezelőtt váltak el a szülők, akkor a gyermekeket az apának ítélte a bíróság. Az anya nem látogatja gyermekeit, gyerektartásdíjat sem fizet. A következő házasságából származó Dániel és Kitti édesanyja az ország másik felén él jelenlegi élettársával. Ő gyermekeivel tartja a kapcsolatot (telefonon és levélben), hébe-hóba még gyerektartást is küldt a férjének, nyáron pedig 2-3 hetet nála töltenek gyermekei. Mint kiderült, annak idején a válást az anya hibájából mondták ki (ezért is kerültek a gyerekek az apához a válás után), az anya alkoholizáló magatartása miatt, sőt gyermekbántalmazás miatt (Dánielt és Kittit bántalmazta alkoholos befolyásoltság alatt, rendszeresen és nagyon durván) még letöltendő börtönbüntetésre is ítélték. Többször is volt alkoholelvonó kúrán, de az italtól azóta sem tudott lemondani. Amikor a gyerekek legutóbb – a nyári szünidőben – nála tartózkodtak, akkor is éppen alkoholelvonóra készült.

A tisztázandó kérdések:

1. Gyermek védelembe vétele.
2. Szükség esetén családból való kiemelésük.
3. A család részére igényelhető szociális ellátások.
4. Pszichológus segítsége Dániel számára, mellyel feldolgozhatja az őt/őket ért traumát.

Az egyik sz.-i általános iskola ifjúságvédelmi felelőse tett jelzést a gyermekjóléti szolgálat felé, hogy Ny. Ábellel, az iskola 5. osztályos tanulójaival problémák vannak. A jelzés szerint Ábel társaival agresszív, gyakran pillanatok alatt verekedést provokál, nem tud beilleszkedni társai közé. A tanáraival szemben tiszteltudó, de magatartása kezelhetetlen. Iskolai teljesítményével is problémák vannak, eddig minden osztályt ismételnie kellett, ennek is tudható be, hogy 14 évesen még csak most végzi az 5. osztályt. Az ifjúságvédelmi felelős szerint komoly problémák lehetnek Ábel családjában, véleménye szerint ennek tudhatók be a fiú magatartásának zavarai.

A gyermekjóléti szolgálat munkatársa a személyes megkeresés során a következőket tapasztalta. A család egy másfél szobás, félkomfortos, udvari, önkormányzati bérlakásban lakik. A lakásban heten – két felnőtt és öt gyermek – élnek együtt. A családfő, P. József (Ábel édesanyjának jelenlegi élettársa) segéd munkásként dolgozik, havi 75 ezer forint a jövedelme. Ny. Katalin (Ábel édesanyja) jelenleg gyermeknevelési támogatásban részesül (ennek összege havi 65 ezer Ft). A gyerekek közül Ábel a legidősebb, öccse, Béla 12 éves, 4. osztályos általános iskolás (ő eddig kétszer ismételt osztályt tanulmányai során). Ábel és Béla édestestvérek, anyjuk előző kapcsolatából. Van három kisebb féltestvérük (ők anyjuk jelenlegi élettársával közös gyermekek). Dénes 6 éves, nagycsoportos óvodás. Katalin 4 éves, kiscsoportos óvodás. A legkisebb Janka, 2 éves, ő édesanyjával otthon van. A család kb. 150 ezer forint havi jövedelemből gazdálkodik. Ezt az összeget P József fizetése, a Ny. Katalinnak utalt gyet és az öt gyerek után folyósított családi pótlék teszi ki.

A látogatás során a gyermekvédelem munkatársa a lakást viszonylag rendezett körülmények között találta, de a szülők és az otthon tartózkodó gyerekek ruházata piszkos volt, és látszott, hogy az egész család ápolatlan. Ábel éppen nem tartózkodott otthon, az édesanya elmondása szerint gyermeke rendszeresen jár „vasazni” (a közelben lévő szeméttelen a hulladék között fémet keres, amit talál, azt leadják, az ebből származó pénzt a számítógépére és tartozékaira költi/költheti), most is éppen ezt teszi. Ny. Katalin elmondta, hogy Ábel otthon is sokszor verekszik, bár őrá hallgat, de a nevelőapja és Ábel között kimondottan rossz a viszony. Ő a sok gyerek mellett nem ér rá külön a legnagyobb gyermekével is foglalkozni, véleménye szerint az ő fia nem rosszabb, mint más gyerek. Az otthoni tanulásra nem tudja rávenni, de nem is tűnt úgy, mintha olyan nagyon rá akarná venni. Az anya szerint Ábelnek legkedveltebb tevékenysége a „gépezés”, a számítógéppel lehet leginkább büntetni (eltiltás) vagy motiválni (ha kap/vehet valami plusz dolgot a géphez). A következő látogatás időpontjának egyeztetésekor kiemelt szempont volt, hogy legközelebb Ábellel is találkozni, beszélni lehessen, tehát tartózkodjon otthon.

Három nappal később a gyermekjóléti munkatárs ismét saját otthonukban kereste fel a családot. Sikerült találkoznia Ábellel is. A beszélgetés során a feltett kérdésekre Ábel nagyon nehezen, de elmondta, hogy az iskolában azért verekszik olyan sokat, mert az osztálytársai „lecigányozzák”, és őt ez nagyon zavarja,

és ilyenkor nem tud parancsolni az „idegességének”. Elmondása alapján a tanárait szereti, de köztük is van olyan, akin érzi, hogy lenézi őt, mert „cigány”. Tanulni nem szeret (a szavaiból ki lehetett venni, hogy erre tulajdonképpen senki és semmi nem motiválja), mert az unalmas. A legnagyobb álma viszont az, hogy számítógép-szerelő lehessen. Elmondta, hogy édesanyját és a testvéreit szereti, de a nevelőapját „gyűlöli”, mert folyamatosan terrorizálja és fizikailag bántalmazza őt. Ábel szerint a családból egyedül őt „szúrta ki” a nevelőapja, mert ő bármit csinál vagy nem csinál, akkor is nagy verést (sőt rúgásokat) kap. Szerinte csak őt nem szereti. Azt viszont elismerte, hogy ő sem szereti a nevelőapját és saját bevallása szerint is sokszor szemtelen vele.

A tisztázandó kérdések:

1. Ábel magántanulói státuszának megindítása.
2. Ábel nevelési tanácsadóhoz, illetve pszichológushoz való irányítása magatartási problémái okának megállapítása miatt.
3. A gyermekek védelembe vétele.

T. Irma (30 éves) azért kereste fel a gyermekjóléti szolgálatot, mert felhalmozódott lakbérhátralékuk miatt főbérelőjük azonnali hatállyal felmondta az albérletüket. Segítséget kért lakhatási gondjaik megoldásához. Mint elmondta, élettársával K. Lászlóval (30 éves) és Viktória (11 éves) nevű gyermekükkel 3 éve laktak az egyszobás albérletben, de élettársának fél éve megszűnt a munkahelye, és azóta az ő fizetéséből (52 ezer forintot keres, takarít egy vendéglátóhelyen), élettársa rendelkezésre állási támogatásából (28 500 Ft) és a családi pótlékából (12 200 Ft) élnek. Ebből a jövedelemből nem tudják fizetni az albérletet (40 ezer forint + rezsi). Most átmenetileg Irma szüleihez költöztek, de ott nem maradhatnak, mert a kétszobás önkormányzati bérlakásban már így is kilencen élnek (a nagyszülők, Irma bátyja az élettársával és négy gyermekükkel, valamint Irma mozgáskorlátozott húga). A szolgálat munkatársától tájékoztatást kapott a családok átmeneti otthonában történő elhelyezés feltételeiről. Ibolyának ez a lehetőség nem tetszett, azt mondta, eddig csak rosszat hallott a családok átmeneti otthonáról, ezért nem szeretne oda költözni, akkor inkább maguk keresnek megoldást lakhatásukra. Megállapodás született, hogy a gyermekjóléti szolgálat munkatársa 3 nap múlva felkeresi őket Irma szüleinél, és újra átbeszéljük a lehetőségeket.

A következő találkozás – az előzőleg megbeszéltek alapján – a nagyszülők lakásában történt. Ekkor Irma éppen dolgozott, Viktória iskolában volt, Irma élettársa pedig nem tartózkodott a lakásban. A nagymama tájékoztatást adott, hogy Irma és családja már elköltöztek tőlük. Egy külvárosi részen bérelnék egy téliesített nyaralót. Elmondása szerint a nyaralóban van áram, a fűtést fatüzelésű vaskályhával tudják megoldani. A kapott információk alapján a gyermekjóléti szolgálat munkatársa jelezte a nagymama felé, hogy a következő nap felkeresi a családot új lakhelyükön, hogy lássa, hova költözött a család a kislánnyal. Elmondta azt is, hogy a költözési szándékukról értesíteni kellett volna a szolgálatot.

A következő napi látogatás alkalmával a szolgálat ügyintézője a megadott címen egy kicsi, kb. 8 négyzetméteres faházat talált. A házhoz tartozó konyha, mely külön bejáraton keresztül volt megközelíthető, kb. másfél négyzetméteres, főzésre nem alkalmas. A lakrészben egy régi, kisméretű vaskályhával lehetne fűteni, de tűzifának nyoma sem volt. A házban áram van, de a vizet a nagyszülőktől hordják fel műanyag flakonokban. A családgondozó meglátása szerint a ház nem alkalmas gyermeknevelésre. A látottak alapján közölte a T. Irmával, hogy a ház lakhatásuk megoldására nem alkalmas, megkérte, hogy a következő nap délelőttjén tartózkodjon otthon, mert értesítenie kell a gyámhivatalt, és a gyámhivatali ügyintézővel közösen fogják felkeresni. Az édesanya erre ígéretet tett.

A következő nap a gyámügyi ügyintézővel közösen keresték fel a családot. A gyámügyi ügyintéző szerint sem alkalmas arra a kis ház, hogy a gyermek életvitelszerűen ott éljen. Felszólította az édesanyát, hogy minél hamarabb költözzenek vissza a nagyszülökhöz és a lehető legrövidebb időn belül intézkedjenek lakha-

tásuk megoldásáról, Kijelentette, hogyha a költözés nem történik meg hétvégén, akkor kénytelenek lesznek megindítani Viktória családból való kiemelését.

A tisztázandó kérdések:

1. A család lakhatásának megoldása.
2. Az apa munkaerőpiacon történő elhelyezkedésének támogatása.
3. Igényelhető szociális ellátások.

Az édesanya, Ny. Zsófia (34 éves) tanácsért fordult a gyermekjóléti szolgálathoz. Egyrészt információt kért, hogy milyen jogi úton tudja intézni, hogy legnagyobb gyermeke, B. Zsófia magántanulóként fejezhesse be az általános iskolát, másrészt bemutatta az előző napon készült pszichológusi szakvéleményt, mely szerint az édesanyjának a szakorvos lánya gondnokság alá helyezését javasolta. Úgy tűnt az orvos által kiállított diagnózison sem tud igazán eligazodni, de a gondnokság alá helyezéssel kapcsolatban a további teendőket és annak következményeit végképp nem értette.

Az édesanya elmondta, hogy lánya, B. Zsófia három hónap múlva lesz 18 éves. Enyhe fokú értelmi fogyatékos, és néhány éve már pszichiátriai kezelés alatt áll (többek között kezelhetetlen dühkitörések, magatartászavarok miatt). Az édesanya rokkantnyugdíjából egyedül neveli gyermekeit, Zsófiát és 16 éves édestestvérét, Evelint, aki 10. évfolyamos az egyik szakképző iskolában, valamint a 7 éves Borbálát, aki nagycsoportos óvodás és az 5 éves Viktóriát, ő középsős az óvodában – a nagyobb lányok féltestvéreit.

Ny. Zsófia elmondása alapján lányának eddig 6 általános iskolai osztályt sikerült elvégeznie. Az idei tanévtől szerette volna, ha Zsófia magántanulóként folytathatná a tanulmányait. A magántanulói státusz „elnyerése” érdekében keresték fel Zsófiával a helyi kórház Ifjúsági Pszichiátriai Gondozóját, hogy az ott kapott szakorvosi vélemény birtokában kérvényezhessék a magántanulói jogviszony engedélyezését. A kórház pszichiátere az elvégzett vizsgálatok és a Zsófiával folytatott beszélgetések alapján olyan szakvéleményt állított ki, hogy Zsófia pszichikai állapota az előző kivizsgálás óta romlott, és a gondnokság alá helyezését javasolja.

A gyermekjóléti szolgálat munkatársa felvette a kapcsolatot a gyámhivatal ügyintézőjével, hogy a gondnokság alá helyezés jogi részét átbeszéljék, illetve az édesanyjának elmondják a szükséges teendőket. A következő találkozás alkalmával minden szükséges információt ismertettek az édesanyjával, aki közölte, hogy úgy döntött, mégsem „nyilváníttatja bolonddá” a lányát, és köszöni szépen az eddigi segítséget, de innentől kezdve majd ő fogja intézni az ügyeiket.

A tisztázandó kérdések:

1. Zsófia gondnokságba vétele.
2. Zsófia magántanulói jogviszonyának rendezése.

K. Beáta unokája további sorsa miatt kért segítséget a gyermekjóléti szolgálattól. Mint elmondta, nagyobbik lánya, B. Julianna 17 évesen szülte kislányát, Karolinát, aki most 7 hónapos. A kislány gyámja – mivel az édesanyja még nem nagykorú – az anyai nagymama, K. Beáta (34 éves) lett. Születése óta a nagymama gondozza Karolinát, mert édesanyja nem törődik gyermekével. A kislány apja Karolina születésekor garázdaság miatt, jogerős bírói ítélet alapján kiszabott börtönbüntetését töltötte, 2 hónap múlva szabadul.

Időközben Julianna egy hétvégi bulizás során megismerkedett Józseffel (19 éves), akihez néhány napos ismeretség után odaköltözött, és jelenleg 3 hónapos terhes újabb kapcsolatában. Kislányát édesanyjánál hagyta, hiszen amióta megszületett, a nagymama látta el, gondozta, ha beteg volt, ápolta a gyermeket. K. Beáta elmondta, hogy néhány napja jelentkezett Karolina apja, akinek tudomására jutott, hogy Julianna már egy újabb kapcsolatban él egy másik férfival. Jelezte Juliannának, hogy szabadulása után magához akarja venni Karolinát, mert szerintük ők (az apa és családja) alkalmasabbak a gyermek felnevelésére. A nagymama, K. Beáta szerint Karolina apja és családja alkalmatlan a gyermek felnevelésére, a család tagjai többször voltak már börtönben, rendszeres jövedelemmel nem rendelkeznek, és a lakáskörülményeik sem alkalmasak egy kisgyermek felnevelésére, és csak (ahogy ő fogalmazott) bosszúból akarják elvinni a gyermeket. Ő viszont – ahogy eddig is – szívesen vállalja ezt a feladatot. Semmiképpen nem szeretné, ha a kislány az apjához kerülne.

K. Beáta egy kétszobás, félkomfortos, önkormányzati bérlakásban él négy gyermekével (az előző kapcsolatából született 17 éves Julianna 3 hónapja elköltözött), Barbarával (15 éves – ő 9. évfolyamos, dísznövény kertésznek tanul), valamint jelenlegi kapcsolatából született 8 éves Líviával (ő 1. osztályos általános iskolás) és 5 éves Simonnal (aki óvodás), valamint jelenlegi élettársával, Sz. Józseffel (30 éves). Havi bevételük kb. 160 ezer forint (K. Beáta takarítónőként 65 ezer forintot keres, az öt gyerek után 68 500 forint a családi pótlék, Sz. Józsefnek 28 500 forint gyest folyósítanak, mivel ő jelenleg kisebbik közös gyermekükkel, Simonnal gyesen van; Simon kis mértékben értelmileg akadályozott). Közüzemi és lakbérhátralékuk nincs, lakásuk tiszta, rendezett.

K. Beáta elmondta, hogy Karolina születésekor lánya, Julianna nem nevezte meg az apát, így a kislányt „apa nélküli” jogállással anyakönyvezték. Karolina apja jelezte Juliannának, hogy szabadulás után apasági nyilatkozatot kíván tenni, mivel ő már nagykorú, és Julianna újabb terhessége a legfőbb bizonyíték arra, hogy alkalmatlan a gyermeke felelősségteljes ellátására, így a gyámhatóságtól kérelmezni fogja, hogy kislányukat nála helyezték el. K. Beáta elmondása alapján ismeri Karolina apjának életkörülményeit, és kizárt-nak tartja, hogy a kislány az apa családjában a fejlődéséhez szükséges körülmények közé kerülne.

A tisztázandó kérdések:

1. Karolina családba fogadása nagyanyja révén.
2. Az apaság kérdésének rendezése.
3. A gyermektartásdíj bíróság útján történő megítélése.

409. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

M. Csaba 8 éves, 2. osztályos általános iskolás. 12 éves nővérével, Barbarával, aki 5. osztályos általános iskolás, és édesanyjával (34 éves) él együtt egy saját tulajdonú, lakótelepi, 1 + 2 félszobás lakásban. Az édesanya eladó-kertész munkakörben dolgozik egy magánkertészetben, jövedelme kb. 90 ezer forint. Férje négy éve, 34 évesen, néhány hónapos betegeskedés után leukémiában halt meg. Az édesapa halála után az édesanya másodállást vállalt egy biztosítótársaságnál üzletkötőként (ebből a munkájából havonta kb. 40 ezer forint jövedelme származik).

Az anya természetes támaszként szüleire számíthat, akik nyugdíjasok, és egy 50 négyzetméter körüli, 2 szobás kertes házban laknak lányuktól nem messze. A nagypapa nyugdíjazása előtt asztalosként dolgozott egy magánvállalkozás alkalmazottjaként, jelenleg 62 éves. A nagymama nyugdíjazása előtt eladó volt egy kisebb boltban, jelenleg 60 éves. Lányuk mellett van még egy 32 éves fiuk is, neki is saját családja van már, ott is 2 unokájuk született.

A kisfiú iskolájának ifjúságvédelmi felelőse jelezte a gyermekjóléti szolgálatnak és az anyának, hogy Csabával nagy gondok vannak az iskolában. Tanárai jellemzése szerint a fiú eszes, jó tanuló, de magatartása változó, gyakran – látszólag minden ok nélkül – dühkitörései vannak, ilyenkor kezelhetetlen, és veszélyt jelent környezete számára.

Az anya elmondása szerint Csabával óvodáskorban kezdődtek a gondok, amikor férje betegeskedett. Akkoriban az óvodától is kapott hasonló jelzést, Csaba ott is többször verekedésbe keveredett. Ugyanakkor – az édesanya állítása szerint – Csaba otthon nem agresszív. Néha hisztizik ugyan, de ha nem tulajdonítanak ennek jelentőséget, akkor abbahagyja. A családnál tett látogatás során az éppen ott tartózkodó nagypapa elmondta, hogy Csaba hallgat rá, szeret a közelében (velük-náluk) lenni, de a fiú dühkitöréseit sem ő, sem a nagymama nem tudja kezelni. Ha rákérdeznek a kisfiúnál viselkedésére, dühkitörésének okára, Csaba azt válaszolja, hogy nem tudja, miért tette.

A következő beszélgetés alkalmával (a nagyszülők ott is jelen voltak) a gyermekjóléti szolgálat munkatársa a család segítségével megpróbálta feltárni Csaba viselkedésének okát. A kisfiú elmondása alapján nagyon jó kapcsolata van édesanyjával és a nagyszüleivel. Nővérével ugyan vannak közben viták és cívakodások, de ezek a természetes testvéri vitáknak tűnnek. Ami mindenki számára egyértelművé vált, hogy Csaba még mindig nagyon ragaszkodik édesapjához (édesapja benne élő emlékképeihez). Nagyon bántja, hogy az osztálytársai közül mindenkinek van édesapja, csak éppen neki nincs. Édesanyja elmondása szerint Csaba nagyon „apás” volt, és édesapja is imádta a fiát. Nagyon sok szeretettel és odaadással segített feleségének is a háztartási munkákban, illetve a gyermekek nevelésében-gondozásában. Mint kiderült, Csabában már az nagy törést okozott annak idején, hogy az ő erős apukája hónapokig betegen és gyengén feküdt a kórházban. Valószínűleg gyermeki lelke nem tudta feldolgozni édesapja elvesztését, és ez a trauma megfogalmazhatatlanul ott volt a mindennapok folyamán.

410. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

K. Zsolt (15 éves) egy lopás eset kapcsán került a gyermekjóléti szolgálat látókörébe. A gyámügyi irodától jött a felkérés a védelembe vételi javaslat megtételére, mivel a rendőrség értesítést küldött a gyámügy felé Zsolt ügyében, kisebb értékben elkövetett lopás megalapozott gyanúja miatt indított eljárásáról.

Zsolt 9. évfolyamos tanuló egy szakképző iskolában. Itt követte el egy barátjával a kerékpárlopást. A fiú a beszélgetés során elmondta, hogy csak viccből tették, eléggé megijedt az eset következményeitől, és biztosan nem fog többé ilyet tenni. A rendőrségen azt mondták, lehetséges, hogy nem lesz ebből bírósági ügy. A fiún látszik, hogy lázadó időszakát éli, haja kisebb tarajban áll, piercingeket hord. Ennek ellenére kommunikációja normális, visszafogottan beszél. Személyiségén nem mutatkoznak deviancia jelei.

K. Zoltánnét – Zsolt 40 éves édesanyját – láthatóan megrendítette az eset. Véleménye szerint fia nem szándékosan tett rosszat, inkább csak túlzottan befolyásolható a környezete által. Mivel gyenge tanuló, ilyen módon próbált meg valamivel kitűnni. Az anya próbálja gyermekeit normális értékrendre nevelni, gyakran beszélget gyermekeivel a jövőt érintő kérdésekről is. Úgy látja, hogy az esetből tanult Zsolt.

K. Zoltánné és férje, K. Zoltán (43 éves) fél éve külön élnek, de nem váltak még el. Házasságuk megromlásában közrejátszott a család állandó bizonytalan anyagi helyzete. Mindketten, az anya is és az apa is több alkalommal voltak már munka nélkül. Utcára kerülésük oka szinte minden esetben az volt, hogy megszűnt a cég, ahol dolgoztak. Szülői segítséggel vették 8 évvel ezelőtt azt a kétszobás falusi házat, amelyben most K. Zoltán lakik. Az állandó anyagi bizonytalanság felőrölte kettejük kapcsolatát, és lassan teljesen elhidegültek egymástól. Végül már csak a vitáktól és veszekedésektől volt hangos a családi otthon.

Természetes támaszuk nincs. Mindketten egyedüli gyerekek, testvéreik nincsenek. Szüleik már nem élnek – haláluk előtt kisnyugdíjasként, előtte betanított munkásként éltek.

Zsolton kívül két gyermekük van, Mihály 19 éves – rendőrnek tanul, Szilvia 13 éves – 7. osztályos általános iskolás. Az édesapa egy közeli faluban lakik (a ház, amiben él, közös tulajdonuk feleségével), Zsolt rendszeresen találkozik vele ott iskola után. Az apa két műszakban dolgozik egy elektronikai termékeket készítő gyárban, betanított munkásként. Jövedelme kb. 80 ezer forint. Az édesanya varrónő (ebből körülbelül 70 ezer forint jövedelme származik) és mellékállásban takarít (ez 20 ezer forint pluszjövedelmet jelent), emiatt keveset van otthon. Családi pótléka 48 ezer forint. Legidősebb fia 10 ezer forint ösztöndíjat kap havonta. Zsolt időnként diákmunkában dolgozik. Az anya egy kétszobás albérletben lakik most a gyerekekkel (lakásköltségük kb. 85 ezer forint: bérleti díj + rezsi). Az albérlet fenntartása súlyos pluszköltségeket jelent. Anyagi problémákkal küszködnek, és lelkiileg is nagyon megterhelő volt számukra az elmúlt fél év, amióta külön költöztek férjétől. Anyagi helyzetük javítása érdekében vállalt másodállást, ennek lehetősége néhány hónap múlva megszűnik. Szociális ellátásokat nem vesz igénybe. Rezsielmaradásai nincsenek, de több

személyi hitele (például Provident-hitele) is van. Férje nem fizet tartásdíjat, a gyereknevelés költségeihez semmilyen módon nem járul hozzá.

*Mikor anyagi helyzetük és a család nehézségei szóba kerültek, az anya elsírta magát, és percekig ke-
resztül nem tudta abbahagyni a sírást. Utána láthatóan megkönnyebbült. Érezhető volt, hogy nincs senkije,
akivel ezekről beszélhetne és elmondhatná a problémáit.*

411. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

A B. családtól jelzés érkezett a családsegítő szolgálathoz, hogy lakhatásuk bizonytalanná vált, felszólítást kaptak kiköltözésre, hátralékaik vannak. A család egy önkormányzati bérlakásban lakik. Két kiskorú és egy nagykorú gyermek van a családban. A két idősebb gyermek az anya korábbi házasságából született. A volt férjtől – aki rendszeresen tartja a gyerekekkel a kapcsolatot – gyermektartásdíjat kapnak. A család természetes támasza az anyai nagymama, aki az utcában lakik, bár rossz egészségi állapota miatt egyre kevesebbet tud segíteni a családnak.

A nagyobbik lány, Erika (19 éves) pék-cukrásznak tanul, 11. évfolyamos. Iskolájának ifjúságvédelmi felőlésétől olyan információ érkezett, hogy volt néhány óra igazolatlan hiányzása. Az anya elmondása szerint ő nem tudott róluk. Arról sem tudott pontos információt adni, hogy mennyi volt a hiányzás. A nagylány egyébként jó tanuló, 4-es körüli. A középső gyermek Tamás (16 éves) 9. évfolyamos középiskolás, 3-as tanuló. A legkisebb (közös) gyermek, Anita (4 éves) óvodás, kiscsoportos.

A család kap rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt, lakásfenntartási támogatást. Az anya gyetet kapott eddig, ez most megszűnt. Viszont most csökkent a lakbérük is, kb. 5000 forintot kell fizetniük a támogatások levonása után. Gáz-, villany-, lakbér-elmaradásuk van. Valószínű pénzbeosztási problémáik is vannak, felmerült, hogy játékgépeznek is.

A kicsi félnapos az óvodában, az anya állítása szerint csak szeptembertől válhatnak egész napra. Az anya erre hivatkozik, hogy emiatt nem tudna még munkát vállalni. (Az óvodától kapott információ alapján kiderült, hogy lehet váltani, tehát erről az anya hamis információt adott meg.)

Az apa (35 éves) semmilyen ellátásban nem részesül, nem dolgozik, de a nap nagy részében nem tartózkodik otthon. Az anya (37 éves) elmondta, talán rá tudja venni Erikát, hogy diákmunka keretében dolgozzon, és így segíthetné őket anyagilag. A lánynak volt egy olyan felajánlása is, hogy abbahagyja az iskolát és főállású munkát vállalna. Ez nem lenne célszerű, mivel fontos lenne, hogy befejezze az iskolát és legyen egy szakmája.

A szomszédok állítása szerint a szülők rendszeresen italoznak. Többször látták, hogy mindketten részegen érkeztek haza, ilyenkor általában kislányuk, Anita is velük volt. Ezek szerint a kocsmába is magukkal viszik a kislányt. Mindezek alapján valószínűsíthető, hogy a szülők pénze alkoholra megy el. Mindenesetre komoly pénzbeosztási problémáik vannak.

412. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

Sz. János 70 éves nyugdíjas a családsegítő szolgálat családgondozóját kereste fel – lakhatásával kapcsolatban kért segítséget.

Elmondása szerint 10 éve halt meg a felesége, aki nőgyógyászati daganat miatt egy évig betegeskedett a halála előtt. Addig egy kétszobás, önkormányzati bérlakásban éltek ketten, mivel két felnőtt gyermekük (a fiuk 32 éves, a lányuk 30 éves volt akkor) már családot alapítottak és már mindketten saját családjukkal, saját otthonukban éltek.

János (saját bevallása szerint) addig sem vetette meg az alkoholt, de felesége halála után egyre rendszerebben és egyre nagyobb mennyiségben kezdett alkoholizálni. Gyermekével addig sem volt felhőtlen a kapcsolatuk (éppen az alkohol miatt), de ezek után találkozásaik során szinte már csak vitatkoztak, végül lassan a találkozások is elmaradtak, aztán véglegesen megszakadt a kapcsolatuk. Azóta még az unokáit sem láthatta.

János eközben egyre többet költött alkoholra, és egyre inkább elhanyagolta saját magát és az otthonát is. A számlákat sem egyenlítette ki. Végül olyan nagyságrendű lakbér- és közüzemi tartozást halmozott fel, hogy felesége halála után 3 évvel kilakoltatták, az utcára került. Megkereste ugyan a gyermekeit, hogy segítséget kérjen tőlük, de addigra már a fia is és a lánya is teljes egészében elhatárolódott tőle, hallani sem akartak az apjukról.

Innentől kezdve az utcán élt. Folyamatosan ivott, ha szükség volt rá, kéregetett vagy éppen kukázott. Amikor megkapta a nyugdíját, mindig akadt egy-két cimbora, akik néhány nap alatt „segítettek” elkölteni a pénzt, aztán kezdődött minden előlről. Egyik télen tüdőgyulladás miatt kórházba került, amikor gyógyulófélben volt, beköltözött a hajléktalanszállóra. Ott lakott néhány hónapot, de – mint mondta – ott rosszabbul érezte magát, mint az utcán. Akkoriban (3 éve) találkozott össze egyik unokahúgával (Zitával), akinek elpanaszolta sorsát. Ő felajánlotta neki, hogy lakhat náluk. János örömmel fogadta a felajánlást.

Miután egy táskányi holmijával átköltözött Zitaékhöz, kiderült „cseberből vederbe” került. A rokonok egy két szobás önkormányzati bérlakásban éltek kilencen. Zita, a férje Ferenc és nyolc gyermekük (a gyerekek: 19, 17, 14, 12, 10, 8, 6, 4 évesek). A két legkisebb gyerek ugyan átmeneti nevelésbe lett véve, ezért hét közben nem voltak otthon, de a hétvégét általában ők is otthon töltötték. A szülők rendszeresen alkoholizáltak – innentől Jánossal együtt ittak. Amikor az apa (Ferenc) részeg volt, akkor nagyon agresszívvá vált, üvöltözött és ütötte-verte, aki útjába került.

A család addigra már anyagilag teljesen ellehetetlenült. Bevételi forrásukat a legnagyobb gyermek fizetése (75 ezer forint, ő segédmunkásként dolgozott), az apa rendelkezésre állási támogatása (28 500 Ft), Zita 4 órás takarítónői fizetése (35 ezer Ft) és a gyermekek után járó családi pótlék képezte. A gyermekek és a lakás gondozatlan volt, tápláló étel csak nagy ritkán került az asztalra. János hamar rádöbbsent, hogy

őt csak azért hívták ide lakni, hogy a nyugdíját elkérjék, aztán megtűrt személyként maradhatott. Naponta eljárt a közeli ingyenkonyhára ételért, de mikor hazaért, az éppen otthon tartózkodó gyerekek szinte mindig elkunyerálták tőle, hiszen folyamatosan éhesek voltak (ők is).

Jánosnak 45 év munkaviszony után (az akkori Városgazdálkodási Vállalatnál dolgozott betanított és segédmunkásként) 80 ezer forint nyugdíja van. Ha most meglenne még a lakása, talán még el is éldegélhetne benne akár egyedül is – de lakás már nincs. Ő pedig menne, szinte bárhova, csak el onnan, és lehetőség szerint ne kelljen visszamennie az utcára se!

413. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

A gyermekjóléti szolgálat 2003 óta áll kapcsolatban a családdal. A szülők három idősebb gyermeke átmeneti nevelt egy gyermekvédelmi intézményben, a legkisebb gyermeket az anyai nagyszülők fogadták családba. Az elmúlt hét évben a család négy alkalommal kért elhelyezést a családok átmeneti otthonában. A fő problémát a szülők életvitele, elhanyagoló magatartása és a lakhatási problémák jelentették. A szülők: R. János (32 éves) és Z. Tímea (31 éves) rendszeresen italozó életmódot folytatnak, ha pénzhez jutnak, akkor azt az alkoholon kívül játékgépezésre költik el.

A két idősebb gyermeket, R. Dánielt (most 10 éves, 4. osztályos általános iskolás) és R. Szilviát (most 8 éves, 2. osztályos általános iskolás) a városi gyámhivatal 2005-ben vette átmeneti nevelésbe, melynek oka a szülők bizonytalan lakhatása, felelőtlen és elhanyagoló magatartása volt. Az anya ekkor várta harmadik gyermeküket. R. Mónika (most 5 éves) születése után alapellátásba került. A korábbi problémák miatt 2009-ben Mónika is átmeneti nevelésbe került. Ekkor a szülők már újabb, negyedik gyermeküket várták. Az édesanya 2010 márciusában adott életet Gizellának. A bizonytalan lakhatásra és a lakáskörülményekre tekintettel, a gyámügyi iroda támogatásával, az édesanya néhány hónapos gyermekével kérte felvételét a családok átmeneti otthonába. 2010. április hóban az anya és Gizella az otthonba, az apa pedig albérletbe költözött.

A szülők továbbra sem biztosították a Gizella egészséges fejlődéséhez szükséges feltételeket, ezért a városi gyámhivatal 2010 májusában a kiskorút ideiglenes hatállyal az anyai nagyszülőknél, Z. Györgynél (55 éves, gépkocsivezetőként aktív munkavállaló) és Z. Györgynénél (55 éves, kordedvezménnyel nyugdíjas, nyugdíjazása előtt ápolónőként dolgozott) helyezte el. A nagyszülők a városi gyámhivatalban tett nyilatkozatukban kérték unokájuk, Gizella családba fogadását. Z. Györgyné (a nagymama) vállalta a gyámi tiszteket, így a városi gyámhivatal 2010. május hóban hozzájárult a kiskorú nagyszülő által történő családba fogadásához.

2010 augusztusában Z. Tímea és R. János önkormányzati bérlakáshoz jutott. A lakás 35 négyzetméteres, szoba-konyhás, félkomfortos. A házaspár előzőleg János főnökének tulajdonában lévő ingatlanban élt. Az édesanya sokáig ellátatlan volt, az édesapa egy építési vállalkozó alkalmazásában állt mint segédmunkás. 2010 júliusa óta a szülők egy v.-i vállalatnál dolgoznak folyamatos munkarendben, operátori munkakörben. Gyermekeiket rendszertelenül látogatják a gyermekotthonban. Kéthetente a hétvégéken Dánielt, Szilviát és Mónikát a nagyszülők viszik haza otthonukba. Z. Györgyné (a nagymama) és veje (R. János) kapcsolata konfliktusos, ezért Gizellát csak az édesanyja látogatja a nagyszülők otthonában. János és Tímea kérte a városi gyámhivatalt, hogy Gizella esetében határozzanak meg látogatási időt az édesapa számára.

414. ESETLEÍRÁS

H. Lászlóné lányával él egy háztartásban, aki 67 százalékos rokkant, epilepsziás. Rengeteg gyógyszert szed, van közgyógyellátási igazolványa. Korábban lakbér- és közüzemi tartozást halmoztak fel. A tavalyi évben 100 ezer forint összegű kamatmentes kölcsönt vett fel, hogy rendezze tartozásait. Mivel év végén még egyhavi elmaradása volt közüzemi szolgáltató felé, ezért nem állították vissza a bérleti jogviszonyát. Tartozása jelenleg nem kezelhetetlen, ezért a kliens igényelte az adósságkezelési szolgáltatást és a családsegítést is. Mivel csak lakáshasználó, ezért nem kap lakbértámogatást, így 50 ezer forint lakbért fizet havonta. A kliens aktív kereső, egy bölcsődében dolgozik, de jelenleg táppénzen van, mert műtötték a kezét. A család jövedelme az ő munkabére, ami 60 ezer forint, a lánya rokkantnyugdíja, 35 ezer forint és az emelt összegű családi pótlék, ami 20 300 forint. A kliens állítása szerint a közüzemi szolgáltatóknál jelenleg nincs elmaradásuk. Tájékoztattam H. Lászlónét, hogy jelenleg 155 ezer forintos lakbérhátralékuk van. Azt mondta, hogy ez teljesen lehetetlen, mivel az utoljára kiküldött számlán 60 ezer forint hátralék szerepelt. A kliens elmondta, hogy lánya örökölt földet, amit minél előbb megpróbálnak értékesíteni. Az eladási ár függvényében gondolkodnak, hogy elköltöznek az önkormányzati bérlakásból és vesznek egy kisebb saját tulajdonú lakást, hogy ne kelljen lakbért fizetniük.

A tisztázandó kérdések:

1. A pontos tartozás megérdeklődése után adósságkezelési tanácsadóval való kapcsolatfelvétel a feltételek megléte esetén.
2. Az örökölt föld eladása, árából biztos lakhatás biztosítása.

415. ESETLEÍRÁS

T. János 45 éves férfi, 2 éve egy férfi éjjeli menedékhely lakója. Egy éve biztos, jól fizető állása van, villanyszerelő egy ötcsillagos szállodában Budapesten. A menedékhely dolgozói közös megegyezéssel úgy találták, hogy János élethelyzete és körülményei nem indokolják tovább az éjjeli menedékhelyen való tartózkodását, és szeretnék őt továbbküldeni egy magasabb ellátási formába. A team döntését közölték a férfival, és tájékoztatták arról is, hogy további 3 hónap áll rendelkezésére életkörülményei rendezésére, mielőtt elhagyná az intézményt. János nem értett egyet a team döntésével, noha nem tudta megindokolni, hogy miért ütközne számára nehézségekbe a menedékhelyről való távozása. A menedékhely munkatársai mindent elkövettek, hogy segítsenek Jánosnak a továbblépésben. Felvették a kapcsolatot több átmeneti szállóval, ezek közül két helyre felvételt nyert, de egyik szállóra sem kívánt beköltözni. Végül úgy döntött, hogy albérletbe megy. Ebben az elhatározásában támogatták őt a menedékhely kollégái, és segítettek neki albérleti támogatáshoz jutni, de az utolsó pillanatban ezt a lehetőséget is elvetette, mondván, hogy neki joga van a maradáshoz. Az intézmény dolgozói közölték a férfival, hogy ennek ellenére is el kell hagynia az intézményt a 3 hónap letelte után, mert továbbra sem tartják indokoltnak a szolgáltatás igénybevételét, hiszen több, valóban rászoruló ember tart igényt az ellátásra. János ezek után közölte, hogy jelenti az intézményt.

Tisztázandó kérdések:

1. Van-e joga egy éjjeli menedékhelynek a saját belső szabályzata alapján megvonni az ellátást a kliens-től?
2. Milyen jogorvoslat illeti Jánost az intézményi döntéssel szemben?

416. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

A történet 1994–1995-ben kezdődött. A D.-ben élő házaspár két gyermekkel ekkor válik. Akkor a bíróság a gyermeket az anyukánál helyezi el, de a szülői felügyeletet mindkét szülő megosztva gyakorolja.

Kb. öt évvel később (2000 környékén) a két gyermek az apához megy látogatásra. Nem sokkal később az apa keresetet adott be, kérte a gyermekek elhelyezésének megváltoztatását, az anya szülői felügyeletének megvonását. Az eljárás során az akkor még 14 éves, nagyobbik fiúgyermeket meghallgatják, a kisebb lánygyermeket, aki ekkor 9 éves, nem.

Az ügyiratból nem derült ki, mi történt az édesanyával, mindössze egy pszichológiai szakvélemény áll rendelkezésre, mely szerint az anyukával nincs baj, és a gyerekek sem panaszkodnak viselkedésére, de az apánál akarnak maradni, ott is maradnak.

Időközben a nagyobbik gyermek nagykorú lesz, az anyuka rendezni próbálja életét, Pestre költözik, főiskolára jár, normális párkapcsolatot alakít ki.

A gyermekek D. külterületén maradnak az apánál. Az iskolában azonban a gyermekvédelmi felelős a következőkre figyel fel: a gyermekek ritkán járnak iskolába (később kiderült: az apa nem engedi), a gyermekeket az apa bántalmazza, valamint még meleg ételt sem kapnak otthon. Mindezen felül az is bebizonyosodott, hogy az apa a tulajdonában lévő műanyagfröccsöntő-műhelyben dolgoztatja őket. A kisebbik gyermeknek allergiás problémái alakulnak ki, a háztartást is ő vezeti.

A lánygyermek 2009. szeptember végén elszökik, a rendőrség hozza vissza. Másnap iskolába indul, majd a d.-i gyermekek átmeneti otthonában köt ki (miután az iskola közbelép).

Az anya közben szülői felügyelet visszaállítása miatt keresetet adott be. Akkor ideiglenes intézkedést kértek, hogy a gyereket helyezték az anya gondozásába az eljárás jogerős befejezéséig, az apáét addig szüneteltetve. A bíróság ezt elutasította.

A gyermekotthoni elhelyezés közben, az esetkonferencia során arra törekedtek, hogy a két szülő egyezségére jusson. Ekkor az apa mindenhez hozzájárult, megígérte, hogy ettől eltérő nyilatkozatot nem tesz, korábbi nyilatkozatát nem vonja vissza. Ezután a gyermek az anyához került Budapestre.

Az első bírósági tárgyalás során (ahol az egyezség szóba sem került, a tárgyalási jegyzőkönyvben sem) azonban egyezség helyett összeveszték. Később két környezettanulmány készült (budapesti, d.-i gyámhivatal). A d.-i gyámhivatal szerint (amely korábban figyelemmel kísérte a gyermeket) nincs probléma. Az anya kifogással élt e környezettanulmány ellen, és ismételten kérte az egyezség jóváhagyását. A bíró ekkor a gyermeket négy szemközt hallgatta meg. A második tárgyalás során azonban a bíróság az apa oldalára állt.

Az anya fellebbezett (a korábbi ideiglenes intézkedés miatt), de ezt később visszavonta, ügyvédje javaslatára.

417. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

Cs. I. 18 éves lány. A Fővárosi Önkormányzat, P.-n működő Értelmi Fogyatékosok otthonába került. Az intézet hétfőtől péntekig átmeneti ellátást biztosít számára, ekkor ott is alszik. Erre azért van szükség, mert otthoni ellátása nem biztosított. Diagnózisa szerint közép súlyos értelmi fogyatékos, emellett még pszichiátriai betegségekben is szenved, állapota folyamatosan romlik. További ellátása a későbbiekben egy pszichiátriai beteget ellátó bentlakásos intézményben történik majd, de egyelőre várólistára került. Ezért átmeneti megoldásként az ellátását a p-i intézmény biztosítja számára.

A család háromtagú. Az anya 47 éves, rokkantnyugdíjas, de dolgozik takarítónőként. Fia jelenleg ipari tanuló. Az általános iskolai tanulmányait a fiúgyermek is a Bárczi Gusztáv Általános Iskolában, a csökkent képességekkel rendelkező gyermekek iskolájában végezte el. Képességei az átlagnál gyengébbek, enyhe értelmi fogyatékos. Egy 70 négyzetméteres, kétszobás családi házban élnek, amely a hatvanas években épült. Felújítás vagy renoválás azóta sem történt az épületen. A ház berendezései is korabeliek. Az ingatlan az anya és a gyermekek közös tulajdona, ezenkívül rendelkeznek egy 1,7 hektár nagyságú földterülettel, amelyet bérművelésre kiadnak.

Az apa 1999-ben elhunyt, önkézével vetett véget életének. Enyhe fokú értelmi fogyatékoságban szenvedett, epilepsziás volt, valamint alkoholbeteg. Az anyát rendszeresen bántalmazta, még terhessége ideje alatt is. Az anya emiatt nem tudta kellő ideig szoptatni gyermekét.

Cs. I. fogyatékosága óvodáskorban válik nyilvánvalóvá. Hároméves korában kerül ideggyógyozóba. A családhoz a családsegítőtől rendszeresen jártak ki családgondozók, hogy segítsék az anya munkáját és a gyermek ellátását. Korábban a szomszédok és a nagyszülők is segítettek az anyának, de a kislány agresszivitása, destruktivitása és kiszámíthatatlansága olyan mértékű lett, hogy nem tudták a továbbiakban az ellátás biztosítását vállalni. Tanárát megtámadta, rugdosta, fojtogatta. Cs. I. a kisegítő iskolában sem végzi el tanulmányait, eltanácsolják a közösségre ártalmas viselkedése miatt. Az apa halála különösen megviselte. Azóta elszaporodtak az indulatkitörései, emiatt állandó felügyeletre szorul, egyedül hagyni rövid időre sem lehet. Az öngyilkosság szándéka is fennáll. Gyakran hangoztatja, hogy apja után szeretne menni, vagy visszakerülni a pszichiátriára. Az anya igyekezett megoldani a problémákat, de kimerítette a feladat. A gyermek gondozását már senki sem vállalja környezetében, a megfelelő ellátást biztosító intézetekbe pedig helyhiány miatt nem tud bejutni. Ezért elhelyezése nem megoldott. Cs. I. 2003-tól 2005-ig otthon volt, ekkor az anya délutánonként dolgozott. Cs. I.-t kiszámíthatatlansága miatt csak az udvarra kizárva tudta biztonságban otthon hagyni. Ennek oka, hogy már a házban tett olyan károkat, amely a család további életvitelének minőségét is fenyegette volna. Az anya egyszerű gondolkodású, gyenge idegzetű asszony. Az anya nem lát kiutat helyzetéből. Anyai jogairól le akar mondani és a további intézkedést a gyámügyre akarja bízni. A gyámügy közreműködésével sikerül elhelyezni a gyermeket a p.-i intézetben, de nem sokkal bekerülése után a pszichiátriára viszik öngyilkossági kísérlete miatt.

418. ESETLEÍRÁS

L. Tamás és neje 18 éve éltek házasságban, melyből három gyermekük született, egy jelenleg 16 éves fiú és két 13 éves ikerlány. A házastársak életközössége 2002-ben megromlott a férj alkoholproblémái és agresszív viselkedése miatt. Gyakran bántalmazta a feleségét, és az anyjuk segítségére siető ikerlányokat is.

Egy lakásfestés alkalmával a házaspár ismét összevitakozott, és az események odáig fajultak, hogy a férj a kezében tartott meszelőnyéllel tarkón ütötte feleségét. Az ütés következtében az asszonynak eltört a nyaki 4–5. csigolyája, és megsérült az ezen a szakaszon futó gerincvelője is. Az ütés maradandó egészségkárosodást okozott, L. Tamásné súlyos mozgássérülésének következményeként kerekesszékre kényszerült. L. Tamás ugyanezen tettet követően kiskorú ikerlányát is megütötte, a kislánynak az orrcsontja tört el.

Ezen tetteiért a bíróság jogerősen 4 év letöltendő börtönbüntetésre ítélte a férjet, továbbá megszüntette a szülői felügyeletét. L. Tamásné pedig mintegy fél évig családjától távol, egy rehabilitációs intézetben szorult kezelésre.

A kórházból intézve ügyeit, L. Tamásné benyújtotta a válókeresetet, a válást a bíróság ki is mondta. Probléma merült fel azonban a gyermekek gyámjának kinevezésekor: az édesanya az anyai nagyszülőket nevezte meg gyermekei gyámjának, az apa ezzel szemben saját szüleit kívánta gyámul nevezni.

Az L. család házasságuk ideje alatt jelentős összeget költött a családi házuk felújítására. A házat a férj szülei nevére saját nevükre írtatták át, azonban a haszonélvezeti jog a szülőknél maradt. A felújításhoz 3 millió forint kölcsönt vettek fel, melynek adósa a feleség volt. A feleség és a férj távollétében a hiteleket nem törlesztették, így jelentős mértékű tartozás halmozódott fel. A családi ház eladásától a férj szülei teljes mértékben elzárkóztak.

A volt feleségnek jelentős problémát okoz egy motorkerékpár hitele is, amelyet volt férjével szintén hitelre vásároltak. A volt férj letartóztatása után a motorkerékpár törlesztését nem fizették, ezért a hitelintézet által megbízott behajtó cég lefoglalta. A motorkerékpár kényszerértékesítéséből befolyt összeg azonban nem volt elegendő a hitel kiváltására. Így ez az összeg is a volt feleséget mint adóstársat terheli. A különbözet behajtására azonban 6 évig egyetlen intézkedés sem történt.

A volt feleség a bűncselekményt követően rokkantnyugdíjas lett. Jövedelme a rokkantnyugdíjjal, a fogyatékossági támogatással és a családi pótlékkal alig haladja meg a 100 ezer forintot. A volt férj szabadulása után szeretné rendezni gyermekeivel a kapcsolatot, azonban ők teljesen elzárkóznak ettől.

A volt férj szüleivel csak az egyik unoka tartja a kapcsolatot. A nagyszülők is szeretnék rendezni a kapcsolatot az unokákkal, de ők elzárkóznak ez elől. Az apai nagyszülők ezért a nagyszülői láthatás intézményét fontolgatják.

A volt férj szabadulása után megváltozott, felhagyott italozó életmódjával. Munkahelyet még nem sikerült találnia.

Tisztázandó kérdések:

1. Ki lesz a gyermekek gyámja?
2. Milyen lehetőségek vannak a lakástörlesztés rendezésére?
3. Mi a helyzet a motorral kapcsolatos hitel ügyében?
4. Milyen segélyekre jogosult L. Tamásné?
5. Hogyan lehet rendezni a gyermekek és az apa viszonyát?
6. Milyen lehetőségük van a nagyszülőknek a gyermekekkel való kapcsolattartásra?
7. Miként lehet az apa helyzetén javítani?

419. ESETLEÍRÁS

K. Erika 32 éves. Két gyermekét: 14 éves lányát, Anikót és 4 éves fiát, Zolikát egyedül neveli.

Erika 17 évesen ismerkedett meg Károllyal, akivel hamarosan össze is házasodtak, és még érettségi előtt megszületett gyermekük, Anikó. A szülést követően Erika estin befejezte a gimnáziumot, de nem tanult tovább, szakmát nem szerzett. Károly kamionsofőrként dolgozott, jól keresett, de keveset volt otthon. A kislánynál számos betegséget diagnosztizáltak, így az anya magasabb összegű családi pótlékban és méltányossági gyekben részesült utána. A gyermek közgyógyellátási igazolványt is kapott. A gyermeknevelésben a nagyszülők sokat segítettek, a kislány erősen kötődött hozzájuk.

Károly egy balesetben hirtelen meghalt, Erika egyedül maradt. Egy ideig még anyósáéknál lakott, majd Zoltánnal élettársi kapcsolatot létesített, és hárman albérletbe költöztek. A család bevétele Zoltán alkalmi munkából származó jövedelme, az Anikó után kapott árvaellátás (alacsony összegű, mivel édesapja minimálbéren volt bejelentve) és a családi pótlék képezte. Anikó nem tudott elhelyezkedni a gyeb letelte után. Az új kapcsolatból hamarosan megszületett a második gyermek, Zolika.

A családban sosem volt harmonikus a kapcsolat. Az anyagi gondokon túl Zoltán italozása és a gyerekek nem egyformán való kezelése/nevelése miatt egyre gyakoribbá váltak a szülők közti veszekedések. Zoltán azt is megtiltotta, hogy Anikó találkozzon apai nagyszüleivel, ezért ők a gyámhivataltól kérték ennek szabályozását. A gyermek tanulmányi eredménye sokat romlott, magatartása is megváltozott. Gyakran csavargott, nem szívesen ment haza. Az iskola gyermekvédelmi felelőse jelezte ezt a gyámhatóság felé, ahol védelembe vételi eljárást indítottak a gyermek ügyében. Zolikánál is előfordult, hogy verekedett az óvodában. Egy csúnya veszekedés és verekedés után az anya úgy döntött, hogy elköltözik élettársától, és a családgondozó segítségével egy családok átmeneti otthonában kaptak helyet. Erika nem talált munkát, egyre depressziósabb lett, így az ideggondozóba irányították. Időközben letelt az átmeneti gondozás időtartama, ezért el kellett hagyniuk az otthont. Édesanyja, aki egy kétszobás önkormányzati lakásban lakik, befogadta lányát és két unokáját.

Az azóta eltelt fél évben nagyon szűkös anyagi körülmények között éltek. Zolika után apja nem fizet gyermektartást, és a kapcsolattartásuk is rendezetlen, sőt hivatalos gyermekelhelyezésre sem került sor. A nagymama nyugdíja és a transzferek nem fedezik a család kiadásait, a lakásfenntartási költségeket; jelentős dijhátralékuk halmozódott fel.

Az anya egészségi állapota is egyre rosszabb, idegeit megviselték a múlt eseményei, gyermekeit sem tudja megfelelően ellátni.

Tisztázandó kérdések:

1. Gyermekelhelyezés és gyermektartásdíj megállapítása iránti per beindítása Zolika vonatkozásában.
2. A gyermekek fennálló veszélyeztetettsége esetén a szükséges gyermekvédelmi intézkedések megtétele (alapellátásban való családgondozás/védelembé vétel, pszichológus, nevelési tanácsadó, korrepetálás, Anikó nagyszülővel való kapcsolatának rendezése).
3. Anyagi gondok enyhítésére önkormányzati támogatások (adósságcsökkentési támogatás, átmeneti segély, lakásfenntartási támogatás, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény) igénybevétele.
4. Az anya részére valamilyen ellátás.
5. Az anya gyógykezelése – pszichiátriai kezelés, esetleg gondnokság alá helyezés, ebben az esetben a gyermekek törvényes képviselőjének biztosítása (Anikó – gyámság, Zolika – apánál való elhelyezés/gyámság).

M. Z. roma származású pedagógust 2003 decemberében megkereste a Pest megyei K. község alpolgármestere, és a segítségét kérte, egyben állásajánlatot tett a számára. Az ajánlat a helyi általános iskola speciális tagozatára vonatkozott, ahol gyakorlatilag csak roma gyerekek tanultak. M. Z. cigány oktatási szakértő, emellett közoktatás-vezetői képesítéssel is rendelkezik. Hosszú évek óta foglalkozik hátrányos helyzetű, elsősorban roma gyerekek felzárkóztatásával. Budapest nyolcadik kerületének egyik, szinte kizárólag roma tanulókból álló iskolájának igazgatója is volt, emellett vezetője egy a roma gyerekek oktatási sikertelenségei ellen küzdő alapítványnak. M. Z. főiskolai diplomával, több éves szakmai gyakorlattal és gyógypedagógiai végzettséggel is rendelkezik.

Az asszony 2004. február 1-jén azzal az ígérettel kezdett el dolgozni, hogy határozott idejű kinevezését a nyár folyamán határozatlan idejűvé változtatják. Az első szerződéskötés idején, február 1-jén G fizetési osztályba, 6-os fizetési fokozatba sorolták. Ezt a következő határozott idejű kinevezéskor azonban megváltoztatták és visszaminősítették G1-es besorolásba, indoklás nélkül, szerinte minden jogszabályi alapot nélkülöző módon.

A tanárnő az iskolában tapasztalt viszonyok miatt még 2004 márciusában fenntartójához fordult. Ebben rámutatott arra, hogy a speciális tagozaton a meglévő problémák miatt lehetetlen a tanítás. Felhívta a fenntartó figyelmét arra is, hogy a speciális osztályok szegregált körülmények között működnek az iskolában.

A személyét ért sorozatos támadások miatt M. Z. 2007 februárjában hosszabb betegállományba került. A tanárnő álláspontja szerint a fizetési fokozatban történő visszasorolásnak és a határozatlan idejű kinevezés elmaradásának az volt az oka, hogy az iskola igazgatója mindenképpen el akarta távolítani őt az intézményből.

A második határozott idejű kinevezés letelte után a tanárnő keresetet nyújtott be a Pest Megyei Munkaügyi Bírósághoz. Ebben kérte annak megállapítását, hogy a közalkalmazotti jogviszonya határozatlan idejűvé vált, mivel az első kinevezése alkalmával a határozott idő letelte után továbbfoglalkoztatták, kérte továbbá a hibás besorolás miatti bérkülönbség megtérítését, és a hátrányos megkülönböztetés megállapítását is. A keresetben M. Z. vagyoni és nem vagyoni kártérítésre vonatkozó igényt is előterjesztett.

(NEKI által képviselt ügy, 2008)

421. ESETLEÍRÁS

B. J. rendelkezésre állási támogatáson lévő személyt 2009. június 2-től közcélú foglalkoztatottként alkalmazta a munkáltató, határozott idejű szerződéssel 2009. december 31-ig.

2009. december 17-én a munkáltató a munkavállaló határozott idejű szerződését 2010. december 31-ig meghosszabbította.

Tisztázandó kérdés:

1. Helyesen alkalmazta-e a vonatkozó jogszabályokat a munkáltató?

422. ESETLEÍRÁS

Válasom után volt egy rövid kapcsolatom, melyből született egy gyermek, aki után tartásdíjat kell fizetnem, amit nyár óta nem tudok teljesíteni, mert munkanélküli lettem, járadékra nem vagyok jogosult. Párom fizetéséből élünk és két kiskorú. gyermek eltartásáról gondoskodunk. Az első házasságomból született két gyermekem, akik már nagykorúak, tartásdíjat nem fizetek utánuk, viszont sokszor kérik anyagi támogatásomat, amit sajnos nem mindig tudok teljesíteni, pedig nagyon szeretem őket és segítek, amiben csak tudok. Ráadásul előző párommal rövid ideig éltünk együtt, gyereket nem is akartam, ő azt hazudta, hogy egy orvosi hiba miatt nem lehet gyereke. Szakításunk után 3 hónappal közölte velem, hogy terhes és már nem lehet elvetetni. Én ezt a gyermeket egyáltalán nem akartam! Ráadásul a kapcsolatunk végén meg is csalt, ezért apasági vizsgálatra került sor, mely szerint én vagyok a gyermek apja. Neki meg annyira kellett a gyerek, hogy 2 éves koráig a nagymama nevelte, csak utána vette magához. Csak a gyerektartás érdekli, minden hónapban ügyvéd küldi a felszólítást, de ha egyszer nincs jövedelemem, akkor miből fizessek? Ráadásul hazudott, rászedett...

423. ESETLEÍRÁS (433.)

Egy 17 éves lány az élettársával és másfél éves gyermekükkel a lány apjánál élnek, vidéken. A gyermek gyámja az édesapa (az élettárs). A fiú időközben elhagyta a lányt és közös gyermeküket, a lánynak az apjával is megromlott a kapcsolata. Budapestre költözik nagynénjéhez, aki albérletben él az élettársával. Az élettárs hirtelen jött betegsége miatt fizetéseképtelenné válnak (nagynénje sem dolgozik), és az albérletből költözniük kell. A lány édesanyja szintén albérletben él, az élettársával és kiskorú gyermekükkel, mindketten munkanélküliek, és a főbérlő nem engedné, hogy az asszony lánya a másfél éves gyermekkel beköltözzön a lakásba. Egyedül albérletet fizetni képtelen, anyaoththonba pedig nem mer elmenni, fél attól, hogy elvenné a gyermekét, mivel ő kiskorú, és az apa a gyám. A gyámságot a vidéki gyámhatóságon (X. városban) intézték el. A gyerekjóléti központban és a családsegítő szolgálatnál is próbáltak segítséget kérni, azonban a gyermek elvételétől való félelem miatt ott már mégsem próbálkoznak.

Tisztázandó kérdések:

1. Milyen ellátásokat vehet igénybe az anya?
2. Hogyan oldható meg a lakhatása?

424. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

A mai időkben minden napra jut (legalább) egy normakérdés. A mai: a helyi jegyzők most keresik meg a hajléktalanellátó szervezeteket, hogy a szervezetek, illetve a munkatársak vegyenek részt a KSH Népszámlálás során a hajléktalan emberek adatfelvételében, például számlálóbiztosként.

Ehhez tudni kell, hogy a Népszámlálásról szóló törvény szerint minden polgár kötelessége adatot szolgáltatni a népszámlálás során, számlálóbiztosnak lenni persze nem állampolgári kötelesség, de egyes hivatásokban majdnem. Szállásnyújtó intézményeinkben, vagy akár nappali melegedőinkben – számunkra jelenleg – nem kérdéses, hogy úgy, mint eddig, tízévente, a dolgozók közül kerülnek ki a számlálóbiztosok, akik aztán felveszik az egységes népszámlálási íveket a lakóktól, ügyfelektől. Sajnos azonban – itt és most – nem tudjuk ugyanezt gondolni akkor, amikor azt kéri a jegyzők, hogy az utcai (vagy más szociális) szolgálat munkatársai írják össze és töltsék ki a KSH népszámlálási kérdőíveket a település közterületein élő emberekről. A népszámlálás során rögzített adatok anonimak és szigorú adatvédelem alatt állnak. Azonban éppen az összeírás helyszínére ugyanez nem igaz. A címlistát a helyi jegyzők kezelik, az ő feladatuk a címlista aktualizálása, karbantartása stb. Ez azt jelenti, hogy amennyiben az összeírás tényleges és pontos helyszínét is rögzítenénk, ezt az adatot a jegyzők kezelhetik, ez nem „titkos”, ezt nem védik azok a szabályok, melyek az egyes kérdőíveken egyébként rögzített adatokat védik.

Magyarországon – az Európai Unió előírásának megfelelően – éppen idén lesz először, hogy a fedél nélkül élő polgárok népszámlálását is a lehető legjobban meg kell oldani. Ennek érdekében igen sokat dolgoztunk az elmúlt években, az EU szervezeteinél is. Rendkívül sajnáljuk, hogy Magyarországon ma olyan a közhangulat, illetve egyes állami szervezetek és jogszabályok által közvetített „hangulat”, hogy feltétel nélkül nem lehet lebonyolítani a fedél nélküli emberek részvételét a KSH népszámlálásban.

Nem feledhetjük, hogy mi elsősorban szociális munkások vagyunk, a magunk szakmai Etikai Kódexével és csak ezt követően pl. számláló biztosok. Magunk azt javasoljuk a kollégáknak, a jegyzők által megkeresett szervezeteknek, hogy lehetőség szerint vegyenek részt számlálóbiztosként az intézményeinket felkereső, illetve a fedél nélkül élő emberek népszámlálásában (ezzel az érintettek sem esnek ki az állampolgárság e kicsi, de szimbolikus köréből), DE két komoly feltétellel: Nem kérnek és nem fogadnak el hatósági kíséretet és nem rögzítik az adatfelvétel tényleges helyszínét a KSH adatlapon. Sajnos ezekre az óvintézkedésekre jelenleg szükség van, mert sokan és sok helyen – minden megoldás nélkül – el akarják kergetni (hova is?) a fedél nélkül tengődőket, s az érintettek belénk vetett bizalma is elpárologna, ha nem így járunk el. Mi tudjuk, hogy e bizalomvesztés a közelgő télen igen veszélyes helyzetbe sodorhatja éppen az érintett embereket. Végül arról is tájékoztatjuk a kollégákat, hogy az ún. Február Harmadika Munkacsoport, mely háromévente hajtja végre saját hajléktalan „népszámlálási” akcióját (eddig 2005-ben és 2008-ban volt ilyen nagy akció) várhatóan kihagyja a soron következő, 2011 novemberére tervezett számlálását – mindaddig, amíg Magyarország a hatóságok és jogszabályok kriminalizálják ezt a szerencsétlen élethelyzetet.

425. ESETLEÍRÁS

Kapcsolódva a Népszabadság „Bezsilipelnék a fedél nélkülieket” című cikkéhez, az alábbi helyreigazítást tesszük: Az Utcai Szociális Segítők Egyesülete egyetlen fórumon sem nyilatkozott a következőképpen: „Eleinte a felügyelők és a szociális munkások együtt fognak járőrözni”? Sőt! Egyértelműen abban foglaltunk állást, mely szerint a szociális munkás NEM fog együtt kimenni a közterület-felügyelővel. A hatályos adatvédelmi törvény (1992. évi LXXX. törvény) nem teszi lehetővé az ilyen típusú adatszolgáltatást. És adatszolgáltatásnak minősül az is, ha az utcai szociális munkások kikísérik a közterület-felügyelőket az általuk ismert helyszínekre, az általuk ismert emberekhez. Ezen felül a közös látogatás a Szociális Munka Etikai Kódexébe is ütközik, és az utcai szociális munkás és kliense közötti bizalomvesztéshez vezethet. Magunkra nézve ezt kötelező érvényűnek tartjuk és ennek szellemében dolgozunk! Ezt a nyilatkozatot az esetleges támadások kivédésére tesszük az igazság jegyében.

Az USZSE által működtetett speciális zsilipszoba 2010 januárjában nyílt meg. Igaz, az önkormányzatnak köze nem volt hozzá. Az Egyesület a Hajléktalanokért Közalapítványtól nyert pályázati támogatást a beruházásra, amit nem kevés saját erővel pótolni ki. (Az infó első kézből való. 2005 és 2011 májusa között az egyesület szakmai vezetője voltam.) A mostani alpolgármester volt a két képviselő közül az egyik, aki miatt nem az eredetileg tervezett helyen került sor a beruházásra, mivel ő nem szeretne volna, ha a választóközvetével határos területen lett volna ez a speciális szálló.

A zsilipszoba 14 férőhelye pedig egy szakmai döntés volt. Tisztában voltunk vele, hogy normatívából nem rentábilis a fenntartása, de szándékosan nem akartunk nagy létszámú, embertárolót, hanem elviselhető 3, max. 4 ágyas szobákat, egyénre szabott szolgáltatásokat stb. Évtizedek óta utcán élőknek létrehozott befogadó intézményt szerettünk volna... Speciális szakmai programmal, jól képzett teammel, emberi jogi alapokon. Minden nehézség ellenére jó eredménnyel.

A szívem csücske volt a projekt, és 2011 májusáig vettem részt benne egy remek csapat szakmai vezetőjeként. Szorítok nekik, hogy ezt túléljék... Az ügyfeleikről nem is beszélve...

427. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉS

Kedves Lista, Szakemberek!

Azt szeretném kérdezni, hogy egy kis faluban, ahol sajna gyermekvédelmi szolgálat csak papíron működik, hol lehet bejelentést tenni különböző családon belüli erőszakformákra. A konkrét eset: az apa kb. 35 éves, és 17 éves lányát állítólag szexuálisan zaklatja. Az apa korábban súlyos érzelmi és fizikális erőszakot szenvedett el az édesapjától. Az is lehet, hogy szexuálisat is, de erre nincs információ.

Kérdés, hogy van-e olyan hivatal Magyarországon, aki ilyen esetekben elvégzi a hatósági munkát és erőszak esetén a büntetőügyi feljelentést.

Tudom, hogy naponta több panaszkodó, segítséget kérő levelet kapnak. Mégis bátorkodom segítségért, tanácsért Önökhöz fordulni. Hiszem, hogy van valaki ebben az országban, aki segíteni tudna. Nem egyedül vagyok ilyen jellegű problémával, csak itt ebben az anyaoththonban többen menekülünk a családon belüli erőszak ellen. Van olyan anyuka, aki hónapok óta nem mer kilépni az utcára. Az ő nevükben is kérek segítséget. Kálváriám 3 évvel ezelőtt kezdődött. Tizenhét év házasság után, 2007. 05. 15-én férjemet, gyermekeim apját folytatólagosan elkövetett erőszakos közöszlülésért letartóztatták. Az ügyben sajnos én vagyok a sértett. Azóta menekülünk, járjuk az országot. Több anyaoththonban, családos szállón, krízisben megfordultunk már. Vidéken több ingatlannal is rendelkezünk, de mivel közös tulajdon, így nem tudom eladni őket. Ott tartózkodni sem tudunk, mert a férjem rokonsága folyamatosan fenyeget, amikor még ott éltünk, fizikailag is bántalmaztak. 2008-ban elvégeztem két OKJ-s tanfolyamot, mert úgy gondoltam megfelelő végzettség nélkül nem fogom tudni felnevelni az 5 kicsi gyerekeimet. Jelenleg mint kéz- és lábápoló, műkörmépítő és reflexológus dolgozom egy fodrászatban. Kb. másfél évvel ezelőtt sikerült CSÁO-ból albérletbe költöznünk, ami ez év júliusában megszűnt. Akkor kértem ismételten segítséget az anyaoththontól, így most itt élünk. Férjem 2011. május 15-én ki fog szabadulni a börtönből, nem tudom mihez fogunk kezdeni, hova menekülök a gyerekekkel a bosszúja elől. Nincsen törvény, ami megvédjen, sőt, ő nem törvénytisztelő állampolgár. Ha megtalál, az életemmel fizetek az őszinteségemért. Féltő, hogy tragédia fog bekövetkezni.

Azt tervezem, hogy addigra elhagyjuk ezt az országot, ezért nagy fiamat idén májusban sikerült kijuttatni az országból. Barátoknál lakik, magyar családnál dolgozik mindeneként, egyetlen célunk, hogy mi is ki tudjunk utazni a testvéreivel. A repülőjegyeink közel egymillió forintba kerülnének. Mivel számomra 5 gyerek nevelése mellett ez elérhetetlen összegnek bizonyul, így csak abban bízhatunk, hogy valakit, akinek módjában áll, megérint a történetünk, és anyagi segítséget kapunk. Nehéz szívvel hagynám el az országot, de egyetlen esélyem a túlélésre, ha megyünk.

Míg a modellként szolgáló országokban a távoltartás azonnal alkalmazható jogeszköz, amelyet a rendőr saját hatáskörben rendel el, addig a mostanáig érvényes szabályozás szerint Magyarországon a távoltartást a bíróság rendel el, és csak akkor, ha az elkövető ellen már folyt büntetőeljárás. Mivel a partnerkapcsolaton belüli erőszak áldozatai a legtöbb esetben félnek feljelentést tenni, büntetőügy sem folyik a bántalmazó ellen, ami az ügyek legnagyobb részében lehetetlenné teszi a távoltartás tényleges alkalmazását. A hosszadalmas bírósági eljárások miatt még a megindult ügyekben is tipikusan több hónap után rendelik csak el a távoltartást, amely alatt a feljelentő nő továbbra is ki van szolgáltatva a bántalmazó férfinak. Amint ismeretes, az Igazságügyi és Rendészeti Miniszter és a civil szervezetek 2008. november 28-i tárgyalásuk után egyetértettek abban, hogy a távoltartás 2006-ban bevezetett szabályozása nem nyújtott megfelelő védelmet az áldozatoknak. A minisztérium akkor késznek mutatkozott arra, hogy figyelembe vegye a civil szervezetek javaslatait. Végül azonban módosító javaslatok útján olyan tervezetet terjesztett elő, és a parlament olyan törvényt fogadott el, amely ellentétes az ezzel a területtel foglalkozó civil szervezetek szakmai álláspontjával, és a már bevált nemzetközi jó gyakorlattal. Jól illusztrálja a jogalkotói hozzáállást, hogy több helyütt szabályozza a feltételezett visszaéléseket az áldozat részéről, ugyanakkor elmulasztja a határozott erkölcsi állásfoglalást a bántalmazó magatartásával szemben. Ráadásul a hatalmi egyenlőtlenséget figyelmen kívül hagyó megközelítés az áldozatok számára megalázó, megszegényítő, és gyakran a saját bántalmazásukért is őket hibáztató gyakorlatot eredményez. Ez a rendszer kifejezetten hatékony eszköz a bántalmazók kezében arra, hogy korábbi áldozatukat vagy áldozataikat továbbra is félelemben tartsák, a mediátorok pedig nincsenek felkészítve arra, hogy a bántalmazás jeleit észrevegyék, vagy hatékonyan fellépjenek ellenük. Az ilyen körülmények között folyó mediációban a bántalmazottakat gyakran egyszerűen „nem együttműködőnek” ítélik, ami akár további évekre megfosztja őket a bántalmazótól való biztonságtól. Ilyen veszélynek modern demokratikus jogállamban nem teszik ki a bántalmazott nőket és gyermekeiket.

430. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉS

Amennyiben 2011. január 31-ével valaki a magán-nyugdíjpénztári rendszerben marad, és a kormány nyilatkozata alapján ezzel „kiszereződik” az állami nyugdíjrendszerből (valójában továbbra is fizeti a jelen nyugdíjasainak nyugdíját képező járulékot, de nem jár majd neki állami nyugdíj), annak tulajdonképpen megszűnik a biztosított jogviszonya? És milyen hatással van/lesz ez a tgyásra, illetve gyedre jogosultságára? (Ami, ugye, biztosítottság esetén jár.)

431. ESETLEÍRÁS

Hétfőn hatósági pecsét került annak a háromgyermekes tatai családnak az otthonára, amelyet devizahitel tartozása miatt délelőtt ki akartak lakoltatni. Holmijukat bent hagyhatták ugyan, de nekik el kellett hagyniuk a lakást. A tatai városi bíróság ugyanis befogadta az ügyvéd kilakoltatás felfüggesztésére vonatkozó kérelmét, hogy X.-ék sorsáról addig ne döntsenek, amíg jogerős ítélet nem születik folyamatban lévő perükben – tudatta a Magyar Szociális Fórum az ügyvédre hivatkozva. A tatai városi bíróság kedden hoz döntést a felfüggesztés tárgyában. Ha a családnak kedvezően dönt, akkor lekerülhet a 30 napra feltett pecsét a lakásról, és X.-ék visszaköltözhetnek otthonukba. A család addig átmeneti szálláson húzódik meg – mondta az ügyvéd az MSZF szervezőjének.

432. ESETLEÍRÁS

Kedves Kollégák! A Magyar Köztársaság Kormánya T/4365. számú Magyarország 2012. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslatának 70. oldalán, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium költségvetési fejezetében (XX.) a 20.19.4. pontjában, a Támogató szolgáltatások, közösségi ellátások, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, utcai szociális munka és krízisközpont finanszírozása céljából tervezett összeg 4 millió 448,3 ezer forint értékkel került tervezésre. A támogató szolgáltatás, a közösségi ellátások és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás 2011. évi támogatási összege 7 millió 275,2 ezer forint volt. A fenti ellátások támogatási összege az elmúlt években nominálértéken befagyasztásra került, a 2012. évi tervezés során is a korábbi évek támogatási összegének névértéken történő megőrzése volt a befogadási pályázat kiírási elve. Így a támogató szolgáltatás, a közösségi ellátások és az új belépőként a pályázati finanszírozási rendszerhez csatlakozó utcai szociális munka, valamint a krízisközpontok támogatási összege az NEFMI pályázati kiírása szerint 6,483 milliárd forint volt. Értелеmszerűen ehhez az összeghez hozzá kell számolni a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (kb. 900 millió Ft) támogatását is, ami a 2012. évre szükséges tervezet összegét nagyságrendileg 7,5–8 milliárd forint körüli összegre emeli. A jelen költségvetési törvény tervezetében a rendelkezésre álló összeg nem éri el a minimálisan szükségesnek tartott keret 60 százalékát. A támogató szolgáltatás esetében kb. 3,8 milliárd forint támogatással indult a 2011-es év, de ez olyan mértékű kapacitáscsökkenést eredményezett a legtöbb szolgáltatásnál, hogy utólagosan forrást kellett bővíteni. Ez a tény lényegében a pályázati finanszírozási rendszerben működő szolgáltatások többségének halálos ítéletét jelenti. Ahhoz, hogy a befogadható legkisebb feladatmutatót teljesítse, minden szolgáltatási ágban lényeges kapacitáscsökkentést kell elvégezni, ami a szolgáltatók számának jelentős csökkentését is jelentené. A „túlélők” számára megmaradt kapacitások viszont továbbra is olyan alacsonyak maradnak, hogy lényegében lehetetlenné válik az érdemi feladatellátás.

433. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

A közmunkaprogrammal kapcsolatban érdekelne pár kérdés – mennyi bért kapnak majd a résztvevők, és a felkínált munka, feladatait tekintve egyenlő esélyeket biztosít-e majd a gyengébb fizikai állapottal rendelkezők, vagy például a nők többsége számára?

Tisztelt Lista!

Több ponton is megszólítva érzem magam. Lehet, hogy nem fogalmaztam egyértelműen. Sosem javasolnék olyat, hogy a szakértelmet cseréljük fel, és a házi segítségnyújtásban alkalmazzunk kizárólag közmunkást. Mint kiegészítő lehetőséget tudnám csupán elképzelni, a konkrét gondozás továbbra is csak és kizárólag a szakmabelié maradjon. A fűnyírós példa is tőlem származik. Valóban lehet kaszálni is, kétségtelen. Min- ket, vidéki embereket el is kaszáltak már rendszeren.

Nem hinném, hogy „orrba-szájba” fűnyírózunk, mert mint említette ön is, kaszálni is lehet, és igen, megtaláltuk a megoldást mi is, ha nincs pénz üzemanyagra, marad a kasza és a kapa. Sőt, volt rá példa, hogy azt is otthonról hozta a közmunkás, mert az övé jobb volt. Ezzel nincs is gond, összességében szerettem volna rávilágítani a költség- és forráshiányra. Valóban jó kérdés, ki finanszírozza ezt. Nos, erre kell megtalálni a jó választ. Már évekkkel ezelőtt megfogalmazódott bennem a gondolat, hogy ki finanszírozza azokat a képzéseket, amelyekre a munkanélküli támogatottként jár el, majd a sikeres vizsgája után kap egy követ- kező használhatatlan végzettséget.

Évekig képeztük a szakácsot varrónővé, a varrónőt szakácsá, hogy több lábon állhasson. Alapjaiban kellene átdolgozni a felnőttképzést, a munkanélküliek foglalkoztatását. Igen, ez is egy idealisztikus lépés, de talán ha visszamegyünk egészen odáig, amivel Ön zárta levelét, hogy a 8 általános sem hoz követlen hasznót... mégis valóban ott kellene elkezdni... és máris elérkeztünk a következő problémához, a tanulók motiváltságához, amely szintén megér egy hosszú beszélgetést.

435. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

Én úgy gondolom, hogy sok esetben már az is sértő, hogy bárki csak úgy bejöjjön az udvaromra, és azt mondja, hogy ezt meg ezt meg kell csinálnom azért, hogy megkapjam azt a megalázóan kevés pénzt! Arra rávenni valakit, hogy tegye rendbe a környezetét, észérvekkkel kell és nem szankciókkal; vagyis meg kell tanítani az embereket, hogy ha megműveli a kertjét, az hasznos, ha jól csinálja. Ez szociális munka első-sorban. Persze jó, ha az ember ért a kertműveléshez is. Bár úgy gondolom, hogy érdemes lenne a maslowi hierarchiát is elővenni a törvényalkotóknak: első, hogy legyen mit ennem! S csak aztán jön, hogy jól érzem magam saját környezetemben. Nagyon sok esetben ezeknek az embereknek az első sem teljesül... Kb. 10-15 évvel ezelőtt tényleg el tudott menni valaki dolgozni, ha akart, de ma már ez nem így van.

Arról már nem is beszélek, hogy nagyon nehéz olyan helyen kertet művelni, ahol a kerteket felveri a nád, vízben áll a terület, s korábban az volt a falu szemét- és sítlerakója. Folytatni sem merem, hogy hogy mer egy önkormányzat ellenőrizni és szankciókat alkalmazni olyan szocpolos cigánysorok esetében, ahol maga az önkormányzat építési hatósága asszisztált a „vállalkozó maffiának” abban, hogy ezek a szerencsétlen emberek csak szerkezetkész állapotú házakat kapjanak, amit nem lehet rendben tartani; nincs esőcsatorna (ázik a fal), nincs vakolat, nincs kerítés, nincs csapadékvíz-elvezetés, a durva aljzatbeton még csak nem is seperhető fel rendesen. És még sorolhatnám...

436. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

Nos, aki próbált már megélni 28 500 forintból, az tud mesélni, hogy ez az összeg mire elég. Képzelje el valaki, hogy ebből a pénzből csak eszik, hogy a napi tevékenységéhez be tudja vinni azt az energiamennyiséget, hogy egyáltalán legyen ereje munkálkodni, tevékenykedni. Ez az összeg 31 nappal osztva 919 forint. És akkor még nem fizetett semmilyen közüzemi díjat. Tegyük fel, nincs gyermeke, nincs, aki segítene neki anyagilag, tehát a napi 919 forint lebegjen mindenki szeme előtt, és ennek fényében gondolkodjon. Amikor elmegy a boltba vásárolni és csak ennyiért vehet élelmet, nem többért. Ne adja az ég, hogy csak egy nátha ledöntse a lábáról! Ha van gyermeke, az utána járó családi pótlék 12 ezer forint, ez az összeg a gyermek fenntartására nem elég. Ezért mondom, hogy akinek csak ennyiből muszáj megélnie, nem kényszeríthető semmilyen fizikai munkára. Nézzünk meg majd egy kalóriatáblázatot! Mennyi energiára van szükség könnyű fizikai, nehéz fizikai munkához?

437. ESETLEÍRÁS

A 676 lakosú faluban 109-en részesülnek bérpótló juttatásban. Az érintettek fél évet kapnak lakókörnyezetük rendbetételére. Az alapellenőrzést, vagyis a jelenlegi helyzet felmérését áprilisban végzi el a körjegyző, a szociális ügyintéző és a családsegítő szolgálat egy munkatársa, akik fényképen, videón rögzítik a látottakat.

438. ESETLEÍRÁS

Elküldik Kecelről a nem katolikus gyerekeket

Buszokkal viszik más városokba, akik nem akarnak hittanra és misére járni. A katolikusok átvették a város egyetlen iskoláját, a misét megtagadó tanároknak felmondanak. Írásban kell indokolni, hogy mi a baj a katolikus oktatással. A katolikus igazgató az új ötvenes éveket látja eljönni, katolikus kivitelben. Aláírásgyűjtés indult a lelkiismereti szabadságért, de kicsi az esély a győzelemre.

(http://index.hu/belfold/2011/06/27/elkuldik_kecelrol_a_nem_katolikus_gyerekeket/)

439. ESETLEÍRÁS

„A nyomor börtönei” effektus/jelenség eredményeképp Franciaországban börtönőrök csaptak össze rendőrökkel. Érdekes módon olyan célokért léptek fel, melyeket egy börtönben dolgozó szociális munkásnak is a zászlajára kellene tűznie. Mivel köztudott, hogy itthon is 120–150 százalékkal működnek a börtönök, kíváncsian várom, mikor lesz valami durranás az ügyben, remélhetőleg nem tömeges öngyilkossági hullám, hanem börtönlázadás formájában. Még egy dolog, ami eszembe jut a hír kapcsán: a „priuszos” szabadulóknak továbbra sincs esélyük a legális munkaerőpiacon megragadniuk. Egy egész életen át cipelhetik magukkal börtönviseltségüket, mely arra utalja őket, hogy csak és kizárólag a gány, mocskos, piszkos, nehéz fizikai melókat kapják meg, azt is többnyire csak feketén.

(<http://eszmelet.freeweb.hu/53/szigeti53.htm>)

A szociális munka, lelki segítségnyújtás az internet közegeiben is zajlik ma már, nem csak ügyintézésre gondolok, hanem magára a konzultációra. Vannak, akik magukat kifejezetten online szociális munkásnak hívják, és chaten, fórumban, e-mailben, webkamerán/telefonálással „adnak tanácsot” a klienseknek. Egy példa: <http://www.asktheinternettherapist.com/staff/therapists/darlene-albury/>.

Szerintem az a legszerencsésebb, ha a klienseknek sokféle segítségkérési lehetőséget kínálunk, a személyes kapcsolatfelvétel mellett az internetes lehetőségeket is kihasználjuk. Egy egyesületnél dolgozom, ahol fiataloknak segítünk neten is, többféle teszt, ingyenes e-mailes tanácsadás érhető el az oldalainkon. Nekem csak pozitív tapasztalatom van. A netes megoldás sokaknak könnyebben, a stigmatizáció veszélye nélkül, akadálymentesen, gyorsan, olcsón elérhető, akkor miért ne?

Ma már Magyarországon is néhány százan foglalkoznak internetes segítséggel – orvosok, pedagógusok, szociális szakember, pszichológusok stb. Sok segítőtől interjúztam, írtam erről tanulmányt, aki kéri, annak szívesen elküldöm.

A biztonság érdekes kérdés, nyilván semmi nem biztonságos százszázalékosan, sem élőben, sem interneten, törekedni kell rá, erre megvannak a megfelelő technológiák, lépések. Az e-maileket is lehet titkosítani... (de ha valaki személyesen megy el – mondjuk a gyermekjólétihez – egy kis településen, akkor is kifigyelheti Mari néni az ablakból, aztán elpletykálhatja a közértben, a folyosóról bárki hallgatózhat, betörhetnek, beleolvashatnak stb.). Sokaknak éppen a netes a biztonságosabb, megbízhatóbb lehetőség, mint a személyes segítségkérés. Aki ártani akar, az pedig sajnos tud is. Amit kell, tegyünk meg, maximális körültekintéssel kezelje az ember az adatokat, használja a gépét, kb. ennyit tehetünk és reméljük, hogy nem kerülünk a világ legzsenebb hekkereinek látószögébe (akik épp bankok, atomerőművek, titkos katonai bázisok gépeinek feltörésével foglalatostkodnak). De a legtöbb ilyen szolgáltatás nagyjából anonim módon működik, egy e-mail cím megadásával – ami lehet egy kifejezetten csak erre a célra létrehozott cím a kliens részéről – igénybe vehető, de van, hogy az sem szükséges. A legtöbben arra is figyelnek, hogy előre tájékoztatassák a klienseket a feltételekről, a szabályokról.

441. ESETLEÍRÁS

Az Európai Parlament június 8-i ülésén Viviane Reding igazságügyi EU-biztos élesen kritizálta a magyar kormány abortuszellenes kampányát, mivel nincsen összhangban az EU Progress Programjának célkitűzéseivel, s a magyar kormány nem erre kérte és kapta a kampányra fordított EU-s pénzt. A biztos követelte a plakátok azonnali bevonását, illetve kilátásba helyezte a Progress szerződés felmondását, amely a jogtalanul felhasznált támogatás visszavonását jelentheti.

A kampányt ellenző civilek szerint nem technikai részletekre vonatkozik az EU-biztos kritikája, mint azt a felelős minisztérium június 9-én kiadott közleményében feltételezik, hanem elvi kérdésről van szó. „Az abortuszt választó nőket gyermekgyilkosként feltüntető, s emiatt büntudatkeltő plakátok ellentétesek az EU Progress programjának szellemiségével, amely a nők és férfiak közti egyenlőség előmozdítását célozza” – mondta Spronz Júlia, a Patent Egyesület jogi szakértője.

442. ESETLEÍRÁS

Tisztelt Kollégák!

Tudnátok-e gyakorlati dologban segíteni? Van-e már valakinek tapasztalata olyan irányban, mi történik, ha a tanuló hiányzása meghaladta az ötven órát? A leiratok szépen tartalmazzák, mit kell tenni, de szívesen eszmét cserélnék valakivel, aki ezt a gyakorlatban már alkalmazta. Kérdésem például elkülönített szám-lára megy a pénz, gondnok kirendelés történik (a családsegítő nem lehet gondnok, viszont ő tudja, vagy tudhatja, mi kell a gyerekeknek). Sok nyitott kérdés van még bennem, a hiányzások pedig már gyűlnek, nem mindenkire van visszatartó hatással a rendelkezés. Várom az ötleteket, tapasztalatokat.

443. ESETLEÍRÁS

Eljárás indult, mert húsz nap alatt ötvenszer hiányoztak

Három hete lépett életbe a kormányrendelet, mely szerint ötven igazolatlan hiányzást követően a gyámhatóság a gyermeket kötelezően védelembe veszi, mellette a családi pótlékot hat hónapig természetben nyújtja. Kedden már arról kapott értesítést a szolnoki polgármesteri hivatal, hogy az egyik iskolában egy diáknak máris összegyűlt ötven óra igazolatlan hiányzása.

„Nagyon örülünk ennek a változtatásnak, meg annak is, hogy tele van az iskola diákkal. Azt tapasztaljuk, hogy a szülők nagy többsége komolyan veszi azt, hogy a gyerek járjon iskolába. Ugyanis míg korábban voltak olyan családok, amelyek rendszeresen elhanyagolták a gyerek iskoláztatását, azok most elkezdték ismét iskolába járatni őket. Bár az érintettek közül volt, aki kijelentette: őt nem nagyon izgatja, ha nem kapják meg pénzben a családi pótlékot, jó lesz az természetben is.”

2010. szeptember 23.

(<http://www.szoljon.hu/jasz-nagykun-szolnok/kozelet/eljaras-indult-mert-husz-nap-alatt-otvenszer-hianyoztak-329307>)

A Pedagógusok Szakszervezetének közleménye a tankötelezettség tizenötödik életévre történő leszállításáról

A Pedagógusok Szakszervezete elfogadhatatlannak tartja a tankötelezettség tizenöt éves életkorra történő leszállítását. Ennek az elképzelésnek a végrehajtásához jelenleg nem áll rendelkezésre semmilyen iskola-típus, hiszen a hatéves korban kötelezően megkezdett tankötelezettség a nyolc évfolyamos általános iskola elvégzése után tizennégy éves életkorban befejeződik.

Elfogadhatatlan ez az elgondolás azért is, mivel lehetővé teszi, hogy akár több százezer fiatal lépjen úgy ki az iskolarendszerből, hogy nem rendelkezik semmilyen szakképzettséggel. A Pedagógusok Szakszervezete az iskolarendszerből való kilépést, bármilyen életkorban is, akkor tartja elfogadhatónak, ha az érintett legalább rendelkezik egy szakképzettséggel, hogy esélye legyen a munkaerőpiacon való elhelyezkedésre.

Ez az elgondolás magában hordozza annak lehetőségét, hogy az állam nem vállalja föl a tankötelezettség utáni időszakra az ingyenes oktatás igénybevételéhez szükséges ellátórendszer fenntartását és működtetését. Szűkíti a rendelkezésre álló beiskolázási helyeket, elsősorban a középiskolákba való bejutás lehetőségét. Ezek az intézkedések együttesen azzal a következménnyel járhatnak, hogy leépül a közoktatás ellátórendszere, iskolákat, kollégiumokat zárnak be, és tömegesen bocsátják el a közoktatásban foglalkoztatottakat.

A Pedagógusok Szakszervezete ezért felszólítja a kormányt, hogy a gazdasági stabilizációt ne az ingyenes és kötelező közoktatási ellátórendszer terhére alapozza. A közoktatásból történő forráskivonás lehet, hogy rövid távon csökkenti az állami kiadásokat, azonban már középtávon is megállíthatja a gazdasági fejlődést, szűkítve a rendelkezésre álló felkészült szakembergárdát.

Budapest, 2011. március 1.

445. ESETLEÍRÁS

Ne vezethessen abortuszszigorításhoz az új alkotmány!

Aggodalmunkat fejezzük ki a kormánypártok szándékával kapcsolatban, miszerint alkotmányba kívánják foglalni a magzati élet védelmét. Amennyiben az új alkotmány védeni rendeli az életet annak fogantatásától kezdve, bármely állampolgár az Alkotmánybírósághoz fordulhat, hogy az állapítsa meg az abortusz jelenleg érvényes szabályozásának alkotmányellenességét.

Ezt következően az Alkotmánybíróság arra fogja utasítani a kormányt, hogy szigorítsa az abortusz szabályozását Magyarországon. Azonban a művi terhességmegszakítás szabályainak szigorítása, mint azt nemzetközi és hazai tapasztalatok is mutatják, nem jelent megoldást sem a népességfogyással kapcsolatos problémákra, sem az abortuszok tényleges számának csökkentésére. Sőt, ellentétes hatású folyamatokat generál: az abortuszok illegalitásba szorítása növeli az illegális abortuszok számát, és az abortuszturizmus fellendülését idézi elő. Hangsúlyozzuk – amivel mindannyian tisztában is vagyunk –, hogy egyetlen nő sem akar szándékosan abortuszt: az abortusz leküzdéséhez a nem kívánt terhességek elkerülése vezet. Véleményünk szerint az abortuszok számának tényleges csökkenése megelőző és felvilágosító munkával érhető el, illetve a korszerű fogamzásszabályozás támogatásával. Felkérjük a jogalkotókat, hogy az új alkotmány szövegében ne szerepeljen olyan megfogalmazás, mely az életet a fogantatástól rendeli védeni. A kormánypártok által emlegetett szimbolikus magzati életvédelem alaptörvénybe emelése ugyanis nagy valószínűséggel az abortusz igénybevételének szigorításához vezet.

A Blaha Lujza téri késelő fiú felszínre hozta a régi és valójában soha nem szűnő vitát a büntethetőségi korhatárról. Talán a gyermekeket is rács mögé csuknák? – Szó nincs olyan reformelképzelésről, amely szerint a gyerekek számára a börtön lenne a megoldás – Így Gönczöl Katalin kriminológus, az igazságügyi és rendészeti miniszter főtanácsadója. – Nem a rács, nem a fokozott szigor alkalmazására törekszünk, hanem egy olyan büntető igazságszolgáltatási rendszer visszaállítására, amely Magyarországon 1908-tól hosszú évtizedekig létezett. Abban a fiatalkorúaknak volt önálló ügyészsége, bírósága, és voltak büntetés-végrehajtási intézmények. Ennek eredményeképpen alakultak ki a javítóintézetek, amelyekből három – az aszódí, a rákospalotai és a debreceni – a mai napig is működik. Az intézet – miután a bíróság a gyermeket szembesítette tette erkölcsi következményeivel és felhívta a figyelmét a felelős viselkedésre – a korabeli pedagógia eszközeivel a munkás életre nevelte, iskolai oktatásban részesítette, és elősegítették a becsületes életmód akkori szabályainak elsajátítását. Ebben a rendszerben 12 éves kortól lehetett vizsgálni a „büntethetőséget”. Ám a jogalkotó, a jogalkalmazó is elsősorban azon törte a fejét, hogyan vezesse be az erkölcsi szabályokat megsértő fiatalok kis csoportját a szabályokat betartó nagyobb csoportba. Integrációról, nevelésről és becsületes életmódról volt szó.

447. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

Szabályozásra várva

Miután intézményünk (és saját személyem is) nagyon sok támadást kapott az elkülönítő helyiség kialakítása miatt, melynek gyakorlatát az európai uniós gyógypedagógiai intézmények gyakorlatából ismertük meg, szeretnénk vitára bocsátani néhány kérdést, mely nekem és munkatársaimnak komoly dilemmát okoz.

Az, hogy magatartási problémák előfordulnak az értelmi fogyatékos kamaszok, fiatal felnőttek körében, nyilvánvalóan senki számára nem kérdéses. A hangsúlyt a konfliktushelyzetek megelőzésére kell helyezni; ebben nincs véleménykülönbség az értelmileg sérültekkel foglalkozó szakemberek körében. Ezt val-lom én is, munkatársaimmal egyetemben. De sajnos vannak olyan helyzetek, amikor a konfliktus kialakult, a magatartási anomália jelen van, és a jelen lévő segítőknek, nevelőknek tenniük kell valamit a probléma biztonságos megoldása érdekében.

Megelőzhető lett volna a magatartási anomália kiváltó oka? Helyesen járt-e el a konfliktushelyzetben a nevelő, segítő munkatárs? A mai magyar oktatási, továbbképzési, főiskolai képzés ad-e elegendő fel-készültséget az ilyen helyzetek humánus, szabályos kezelésére, annak érdekében, hogy minden érintett mindennemű emberi joga sértetlenül maradjon? Ezek a kérdések csak a közvetlen konfliktusmegoldás után képezhetik vita tárgyát. Ám az akut helyzetben a jelen lévő nevelő vagy segítő munkatársnak azonnal döntést kell hoznia, be kell avatkoznia a komolyabb sérülés elkerülése érdekében. Az, hogy melyik intézmény, melyik nevelő milyen problémamegoldó, konfliktuskezelő eszközt alkalmaz, függ a helyzettől, a nevelők szakmai felkészültségétől, a gyermek részéről pedig annak egészségügyi állapotától, habitusától. A problémafeltárás kiindulópontja az, hogy nincs megfelelő ellátórendszer az értelmileg akadályozott, speciális szükségletet igénylő kamaszok, fiatal felnőttek részére. Lehet engem elítélni és megkövezni, de a magam részéről nem értek egyet azzal, hogy ha egy értelmileg akadályozott, átmeneti vagy tartós ne-velésben élni kénytelen ellátott magatartási anomáliát produkál, azt feltétlenül a pszichiátriának, vagy az intézmények közötti vándoroltatásnak kell megoldania. A javító-nevelő intézményről már nem is beszélve. Mivel próbálkozott még az intézmény? A pszichiátria igénybevételével. De véleményem szerint ez az út sem járható. Az értelmi fogyatékos gyermekeknél még nehezebb diagnosztizálni az esetleges kórképet a pszichiátriai megbetegedések esetében, mint ép társaiknál. Ezért a gyógyszerek beállítása, a magatartási probléma megakadályozása, vagy minimálisra redukálása érdekében elindultak a próbálkozások. Mindany-nyian tudjuk, hogy a gyógyszereknek általában vannak káros mellékhatásai. Tapasztalatból mondhatom, nincs szörnyűbb látvány, mint amikor a gyógyszerek mellékhatásaként a testalkati torzulások már kamasz-korban megjelennek. A pszichiátriai gyógyszeres kezelés a felnőtt emberek külsején is nyomot hagy, ám a gyermeknél, kamasznál még hangsúlyosabban jelenik meg, az egészségkárosodást már nem is említve. Mivel K. városban nincs gyermekpszichiátriai kórházi osztály, ezért csak az ambuláns ellátás marad, ami

kivédhetetlenül hozza magával a gyógyszerbeállítás próbálkozásait, állandó orvosi felügyelet nélkül. Így fordulhat az elő, hogy a kamasz a panaszokra válaszként megkapja a gyógyszert, kezdetét veszi a gyógyszeres kezelés, aztán egyszer csak azt vesszük észre, hogy kamaszunk csetlik-botlik, ténfereg, csorog a nyála. Ilyenkor kapcsolatfelvételtre törekszünk a kezelőorvossal, hogy a tüneteket jelezni tudjuk – ez pedig nem minden esetben sikeres. Időpontot kell kérnünk, amikor ismételtén megjelenhetünk a szakrendelésen, mely heteket is igénybe vehet, hiszen mindannyian ismerjük a pszichiáterek leterheltségét, fizikai kapacitásuk határát súrolják ők is. Amikor az értelmi fogyatékos kamaszunk ön- és közveszélyes, mit tegyünk? A mentő ugyan az esetek többségében reagált segélyhívásunkra, de arra is volt példa, hogy ki sem jött az intézménybe. Tegyük fel, kijönnek. Akkor elindul a polémia, hogy hova vigyék? Ez nem sérti a gyermeki jogokat, az emberi jogokat?

(<http://juharjuhar.postr.hu/>)

448. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

A büntető törvénykönyv (Btk.) 2010 nyarán megváltozott a közfeladatot ellátó személyek védelmében. Az új Btk. alapján a nevelő büntető-feljelentést tehet a 12. életévét betöltött kiskorú ellen, ha a gyermek akadályozza őt közfeladatainak ellátásában. Ahhoz, hogy a gyermek ellen eljárás indulhasson, a gyermeknek tisztában kell lennie azzal a ténnyel, hogy a nevelő közfeladatot lát el. Egy értelmi fogyatékos kamasz, fiatal felnőtt mikor lesz tisztában azzal, hogy a nevelő közfeladatot lát el? Mi történik, ha feljelentjük a kamasz gyermekünket, hogy fizikailag bántalmazta a nevelőjét?

A nevelőszülői alkalmasságról

Akkor is lehet visszás egy döntés, ha egyébként megfelelt a hatályos jogszabályoknak, de magával a szabályozással van probléma. Az ombudsman ezt állapította meg a nevelőszülői hálózatot működtető szakszolgálat eljárásának vizsgálata során. A működtető állásfoglalásának következtében az alkalmatlannak nyilvánított panaszos nem vehetett részt a nevelőszülői képzésen, és a jogorvoslat lehetőségével sem élhetett. A Fővárosi Önkormányzat nevelőszülői hálózatot működtető Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatának eljárását az ombudsmannak adott válaszában a korábbi szociális és munkaügyi miniszter még jogszerűnek, alkotmányosnak minősítette. Ezzel jelentésében Szabó Máté országgyűlési biztos egyetértett, ám a szabályozásban több ellentmondást is talált. A biztos szerint az állam kötelezettsége, hogy világos, következetes, egymásra épülő feltételrendszer teljesítését írja elő a nevelőszülőnek jelentkezők számára. A gyermekvédelmi törvény objektív feltételeket szab, és megköveteli a jelentkező személyiségének, egészségének és körülményeinek alkalmasságát is. Az állampolgári jogok biztosa szerint azonban a nevelőszülői alkalmasság megállapításával kapcsolatos szabályozás hiányos, ami nem egyeztethető össze a tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való joggal. Az elutasított nevelőszülő-jelölt panaszának vizsgálata során kiderült, hogy két, együtt nehezen értelmezhető miniszteri rendelet okoz bizonytalanságot. Nincs például szabályozva, mi történjék akkor, ha a nevelőszülői hálózatot működtető intézmény valamelyik előírt feltétel hiányában úgy dönt, hogy a jelentkező nem alkalmas. Nem tartalmazza a jogszabály, hogy a döntést milyen formában és tartalommal kell közölni a jelentkezővel, hogy egyáltalán indokolni kell-e, és nincs rögzítve a jogorvoslat lehetősége sem. Nem világos továbbá az sem, hogy jelentkezhet-e a nevelőszülői tanfolyamra az, akit a működtető ugyan nem talált alkalmasnak, de akinek alkalmasságát a kötelező döntés-előkészítő programot vezető oktatók egy másik miniszteri rendeletnek megfelelően korábban már megállapították. A problémák gyökerét a biztos abban látja, hogy a hiányos és ellentmondásos jogi szabályozás miatt a nevelőszülői hálózatok működtetői – szakmai és jogállási profiljuktól eltérő módon – kvázi hatósági jogköröket gyakorolnak: érdemi ügyben foglalnak állást, alkotmányos eljárási jogi garanciák nélkül. Az ombudsman hangsúlyozta, hogy a szabályozás módosításával megteremthetők annak feltételei, hogy együtt érvényesülhessen a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz, valamint a családban nevelkedéshez való joga, és a nevelőszülőnek jelentkezők tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való joga, egyúttal biztosítható legyen a jogbiztonság követelményéből eredő kiszámíthatóság, egyértelműség. Ennek szellemében a biztos a joganyag mielőbbi felülvizsgálatát javasolta a nemzeti erőforrás miniszternek.

(<http://www.obh.hu/>)

A gyermekvédelmi törvény szerint a családot pótló helyettesítő védelem és ellátás az állam feladata, a gyermek a szakellátás keretében nevelőszülőhöz, lakásotthonba, vagy gyermekotthonba helyezhető. Az állami gondoskodás addig tart, amíg a család képessé válik a gyermek nevelésére, és ha ez lehetetlen, a sorsa örökbeadással rendezhető. Az állampolgári jogok biztosa a gyermekotthonokat vizsgálva jó gyakorlatot is tapasztalt, ugyanakkor az alapjogokat sértő visszaességekát tárt fel.

Az intézményekben elhelyezett kisgyermekek fejlődése néhány hónap alatt is visszafordíthatatlan károkat szenvedhet, mert az ilyen nevelés a korai életszakaszban nem képes biztosítani az egészséges, egyénre szabott pszichológiai és fejlődés-lélektani feltételeket – állítják a szakemberek a hazai és a nemzetközi tapasztalatok, valamint a kutatási eredmények alapján. Az Európai Unió ezért a 3 évesnél fiatalabb gyermekek intézményi nevelését nem támogatja, a nemzetközi szervezetek egyenesen annak a tilalmát javasolják. Mindezekre tekintettel Szabó Máté országgyűlési biztos gyermekjogi projektje részeként hivatalból, átfogó módon vizsgálta a 3 évesnél fiatalabb, gyermekotthonban nevelkedő kisgyermekek helyzetét. A széles körű információgyűjtés és a helyszíni vizsgálatok során kiderült például, hogy a gyermekvédelmi szakellátásba vett kisgyermekek száma az elmúlt 3 évben csökkent, 74 százalékuk ma már nevelőszülőknél nevelkedik. A területi különbségek azonban szembeszökőek. Az észak-alföldi régióban az 0–3 éves korú szakellátott gyermekek 11 százaléka, ezzel szemben a nyugat-dunántúli régióban a vizsgált korosztály 56 százaléka él gyermekotthonokban. Az egyes régiókon belül még szélsőségesebb eltérések fordultak elő: a fővárosban a kisgyermekek 69 százalékát, Pest megyében mindössze 5 százalékát látják el gyermekotthonban.

Többben huzamosabb ideig maradnak a gyermekotthonban. Sokan a szülők lakáskörülményei, hajléktalansága, anyagi gondjai miatt kerülnek szakellátásba, többnyire a fővárosban és Pest megyében, de a szegedi és a debreceni gyermekotthonban is volt ilyenre példa. Korábbi jelentésével megegyezően a biztos ismételt felhívta az Országgyűlés figyelmét, mennyire fontosak volnának a gyermekszegénység elleni azonnali intézkedések.

451. ESETLEÍRÁS

A gyermekjogi ombudsman megállapította, hogy egyes intézmények a súlyos fejlődési rendellenességgel született, speciális egészségügyi ellátást igénylő, nem fejleszthető, gyermekeket együtt gondozzák a fogyatékkal élő, de fejleszthető és az egészséges gyermekekkel. Ez a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez fűződő jog közvetlen veszélyét idézi elő és tartja fenn – állapította meg az ombudsman. Több otthon vezetője jelezte, hogy a gyermekeket csak meghatározott életkor betöltése után veszik fel a fogyatékkal élőket ellátó más intézményekbe, ami sérti a jogbiztonság követelményét. A biztos mindezek miatt arra kérte a nemzeti erőforrás minisztert, vizsgálta ki a gyermekotthoni, nevelőszülői elhelyezés aránytalanságának, továbbá az intézményi ellátás elhúzódásának okait, illetve a fogyatékos gyermekek elhelyezésének körülményeit.

(www.obh.hu)

452. ESETLEÍRÁS

Az ombudsman által vizsgált intézményekben a szülők telefonon is érdeklődhetnek a gyermek hogyléte felől, vagy akár naponta is látogathatják őket. A csecsemőt az anya szoptathatja is. A nevelőszülőnél élők kapcsolattartását azonban a gyámhivatalok általában kéthetente, vagy még ritkábban engedélyezik. A gyámhivatalok – elsősorban a gyermek életkorára hivatkozva – nem szabályozzák a hétvégi, illetve a többnapos ünnepi kapcsolattartást. A vizsgált gyermekotthonok közül mindössze egyből engedik ilyenkor a gyermekeket „szabadságra”. Volt olyan intézmény is, ahol az életkorra hivatkozva házirend zárta ki a gyermek hazavitelét, ami nem egyeztethető össze a védelemhez és gondoskodásához fűződő, továbbá a jogbiztonsághoz való joggal.

(www.obh.hu)

453. ESETLEÍRÁS

Az országgyűlési biztos vizsgálata megállapította azt is, hogy a gyermekek étkezését, ruházatát és egészségügyi ellátását minden vizsgált intézmény biztosítja, de igen különböző színvonalon. A debreceni és a szegedi otthon kiemelkedő ellátást nyújt, a korai, komplex fejlesztés mindkét intézményben megoldott. A fővárosi X. Gyermekotthon tárgyi adottságai a mai igényeknek nem felelnek meg, és csak részben érvényesülnek a létszám és a szakképzettség jogszabályban előírt feltételei. B. városban csupán az újonnan kialakított kapcsolattartó szoba megfelelő, magát az intézményt a biztos a 3 év alatti gyermekek ellátására alkalmatlannak találta. A fenntartó a hiányosságokat a szociális és gyámhivatal jelzéseire sem szüntette meg. A G. és V. városokban lévő intézményekben a helyiségek kicsik, a fejlesztőszobákban a nagy mozgásigényű tevékenységek nem lehetségesek, a látogatószobák nem alkalmasak bensőséges kapcsolat kialakítására – pedig ez a két gyermekotthon kimondottan a vizsgált korosztály ellátására, újonnan épült. A felújítás előtt álló nagybajomi gyermekotthon tárgyi feltételei hiányosak, a pszichológusnak nincs szakirányú képzettsége.

(www.obh.hu)

454. ESETLEÍRÁS

A Betegjogi, Gyermekjogi és Ellátottjogi Közalapítvány országosan foglalkoztatott 26 gyermekjogi képviselője a szükségeshez képest igen alacsony létszám miatt nem tudja maradéktalanul ellátni a jogszabályban foglalt feladatait. A gyermekjóléti szolgálatok munkatársai – munkaterheik következtében – nem képesek gondozni az állami ellátó rendszerben nevelt gyermekek családjait, ahova pedig a kisgyermekeknek előbb-utóbb vissza kellene kerülniük. Összességében a tárgyi és személyi feltételek hiányosságai sértik a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogát – állapította meg átfogó vizsgálatában az állampolgári jogok országgyűlési biztosa, aki segítségért és megoldásért az illetékes miniszterekhez és hivatalokhoz fordult.

(www.obh.hu)

455. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

A szociális szakma hírlevelén fel vagyok iratkozva. Van egy vitás kérdésem, amit szeretnék végérvényesen lezárni úgy, hogy alá tudom támasztani hivatkozással a jogszabály meglétére, vagy nem létére. Következő a helyzet: ha egy 18 éven felüli fiatal egy lakóotthonban lakik és az édesanyja is szeretne ugyanabban a lakóotthonban dolgozni, akkor kizáró ok-e az, hogy a gyermek és a szülő ugyanott nem lehet. Főleg úgy, hogy a fiatal szinte ügyet sem vet az anyjára, amikor az feltűnik a színen, hanem továbbra is azt csinálja, amit kiadtak neki feladatnak. Nem azért, mert nem érzékeli az anyját, hanem éppen az ellenkezője, tudja, hogy az anyja nem azért jött, hogy vele foglalkozzon és nem azt jelenti az anyja feltűnése, hogy őt hazavigye. Ennyire értelmes fiatalról beszélek (régbben még olyan is előfordult, hogy az anya a saját gyerekeit tanította a saját osztályában). Ma van ilyen jogszabály, hogy saját gyerekével egy helyen nem lehet a szülő?

456. ESETLEÍRÁS

Gyakran a gyermek érdekét figyelmen kívül hagyva szüntették meg a nagy létszámú gyermekotthonokat és hozták létre a nevelőszülői hálózatot, ami (...) nem mindig működik a gyermek érdekének megfelelően. Ha az iskola megmaradásához gyermeklétszám kell, akkor jó a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermek is. Ha meg „problémás”, akkor száműzni kell. A gyermek csak eszköz, a jogai gyakran sérülnek. Az „olcsó” nevelőszülői hálózat sem tud mindent megoldani, mint ahogy „benti iskolával” is rendelkező nagy létszámú gyermekotthonokat is át kellett szervezni, de mindkettőre szükség van. Differenciált, a gyermek személyiségállapotának megfelelő ellátórendszerre van szükség, ha drága, ha olcsó, ha megfelel a mindenkori politikának, ha nem. A gyermek érdekének feleljen meg „mindenekfelett és elsősorban”.

457. ESETLEÍRÁS

Szomorúan olvastam az alábbi cikket, még akkor is ha csak a fele igaz. Munkám során eddig csak azzal találkoztam, hogy a hozzánk visszajáró állami gondozásban lévő gyerekek mit mesélnek nekünk. Na persze néha gyök kettőt kell vonni belőle, de ha a fele is igaz, akkor is elborzaszt az, hogy némelyik konkrét rettegésben él, mert egyszerűen nincs az a nevelő, aki megvédje az olykor erőszakos társától (gondolom az ottaniak is leterheltek). 13–14 éves lányok megkérdőjelezhető kinézettel róják az utcákat, és ki tudja, hogy mit csinálnak este nyolcig, tízig. A késői kimaradás ugyanúgy vonatkozik a fiúkra is. Isznak, és még ki tudja, hogy milyen szerekhez nyúlnak. A gyejő családgondozói kétszer átrágják, hogy a gyerekek mikor tesznek kisebb rosszat. Ha bent hagyják a családban, vagy akkor, ha állami gondozásba veszik. No, de azt hiszem valamennyien hallhattunk már hasonló történeteket vagy kerültünk szembe hasonló dilemmákkal, gondolatokkal.

(http://nol.hu/belfold/20100309-hazbovites_gyerekpenzbol)

458. ESETLEÍRÁS

Azért kerülnek százával gyerekek szakellátásba, mert szüleik hajléktalanná váltak, vagy legalábbis lakhatásuk abszolút bizonytalanná vált és nincs segítő támaszuk. (Persze tudom, hogy ezek a családok sokszor sokproblémásak.) Vannak családok átmeneti otthonai, no de ott meg csak keringtetjük ezeket a családokat, csak nagyon kevésnek van lehetősége kilépnie a rendszerből. Bérlet-politikánk egyenlő a nullával, az önkormányzatok (tisztelő megint csak a kivételnek) tesznek bele, hogy a kerületükben eladósodnak családok, lakásmaffia áldozatai lesznek, hogy a gyermekjólétik csak tűzoltásra elegendő pénzt kapnak, és költségvetésük elenyésző százalékát fordíthatják prevencióra stb. Nekik az a legegyszerűbb, ha minél hamarabb valahova eltűnik a problémás család. Némelyik önkormányzat még azt a lehetőséget, átmenetet sem adja meg a szülőnek, hogy rendbe szedje magát, és addig elhelyezhesse gyermekét egy átmeneti otthonban. Vegyük tudomásul, hogy az önkormányzatoknak ez a legkönnyebb. Hiszen az alapellátást neki kell fizetnie, de a hajléktalanellátást, a szakellátást stb. azt nem, így hát menjenek a sokproblémás családok, egyének a levesbe. Nem marad más, csak az, hogy beteszik szerencsétlen gyereket, aki a legvédtelenebb, egy túlterhelt rendszerbe. És ezzel mossuk kezeinket, megoldottuk a problémát. Nincs tovább családgondozás, merthogy minek is. Pedig lennének családok, akik ezt még ha nem is kimondottan, de igényelnék. Hiszen vissza akarják kapni gyerekeiket, csak nincsenek eszközeik, hogy életüket valahogy ráncba szedjék. De most őszintén! Intenzíven hol van ideje a családgondozónak azon dolgoznia, hogy erre esélyt teremtsen? Sehol! (Újból elnézést kérek azoktól, akiknek esetleg erre marad szabad kapacitásuk.)

459. ESETLEÍRÁS

Nézegetve a KSH 2007-es statisztikáját látható, hogy az átmeneti neveltek majdhogynem az összes ellátottnak a felét adják ki, tehát itt van elakadva elsősorban a rendszer. Öreg és rozsdás zsilipelőrendszerként működik ez az egész. Gondolok itt a szakellátásra és az alapellátásra. Amúgy érdekes, hogy ez a statisztika sem feddhetetlen, hiszen egyszer 17 145 gyerekről ír, akik gyermekvédelmi gondoskodásban vannak plusz utógondozói ellátásban részesülnek, míg a gondozási helynél 21 144 fő az összes. Tehát van a rendszerben mintegy 4000 fős lyuk. Most vagy az van, hogy normatívákat hívunk le nem létező gyerekekre, vagy az, hogy a 17 ezret akartuk finomítani. No persze nem akarok összeesküvés-elméletet szőni, késő éjszaka. De meg tudná valaki mondani, hogy ez miből fakad? Lehet, hogy pofonegyszerű a válasz, csak én siklottam át valamin.

460. ESETLEÍRÁS

Sokszor hallom azt is, hogy szinte képtelenség Magyarországon örökbe fogadni. Leszögezem, nagyon nem látom át a lehetőségeket, és magát ezt a rendszert sem. De azon elgondolkoztam, hogy hát valószínűleg ennek a szabályzását is át kellene gondolnunk ahhoz, hogy a túlterheltséget egy kicsit csökkentsük. Természetesen kizárólag a gyerek érdekének figyelembevételével. De nem gondolom, hogy jobb neki egy szerető család helyett egy lakásotthonban vagy egy gyerekotthonban tölteni el a gyerekkorát.

461. ESETLEÍRÁS

Teljesen egyetértek önökkel. A megyei közgyűlés elnökétől is azt kértem, bocsássuk társadalmi vitára a problémánkat, mert bizonyára nem csak mi küszködünk hasonló gondokkal. De azt semmi esetre nem szeretném, ha a gyerekeket egyes emberek saját pitiáner bosszúhadjárataikra használnák fel. Én magam nem vagyok pszichiátriapárti, de sajnos el kell fogadnom, olykor szükségünk van rá. Bács-Kiskun megyében nincs pszichiátriai osztály gyermekek részére. Legközelebb Szeged elérhető. Nem engedem leszedáztatni a gyermekeinket, mert akkor nem fejleszthetők, és akkor minek az oktatási intézményben tartani őket? Akkor akár a szociális ellátórendszert is igénybe vehetnék. Valami köztes megoldást kellene találni, aminek a szakmai protokollját közös erővel a szakma elfogadott képviselőivel dolgoznánk ki. Segítő közreműködésüket szívesen veszem.

462. ESETLEÍRÁS

Szorgalmazni kellene a hatályos jogszabályok betartását (17 ezer kiskorú állami gondozott 90 százaléka átmeneti nevelt – vagyis az éves felülvizsgálatok eredménytelenül telnek el), és amennyiben a törvény betartása, betartatása nem működik, úgy a jogalkalmazókkal szembeni retorzió feltétlenül szükséges. A szakellátásban élő kiskorúak számának csökkentésével lehetőség lenne családok átmeneti otthonát kialakítani, vagyis elkerülhető a gyerekek kiemelése, és lényegesen olcsóbb is.

463. ESETLEÍRÁS

Szerintem senki nem kérdőjelezi meg azt, hogy a gyerekeket nem szabadna anyagi veszélyeztetettség miatt elszakítani a szüleitől. A probléma csupán annyi, hogy más az elmélet és más a gyakorlat – legalábbis ma Magyarországon biztosan! Ez volt a gyerekvédelmi törvény megszületése előtt is, és van sajnos, azóta is. Én a gyakorlatban dolgozom sok-sok éve a gyermekvédelemben és sajnos nap nap után a gyakorlati tapasztalat az, hogy ez megtörténik. Mi legyen a gyerekkel, ha a szülő nem tud fedelet adni a feje fölé, ételt a szájába? Ki az, aki ad a szülőnek fedelet és pénzt, hogy ennivalója is legyen? Neki és a gyerekének. Ez nem „vitatéma még”, sajnos ez a szomorú valóság. Itt és most Magyarországon. És nem azért, mert bárki is azt gondolná, hogy ez jobb a gyereknek. Illetve: az éhenhalásnál és a megfagyásnál jobb. Nem értem a hüledezést! Tényleg vannak ma Magyarországon, akik hüledeznek, és ennyire nem ismerik a gyerekvédelem szomorú valóságát?

Valóban, ez egy szokatlan és új helyzet: a gyermekvédelmi törvény megtiltja, hogy anyagi okok miatt gondozásba vegyenek gyereket. A problémára fókuszálva két lehetőséget látok:

- *öntünk tiszta vizet a pohárba: kezdeményezzük, hogy emeljék ki a törvényből az ide vonatkozó passzust [hisz eddig is át-átlépdelték a jogalkalmazók az alábbi gyermeki jogokat: 7. § (1) A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak saját érdekében, törvényben meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.]. Ezzel megoldódik a gyakorló szakemberek napi gondja, ugyanakkor a gyermekjogok és a szülői jogok léket kapnak;*
- *a társadalom vállalja a kialakult helyzetben a következményeket: segítse a nélkülöző szülőt gyermeke eltartásában. Az átmeneti gyermekellátás megteremtése, fenntartása, a gondozásba vétel megelőzése, a szülő gyermekmegtartó erejének támogatása alapítványunk egyik alapvető célja. Viszont a gyermeke eltartásában nehezített szülő számára nem megoldás a helyettes szülői ellátás. Ezekben az esetekben kiszámíthatatlan a gyereknevelés akadályának átmenetisége, annak időtartama. Egyébként is, ha a szülő munkanélküli, nem a szülői gondoskodás ellátásához várja a segítséget. A gyermekvédelmi törvény módosítása napirenden van a Parlamentben. Most kellene gyorsan egy konstruktív javaslattal előállnunk. Hisz a jelenleg véleményezésre szánt módosító javaslat elkészítői nem ismerhették a napokban elfogadott megszorító intézkedéseket. Mit tegyünk? Várom a szociális szakma javaslatait.*

Én is családok átmeneti otthona párti vagyok, és örülök, ha képes együtt maradni a család, pláne ha még utána továbblépésre is van módja, lehetősége, és segítséget is kap hozzá, de Te is tudod, hogy nincs mindig lehetőség erre. Nem mindig tud a család együtt maradni a gyerekekkel. Ha olvastad a cikket, ott is látod, hogy ha egy egyedülálló apa – mondjuk, amíg össze nem szedi magát – fél-egy évig csak külföldön kap állást, akkor semmire nem megy a családok átmeneti otthonával, de betegség is lehet, meg sok minden más. Tehát a gyerekek átmeneti otthonára sok esetben óriási szükség lenne és a helyettes szülőkre is, brrr ide, brrr oda. Egyébként a Fészek Gyerekek Átmeneti Otthonában folyamatosan anya is van gyerekével, mert természetesen, ha úgy alakul a helyzet, örömmel fogadják be és segítik a kollégáim a vér szerinti szülőt is, és a törvény is lehetőséget ad erre. Lehet, hogy érdemes lenne megismerkedni egymás munkájával, lehetőségeivel, amit a szociális terület nyújt vagy nyújthatna, mielőtt börrögünk a különböző lehetőségekre. Talán érdemes lenne vizsgálatokat, kutatásokat végezni arról is, hogy a gyerekek hány százaléka kerül vissza a családjába a gyerekek átmeneti otthonából és hány a családok átmeneti otthonából. Persze sok múlik azon is, hogy milyen segítséget kap a család... Gyakran megoldás a családnak, hogy amíg munka és fedél nélkül van, addig a gyereket biztonságban tudja, és kér segítséget, intézi az ügyeit. Tapasztalatom szerint a családok átmeneti otthona nem mindig fogadja be a munka nélkül lévő szülőket. Tévednék? Sokat kellene nekünk erről beszélgetni, ha valódi megoldásokat szeretnénk a gyerekek családba tartására.

466. ESETLEÍRÁS

Én is örülök annak, hogy más is figyelemmel kíséri a gyermekek helyzetét, sajnos magának a helyzetnek, a hírnek már kevésbé. Talán valami változni fog a Gyvt. Parlament előtt lévő tervezett változtatásával.

A 22. §-ban „A gyermekvédelmi igazgatási bíróság” bevezetését tervezik. Szankciók hiányában az önkormányzatok részben azt csinálnak, amit akarnak, de csak részben, mert pénz hiányában a lehetőségeik korlátozottak. Ha van (lesz) kellő számú helyettes-szülői férőhely, átmeneti otthon, rövid időn belül feltöltődik és bedugul, mert nehezen lehet a családok, gyermekek elhelyezését megoldani: nincs lakás, nincs munkahely. Az alapellátás eszközrendszere hiányos.

(<http://www.parlament.hu/irom38/09318/09318.pdf>)

Most lenne csak szükség igazán a gyermekek átmeneti otthonára, illetve helyettes szülőkre, hogy az átmenetileg nehéz helyzetbe kerülő szülők gyerekei ne szakellátásba kerüljenek, hanem helyettes szülőkhöz vagy a gyerekek átmeneti otthonába – de ezt a hálózatot nem sikerült megfelelően kiépíteni az elmúlt évek alatt sajnos! Elég szörnyű, hogy hiába van a gyerekvédelmi törvény, még sincs megfelelő hálózat a krízisbe kerülő gyerekek megsegítésére! És a mulasztásos törvénysértéseknek sincs szankciójuk, tehát az, hogy az önkormányzatok nem építették ki a megfelelő hálózatokat az alapellátásban, nem kötnek legalább szerződéseket a feladat ellátására, semmiféle következményt nem von és nem is vont maga után. Pest megyében egyetlen gyerekek átmeneti otthona van, azt is egy civil szervezet, a Fészek Egyesület tartja fent. Kérdés, hogy meddig képes erre egy civil szervezet, merthogy az állami finanszírozás nevétségesen kevés. És persze az önkormányzatoknak sincs pénze, így tehát a gyerekek vagy ellátás nélkül maradnak, vagy mennek be a szakellátásba. Óriási problémát jelent ez a pénztelenség, illetve a pénzek „fontosabb dolgokra való átcsoportosítása” (mert ugye egy útépítés vagy egy ipari centrum megépítése, vagy esetleg egy áruház felépítése sokkalta fontosabb, mint egy gyerekek átmeneti otthona...?). Az alapellátásban éppúgy, mint a szakellátásban, ahol a nevelőszülői ellátáshoz is évről évre csökken a normatíva.

Állami gondozásba adnám a gyerekem

Három hét alatt három család jelentkezett a veszprémi gyámhivatalnál: a szülők anyagi okokra hivatkozva kérték gyermekük állami gondoskodásba vételét.

„Kérem, vegyék állami gondozásba a fiamat! Hat éve egyedül nevelem, még óvoda volt, amikor az anyja elhagyott bennünket. Eddig se volt könnyű dolgunk, de megoldottuk. Most nincs más választásom. Két napja felmondtak a munkahelyemen, ma reggel kitettek minket az albérletből. Elvittem az iskolába, de már nincs hová hazavinnem.”

V. város gyámhivatalának dolgozóit alaposan meglepte a kérés. Az új gyermekvédelmi rendszer fennállásának 12 éve alatt egyszer sem fordult elő hasonló eset. Ráadásul a kérés teljesítésével megszegték volna a törvényt. A jogszabály ugyanis kimondja: anyagi okok miatt egyetlen gyereket sem választhatnak el a családjától. Csakhogy a fenti esetben épp ez lenne az ok. A 11 éves gyermeket végül ideiglenesen nevelőszülőknél helyezték el. Két hét múlva az apa ismét jelentkezett a gyámhivatalnál: talált állást, de külföldön, ahová a gyereket nem viheti magával. Közben a gyámhivatal hiába próbált a gyermek ellátását vállaló családot keresni. A nagyobbik testvért nevelő nagyszülő a kisebbet már nem tudta befogadni. Más rokont nem sikerült fellelni. Az átmeneti elhelyezés így tartós állapottá merevedett.

Alig néhány héttel később újabb szülők jelentkeztek a gyámhatóságnál a lehetőségeket tudakolva. A korábban albérletben élő család kereset nélkül maradt, a városban és a környékén esélyük sem volt új állást találni. Külföldön azonban munkát ajánlottak nekik. Egy feltétellel: gyereket nem vihetnek magukkal. Még vívódnak.

(<http://nol.hu/lap/mo/lap-20090420-20090420-1>)

Állami gondozásba adnám a gyerekem

Az elmúlt hetek másik esete némiképp különbözik az előbbiektől, mivel a család gyermekei már korábban is veszélyeztetettnek számítottak. Az apa elhagyta a családot, a legkisebb gyermek állami gondoskodásba került, míg az édesanya két másik gyerekével hosszabb ideig élt családok átmeneti otthonában. Ezalatt sikerült úgy összeszedni magukat, hogy a család közös albérletbe költözött. Az édesanya elhelyezkedett. Jól haladtak a dolgok. Azután jött a válság, és összedőlt minden, amit nagy nehezen felépítettek. Az asszonyt elbocsátották, a főbérlő közölte, hogy egy hónapja van új helyet találni magának. Az asszony ekkor kereste fel a gyámhivatalt. Kiderült, hogy a nagyapa csak a lányát hajlandó befogadni. A legnagyobb fiú már nagykorú, így sorsa kívül esik a gyámhatóság látókörén, a középső fiú azonban az idén fejezi be az általános iskolát, a legkisebb pedig óvodás. Nekik helyet kell találni.

(<http://nol.hu/lap/mo/lap-20090420-20090420-1>)

470. ESETLEÍRÁS

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium a gazdasági válság hatására szakított a korábbi gyakorlattal, így a KSH gyűjtése mellett kéthavonta kér „beáramlási” adatokat a szakszolgálatoktól. Az elmúlt év első tíz hónapjának adatai alapján még a létszám csökkenését várták, ám az év utolsó két hónapja jócskán felülírta a prognózist. Így a beáramlási mutató tavaly 2000 óta a legmagasabb volt. Budapesten kívül 14 megyében nőtt jelentősen a gyermekvédelmi szakellátásba bekerülő gyerekek száma. Az idei év első két hónapjának adatai alapján az idén további 8 százalékos emelkedést prognosztizálnak. De Nógrád és Békés megyében csaknem 50 százalékos emelkedés várható.

(<http://nol.hu/lap/mo/lap-20090420-20090420-1>)

471. ESETLEÍRÁS

Azzal egyet kell, hogy értsek, hogy nem múlhatnak sorsok az egyéni bátorságokon. Nem lehet felelős döntéseket hozni félelemben. Eljátszadozhatnánk a gondolattal, hogy mit lehet tenni. Picit már az előrevivő útra lennék kíváncsi, nem a bűnbakkeresésre. Csekélyke megoldásfoszlányként: az ilyen kirívóan agresszív, félelmet keltő, sőt a bosszútól sem visszariadó ügyfélnél esetleg intézkedhetne más településről valaki, aki nem marad ott „szomszédként”. Bár a szemlélettel is kell kezdeni valamit. A listán nem nevezhetem meg a települést, ahol ez történt a közelmúltban, annyit mondhatok csak, hogy tanyavilág. Az OGYL-hez lakossági jelzés érkezett kiskorúak elhanyagolásáról (éheztetés) és extrém bántalmazásáról (csonttörés). Mint a jelzőrendszer része, megtettem a kötelezőt, írtam és telefonáltam a megfelelő gyejónak, egyúttal a helyi hivatalnak. Megjegyzem: rendőrség, kórház rendszeres a családnál, ami azt jelenti, hogy ismertek az említett körökben. Többszöri megkeresésemre (telefon) kaptam azt a választ, hogy megkapták a FELjelentésemet. Hiába korrigáltam, hogy „jelzés”, esetleg bejelentés, a helyi szociális szakember továbbra is a feljelentés szót használta, mintegy azt sugallva, hogy vegzálom azt a szegény apát aki megígérte – már többször is –, hogy megváltozik.

472. ESETLEÍRÁS

Visszatérnék a tegnap esti Kékfényben bemutatott, éhen halt csecsemő ügyéhez. Elég nagy nyilvánosságot kapott ezáltal ez a borzalom. Ami miatt ajánlottam a műsor megtekintését, az a közösség, és benne a szociális és egészségügyi területen dolgozók felelősségének boncolgatása. Meglepően jó riport volt, a lényege, hogy mindenki tudott az elképesztő körülményekről, a feleségverésről, az elfogyó csecsemőről, a családjától a gyámhatósághoz menekülő nagyobb gyermekről, de mégsem állította meg senki a tragédiát. Bemutatták a minisztérium reakcióját is, továbbképzésre kötelezték a szakembereket, illetve elkészült egy törvényjavaslat(?), tervezet, ami másfél éve lapul valamely fiókban. Ki látta? Közzétehető? A továbbképzés megítélésem szerint csak tüneti kezelés, meggyőződés, hogy nem szakmai felkészületlenség miatt nem vette észre a védőnő a csonttá soványodást, vagy a gyámhatósági ügyintéző a nagyobb testvér menekülésénél nem látta volna a bajt. Inkább a fellépéstől való félelem – akár a testi épség féltése is – játszhatott közre. Itt jön be a kötelezés témaköre, inkább központilag írjunk elő egy rendszeres kontaktust és kontrollt, mint hogy sebezhető helyi szakemberek egyéni bátorságán múljanak a dolgok.

473. ESETLEÍRÁS

Gyerekeket kínoztak

A Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság kiskorúak veszélyeztetése miatt jogerősen felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte, és végleg eltiltotta szakmája gyakorlásától azt az öt gyermekvédelmi szakembert, aki éveken át kegyetlen módon fizikailag és lelkileg is bántalmazta a felügyeletükre bízott gyerekeket a soproni gyermekvédelmi intézetben. Az ügy kirobbanásáig, 2004-ig 40 fiatalkorút, nem egy esetben valóban problémás sorsú, viselkedésű gyereket láttak el a megyei önkormányzat soproni gyermekvédelmi központjának X. otthonában.

Több nevelt fiatal már éveken át tűrte a testi-lelki bántalmazásokat, amikor egy fiatal nevelő került az intézménybe. Neki szúrt először szemet a gyerekekkel való bánásmód. Ombudsmani vizsgálatot kért, és az ügy így került előbb a gyámhivatalhoz, végül a bíróságra.

(<http://www.magyarhirlap.hu/cikk.php?cikk=161229>)

474. ESETLEÍRÁS

Még egy másik gyermekvédelemmel kapcsolatos témát is megemlítenék, így év végén gondolatébresztőnek. Az egyházi normatív támogatási kiegészítőt felemelték 70 százalékra. Amíg egy civil szervezet által ellátott gyerekekre mondjuk 1000 forint állami normatívát ad az állam a szervezetnek, ha ugyanilyen szervezetet egyház működtet, ugyanarra a gyerekekre állam bácsi 1700 forint támogatást ad most már. Gondoljátok meg! Ha civil szerződik egyházzal, 1 millió forint helyett 1 millió 700 ezer forintot kap, és így tovább. Nem tudom értelmesen, értelmezhetően leírtam-e, de elég vicces, nem?

475. ESETLEÍRÁS ÉS TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK

Remélem, jó helyre írok, és tudnak segíteni. Van egy szerbiai magyar lány, és terhes lett. A családja azt akarja, hogy vetesse el a magzatot, a párja is elhagyta, teljesen egyedül van a problémájával. Ő szeretné megtartani a babáját, és teljesen tanácstalan helyzetben van. Bármit megtenne, csak a babáját megtarthassa, akár még azt is, hogy ideköltözik Magyarországra, hátrahagyva az eddigi életét, családját, munkáját. Ha ezt megtenné, akkor itt Magyarországon befogadnák anyaotthonba vagy átmeneti otthonba? Vagy mivel szerb állampolgár, így semmi esélye sincs. Remélem, fogok választ kapni. Most indítottam egy honlapot az egyedülálló szülők részére, de mivel még eléggé gyerekcipőben jár, és sajnos nincsen szaksegítség, így nem tudunk a lánynak biztos dolgokat tanácsolni. Csak a szociális munkás tapasztalataira támaszkodtam eddig, ami nem sok, mert gyv területen dolgozom. Sajnos én is egyedülálló anyuka lettem, és az ezáltal szerzett tapasztalataimmal próbálok másoknak segíteni. Köszönöm előre is.

476. ESETLEÍRÁS

Vagyis az elsődleges cél, hogy NE emeljék ki a gyereket a vér szerinti családból, és akkor megmaradnak a gyökerei, és nem kell a szakembereknek (?) kitalálni egy etnikumot, csak úgy a gyerekre ránézve, és hozza meg a gyökereket, amit ők gondolnak. A szakellátásban élő gyerekek etnikai hovatartozásának és a gyökerek ápolásának ékes bizonyítéka, hogy a szakellátásból kikerülő gyerekek GYŰLÖLIK a cigányokat. Valahogy nem sikerül ez tökéletesre. Megint ki kell emeljem, nem találkoztam még sváb, őrmény etnikumhoz tartozó gyerekekkel, akinek gyökerei ápolását annyira szükségesnek gondolták. Egyszerűen arról van szó, hogy eldöntik a gyerekről, hogy hova tartozik, és máris lehet utálni miatta.

477. ESETLEÍRÁS

A hatályos jogszabályok egyedülállónak minősítik azt, aki nem házasságban él. Vagyis szexuális hovatartozásától függetlenül egyedülállónaként fogadhat örökbe. Mint ahogy családostként fogadhat örökbe az a homoszexuális, aki törvényes, ám látszatházasságban él –több ilyen pár van. A homoszexuálisok örökbe-fogadásának kérdése akkor merül majd fel igazán, ha a csjt. engedélyezi az egyneműek házasságát. Addig ez a kérdés csak az indulatok gerjesztésére jó. Mert biztos-e, hogy K. Mária hetero, ha férje P. Károly? És bizonyos-e, hogy P. Ilona lesbikus, ha nincs férje, de a barátnőjével megy kirándulni. Tehát a kérdés ma nem kérdés. Ezen túl meggyőződésesem, hogy egy gyerek fejlődését, biztonságát nem az határozza meg, hogy az őt nevelő felnőttek önmagukkal azonos vagy különböző neműt szeretnek.

478. ESETLEÍRÁS

Valóban lényegesen kevesebb gyerek lenne a szakellátásban, ha lenne alapellátás. Vagyis a gyerekek családból való kiemelése – amennyiben elfogadjuk a leírtakat – szakmailag rossz döntés. De ma mégis szakember és anyagi forrás a szakellátást támogatja.

Az anyaoththon nem jó, de más sincs helyette. Nem az anyaoththont támogatom, hanem arra hívtam fel a figyelmet, hogy tv-ben szabályozott lehetőséget NEM lehet igénybe venni, mert nincs. Természetesen, hogy az érdemi családgondozás lenne a megoldás. De van erre szakember, státusz, a szép szavakon kívül igazi változtatási szándék? Hogy létezik úgy családot gondozni, hogy esetenként száz gondozott van? A családgondozás véleményem szerint az adott család életének kézi vezérlését jelenti nagy empátiával, és természetesen a szükséges anyagi eszközök birtokában. A helyzeten változtatni tudó, de nem akaró felelősségre vonása szép cél. Úgy legyen! A gyerekek láthatásának képtelen szabályozása bevett gyakorlat. Természetesen az első lépés az lenne, hogy a család gondját kellene a helyszínen megoldani – családgondozás. Ha a probléma nem kezelhető a gyermek családból való kiemelése nélkül, akkor elsődleges cél kell legyen a gyermek vér szerinti családba való minél előbbi visszahelyezése, a kapcsolat fenntartása stb. Ebből jelenleg semmi nem valósul meg. Van olyan cigány család, amelyik annak érdekében, hogy elkerüljék, hogy a gyerekek a szakellátásba kerüljenek, bevonulnak az erdőbe. Számos gyerek ott születik. Hát ez nem lehet a gyermekvédelem célja.

479. ESETLEÍRÁS

A nevelőszülők igen kis hányada vállalja, hogy lakásán megjelenjék a vér szerinti szülő. Én továbbra is jó megoldásnak gondolom, hogy a nevelőszülő keresse fel a gyerekekkel a vér szerinti családot, annak családgondozójával. Identitás: én még SOHA nem tapasztaltam, hogy más etnikum is szerepelt, mint a cigány. Természetesen most hagyjuk ki az ázsiai gyerekeket! Van a rendszerben szlovák, horvát, sváb stb. etnikumhoz tartozó gyerek? Természetesen úgy, hogy a szülő erről nem nyilatkozott? Kötve hiszem! A rendszer egyedülállónak minősít mindenkit, aki nem házasságban él. Lehet homo- vagy heteroszexuális, ez közömbös. De a rendszer egyedülállónak minősíti azokat is, akik házasságban élnek, de párjuk nem magyar állampolgár. Lehet EU tagország állampolgára az illető, és dolgozhat Magyarországon. Hát ez is egy képtelen helyzet. Így ez a család hátrányba kerül azokkal a családokkal szemben, ahol mindenki magyar állampolgár. A felkészítés szükségessége nem lehet vita tárgya, ám ennek egyedüli célja a problémák feltárása, a döntések előkészítése lehet. Nem lehet eszköz arra, hogy az alkalmassági határozat megszülessék – így vagy úgy –, és mivel önköltséges, nem lehet, hogy anyagi érdekek határozzák meg az óraszámot.

480. ESETLEÍRÁS

Az örökbefogadás gyorsításában igen jelentős lépést hozna, ha az illetékesek BETARTANÁK a hatályos jogszabályokat. Például az örökbefogadásra való alkalmassági határozat meghozatalára a hatóságoknak 90 napja van. A TEGYESZ 60 nap alatt kell, hogy meghozza javaslatát, mely alapján a területileg illetékes gyámhivatal 30 nap alatt kell, hogy meghozza határozatát. Ezzel szemben van, hogy 6–9 hónap telik el az alkalmassági határozat megszületéséig.

481. ESETLEÍRÁS

A vér szerinti szülő sok esetben nem kapja meg a támogatást ahhoz, hogy a szakellátásban élő gyermekét látogassa. A csecsemő- és nevelőotthonban élő gyerekeknél a láthatást úgy szabályozzák, hogy a szülő hetente látogathatja a gyermekét. A nevelőszülőnél lévő gyerekeknél a láthatást többségében úgy szabályozzák, hogy havonta csak egy alkalom, adott időben – 2 és 3 óra között –, a TEGYESZ helyiségében. Ha a szülő nem tud megjelenni, vagy nincs pénze az utazásra, akkor ő nem tart kapcsolatot. Megkezdődik az elszakadás. A törvény kimondja, a gyermeket a szülő lakhelyéhez a lehető legközelebb, de max. 50 kilométeren belül kell elhelyezni. A legtöbb esetben erre nincs lehetőség. Van, amikor az anya lakhelye és a gyermek elhelyezési helye között akkora a távolság, hogy kocsival 2,5 óra. Vagyis a szülő nem képes a vasárnap 3 órától 4 óráig megadott időpontban a láthatáson megjelenni, elhanyagolja a gyermekét. Miért nem a nevelőszülő, gondozó viszi a gyereket vér szerinti családjába, vagy a család lakóhelye szerinti polgármesteri hivatalba, gyermekjóléti szolgálat helyiségébe? Természetesen csak akkor, ha erre a szülő írásban benyújtja kérelmét. Ha a szülő írásban ettől a lehetőségtől eláll, akkor a gyermeket tartós nevelésbe lehet venni, hiszen a szülő lemondott róla, a gyermek örökbe adható.

482. ESETLEÍRÁS

A szülő a gyermek 3 éves kora alatt félévente, 3 éves kor felett évente egyszer kell, hogy gyermekét látogassa. Amennyiben erre a szülőnek felróható okból nem kerül sor, a gyermeket tartós nevelésbe kell venni, örökbe adható. A szakellátásban élő gyermekek több mint 90 százaléka átmeneti nevelt, vagyis a fenti határozatot az illetékesek NEM hozzák meg. A gyermek nem kerül vissza vér szerinti családjába, de nem örökbe adható. Viszont több mint 1 millió forint/év az eltartásának költsége. Az állami neveltetés eredményessége – eredménytelensége pedig nem kérdéses.

483. ESETLEÍRÁS

A nyílt örökbefogadást bonyolító szervezetek egy része támogatná azt a rendszert, hogy csak rajtuk keresztül lehessen örökbe fogadni. Vagyis nem támogatnak olyan esetet, amikor a vér szerinti szülő és az örökbefogadó között a kapcsolat nem közvetítőn keresztül jön létre. Az ilyen esetet a gyermekkereskedelem vádjával illetik. Illenék ezt bizonyítani is! A hatályos jogszabályok jelenleg, NAGYON HELYESEN nem kötik ki a civil szervezetek jelenlétének szükségességét a nyílt örökbefogadás során. Gyámhivatali nyilatkozat szükséges, mivel a gyámhivatal az a hatóság, amelyik meghozhatja az örökbefogadásra vonatkozó határozatát. Gyermekkel kereskedni mellesleg civil szervezettel is lehet (francia civil szervezet, afrikai gyermekek). A gyermek érdeke, hogy minél előbb családba kerüljön. Természetesen gyámhivatali nyilatkozat megtétele mellett. A civil szervezetek kizárólagossága csupán azt jelenti, hogy a civil szervezet közvetítői díjat számíthat fel. Tenné mindezt úgy, hogy a hatályos jogszabályokkal ellentétesen nem „adnak” gyereket egyedülállónak, 40 év felettinek, már gyermeket nevelő családnak, annak ellenére, hogy a jelentkezők rendelkeznek az örökbefogadásra vonatkozó alkalmassági határozattal. Vagyis ez a gyakorlat a hatályos jogszabályokkal ellentétes.

484. ESETLEÍRÁS

Tévedés, hogy kiköthető, hogy valaki nem akar cigány gyereket. A gyerekek etnikai hovatartozása nem jegyezhető, ha a vér szerinti szülő azt nem adta írásba. Vagyis a roma gyerekekről „azt gondoljuk”, hogy cigányok. Mert Lakatosnak hívják, mert barna a haja, és mert nemi szerve sötétebb, vagy mert csak egyszerűen cigánynak tarja valamelyik gyermekvédelemben dolgozó szakember. A gyakorlat igen riasztó! És bár a szakma a gyermek etnikai hovatartozásához, gyökereihez való jogát hangsúlyozza, a gond az, hogy ezeket a rendszer csatolja a gyermekhez, melyet stigmatként kell viselnie. Érdekes, hogy CSAK a roma gyökereket kell a rendszerben rögzíteni, nem kell a horvát, szerb stb. gyökereket kitalálni és a gyerekre címkézni. Vajon miért?

485. ESETLEÍRÁS

Több évet kell várnia annak is, aki írásba adja, hogy cigány származású gyereket is örökbe fogad. Még akkor is, ha nem csecsemőre vár, és testvéreket is fogadnak. A homoszexuálisok örökbefogadására nincs semmilyen törvényi tiltás. Egyedülállóként fogadhatnak örökbe, rájuk az egyedülállókra vonatkozó szabályok érvényesek.

Az alapvető kérdés az: Hogy lehetséges, hogy míg több mint ezer alkalmassági határozattal rendelkező várakozó éveket (4–5) várhat, addig 17 ezer kiskorú él a szakellátásban, 90 százalékuk átmeneti nevelt, nem örökbe adható? Vajon van-e, akinek az az érdeke, hogy ezek a gyerekek fenntartsák ezt a rendszer?

Természetesen nem értettük félre a honlapon szereplő adatokat. Az említett 600 (?) örökbefogadás tartalmazza a nyílt örökbefogadásokat, valamint a családon belüli örökbefogadásokat is. Az országos listán azok a gyermekek szerepelnek, akik az állami rendszer részét képezik, szakellátásban élnek, és a megyékben nem tudták őket örökbe adni, vagy a hatályos kormányrendelet alapján NEM IS KEZDEMÉNYEZTÉK örökbe adásukat. A 2007-ben külföldre örökbe adott 135 gyermek közül 11 0–3 év közötti, 53 3–6 év közötti, vagyis majdnem 50 százalékuk 6 év alatti. A gyermekek közül egy cigány származású, vagyis a honlap szerint bőrszíne miatt nem fogadták el itthon. Egy gyermeknek volt súlyos egészségügyi problémája (0,74 százalék). Tehát megdőlni látszik az adatokból az az állítás, hogy a súlyosan beteg és nagyon cigány gyerekek kerülnek külföldre. Az országos listáról történt hazai és külföldi örökbefogadások aránya figyelemre méltó, 42/135, vagyis háromszor annyi gyerek került külföldre, mint itthoni örökbefogadókhöz, akik az országos listán várákznak. Ezek az adatok NEM értelmezhetők félre.

487. ESETLEÍRÁS

Ahogy több országban, Magyarországon sem lesz egy külföldi (két külföldi) állampolgár gyermeke magyar, csak ezért mert itt született.

A gyermek születési anyakönyvi kivonatában szerepelnie kell a gyermek állampolgárságának.

Magyarországon külföldi úgy szerezhet állampolgárságot, ha előbb bevándorol (Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal). Ennek szigorú feltételei vannak, majd ezt követően állampolgárságért folyamodik, és állampolgársági vizsgát tesz.

Az örökbe fogadható gyermekek jelentős részét megyén/fővároson belül adják örökbe. Az újszülöttek, pici gyermekek nem is kerülnek a központi nyilvántartásba, mert a megyei/fővárosi TEGYESZ-eknél várakozó, örökbe fogadni szándékozók közül helyben találnak örökbefogadót. Az országos nyilvántartásba bekerülő gyermekek többsége nagyobb, és sokuknak van valami olyan problémája, ami miatt a magyar örökbefogadók nem kívánják örökbe fogadni őket. A 3 év alatti egészséges gyermekek esetében már megváltozott a helyzet. Amint az a 0–3 év közötti életkorú külföldre örökbe adott statisztika „magyarázatából” kiderül, egyetlen 3 év alatti egészséges gyermeket nem fogadtak el Magyarországon roma származása miatt. Nagyon sok örökbefogadónak ajánlották őt is, mielőtt átkerült a külföldre örökbe adható gyermekek nyilvántartásába. Már a 4–5 éves gyermekek többségét is Magyarországon fogadják örökbe, ha egyedül vannak és egészségesek. Ebből a korosztályból külföldre többnyire azok a gyermekek kerültek, akiket idősebb testvérével/testvéreivel együtt fogadtak örökbe, vagy akik a szakvélemények szerint enyhe értelmi fogyatékosak, hiperaktívak, agresszívak, bepislnek stb. Azért írom így, hogy a szakvélemények szerint, mert több olyan esetet láttam, amikor a Ritalint, Risperdalt, Mellerilt (a véleményekből lassan megtanulom az összes szedatív gyógyszer nevét) fogyasztó gyermek már a 30 nap gondozási idő alatt „meggyógyult”. Az utánkövetési jelentésekből azt látjuk, hogy a valóban problémás gyerekek is rendbe jönnek, sok-sok türelem, velük való foglalkozás, szakember segítségével. A sok olasz örökbefogadásnak az az oka, hogy az olasz és a spanyol örökbefogadók fogadják el a nagyobb gyermekeket, hármastestvéreket. Spanyolországból egy meghatalmazott szervezet jár el Magyarországon, Olaszországból öt. Ezekben az országokban a mi „problémás” gyermekeink tökéletesen beilleszkednek a nagy családokba, jól tanulnak, boldogak. Az örökbe fogadni szándékozók ott is szeretnék kis gyermeket örökbe fogadni (ezen 4-5-6 évest értek!), de miután megmagyarázzák nekik, hogy nincs, meglátják a környezetükbe érkezett 7-8-9 éves magyar gyermekeket, és jelzik, hogy elfogadnak nagyobb gyermeket.

A várakozás hosszú hónapjai, évei után megrázó és felemelő az az élmény, hogy értesítenek, van egy kisgyerek, akinek esetleg alkalmas szülei lehetnek a várakozók. Az értesítés telefonon történik, ismertetik a gyermek nemét, korát. Ez a telefonbeszélgetés sorsdöntő lehet, mind a gyermek, mind a szülő számára. Két eltérő szándékú beszélgetést írunk le, melyek ugyanazt a gyermeket mutatják be.

1. A kisfiú 3 éves, születése utáni egész életét csecsemőotthonban töltötte. A haja barna, szeme barna. Egészséges, nem beteges. Vékony testalkatú, kis termetű. Fejlődése normális. Kevés szót mond, mindent megért, ez az elmaradás a családban gyorsan behozható. Nem szobatiszta, de családba kerülése után várhatóan nagyon gyorsan az lesz.

2. A gyereket a szülő elhagyta, csecsemőotthonban élt. Nagyon kicsi és nagyon vékony, nem ismert, hogy ennek mi az oka. Sajnos nem beszél, és nem is szobatiszta. Fejlődése határeset. Nagyon roma.

Az örökbe fogadni szándékozó a második esetben természetesen riadtan visszakozik, még hálás is az ügyintézőnek, hogy nem vezette félre. A szülő közli, hogy nem szeretne a gyermekkel megismerkedni. Ilyen nyilatkozatok alapján a gyermeket Magyarországon örökbe adhatatlannak minősítik.

Javaslatunk: Az örökbe fogadni szándékozónak minden olyan esetben, amikor az általa megjelölt státuszú gyermeket ajánlanak fel, kötelessége legyen személyesen megismerkedni a gyermekkel, és véleményét úgy kialakítania. Írásban kell nyilatkoznia, hogy megkapta a szükséges információkat a gyermek eddigi életéről, egészségi állapotáról, és személyesen megismerkedett vele. Nyilatkoznia kell írásban arról, hogy kíván-e a gyermekkel barátkozni, vagy sem. Amennyiben az örökbe fogadni szándékozó neki felróható okból három alkalommal zárkózik el a gyermekkel való személyes megismerkedéstől, alkalmassági határozatának felülvizsgálatára kerül sor.

A külföldre történő örökbe adások mai gyakorlata eltér az EU-ban alkalmazott gyakorlattól. Nincs olyan európai állam, amelyik előnyben részesítené saját állampolgáraival szemben a külföldi örökbefogadót, de több EU tagországban (Írország, Románia, Lengyelország) törvény tiltja a külföldi örökbefogadást. A jelen gyakorlat és szabályozás ellentétes az Alkotmány 70/A. §-ában rögzített hátrányos megkülönböztetés tilalmával, hiszen a magyar örökbe fogadni szándékozók hátrányos megkülönböztetés éri külföldiekkel szemben, nem érvényesül az esélyegyenlőség. A fenti kormányrendelet nem felel meg a Hágában 1993. május 29-én aláírt Egyezményben (2005. évi LXXX. tv.) foglaltakkal sem, mely az alábbiakat rögzíti: „Minden államnak elsődleges jelleggel megfelelő intézkedéseket kell hoznia, hogy a gyermek eredeti családjának gondoskodása alatt maradhasson (...) a nemzetközi örökbefogadás az állandó család előnyét kínálhatja egy olyan gyermek számára, akinek nem lehet megfelelő családot találni abban az országban, ahonnan származik...”

Javaslatunk: A Hágai Egyezmény és az Alkotmány figyelembevételével kimondani, hogy magyar állampolgár gyermeket addig nem lehet külföldre örökbe adni, míg a várakozók között van olyan, aki az adott státuszú gyermekre vár. Amennyiben nincs a nyilvántartott várakozók között olyan, aki ilyen gyermekre vár, keresni kell az örökbefogadás területén dolgozó civil szervezetek bevonásával, a gyermek személyiségi jogainak tiszteletben tartása mellett országon belül olyan családot, aki nem rendelkezik örökbefogadásra való alkalmassági határozattal, de kész a gyermeket fogadni és az alkalmassági vizsgálaton részt venni.

491. ESETLEÍRÁS

Az alábbi eset az X. székhelyű Y. Alapítvány irodavezetőjével történt meg ebben az évben. A szenvedélybetegeket rehabilitáló alapítványi intézet 9-tagú, döntően férfiakkól álló stábjában a két női kolléga közül – a nemek egyenlőségét illetően – Z. M. irodavezető egyáltalán nincs irigylésre méltó helyzetben.

Z. M. ez év elején – egy új kurátorként az alapítványhoz került jogász végzettségű kuratóriumi tagtól – értesült arról, hogy a „frissen” kinevezett kuratórium döntése szerint munkaszerződését záradékkal kívánják ellátni, amely záradék szerint munkabére a jövőben feladatai függvényében módosulhat (véltetőleg csökken).

A jogász vezetésű alapítványi kezelő szervnek ez a döntése kizárólag Z. M. munkaszerződését érinti, a többi 8 munkatársét nem. Z. M. 14 éve vezeti a jelentős, józan kockázatvállalással, alulról szerveződött, igazi civil kezdeményezésen alapuló alapítványi intézet irodáját, előtte minden nemű teendőjét.

Az alapítvány jogász elnöke Z. M. munkáját megfelelőnek tartja, de megjegyezte, hogy „női agya” van...

Sajnos mivel nem a szociális szférában dolgozom, és eddig nem is volt lehetőségem abban dolgozni, így a munkahelyemről hoztam egy jogesetet, melyet akár tekinthetünk szociális jogi esetnek is.

X. Y.-né tett panaszbejelentést férje, X. Y. ügye kapcsán egy otthoni szakápolási bt. nem megfelelő munkavégzése kapcsán.

A beteg (X. Y.) 2008. április 15-én motorbalesetet szenvedett M. város belterületén. A mentő az M. városi kórházba vitte a beteget, ahol baleseti sebészeti osztályon azonnal meg is műtötték. 2008. április 25-ig ott ápolták. A tartós gyógyászati segédeszköz használatától a jobb sarok decubitálódott (fekélyesedés), így amikor a beteget elbocsátották a kórházból, a lánya magához vette, és a beteg otthoni ápolását az NC otthonápolási szolgálat segítségével oldotta meg.

2008. május 26-án a beteget visszarendelték a kórházba kontrollvizsgálatra, ahol megállapították, hogy a decubitus tiszta, reakciómentes, de további kezelést igényel.

Ezt követően a beteg visszatért otthonába, M. városba, és még aznap, 2008. május 26-án igényelt a háziorvosától otthoni szakápolást (sebellátás). Ennek megfelelően a háziorvos 14 alkalomra szóló otthoni szakápolást rendelt el.

A bt. részéről első alkalommal május 28-án szakápoló jelentkezett a beteg otthonában, aki tájékoztatta a beteget az ápolás menetéről, és hogy a kötszert a bt. szolgáltatja, ők írják fel és váltják ki, nem kell érte fizetni. A beteg az orvos által felírt kötszert olcsóbbnak találta, de ezt a receptet a bt. nem fogadta el. Végül egy 15-30 darabból álló kötszercsomag helyett 10–10 darabos, drágábbat kapott a beteg.

A háziorvos május 30-án felkereste a beteget az otthonában, hogy ellenőrizze a bt. munkáját. A szakápoló hetente kétszer végzett kötözést (hétfő és csütörtök) június 22-ig. Ez idő alatt sajnos a beteg állapota szeptikussá vált. Panaszos elmondta, hogy több alkalommal jelezte a szakápolónak, hogy férje sebe kellemetlen szagú, a lába dagad és piros. Többszöri jelzés ellenére sem vette észre a szakápoló az állapotromlást. Szépnek találta a sebet.

Június 16-án bevitték a beteget a kórházba, ahol megállapították, hogy a sebkörnyék lepedékes volt, mégis egy hét várakozást irányzott elő az orvos, mondván, hogy úgy is akkor lesz a kontrollvizsgálat. Június 23-án a beteg megjelent a kontrollvizsgálaton, ezután azonnal felvették az osztályra, másnap a sarok decubitust megoperálták. A beteg értesítette a háziorvost, és jelezni szeretette volna a történeteket a bt. felé is, akiket napokig nem sikerült elérnie.

Június 17-től szeptember 18-ig az M. városi kórházban utókezelésen vett részt, folyamatos sebfájdalommal, halálfélelemmel.

A Város Mindenkié egyetlen alkalommal sem tiltakozott hajléktalanszállók kialakítása ellen – sőt rendszeresen felszólaltunk a hajléktalanellátást sújtó elvonások ellen. A csoport álláspontja evvel kapcsolatban nem bonyolult: (1) a hajléktalanellátás nyilvánvalóan nem megoldás a hajléktalanság problémájára, azonban (2) az is nyilvánvaló, hogy – megfelelő társadalompolitikai intézkedések, megfelelő alternatíva hiányában – szükség van rájuk. A félreértés oka az lehet, hogy az AVM valóban tiltakozott olyan intézmények megnyitása, ellen, amelyek „szabálysértési előállításra is alkalmasak”, tehát amelyekbe a hajléktalanként élő embereket hatósági erőszakkal vinnék be és tartanák benn. Ilyen intézmények létrehozását Soltész Miklós államtitkár helyezte kilátásba egy a diszpécserportálon nyilvánosságra került hivatalos levélben. Megbízható információk szerint az Aszód utcai szálló lett volna az első ilyen intézmény, ezért aztán a Belügyminiszter látogatásakor a csoport a helyszínen tüntetett a hajléktalanság kriminalizálása ellen. (Tehát nem az ellen, hogy a téli krízisidőszakra készülve a főváros növeli a hajléktalanellátás kapacitásait.)

494. ESETLEÍRÁS

A hajléktalanság visszaszorításához szükséges legfontosabb intézkedésekkel kapcsolatban lényegében szakmai konszenzus van, ezek a következők: a lakásfenntartási támogatás jelentős emelése, egy kiterjedt közösségi lakásszektor kialakítása, a legszegényebbek számára is hozzáférhető lakhatási formák (pl. szobabérlők háza) biztosítása, valamint a szociális és egészségügyi ellátórendszer általános fejlesztése. Fontos volna a hajléktalan embereknek szóló célzott lakhatási támogatás kiterjesztése is.

A közterületi hajléktalanság bebörtönzéssel büntethető szabálysértéssé nyilvánítása és a hajléktalan emberek fokozottabb hatósági zaklatása azonban sokakban éppen a kirekesztő szándékkal ellentétes hatást keltett: felháborodást szült, felébresztette a szunnyadó együttérzést a hajléktalanként élő emberek iránt. A járókelők egy jelentős része azon bosszankodik, hogy a „hajléktalanok elfoglalják az aluljárókat”, ennek ellenére felháborodnak azon, ha a rendőrség kiküldi őket a hidegbe, vagy ha azt látja, hogy rendőrökutyákkal ébresztik fel és ijesztgetik a fedél nélkül élő embereket. A hajléktalan emberek elleni nyílt uszítás sokakban kelt ellenérzést, amennyiben a „ne bántsd a kisebbet” (vagyis a kiszolgáltatottat) mélyen gyökerező – és ha a józsefvárosi vagy zuglói polgármester számára nem is, a legtöbb nagycsoportos gyermek számára is már érthető és átélhető – normáját sérti.

A pszichoszociális fogyatékoság nem kitaláció, a pszichiátriai problémával élő fogyatékos emberek (korábban elterjedt és ma erősen stigmatizáló és nem használható megnevezésük szerint a szellemi fogyatékosok) megnevezése. Az Ágazati Azonosító Regiszter adatbázisának címe: Ápolás-gondozást nyújtó fogyatékos (ideértve a pszichoszociális fogyatékoságot is). Tehát hivatalosan is ez a ma elfogadott megnevezés: a pszichiátriai betegek otthonaiban pszichoszociális fogyatékosággal élő emberek élnek.

Nagy baj, hogy a szociális szakma és minden támogatás számára a fogyatékoság eseteiben még mindig az 1998. évi XXVI. törvénynek az ENSZ-egyezményhez képest szűkítő, kirekesztő fogalma a mértékadó. Az 1998. évi törvény jogharmonizációja a 2007-ben aláírt és kihirdetett ENSZ-egyezménnyel nem történt meg, holott már a jelen költségvetési ciklus EU támogatásait meghatározó Általános csoportmentességi rendelet is az ENSZ-egyezmény fogalmára épül. Ez sok embert kizár az állapotuk alapján szolgáltatásokból és támogatásokból.

Az ENSZ fogyatékosjogi egyezménye a fogyatékoság ún. emberi jogi modellje mellett kötelezte el magát és az egyezményt ratifikáló államokat. E modell szerint a fogyatékoságot nem önmagában valamilyen medikális (anatómiai, funkcionális stb.) károsodás okozza, hanem az, ahogyan a társadalmi környezet (melynek a tárgyi, infokommunikációs, attitűdbeli és jogszabályi környezet mind elemei) erre a károsodásra válaszol. A károsodás és az inadekvát társadalmi válasz kölcsönhatása akadályt teremt a teljes és hatékony társadalmi részvételnek. Így például a vak ember fogyatékosága nem a látásszervének károsodása miatt lép fel, hanem azért, mert a környezet csak a látó embereknek biztosítja a teljes és hatékony részvételt. Ugyanígy értelmezhető a pszichoszociális fogyatékoság: a személy mentális (pszichés) károsodása a társadalom inadekvát válaszával (stigmatizáció stb.) kölcsönhatásban akadályozza a személy teljes és hatékony társadalmi szerepvállalását. Az akadályozottság a pszichoszociális dimenzióban (személyi és személyközi) jelenik meg, ez indokolja a pszichoszociális jelzőt.

498. ESETLEÍRÁS

Családsegítő Szolgálatunk látókörébe került egy 33 éves fiatalember, aki nem szeretne semmiféle egészségügyi-mentális segítséget elfogadni. Szüleivel él.

Néhány „tétel” a háziorvos által leírt diagnózisából: anaemia, elhízás (160 kg), organikus hangulatzavarok, szkizofrénia utáni depresszió, szkizofrénia simplex, szkizoaffektív zavar depressziós típusa, paranoid személyiségzavar, az alsó végtagok felületes vénáinak thrombophlebitise, gastrooesophagealis reflux, dermatitis, decubitis fekély, arthrosis, ízületi fájdalom, székletinkontinencia. A háziorvos jó pár éve próbálja beutalni kórházi szakrendelésekre, de a fiatalember és szülei is folyamatosan elzárkóznak. A férfi fizikailag valóban nagyon elhanyagolt állapotban „él”, a szülők nem gondolják megfelelően, önálló életvitelre képtelen.

„Rokkant hazugságvizsgáló gép? Az oldal keresője megmutatja, hogy milyen témákat keresnek a fogyatékkal élők. Itt ebben a hónapban 135 keresésből 28 a rokkantosítási vizsgálatnál használt gépre vonatkozik. Tehát félnek az emberek ettől a masinától. Pedig alapvetően nem azért alkalmaznak ilyen vizsgálati eszközöket, hogy megfogják a csalókat, hanem hogy a különböző képességek vizsgálatával kiderítsék, egy adott foglalkozást képes-e ellátni az illető. Amit lehet róla tudni, az a következő. Évek alatt kidolgozták, hogy az egyes munkakörökben milyen mozdulatokat kell tudni elvégezni, és mennyi idő alatt, természetesen azt is, hogy milyen súlyokat kell tudni megemelni, és emellett még az emberek pszichés állapotát is fel tudja mérni egy tesztsorral a gép. A kapott adatokat 13 ezer foglalkozás elvárásaival hasonlítja össze a gépezet. Ez alapján ad egy listát, hogy ki mit tud elvégezni. A felsorolás alapján dolgozik együtt a rehabilitációs szakember és az érintett azon, hogy akkor ő milyen munkát tudna elvégezni. A csalók kiszűrése tehát csak másodlagos. Ha valaki trükközni próbál a válaszokkal vagy a fizikai feladatok elvégzésével, azt úgy állapítja meg, hogy a többször elvégzett feladatok eltéréseit vizsgálja. Senki nem képes ugyanis ugyanazt ugyanúgy megismételni, a csalási kísérlet tehát így bukik ki. De ezt régebben is használták, csak ez egy korszerűbb módszer. Olyan, mint az írógép és a számítógép összehasonlítása. Azon a gép nem tud változtatni, hogy jobb helyzetbe kerüljenek az egészségkárosodottak, az a társadalmon és az egyénen egyaránt múlik. Ilyen az adórendszer módosítása, amely a rehabilitációs adót megemelte azoknál a cégeknél, akik nem alkalmaznak fogyatékkal élőket.”

Már a gyerekek is börtönbe juthatnak

Már folyamatban van az új büntető törvénykönyv (Btk.) előkészítése, napirenden szerepel a büntethetőségi korhatár leszállítása és további törvények szigorítása – írta Orbán Viktor miniszterelnök szombati Facebook-bejegyzésében.

A miniszterelnök szerint bár már most is érezhető az eddig megtett intézkedések hatása a közbiztonságban – 40 százalékkal csökkentek a bolti lopások, újra visszatért a bizalom a rendőrség felé –, de tisztában van vele, hogy olyan állapotok uralkodtak el hazánkban, amelyek miatt jogos és megalapozott a sokak által megfogalmazott igény a további szigorításra. Ennek megfelelően a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium a jelenleg hatályos Btk. minden rendelkezését felülvizsgálja. Napirenden van a büntethetőségi korhatár leszállításának lehetősége is, ebben a kérdésben szociológusok, pszichológusok, gyermekvédelmi szakemberek véleményét, valamint a hazai és nemzetközi tapasztalatokat egyaránt figyelembe veszik majd – ígéri a miniszterelnök.